

॥ अनुक्रमणिका ॥

विषय.	पानुं.
व्याख्या.	५
आणंदश्रावकनुं चरित्र.	६-१२७
समकितनुं स्वरुप.	७
समकित उपर आरामशोज्ञानी कथा. ए	
समकितना आळोवा तथा अतिचार....	१ए
पहेला प्राणातिपातव्रतनुं स्वरुप.	३०
पहेला व्रत (जीवदया) उपर हरिबळ- मन्नीनी कथा.	३१
पहेला व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	५६
बीजा मृषावादव्रतनुं स्वरुप	५६
बीजा व्रत उपर हंसराजाही कथा.	५६

विषय.	पानुं.
बीजा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	६१
त्रीजा अदत्तादानव्रतनुं स्वरुप....	६२
त्रीजा व्रत उपर लक्ष्मीपुंजनी कथा....	६२
त्रीजा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	६७
चोथा मैथुनव्रतनुं स्वरुप....	६७
चोथा व्रत उपर मदिरावतीनी कथा.	६८
चोथा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	७३
पांचमा परिग्रहपरिमाणव्रतनुं स्वरुप.	७४
पांचमा व्रत उपर धनसारनी कथा.	७४
पांचमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार	७८
रात्रीजोजननुं स्वरुप....	७ए

विषय.	पानुं.
रात्रीजोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा.	८०
ठठा दिग्विरमणव्रतनुं स्वरुप. ...	८९
ठठा व्रत उपर चारुदत्तनी कथा....	९०
ठठा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	९७
सातमा भोगोपभोगव्रतनुं स्वरुप....	९७
सातमा व्रत उपर धर्मकुमारनी कथा. ९८	
सातमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार. १०१	
आठमा अनर्थदंभव्रतनुं स्वरुप....	१०२
आठमा व्रत उपर सुरसेन अने वीर- सेननी कथा. ...	१०३
आठमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार. १०५	

विषय,	पानुं
नवमा सामायिकव्रतनुं स्वरुप. ...	१०६
नवमा व्रत उपर केशरीचारनी कथा. १०६	
नवमा व्रतना अतिचार. ...	११०
दसमा देशावकासिक व्रतनुं स्वरुप. ...	१११
दसमा व्रत उपर सुमित्रमंत्रीनी कथा. १११	
दसमा व्रतना अतिचार ...	११४
अगीयारमा पौषव्रतनुं स्वरुप. ...	११५
अगीयारमा व्रत उपर रणसूरनी कथा. ११५	
अगीयारमा व्रतना अतिचार ...	११८
बारमा अतिशिसंविज्ञाग व्रतनुं स्वरुप. ११८	
बारमा व्रत उपर जिनदत्तनी कथा ...	११९
बारमा व्रतना अतिचार ...	१२१

विषय.	पानुं.
अगीयार पद्मिनी गाथा तथा स्वरूप. १२३	
बीजा कामदेवश्रावकनुं चरित्र ... १२८-१५५	
परिग्रहपरिमाण उपर रत्नसारनी कथा. १२८	
त्रीजा चुलणीपिताश्रावकनुं चरित्र. १५५-१७३	
जिनधर्मनी आराधना उपर सहस्स- मलनी कथा... .. १५६	
चोथा सूरदेवश्रावकनुं चरित्र ... १७३-१८६	
धर्मनी आराधना उपर धिष्टकनी कथा. १७३	
पांचमा बुद्धगशतकश्रावकनुं चरित्र १८६-१९४	
सुपात्रदान उपर धनदेव अने धनमित्र नी कथा १८७	

विषय.	पानुं.
ठठा कुंरुकोलिकश्रावकनुं चरित्र. १९५-२०५	
शील उपर कुलध्वजनी कथा. ... १९५	
सातमा सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र. २०६-२१६	
तप उपर दामन्नकनी कथा २०८	
आठमा महाशतकश्रावकनुं चरित्र. २१६-२२५	
जावना उपर असंमतनी कथा... .. २१७	
नवमा नंदिनी प्रियश्रावकनुं चरित्र. २२५-२३१	
जीवदया पाळवा उपर श्रीमकुमार- नी कथा २२६	
दसमा तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र. २३२-२४०	
ज्ञान उपर सागरचंडनी कथा... .. २३३	

॥ श्री जिनाय नमः ॥

॥ श्री ॥

॥ वर्द्धमानदेशना भाषान्तर ॥

(इहां प्रथम ग्रंथकार एक श्लोकवडे मंगलाचरण करे छे.)

मंगलाचरण.

श्रीसिद्धार्थसुतं वीरं, वर्द्धमानरमालयम् ॥

स्मृत्वा कुर्वे वर्द्धमान-देशनानिवृत्तिं स्फुटम् ॥ १ ॥

अर्थः—श्री सिद्धार्थराजाना पुत्र अने वृद्धि पामती लक्ष्मीना निवास्थान एवा श्री वीर प्रभुनुं स्मरण करीने हूं आ वर्द्धमानदेशनानुं व्याख्यान प्रगट करूं छूं.

इंद्रादिदेवतालए वंदना करेवा अने मोहने जीतनारा एवा श्री वीरप्रभुने, शोभाए करीने युक्त एवा श्री गौतमगणधरने अने उत्तम ठे धर्म जेमनो एवा श्री सुधर्मास्वामीने वंदन करीने हूं पोताना अने बीजा ज्यजीवोना प्रतिबोधने अर्थे सातमा उपासकदशांगसूत्रधी पोताना गुरुना प्रसादवने आणंद, कामदेव विगेरे दस श्रावकोना चरित्रोने कहूं छूं.

आ जंबुद्वीपने विषे जगतक्षेत्रमां धन धान्यादिकधी बहु समृद्धिवाली चंपा नामनी प्रसिद्ध नगरी छे, जे पोतानी पूर्ण समृद्धिने लीधे बहु शोभायुक्त छे, एवी ते नगरीना पूर्णजड नामना चैत्य (वन) ने विषे एकटा पंचमहाव्रतनाधारक श्री सुधर्मास्वामी नामना पांचमा गणधर समवसर्या, ते वखते देवतालुए त्यां सुवर्णकमल रच्युं, तेना उपर बेसी श्री सुधर्मास्वामीए मधुरवासीधी ज्ञव्यजीवने धर्मदेशना आपी; मोक्षसुखना साधनना उपायरुप ते धर्म-देशना उत्तम रीति सांजली अने धर्मने अंगीकार करी सर्वे ज्ञव्यजीवो पोलपोताने स्थानके गया. पढी श्री सुधर्मास्वामीना शिष्य श्री जंबूस्वामीए हर्षितचित्तवाला थइने कह्युं के:—
“हे जगवन्! उपासकदशांग नामना सातमा अंगने विषे जगवान् श्री वर्द्धमानस्वामीए शा शा ज्ञावो कहेला छे? ते स्हारी आगल प्रकाश करो.”

श्री सुधर्मास्वामीए कह्युं:—“हे जंबू! १ आणंद, २ कामदेव, ३ चुलनीपिता, ४ सुरादेव, ५ बुद्धगशतक, ६ कुंभकोलिकनाथे गाथापति, ७ सदासुपुत्र, ८ महाशतक, ९ नंदनीपिता, १० तेतलीप्रिय. आ दस आवको जिनराज एवा श्री महावीरप्रभुए कहा छे.” तेवारे जंबूस्वामीए फरी पूठ्युं के:—“हे स्वामिन्! ए आणंद विगेरे दहो आवकनां शुं नाम? तेउ कया गोत्रने विषे उत्पन्न थया छे? तेउनो राजा कोस छे? अने तेउ कया नगरमां रहेला हता? ए विगेरे

तेलुं लघळुं वृत्तांत मने कहे. वला हे स्वामिन् ! तेलुंने केटली अने कया कया नामनी स्त्रीलु हती? तेलुंने समृद्धि केटली हती अने तेलुंए श्री वर्द्धमानस्वामी पासैथी ही रीते श्रावकधर्म अंगीकार कर्यो? इत्यादि सर्व वात हुं आपना मुखकमलयी जाणवानी इच्छा राखुं छुं.”

पठी श्री सुधर्मास्वामीए मेघना सरखी गंज्जीरवाणीवरुं दशो श्रावकोनां चरित्रो कहेवा-
नो आरंज कर्यो. तेमां श्री महावीरगुणुए जेवी रीते आणंदश्रावकनुं चरित्र कसुं हतुं, तेवी
रीते प्रथम आणंदश्रावकनुं चरित्र शरु कर्युं.

उद्भास १ लो.

आणंदश्रावकनुं चरित्र.

आ जंबूद्वीपना उत्तरक्षेत्रने विषे पृथ्वीरुपस्त्रीना कानना कुंरुलसरखा आज्ञापालसमान,
समृद्धि करीने देवपुरीसमान अने पापरहित एवुं वासिज्यनामनुं नगर ठे; त्यां पोत्ताना यश
रुपचंडे करीने जगतमां रहेला माणसोने आनंद पमानारो, शत्रुलुने जीतवाने लीधे 'जित-
शत्रु' एवा खरेखरा नामने धारणकरनारो, अनेक राजालुने विषे सुगटतुल्य अने दुर्जय एवा
राजशत्रुलुप पर्वतोनी पांखोने तोनी पारुवाने समर्थ एवो जितशत्रुनामनो राजा, सौधर्मदेव-

लोकने विषे सौधर्मेन्द्रनी पठे राज्य करतो हतो, अने सुखे राज्यनुं पुत्रनी पठे पालन करतो हतो. ते नगरमां कुबेरना सरखो धनवंत आणंदनामनो श्रावक रहेतो हतो, तेने शुद्ध आचारवाली रूप, लावण्य अने शीलदिके करीने युक्त एवी 'शिवानंदा' नामे स्त्री हती. ते आणंदश्रावकने घेर चारकोर सुवर्णद्रव्य (सोनाम्होरो) निधानरूपे पृथ्वीमां माटे लुं हतुं, चारकोर सुवर्णद्रव्य वेपारमां हतुं, चारकोर सुवर्णद्रव्य व्याजे आपे लुं हतुं; वली तेनां पांचसैं गांवां व्यापार माटे परदेशमां फरतां हतां, पांचसैं गांवां घास अने लाकडां लाववामां रोक्यायलां हतां, चार म्होटां बहाणो वेपारमाटे समुद्रमां फरतां हतां; वली दसहजार गायो लुं एक 'गोकुल' कहेवाय एवां चार गोकुल, ते आणंदश्रावकने हतां. इत्यादि तेने बहु समृद्धि हती. धन, प्रशंसा करवायोग्य गुणोष्ठी व्याप्त, पूर्वजवने विषे पुण्य करनारो, सर्व प्रकारनी कलानो जाण अने राजाने बहु मान्य एवो ते आणंदश्रावक पोतानी शिवानंदा स्त्रीनी साथे निरंतर विविध प्रकारनां सुखोने जोगवतो हतो. आणंदश्रावक पोते वाणिज्य गाममां रही सुखे दिवसो गमावतो हतो, अने तेनो स्वजनादि सर्व परिवार ते वाणिज्यनगरनी पासे आवेला कोल्लागनामना सन्निवेशने विषे रहेतो हतो.

एकदा देवताल्लए रचेलां सुवर्णानां नव कमल उपर पोताना चरणकमलने स्थापन करी

सुखे विहार करता अने ज्यजीवोने प्रतिबोध देता एवा श्री वर्द्धमानस्वामी चौदहजार साधु
अने ठत्रीशहजार साध्वीनुना परिवारसहित ते वाणिज्यगामना द्युतिपलासचैत्यने विषे सम
वसर्या, ते वखते पांचप्रकारना फूलनी वृष्टि करता अने पोतानी देदीप्यमान कांतिना समूहशी
आकाशने प्रकाशित करता एवा चोडाठ इंद्रो अत्यंत हर्ष पामता उता प्रभुना चरणकमलनी
पासे आव्या. जाणे प्रभुए राग, द्वेष अने मोहने जीती लेवाथीज होयनी ! तेम देवतालए म-
णि, सुवर्ण अने रुपाना त्रण गढो रच्या. श्री महावीरप्रभुने विषे मोक्षसुखनां आपनारां ज्ञान,
दर्शन अने चारित्ररूप त्रण रत्नो होवाने लीधेज होयनी ! तेम देवतालए समवसरणमां विरा-
जित थएला प्रभुना मस्तकनपर त्रण ठत्रो धारण कर्या. ते अवसरे व्याख्यान करेला “उप-
त्रेइवा, निगमेइवा, धुवेइवा” ए त्रीपदी उपरथी द्वादशांगवाणी परिणामीए कारणने लीधेज
होयनी ! तेम देवतालए प्रभुना शरीरथी बारगणुं उंचुं अशोकवृक्ष बनाव्युं. सुखना अजिलाषी
सज्जन पुरुषो, निश्चे ते प्रभुना चरणकमलनी सेवा करशे ते कारणथी होयनी ! तेम देवतालए
जल अने स्थलमां उत्पन्न थएला पुष्पोनो वर्षादिवरसाव्यो. प्रभुए आ प्रत्यक्ष अनंत दुःख आ-
पनारा अंतरना रागादिशत्रुने तथा अवला चालनारा बाह्यशत्रुने जीती लइ त्रण भुवननुं रा-
ज्य मेलववाने लीधेज होयनी ! तेम देवतालए प्रभुने माटे सिंहासन रच्युं. श्री महावीरप्रभु

अनंतानुवंधी एवा चार कषायरूपपर्वतोने जीती शान्तिचित्तवालां थया, ते कारणशीज होयनी ! तेस जे प्रभुनी वाणी एक योजन प्रमाण झूमिलुधी सर्व जीवोने विषे पोतपोतानी जाषामां परिणाम पाजवा लागी. प्रभुना अति दुःप्रेक्ष्य (नहि जोइ शकाय) एवा स्वरूपने जोनारा मा-
णसोने अंतराय न थाय ए कारणने लीधे देवतांणुं सर्व तेजने एकठुं करी तेनुं जामंरुल ब-
नाव्युं. “मोहनगरप्रत्ये लइ जनारा सार्थवाहरूप आ प्रभु तमने जाग्ययोगे मढ्या ठे, माटे हे जव्यजनो ! ए मोहनगरना सार्थवाहने तमे उत्तमरीते सेवो.” आ प्रमाणे उद्घोष कर-
वाना कारणशीज होयनी ! तेस देवतांणुं आकाशामां दुंदुजिनो शब्द करवा मांड्यो. आ श्री वीरप्रभुए साधुधर्म अने श्रावकधर्म एवा वे प्रकारे धर्म निरुपण कर्यो ठे, एज कारणशीज होयनी ! तेस देवतांणुं प्रभुना बन्ने पाले चाअरो वींजवा मांड्यां. आ प्रकारे देवेंद्रोए रचेला आठ प्रातिहार्यधी उत्तम शोजावंत थएला श्री महावीरप्रभु, सिंहासन उपर पूर्वाजिमुखे वेठा, वारपर्षदांणुं एकठी थइ हती, तेसां गणधरो, देवतानी स्त्रींणुं अने साध्वींणुं ए त्रण पर्ष-
दांणुं अग्निखूणामां बेठी; ज्योतिषीदेवतानी स्त्रींणुं, व्यंतरदेवतानी स्त्रींणुं अने ज्युवनपतिदेव-
तानी स्त्रींणुं ए त्रण पर्षदांणुं वैश्रुत्यखूणामां बेठी; ज्योतिषीदेवतांणुं, व्यंतरदेवतांणुं अने ज्यु-
वनपतिदेवतांणुं ए त्रण पर्षदांणुं वाव्यखूणो बेठी; वैमानिकदेवतांणुं, मनुष्यो अने मनुष्यनी

खीन आ त्रय पर्यदात्त इजानखूले लेडी. प्रभुना आगमनने सांजली अत्यंत हर्ष पासेला
 जितशत्रु राजा शिबेरे अनेक नगरवासी जनोने तेमयुं दर्शन करवा जता जोइ आसंदना-
 मना श्रावके पोतानी समीपे उन्नेला कोइ मायासने पूछुं के:-“हे उत्तम पुरुषो! हर्षथी
 नरपूर झड़यवाला तमे उतावला क्यां जानु ठो? ते मने कहो.” तेवारे ते पुरुषे कहुं:-
 “हे श्रेष्ठ! सर्व पदार्थने जाणनारा, सर्व पदार्थने देखनारा अने सर्व लोकोने सुख आप-
 नारा श्री महावीरप्रज्जु अहिं समवसरेला ठे, तेमने वंदन करवा माटे जइए बीए.” ते पुरु-
 पनां एवां वचन सांजली आसंदश्रावक पोताना मनमां विचार करवा लाग्या के, “ए म-
 हावीर जिनराज निरागी ठे, माटे तेमने वंदन करवाथी म्हाटो लाज आय ठे, तो हुं पण ते
 मने वंदन करवा जाउं.” आ प्रमाणे विचार करी ते आसंदश्रावक द्यूतिपलासनामना चैत्य
 मे शिबे गयो, त्यां ते प्रज्जुने त्रण प्रदक्षिणा करी पंचांग नमावीने वंदना करी तेमनी आगल
 लेओ; पढी शिबयना मदने मंगल करनारा, त्रणजुवनना गुरु अने जल्यजनोना नेत्रने आ-
 नंद आपनारा श्री वर्द्धमानस्वामीए आ प्रमाणे धर्मोपदेश दीधो:-

“हे जल्यलोको! जाति, जन्म, जरा अने मरणना दुःखरुप जल्यी नरपूर तथा वियोग
 अने रोगरुप म्हाटो मगरधी व्याप्त एवा आ संसाररुप समुद्रने विषे चिंतामणि रत्ननी पेठे

मनुष्यजन्म अति दुर्लभ है; तेषां पण आर्यक्षेत्र दुर्लभ, तेषी उत्तमकुलमां जन्म पामवो दु-
 र्लभ, तेषी पण शरीरनी निरोगता दुर्लभ है. ए सर्वथी आयुष्य दुर्लभ है, तेनाथी रूप दु-
 र्लभ जाणवुं, एथी पण पांचइंद्रियनुं पटुपणुं दुर्लभ, तेषां पण बुद्धि दुर्लभ है, ठेवट शुद्ध-
 श्रद्धा अने तेषी पण उत्तमगुरुनो योग मलवो दुर्लभ है, धर्म सांजलवो ए तेनाथी पण दु-
 र्लभ जाणवो. लोकमां आ प्रमाणे एक पढी एक दुर्लभ है; तोपण पुन्यना वशथी ते सर्व
 सामग्रीने मेलवीने हे पंक्तिजनो ! तमे ते सामग्रीने निज्ञ, कषाय, विभेरे प्रमादथी वृथा गु-
 ष्ठावी देशो नहीं. प्रमादने वश अएद्धा साधारण माणसो तो भुं ? परंतु पूर्वधरो पण दुःखे
 तरी न शक्या एवा आ जयंकर संस्तरसमुद्रमां जटके है; माटे दुःखोना कारणरूप ए प्रमा-
 दने तजी वइ सुखकारी धर्मने विषे आदर करो. त्रणलोकने विषे तिलकसमान एवा तिर्यक-
 शोए जव्यजीवोना हितने माटे ते धर्मने 'साधुधर्म अने श्रावकधर्म' एवा बे जेदथी कह्यो है,
 तेषां प्रथम पांच महाव्रतरूप साधुधर्म, पांच समिति अने त्रण गुप्तिसहित है; वली ते मो-
 क्तसुखनुं कारण पण है. बीजो सम्यक्त्वरूप मूलवालो श्रावकधर्म बारव्रतने लीधे बार प्र-
 कारनो है, ते धर्मनुं आराधन करी जव्यजीवो, उत्कृष्टथी बारमा अच्युतदेवलोकने विषे जा-
 य है. अने जघन्यथी सौधर्म देवलोकने विषे जाय है. आ बे प्रकारना धर्मनुं मूल कारण जे

शुद्धसम्यक्त्व तेने वीतराग एवा श्री जिनेश्वरे कह्युं ठे. जेने माटे कह्युं ठे के:-

चारित्रधर्मना मूलरूप, वारणारूप, स्थानरूप, निधानरूप, आधाररूप, पात्ररूप, एवा सम्यक्त्वने ज्ञावयुं अने ठ ज्ञावनाने विषे जोरवुं. हे जगजनी ! जो तमे सत्य, शाश्वत अने वाधारहित एवा सुखनी इच्छा करता हो तो, जिनेश्वरोए निरुपण करेला सम्यक्त्वने विषे आवर करो. सिद्धांतमां कह्युं ठे के:-

वंसणज्जणे ज्जणे, वंसणज्जस्स नत्थि निघाणं ॥

सिद्धांति चरणरहिण्या, वंसणरहिण्या न सिद्धांति ॥ ? ॥

अर्थ:-जे पुरुष समकितथी ब्रह्म थयो होय, तेज ब्रह्म कहेवाय ठे, समकितथी ब्रह्म एजाने मोक्ष प्राप्त अतुं नथी, इव्यचारित्रथी रहित एवा पुरुषो मोक्ष पामे ठे, परंतु समकितरहित पुरुषो मोक्षने पामी शकता नथी.

माटे जे पुरुष पोताना हृदयने विषे समकितने उत्तम रीते धारण करे ठे ते पुरुष, आरामज्ञोज्ञानी पेठे अपूर्वसिद्धिने पामे ठे." श्री वीरप्रभुनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके श्री प्रभुने पूछ्युं के:-"हे जगवन् ! ए आरामज्ञोज्ञा कोण हती ? अने तेणे सम्यक्त्वना प्रज्ञावथी अपूर्वसिद्धि शी रीते प्राप्त करी ? ते मने कया करीने कहे." आ प्रमाणे आणंद

श्रावकना पूठवा उपरश्री श्री वीरप्रभुए कह्युं:-

समकित उपर

॥ आरामशोज्ञानी कथा. ॥

आ जगतकेत्रने विषे सर्व देशोनी मध्ये श्रेष्ठ एवो कुशार्त नामे देश ठे, तेमां सर्वप्रका-
रनी संपत्तिथी पूर्ण एवुं स्थलाश्रय नामे गाम ठे, ते गाममां पोताना यज्ञादिकर्मने विषे
कुशल, यजुर्वेदादि चार वेद अने सर्व शास्त्रनो पार पामेतो तेमज सर्व शास्त्रना रहस्यनो
जाण एवो अग्निशर्मा नामे ब्राह्मण रहेतो हतो; तेने धर्मादिकार्यने विषे उद्यमवाळी, शील-
समृद्धिथी सर्व पापोने दूर करनारी अने अग्निनी ज्वालानी पेटे परपुरुषोथी स्पर्श नहिं क-
री शकाय तेवी खरेखरा नामवाळी ज्वलनशिखा नामनी स्त्री हती. जाणे ठीपमांथी मोती
उत्पन्न थयुं होयनी ! एवी अने विजळीना सरखी ठे शरीरनी कांति जेनी एवी विद्युत्प्रज्ञा
नामनी ते ज्वलनशिखाने पुत्री हती; विद्युत्प्रज्ञानुं लोकोत्तर रूप, लोकोत्तर सौजाग्य, लो-
कोत्तर चतुराङ्गणुं अने लोकोत्तर विनीतपणुं होवाने लीधे ते एक न वणवी शकाय तेवा
रत्नरूप हती; कारण के तेना सरखुं रुपादि बीजी कोई कन्याने विषे नहोतुं. विद्युत्प्रज्ञा अनु-
क्रमे आठ वर्षनी थई, तेटलामां कर्मना बोधथी तेनी माता मरण पामी. कह्युं ठे के:-

वालस्य मायमरणं, जज्जामरणं च जुवणारंजे ॥

धेरस्स पुत्तमरणां, तिन्निवि गुरुआइं दुस्काइं ॥ १ ॥

अर्थः—वालकने मातानुं मरण, जवान अवस्थाना आरंजमां स्त्रीनुं मरण अने वृद्धने पु-
त्रनुं मरण ए त्रण म्होटां दुःखो ठे.

जीवे पूर्वजवने विधे जे जे कर्म जे जे अध्ययसायणी करीं होय, ते ते कर्म तेने उदय
काळे जोगववां पडे ठे. विद्युत्प्रज्ञा पोतानी माता मरी गया पढी हमेशां सवारमां उठी
घरना आंगलाने वाळती अने लीपती, त्यार पढी रसोइ करवा विगेरेनुं काम करी दररोज
गायो चारवा भाटे गायनी बहार जती, बपोरवखते गायोने लइ धेर आवी दूध दोही पि-
ताने जोजन करावती, त्यारपढी ले पोते जोजन करती; वळी गायो चारवा जती अने सं-
ध्यावखते धेर आवी ले अवसरनुं कार्य करी आक लाग्यो होय तोपण रात्रिए पिता सुइ गया
पढीज ले कन्या सुइ जती. आ प्रमाणे ते कुमरी हमेशां पोताना घरनुं काम करती. जीव
जेवी रीते आ लोक संबंधी अति म्होटां कार्यो करे ठे, तेवी रीते जो ते परलोक संबंधी का-
र्यो करवा तैयार थाय तो ते दुःखी थाय नहीं. विद्युत्प्रज्ञा हमेशां ए प्रमाणे कार्य करती, ते-
धी ते बहु खेद पामवाने लीधे पोताना पिताने कहेवा लागी के, “हे तात ! हुं आ घरना ज्ञा-

रने कृणमात्र नपामवाने समर्थ नथी, बहु जारने लीधे म्होटा बळदो पण थाकी जाय ठे; माटे आप कोइ सारा कुळमां उत्पन्न झएली श्रेष्ठ कन्यानी साथे विवाह करो, के जेथी हुं पोताना घरमां निश्चितपणे सुखे रसुं.”

पुत्रीनां आवां वचन सांजळी हर्ष पामेला अग्निशर्माए कहुं:—“हे पुत्री! तुं कहे ठे ते सत्य ठे, कारण के, बहु समृद्धिवाळुं, सात माळवाळुं अने शेंकरो गोखवाळुं पण आ घर उत्तम स्त्रीविना शोजतुं नथी.” आ प्रभाणे कहिने तेषे एक कुळवती कन्यानी साथे लग्न कर्युं. नवीन स्त्री पण सुखनी इच्छावाळी तेमज आळसवाळी हती, तेथी ते घरबुं कांइपण कार्य करती नही. तेथी विद्युत्प्रज्ञा पोताना मनमां विचार करवालागी के, “विष्कार ठे! विष्कार ठे!! म्हारा पूर्वकर्मना अति बिंदा करवायोग्य परिणामने! के जे आ नवी परसोली स्त्री फक्त घरना कामने माटे आसोली तेषण पोताना पगजपर पग चढावी रात्रीदिवस सुखे वे सी रहे ठे, जरापण काम करती नथी; म्हारे मुख्य पिताबुं काम तो करवुं परतुं हतुं, तेमां वळी आ बीजुं नवी माताबुं कामपण आवी परतुं. अरे! हुं पोताना कर्मना दोषथी केवा म्होटा कष्टने विषे आवी पनी हुं! चिंतावने आतुरचित्तवाळी में पोताना कर्मना दोषथी दि वसे सुखथी जोजनपण कर्युं नथी अने रात्रीए सुखथी निशपण लीधी नथी. हुं केटया दि

વસ આવાં દુઃખોને જોગવીશ?" આવી રીતે અનેકપ્રકારના ક્લેશોકરીને દિવસોને નિર્ગમન કરતી એવી તે વિદ્યુત્પ્રજ્ઞા માયાકપટરહિત અનુક્રમે વારવર્ષની થઈ.

એકદા તે કન્યા ગાયોને ચારપામાટે વનમાં મડ, ત્યાં તે એક સારી ઢાયાવાળા વૃક્ષની નીચે જેટલામાં નિડા લેતી હતી તેટલામાં મ્હોટાશરીરવાળો, કાઠીકાંતિવાળો, જયથી ત્રાસ પામેલો, રાતાનેત્રવાળો અને જતાવળી ગતિવાળો એક સર્પ તેની પાસે આવ્યો અને વાઠ-જાવરહિત એવી તે વિદ્યુત્પ્રજ્ઞાને જંગમી મનુષ્યની જાણથી કહેવા લાગ્યો:—

“હે વાળા! તું મ્હારાથી જય પામીશ નહીં, પરંતુ મ્હારું એક વચન સાંજાલ. હું આ વનમાં નાગરુપે વહુ કાલ થયાં ઘર કરીને કર્મનાયોગે સુખથી રહું છું, હમણાં મ્હારું પાપકર્મ ઉદય પામવાને લીધે કેટલાક ગારુડીલોકો આ વનમાં આવીને મને પકરવાનો ઉપાય કરવા લાગ્યા છે. મને તે વાતની સ્વર પડી, તેથી હું જય પામી નાસીને અહિં ત્હારે શરણે આવ્યો છું. પાપકર્મને વિષે તત્પર એવા તે ગારુડીલોકો મ્હારી પાંઠલ આવે છે, તેલ મને પકરીને કરંડીયામાં નાંખશે અને તેથી હું મહા દુઃખ પામીશ. હે વાળા! તે કારણમાટે તું તે પાપીપુરુષોથી મ્હારું રક્ષણ કર, રક્ષણ કર; તેથી તને પરોષકાર કરવાનું વહુ પુન્ય યશે. વળી સાંજાલ. નાશવંત સ્વજાવવાળા અને મઠથી જરૂર હોવાને લીધે અતિ અપવિત્ર એવા

आ देहथी जो कोइनो उपकार नहीं कराय, तो पठी ए देहनुं फळ शुं? अर्थात् परोपकार करवो एज देहनुं फळ ठे. अवसरे सूर्य चंड प्रकाश करे ठे, अवसरे मेघ वरसाद वरसावे ठे. समुद्र मर्यादा तजतो नथी, जाज्वल्यमान एवो अग्नि सुखकारी आय ठे अने आ सर्व म्होटा पृथ्वीमंरुळने आजसुधी शेषनाग पोताना मस्तकजपर धारण करे ठे. ए सर्व लोकोना परोपकारनुं महात्म्य जाण. कह्युं ठे के:-जे माणस पोताना स्वार्थविना बीजाने आश्रय आपे ठे, आपत्तिमां पमेलानो उद्धार करे ठे अने शरणे आवेलानुं रक्षण करे ठे ते पुरुषोथी आ पृथ्वी सुशोन्नित थएली देखाय ठे. हे महाज्जाग्यवाळी! आवा परोपकारना फळने जाणी महा ज्ञय पामेला एवा अने पोताना खोळामां मूकी उपर नुढवानुं वस्त्र ढांकीने तुं म्हारुं रक्षण कर.” सर्पनां आवां वचन सांजळी विद्युत्प्रज्ञा पोताना मनमां विचार करवा लागी के, “में पूर्वजवने विषे पून्य कर्तुं नथी, तेथी हुं आ जवने विषे दुःखी थएली छुं, अने आ जवमां जो पून्य नहीं करुं तो परजवने विषे शी रीते सुखी अइश?”

आ प्रमाणे विचार करी ते बाळाए पोताना आत्माने निर्जय करी जेटलामां ते सर्पने पोताना खोळामां लइ वस्त्रथी ढांकीने संतारी दीधो, तेटलामां पेला गारुनी लोको त्यां आवी ते कन्याने पूठवा लाग्या के, “हे बाळा! तें अहिंथी कोइ सर्पने जतां दीगो?” तेवारे

ब्राह्मण पुत्रीए कह्युं. “हे गारुमीको! हुं अहिं स्हारुं मुख वस्त्रधी ठांकीने सुती छुं, माटे तमे जे कांइ पूगे ठो ते कांइ हुं जाणती नथी.” कन्यानां आवां वचन सांजळी सर्वे गारुमीलोको परस्पर कहेवा लाग्या के, “अरे! काळा नागने जोइ आ कन्या शुं अहिं उन्नी रहे खरी? जो तेणे ते नागने दीगे होय तो ते क्यारनी नासी गइ होय.” आवी रीते कही जागी गएला उत्साहवाळा ते सर्वे गारुमीलोको सर्पने जवाना मार्गने जोता जोता चारे दिशाळ तरफ चाळी निकळ्या. गारुमीलोकोना गया पठी कन्याए सर्पने कह्युं. “हे जद्र! हवे तुं बहार निकळ, कारणके, त्हारा शत्रु गारुमीलोको पोतपोताने स्थानके चाळ्या गया ठे.” आवी रीते वारंवार कहेती एवी ते कन्याए पोताना खोळामां जोयुं तो सर्प जोवामां आय्यो नहीं. कन्याए सर्पने न दीगे तेथी बहु विस्मय पामीने विचार करवा लागी के, “अहो! ए सर्प कयां जतो रह्यो? शुं ते में इंज्जाळ दीगी, के स्वप्न जोयुं? अथवा तो मने कांइ चित्तविन्नम थयो?”

आवी रीते ते कन्या जेटलामां विचार करे ठे, तेटलामां पूर्वे क्यारेपण नहिं सांजळवा मां आवेली आकाशवाणी प्रगट थइ के, “हे धर्मरसवाळी वाळा! त्हारा धैर्यथी हुं तने जट प्रसन्न थयो तुं, माटे मनने इच्छित एवं वरदान माग.” आ प्रमाणे कहेतो एवो कोइएक देव तत्काळ त्यां प्रगट थयो. हार, अर्द्धहार अने कुंमळोनी कांतिथी देदीप्यमान ठे शरीरनी शो-

जा जेनी एवा ते देवने जोइ निर्मळमनवाळी विद्युत्प्रजा कन्याए मुग्धस्वजावथी आ प्रमाणे कहुं:-“हे सुरेश्वर ! जो तमे म्हाराजपर प्रसन्न थया हो तो तापमां चरती एवी म्हारी गायोने तापनी पीमा न थाय तेम करो.” कन्यानुं ए प्रकारनुं वचन सांजळी देव विचार करवा लाग्यो के, “अरे ! आं कन्यानुं केवुं मुग्धपणुं के जे, प्रगट थएला साक्षात् कल्पवृक्षथी केवळ ठायामीज इच्छा करे ठे !! जले, तेनो ते मनोरथ पूर्ण थानु.” एम कही देवे तेना जपर तत्काळ नंदमवम सरखुं एक वन तैयार कर्युं. पठी तेणे विद्युत्प्रजा कन्याने कहुं के, हे पुत्री ! तुं ज्यां ज्यां जइशा, त्यां त्यां सर्व ऋतुना फळ फुलवालुं आ वन आवशे; आ वनमां फुल अने फळ मनने प्रिय लागे तेवां अने अमृतथी पण अधिक स्वादवाळां ठे एटलुंज नहि, परतुं ते वननां सर्वे वृक्षो पण मनोवांगित वस्तुने आपनारां ठे एम तुं जाणजे. हे कन्या ! मेरुपर्वत जपर रहेला नंदनवनमां जेवी रीते देवांगनाळु क्रीडा करे ठे, तेवी रीते तुं पण आ वनमां क्रीडा कर अने कांइ कष्ट आवी पणे त्यारे म्हारुं स्मरण करजे.” एम कही ते देव पोताने स्थानके गयो.

पठी चंडना सरखा प्रसन्न मुखवाळी विद्युत्प्रजा कन्याए ते उद्यानना वृक्षनां फळ फूलो नुं जहण करी तृप्ति पामी अने मनमां विचार करवा सांज्यो के, “अहो ! घोमो उपकार क-

स्वाधी मने आहुं अद्भुत फळ अहुं, तो जेजु सर्व रीते उपकार करणारा ठे तेचने तो कोटहुं
 फळ अहुं व्हो? " आणी रीते अर्थांत निरुपय पावेता ह्दयवाळी ते कन्या संन्यासमये जायो
 ने वड उपर खोला विष उपवनसहित पोताने भिर पाणी, त्यांचे वाताण कर्तुं:—"दे पाणी!
 जोजग कर." कन्याण कर्तुं:—"दे भाता! जणे जाजे शरीरे साधे नवी, तणी ज्ञान जाणी न-
 धी." पठी ते कन्या पाठली साधीण भाषांने वड फरी वनभां अड. आ प्रवाणें जणेशां ते क-
 न्या विद्यनननी निचे आप्पारानी पेंठे श्रीया करली जणी.

मकदा ते विद्युन्नकन्या कटपगृहणी जावणां सुती जती, तेजाभां जे प्रथे ते सांजकांत.
 प्रायरीपूत्र जगन्तो राजा जितशत्रु, पोतानी चतुर्गिणी संन्यासहित विद्ययात्रा कन्या निज
 केंद्रां जनां ने जेजु अग्रजके आधीपडोळ्यां. जाणें जुरींकांतवरीज जतंस्त्रा जोगनी। एका वेळा
 जासा विचित्र वातना घोंकाने पोताना संन्यासगृही ते स्वयं प्रकटी मुकता राजा; विचार संन्या-
 से निंद अड जड-ड अंन देवनी पेंठ म जेजा कन्या एजा पर्यंतममान हाणे स्वच्छा हाणीज क-
 याना जना; जेहीज प्रकटासा आकषांने भाग्य काना मुजुद्वेयी जयाय अंन फडोळी मुकनीनीज
 हावरी पंतोडर पुरा एका वेळा जेजुनी संजांन विंय जोजनत जना. आ प्रकटनी अंनमपुडि-

वाळा जितशत्रु राजाए नंदनवनसमान ठायावाळा ते वनने जोइ त्यां पमाव कर्यो. राजसमूहने विषे चंडसमान जितशत्रु राजा एक आंजाना वृद्धनी नीचे सिंहासन उपर बेठो अने तेनी आझाथी सेवकलोकोए हाथी, घोमा, बळद विगेरे पशुलने वृद्धोनी काळो साथे वांधी दीधा, तथा शस्त्रादि सर्व सामग्री पण वृद्धोनी काळोने विषे लटकावी दीधी. एवामां विद्युत्प्रजा सैन्यना शब्दग्री जागी अने जोवा लागी तो तेणे हाथीना समूहना ज्ञपथी पोतानी गायोने दूर नासी गएली दीठी, तेथी पोतानी गायोने पाठी वाळजा माटे ते कन्या जेटलामां दोरवा लागी, तेटलामां तेनी साथे ते वन पण दोरवा लाग्युं! वृद्धनी काळोने विषे वांधेला हाथी, घोमा, विगेरे पशुल पण दोरवा लाग्यां.

आ प्रमाणे सर्वेने दोरता जोइ जनमां आश्चर्य पासेलो जितशत्रु राजा विचार करवा लाग्यो के, “आ पूर्वे क्यारे पण नहिं जोएलुं आश्चर्य ठे, कारण के, हाथी, घोमा, बळद, विगेरे पशुल सहित आ वन दोरते ठे.” पठी राजानी आझाथी प्रधान जेटलामां ते जुए ठे तेटलामां तेणे नयानसहित दोरती एवी एक कन्याने दीठी, तेथी बुद्धिमान प्रधान पोताना चित्तमां विचार करवा लाग्यो के, “निश्चे आ कन्याने आ कांइ अपूर्व महिमा देखाय ठे.” तेथी मंत्री

ते कन्याली पासे जइ कहेवा लाग्यो:—“हे मनोहर मुखवाळी कन्या ! तुं पाठी वळ, त्हारी नासी गएली गायोने हुं ऊट पाठी लावी आपुं छुं. त्हारा कोमवाथी आ वन दोमे ठे, जेथी अमारा राजा विगेरे सर्वे आपसो जयत्रांत मनवाळा घाय ठे. तुं पाठी वळीश तेथी वन पण पातुं वळशे, अने वन पातुं वळशे तेथी हाथी, घोमा, विगेरे सघळुं पातुं वळशे, तेथी सर्वे मा- एसो शांत अशे.” मंत्रीनां आवां वचन सांजळी ते विद्युत्प्रज्ञाकन्या आपसो नुपर दया ला वी जेटलामां पाठी वळी, तेटलामां ते लुधाम पण ते कन्याली साथे पातुं वळी पोताने स्थाने आव्युं. राजानी आज्ञाथी अश्वारोए गायोने त्यां आणी अने सर्व जेस हतुं तेस शांत अइ गयुं.

पठी मंत्रीए कह्युं:—“हे राजन् ! आपे जे अपूर्व आश्चर्य ज्योयुं, ते आ कन्यानुं महात्म्य ठे.” राजा पण अति मनोहर लावण्यवाळी, सुसम रूपवाळी अने सुवर्णसमान शरीरनी कां तिवाळी ते कन्याने जोइ मनसां अति आश्चर्य पासीने विचार करवा लाग्यो के, “आ कन्या स्वर्गथी उत्तरेळी शुं वैमानिक देवी हशे के नागकन्या हशे ? अथवा तो आसुरीकन्या हशे के ज्योतिष्क देवी हशे ?” आ प्रमाणे विचार करता एवा राजाए ते कन्याना लक्षण नुपरथी निश्चय कर्यो के, “हा ! हवे में जाण्युं, ए नक्षी मनुष्यनी स्त्री ठे, पण कोइ देवी नथी.” पठी

राजाए वनमां ते कन्याना दुर्बल शरीरना चिन्होथी मनने विषे एवो निश्चय कर्यो के, "ते कन्या हजुसुधी परणेली नथी." आ प्रभाणे धारी जितशत्रु भूपति ते कन्या नपर निष्कपट-पणे बहु अनुराग धरवा लाग्यो. पठी प्रधाने भूपतिना जावने जाणी कन्याने कह्युं के, "हे जडे! तुं आ जितशत्रु राजाने पोताना पतिरुपे अंगीकार करी त्हारा भजुप्यजन्मने सफल कर." कन्याए लज्जाथी पोतानुं मुख नीचुं करीने कह्युं. "हे मंत्री! तमे कह्युं ते योग्य ठे, प रंतु जे पोतानाज मुखथी विवाहनी अनुमोदना करवी ते कुळवती कन्याने अयोग्य ठे. जो तमे आ पोतानुं कार्य करवा इच्छता हो, तो आ पासे रहेला गाममां अग्निशर्मा नामनो ब्रा-ह्मण वसे ठे ते म्हारो पिता थाय ठे, तेने तमे पोतानी कार्यसिद्धिने माटे पूढो." पठी राजा-नी आज्ञाथी प्रधाने गाममां जइ अग्निशर्मा ब्राह्मण पासे तेनी पुत्रीनुं राजाने माटे मागुं क र्युं. अग्निशर्माए पण प्रधाननां वचन सांजळीने प्रसन्नचित्ते कह्युं. "हे प्रधान! आ म्हारा प्रा ण पण राजाना ठे, तो पठी कन्यादि वस्तु होय तेमां तो शुं कहेयुं." एम कही प्रधानस-हित ते ब्राह्मण पोतानी पुत्रीने साथे लइ वनमां राजानी पासे आब्यो, त्यां राजाने आशि-र्वाद आपी राजाए आपेला आसन नपर बेगो, पठी ब्राह्मणे जे जे कह्युं हतुं ते सर्व प्रधाने

राजाने कहं; एटले काळधिलंबने नहिं सहन करता एवा ते जितशत्रु जूपतिए तत्काळ ब्राह्मणानी समक ते कन्यानुं गंधर्वविवाहथी लग्न कर्युं. कन्याना उपर नंदनवनना सरखुं उद्यान शोज्तुं हतुं, तेथी राजाए ते कन्यानुं नाम 'आरामशोज्जा' पार्युं. वळी आ ब्राह्मण म्हा-रो ससरो आय ठे, माटे ते क्यारे पण दुःखी न आय " एम विचारी राजाए तेने तुरत वार गाम आप्यां.

पढी जितशत्रुजूपति ते आरामशोज्जा स्त्रीने हाथीउपर वेसारी जेटलामां पोताना नगर तरफ जवा लाग्यो, तेटलामां असंख्यजनोने जोवायोग्य शोज्जावाळुं ते उद्यान वत्रनी पेठे थइ तेजनी साथे आकाशमार्गे चालवा लाग्युं. राजा अनुक्रमे नगरनी समीपे आवी पहोच्यो, तेटलामां मुख्यप्रधानोए नगरने उत्तमरीते शणगारी दीधुं, पढी राणीसहित राजाने नगरमां प्रवेश करतो जोइ स्थाने स्थाने एकठा थएला नगरवासी माणसो आश्चर्य पामीने परस्पर वातो करवा लाग्या के, "आ राजाने धन्य ठे, एमणे पूर्वे दानवदे नहु पुन्य कर्युं ठे, जेथी तेमनो आवो प्रजाव थयो ठे अने अत्यंत रुपवाळी स्त्रीपण प्राप्त थइ ठे. पूर्वे जिनराज, चक्री अने वासुदेव विगेरे उत्तमपुरुषोने पण जे समृद्धि प्राप्त थइ नथी, ते समृद्धि आ राजाने पुन्य

ना बळधी प्राप्त थइ ठे. आकाशमां नंदनवनना सरखुं मनोहर आ उद्यान कया जोनारा मा-
 एसना मनने आश्चर्य नथी उत्पन्न करतुं? केवळ निराधार एवा आकाशने विषे स्थिर रहेला
 फळ फुलवाळां वृहो कोने आश्चर्य उत्पन्न नथी करतां? जो पूर्वनां बहु पुन्य होय तोज ए
 वृहोनां फळ मळी शके तेम ठे.” आ प्रमाणे लोकोना विविध वचनोने सांजळतो एवो जित
 शत्रुचूपति आरामशोजा स्त्रीसहित हर्षधी पोताना मेहेलमां आय्यो. दिव्यप्रजाववाळुं अने
 देवताए निर्माण करेलुं ते उद्यान पण राजाना मेहेलनी उपर आकाशमां स्थिर घशने रहुं;
 कारण के, माणसोने आ संसारमां पुन्यना योगथी शुं नथी मळतुं? पठी आरामशोजा प्रि-
 यानी साथे जोग जोगवता एवा ते राजानो केटलोक काळ लीलाभात्रमां चाडयो गयो.

एक दिवस अग्निहार्मा ब्राह्मणानी नवी परणेली स्त्रीए एक पुत्रीने जन्म आप्यो. अनुक्रमे
 ते पुत्री ज्यारे युवावस्था पायी, त्यारे लेनी माता विचार करवा लामी के, “जो आराम-
 शोजा मृत्यु पामे तो तेना उपर रागने लीधे आशक्त थएला मनवाळो जितशत्रु राजा म्हा
 री पुत्रीने परणे; माटे शोक्यना सरखी ते शोक्यनी पुत्रीने कोइ उपायथी मारी नांखुं.”
 आ प्रमाणे विचार करी लेणे पोताना पतिने कह्युं:—“हे स्वामिन् ! एक म्हारुं वचन सांज-

ळो. आपणो क्यारे पण आरामशोजापुत्रीने माटे श्रेष्ठ मोदक विगेरे कांइ थोकी पण वस्तु मोकली नथी.” त्यारे जट्टजीए कहुं.—“हे जडे! ते आरामशोजाने कांइ खोट(कमी) नथी; ते तो हमेशां पुन्यना वशथी कपूरना कौगळा करे ठे.” पतिनां आवां वचन सांजळी खीए कहुं.—“स्वामिनाथ! आपे योग्य कहुं, परंतु माता पिताए मोकलेली वस्तु जोजन विगेरे थो की वस्तुनी पण महा रुद्धिने पाभेली पुत्री इच्छा करे ठे, माटे मोदकविगेरे कांइपण खावानी वस्तु मोकलवी जोइये.”

प्रियाना आवा गाढ आग्रहने जाणी ब्राह्मणे कहुं.—“हे प्रिया! जो त्हारा मनमां एम होय तो पुत्रीने माटे मोदक विगेरे बनाव.” अग्निशर्माए आवी रीते प्रियाने आज्ञा आपी, एटले तो ते दुष्ट रंभाए दिव्य वस्तुथी सिंहकेसरीया नामना विषमिश्रित मोदको तत्काळ तै-यार कर्या; पठी सर्व मोदकोने एक घनामां नांखी, मोहुं बंध करी ते दुष्ट रंभाए पोताना पतिने कहुं. “तमारे आ घनो पुत्री विना बीजा कोइना हाथमां आपवो नहीं, अने वळी ते-ने एम कहेवुं के, “आ मोदको त्हारे पोतानेज खावा. बीजा कोइने आपवा नहीं; कारण के, जो ते बीजाने आपीश तो, ते सारा नहि थवाने लीधे राज्यकुळमां अमारी हांसी थशे. अ-

अने गामनाला रहेवासीने मोदक बनाववानुं तेवुं चातुर्य क्याथी होय ?” ब्राह्मण पोते स-
रलस्वप्नावलो हलो, तेथी ते स्त्रीना कपटने नहीं जाणतां घना उपर पोतानुं सील करी
त्यांथी चाली निकळयो. रस्ते घमाने पोताना उशीके मूकी निडा लेतो अने वारंवार तेना
बंध करेला मुखने जोतो एवो ते ब्राह्मण अनुक्रमे नगरनी समीपे आपी पहोंव्ये; त्यां ते मा-
गना श्रमथी ध. की जवाने लीधे एक रहोटा वनवृहानी निचे शीतळ ब.यामां सुइने जेटलाभां
निड.वश थयो, तेटलाभां पैला नागकुमार देवे अवधिज्ञानथी तेवी अवस्त्रामां रहेला ब्रा-
ह्मणने जो इ विचार कर्थो के, “आ ब्राह्मण आ नगरने विषे शामटे जायठे? हा, में जा-
एयुं. उरमानमाताए विषमिश्रित मोदको करी आरा.ज्ञाने मारवा माटे आ ब्राह्मणने
मोकलेलो ठे; परंतु ए पुत्रीने पिता हुं पोते विद्यमान ठतां पूर्व.जवे मेळवेला पुन्ययोगथी तेने
मरणनुं दुःख केम थशे? ए कन्याए पूर्व.जवने विषे बहु पुन्य मेळवेलुं ठे, तेथी तेने कोइ मा-
रवाने समर्थ नथी.” आ प्रभासे विचार करी ते नागकुमार देवताए घनामांथी विषमिश्रित
मोदको अपहरी लइ तेमां बीजा अमृतसमान स्वादवाळा दिव्य मोदको मूक्या. पठी ब्रा-
ह्मण जागी उठ्यो अने घमो लइ राजद्वारे आव्यो, त्यां प्रतिहारे तेने आवलो जाणी राजाने

विनंती करी के, “हे स्वामिन् ! आरामशोचाना पिता राजद्वारे आव्या ठे, ते आपना प-
 वित्रदर्शननी इच्छा करे ठे, जो आपनी आज्ञा होय तो तेनी लावुं.” तेवारे राजाए कह्युं:-
 “तेमने ऊट अहिं तेनी लाव.” तुरत प्रतिहार राजद्वारे जइ अग्निशर्माब्राह्मणने राजा पा-
 से तेनी गयो. अग्निशर्माए त्यां आवी आशिर्वाद आपी राजानी आगळ घनो मूकयो. रा-
 जाए प्रथम कुशळ प्रश्न पूछीने पढी कह्युं के, “हे द्विज ! आ घनाने विषे शुं लाव्या ठे ?”
 ब्राह्मणे कह्युं. “स्वामिन् ! एमां म्हारी पुत्रीने माटे मोदको आणया ठे, तेनी माताए मोह-
 ना बशयी उत्तम मोदको ए घनामां मोकळया ठे.” राजाए प्रसन्न थर ते घनो आरामशो-
 चाना पासो मोकलावी दीघो अने पोते पल बल्लाचरणयी ते विघ्नो सत्कार करी हर्षयो
 आरामशोचाना मंदिरमां आव्यो, त्यां ते राणीए आपेला आसन उपर बेगो. तेवारे आरा-
 मशोचाना राणीए कह्युं.-“हे स्वामिन् ! जो आप आज्ञा आयो तो हुं आ घनो उधाडुं.”
 त्यारे राजाए कह्युं.-“हे प्रिय ! आ स्थानके कोइ सेवकजन नयी, माटे तुं पोते म्हारी इ-
 च्छा प्रमाणे ते घनाने उधार.” राजानी आज्ञायी राणीए जेवो घनो उधाड्यो, तेवोज कोइ
 नहि वर्णवी शकाय एवो सुगंध नढळयो के जेथी सधळुं राजमंदिर सुगंधीवाळुं बनी गयुं.

राजा घमामां रहेला मोदको जोइ विचार करवा लाग्यो के, “शुं आ मोदको अमृतरसना वनेला ठे के, देव सानिध्यथी अएला ठे.” आवी रीते विचार करता एवा राजाए फरी आ-रामशाज्जाने कह्युं:—“हे सुवदनि ! तुं लोकमां क्यारे पण नहिं जोवामां आवेलो आ एक एक मोदक त्हारी वहेनो (शोक्यो) ने आप.” राजानी आज्ञाथी आरामशोज्जाए अति हर्षवने पो-तानी सर्व शोक्योने एक एक मोदक पोताना हाथथी आप्यो, तेवारे मनुष्यलोकने विषे अति दुर्लज्ज एवा मोदकोने ज्ञहण करीने संतोष पामेली सर्व शोक्यो आ प्रमाणे कहेवा लागी.

“अहो आरामशोज्जानी मातानुं केवुं चातुर्य? खरेखर तेणे पोतानी अपूर्व चातुरीथी आ मोदको अमृतरसनाज्ज बनावेला देखाय ठे.” पढी अग्निशर्मा ब्राह्मणे राजाने कह्युं. “हे देव! आप म्हारी पुत्री आरामशोज्जाने थोडा दिवस म्हारे घेर मोकलो; कारण, तेथी तेने पोतानी मातानुं दर्शन अशे.” तेवारे राजाए हसीने कह्युं. “हे ज्ञइ! तमे निश्चे सरळ स्व-जाववाळा देखाळु ठे; कारणके, राजानी स्त्रीनुं सूर्यने पण नथी जोइ शकती, ते पण तमे जाणता नथी.” पढी राजानी आज्ञाथी ब्राह्मणे घेर आवी सर्व वात पोतानी नवी स्त्रीने कही, तेथी दुष्ट मनवाळी ते स्त्री पण मनमां विचार करवा लागी के, “धिक्कार ठे! धिक्कार

ठे!! के जे म्हाहं कार्य सिद्ध न थयुं. हुं एम नहोती जाणती के ओहुं विष नांखवाथी विष-
 मिश्रित पदार्थने विषे कांइ पण शक्ति नहिं देखाय. हवे हुं बीजुं उग्र विष नांखी पकवान्न
 वनाबीने पुत्रीने माटे मोकलुं; के जेथी ते तत्काळ मृत्यु पामे.” आ प्रमाणे विचार करी ते
 दुष्ट रंभाए उग्र विषमिश्रित तैयार करेलुं पकवान्न एक घनामां जरी ते घनाबुं मोहुं बंध करी
 ते पोताना पतिने आप्यो अने कह्युं के, “स्वामिन्! आ घनो पण त्यां जइ पुत्रीने आयी आ-
 वो.” आहा! पापी माणसोबुं केवुं दुराचरण ठे? ब्राह्मण अनुक्रमे चावतां फरी पण तेज
 वरुवृहनी नीचे आयीने सूतो, त्यां ते जेटलामां निडावश थयो, तेटलामां देवताए पूर्वनी पेठे
 विषमिश्रित पकवान्न अपहरी लइ बीजुं सुंदर पकवान्न मूक्युं. पढी ब्राह्मणे राजमंदिरमां
 जइ ते घनो राजाने आप्यो, तेथी तेनी कीर्ति बहु विस्तार पामी. ब्राह्मणे फरी घेर आवी
 सर्व वात पोतानी प्रियाने कही, ते सांजळी दुष्ट रंभा मनमां खेद करती विचारवा लागी
 के, “अहो आते शुं कहेवाय? ते पुत्री केम मृत्यु नथी पामती? हवे तालपुट विषमिश्रित
 पकवान्न करी मोकलुं.” आवो विचार करी तेणे विषमिश्रित पकवान्न तैयार करी घनामां
 जरी पोताना पतिने कह्युं. “प्राणनाथ! तमारे आ वखते पुत्रीने आपणे घेर तेनी लाववी;

कारणके, पुत्री पहली वखते पोताना पिताने घेर प्रशव करे ठे. जो कदापि राजा पुत्रीने न मोकले तो तमारे तेने पोतानुं ब्रह्मतेज देखामबुं.”

आ प्रमाणे प्रियानी शिखामण सांजळी ब्राह्मण घमो लइ चालतो थयो अने तेज वरु वृहनी नीचे आवीने सूइ रह्यो; त्यां देवताए घमामांथी विषमिश्रित पकवान्न अपहरी लइ उत्तम पकवान्न मूक्युं. ब्राह्मणे राजद्वारमां जइ घमो राजाने आप्यो तेथी विप्रपत्नियो म्हो-टो जश वृद्धि पाय्यो. पठी ब्राह्मणे राजाने कह्युं:—“हे राजेंड! आप म्हारी गर्जवती पुत्रीने म्हारे घेर मोकलो; कारणके, पुत्री पहली वखत पिताना घेर प्रशव करे, एम लोकमां क-हेवाय ठे.” तेवारे राजाए कह्युं:—“हे विप्र! ए वात क्यारे पण वनी नथी के, राजळी पो-ताना पिताने घेर जइ बाळकने जन्म आपे, आ वात तमारे फरीथी कहेवी नहीं.” राजानां आवां वचन सांजळी ब्राह्मणेपोताना नदर नयर ठरी अन्नकामीने राजाने कह्युं.—“जो आप म्हारी पुत्रीने नहीं मोकलो तो हुं निश्चे आपने ब्रह्महत्या आपीश.” पठी प्रधानोए राजाने विनंति करी के, “हे महाराज! ए ब्राह्मण गांमो देखाय ठे तेथी ते निश्चे ब्रह्महत्या आपशे, माटे महादेवीने तेनी साशे मोकलो.” पठी राजाए म्होटी सामग्री करी आरापशोजाने

ब्राह्मणनी साथे विदाय करी. अहिं ब्राह्मणीए पोताना घरना पाठला जागमां एक न्होटो कूवो खोदावी राखयो अने पोतानी पुत्रीने एक ज्यौरामां राखी. अग्निशर्मा ब्राह्मण पोतानी आरामशोज्ञा पुत्रीसहित बहु समृद्धिवरु पोताना गाममां आय्यो. नयानसहित आवेली आरामशोज्ञा पिताना घरने विधे सुखे निवास करवा लागी; अनुक्रमे जेम गीप, स्वांतिनहत्रना योगथी मुक्ताफलने जन्म आपे, तेअ त्यां तेशे देवसमान एक पुत्रने जन्म आप्यो.

एक दिवस पाले रहेनारा दास दासी विगेरे सेवक लोको कांइ कार्य माटे बहार गया हता, एवामां आरामशोज्ञा कायचिंताने माटे (दिशाए जवा माटे) नरमान मातानी साथे घरना पाठला जागमां आवी, त्यां तेशे कूवाने जोइ पूछ्युं के, “हे मात ! अहिं आ कूवो शा माटे खोदाव्यो ठे ?” तेवारे दुष्ट हृदयवाळी नरमान माताए कहुं. “पुत्री ! ए कूवो त्हा रा माटे खोदाव्यो ठे; कारण के मीठुं पाली लाववा माटे त्हारे दूर जवुं परे, ते वखते बहु दास दासी होवाथी कोण जाणे कोनुं हृदय केनुं होय ? माटे में ए काम करावी राख्युं ठे.” सरळ स्वजाववाळी आरामशोज्ञाए मातानो अज्ञिप्राय जाण्यो नहीं, तेथी ते कूवानी पाले जइ नीचुं सुख करी जेटलामां कूवाने जोवा लागी, तेटलामां दुष्ट चित्तवाळी, नरमान मा-

ताए धक्को दइ तेने कूवामां फेंकी दीधी. आरामशोज्ञाए कूवामां परुतां परुतां पेला पूर्वे वरदान आपनारा देवतानुं स्मरण कर्युं, तेथ्री ते देवताए तत्काळ त्यां आवी तेने हाथवने जी-ली लीधी, अने जेटलामां क्रोध पामेलो देवता ते नरमान माताने तेना पापकर्मनुं फळ देखा म्वा लाग्यो तेटलामां आरामशोज्ञाए तेने शांत पमाड्यो. पठी नागकुमार देवताए कूवामां एक पाताळगृह बनावी तेमां आरामशोज्ञाने राखी. उद्यान पण तेनी पाठळ कूवामां आव्युं.

अहिं नरमान माताए पोतानी साची न्हानी पुत्रीने आरामशोज्ञानो वेश धारण करा-वी जेटलामां पलंग उपर बेसारी, तेटलामां आरामशोज्ञानो दासीवर्ग त्यां आवी पहोंब्यो, तेणे कांश्क जुडा लावण्यवाळी, विरुपशरीरना वर्णवाळी, विषमनेत्रवाळी अने कांश्क असमान शरीरवाळी ते पुत्रीने आरामशोज्ञा जाणीने पूछ्युं के, “हे महाराणी ! आजे तमाहं शरीर कांश् शोज्ञाविनानुं देखाय ठे.” तेवारे कृत्रिम आरामशोज्ञारुप ब्राह्मण पुत्रीए कहुं.— “हे महाज्ञाग ! हुं नथी जाणती के म्हारा शरीरे शी पीमा उत्पन्न थइ ठे के, जेथ्री म्हारुं रूप विगेरे सर्व चाळ्युं गथुं.” तेनां आवां वचन सांजळी दासीए ते वात तेनी माताने कही, एटले तो कपटना मंदिररुप ते विग्रखी हाथवने पोतानी ढातीमां प्रहार करती त्यां आवीने

आ प्रमाणे विलाप करवा लागीः—“हाय हाय ! म्हारी आशा नाश पामी !! म्हारी आरामशोजापुत्रीनी आ शी दशा अइ ? अरे विधाता ! तूं रत्नने विधे दूषण उत्पन्न करनारो देखाय ठे. हे पुत्री ! तने कोइनी इष्टि लागी ठे, अथवा कांइ वायुनो विकार उत्पन्न अयो ठे के प्रसूतिनो रोग अयो ठे ! अरे ! जेम निर्जल प्रदेशमां उगेली वेल्की उपर करेलो मनोरथ फोकट आय, तेम आ पुत्रीउपर करेला म्हारा मनोरथो फोकट अया.” आवी रीते विलाप करती एवी ते स्त्रीए कपटथी सारुं अवा मांटे नवारणादि बहु नपायो कर्या, पण कांइ फायदो थयो नहीं; कारणके, सहज स्वरूप होय ते शी रीते नाश पामे ?

हे पाटलीपुत्र नगरथी जितशत्रु राजानो मंत्री आरामशोजाने तेन्वा मांटे स्थलाश्रय गाममां आय्यो. कृत्रिमआरामशोजा पण पोताना परिवारसहित तेनी साथे पाटलीपुत्र जवा मांटे विदाय अइ, ते वखते दासीजए तेने कथुं. “हे स्वामिनी ! आपणी साथे नुधान केम नथी आवतुं ?” त्यारे राणीए कथुं. “ए कूवामां पाणी पीवामांटे गथुं ठे, तेथी ते पाठळ आवशे, तमे आगळ चालवा मांको.” राणीनां आवां वचन सांजळी सर्व परिवार मनमां खेद पामतो आगळ चालवा लाग्यो; अनुक्रमे ते नगरनी समीपे आवी पहाँवी एद्वे जितशत्रु राजा-

ए हर्षथी ते पोतानी पट्टराणी आरामशोचानो नगरमां प्रवेशनिमित्ते म्होटो उत्सव कर्यो. जितशत्रु राजा, अति अद्भुत रूपवाळा पुत्रने अने शरीरनी शोच्यारहित राणीने जोइ मनमां हर्ष अने खेद पामवा लाग्यो, तेथी “हे देवी ! तने आ शुं थयुं ? एम पळ्युं. एटवे राणीए क-
हुं के, “मने शरीरे कांइ रोग थयो ठे, तेथी म्हारा शरीरनी आवी अवस्था अइ गइ ठे.”
राजाए खेद पामी फरी पूळ्युं. “देवी ! नंदनवन समान मनोहर उद्यान केम नथी देखातुं ?”
तेवारे कृत्रिम आरामशोचाए कहुं. “स्वामिन् ! कूवामां पाणी पीवा गएला ते उद्यानने में
पाठळ राखेल ठे, माटे ज्यारे हुं तेनुं स्मरण करीश, त्यारे ते अहिं आवशे.” राणीनां आवां
वचन सांजळी राजा विचार करवा लाग्यो के, “आ आरामशोचा पूर्वे हती ते ठे के बीजी
ठे ?” आम शंकायुक्त चित्तवाळो थएलो ते जितशत्रु राजा, आरामशोचा संबंधी कांइपण
सुख पाम्यो नहीं. कारणके, चोळाना धान्यथी घेवर शी रीते बने ?

एक दिवस जितशत्रु नूपतिए कृत्रिम आरामशोचाने कहुं:—“हे सुंदरी ! उद्यानने अहिं
लाव.” तेवारे आरामशोचाए कहुं:—“अवसर आवे लावीश.” तेनां आवां वचनथी राजाए
निश्चय कर्यो के “आ पोते आरामशोचा नथी, पण कोइ बीजी खी ठे.”

हवे एम वन्युं के कूवानी अंदर पाताळगृहमां रहेली साची आरामशोज्ञाए देवताने क-
 ह्युं.—“हे तात्! मने पुत्रना वियोगथी बहु पीना आय ठे, माटे आप तेवी रीते करो के, जे-
 थ्री हुं पुत्रना मुखने जोळं.” तेवारे देवताए कहुं. “हे पुत्री! तुं म्हारा प्रजावथी पुत्रने जो-
 ष्ठा, परंतु त्हारे सूर्योदय पहेलां अहिं पाळुं आववुं, जो तुं नहिं आवे तो हुं तने आजथी आ-
 रंजीने दर्शन नहिं आयुं; वळी ज्यारे त्हारा मायानी वेणमांथी मृत्यु पामेलो सूर्य परततो
 जोवामां आवे, त्यारे त्हारे निशे जाणवुं के म्हारुं दर्शन नहिं आय.” पठी आरामशोज्ञा
 देवताना प्रजावथी ज्यां राजभुवनमां पोतानो पुत्र सूतो हतो, त्यां आवी अने सुकोमळ हा-
 ष्ठी तेणे पोताना पुत्रने खोळासां लइ बहुवार रमाळ्यो, पठी पुत्रने तेने स्थानके सूवासी
 तेनी आजुवाजु पोताना उद्याननां फळ फूल मूकी साची राजपत्नी ते आरामशोज्ञा पोताना
 पाताळगृहमां चाली गइ. प्रजाते धावमाताना मुखथी पुत्रनी ते वात सांजळी राजाए पोते
 जोइने पेली कृत्रिम आरामशोज्ञाने पूथ्युं.—“हे जडे! आ शुं देखाय ठे?” त्यारे राणीए
 कहुं. “हे स्वामिन्! में रात्रीए उद्यानने संजारी फळ फूलो आयोलां हतां.” आ प्रमाणे उत्तर
 आप्या पठी राजाए फरी पूथ्युं.—“जो एम ठे तो ते उद्यानने हमणां अहिं लाव.” तेवारे

राणीए कहुं. “हुं तेने रात्रीए लावी शकुं छुं, दिवसे लाववानी शक्ति म्हारामां नथी.” प्रियानां आवां वचन सांजळी जितशत्रु जूपति विचार करवा लाग्यो के, “ठीक ठे आवते दिवसे जाणीश.” बीजे दिवसे पण जूपतिए पुत्रने तेवीज अवस्थावाळो दीगो. त्रीजे दिवसे तो ते हाथमां तरवार लइ रात्रीए दीवानी जुंठे अंधारामां एक चित्ते उज्जो रह्यो, त्यां तेंणे साची आरामशोज्ञानी सर्व क्रिया जोइ विचार्युं के, “निश्चे आज म्हारी प्रिया ठे.” राजा आम विचार करतो उज्जो हतो, तेवामां आरामशोज्ञा तुरत त्यांघी चाली गइ. पढी जूपतिए सवारे कृत्रिम आरामशोज्ञाने कहुं:—“हे जडे! तुं अत्यारे बुद्यानने अहिं लाव, नहीं तो म्हारे त्हांरुं काम नथी.” राजानां आवां वचन सांजळी अत्यंत तेजरहित थइ गएला मुखवाळी कृत्रिम आरामशोज्ञाए विचार्युं के “हुं वारंवार शुं उत्तर आपुं? खरेखर हुं पुन्यरहित छुं.”

चोथे दिवसे रात्रीए साची आरामशोज्ञा आवी अने जेटळामां ते पोतानुं कार्य करी पागी वळी, तेटळामां राजाए तेने हाथवस्ते पकळीने कहुं के, “हे देवी! तुं स्वप्नाविक स्नेहघी वश अएला मने प्रयोजन विना फोगट शामाटे ठेतरे ठे?” तेवारे आरामशोज्ञा राणीए कहुं. “नाथ! हुं आपने शामाटे ठेतहुं? परंतु कांइ कारण ठे.” त्यारे जूपतिए कहुं. “हे जडे!

ते कारण तुं मने कहे." राणीए कह्युं. "ते कावे कहीश, अत्यारे मने ठोसी यो." आम रा-
 णीए बहु आग्रह कर्यो, तोपण तेने ठोसी न देतां राजा गाढलेहणी कहेवा लाग्यो. "प्रिये!
 हाथमां आवेला मनोवांछितदायक चिंतामणिरत्ने कयो भाएसस त्यजी दे? माटे विचारने
 सूकी वइ जे कारण होय ते कहे." तेवारे राणी आरामशोजाए कह्युं. "प्राणनाथ! कारण
 कहेवायी आपने पश्चात्ताप छो." राणीए जूपतिने आ प्रमाणे बहु समजाव्यो, तोपण जूप-
 तिए पोतानो कदाग्रह त्यजी दीवो नहीं. पठी राणी आरामशोजाए पोतानी नुरमानमातानुं
 सर्व चरित्र मूळधी आरंजीने कहेवा मांज्युं, तेमां एटलीवार थइ के, सूर्यनो बुदय थइ गयो.
 राणीए पोतानो छुटी गएलो अंकोको जेटलासां बांधवा मांज्यो, तैटलासां एक मृत्यु पासेलो
 म्होटो सर्प तेमांकी नुरत नीचे पड्यो. सर्पने जोइ "हे प्रिय! हा स्वामिन्! आपे निर्जाग्य ए-
 वी मने ज्ञासाटे त्यजी हीधी?" एम विलाप करती राणी तत्काळ मूर्छा खाइ पृथ्वी नुपर
 पडी. इतल जळ अने पवनना नुपचारणी फरी सचेत अएली राणीने पोताना पति एवा
 जितशत्रुराजाए कह्युं. "देवी! तुं ज्ञासाटे खेद करे ठे?" राजाना पठवा नुपरथी आराम-
 शोजाराणीए नागकुमार देवतानुं सर्व वृत्तांत तेने कही संजळव्युं; तेथी राजाने हर्ष अने

शोक उत्पन्न थियो. पत्नी जितशत्रुचूपतिए क्रोधथी पेत्ती कृत्रिम आरामशोचाने बांधी जैट-
टलामां चाबुकवने प्रहार करवा मांड्यो, तेटलामां साची आरामशोचाने तेना चरणमां पत्नी
विनंति करी के, “हे नाथ! ए म्हारी व्हेन ठे, माटे आप माहं वचन मात्ती ते म्हारी व्हेनने
दया लावी ठोरी मूको.” तेवारे भूपतिए कथ्युं.—महादेवी! आ त्हारी व्हेनना हाथ कापी नां-
खवा घटे ठे, तोपण त्हाहं वचन म्हाराथी उल्लंघी शकाय तेवुं न होवाथी हुं तेने ठोरी दळ
हुं.” एम कही तेने बंधनथी ठोरी मूकी. पत्नी चूपतिए पोताना सुजटोने आज्ञा करी के,
“हे सुजटो! तमे पेला दुर्बुद्धि ब्राह्मण पासेथी तेने आपेलां गाम खूंची लइ देश बहार काठी
मूको; वळी तेनी नवी परखेली स्त्रीना कान, नाक अने होठ कापी नांखी ते ब्राह्मणनी साथे
देशबहार विदाय करो.” राजानी आज्ञा प्रमाणे सेवको करवा लाग्या, ते वखते आरामशो-
चाने दयाथी पोतानां मातापिताने ठोराव्यां; कारणके, कूहाराथी उदातुं एवुं चंदनतुं वृक्ष
पण कूहाराणा मुखने सुगंधवाळुं करे ठे. सङ्कन मनुष्योनो एवोज स्वजाव होय ठे. पत्नी पूर्व
पुन्यथी अति गाढस्नेहवने विषयसुखजोगवता एवांते स्त्रीपुरुषनो केटलोक काळ सुखमां गयो.

एक दिवस जितशत्रुचूपतिनी पासे वेठेली आरामशोचाराणी पोताना पतिने कहेवा

लागी.—“हे स्वामिन्! हुं पूर्वे दुःखी शा कारणथी अइ अने हंमणां मने सुख शा कारणथी
 मळ्युं? आलो मने म्होटो संशय ठे, माटे जो पूर्वपुन्यना योगथी कोइ अतिशय ज्ञानीगुरु
 अहिं आवी चढे तो हुं म्हारां पूर्वकृत्य कर्मो पूछुं.” तेवारे राजाए कह्युं. “प्रिये! कोइ ज्ञानी
 गुरु अहिं आवी चढे तो सारुं थाय.” आ प्रमाणे राजा अने राणी बने जणां वातो करे ठे,
 एवामां हर्षथी उद्यानपालके त्यां आवी विनंती करी के, “हे स्वामिन्! नंदनवन नामना आ-
 पना उद्यानमां मनुष्य अने विद्याधरोए पूजन करेला अने अतिशय महिमावाळा श्री वीर-
 ज्ञनामना आचार्य पांचसैं मुनिनुसहित समवसर्या ठे.” तेवारे जूपतिए ते उद्यानपालकने
 बहु प्रीतिदान आपी पोतानी प्रियाने कह्युं के, “हे देवी! त्हारो मनोरथ पूर्ण थयो.” पढी
 अंतःपुरसहित राजा वंदन करवा माटे उद्यानमां गया; त्यां त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी
 धर्म सांजळवा वेग; एटले जव्यजीवोना पापने दूर करनारा श्री वीरज्ञसूरिए आ प्रमाणे
 धर्मदेशना देवी शरु करी.

हे जव्यजनो! धर्मथी सुखसंपत्ति, सौजाग्यपणुं, रोगरहितपणुं, आपत्तिनुं निवृत्तिपणुं
 अने दीर्घ आयुष्य ए सघळुं आलोकने विषे प्राप्त थाय ठे. वळी उत्तमकुळमां जन्म, दिव्य

शोक उत्पन्न भयो. पत्नी जितशत्रुभूपतिए क्रोधथी पेली कृत्रिम आरामशोज्ञाने बांधी जैट-
टलामां चानुकवने प्रहार करवा मांड्यो, तेटलामां साची आरामशोज्ञाए तेना चरणमां पत्नी
विनंति करी के, “हे नाथ! ए म्हारी व्हेन ठे, माटे आप मारुं वचन माजी ते म्हारी व्हेनने
दया लावी ठोरी मूको.” तेवारे भूपतिए कह्युं.—महादेवी! आ म्हारी व्हेनना हाथ कापी नां-
खवा घटे ठे, तोपण त्हां वचन म्हाराथी उद्धंघी शकाय तेलुं न होवाथी हुं तेने ठोरी दळ
लुं.” एम कही तेने बंधनथी ठोरी मूकी. पत्नी भूपतिए पोताना सुजटोने आज्ञा करी के,
“हे सुजटो! तमे पेला दुर्बुद्धि ब्राह्मण पासैथी तेने आपेलां गाम खूंची लइ देश बहार काढी
मूको; वळी तेनी नवी परखेदी स्त्रीना कान, नाक अने होठ कापी नांखी ते ब्राह्मणनी साथे
देशबहार विदाय करो.” राजानी आज्ञा प्रमाणे सेवको करवा लाग्या, ते वखते आरामशो-
ज्ञाए दयाथी पोतानां मातापिताने ठोराब्द्यां; कारणके, कूहाराथी उदातुं एवुं चंदननुं वृक्ष
पण कूहाराणा मुखने सुगंधवाळुं करे ठे. सङ्कन मनुष्योनी एवोज स्वप्नाव होय ठे. पत्नी पूर्व
पुन्यथी अति गाढस्नेहवने विषयसुखजोगवता एवांते स्त्रीपुरुषनो केटलोक काळ सुखमां गयो.

एक दिवस जितशत्रुभूपतिनी पाले वेठेली आरामशोज्ञाराणी पोताना पतिने कहेवा

लागी.—“हे स्वामिन्! हुं पूर्वे दुःखी सा कारणाग्नी अइ अने हमलां मने सुख सा कारणाग्नी मळ्युं? आनो मने म्होटो संशय ठे, माटे जो पूर्वपुन्यना योगी कोइ अतिशय ज्ञानीगुरु अहिं आवी चमे तो हुं म्हारां पूर्वकृत्य कर्मो पूछुं.” तेवारे राजाए कह्युं. “प्रिये! कोइ ज्ञानी गुरु अहिं आवी चमे तो सारुं घाय.” आ प्रमाणे राजा अने राणी वने जयां वातो करे ठे, एवायां हर्षथी उद्यानपालके त्यां आवी विनंती करी के, “हे स्वामिन्! नंदनवन नामना आपना उद्यानमां मनुष्य अने विद्याधरोए पूजन करेला अने अतिशय महिमावाळा श्री वीरज्जनामना आचार्य पांचसें मुनिजसहित समवसर्या ठे.” तेवारे जूपतिए ते उद्यानपालकने बहु प्रीतिदान आपी पोतानी प्रियाने कह्युं के, “हे देवी! त्हारो मनोरथ पूर्ण अयो.” पढी अंतःपुरसहित राजा वंदन करवा माटे उद्यानमां गया; त्यां त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी धर्म सांजळवा वेग; एटले जव्यजीवोना पापने दूर करनारा श्री वीरज्जस्सुरिए आ प्रमाणे धर्मदेशना देवी शरु करी.

हे जव्यजनो! धर्मथी सुखसंपत्ति, सौजाग्यपणुं, रोगरहितपणुं, आपत्तिनुं निवृत्तिपणुं अने दीर्घ आयुष्य ए सघळुं आलोकने विषे प्राप्त आय ठे. वळी उत्तमकुळमां जन्म, दिव्य

रूप, अपूर्व यौवन, शरीरमां शक्ति अने मनुष्योनी मध्ये कीर्ति ए सघळुं पण आ लोक-
मां धर्मना पलायणी प्राप्त आय ठे; तेमज स्वर्ग अने मोहनी संपत्ति पण धर्मशीज मळे ठे;
माटे तमे धर्म आदरो.” आ प्रमाणे सूरिनी धर्मदेशना सांजळीने पठी आरामशोचाराणी
ए गुरुने पूछ्युं.—“हे जगवन् ! में पूर्वजवने विषे केवुं कर्म कर्णुं हतुं, अने म्हारा उपर ज-
यान उत्ररुपे शामाटे रहुं हतुं ?” ते कहो. त्यारे सूरिए कहुं. “हे जडे ! ते त्हारा पूर्वज-
वनुं कर्म ठे. ते तारो पाठलो जव हुं कहुंछुं माटे सावधान मनशी सांजळ.

आ जगतक्षेत्रने विषे इंद्रपुरीने पण समृद्धिना वळशी त्रास पयामनारी चंपानगरीमां
कुवेरना सरखो धनवंत कुलधर नामे शेठ वसतो हतो, तेने उत्तम गुणोधी पोताना कुळने
आनंद पयामनारी कुलानंदा नामनी स्त्री हती; तेळने अनुक्रमे उत्तम रूपवाळी सात पुत्रीज
हती; तेसनां नाम. १ कमलश्री, २ कमलवती, ३ कमळा, ४ लक्ष्मी, ५ कामरागवती, ६
यशोदेवी, ७ प्रीतिकारिणी ए रीते हतां. ते साते पुत्रीजने सारा शेठना पुत्रोनी साथे पर-
णावेली हती, तेशी तेज इच्छित एबा सुखोने जोगवती हती. शेठने सात पुत्रीज उपर एक
आठमी पुत्री अइ, ते पुन्यरहित होवाची लेना जन्मने अवसरे माता पिता बहु दुःखी थयां;

तेथी तेनुं नाम पण पाक्युं नहीं. अनुक्रमे ते पुत्री वृद्धि पामती यौवनावस्था पामी, परंतु शेठे तेने परणावी नहीं, तेथी स्वजनोए जेगा थइ शेठने कह्युं,—“हे शेठ ! आ पुत्री यौवना वस्था पामी ठे, माटे तेने ऊट परणावो. वळी तमें मूर्खपणाने त्यजी इइ मनमां विचार करो; केमके नहीं परणावेदी कन्या कुळने मळीन करे ठे.” स्वजनोनां आवां वचन सांजळी कुलधरशेठ पुत्रीने परणाववानो विचार करी मनमां चिंतववा लाग्यो के, “पुत्रीना सरखा आचारवाळो कोइ वणिकपुत्र अहिं आवी चमे तो आ निजार्ग्य एवी आठमी पुत्री तेना गळे वळगामी वुं.”

एक दिवस कुलधरशेठ पोतानी दुकाने बेगो हतो, तेवामां मळीन वस्त्र अने मळीन शरीरवाळो कोइ परदेशी वणिकपुत्र तेमनी दुकाने आव्यो, तेने शेठे पूछ्युं. “तुं कोण ठे? कयां थी आव्यो तुं? त्हारो देश कयो? अने त्हारे अहिं शुं काम करवानुं ठे?” तेवारे वणिकपुत्रे कह्युं. “हं कोशलापुरना रहेवासी नंदिनामना वणिकनो पुत्र तुं, म्हारुं नाम नंदन ठे, म्हारी मातातुं नाम सोमा ठे, हं धनरहित थइ जवाने लीधे धनने अर्थे नरुदेशमां गयो हतो, त्यां पण दारिइ म्हारी पाळळ आव्युं; कारणके, पूर्वे करेलुं कर्म हमेशां साथेज आवे ठे. तेथी हं

त्यां पण धनरहित थयो; तथापि अज्जिमानपणाने लीधे स्वदेशमां गयो नहीं. हवे आ देशमां वीज्जानी सेवाथी आजीविका करी निवास करीश. आ देशना रहीश वसंतदेव नामना शेठे मने ते उरुदेशथी कागळ लखी आपी अहिं श्रीदत्त नामना शेठनी पासे मोकळयो ठे, माटे हे महाजाग! ते श्रीदत्तशेठनुं घर क्यां ठे? ते मने कहो के, जेथी हुं तेमने कागळ आपुं.” वणिकपुत्रनां आवां वचन सांजळी कुलधरशेठ विचार करवा लाग्यो के, “आ वणिकपुत्र म्हारी पुत्रीने योग्य वर ठे. कारणके एक तो ते दरिडी वणिकपुत्र अने परदेशी ठे, बीजुं ते अज्जिमाननी पण ठे, माटे पुत्रीने तेनी साथे परणावी विदाय करी दइश के, जेथी ते पाठी आवशे नहीं.” शेठे आ प्रमाणे विचार करी वणिकपुत्रने कहुं.—“तहारो पिता म्हारो मित्र थाय ठे, माटे तुं श्रीदत्तशेठने कागळ आपी ऊट म्हारे घेर पाठो आवजे.” एम कही कुलधरशेठे एक माणस मोकली तेने श्रीदत्तशेठनुं घर बताव्युं. वणिकपुत्र नंदन पण श्रीदत्तशेठने कागळ आपी पाठो कुलधरशेठने घेर आव्यो. पठी कुलधरशेठे तेने स्नान करावी, मनोहर वस्त्र पहारावी नोजन करावीने कहुं के, “हे नंदन! तुं आ म्हारी पुत्रीने परण.” नंदने कहुं. “म्हारे आजे उरुदेश जवुं ठे, तेथी हुं शी रीते परणुं?” तेवारे शेठे कहुं. “हे नंदन!

म्हारी पुत्रीने साथे लइ तुं उरुदेश जा; हुं तने आजीविका माटे त्यां धन मोकलावीश” पठी नंदने परणवानी वात कबुल करी एटले कुलधरशेठे पोतानी पुत्रीने तेनी साथे परणावी दीधी.

एक दिवस श्रीदत्तशेठे नंदनने कहुं.—“जो तुं अहिं रहे तो त्हारी जग्याए बीजा माणस ने मोकलुं.” त्यारे नंदने कहुं. “हुं पोते त्यां जइश.” एम कही नंदन पोताना ससरा कुलधर शेठ पासे आवी कहेवा लाग्यो.—“हे तात ! हुं उरुदेश जइश, माटे मने रजा आपो.” तेवारे कुलधरशेठे कहुं. “हे वत्स ! त्हारी इच्छा प्रमाणे कर, परंतु तुं पोतानी स्त्रीने साथे लइ सुखे श्री जजे.” पठी नंदन, श्रीदत्तशेठनो कागळ लइ ससराए आपेलुं ज्ञातुं बांधी पोतानी स्त्री सहित त्यांश्री विदाय थयो. अनुक्रमे नज्जण नगरीनी पासे आवी पहेंच्यो, त्यां ते रात्रीए एक देवमंदिरमां सूतां सूतां विचार करवा लाग्यो के, “स्त्रीनी साथे धीमे धीमे चालवाथी सघळुं ज्ञातुं खूटी गयुं. हुं शुं करुं? हवे पाठी म्हारे जिह्वा मागवी पमशे, माटे आ स्त्रीने अहिंज सूती मूकी इष्टदेशप्रत्ये चाल्यो जाजं.” आ प्रमाणे विचार करी ते वणिकपुत्र नंदने पोतानी स्त्रीने कहुं.—“प्रिया ! आजे आपणुं ज्ञातुं खूटी गयुं ठे, तेथी हवे निश्चे म्हारे जिह्वा मागवा जवुं पमशे.” त्यारे स्त्रीए कहुं. “स्वामिनाथ ! कुल स्त्रीनुनो एवो धर्म ठे के, ‘जेवी गति प-

तिनी, तेवी गति स्त्रीनी.' माटे हुं पण आपनी साथे जिहा मागवा आवीश." आ प्रमाणे वातो करतां स्त्री निजावश अइ एटले नंदन सघळुं जातुं लइ चाली निकळ्यो. प्रजात थयो एटले स्त्री जागी, तेणे आमतेम जोयुं पण पतिने तथा जाताने दीगं नहीं, तेथी तेणे धार्युं के, "हाय हाय! पति मने त्यजी दइ चाळ्यो गयो. हुं पिताने घेर जइश, तो त्यांपण म्हारो आदर थतो नथी, पतिरहित हुं शुं करुं? कयां जानं? अने कोनुं शरण लउं?" आ प्रमाणे विविध विलाप करती ते कन्या धीरज धरी पोताना शीळनुं रक्षण करवा माटे ते महा विशाल एवी उज्जण नगरीमां चाली, त्यां नगरीमां जमती एवी ते कन्या कोइ एक दुकान उ-पर वेठेला माणिजइ नामना उत्तम शेठना पगसां पमीने कहेवा लागी के, "हे तात! दीन, अनाथ अने दुःखी एवा माणसोना तमे शरण गो." शेठे पूछ्युं. "हे बाळा! तुं कोण ठे?" कन्याए कह्युं. "स्वामिन्! चंपानगरीमां कुलधरशेठ रहे ठे, तेमनी हुं पुत्री छुं; हुं म्हारा पतिनी साथे उरुदेशमां जती हती, परंतु साथथी झूली पम्वाने लीधे तमारा शरणे आवी छुं." माणिजइशेठ तेनां विनययुक्त मधुरवचनथी संतोष पामीने बोळ्यो. "हे पुत्री! तुं म्हारा घेर सुखे रहे." तेथी ते कन्या माणिजइना घरनुं काम करतीवती तेना घरने विषे रहेवा लागी.

पढी माणिज्जइशेठे पोताना माणसो मोकली साथनी शोध करावी, पण कोइ ठेकाले-
 श्री तेनी वात संजळवामां आवी नहीं, तेथी फरी ते शेठे पोताना एक माणसने कुलधरशेठ
 पासो मोकल्यो; ते माणसे त्यां जइ कुलधरशेठने कहुं के, “हे शेठ! आपने केटली पुत्रील
 ठे? तेमां केटली परणावेली ठे? अने केटली परणाव्या विनानी ठे? मने माणिज्जइशेठे मो-
 कल्यो ठे, माटे तमे पोतानी पुत्रीलनी वात कहो.” तेवारे कुलधरशेठे कहुं. “हे जइ! म्हारे
 आठ पुत्रील ठे, तेमां सात पुत्रीलने आ चंपानगरीमां परणावी ठे, अने आठमी पुत्रीने एक
 वणिकपुत्रनी साथे परणावी हती, ते तेना धति साथे उरुदेश गइ ठे; ते विना म्हारे बीजी
 पुत्री नथी. तेथी हुं माणिज्जइशेठनी साथे शी रीते संबंध करुं?” पढी ते सेवको पाठा
 आयी आ सघळी वात माणिज्जइशेठने कही. माणिज्जइशेठे पण ते कन्याने निश्चयथी कुल
 धरशेठनी पुत्री मानी बहु आदर करवा लाग्यो; वळी कन्याना विनयथी पण शेठनुं सर्व
 कुटुंब खुशी थवा लाग्युं. एवीरीते कुलधरशेठनी पुत्री त्यां सुखे दिवस निर्गमन करवा लागी.

हवे माणिज्जइशेठे एक मनोहर जिनमंदिर कराव्युं. कुलधरपुत्री पण पोताना आत्मा
 ने कृतार्थ मानती उत्तम धर्मशासनाथी हमेशां चंदन पुष्प विगेरेथी जिनराजनी सेवा कर-

वा लागी; साध्वीनुना समागमग्री जीवाजीवादि नव पदार्थोंने जाणी पापग्री निवृत्त थएली ते कुलधरशेठनी पुत्री सुलसानी पेठे उत्तम श्राविका थइ; शेठ तेने जे जे इय्य आपतो, ते ते इय्यग्री ते कन्याए जिनमंदिरने विषे उत्तम वाजीत्रो कराव्यां; वळी बहु इय्य एकठुं अयुं, त्यारे पण मुक्ताफळग्री सुशोभित एवा सुवर्णानां त्रण छत्रो श्री जिनराजना उपर कराव्यां; अनसनादि वार प्रकारनुं तप अने ज्ञावग्री उजमणांदि विगेरे पण कर्यां; तेमज हर्षग्री चार प्रकारना संघनुं वात्सल्य पण कर्युं.

एक दिवस माणिक्यद्र शेठने चिंतातुर जोइ ते कन्याए पूठयुं.—“हे तात! आजे तमे केम चिंतातुर देखानु गो?” त्यारे शेठे कहुं.—“हे पुत्री! जूपतिए फळ फूलग्री जरपूर एतुं एक उद्यान अने जिनराजनी पूजा भाटे आप्युं हतुं, तेमांग्री हुं हमेशां पुष्पादि वस्तुनु लावी प्रभु नी पूजा करतो हतो, ते उद्यान आजे अकस्मात् सूकाइ गयुं, में बहु बहु नपायो कर्या पण ते फरी नवपल्लव अयुं नहीं. इवे जूपति अने शुं करशे? ते हुं जाणी शकतो नग्री, तेनी म ने म्होटी चिंता थइ ठे.” शेठनां आवां वचन सांजळी कन्याए कहुं. “हे तात! तमे खेद न करो, अने म्हारुं वचन सांजळो. ते उद्यान म्हारा शीलना प्रज्ञावग्री ज्यांसुधी फरी नवप-

द्वय न श्राय त्यां सुत्री में चार प्रकारना आहारने त्याग करेला ठे." शेठे बहु वारी, पण ते कन्याए आ प्रमाणे प्रतिज्ञा करी. पठी ते कुलधर शेठनी पुत्री एकाग्रमनशी जिनशासननी अधिप्रायकदेवीनुं मनमां स्मरण करती अनशन लइ जिनमंदिरमां जइ कायोत्सर्गे रही, त्रीजे दिवस रात्रीए शासनदेवीए प्रगट अइ कन्याने कह्युं.—“ हे जइ! कोइ मिथ्यादृष्टी व्यं-
 तरे आ उद्यानने विनाश कर्युं हतुं, पण त्हारा निर्मल एवा तपना प्रज्ञावने लीधे ते दुष्ट व्यं-
 तर नासी गयो ठे माटे ते उद्यान प्रज्ञाते पूर्वनी पेठे नवपल्लवित अशे.” आ प्रमाणे कही शासनदेवी चाली गइ. पठी सर्व रात्री निवृत्त अइ अने सर्व जगत्ने प्रगट करता एवा सूर्य नो उदय अयो एटले कुलधरशेठनी पुत्रीए कायोत्सर्ग पारी रात्रीनुं सर्व वृत्तांत माणिजइ शेठने कह्युं. शेठ ते वृत्तांत सांजळी हर्षयी प्रसन्न मुखवाळो अयो ठतो उद्यानने जोवा माटे गयो, त्यां ते फूल अने फळयी जरपूर एवा उद्यानने जोइ हर्ष पाम्यो अने तत्काळ पागे आ वी ते कुलधरशेठनी पुत्रीने कहेवा लाग्यो.—“हे पुत्री ! त्हारा शीलना महात्म्यथी आजे म्हारा मनोरथ संपूर्ण थया, हवे तुं ऊट उठीने पारणुं कर.” एम कही माणिजइशेठ नगर ना सर्व माणसोने एकठा करी, म्होटा हर्षयी वाजिंत्रोना शब्दपूर्वक कुलधरशेठनी पुत्रीने

पोताने घेर लाव्यो. आ वखते लोको परस्पर कहेवा लाग्या:—“अहो ! एना शीलप्रज्ञावने जुन ! जेणे पोताना शीलप्रज्ञावधी सूकाइ गयेला नद्यानने फरी नवपल्लव करी दीधुं, आ कन्या खरेखरी उत्तमपुन्यवाळी, अतिशय प्रशंसा करवा योग्य, श्रेष्ठ लक्षणवाळी अने सफळ जीवितवाळी ठे. देवतानुं पण आ सुश्राविका एवी कुलधरपुत्रानो महिमा विस्तार्यो. आ माणिक्यशेठ पण त्रणलोकने प्रशंसा करवा योग्य केम न होय ? कारण के, जेना घरने विषे आ कुलधरशेठनी पुत्रीरुप चिंतामणिरत्न निवास करे ठे.” आ प्रमाणे सर्व लोकोश्री स्तुति कराती ते कुलधरपुत्रीए घेर जइ संघने जोजन करावीने पठी पोते विधियी पारणुं कर्युं.

एक दिवस पाठली रात्रीए जागी उठेली ते कुलधरशेठनी पुत्री पोते प्रथम अनुज्ञवेला दुःखोने संज्ञारीने विचार करवा लागी के, “जीवलोकने विषे निश्चे तेज पुरुषोने धन्य ठे के, जेमणे विषयना सुखने त्यजी दइ तप तथा संयमयुक्त अइ श्री जिनराजे कहेला चारित्रने अंगिकार कर्युं ठे; कामजोगना सुखने विषे आसक्त अइ रहेली हुंज अधन्य छुं, ए कामजोगो तो मने मळया नहीं, परंतु विविधप्रकारनुं दुःख तो जोगववुं पम्युं; वळी हुं एटली तो पुन्यवाळी के में जैनधर्मने अंगिकार कर्यो ठे, हवे म्हारे दीक्षा लेवी योग्य ठे; परंतु

તે પાઠવાને હું સમર્થ નથી, માટે ગૃહસ્થપણે રહીને ઉગ્રતપ કરું કે, જેથી શરીરની સાથે
 સંસારસમુદ્ધનું પણ શોષણ થાય.” આવી રીતે વિચાર કરીને તે કુલધરપુત્રીએ તપ કરવાનો
 આરંભ કર્યો. કેટલેક કાળે તે ઠઠ, અઠઠમ, પદ્મક્રમણ અને માસક્રમણ વિગેરે તપ કરવાથી
 ક્ષીણ શરીરવાળી થઈ ગઈ. પછી અનસન લઈ શુભ્રધ્યાનથી મૃત્યુ પામી સૌધર્મદેવલોકને
 વિષે દેવતાપણે નત્પન્ન થઈ. આયુષ્ય પૂર્ણ થયે ત્યાંથી ચવીને તું *વિદ્યુત્પ્રજ્ઞા નામની બ્રાહ્મ-
 ãની પુત્રી થઈ, અને માણિન્નઙ્ગેઠ મૃત્યુ પામી અચ્યુતદેવલોકમાં શ્રેષ્ઠ દેવતાપણે નત્પન્ન થ-
 યો. ત્યાંથી ચવી મનુષ્યજાતિમાં નપન્યો, ત્યાં પણ દાનાદિ ધર્મ કરી તે નાગકુમાર દેવતા
 પણે નત્પન્ન થયો. પૂર્વજ્ઞવના સંબંધને લીધે તને જાણીને તે ત્હારા ઉપર વાત્સલ્યપણું કરેઠે.
 તેં પ્રથમ કુલધરઙ્ગેઠના ઘરને વિષે રહીને અજ્ઞાનથી જે કાંઈ પાપ આચર્યું હતું, તે કર્મના વિ-
 પાકથી તું પ્રથમ દુઃખી થઈ હતી અને માણિન્નઙ્ગેઠના ઘરને વિષે જૈનધર્મની પ્રજ્ઞાવના ક-
 રવાથી તેં ત્રિકરણ શુદ્ધિને જૈનધર્મ આરાધ્યો; તે કર્મના વિપાકથી તું અત્યારે અનુપમ સુખ
 જોગવે ઠે. તેં પૂર્વજ્ઞવને વિષે શ્રી જિનરાજના મંદિરનું ઉદ્યાન નવપદ્મવ કર્યું, તેથી જ દેવનિ-

* જેનું વીજું નામ આરામશોભા પડયું હતું તે.

भळी आणंदश्रावके प्रभुने कहुं.—“हे भगवान् ! हुं पांच महाव्रतरूप पर्वतना भासने धारण करवा समर्थ नथी; माटे पांच अणुव्रतरूप श्रावकधर्मनी इच्छा करुं छुं, के जेथी आपना मुखकमळथी सम्यक्तत्वमूल स्थूल प्राणातिपातविरमणादिरुप श्रावकधर्मने अंगिकार करी म्हारा श्रावकजन्मने सफल करुं. आजथी म्हारे वितराग एवा आप देव, पंचमहाव्रतधारक ब्रह्मचारी गुरु अने जिनप्रणितधर्म हो. श्री अरिहंतना चैत्यने त्यजी दइ अन्यतीर्थीनुए गृहण करेला अरिहंतचैत्यने म्हारे प्रणाम करवो नहीं.” आ प्रमाणे कहीने ते आणंदश्रावके शंका, कांक्षा, वित्तिगिच्छा, कुलिंगप्रशंसा अने परिचय ए पांच दूषणरहित अने स्वैर्य, प्रभावना, भक्ति, कुलत्वं अने तीर्थसेवा ए पांच आभूषणोथी सुशोभित एवा सम्यक्तत्वदर्शनरुप रत्नने वचनथी अंगिकार कर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे.—

अहन्नं भंते तुह्याणं समीवे मिहत्तानं पक्कमामि । सम्मत्तं उवसंपज्जामि । नो मे कप्पइ अज्जप्पभिइ अन्नउत्तिएवा अन्नउत्तिअ देवयाणिवा अन्नउत्तियपरिगाहिआणिवा अरिहंतचेइआणिवा वंदित्तएवा नमंसित्तएवा पुत्तिं अणात्तित्तेणं आत्तवित्तएवा संत्तवित्तएवा तेसिं असणंवा पाणंवा खाइमंवा साइमंवा दाइमंवा अणुप्पयानंवा नन्नत्तरायाभिन्नेणं गणाभिन्नेणं बलाभि-

नुगेणं देव्याभिनुगेणं गुरुनिग्गहेणं वित्तिकंतरेणं कप्पइ मे समणे निग्गंथे फासुएसणिज्जेणं
असणपाणखाइमत्ताइमेणं वत्तपनिग्गहकंवलपायपुंठणेणं पीठफलगसिज्जासंधारणं उंसह-
भेसज्जेणं पन्निवाभेमाणस्स विहरित्तए ॥

अर्थ.—हे जगवान् ! हुं आपनी समीपे मिथ्यात्वश्री निवर्तुं तुं अने सम्यक्तवने अंगिकार
करुं तुं. आजश्री आरंज्जिने म्हारे अन्यतीर्थींनुने, अन्यतीर्थींनुना देवने अने अन्यतीर्थींनुए
गृहण करेवा अरिदंतचैत्योने नमस्कार करवो न कळपे; तेमज अन्यतीर्थींनुनी साथे एकवार
अथवा तो बहुवार बोलवुं पण न कळपे; तेनुने अशन, पान, खादिम अने स्वादिम एवो चार
प्रकारनो आहारपण पात्रबुद्धिशी एकवार अथवा बहुवार (परंतु राजाना, जनसमूहना,
बळवानना, देवताना, गुरु मातापिताना आग्रहशी तेमज कोइप्रकारे आजीविकाने माटे सा-
धुनुने आपवुं पमे तो वूट ठे.) आपवो न कळपे. म्हारे निर्गंथ एवा प्राशुक अने एषणीय एवा
अशन, पान, खादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कंवल, पादप्रोठन, पाट, पाटला, शय्या, संधा-
रो अने शुंठ विगेरे औषध आपवुं कळपे.

पठी श्री वीरप्रभुए कह्युं:—“हे आशंद ! त्हारे आ सम्यक्तवदर्शनना पांच अतिचार ठे ते

यथार्थ रीते जाणी लैवा, परंतु तेनुं क्यारे पण आचरण करवुं नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे.
 १ देव, गुरु अने धर्मनी शंका करवी, ए शंकानामनो पहेलो अतिचार जाणवो. २ परमतने
 विषे अजिलाषा करवी, ए कांढानामनो बीजो अतिचार जाणवो. ३ तप अने संयम विगेरेना
 फळनपर संदेह राखवो अथवा मलीन एवा मुनिउनी * जुगुप्सा करवी, ए वितिगिञ्जा
 नामनो त्रीजो अतिचार जाणवो. ४ चरक विगेरे बीजा पाखंढीउनी † प्रशंसा करवी,
 ए परपाखंढीप्रशंसानामनो चोथो अतिचार जाणवो. ५ ते परपाखंढीउनो परिचय करवो,
 ए परपाखंढीसंस्तवनामनो पांचमो अतिचार जाणवो. आ पांच अतिचार सम्यक्त्वदर्शन
 वाळाए आचरवा नहीं. सम्यक्त्वदर्शनना पांच विचूषण आ प्रमाणे. १ जिनमतने विषे
 दृढपणुं, ए स्थिरतानामनुं पहेलुं विचूषण. २ शासननी उन्नति करवी, ए प्रज्ञावनानामनुं
 बीजुं विचूषण. ३ जिनेश्वरनी ज्ञक्ति करवी, ए जिनज्ञक्तिनामनुं त्रीजुं विचूषण. ४ जिनमत
 ने विषे कुशळपणुं मेळववुं, ए कुशलतानामनुं चोथुं विभूषण. अने ५ तीर्थनी सेवा करवी,
 ए तीर्थसेवानामनुं पांचसुं विचूषण. आ पांच सम्यक्त्वदर्शनना विचूषण जाणवा.

* निंदा.

† स्तुति.

वळी हे आणंदश्रावक ! प्राणातिपातविरमणरूप पहेला व्रतनो विचार सांजळ. स्त्री विगेरे
 सर्व व्यापारने त्यजी देनारा मुनिउ, त्रस अने स्थावरजीवोना समूहने मन, वचन, कायाथी
 सर्वथा विराधता नथी. हे महाजाग ! गृहव्यापारमां तत्पर एटले के सावधव्यापारयुक्त एवा
 श्रावकोने पण देशथी त्रस अने स्थावरजीवोने रक्षण करवानुं आगममां कहुं ठे. कहुं ठे
 के, जीवोना सूक्ष्म अने स्थूल एवा वे जेद ठे. ते जीवोनी हिंसा पण वे प्रकारे थाय ठे. एक
 आरंजथी, बीजी संकल्पथी. तेमां श्रावकोने संकल्पथी हिंसानो निषेध कर्यो ठे. ते जीवो
 पण वे प्रकारना ठे. एक अपराधवाळा अने बीजा अपराधरहित. तेमां अपराधवाळानो सं-
 कल्पथी हिंसा करवानो निषेध नथी अने अपराधरहितनो संकल्पथी हिंसा करवानो निषेध
 ठे. तेमां पण सापेक्ष अने निरपेक्ष एवा वे जेद ठे, तेमां सापेक्षाये करीने अपराधरहित एवा
 पुत्रादिकने शिक्षा निमित्ते वधादि करवामां निषेध नथी. आवा श्रावकना जांगथी जे पुरु-
 पो श्रोत्री पण जीवदया पाळे ठे, ते पुरुषो हरिबळमन्नीनी पेठे महा संपत्तिने पामे ठे.”
 आणंदश्रावके पूठयुं:—हे जगवन् ! ए हरिबळ नामे कोण हतो ? तेणे शी रीते जीवदया पा
 ळी ? अने तेने केवी रीते महा संपत्ति प्राप्त अइ ? ते कृपा करीने कहो.” सामान्य केवळी

नी मध्ये चंडसमान एवा श्री वीरप्रभुए कहुं. “गृहपतिजुनी मध्ये आभूषणरूप हे आणंद ! सावधान मनथी ते हरिवळनुं यथार्थ चरित्र सांजळ.

॥ हरिवळमन्नीनी कथा ॥

आ जरतक्षेत्रने विषे कांचनपुरनामनुं नगर ठे, त्यां वसंतसेननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने वसंतसेनानामनी राणी हती; तेजुने वसंतश्रीनामनी पुत्री हती. ते नगरमां हरिबळनामनो मन्नी रहेतो हतो, तेने धर्मथी दूर रहेनारी अने पापनी समीपे वसनारी होवाने लीधे यथार्थनामने धारण करनारी प्रचंडनामनी स्त्री हती. अति क्रोधवाळी, क्लेश ठे प्रिय जेने एवी अने पति सामे कठोर ज्ञापण करनारी ते स्त्रीथी हरिवळमन्नीने स्वप्नामां पण सुख नहोतुं. कहुं ठे के:-

कुग्रामवासः कुनरेंद्रसेवा, कुञ्जोजनं क्रोधमुखी च जार्या ॥

कन्याबहुत्वं च दरिद्रता च, षड् जीवल्लोके नरका ज्वंति ॥ १ ॥

अर्थ.-कुग्राममां निवास, दुष्टराजानी सेवा, खराब ज्ञोजन, क्रोधमुखवाळी स्त्री, बहु

पुत्रीं अने दरिद्रता ए व आ जीवलोकमां नरक ठे.

हरिवलमञ्जी हमेशां माठलां पकववा माटे नदीए जतो अने ते वेची पोतानी आज्जीवि-
का चलावतो दतो. एक दिवस ते हरिवलमञ्जी नदीमांथी माठलां काढवाने लीधे थाकी गये-
लो देवार्थी नदीना कांठाउपर वेवो हतो, एवामां त्यां तेषे एक मुनिने दीठा, तेथी ते हर्ष
पामतो मुनि पासे जइ तेमने प्रणाम करवा लाग्यो. मुनिए कहुं. “हे जइ! तुं कांइपण ध-
र्मनुं स्वरूप जाणे ठे?” हरिवळे कहुं. “महाराज! पोताना कुळाचार विना बीजो कयो धर्म
ठे? अर्थात् पोतानो कुळाचार एज धर्म ठे.” मुनिए कहुं. “हे धीवर! आ वचन मूर्ख पा-
मर लोकोनुं ठे, जो कुळाचार एज धर्म होय तो पठी अधर्मने विषे धर्मनुं स्थापन अवाथी
अधर्म तदन ठरी जाय. जो दरिद्र, दुःख, हाश्य विगेरे कुळक्रमथी चालती आवेली स्त्री-
तिने त्दारा विनीतपुत्रो न त्यजी दे तो त्दारो कुळाचार प्रमाण थाय, पण ते अवानुं नथी;
अरण्यके धन प्राप्ती थये कुळक्रमथी चालता आवेला दरिद्र, दुःख अने दासपणा विगेरेने
त्यजी देवाय ठे; तो पठी कुळाचार ए धर्म एम शी रीते कहेवाय? माटे हे धीवर शिरामणि!
निभे पोतानो कुळाचार ए धर्म नथी; परंतु प्राणी उपर दया करवी एज धर्म जिनराजे क-

हो थे. जीवदया संसाररूप समुद्रने तरवामां वहाणसमान, दुःखरूप पर्वतोने तोरुनी पारु-
वामां वज्रसमान, तेमज मनोवांगित आपनारी अने बाह्य तथा अभ्यंतरशत्रुने जीतनारी
थे. जो तुं दुःखधी उद्वेग पामतो होय अने सर्व प्रकारना सुखनी इच्छा करतो होय तो पुष्ट
एवी जीवदयाने विषे पोतानुं चित्त स्थापन कर." मुनिनां आवां वचन सांजळी प्रतिबोध
पामेला धीवरे कहुं. "हे जगवन्! तमे जे दयाधर्म कह्यो ते सत्य थे, परंतु जेम दरिद्रना घ-
रने विषे घक्रवतीने नोजन करवुं अशक्य थे, तेम अमारा सरखाने धीवरकुळमां जीवदया-
रूप धर्म पाळवो अशक्य थे. अमे रातदिवस जीववध करीए गीए तो पढी अमने जीवदया
क्यांधी होय?" मुनिए कहुं. "हे धीवर! जो तुं पूर्णरीते जीवदया पाळवा समर्थ नथी तो
एम कर, के जाळमां प्रथम जे मज्ज आवे तेने त्यजी देवो." मुनिनां आवां वचनधी हरि-
बळे ते व्रत स्विकार्युं. पढी ते हर्षधी मुनिने नमस्कार करी पोतानुं कृत्य करवा माटे चाली
निकळयो. हरिवळ पोते अंगिकार करेला व्रतने उत्तम प्रकारे पाळतो हमेशां पोताना कुळा-
चारमे करवा लाग्यो.

एक दिवस ते हरिवळधीवर जाळ लइ नदी उपर गयो, त्यां तेणे नदीना पाणीमां जाळ

नांखी, तेमां एक वृद्ध म्होटो मन्न आची पड्यो. हरिवळे पोतानुं व्रत साचववा माटे तेने कां-
 इएय निव्व करी पाणीमां गोळी दीवो अने फरी जाळ नांखी, तेमां पण तेज मन्न आव्यो,
 तेने न्यजी दीवो. आची रीते संध्याकाळसुधी जाळमां तेनो तेज मन्न पकड्यो अने हरिवळे
 तेने गोळी दीवो, तोपण पोतानो नियम पाळवामां तत्पर एवो तेने मनसां जरापण खेद
 थयो धर्ती. अहो! संकटमां आची पड्या वतां पण धीर पुरुषो पोते अंगिकार करेला नियमने
 न्यजी देता नथी. संध्यासमये हरिवळ मनसां विचार करवा लाग्यो के, “मैं नियम अंगिका-
 र कसो धने ते पाळ्यो ए निश्चे बहु सारुं थयुं. नहिं तो मने दयाधर्म क्यांथी होय?” आ
 मनापो हरिवळ विचार करतो इतो एवामां तेनी आगळ कौंएक देवता प्रगट थइ तेने आ
 मनापो जेहेवा लाग्यो.

हे हरिवळ! तुं मने जळनो अधिष्टायक देवता जाण, मैं त्हारा नियमने अवधिज्ञान-
 पी जाण्पी, तेनो निश्वास न्हिं झाववाने लीधे अन्ननुं रुप करी त्हारी बरिक्ता करी ठे. हे धी
 सर! तने थन्य ठे, जिन्हे तुं सुखकार्थ ठे, त्हारुं जिवित सफळ थयुं, के जे तें संकटमां आची
 पड्या वतां व्रतनी विरावना करी न्हिं. आ संसारमां केटला पुरुषो तो व्रतने गृहण करता

नथी अने केटलाक गृहण करे ठे ते उत्तमरीते पाळी शकता नथी; परंतु जेन्नु व्रतने अंगि-
कार करी यथार्थरीते पाळे ठे तेन्नुनेज त्हाला सरखा सत्पुरुष जाणवा. हे धीवर! माटे तुं
म्हारी पासेथी वरदान माग. कारणके लोकमां देवतानुं दर्शन अमोघ (सफळ) कह्युं ठे.”
देवतानां आवां वचन सांजळी हर्ष पासेला धीवरे कह्युं. “हे सुरेश्वर! जो तमे प्रसन्न थया
हो तो आपत्तिने विषे म्हारुं रक्षण करनारा थानुं.” देवता “तथास्तु” एम कहिने गयो. पढी
मळ नही मळवाने लीधे स्त्रीथी जय पासतो हरिवळ रात्रीए नगरनी बहार देवमंदिरमां र-
ह्यो, त्यां ते विचार करवा लाग्यो के “एक जीवनी रक्षा करवाथी मने आटलुं वधुं फळ म-
ळ्युं तो जेन्नु सर्व जीवोनी रक्षा करे ठे तेन्नुने केटलुं वधुं फळ मळतुं हशे! धन्यपुरुषोनी म-
ध्ये पण तेन्नुनेज धन्य ठे के जेन्नु क्यारे पण परजीवोने मारता नथी. परजीवोनी घात क-
रवामां तत्पर अने दयारहित एवा मनेज धिक्कार ठे. जो बीजा कोइ लपायथी हुं गृहस्थाश्र-
मनी निर्वाह करुं तो विषयद्विसमान जीवहिंसाने त्यजी दलुं.” जेणे धर्मनुं फळ दीठुं ठे
एवो शुद्धस्वभाववाळो अने जेनुं जविष्यकाळे कळयाण थवानुं ठे एवो हरिवळमळी जेटला-
मां आ प्रमाणे विचार करे ठे तेटलामां त्यां जे वन्युं ते सांजळो.

પૂર્વે કોઈએક દિવસ ગોમ્દમાં વેઠેલી તેજ નગરના રાજાની પુત્રી વસંતશ્રીએ, હરિવલ્લ ના મવાલા અને ભત્તચરુવાલા વણિકપુત્રને ઢીંગો હશે, તેને જોવાથી રાગને લીધે આતુર થાણી રાજપુત્રી વસંતશ્રીએ તેને પોતાની પાસે લેવાવી સ્નેહસહિત મધુરવચને કરી આ પ્રમાણે કહ્યું. “હે હરિવલ્લ! મ્હારું વચન, સાંજીલ. — આજથી આરંજીને મેં મ્હારો પ્રાણ ત્હારે સ્વાધિન કર્યો છે, માટે આપણે આપણું નગર તજી દૂર પરદેશ ચાલ્યા જઈએ, ત્યાં જઈ આપણે વિવાહ કરી ઝોગ ઝોગવળું.” હરિવલ્લે પણ રાજકન્યાનાં મધુરવચન અને મુલકમલથી મોહપામી રાજપુત્રને નહીં ગંગાકારતાં તે સર્વ અંગિકાર કર્યું. રાજકન્યાએ દૈવયોગથી તેને સંકેતનો દિવસ અને સંકેતવું સ્નાન તેજ વલાવ્યું કે, જે દિવસે અને જે સ્થાને હરિવલ્લમઠી માઠલાં નહિં મઠવાને લીધે પોતાની સ્ત્રીથી જય પામી રાત્રીએ વિચાર કરતો કરતો સૂતો હતો; તેજ સંકેતવાલી રાત્રી આવી. કહ્યું છે કે, ગુપ્તકાર્ય કરનારાહને તે રાત્રી મનોજિષ્ટ કરનારી હોય છે. વણિકપુત્ર હરિવલ્લ જેટલામાં તૈયાર થઈ સંકેતસ્થાને જ્યાં ઉદયમવંત થયો, તેટલામાં કર્મના યોગથી તેની બુઢી ફરી જવાને લીધે તે વિચાર કરવા લાગ્યો. “વિચાર કર્યા વિના કાર્ય કરવાથી કોશ જાણે આગલ શુંએ થાય? પ્રથમ તો રુષ્ટ થાણો રાજા મ્હારા સઘલા કુટુંબને

मारी नांखे; माटे विषवद्विसमान ए राजकन्यानुं म्हारें काम नथी. एवो कयो पुरुष होय के जे जाणीने अग्निज्वालाने बाध ज़ीने? आवी रीते विचार करी ते वणिकपुत्र हरिबळ संकेतस्थाने नहीं जतां पोतानी शय्यामां सूइ रह्यो. कह्युं ठे के, श्टफळ आपनारी कामधेनु दरिडीना घरने विषे जती नथी.

हवे राजकन्या वसंतश्री रत्न सुवर्णादि अपरिमित धन लइ संकेतनी रात्रीए अश्व उपर चमी संकेतस्थाने (ज्यां हरिबळमह्नी सूतो हतो त्यां) आवी. निर्विघ्नपणे संकेतस्थाने आवी पहोंचवाथी अति हर्षितचित्तवाळी राजकन्याए गाढस्वरथी कह्युं के, “हे सुजगशिरोमणी हरिबळ! तुं अहिं आवी पहोंच्यो ठे के?” देवमंदिरमां सूतेला हरिबळे पण तत्काळ जागी उठी राजकन्यानां अमृतऊरतां वचन सांजळीने हर्ष पामता ठता हुंकारो कर्यो. पठी राजकन्या वसंतश्रीए कह्युं. “हे हरिबळ! ऊट आगळ चाल, देशांतरमां आपणा मनोरथ सफल थरो.” हरिबळमह्नी विचारवा लाग्यो. निश्चे आ कन्याए म्हारासमान नामवाळा बीजा कोइ पुरुषनी साथे अहिं आववानो संकेत कर्यो देखाय ठे, माटे आ राजकन्या एने प्रीतिथी बोलावे ठे. खरेखर म्हारा पुन्ये आ कन्याने शीघ्र अहिं खेंची आणी ठे, माटे चाल

तेनी माथे हुंज चाल्यो जाउं; पागळ जे वनवानुं हरो ते वनरो.” आ प्रमाणे विचार करी हरिबळ तेनी पाले गयो, त्यां ते अश्व उपर चड्यो, तेनी साथे अप्सरानी पेठे वसंतश्री पण अश्व उपर चढी, पठी वने जणाए त्यांश्री प्रयाण कर्युं. मार्गमां राजकन्याए अमृतसमान मधुरवचनश्री तेने बोलाववा मांड्यो, परंतु ते हरिबळ फक्त हुंकासविना वीजो शब्द जरापण बोळतो नही; तेथ्री राजकन्याए विचार्युं के, “आ हरिबळ मने केम कांशपण उत्तर नश्री आप तो? हा, मं जाण्युं! एने पोताना मातापिताना वियोगनी पीडा आय ठे, तेथ्री ते मने उत्तर नश्री आपतो.” आप्रमाणे विचारकरती ते वसंतश्री जेटलामां आगळ प्रयाण करेठे तेटलामां जीवलोकने प्रगट करनारा सूर्यनो उदय थयो, तेथ्री ते पोताना मनोजिष्ट पुरुषने नाहिं देखतां वीजाने जोइ दाडा शब्द करती ठती तत्काळ मूर्गाश्री पृथ्वी उपर पडी; पठी शीतल जळ थने वायुश्री सावधान थएली ते वाळा अति करुण अने अति दीन एवा शब्दथ्री विलाप करती वारंवार आ प्रमाणे कहेवा लागी.—“जेम उनाळानी रतुमां तापश्री पीडा पामेलो अने मंदातृपाथ्री आकुळ व्याकुळ थयेलो गजराज जळथ्री जरपूर एवा तळावने जोइ तेमां पाणी पीवा माटे उत्तरे; परंतु जळथ्री थोडे दूर रहेला कादवमां खूंची जवाने लीधे न मळे

नीर (पाणी) के न मळे तीर (कांठो). तेम हमणां म्हारे पण अयुं ठे. ज्यां पक्कीनुनो शब्द पण संजळातो नथी, जे मनोरथने अगोचर ठे अने जे देवतानुने पण असाध्य ठे, तेवा का र्पने दैव क्रीडामात्रमां बनावी आपे ठे. हा ! हवणां हुं शुं करुं ? शुं कहुं ? अने कोनी आग ल जइने पोकार करुं ? निश्चे दैवे मने आवा कार्यथी बहु विटंबना पमाही ठे. अरे निर्दय दैव ! आजे त्हारा हायमां बीजो कोइ म्हाणस न चरुयो के जे मने अवळाने तें आवी रीते विटंबना पमाही ?” आवी रीते पोताना कोइ पूर्वजवना कर्मदोषथी आर्तध्यानमां पमेली अने पराजव पामेली ते वसंतथी फरी विचार करवा लागी. “अरे ! दैवने वृथा उपालंन (ठपको) आपवाथी शुं ? आतो म्हारा कर्मनोज दोष ठे. जीवे पूर्वजवमां जे जावथी जे शुज के अशुज कर्म कर्युं हशे, तेवुं तेने फळ मळशे; जो म्हारा जाग्येज आ जेवा तेवा पु रुषने आहिं आययो ठे तो पठी हुं म्हारा आत्माने आर्तध्यानवने वृथा क्लेश शामाटे पमा- हुं ?” आ प्रमाणे विचार करती ते राजकन्या जेटलामां स्थिर थइ ते पुरुषने जुए ठे तेटला- मां तुरत गंजीर आकाशवाणी अइ. ते आ प्रमाणे:—

“हे जइ ! जो तुं विषने विषे सुखनी वांछा करती होय तो चंइतमानज्वळ यशवाळा

अने जंगल काटवयुक्तमसाच आ पुरुषेने अंगिकार कर.” आवी आकाशवाणीची राजकन्या-
 ण तेने ज्ञान्य पुन्व जायी स्नेहपूर्वक प्रीतिवचनवने कहुं.—“हे पुरुषोत्तम ! हुं बहु मार्ग
 उद्धंघन कन्याने लीधे बहु वृत्तातुर अर तुं, तेथी श्हरा माटे ऊट शीतळ जळ लाव.” वसं-
 तश्रीनां धायां वचनथी संतोष पासेला हरिवळे ते जयंकर अरण्यमांथी ऊट पाणी लावी ते
 ने जांत कर्षी. जयंकर अरण्यमांथी पाणी लाववाने लीधे धैर्यवंत पुरुषोनी मध्ये मुकुटतु-
 द्य ते पुरुषेने जायी राजपुत्रीए स्नेहथी आ प्रमाणे कहुं.—“हे सत्पुरुष ! हमणांज शुभ्र ल
 अ वे, माटे तुं स्दारी साथे पाणीग्रहण (लभ) कर.” पठी राजकन्याना वचनथी प्रसन्न अए-
 ला हरिवळे वसंतश्रीनी साथे गांधर्व विवाहथी पाणीग्रहण कर्युं. पठी प्रसन्न अएलां ते वने
 जणांए आगळ प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे गामेगाम उद्धंघन करतां ते वने जणां एक नगरसां
 गयां, त्यां राजकन्याना वचनथी हरिवळे उत्तम लक्षणवाळो अने गतिवने घतुर एवो एक
 घोसो लीधो अने सेवक विंगेरे राख्या; त्यांथी पण बहु प्रीतिथी अनुक्रमे प्रयाण करतां अने
 बहु देशोने उद्धंघन करतां तेउने एक दूर देशमां विलासपुर नामनुं नगर प्राप्त थ्युं. स्थाने
 स्थाने नंदनवन समान उद्यान, वाय, कूवा अने मनोहर एवा जिनसंदिरोथी सुशोभित एवा

नीर (पाणी) के न मळे तीर (कांटो). तेम हमणां म्हारे पण अयुं ठे. ज्यां पक्कीनुनो शब्द पण संजळातो नथी, जे मनोरथने अगोचर ठे अने जे देवतानुने पण असाध्य ठे, तेवा का र्येने देव क्रीडामात्रमां वनावी आवे ठे. हा ! हवणां हुं शुं करुं ? शुं कहुं ? अने कोनी आग ल जइने पोकार करुं ? निश्चे देवे मने आवा कार्यथी बहु विटंबना पमानी ठे. अरे निर्दय देव ! आजे त्हास हाथमां बीजो कोइ माणस न चरुयो के जे मने अवळाने तें आवी रीते विटंबना पमानी ?” आवी रीते पोताना कोइ पूर्वजवना कर्मदोषथी आर्तध्यानमां पडेली अने पराजव पामेली ते वसंतथी फरी विचार करवा लागी. “अरे ! देवने वृथा नृपालंन (ठपको) आपवाथी शुं ? आतो म्हारा कर्मनोज दोष ठे. जीवे पूर्वजवमां जे जावथी जे शुज के अशुज कर्म कथुं हशे, तेवुं तेने फळ मळशे; जो म्हारा जाग्येज आ जेवा तेवा पुरुषने अहिं आय्यो ठे तो पडी हुं म्हारा आत्माने आर्तध्यानवने वृथा क्लेश शामाटे पमा-हुं ?” आ प्रमाणे विचार करती ते राजकन्या जेटलासां स्थिर थइ ते पुरुषने जुए ठे तेटला-सां तुरत गंजीर आकाशवाणी थइ. ते आ प्रमाणे:-

“हे नडे ! जो तुं विश्वने विषे सुखनी वांग करती होय तो अंइसमाननृज्वळ यशवाळा

अने जंगम कल्पवृक्षसमान आ पुरुषने अंगिकार कर." आवी आकाशवाणीची राजकन्या-
 ए तेने उत्तम पुरुष जाणी स्नेहपूर्वक प्रीतिवचनवने कहुं.-“हे पुरुषोत्तम! हुं बहु मार्ग
 उद्धंघन करवाने लीधे बहु तृषाहुर अइ हुं, तेथी म्हारा माटे ऊट शीतळ जळ लाव.” वसं-
 तश्रीनां आवां वचनथी संतोष पासेला हरिवळे ते जयंकर अरण्यमांथी ऊट पाणी लावी ते
 ने शांत करी. जयंकर अरण्यमांथी पाणी लाववाने लीधे धैर्यवंत पुरुषोनी मध्ये सुकुटतु-
 द्य ते पुरुषने जाणी राजपुत्रीए स्नेहथी आ प्रमाणे कहुं.-“हे सत्पुरुष! हमणांज शुभ्र ल
 ग ठे, माटे तुं म्हारी साथे पाणीग्रहण (लग्न) कर.” पढी राजकन्याना वचनथी प्रसन्न अए-
 ला हरिवळे वसंतश्रीनी साथे गांधर्व विवाहथी पाणीग्रहण कर्युं. पढी प्रसन्न अएलां ते बन्ने
 जणांए आगळ प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे गामेगाम उद्धंघन करतां ते बन्ने जणां एक नगरमां
 गयां, त्यां राजकन्याना वचनथी हरिवळे उत्तम लक्षणवाळो अने गतिवने चतुर एवो एक
 घोमो लीधो अने सेवक विगेरे राख्या; त्यांथी पण बहु प्रीतिथी अनुक्रमे प्रयाण करतां अने
 बहु देशोने उद्धंघन करतां तेजने एक दूर देशमां विलासपुर नामनुं नगर प्राप्त अयुं. स्थाने
 स्थाने नंदनवन समान उद्यान, वाव्य, कूवा अने मनोहर एवा जिनमंदिरोथी सुशोभित एवा

ते नगरने जोइ वसंतश्रीए पोताना प्रिय पतिने कह्युं.—“हे स्वामिन्! स्वर्गनी सर्व शोभाने तिरस्कार करनारा आ मनोहर नगरमां जो आपणे सुखे निवास करीए तो सारुं आय.” प्रियानां आवां वचनश्री हरिबळे सात माळनुं एक घर भारे लइ तेमां निवास कर्यो, त्यां राजपुत्रीए आपेला असंख्य धनसमूहथी विविधप्रकारनां इंद्रियसुखोने तथा प्रियाने भोगवतो ते हरिबळ मनमां विचार करवा लाग्यो के, “अहा! कयां हुं अधमजाति पारधी! अने कयां आ राजपुत्री! वळी कयां आ अपरिमित धन! पुण्ययोगथी आ सघळो संबंध अयो ठे; तो हुं पण लक्ष्मीनुं फळ लजं.” आवो विचार करीने ते दीन, अनाथ अने दरिडी लोकोने सुख उत्पन्न करनारुं दान निरंतर आपवा लाग्यो. आम करवाथी लोकमां तेनी एवी प्रसिद्धि धवा लागी के, “अहिं कोइ राजपुत्र आव्यो ठे ते हमेशां बहु दान आपे ठे.” दानश्री कोनी प्रसिद्धि ल धाय ? कह्युं ठे के:—

पात्रे धर्मनियं धनं तदितरे प्रोद्यद्दयाख्यापकं, मित्रे प्रीतिविवर्द्धकं रिपुजने वैरापहारकमम् ॥
नृत्ये जक्तिभरावहं नरपतौ सन्मानपूजाप्रदं, भद्रादौ च यशस्करं वितरणं न काप्यहो निष्फलम् ॥
अर्थ:—दान पात्रने विषे आप्युं होय तो पुन्य बांधनारुं आय ठे; पात्र विना बीजाने आ-

पवाथ्री म्होटी दयाने प्रगट करनारुं आय ठे; मित्रने आपवाथ्री प्रीति वधारनारुं आय ठे; शत्रुने आपवाथ्री वैरने दूर करवा समर्ग आय ठे; सेवकने आपवाथ्री भक्तिसमूहने करनारुं थाय ठे; राजाने आपवाथ्री सन्मान आपनारुं आय ठे अने ज्ञाट चारणादि लोकोने आपवाथ्री यश करनारुं आय ठे. अहो दान कोइ स्थानके पण निष्फल अतुं नथी.

हरिवळनी प्रसिद्धि ते नगरना राजाए सांजळी, तेथी जूपतिए हरिवळने पोतानी पासे बोलावी बहु सन्मान आप्युं. कह्युं ठे केः—पुन्यथी कथुं सुख प्राप्त अतुं नथी? पत्नी हरिवळ हमेशां राजानी पासे जवा लाग्यो, राजा पण तेने प्रीतियो आदरसत्कार आपतो. अनुक्रमे तेजने परस्पर अति गाढप्रीति थइ. कह्युं ठे के.—देवता, विद्याने मुख पाठे करनार अने यथार्थ सेवा जाणनार ए त्रण पुरुषो, पृथ्वीने सुवर्णना पुष्पवाळी बनावी देठे.

एक दिवस मदनवेगजूपतिए अति स्नेहथी हरिवळने तेनी स्त्रीसहित पोताने घेर जोजन करवानुं आमंत्रण कर्णुं, पत्नी भोजन अवसरे स्त्रीसहित हरिवळ राजमंदिरे गयो, त्यां ते भोजनगृहमां बेगो, राजा तेने पोताना हाथथी पीरसवा लाग्यो. भूपति रतिसमान रूपवाळी वसंतश्रीने जोइ कामाग्निथी बळतो वतो मनमां विचार करवा लाग्यो के, “शुं आते स्वर्गथी

उतरी ठे के पातालथी आवी ठे? आ किंनरी ठे? विद्याधरी ठे? के कामदेवनी स्त्री रतिपो-
ते ठे? निश्चे में आवुं रूप क्यांइपण जोयुं नथी. जो आ स्त्री मने न मळे तो म्हारुं जीवित
अने राज्य वृथा जाणवुं. परंतु हरिवळ ज्यांसुधी जीवतो होय त्यांसुधी ए शी रीते मळे?
माटे कोइपण नपायथी तेने मारी नांखुं.” अहो कामांध पुरुषोने धिक्कार ठे! धिक्कार ठे!!
राजा आ प्रमाणे विचार करतो हतो, एवामां प्रियासहित हरिवळ ज्ञोजन करी पोताना घेर
आव्यो. पठी राजाए पोतानो अज्ञिप्राय मंत्रीने कइयो. मंत्री पण तेने दुष्ट विचारथी न वारतां
नलटो हरिवळने मारवाना विचारनी पुष्टी करवा लाग्यो. कह्युं ठे के:-

सर्वत्र सुलज्जा राजन्, पुमांसः प्रियज्जाधिणः ॥

अप्रियस्य तु पण्यस्य, वक्ता श्रोता च दुर्लज्जः ॥ १ ॥

अर्थ:-हे राजन्! सर्व स्थानके प्रिय बोलनारा पुरुषो सुलज्ज होय ठे, परंतु अप्रिय अने
हितकारी बोलनारा तथा सांभळनारा दुर्लज्ज होय ठे.”

एक दिवस जूपतिए मंत्रीना शीखवाकवाथी सज्जामां कह्युं के, “हे सज्जासदो! सांजळो.
म्हारे म्हारी पुत्रीनो विवाहोत्सव म्होटा आमंत्रथी करवो ठे, माटे म्हारी सज्जामां एवो

कोइ वीर पुरुष ठे के जे लंकानगरीमां जइ विज्जीषणने विवाह उपर आववानुं आमंत्रण
 करी आवे? ” राजानो आवो अति विषम आदेश सांजळी सर्वे सज्जासदो नीचुं मुख करी
 रह्या; पठी तेषो हरिवळना मुख सासुं जोयुं, ते वखते दुष्ट एवा मंत्रीए आ प्रमाणे कह्युं.—
 “हे स्वामिन् ! आपना राज्यमां हरिवळ समान विषमकार्य करनार बीजो कोइ देखातो न
 थी. महाराज ! सर्वे सेवको आपना प्रसादथी सुख जोगवनारा ठे; परंतु जेनु विषम संकट
 मां कार्य करे तेवा तो बहु ओम्हा ठे. हरिवळ विना बीजो कोण त्रणभुवनना सघळा जारने
 उपामवा समर्थ थाय ? माटे हे प्रजानाथ ! आ कार्य हरिवळने सौपो; कारणके गजराजने
 उपामवा योग्य भार गजराजज उपामे ठे.” मंत्रीनां आवां वचन सांजळी दंजबुद्धिवाळारा-
 जाए कह्युं. “हे हरिवळ ! त्हारा विना बीजो कोइ आ कार्य करे तेम नथी, माटे ते कार्य तुं
 कर.” पठी हरिवळे गाढधैर्यपणाथी राजानुं वचन अंगिकार कर्युं. अहो ! म्होटा पुरुषोनुं अ-
 द्रुत दाक्षिण्यपणुं आश्चर्यकारी ठे. पठी हरिवळे घेर आवी सर्व वात पोतानी स्त्री वसंतश्रीने
 कही. राजपुत्री वसंतश्रीए पण राजाना आशयने जाणी बहु खेद पामतां उतां पोताना प-
 तिने कह्युं. “स्वामिन् ! राजमंदिरमां भोजन करवा आवेली मने राजाए द्वीठी हती, तेषी

मने पोताने त्यां राखवा माटे राजाए तमने मारी नाखवानो आ अनर्थ आरंज्यो ठे. आपे आ कार्य विचार कर्याविना अंगिकार कर्धुं ठे. जुळ पतंगीआळ पण विचार कर्याविना वेगवने कार्य करवाथी दीवामां नाश पामे ठे. कहुं ठे के:-

सहसा विदधीत न क्रियामविवेकः परमापदां पदम् ॥

वृष्णुते हि विमृष्यकारिणं, गुणलुब्धाः स्वयमेव संपदः ॥

अर्थ:-नाह्या माणसे सहसा कार्य करवुं नहीं, कारण अविवेक महा आपत्तिनुं स्थान ठे; अर्थात् विचार कर्याविना कार्य करनारो झालस महा आपत्तिना स्थानने पामे ठे. गुणमां लुब्ध एवी संपत्तिनुं पोतेज विचारथी कार्य करनाराने आवी मळे ठे.

माटे हे नाथ ! आजे कांइपण विचार करी अने कोइ रीते कांइपण मीष करी ते कार्यने तमारा माथेथी उतारी नाखो तो सारुं धाय." प्रियानां आवां वचन सांजळी सात्विक पुरुषोनी मध्ये श्रेष्ठ एवा हरिबळे कहुं.-“हे सुग्धे ! आ तुं शुं बोले ठे ? धीर पुरुषो प्राणांते पण अंगिकार करेलाने त्यजी देता नथी. सज्जनपुरुषे वगालु खातां अथवा तो निघ लेतां जे अहरो सुखमांथी काह्या होय ते अहरो पृथ्वरमां टांकणाथी कोतरेला अहरो समान होय

ठे. मने तो कपाइ जवाय के बंधनमां पकाय अथवा तो सर्व लक्ष्मी जती रहे, परंतु सज्जन
 पुरुषे अंगिकार करेलुं पाळवुं जोइए. जो के अंगिकार करेलुं कार्य करवामां कांइपण अनर्थ
 आय अथवा न थाय, परंतु तेमां एटलो तो निश्चय ठे के प्रथम अंगिकार करेला कार्यने त्य-
 जी देवाधी स्होटी अपवाद आवे ठे; साटे आ कार्यने अर्थे जइने हुं पाठो आवीश. न्यायमां
 रहेला पुरुषने विषमकार्य पण सहेलुं अइ पड़े ठे. प्रिये ! मने मनमां बीजी कांइ चिंता नथी,
 पण एक त्हारी चिंता ठे, अने ते एज के राजा कामांध अएलो होवाधी ते त्हारुं हरण कर-
 शे. ” पतिनां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेली अने वियोगरुप अग्निथी तप्त अएली वसंत-
 थीए कह्युं. “ स्वामिनाथ ! जो एम ठे तो आप सुखेथी जान, मार्गमां तमने निर्विघ्न शान,
 आप कार्य करीने यश लइ कुशळताथी ऊट पाठा आवो. वळी आपे हृदयमां जे म्हारी चिं-
 ता धारण करी ठे, ते क्यारे पण न करवी; कारणके कुळवधुल प्राणांते पण शीळखंमन कर
 ती नथी. हे प्रिय ! हुं आपने एटली विनंती करुं के आपे पोताना जीवितनुं प्रयत्नथी रक्ष-
 ण करवुं. अविचारी कार्य करवाथी पतंगीआनी पेठे ऊपलावुं नहीं. कह्युं ठे के:—

जीवन् भक्षण्यवाप्नोति, जीवन् पुण्यं करोति च ॥

मृतस्य देहनाशः स्याद्धर्माद्युपरमस्तथा ॥

अर्थः—जीवतो माणस भइ पामे ठे, अने जीवतो माणस पुन्य करे ठे; मृत्यु पामेला माणसना देहनो नाश थाय ठे, तेमज धर्मादि पण नाश पामे ठे.”

प्रियानां आवां अमृतसमान वचन सांजळी अने तेनी रजा लइ हरिवळे दक्षिण दिशा तरफ प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे गाम, नगर अने आकर विगेरेने विषे फरतो फरतो ते समुझे कांठे आवी पहुँच्यो. कारण नद्यमवंत पुरुषने शुं दूर होय ठे ? पढी जयंकर, जयकारी ए-वा चारे दिशामां लढलता कल्लोलथी जरपूर अने पुरुषोथी न तरी शकाय एवा समुझे जोइ नद्वेग पामेलो हरिवळ विचार करवा लाग्यो के, “ प्रियाए ना कह्या ठतां प्रारब्धयोगथी हुं अहिं आब्यो छुं; परंतु हवे समुझना मध्यजागमां रहेली लंकामां शी रीते जइश ? चाल प्रथम समुझमध्ये प्रवेश तो करुं, पढी जे अवानुं हशे ते अइ रहेशे; कारण अंगिकार करेलुं कार्य पार पादनुं अथवा मृत्युने शरणे अहुं ए वनेमांथी सत्पुरुषोनी एकज गति होय ठे.” आ प्रमाणे चित्तमां विचार करी निष्कंप अएलो हरिवळ जेटलामां समुझे विषे जंपापात दे ठे, एटलामां पूर्वे वरदान आपनारा जळाधिष्ठित देवे प्रसन्न अइ तेने कह्युं. “ हे महा पुन्य-

वान् नः! हुं त्हासुं प्रिय शुं कसुं ते कहे? देवतानां आवां वचन सांजळी हरिबळ विचारवा
 लाग्यो.—“अहो पुन्यनुं फळ बहु आश्चर्यकारी ठे, निश्चे हुं ते देवताने निधिनी पेठे विसरी
 गयो हतो, परंतु संकट आवी परे उते आ अवसरे ते पोतानी मेळे प्रगट थयो; माटे निश्चे
 जीवदयानुं फळ बहु मोटुं ठे.” आवी रीते विचार करी बुद्धिमान हरिबळे देवताने कहुं:—
 “हे देवेंड! म्हारे कार्य निमित्ते लंकामां जवुं ठे, माटे त्यां पहांचाम.” देवताए तेनुं वचन
 स्वीकार्युं अने म्होटुं मद्यनुं स्वरूप करी हरिबळने पीठ उपर बेसारी नदीनी पेठे समुझे उ-
 ल्लंघन करी तत्काळ लंकामां पहांचाळ्यो. पठी देवताए कहुं. “हे हरिबळ! लंकानुं आ सर्व
 ऋतुना पुष्प फळथी सुशोभित एवं उद्यान ठे तेने तुं जो.” हरिबळे नंदनवन सरखा ते उ-
 द्यानने जोतां जोतां तेनी अंदर रहेला एक सुवर्ण महेलने दीठो, तेथी ते कौतुकने लीधे ते-
 मां ऊट प्रवेश करी सुवर्ण अने मुक्ताफळनी माळाना समूहने जीवा लाग्यो; परंतु त्यां तेणे
 कोइ माणसने दीठुं नहीं. पठी विस्मय पामेलो ते महेलना मध्यजागमां गयो तो त्यां तेणे
 उत्तम लावण्यवाळी अने जाणे मृत्यु पामेली होयनी! एवी एक उत्तम कन्याने दीठी, तेथी
 ते विचारवा लाग्यो. “आ महेल शुन्य केम? अने आ नहीं नाश थएला पुष्ट शरीरवाळी

कन्या मृत्यु पामेलानी पेठे केम परीठे ? आ प्रमाणे विचार करतो अने कांश्क खेद पामेलो ते हरिवळ जेटलामां आम तेम जोवा लाग्यो, तेटलामां तेणे अमृतरसघी जरेलुं एक तुंबडुं दीठुं. ते तुंबडुंने दयाळु एवा हरिवळे लइ तेमांना अमृतरसवदे ते कन्याना सघळा अंगने सिंचन कर्युं. कारणके सत्पुरुषोने बीजाउनुं हित करवानी हमेशां चिंता रह्या करे ठे. अमृतरसनुं सर्व अंगे सिंचन थवाथी यौवनना जारे करीने जरपूर अने लावण्यना रसवाळी ते कन्या ऊट उठी, अने अति हर्ष पामती उती हरिवळने पूढवा लागी. “हे सत्पुरुष ! परोपकार करवाथी में तमारुं उत्तमपणुं जाण्युं ठे, तमे अहिं शामाटे आव्या ठे ? कयांथी आवोठे ? अने कोण ठे ? ए सघळुं मने कहो.” हरिवळे कह्युं. “विशाल नगरना महाराजा मदनवेगनी निरंतर लेया करनारो हुं हरिवळ नामे पुरुष छुं, लंकाना राजा बिन्नीषणने निमंत्रण करवा माटे देवना प्रसादघी मच्च उपर बेसी वेगवदे अहिं आव्यो छुं. हे जडे ! हवे तुं त्हारुं पोतानुं चरित्र मने कहे.” एअ हरिवळे सूचना करेली ते कन्या गाढ * रोमोट्गमयुक्त थइ उती पोतानुं चरित्र कहेवा लागी. “लंकाना राजा बिन्नीषणने माटे निरंतर पुष्प लावी

आपनारो, सुरगृह नामना उद्याननुं रक्षण करनारो, स्वजावधी करवो अने क्रूरकर्म करना
 रो पुष्पवटुकनामनो माळी म्हारो पिता थाय ठे. जयंकर सर्पथी उत्पन्न थएला विषहर म-
 णिनी पेठे पुष्पलक्ष्मीना सरस्वी सुकोमलअंगवाळी कुसुमश्रीनामनी हुं ते माळीनी पुत्री
 छुं. एक दिवस म्हारा पिताए सामुद्रिकशास्त्रना जाण पुरुषने पूछ्युं के, "उत्तम लक्षणवा-
 ळी आ कन्यानो कोण पति थशे? ब्राह्मणे म्हारो हाथ जोडने कशुं के, "हे माळी! आ त्हा-
 री पुत्रीना हाथमां घणीज शुभ रेखांन ठे, माटे उत्तमलक्षणवाळी आ पुत्रीनो कोइ राजा
 पति थशे. कशुं ठे के, जेना हाथ अथवा पगमां कळश, सिंहासन, अश्व, गज, रथ, लक्ष्मी,
 वृक्ष, यज्ञस्तंभ, वाण, माळा, चामर, कुंमल, अंकुश, यव, पर्वत, ध्वजा, मद्य, साथीन, वे
 दी, वींजणो, शंख, उत्र अने कमळ ए वस्तुननुं चिन्ह होय ते माणस जो पुरुष होय तो
 राजा थाय अने स्त्री होय तो ते राजस्त्री थाय. वळी जे स्त्रीना कपाळमां त्रिशुळनी रेखा हो
 य अथवा जे स्त्री हसती होय ते वखते कपाळमां साथीन परततो होय तो ते स्त्री पण सर्व
 स्त्रीनना अधिपतिपणाने पासे ठे." ब्राह्मणनां आवां वचन सांभळी राज्यना लोचनी आकुळ
 आकुळ थरवो ते म्हारो सूर्य पिता लग्नमाटे म्हारी इष्टां करवां लाग्यो. जेउ रात्रीए नथी

देखता तेज रतांधळा कहेवाय ठे, अने जेजु दिवसे नथी देखता तेज दिवांधा कहेवाय ठे; तेवीज रीते जन्मांध, मायांध, क्रोधांध, कामांध अने लोजांध ए पुरुषो अनुक्रमे एकबीजाधी विशेष आंधळा जाणवा. म्हारा पितानो आवो आशाय जाणी म्हारी मा विगेरे स्वजनवर्गे तेने (म्हारा पिताने) घरमांधी काढी मूक्यो. अहो! मायासने लोजधी शुं दुःख नथी घतुं? पठी पापात्मा एवो ते म्हारो पिता मने बंदीवाननी पेठे पकनी अहिं आवी निवासस्थान करीने रह्यो ठे. ते ज्यारे पोतानुं काम करवा जाय ठे त्यारे मने विद्याना बळधी सृत्यु पामेलासरखी बनावी दे ठे, अने ज्यारे पाठो आवे ठे त्यारे आ तुंबरीमां जरेला रसधी जीवती करे ठे. हे सत्पुरुष! आ प्रमाणे हुं म्हारा पिताधी महा दुःखसमुड्मां पकीठती निवास करुं छुं. दुःखधी पीना पामता माण्णोने जीववा करतां मरण पामवुं ए वधारे सारुं ठे. हे सत्पुरुष! जो तुं म्हारुं वचन मान्य करे तो हुं त्हारी पासे कांश प्रार्थना करुं. प्रार्थना करवी ए म्होटा पुरुषोनुं प्रधानकार्य कहेलुं ठे; बीजानी प्रार्थना करवी ए म्होटाभांम्होडुं दुःख ठे, तेमां पण करेली प्रार्थनानो जंग थाय तेतो खरेखर म्होटा दुःखमां पण म्होडुं दुःख ठे.”

हरिबळे कथुं:—“म्हारा सरखुं जे कार्य होय ते कहे, हुं ते त्हारुं कार्य पूर्ण करीश.” क-

न्याए कहुं. “म्हारी साथे लग्न कर.” हरिव्रठ मनमां विचार करवा लाग्यो. “कटपवेह्न स-
मान जीवइयानुं आ फळ ठे के जे विद्याधरनी पुत्री मने हीनकुळमां उत्पन्न थएलाने इहे
ठे.” पठी हरिव्रठे ते कन्याना संतोपने माटे तेनी साथे लग्न कर्युं. पठी हर्ष पासेला चित्त-
वाळी विद्याधरीए हरिव्रठने कहुं. “हे स्वामिन्! पुष्पवटुक अहिं आवीने तमारो अनर्थ क-
रइ, माटे आपले अहिंशी वीजा ह्यानके जता रहीये तो साहं. विज्ञीषणने निमंत्रण कर-
वायी सर्युं; कारणके माणसनां कार्यमां विद्याधरोनी पेटे तेलु क्यारे पण जता नथी. वळी
तमारा जूपतिने एवो विश्वास आवे के निश्चे एणे लंकासां जइने विज्ञीषणने आमंत्रण कर्युं
ठे, माटे ते विश्वास जपजाववाने अर्थे कांइ निज्ञान लावी आपुं.” एम कही ते विद्याधरपु-
त्रीए कोइपण उपायथी विज्ञीषणनुं चंद्राहासनामनुं खड्ग लावी आप्युं. पठी हरिव्रठ, स्त्री
सहित घरनी सारसार वस्तु तथा अमृतरसधी जरेलुंतुंबडुं लइ नगरनी बहारआव्यो. पूर्वना
देवताएतेने स्त्रीसहितपोतानी पीठजपरबेसारी तत्काळ विशालनगरना उद्यानमां पहाँचाड्यो.

इवे अहिं ते अवसरे कामथी पीठा पामता मदनवेगराजाए पोतानी दासीने नवीनन-
वीन वस्तुठ आपी वसंतश्री पासे भोकली, वसंतश्री पण विचार करी दासीने कहेवा लागी.

“हे जड़े! राजा नवीननवीन वस्तुन म्हारा घरे शामाटे मोकले ठे?” दासीए कह्युं. “हे चंडमुखी! राजाए प्रीतिपात्र एवा त्हारा पतिने पोताना म्होटा कार्यने अर्थे मोकल्या ठे ते थुं तुं नथी जाणती? माटेज राजा त्हारा घरनी चिंता करे ठे.” दासीनां आवां वचन सांजळी वसंतश्रीए विचार्युं के, “हा म्हारा पतिनुं चिंतवन एने खरेखरुं ठे, आ राजानो म्होटो प्रसाद ठे.” एम विचारी तेषे दासीए आणेली सधळी वस्तु लइ लीधी; कारण के अति कामांधपुरुषो उमवायोग्य ठे. आ प्रभाणे राजाए इष्टवस्तु मोकलवाना अने कुशलवार्ता पूठवाना बहु उपायोथी केटलाक दिवलो आशामाने आशामां दुःखथी निर्गमन कर्या.

एक दिवस कामाग्निथी तप्त भएलो अने विवेकरहित बनेलो मदनवेगजूपति पोते एकलो वसंतश्रीना घेर आव्यो, ते वखते वसंतश्रीए राजाने जोइ अंतःकरखामां बहु छेव उतां उपरथी गाढस्नेह देखानी आसन आपवादिक बहु जक्ति करी; पढी जूपतिए प्रसन्न अइने कह्युं. “हे चंडमुखी! म्हाहं वचन सांजळ. तुं रुपे करीने रतिसमान ठे अने हुं कामदेवसमान छुं, माटे जो पूर्वपुन्यनायोगथी आपणा बनेनो संजोग प्राय तो निश्चे विधालानो अम सफल अथो कहेवाय.” जूपतिनां आवां वचन सांजळी चित्तमां अत्यंत खेदपामली वसंतश्री विचार करवा

लागी. "आ राजा ते अने हुं शरदारहित हुं तेथी शुं करुं? हा! म्हारे आ राजाथी चिंतामणि
समान शीलनुं शी रीते रक्षण करवुं? निश्चे शीलविना स्त्रीनुं जन्म श्रेष्ठ नथी. कहुं ठे के:-

अपंताल पावरात्तीनुं, जया उदयमागया ॥

तया इत्थिचरां पत्ता, समं जाणाहि गोयमा ॥

अर्थ:- (जगवान् गौतमने कहे ठे के)-हे गौतम! ज्यारे अनंत पाप समूहो उदय आवे
त्यारे जीवो स्त्रीपणाने पाप्मे ठे, ए तुं निश्चे जाणजे.

जो राजा प्रसन्न थइ संपत्ति आपे अथवा तो रुष्ट थइ प्राण हरी ले, तोपण हुं म्हारा
शीलरूप माणिकरत्नने मलीन नहिं करुं. हुं कोइपण एवो उपाय रचुं के जेथी म्हारुं शील
सचवाय अने राजा प्रसन्न थइ पोताने घेर चाड्यो जाय.

आवी रीते विचार करी कपटथी हर्षित मुखवाळी वसंतथीए कहुं. "हे स्वामिन्! आ
म्होठो प्रसाद थयो जे आप म्हारे घेर आड्या." राजाए कहुं. "हे चंडमुखी! तुं मने (मदन
वेग नामना झूपतिने) सेवन कर, जेथी त्हारा सघळा मनोरथ ऊट सफळ थाय." वसंतथी
ए कहुं. "हे राजशिरोमणि! उत्तमकुळसां उत्पन्न थएली कुळवधुनुंने पोतानो पति जीव

तो उतां ए कृत्य करवुं केम घटे ?” जूपतिए हसीने कह्युं. “हे भडे ! त्हारा पतिने मरण नि-
मित्ते में अति विशम आज्ञा करी ठे, कदापी जो ते जीवतो आवशे तो तेने कोइ पण उपाय
श्री मारी नाखीश. माटे हे जोळी ! तुं सर्व विचार त्यजी दइ मने सेव.” वसंतश्री विचारवा
लागी के, “कामातुर पुरुषोने धिक्कार थान ! धिक्कार थान !! के जेउ नहिं कहेवायोग्य कार्यमे
प्रगट करे ठे. कह्युं ठे के क्रोधी, आतुर, रोगी, रागी, उन्मत्त अने मरवा तैयार अएलो एटला
पुरुषोना स्वभावो प्रगट घाय ठे. अशुभ कार्य करवामां विलंब करवो ए शुभनुं कार ए ठे.”
आम विचार करी वसंतश्रीए कह्युं. “हे नृप ! हाथमां आवेला वांछित कार्यनी उतावळ शुं
करवा करबी जोइए ? ज्यांसुधीमां ते म्हारा पतिनी शोध जळे त्यां सुधी धीरज राखो, अति
वत्सुकताथी प्राप्त अएलुं कड्याण पण उतावळ करवाथी तत्काळ नाश पामे ठे.” राजाए वि
चार्युं के, “आ म्हारे वश अयेली देखाय ठे, कारणके ते पोताना पतिना मरणथी पोताना
घरे कोइ न आवे तेनुं निर्जयणुं इठे ठे; माटे कपटवमे तेनो शीघ्र उपाय करुं.” आम धारी
राजा हर्ष प्राप्तो पोताने घेर गयो. पाठळ पोतानी बुद्धिना वळथी शीलनुं रक्षण करनारी
वसंतश्री विचारवा लागी के, “जो ह्यसां प्राणनाश्र आवी पहोचे तो बहु सारुं थाय.”

हवे एम वन्युं के शुद्धबुद्धिवाळो हरिवळ, कुसुमश्रीने नयानमा मूका पात एकला पा-
 ताना घरनुं चरित्र जोवा माटे पोताना घरना वारणा आगळ आवी गुप्तरीते सांजळवा ला-
 ग्यो. आ वखते वसंतश्री पोतानी सखीने कहेली हती के, “हे जडे! म्हारा प्राणनाथ हजुं
 सुधी आग्या नहीं, तो हुं शी रीते शीलनुं रक्षण करीश? जो कदापी ते आवी पहोंचशे तो
 आ दुष्ट राजा ते म्हारा प्राणनाथने मारी नांखशे. हा! सखी! सांभळ. हुं बन्ने वाजुथी महा
 कष्टमां आवी पत्नी छुं. निश्चे म्हारुं मरण प्राप्त अथुं ठे.” हरिवळ पोतानी प्रियानां आवां कु
 लने योग्य वचन सांजळी अत्यंत हर्ष पामतो उतो पूर्वना पुन्यनी पेठे तुरत तेनी आगळ प्र-
 गट अयो. पतिने पोतानी आगळ आवी नजेलो जोइ रोमांचित अएली वसंतश्रीए तेनी आ-
 गळ कुशळ समाचारपूर्वक राजानुं सर्व चरित्र कहुं. हरिवळे पण प्रयाणथी आरंज्जिने घरे
 आव्यासुधीनुं सर्व वृत्तांत यथार्थरीते कही दीधुं. कारण स्नेहने स्थाने गुप्त राखवा जेवुं शुंठे?
 अर्थात् कांइ नहीं, पठी वसंतश्रीए पोताना पतिनी साथे कुसुमश्रीनुं लग्न अथुं सांजळी पो-
 ताना पतिने कहुं. “स्वामीनाथ! नयानमां रहेली म्हारी व्हेनने तमे आहिं केम न लाव्या?
 हुं ते म्हारी व्हेनने मळवामां बहु उत्कंठावाळी छुं, तेम मनमां एम नहीं जाणशो के ए शोक्य

ना दुःखश्री मनमां खेद पामंशे. एवे ठेकारे मूर्ख माणसज क्रोध करे ठे; कारणके फळ मळवुं ते तो पोताना कर्मने आधीन रहेलुं ठे.” एम कही वसंतश्री पोताना स्वामिसहित उद्यान तरफ चाली. वसंतश्रीने आवती जोइ अत्यंत प्रसन्न ठे मन अने सुख जेनुं एवी कुसुमश्री पण तुरत वसंतीश्रीना पगमां पदी. जो के शोक्यपणुं ए घणुं मलीन ठे, तोपण वसंतश्रीने अने कुसुमश्रीने परस्पर एवो प्रेम उत्पन्न थयो के जेथी लोकमां ‘तेन वने बहेनोज ठे’ एवी तेमनी प्रसिद्धि अइ.

पढी हरिबळे पोतानी वने स्त्रीनुनी साथे कांइ पण हितकारीकार्यनो विचार करी एक पुरुषने राजानी पासे पोताना आगमननी खबर आपवा मोकल्यो. ते पुरुष राजानी पासे जइ कहेवा लाग्यो. “हे नरेश्वर ! आपे आ नगरश्री जे पुरुषने लंकामां विज्जीषणने आमंत्रण करवा मोकल्यो हतो ते हरिबळ त्यां विज्जीषणनी पुत्रीनी साथे लग्न करी आजे आपना प्रसादवने कुशलताश्री अहिं उद्यानमां आवेल ठे.” राजा ते पुरुषनां आवां वचन सांजळी मनमां अति खेद पामतो विचारवा लाग्यो के, “धिक्कार ठे ! धिक्कार ठे !! में धार्युं हतुं कांइ अने जाग्ययोग्यश्री थयुं काइ ! विज्जीषण के जे लंकानो राजा ठे तेनी पुत्रीनी साथे एणे शी रीते

लन कयुं? हाय हाय आ शुं अयुं? शुं ए सत्व हरो?" आ प्रमाणा विचार करता एवा राजाए हरिवलने महोत्सवपूर्वक नगरमां प्रवेश कराव्यो.

पठी भूपतिए सत्कारपूर्वक बहु मान आपी हरिवलने पूछयुं के, "तमे लंकामां शी रीते गया अने शी रीते पाठा आव्या? हरिवलके कह्युं. "स्वामिन्! आपनी आज्ञा लइ हुं अहिंशी चाख्यो अने केटलेक दिवसे समुद्रने कांठे पहुँच्यो; त्यां हुं न तरी शकाय एवा भयंकरसमुद्रने कांठे जइ मनमां उद्वेग पामतो वेगो हतो, एवामां में कोइएक राक्षसने आवतो जोयो, में तेने नमस्कार करी लंकामां जवानो उपाय पूछ्यो एटले तेषो कह्युं के, "हे सत्पुरुष! सांभळ. जे पुरुष लाकरां एकठां करी तेमां बळी मरेठे ते लंकामां पहुँचे ठे." तेनां आवां वचनथी हुं लाकरामां बळी गयो, राक्षसे म्हारुं शव लइ बिज्जीषणनी आगळ मूक्युं, म्हारा धैर्यथी प्रसन्न अएला बिज्जीषणे पोतानी शक्तिथी तत्काळ मने जीवतो करी पोतानी कुसुमथी नामनी पुत्री परणावी, म्होटा उडवथी विवाह करी मने दिव्य वस्त्रालंकार आप्या; पठी में बिज्जीषणने कह्युं. "स्वामिन्! विलासपुरना राजाए पोतानी पुत्रीना विवाहने अर्थे निमंत्रण करवा माटे मने मोकल्यो ठे, माटे आपे त्यां आववुं, तेथी राजानी घणी शोभा थरो." वि-

भिषणे कह्युं. "तमे आगळथी जान; हुं पोते विवाह उपर ते मित्र जूपतिना नगरने विषे जरुर आवीश." फरी में कह्युं. "म्हारा राजाने विश्वास आवे तेवुं मने कांइ एधान (नीशानी) आपो." म्हारां आवां वचनथी विन्नीषणे मने पोतानुं चंझहासनामनुं खज आप्युं." पठी तेमणे विद्याना वळथी मने स्त्रीसहित जट अहिं पहाँचतो कर्यो." हरिवळे आ प्रमाणे कही चंझहासनामनुं खज राजाना हाथमां आप्युं, राजाए पण कन्या अने खज जोइ तथा युक्तियुक्त सर्व वात सांजळी हरिवळनुं कहेलुं सघळुं सत्य मान्युं. कारणके जेम कपुरमां मळेवी धुळ कपुर जेवी देखाय ठे, तेम सत्यना आधारवाळुं असत्य पण सत्य जेवुं देखाय ठे. जो के कागदना सरखा मंत्रीए हरिवळनुं वचन मान्युं तो नहीं, तोपण कांइ ठळ न मळवाने लीधे. 'तेनुं वचन सत्य ठे.' एम कह्युं. कह्युं ठे के:-

नृपसर्पपिशुनचौरभुङ्सुरश्वापदारिशाकिन्यः ॥

डुष्टा अपि किं कुर्यु-र्द्धं विना निःफलरंजनाः ॥

अर्थ:-राजा, सर्प, खळ, चोर, डुष्ट, देव, शिकारीपशु, शत्रु अने शाकिनी ए डुष्ट जंतुन पण ठळ मळयाविना आरंजरहित थइने शुं करी शके? अर्थात् कांइ करी शके नहीं.

राजा मनमां विचार करवा लाग्यो. “हा! में तेने विकट संकटमां नांख्या उतां एणे म्दारा वचनयी अग्निमां जंपापात कर्यो, माटे खरेखर म्हारे ते मानवा योग्य ठे.” आ प्रमाणे विचार करी राजाए सज्जामां प्रगट कहुं के, “अहो! एणे पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करी ठे! एनुं सौजाग्य आश्चर्यकारी ठे! पोताना कार्येने विषे ए स्पृहारहित ठे! पोताना स्वामीनुं कार्य करचामां एनुं आश्चर्यकारी चालुर्य ठे! माटे ए म्हारो खरेखरो परममित्र ठे.” आ प्रमाणे राजाए प्रसंसा करवापूर्वक बहु सत्कार करी हरिवळने म्होटो उत्सव करी तेने घरे मोकळ्यो. लोको पण हरिवळना आवा चरित्रने जाणी हर्ष पामता उता गामेगाम हमेशां हरिवळना यज्ञने गावा लाग्या. तीव्र कामदेवयी हणायेनो राजा पण हरिवळनां आवां लोकोत्तर चरित्र जोर अनुक्रमे अति मंद अर गयो.

एक दिवस राजाना बहु मान्यने वश्य अर रहेला अने शुद्धबुद्धिवाळा हरिवळे पोतानी वने स्त्रीउए ना कह्या उतां सर्व सामग्री तैयार करी ज्ञविष्यमां अनर्थनो विचार कर्या विना प्रयान विगेरेसहित राजाने जोजन करवाभाटे आमंत्रण कर्युं. जोजन अवसरे नवानवा वेषने धारण करी वने स्त्रीउए पोतानुं चालुर्य देखाव्या माटे पीरसवा विगेरे कार्य कर्युं. वने स्त्रीउने

भिषणे कह्युं. "तमे आगळथी जान, हुं पोते विवाह उपर ते मित्र नूपतिना नगरने विषे जरुर आवीश." फरी में कह्युं. "म्हारा राजाने विश्वास आवे तेवुं मने कांइ एधान (नीशानी) आपो." म्हारां आवां वचनयी बिन्नीषणे मने पोतानुं चंइहासनामनुं खरु आप्युं." पठी तेमणे विद्याना बळथी मने स्त्रीसहित ऊट अहिं पहाँचतो कर्यो." हरिवळे आ प्रमाणे कही चंइहासनामनुं खरु राजाना हाथमां आप्युं, राजाए पण कन्या अने खरु जोइ तथा युक्तियुक्त सर्व वात सांजळी हरिवळनुं कहेलुं सघळुं सत्य मान्युं. कारणके जेम कपुरमां मळेली धुळ कपुर जेवी देखाय ठे, तेम सत्यना आधारवाळुं असत्य पण सत्य जेवुं देखाय ठे. जो के कागदना सरखा मंत्रीए हरिवळनुं वचन मान्युं तो नहीं, तोपण कांइ ठळ न मळवाने लीधे. 'तेनुं वचन सत्य ठे.' एम कह्युं. कह्युं ठे के:-

नृपसर्पपिशुनचौरक्षुडसुरश्वापदारिशाकिन्यः ॥

डुष्टा अपि किं कुर्यु-र्द्धं विना निःफलरंजाः ॥

अर्थ:-राजा, सर्प, खळ, चोर, डुष्ट, देव, शिकारीपशु, शत्रु अने शाकिनी ए डुष्ट जंतुन पण ठळ मळयाविना आरंजरहित थइने शुं करी शके? अर्थात् कांइ करी शके नहीं.

राजा मनमां विचार करवा लाग्यो. “हा! में तेने विकट संकटमां नांख्या ठतां एणे
 म्हाग वचनयी अग्निमां जंपापात कर्यो, माटे खरेखर म्हारे ते मानवा योग्य ठे.” आ प्रमा-
 णे विचार करी राजाए सच्चांमां प्रगट कहुं के, “अहो! एणे पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करी ठे!
 एतुं सौभाग्य आश्चर्यकारी ठे! पोताना कार्येने विषे ए स्पृहारहित ठे! पोताना स्वामीनुं का-
 र्य कर्यामां एतुं आश्चर्यकारी चातुर्य ठे! माटे ए म्हारो खरेखरो परममित्र ठे.” आ प्रमाणे
 राजाए प्रसंसा करवापूर्वक बहु सत्कार करी हरिवळने म्होटो उत्सव करी तेने घरे मोकळ्यो.
 लोकां पण हरिवळना आवा चरित्रने जाणी हर्ष पामता ठता गामेगाम हमेशां हरिवळना
 यज्ञं गावा लाग्या. तीव्र कामदेवत्री हलायेजो राजा पण हरिवळनां आवां लोकोत्तर चरित्र
 जोड अचुकमे अति मंद अइ गयो.

एक दिवस राजाना बहु मान्यने वश्य अइ रहेला अने शुद्धबुद्धिवाळा हरिवळे पोतानी
 वने खीउण ना कथा ठतां सर्व सामग्री तैयार करी ज्ञविष्यमां अनर्थनो विचार कर्यां विना
 प्रयात विगेरेसहित राजाने जोजन करवाभाटे आमंत्रण कर्युं. जोजन अवसरे नवानवा वेधने
 धारण करी वने खीउण पोतानुं चातुर्य देख्यास्त्या माटे पीरसवा विगेरे कार्य कर्युं. वने खीउने

देखवायी जूपतिने कामदेव उत्पन्न थंयो के जेयी कुनीतिने लीधे लोकमां अपवाद प्रसरे ठे. “आवी वझे स्त्रीनु हरिवळने क्यांशी प्राप्त अइ?” एम विचारकरतो राजा जोजन करीने पोताने घेर गयो. दुष्टमनवाळो प्रधान राजाना अजिप्रायने जाणी कहेवा लाग्यो. “महाराज ! म्हासं वचन सांजळो. हरिवळनी वझे स्त्रीनुए खेहने लीधे नवानवा वेष धारण करी जोजन अवसरे आपनी जक्ति करी ठे.” प्रधाननां आवां वचनथी अलि खेहवने व्याकुळमनवाळा राजाए कहुं. “प्रधान ! तमारी बुद्धिथी हरिवळने मारी नांखवानो जपाय शोधी कहामो.” दुष्टात्मा मंत्रीए कहुं. “स्वामिन् ! हरिवळे अग्निमां प्रवेश करवानुं कहुं, ते तेवुं वचन आपणने उतररुव जाणो; कारण जीवो अग्निमां प्रवेश करवायी जीवता रहे ए वचन सत्य केम होय ? माटे यमराजने बोलावदाना मीषथी हरिवळने अग्निमां नांखीए.” राजाए कहुं. “हे बुद्धिनिधान ! तसे आ सारी युक्ति शोधी कहाली.

एक दिवस जूपतिने हरिवळने बोलावीने कहुं. “हे सत्पुरुष ! असाध्य कार्यमां त्हारीज शक्ति चाले ठे, वीजानी चालती नथी, माटे तुं अग्निमां प्रवेश करी यमलोकमां जइ देवतानु सहित यमराजाने आमंत्रण करी आव; कारण अग्निमां प्रवेश करवायी साथी शकाय एवुं

कार्य फल आगयीज नायी इकाय वे. कहुं वे के-सिंहनुं, साहसीकनुं, सुजननुं, सेधनुं, चञ्चुं, मुर्यनुं अने अग्निनुं, ए सधळानुं पराक्रम एउने विषेज होय वे, बीजाउने विषे होतुं नयी. माटे के सात्विक शिरोमणि! म्हारुं आ साध्यकार्य तुंज कर." राजानी आदी आझा सांजळी हरिवळे विचार्युं के, " निश्रे आ कुमंत्रीनुं कार्य वे. प्रथम ए छुष्ट मंत्रीनी बुद्धिनी राजाए मने असाम्य कार्य वताव्युं हतुं, माटे धिक्कार वे! धिक्कार वे!! में तेने जोजन कराव्युं तेना फलने. हा ए योग्य वे. कुपात्रने जोजन कराव्यानुं एज फळ घटे वे. कहुं वे के:-

उपकृतिरेव खलानां, दोषस्य महीयसो जवति हेतुः ॥

अनुकूलाचरणेन हि, कुप्यंति व्याधयोऽत्यर्श्व ॥

अर्थ:-एळ पुरुषने उपकार करवो ए म्होटा दोषनुं कारण आय वे. जेमके योग्यरीते चालवायी व्याधीनु वधारे कोप करे वे. ॥

प्रथम में जेम अग्निमां प्रवेश करी लंकासां जवानुं विगेरे खोटुं कही वताव्युं हतुं, तेम आ पण तेवुंज कहीश. " एम विचारी हरिवळे राजानुं कहेलुं सर्व अंगिकार कर्युं. पठी तेणे घरे जइ ते सधळी वात पोतानी वने खीउने कही. वने खीउए ठवको आपीने कहुं.-" हे

नाथ! अमे तमने फरी राजाबुं वचन मान्य करवानी ना कही हती उतां तमे तेबुं वचन शा माटे मान्य कर्युं? अमे अमारी बुद्धिची तमारुं कांइ पण सारुं करशुं. हे नाथ! आप दीर्घ-काळ जीवो.” हरिवळे कशुं. “सधळुं सारुं थशे, तमे कांइ पण चिंता करशो नहीं.”

पठी राजाए पोते पूर्वे संपादन करेला सुयशरुप शरीरने ज्ञस्मरुप करवा माटे नगरनी बहार लाकनांनी जाज्वलमान चिंता करावी. हरिवळने चितामां प्रवेश करवाने वखते तेने बहु मानपूर्वक आदरसत्कार आपवा माटे तथा फोतानी खात्री करवा माटे राजा मदनवेग अने प्रधान त्यां आब्या; पठी बुद्धिमंत एवा हरिवळे धैर्यथी चिताना अग्निमां तत्काळ राजा अने प्रधानना देखतां प्रवेश कर्यो. लोको जोता हता एटलामां तो ते ज्ञस्मभूत थइ जतो जणायो, एथी लोको “आ विपरीत थयुं.” एम कहेता कहेता हाहाकार करवा लाग्या; परंतु राजा अने प्रधान तो बहु हर्ष पास्या. “ललना अने लक्ष्मीना लोत्री एवा राजाए दुष्ट मंत्री ना विचारथी हरिवळने अग्निमां नांख्यो.” एवी लोकोमां राजानी बहु निंदा थवा लागी. हवे हरिवळे चितामां प्रवेश करती वखते जळाधिष्ठीत देवतानुं स्मरण कर्युं, तेथी ते देवताना प्र-ज्ञावथी बळयो नहीं; परंतु निर्मळ कांतिवाळो थइ अदृश्यरुपे कोइ स्थानके रही संध्याकाळे

धीमे धीमे पोलाने घेर गयो; त्यां तेने लेनी स्त्रीं जेइ अत्यंत विस्मय पामती ठती कहेवा
 लागीं के, “अमारुं पुन्य आश्चर्यकारी ठे जे अमारो पति कुशलताशी पाठा घेर आव्या.”
 पठी हरिवळ अने वने स्त्रीं जेटलासां परस्पर वातो करता हता तेटलासां कामाग्रिथी तप्त
 धाण्डो राजा मदनवेग हरिवळना घेर आव्यो. मदनवेगने दूरशी आवतो जोइ वने स्त्रींए ह-
 रिवळने कहुं. “स्वामिन्! आप गुप्त रीते संताइ रही अमारुं चातुर्य जुळ.” हरिवळ स्त्रींना
 कड्या प्रमाणे गुप्त रीते संताइ जोवा लाग्यो. पठी घरनी अंदर आवी पडोंचेला राजानी वने
 स्त्रींए आसनादि आपवाशी वड नक्ति करीने पूठ्युं के, “हे स्वामिन्! आपना चरणनुं आ
 वहुं शा हेतुशी अयुं ठे?” राजाए गांमानी पेठे हास्य करीने कहुं. “हे कड्याणीन! शुं तमे
 नशी जाणतां के हुं तमने मळवाने माटे बहु नुंकंगित अयो हुं?” एज कारणशी हुं तमने
 तेमना माटे अदिं आवेलो हुं.” स्त्रींए कहुं. स्वामिन्! आपे कहुं ते योग्य नथी; कारणके
 संसारमां राजा सेवक लोकोने पिता समान ठे, जो के मनुष्योने देवांगना समान परस्त्री त्य
 जवा योग्य ठे तो पठी पुत्रीना समान एवी सेवक स्त्री विशेषे त्यजवी जोइए; माटे हे महा
 राज! तमे आ खोटा कदाग्रइशी विराम पामो. अमे प्राणांते पण इतल खंरुन करशुं नहीं.

कह्युं ठे केः—

वरं शृंगोतुंगाद्गुरुशिखरिणः क्वापि विषमे, पतित्वायं कायः कठिनश्चदंतैर्विदलितः ॥

वरं हस्तौ न्यस्तः फणिपतिमुखे तीक्ष्णदशने, वरं वन्हौ पातस्तदपि न कृतः शिलविलयः ॥

अर्थः—भोटापर्वतना उंचाशिखर उपरशी कोइ पण्थरवाळा विषम प्रदेशमां परतुं मूकी आ देहना कम्का करी नाखवा, तीक्ष्णदाढवाळासर्पना मुखमां हाथ घालवो अथवा अग्निमां ऊंघापात करवो ए सर्व सारुं, पण शीळनुं खंरुन करवुं ए सारुं नथी. वळी कळयाणना इच्छ-
नार पुरुषे हमेशां न्यायने विषे वर्तवुं; परंतु अन्याये चालवुं नहीं; कारणके न्याय एज सर्व संपत्तिनुं कारण ठे. नीतिमां कह्युं ठे केः—

द्रुमेषु सखिलं सर्पिं, नरेषु मदने मनः ॥

विद्यास्त्रभ्यसनं न्यायः, श्रियामायुः प्रकीर्तितम् ॥

अर्थः—वृहने पाणी, माणसने धी, कामदेवने मन, विद्याने अभ्यास अने लक्ष्मीने न्याय एज आयुष्य कहेलुं ठे.

आ प्रमाणे वने खीनुं ए युक्तिनां वचनशीराजाने प्रतिबोध परमारुवा मांड्यो परा कामदेव

वर मुझे वर देखलो राजा प्रतिबोध पाव्यो नहीं; उलटो ते तो तेउनी प्रार्थना करवा ला-
 ग्यो. राजा वरते पण वर लेणे स्त्रीरूपग्राही उभा नहीं रहेतां बळत्कार करवा मांग्यो, त्या
 र कुसुमश्रीच योगिनी विद्याना बळे करीने वचनयी तेने बांधी लीवो अने लाकमी विगेरेना
 प्रदार्थी वया हुज्या के जेप्री कृतघ्न पुलगोनी पेटे दीर्घकाळसुधी पोषण करेला तेना दांतो
 पर्ना गवा. अनि गाळवयत अने दांतजा पाकी नांखवा विगेरेनी पीडाथी अत्यंत दुःखी अए-
 ल्या मङ्गलनागजा मनमां खेद करतो बहु करुणायुक्तशब्दथी रोवा लाग्यो; पठी कुसुमश्रीए
 “हे राजन! तें पाववुं फळ जोयुं? इथे आवुं करीश नहीं.” एम कही दयाथी तेने ठोकी
 मृत्पयो पदले अत्यंतशोक करतो, लज्जाथी लीचुं जोतो, पस्तावो करतो अने बहु बगोवायेलो
 ते राजा पोताले धर गयो. त्यां चांकी रहेली रात्री निवृत करी प्रजाते कांइ मीपथी बख्खमे
 मुलने चांकी मत्तामां आळ्यो.

अने अहिं इच्छित पोतानी लीचुनुं चरित्र जोइ घरमांथी बहार आवी कहेवा लाग्यो.
 “अयोग्य कार्य कर्मनाश जूपतिने तसे ए योग्य शिक्षा करी, मूर्ख माणस मुख जाण्याविना
 क्योर पण पावो जतो नहीं. ए राजा आवी रीते कुमार्गे चाले ठे ते अकृत्यनुं कारण दुष्ट

कह्युं ठे के:-

वरं शृंगोतुंगादुरुशिखरिणाः क्वापि विषमे, पतित्वायं कायः कठिनश्चदंतैर्विदलितः ॥

वरं हस्तौ न्यस्तः फणपतिमुखे तीक्ष्णदशने, वरं वन्हौ पातस्तदपि न कृतः शिलविलयः ॥

अर्थः-महोटापर्वतना भुंजाशिखर उपरशी कोइ पण्थरवाळा विषम प्रदेशमां पभृतुं मूकी आ देहना कम्का करी नाखवा, तीक्ष्णदाढवाळासर्पना मुखमां हाथ घालवो अथवा अग्निमां जंषापात करवो ए सर्व सारुं, पण इीळनुं खंरुन करवुं ए सारुं नशी. वळी कळयाणना इच्छ-
नार पुरुषे हमेशां न्यायने विषे वर्तवुं, परंतु अन्याये चालवुं नहीं; कारणके न्याय एज सर्व सं-
पत्तिनुं कारण ठे. नीतिमां कह्युं ठे के:-

द्रुमेषु सखिलं सर्पिं, नरेषु मदने मनः ॥

विद्यास्वभ्यसनं न्यायः, श्रियामायुः प्रकीर्तितम् ॥

अर्थः-वृक्षाने पाणी, माणसाने घी, कामदेवने मन, विद्याने अभ्यास अने लक्ष्मीने न्याय एज आयुष्य कहेलुं ठे.

आ प्रमाणे बने खीनुं ए युक्तिनां वचनशीराजाने प्रतिबोध पमारुवा मांड्यो पण कामदेव

रूप गृहने वडा थयेलो राजा प्रविबोध पाम्यो नहीं; उलटो ते तो तेचनी प्रार्थना करवा लाग्यो. बाबा वतां पण ज्यारे सेजे स्थीरपणाथी उभा नहीं रहेतां बळात्कार करवा मांय्यो, त्या रे कुसुमश्रीए पोतानी विद्याना वळे करीने वंधनथी तेने बांधी लीधो अने लाकमी विगेरेना प्रहारथी एवो कुट्यो के जेथी कृतघ्न पुरुषोनी पेठे दीर्घकाळसुधी पोषण करेला तेना दांतो पनी गया. अति गाढबंधन अने दांतना पानी नांखवा विगेरेनी पीरुथी अत्यंत दुःखी झालो मदनवेगराजा मनभां खेद करतो बहु करुणायुक्तशब्दथी रोवा लाग्यो; पती कुसुमश्रीए “हे राजन् ! तें पापनुं फळ जोयुं? हवे आवुं करीश नहीं.” एम कही दयाथी तेने ठोकी मूक्यो एटले अत्यंतशोक करतो, लज्जाथी नीचुं जोतो, पस्तावो करतो अने बहु वगोवायेलो ते राजा पोताने धेर गयो. त्यां बांकी रहेली रात्री निवृत करी प्रजाते कांइ मीषथी बखधरुं मुखने ढांकी सजामां आव्यो.

हवे अहिं हरिबळ पोतानी लीलनुं चरित्र जोइ घरमांथी बहार आवी कहेवा लाग्यो. “अयोग्य कार्य करनारा रूपतिने तमे ए योग्य शिक्षा करी, मूर्ख माणस मुख जाग्याविना क्यारे पण पावो जतो नथी. ए राजा आवी रीते कुमार्गे चाले ठे ते अकृत्यनुं कारण दुष्ट

बुद्धिवालो मंत्री ठे. कह्युं ठे के:-

वद्वि नरिंदचित्तं, वस्काणं पाणिअं च महिलानु ॥

तत्पय वच्चंति सया, जत्पय धूत्तेहिं निच्चंति ॥ १ ॥

अर्थ:-बेल, राजानुं चित्त, कथा, पाणी अने स्त्रीनु ए सर्वेने धूर्तपुरुषो ज्यां लइ जाय त्यां नित्य जाय ठे.

जो ते दुष्ट पुरुष जीवतो रहे तो ते पोतानी प्रजाने कोइ पण प्रकारे ठोमशे नहीं, माटे अनर्थमूल एवा ते दुष्टने मूलमांथी उखेनी नांखवो जोइए. आवी रीते पोतानी बने स्त्रीनुनी साथे विचार करी अने स्मरण करवाथी आवी पहोंचेला देवताना प्रजावथी पोतानुं दिव्यस्वरूप बनावी ते हरिबळ, ज्ञयंकरआकृतिने धारणकरी रहेला ते ठनीदार सरखा देवतासहित प्रजाते राजसज्जामां गयो, अने राजाना पगमां पनीने नमस्कार कर्यो. स्वर्गमांथी उतरेलानी पेठे ते दिव्यरूपवाळा हरिबळने जोइ नगरवासीलोकोसहित अत्यंत विस्मय पामेलो जूपति विचारवा लाग्यो. "म्हारा पापीष्ट कार्यने धिक्कार थानु! धिक्कार थानु!! निश्चे एनुंज कार्य निर्दोष देखाय ठे; कारणके में तेने प्रत्यक्ष जोतांजोतां ज्ञस्मरूप बनाव्यो हतो गतां ते पाठो आव्यो."

आ प्रमाणे विचार करी मदनवेगराजाए हरिवळने कहुं.—“हे महासाहसिक ! तुं अहिं
 शी रीते आव्यो? अने त्हारो आवो दिव्यवेष केम देखाय ठे?” हरिवळे कहुं. “हूं जेटलामां
 अग्निथी ज्ञस्मरूप थयो तेटलामां यमराजाना सेवकोए मने तुरत यमराज पासे पहाँचाळ्यो.
 यमराजा म्हारा उपर प्रसन्न थयो; तेना प्रजावथी हूं आवो अद्भुत दिव्यआकृतिवाळो थयो छुं.
 कारणके साहसिककष्टथी प्रसन्न थएला देवताल शुं नथी आपता? में ते यमराजानी नहिं वर्ण
 वी शकाय एवी महा समृद्धिने जोडते समृद्धिने सहस्रजिह्वाथी शेषनाग पण वर्णवी शके नहीं
 तोपठी एक जिह्वावाळो हूं तो शी रीते वर्णवी शकुं? ते यमराजानी संयमिनी नामनी नगरी
 ठे, त्यांते राज्य करे ठे; ते नगरीमां निवास करनारा लोको हमेशां हर्षयुक्त रहे ठे, इंद्रादि सर्व
 देवताल तेनी निरंतर सेवा करे ठे तो बीजान तेनी सेवा करे तेमां तो शुं कहेवुं! वधारे वर्णन
 करवाथी शुं? परंतु त्रणलोक पण तेने स्वाधिन ठे, अत्यारे आ जे म्हारी पासे उजेलो ठे ते
 यमराजानो चंरुनामनो प्रतिहारी ठे, यमराम जेना उपर प्रसन्न थयो तेने कल्पवृक्ष समान ठे
 अने जेना उपर क्रोध पांथ्यो तेने काळरूप ठे. कहुं ठे के:—

यस्मिन् रुष्टे जयं नास्ति, तुष्टे नैव धनागमः निग्रहानुग्रहौ न स्तः स रुष्टः किं करिष्यति ॥

अर्थः—जे भाणसना क्रोधथी बीजाने जय उत्पन्न प्रतो नथी; प्रसन्नताथी धन प्राप्ति घती नथी, तेस निग्रह अने अनुग्रह यता नथी ते भाणस क्रोध पामे तोपण शुं करी शके? अर्थात् कांइ करी शकतो नथी.

मैं ते यमराजनी तेवी महा समृद्धी दीठी; तेथी हुं म्हारा नेत्रोमुं सफलपणुं मानुंछुं. लोक पण एमज कहे ठे के जे वधारे जोयुं ते जीवितथी पण वधारे साहं ठे. महाराज! मैं आ पनी आज्ञाथी यमराजसुं युक्तिवचनवने आमंत्रण कथुं, ते वखते अति प्रसन्न थएला यमरा जाए मने कथुं के.—“ए योग्य ठे, हुं त्यां आवीश; परंतु एकवार मदनवेग जूषति पोताना प्रधान विगेरे भाणसोसहित अहिं आवे तो हुं तेनी योग्यज्ज्क्तिथी पुजा करीने पठी त्यां आवुं.” पठी यमराजाए अति दिव्यरूपवाळी कन्या, सुंदर आभूषण अने मञ्जोहर वस्त्र विगेरे वस्तु आपीने मने कथुं के “आ सघळुं राजादिने आपजो.” कथुं ठे के:—

द्विषां वधे वधे युद्धे, दुर्गग्राहे गृहे महे ॥

क्लिश्यंते सेवकाः किंतु, नेतुरेवाखिलं फलम् ॥

अर्थः—रात्रुलने वधन करवामां, शत्रुलनो वध करवामां, युद्धमां, दुर्गग्रहण करवामां, अ-

ने उत्सवमां शेवक लोको हेडा पामे ठे ए सघळुं केवळ अधिकारीनुं फळ ठे.

“हे हरिवळ ! त्हारा जूपतिने परिवारसहित अहिं भोकलजे.” एम कही यमराजाए मने अहिं भोकल्यो ठे. वळी यमराजाए आपने बोलाववा माटे, मने मार्ग देखारुवा माटे अने बहु मान दर्शाववा माटे म्हारी साथे आ पोताना प्रतिहारीने भोकल्यो ठे. हे स्वामिन् ! आ दिव्यप्रज्ञाववाळा प्रतिहारीए मने वेगथी अहिं आय्यो ठे, माटे तेनीज साथे आप यम राजाना नगरप्रत्ये जाळ; कारणके सज्जन पुरुषो परोपकार करवामां तत्पर होय ठे,” पठी प्रतिहारी (देवता) ए पण हरिवळना कहेवा प्रमाणे मदनवेगजूपतिने सर्व समाचार कह्या, कारणके देवता कहे ते मान्य गणाय ठे. देवताए कहेलां वचनो प्रधानसहित जूपतिए सत्य मान्यां. कारण गुप्त विचारने ब्रह्मा जाणी शकवाने समर्थ अता नथी तो पठी माणसो तो शीरीते समर्थ आय ?

पठी लोचथी आकुळ व्याकुळ अएला मनवाळो जूपति नगरवासी लोकोसहित कहेवा लाग्यो के “हे हरिवळ ! मने यमराजनी नगरीमां जवानो बहु उत्साह अयो ठे; माटे नगर नी वहार म्होटी ज्वाजळयमान चिता करावो के जेमां प्रवेश करीने हुं आ नागरीक लोको

सहित ऊट यमराजनी नगरीमां जातुं." पढी हरिबळे राजानी आझा प्रमाणे चिंता तैयार करावी, तेमां नगरवासी लोकोसहित राजा जेटलामां प्रवेश करवा तैयार थयो तेटलामां हरिबळे विचार्युं के "में आ शो वृथा अनर्थ आरंभ्यो? एक पचेंडिय जीव हलवाथी पण नरकमां पडवुं पमे ठे. श्रावकोने कोइ अपराधी जीव मारवो होय तो ते कदापी योग्य ठे, परंतु अपराधरहित जीवने मारवो योग्य नथी. हवे आ निरपराधी जीवने बचाववानो शो नपाय थाय? आ प्रमाणे हरिबळ विचार करतो हतो, एवामां प्रतिहारीदेवताए राजाने कह्युं. "हे राजन्! तमे उतावळ करी आ प्राप्त थएला फळने हारी जशो नहीं, जो तमारे फळनी इच्छा होय तो म्हारा कहेवा प्रमाणे करो. अमारो महाराजा अति विषम ठे, माटे त्यां योग्य रीते जवुं जोइए; तेथी जे पुरुष आपने मान्य होय तेने प्रथम मोकलो अने पढी आप जातुं." प्रतिहारी देवतानां आवां वचन सांभळी कुमंत्री विचारवा लाग्यो के, "प्रथम जवाथी मने पूर्ण इच्छित फळ प्राप्त थशे. कारणके कोइ स्थानके आगळथी जनाराने संपत्तिनी प्राप्ति अने कोइ स्थानके पाठळथी जनाराने विपत्तिने लाज्ज आय ठे. कोइ वखते धूर्त अने कोइ वखते बुद्धिमान पोताना कार्याने साधे ठे. कह्युं ठे के:-

दाने पाने शयने, व्याख्यानं ज्ञाने सन्नास्थाने ॥

ऋयविक्रयेऽतिथित्वे, राजकुले पूर्णफलमाद्यः ॥

अर्थः—दान, पान, शयन, व्याख्यान, ज्ञान, सन्नास्थान, खरीद, वेचान, परुणो अने राजकुळ एटलाने विषे जे पहिलो जाय तेने पूर्ण लाभ आय ठे. वळी

शून्येऽरण्ये ज्ञाने, ग्रामे तीये वने च संग्रामे ॥

आरोहेऽप्यवरोहे पुरस्सरेन पथि रात्रौ च ॥

अर्थः—शून्यअरण्यमां, शून्यमंदिरमां, शून्यगाममां, पाणीमां, वनमां, संग्राममां, नुंचे च रुवामां, नीचे उतरवामां, मार्गे चालवामां, अने रात्रीने विषे आगळ चालवुं नहीं. ”

आ प्रमाणे, विचार करी प्रधाने कहुं. “महाराज ! हुं आ प्रतिहारीनी साथे आगळथी जावं छुं.” नूपतिए आज्ञा आपी, तेथी प्रधान पोताने कृतार्थ थयो मानी बहु हर्ष पाय्यो. पत्नी जेटलामां यमराजाना प्रतिहारी (जलाधिष्ठीत देवता) ए ज्वाजल्यमान अग्निमां प्रवेश कर्यो, तेटलामां तेनी पाठळ दुष्टबुद्धिवाळा प्रधाने पण हर्षथी प्रवेश कर्यो. प्रधान तत्काळ ज्ञ-स्मरूप थयो तेने जोइ अत्यंत हर्षित थएलो राजा पण पतंगनी पेठे अग्निमां ऊपलावा तैयार

अयो, तेने हरिबळे दयाथी जट हाथवमे पकती लीवो. एटले राजाए कह्युं के:—“तुं मने शुभ्र कार्यमां विघ्न न कर.” हरिबळे कह्युं. “नरनाथ! स्वस्थ अइ एक म्हारुं वचन सांजळो. कोइ पण पुरुष अग्निमां परुवाथी जीवे ठे एम तमारे न जाणवुं, परंतु में ते एक नाटक प्रगट क-
थुं ठे. आ दुष्ट मंत्रीए तमारी साथे खराब मसलत करी कूरु प्रपंचथी मने बहुवार प्राणांत संकटमां नाखयो ठे. वळी हे नृप! ए कुमंत्रिनी दुष्ट बुद्धिप्रीतमे पण दांत परुवादि बहु दुःखो सहन करीं ठे. कह्युं ठे के:—

मा जविष्ठ सो पुरिसो, जो कुमइं देह वीससंताणं ॥

जो परवंचननिष्ठणो, परधणमहिलारइ जो य ॥

अर्थ:—जे विश्वासवाळा माणसोने दुष्ट बुद्धि आपे ठे, बीजालने ठेतरवासां निपुण होयठे अने परस्त्रीने विषे प्रीति धरनारा होय ठे, ते माणसो आ विश्वमां न जीवो. वळी

किंकुअ अज्जनिवो जत्थ कुमंती कमंत करणपरो ॥

इठोवि कुणइ सो किं जत्थ सुमंती सुमेतपरो ॥

अर्थ:—ज्यां दुष्टमंत्री खराब मसलत करवामां तत्पर होय त्यां सारो राजा शुं करी शके?

अने ज्यां श्रेष्ठ मंत्री उत्तम मतलबत करवायां तत्पर होय त्यां दुष्ट राजां शुं करी शके?

आ हेतुशी में ते कुमंत्रिने उपाय रची ज्वाजल्यमानअग्निमां फेंकी दीधी. कारणके व्याधि, विषवृद्ध अने दुर्जन ए त्रशने कोइपण उपायशी तत्काळ ठेकी नांखवा जोइए. तमे महारा राजा गो तो अग्निमां पकता एवा आपनी हुं केम उपेक्षा करुं? कारण स्वामिनो जोह करवो ए महा पाप ठे.” हरिवळनां आवां वचन सांजळी अत्यंत शंका पामेलो राजा मदनवेग विचार करवा लाग्यो के, “हाय हाय! म्हारुं सर्व दुराचरण एना जाणवामां आव्युं.” आवा विचारशी लजावमे पीमा पामेलो भूपति नीचुं सुख करी मूर्खा नहि पाम्या उतां मूर्खा पाम्यानी पेठे स्थीर धड गयो.

पठी हरिवळे तेवा तेवा अति मधुर वचनशी ते लजायुक्त अएला नूपतिने शांत पमाळ्यो. कुजनोनो एवो खजाव होय ठे के ते हमेशां अपकार करनारा उपर पण दया करे ठे. पठी राजाए पूछ्युं. “हे हरिवळ! त्हारी आवी महाशक्ति शाशी अइ?” तेवारे हरिवळे कळ्युं. “ए नव म्दारा उपर प्रसन्न अएला देवतानुं महात्म्य ठे, म्हारुं नथी.” हरिवळनां आवां वचन सांजळी मनमां अत्यंत विस्मय पामेलो राजा हर्षित अइ पोतानुं मस्तक धुणावतो उतो तेना

चरित्रनुं स्मरण करतां विचार करवा लाग्यो के:-“मैं तेनो आटलो बधो अपराध कयो उतां ते महाशक्तिवंत हरिबळे मने बाळी मूक्यो नहीं, तेम म्हारुं राज्य पण लीधुं नहीं; तेथी ते खरेखर म्हारो नपकारी ठे.” आ प्रमाणे हरिबळनी प्रशंसा अने पोतानी निंदा करतो एवो मदनवेग नृपति संसारथी उद्देग पामेलानी पेटे बहु वारे पोताने घेर गयो, अने सर्व नगरवासीलोको पण यमराजानी सयंमिनी नगरी जोवानी इडा पुरी न श्रवाने लीधे शोक करता अने हरिबळनुं आश्चर्यकारी चरित्र जोड तेनी प्रशंसा करता पोतपोताने घेर गया. ते दिवस-थी राजा मदनवेगना चित्तमां कोइ अपूर्व गाढवैराग्य उत्पन्न थयो, तेथी तेने सर्व राज्य अप्रिय लाग्युं. पठी राजा मदनवेगे उपकारी एवा हरिबळ साथे पोतानी पुत्रीनो म्होटा उत्सवथी विवाह कयो. हस्तमेळाप वखते तेणे सर्व राज्यसंपत्ति हरिबळने आपी पोते गुरु पासे उत्तम शिक्षारूप चारित्र गृहण कथुं. पठी निरतिचारपणे चारित्र पाळी, सर्व कर्मनो क्य करी ठेवट केवळज्ञानरूपलक्ष्मी मेळवी ते मदनवेग राजा मोक्ष पाम्यो.

हवे कांचनपुरनो राजा वसंतसेन पोतानी पुत्री वसंतश्रीनी शोध करतो हतो, एवामां तेणे लोकवार्ताथी हरिबळनुं आश्चर्यकारी चरित्र सांभळ्युं. कथुं ठे के:-

वार्ता च कौतुकवती विषदा च विद्या, लोकोत्तरः परिमलश्च कुरंगनाम्नेः ॥

तैलस्य विंदुरिव वारिणि दुर्निवारमेतन्नयं प्रसरतीति किमंत्र चित्रम् ॥

अर्थः—आश्चर्यकारी वार्ता, निर्मल विद्या अने कस्तुरीनो सर्वोत्कृष्ट सुगंध, ए त्रण पाणी-
मां पमेला तेलना टींपानी पेठे प्रसरी रहे ठे. एमां आश्चर्य शं ?

पत्नी वसंतसेन राजाए विचार करी प्रधान विगेरे पुरुषोने पोतानी पुत्रीने अने जमाइ
एवा हरिवळने तेरुवा खाटे मोकळया. हरिवळ राजा पण पोतानी महासेनाथी शत्रुलनो प-
राजव करतो त्रण खीललहित कांचनपुर नगरे आब्यो, त्यां वसंतसेन महाराजाए तेने महो
त्सवथी नगरमां प्रवेश कराव्यो. पिता, माता अने स्वजनवर्गे वसंतश्रीनी प्रशंसा करी. पत्नी
अति ईर्षित एवा वसंतसेनचूपतिए प्रेक्षपात्र एवा पोताना जंमाइ हरिवळने पोतानुं राज्य आ
प्युं अने पोते स्त्रीसहित दीक्षा लइ कर्मना मळथी मुक्त थइ निराबाध एवा मुक्तिसुखने पाभ्यो.

हवे शत्रुलना सैन्यरुष पर्वतोने तोम्नी पारुवामां वज्रसमान हरिवळ पुण्यवळथी बन्ने रा-
ज्यनुं पालन करवा लाग्यो. राजकन्यानु तेने पट्टराणीनु हती, ए विना बीजी पण राजक-
न्यानुने ते परण्यो हतो. ते वधी स्त्रीनुनी साथे जेवी रीते देवलोकमां इंड अप्सरानुनी साथे

जोग जोगवे तेवी रीते जोग जोगवतो हवो.

एक दिवस वनपाळे आवीने सज्जामां वेठेला हरिवळजूपतिने वधामणी आपी के, “हे स्वामिन् ! आपना उद्यानमां सुगुरु धर्माचार्य आवेला ठे.” सुगुरुनुं आगमन सांजळी बहु हर्षित अएला जूपतिए तेने वस्त्राञ्जरणादि आपी बहु संतोष पमाळ्यो; पठी पोते गुरुने वंदन करवा भाटे म्होटा उत्सवधी उद्यानमां गयो. त्यां तेषे त्रण प्रदक्षिणापूर्वक गुरुने प्रणाम करीने विनंती करी के, “हे स्वामिन् ! अलि हीनकुळमां उत्पन्न अएलो हुं आपना प्रसादधी आ प्रकारनी अंतुल समृद्धि पाम्यो हुं, भाटे प्रसन्न अइ यने अनंतसुख आपनारो धर्मोपदेश आपो, के जेथी हुं अनंतसुखनो जोगवनारो आहुं.” आ प्रमाणे कही चरणामां पमेली हरिवळने गुरुए कह्युं के, “हे राजन् ! तने धन्य ठे के जे त्हारी आ प्रमाणे सुमति अइ. कह्युं ठे के:-

केचिद्भोजनभगिनिर्घ्नरधियः केचित्पुरंध्रीपराः,

केचिन्माल्यविलेपनैकरसिकाः केचिच्चगीतोत्सुकाः ॥

केचित् द्युतकथामृगव्यमदिरानृत्यादिवद्वादराः,

केचिद्वाजिगजोक्तयानरसिका धन्यास्तु धर्म रताः ॥

अर्थः—केटलाक ज्ञोजननी रचनामां अलि गाढबुद्धिवाळा होय ठे; केटलाक खीलने विषे तत्पर होय ठे; केटलाक पुष्प अने अंगरागनुं लेपन करवामां प्रीति धरावनारा होय ठे; केटलाक गीतमां उत्साहवाळा होय ठे; केटलाक द्युत, वार्ता, मृगया, मदिरा अने नृत्य विंगेरेमां आदरवाळा होय ठे; अने केटलाक अश्व, गज, वळद अने वाहन उपर रसिक होय ठे; परंतु जेन्तु धर्मने विषे प्रीतिवाळा ठे तेन्तुनेज धन्य ठे.

हे राजन्! धर्मना वे जेद ठे. एक यतिधर्म अने बीजो श्रावकधर्म. आ प्रमाणे धर्मना वने जेद जिनेश्वरे कह्या ठे; ए वने प्रकारना धर्मनुं मूळकारण जीवदया जाणवी. ते जीवदयाने पाळवा साटे केटलाक पुरुषो सर्वविरति (चारित्र) ने विषे राग करे ठे; कारणके ते सर्वविरति विना जीवदयानुं आराधन अड शकतुं नथी. जे पुरुष यतिधर्म पाळवा समर्थ नथी ते, सम्यक्तत्वसहित श्रावकधर्मने शुद्ध परिणामथी उत्तम रीते पाळे ठे. वळी जीवदया ठे मूळ कारण जेनुं एवो ते श्रावकधर्म पण वार प्रकारना ठे. एम जिनराजे कह्युं ठे.” श्रावो सुगुरुनो धर्मो पदेश सांज्जळी राजा हरिवळ अतिहर्षित थयो, अने प्रथम सम्यक्तत्वदर्शनपूर्वक अणुव्रत गृहण करीने बाकीना सर्वे मृषावादविरमणादि व्रतो शक्ति प्रमाणे स्वकार्यां. पठी गृहस्थधर्मने

अंगिकार करी गुरुना चरणेने नमस्कार करी हर्ष पामतो ठतो पोताना नगरमां आय्यो.

हवे हरिवळ निरंतर उत्तम प्रकारे धर्मारोधन करवा लाग्यो. तेणे पट्टह वगमावी पोताना देशमां अमारी प्रवर्तावी अने माणसोने रत्नप्रजादि सात नरकोनां दुःख आपनारां युतादि सात व्यसनोने दूर कर्यां; त्यार पढी तेणे तुंबडीमां रहेला अमृतरसथी रोगादि उपड्वोने दूर करी लोको उपर बहु उपकारो कर्या. कछुं ठे के, -मेघोनुं जळ, चंडुं तेज, वृद्धोना फळोना समूह अने सत्पुरुषोनुं आचरवा ए सर्व सर्व लोकोने सामान्यरीते उपकार करनार ठे. वळी तेणे पोताना देशना गाओ जिनमंदिरोथी सुशोजित कराव्या. आवीरीते धर्मने मेळवता एवा ते हरिवळे पुन्य अने निपुणपणाथी पोतानुं राज्य एक ठत्र (चक्रवर्ती) सरखुं बनाव्युं.

एक दिवस गुणवंत गुरु तेना उद्यानने विषे समवसर्या, तेवारे राजा हरिवळ तेमने वंदना करवा माटे हर्षथी उद्यानमां गयो; त्यां तेणे गुरुना मुखथी धर्मदेशना सांजळीने वैराग्य वासीत अइ ब्रज स्त्रीनुसहित दीक्षा लीधी. पढी उत्तम प्रकारे जिनेश्वरना धर्मनुं आचरण करतां केवळज्ञान प्राप्त करी हरिवळ राजर्षी शाश्वत एवा मोक्षस्थानमां गया.

॥ इति हरिवळनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे ठे के) — हे ज्ञव्यजनो ! तमे आ हरिवळना चरित्रनो मनमां विचार करी जीवदयारूप प्रथमव्रतने विपे उद्यम करो. श्री जिनवरना मुखशी आवां वचन सां जळी दर्शित अएला आणंदश्रावके श्रावकना ज्ञांगे करीने प्रथम अणुव्रत आदर्युं. ते आ प्रमाणे. “हे नाथ ! हुं निरपराधि त्रसजीवोने नहिं हणुं, तेम अपराधी एवा त्रसजीवोने निर्दयनी पेटे क्यारेयण नहिं हणुं; वळी पृथ्वीकाय विगेरे एकेंद्रिय जीवोनी यतना पण वधादि पांच अतिचार विना स्हारे हमेशां करवी.” आ प्रमाणे आणंदश्रावके ज्ञावशी प्रथम अणुव्रत ग्रहण कर्युं. तेनो आळावो जगवाने पोते उच्चराव्यो, ते आ प्रमाणे:—

शूलगं पाणाइवायं समणोवासनं पञ्चस्काइ, सेपाणाइवाए दुविहे पन्नते ॥ तंजहा ॥ संक-
 प्पनंअ आरंजनंअ तन्नसमणोवासनं संकप्पनं जावज्जीवाए पञ्चस्काइ ॥ आरंजनंशूलगपाणा-
 इवायवेरमणस्स समणोवासणं पंच अइआरा जाणियवा न फासियवा ॥ तंजहा ॥ १ वहे २ वंघे
 ३ ठविद्येए ४ अइज्जारे ५ जत्तपाणवुद्येए ॥

अर्थ:—श्रावक शूल एवा प्राणातिपातनुं पञ्चख्खाण करे ठे, ते प्राणातिपात वे प्रकारनो ठे. एक संकल्पशी अने बीजो आरंजशी. तेमां संकल्पशी प्राणातिपातनुं श्रावक जीवितप-

र्यंत पञ्चस्काण करे ठे, परंतु आरंजथी स्थूलप्राणातिपातविरमणनुं जीवितपर्यंत पञ्चस्व्वाण करता नथी. श्रावके तेना पांच अतिचार जाणवा, परंतु आचरवा नहों. ते अतिचार आप्रमाणोः—

१ त्रसजीवोने निर्दयपणे चावकवने प्रहार करवो. २ दोरमा विगेरेथी निर्पेक्षपणे दृढ बांधवा. ३ शस्त्रवने नाक, कान, वृषण विगेरे कापवां. ४ बळद विगेरेनी पीठ उपर न उपानी शके तेटलो ज्ञार ज्ञरवो. ५ अवसर थये पण अन्न, जळ, घास न आपवां.

जीवोने उपर कहेला पांच अतिचार करनारो श्रावक पहेलाव्रतनी विराधना करे ठे. बी जाव्रतमां जे पुरुषो आ संसारने विषे सत्य वचन बोले ठे, तेण त्रण भुवनना जीवोने निश्चे वखाणवा लायक आय ठे. जे पुरुष प्राणांते पण असत्य वचन नथी बोलतो, तेनी देवतानु पण हंसराजानी पेठे प्रशंसा करे ठे. ते हंसराजानी कथा.

॥ मृषावादरूप बीजाव्रत उपर हंसराजानी कथा ॥

आ भरतकोत्रने विषे राजपुर नामनुं नगर ठे, ते नगरने विषे (जेम इंद्र स्वर्गपुरीने विषे राज्य करे ठे तेम) हंस नामनो राजा राज्य करतो हतो. उत्तम रीते जिंनडना धर्मनुं आराधन करतो एवो ते राजा बीजा मृषावादविरमणव्रतने विशेषे म्होटा उद्यमथी आराधतो हतो.

इवे रत्नश्रुंगनामना पर्वत नगर नम पुरुषोए स्थापन करेलुं श्री आदिनाथनुं मंदिर ठे, त्यां चैत्रमासनी पुनमने दिवसे यात्रा निमित्ते बहु लोको एकठा घया हता; ते वखते हंसराजा पण प्रधानने राज्यनो चार सोंधी पोते ओझो परिवार साथे लड जिनधर्मनी प्रजावना करतो हर्षथी यात्रा करवा चाड्यो. एवो कयो धन्यपुरुष होय केजे समीपे आवेला धर्मकार्यमां विलंब करे?

हवे हंसराजा जेटलामां अर्थे रस्ते पहेंच्यो तेटलामां पाठळथी कोइ पुरुष उतावळो उतावळो आवी विनंती करवा लाग्यो के, “हे राजन्! आजश्री दसमा दिवसे आपे यात्राने माटे प्रयाण कर्युं, ते वातलीमाफाना देशाना राजा अर्जुने सांजळी, तेथी ते आपनो शत्रु अकस्मात् राजपुरनगरमां आवी, सर्व आयुवधारी सुजटोने मारी नांखी, जंमार, घोदा, हाथी, अने रथसहित सर्व नगरने पोताना त्याधिनमां करी लीधुं ठे. वळी राज्यासन उपर वेठेला ते अर्जुनभूपतिए जयजित्त झएला नगरने अजयदान आपी आनंदयुक्त कर्युं ठे, अने नगरमां तत्काळ पोतावी आझा प्रवर्तावी ठे; तेथी एकांतमां संताइ रहेला सुमित्रमंत्रीए अंतःकरणशी आपने खबर आपवा माटे मने आपनी पासे मोकळ्यो ठे; माटे हे नाथ! हवे जेम आपने योग्य लागे तेम करो.”

पत्नी सुजटो राजाने कहेवा लाग्या.—“महाराजा ! हवे ऊट आप पाठा वळो. प्रगट प्र-
तापवाळा तमारी आगळ कयो शत्रु टकी रहेवाने शक्तिवंत ठे ? आप प्रथम शत्रुने नगरमांथी
दूर करीने पत्नी यात्रा माटे जानु.” तेवारे राजाए निष्कंपचित्तथी कह्युं.—“हे महाजाग से-
वको ! संपति अने विपत्ति पूर्वे करेला कर्मना स्वाधिनपणाथी प्राप्त थाय ठे, तो पूर्वभवना बहु
पुन्यथी प्राप्त थएला जिनयात्राना म्होटा उद्यमने त्यजी दइ संसारना हेतु एवा राज्यने माटे
कयो मूर्ख पुरुष दोमे ? हे महासत्वधारी सुजटो ! म्हाहं राज्य नाश पामो अथवा न पामो,
परंतु हुं तो यात्रा करीनेज पाठो वळीश; अमथो नहीं वळुं.” आ प्रमाणे कही हंसराजा नि
श्वलपणे आगळ चाल्यो अने तेनी सेनाना माणसो पोतपोताना स्वजननी संजाळ लेवा माटे
पाठा वळ्या. जेम जेम सेवक लोको पाठा वळवा लाग्या, तेम तेम राजा हर्षपामवा लाग्यो.
ठेवट एक ठत्र धरनारा सेवकसहित ते हंसराजा एक म्होटा अरण्यमां आवी पहांच्यो. त्यां
ते “आ म्हारो उत्तम धोमो, वस्त्र अने आज्ञारणोना लोचनी अने अति क्रूर एवा जिद्ध लोको
मने मारी नांखशे एवो विचार करी पोताना ठत्रधरने सर्व उत्तम वस्त्रादि वस्तुन आपी पोते
एकलो तीर्थयात्रा तरफ चाली निकळयो.

रस्तामां एक मृग राजानी आगळ थड नासी गयो, तेनी पाठळ कोशएक जिल्ह हाथमां वाण चमावेला वनुष्यने धारण करतो उतो राजानी पासो आवी कहेवा लाग्यो.—“आ गहन वनमां बहु पांढरां पदेलीं वे तेशी हुं मृगनां पगलां देखी शकतो नथी, माटे हे सत्पुरुष! ते मृग त्तारी आगळथी नासी जडने वनना कया कुंजमां पेसी गयो वे ते मने कृपा करीने कहे? कारणके ते मृग म्हारी चक्षु वस्तु वे.” तेवारे राजा विचार करवा लाग्यो. “जो हुं सत्य कहीश तो मृगनो वव थो अने असत्य कहीश तो व्रतनो जंग थो, माटे एने बुद्धिना वळ थी समजावुं.” आ प्रमाणे विचार करी राजाए कहुं.

“हे जिल्ह! तुं मने वार्ता पूवेवे तो हुं तने कहुं तुं के मार्गमां जूलो पडवाने लीधे हुं अहिं आवी चक्षु हुं.” जिल्हे कहुं. “अरे! हुं एम पूवुं तुं के मृग केनी तरफ गयो ते मने कहे? राजाए फरी कहुं. “हे महाजाग! म्हारुं नाम ईस ठे.” जिल्हे कहुं. “अरे! तने त्तारुं नाम कोण पूवे वे? हुं तो एम पूवुं तुं के मृग केनी तरफ गयो?” त्तारे राजाए कहुं. “म्हारुं घर राजपुरमां वे.” तेवारे जिल्हे क्रोध करीने कहुं. “अरे मूढ! हुं जे पूवुं तुं ते कहे, वीजुं वीजुं शामाटे बोले वे?” राजाए कहुं. “जो तुं म्हारुं कुळ पूवतो होय तो हुं कत्रिय

कुळनो छुं.” ज़िद्धे कह्युं. “शुं तुं वहेरो ठे?” राजाए कह्युं. “तुं जे मार्गे मने जवानुं कहीश ते मार्गे हुं जइश.” तेथी ज़िद्धे कह्युं. “तने वहेरापणानो रोग निरंतर हजो.” एम कहीने निराइ अएलो ज़िद्ध पोताने स्थाने गयो अने पुण्यवंत एवो राजा पण धीमे धीमे आगळ चाड्यो. थोडे दूर गयो एवामां तेने एक मुनि मल्या; तेथी ते मुनिने वंदना करी आगळ प्रयाण कर्युं. एवामां तेने क्रोधथी राता नेत्रवाळा वे ज़िद्धो सामा मल्या. ते ज़िद्धोए राजाने कह्युं के, “हे सुसाफर! आ वलयां सुर नामनो पद्धीपति रहे ठे, ते आजे बहु दिवसे केटलाक चोरोने साधे लेइ जेवामां चोरी करवा निकड्यो, तेवामां तेणे मार्गमां सामे आवता एवा एक साधुने दीग, तेने जोवाथी पद्धीपतिए ‘असंगळ थयुं.’ एम कही क्रोधथी अमने वनेने ते साधुनो घात करवा माटे मोकल्या ठे; माटे हे श्रेष्ठपुरुष! ते मुंरु कइ दिश त-रफ गयो ते अमने कहे?”

राजाए विचार कर्यो के, “जो हुं सत्य कहीश तो आ वने दुष्टो मुनिनो घात करशे, अने जो सत्य नहिं कह्युं तो व्रत जंग थशे; माटे आ वनेने पण समजावुं.” आवो विचार करी राजाए तेने पूछ्युं. “तसे शुं कहो ठे? में सांजळ्युं नथी.” ज़िद्धोए कह्युं. सांजळ, ते साधु

धारी आगळ घडने क्यां गयो? ते अमने देखान, अमे तेनो घात करीये.” तेवारे राजाए क
 ह्युं. “अरे निल्लो! जे जुए ठे ते बोलता नथी, अने जे बोले ठे ते जोती नथी तो हुं शुं करुं.”
 त्वार निल्लोए कहुं. “अमे तो एम पूढीए ठीए के ते साधु क्यां गयो?” राजाए फरीथी
 पण एवोज उत्तर आप्यो के, “जे जुए ठे ते बोलता नथी अने जे बोले ठे ते जोती नथी तो
 हुं शुं करुं.” एम निल्लोए जेटली वखत पूछ्युं तेटली वखत राजाए तेवी रीते उत्तर आप्यो;
 तथी तेउए राजाने गांफो धारीने कहुं के, “जा, तुं त्हारुं म्हों अमने न देखारुं.” एम कहीने
 निल्लो कुगुरुना उपदेशथी जेम सुग्ध माणसो असंयम मार्गने विषे स्थिर अइने रहे तेम
 स्थिर अइने रहा. पठी चित्तमां हर्ष पामेलो राजा त्यांथी आगळ चाड्यो अने संध्यासमये
 एक वृकनी निचे पांढरानो संथारो करी तेना उपर वेशी प्रतिक्रमण करवा लाग्यो.

आ वखते तेज वृकनी पासे लताना जण्थामां संताइ रहेला केटलाक चोर लोको पर-
 स्पर बात करता हता के, “आजथी त्रीजे दिवसे अहिं धन कनकादि बहु समृद्धिवाळो संघ
 आवशे, तेने लुंटीने आपणे दीर्घकाळथी आपणी पाठळ लागेला दारिड्यने मूळथी नखेनी
 नांखशुं. वळी आपणे संघनी आगळ पाठळ रहेला आयुधधारी सुन्नटोने त्यांसुधी मारवा के

ज्यांसुधी अल्पपरिवारवाळो संघपति नासी जाय.” आवां वचन पोतानी समीपे वृद्धनी लतामां संताइ रहेला बहु चोरोनां सांजळी शोकथी व्याप्त अएलो राजा मनमां विचार करवा लाग्यो के, “आ चोरो अहिं विश्राम करवा रहेला ठे, तेनु निश्रे संघने लुंटी अनर्थ करशे; वळी संघमां साधु साध्वी विगरे हशे तेमने पण दुःख पय्माफुशे. पूर्वे धर्मरुचि नामना अणगारने आ चोर लोकोए लुंठ्यो ठे, तो हुं एकलो ए संघनुं शीरीते रक्षण करी शकीश ?” आ प्रमाणे विचार करतो एवो राजा जेटलामां त्यांज वेगो ठे, तेटलामां दीवीवाळा माणसोसहित केटलाक आयुध्वारी सुजटो त्यां आवी पद्दोंज्या. तेमांना केटलाके राजाने जोइने कहुं के, “आ चोर ठे.” अने केटलाके तेनुं रुप जोइने कहुं के, “ए चोर नथी, पण कोइ महा पुरुष ठे.” पठी सुजटोए राजाने पूछ्युं के, “हे सत्पुरुष ! तें कोइ पण चोरने वातो करता सांजळ्या अथवा जता दीग ठे ? ते संघने लुंठनारा संजळायठे, जो त्दारा जाणवामां होय तो कहे. केमके अहिंथी दश योजन नपर श्रीपुर नामनुं नगर ठे, त्यांना रिपुमर्दत राजाए संघनुं रक्षण करवा माटे अने चोरोनो वध करवा माटे अमने शोकळ्या ठे; माटे जो तुं जाणतो होय तो अमने कहे. जेथी हे महाजाग ! अमे ते चोरोने मारी नांखी यश अने संघने

रक्षण करवानुं पुण्य मेळवीण.”

सुनटोनां आवां वचन सांजळी हंसराजा विचार करवा लाग्यो के, “जौ हुं सत्य कहुं तो ते चोगेना वचनुं पाप मने लागे, अने जो आ सुनटोने चोरो न देखाडुं तो ते चोरो संघने घात करवानुं पाप मने आपणे; माटे हवे हुं शुं करुं? राजा आवी रीते विचार करतो हतो ते वामां तने युक्ति सूझी आवी, तेथी तेणे सुनटोने कह्युं:—“हे सुनटो! में चोरोने इष्टिथी जो या नथी, परंतु तमारे संघनी पासें जवा विलंब करवो योग्य नथी; तमे त्यां जइ संघनुं रक्षण करे. ते चोरो पण त्यां आवशे. जो तमे ऊट संघनी पासें जइ पहोंचशो तो तमने अति म्होटे पुण्य थशे.” राजानां आवां वचन सांजळी मनमां आश्चर्य पामेला सुनटो तुरत संघ पाने आव्या. पत्नी चोरो पण लतामांथी वहार आवी राजाने प्रणाम करी कहेवा लाग्या:— “आ लतामां परस्पर वातो करता एवा अमने जाणतां गतां तमे ते सुनटोने कह्युं नहीं, तेथी तमे अमारा प्राणदाता पिता वो. धर्मरूपसमुझे हर्षित करवामां चंङ्ज्योत्सनासमान अने पापना समुद्ररूप अंधकारनो नाश करवामां सूर्यकांतिसमान तमारी उत्तम बुद्धिनी अमे स्तु ति करीण ठीण के, जे बुद्धिना प्रज्ञावथी तमे अमारुं अने संघनुं रक्षण कर्युं.” आ प्रमाणे रा-

जानी स्तुति करी चोरो पोताने स्थानके गया. पठी राजाए सवारमां आगळ प्रयाण कर्युं. ए-
वामां केटलाक अश्वारोए पाठळथी आवीने राजाने कह्युं. “हे पथिक! अमारा राजा दंभीए
राजपुर नगरभर चम्राइ करी जीती लीधुं ठे, तेवखते त्यांनो राजा हंस क्यांइ नाशी गयोठे,
तेथी अमारा राजाए तेनी शोध करवा माटे अमने मोकळ्या ठे, माटे जो ते राजा क्यांइ त्वारा
जोवामां आव्यो होय तो अमने कहे; अमे तेने मारी नांखीए.” अश्वारोनां आवां वचन सां-
जळी राजा विचारवा लाग्यो के, “पोताना जीवितने माटे कोणपुरुष मृषा बोले? जले म्हासुं
जीवित नाश पासे; परंतु हुं मृषाज्जाषण नहीं करुं.” आवी रीते विचारी तेणे कह्युं.—“हे
सुजटो! हुं पोते हंसराजा तुं, माटे तमारी मरजी होय तेम करो.” आ प्रमाणे कही राजा
नबकारमंत्रनुं स्मरण करी जेटलामां त्यां स्थिर थइ उज्जो रह्यो, तेटलामां देवहुंडुजिना
शब्दसहित तेना उपर पुष्पवृष्टि थइ, अने “हे सत्यवादी हंसराजा! तुं जय पान्य!
जय पान्य!!” एवी आकाशवाणी थइ. पठी एक सम्यक्दृष्टि यत्ने प्रगट थइ राजाने क-
ह्युं:—“हे राजन्! हुं त्वारा सत्यवचनथी प्रसन्न थयो छुं, अने में त्वारा शत्रुवर्गनो नाश क-
र्यो ठे. हे नरनाथ! तुं जे तीर्षप्रत्ये जवानी इष्टा करे ठे, त्यां यात्रानो दिवस आजे ठे; माटे

तुं म्हाग विमानउपर बेसी जा. आपणे जिनराजने वंदना करवा माटे साथे जइए.” यहू नां आवां वचनयी हर्षित थएलो राजा दिव्यअंलकारवने सुशोचित एवा विमानउपर बेठो. पठी देवना गांधर्यां जेना यज्ञनुं गायन करता दता, अने जे यहूना अर्धासल उपर बेठो हतो एया ते हंसराजाए ते तीर्थमां जइ कटपवृहनां पुष्प अने सुगंधी चंदनयी जिनराजनुं पूजन करी दिव्यनाटकयी यात्रामहोत्सव कर्यां. पठी यहू, हंसराजाने तेना राजपुरनगरे लइ गयो अने तेना शत्रुने बांधी तेनी पासे लाव्यो. हंसराजाए यहूने विनंती करी शत्रुने ठोरुव्यो. पठी यहू पांताना चार देवसेवकोने आज्ञा करी के, “तमारे हमेशां आ हंसराजानुं दिव्य जोगयी पोषण करवुं; कारण राजपुरनगरने विषे ए पुन्यवान ठे, माटे तेमनुं प्रयत्नवने विद्वोयी रक्षण करवुं.” आ द्रमाखे पांताना देवसेवकोने प्रीतियी आज्ञा करी अने हंसराजानी राजा लउ यहू स्वर्गप्रत्ये गयो. हंसराजा पण सत्यवचनना प्रज्ञावयी आ मनुष्यजवने विषे दिव्यसंपत्ति जोगवीने अंते स्वर्गलक्ष्मी पाम्यो. इति हंसराजानी कथा.

(श्री महावीरस्वामी आणंद विगेरे श्रावकोने कहे ठे के:—) हे जव्यजनो ! तमे आ हंस राजानुं चरित्र सांजळी चिंतामणी सरखा बीजा व्रतने विषे निरंतर आदर करो. जोशक्ति होय

तो श्रावके सर्वथा मृषाज्ञापण करवुं नहीं; परंतु जो शक्ति न होय तोपण यतना तो करवी. वळी जो सर्व प्रकारे नियम करवानी शक्ति न होय तोपण श्रावके आ पांच प्रकारना मृषा-
ज्ञापणने त्यजी देवुं; कारणके श्रावक ते पांच प्रकारनुं मृषाज्ञापण करवाधी बीजा व्रतनो
जंग करे वे. ते पांच प्रकारनुं मृषाज्ञापण आ रीते:-

१ कन्या संबंधी मृषाज्ञापण, २ गाथ संबंधी मृषाज्ञापण, ३ जूमि संबंधी मृषाज्ञापण,
४ खोटी लाकी पूरवा संबंधी मृषाज्ञापण, ५ थापण उळववा संबंधी मृषाज्ञापण. श्रावके
आ पांच प्रकारना मृषाज्ञापणने त्यजी देवुं.

पठी आणंदश्रावके शुद्ध चित्तधी बीजुं मृषावादविरमणव्रत ग्रहण कर्युं. श्री वीर प्रभुए ते
बीजा व्रतनो आलावो आलंदश्रावकने कह्यो. ते आ प्रमाणे:-

धूलगं मुसावायं समणोवासगो पञ्चस्काइ, से मुसावाए पंचविहे पन्नते ॥ तंजहा ॥ क-
नालिए गवालिए जूमालिए नासावहारे कुरुसस्किजे ॥ धूलगमुसावायवेरमणस्स समणोवा-
सएणं इमे पंच अइआरा जाणियद्वा न फासियद्वा, न समायरिअद्वा ॥ तंजहा ॥ १सहसान्न-
स्काणे २रहस्सान्नस्काणे ३सदारमंतजेए ४मोसुवएसे ५कूमलेहकरणे ॥

अर्थः—श्रावक स्वल्पमृगावाद्भुं पञ्चस्कारण करे ठे, ते मृगावाद् पांच प्रकारनो ठे. १ कन्या संबंधी, २ गाय संबंधी, ३ जूमि संबंधी, ४ आपण उळववा संबंधी, ५ खोटी साक्षी संबंधी. श्रावके स्वल्पमृगावाद्द्विरमणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते पांच अतिचार आ प्रमाणेः—

* १ विचार कर्मा विना बोलवुं, २ कोइनो गुप्त विचार बीजाने कहेवो, ३ पोतानी खीनी गुप्त बात मगट करवी, ४ कोइने खोटी उपदेश करवो, ५ खोटा लेख करवा. श्रावकोए आ पांच अतिचारो जाणवा, पण ते आचरवा नहीं.

पत्नी श्री वीरामुण आशंदश्रावकनी आगळ त्रीजुं अदत्तादानव्रत कहेवानो आरंज कर्मां के, “जे पुणवदंत पुरुषो कोइना जूमि उपर पडेला अथवा खोवाइ गएला इव्यने लेता न थी, ते पुरुषोने आ लोकमां तथा परलोकमां यज्ञ, धर्म अने सर्व प्रकारना सुखो प्राप्त आयठे. अने जे पुरुषो आ लोकमां बीजाना इव्यने गृहण करे ठे तेउने परज्वे ते चोरीरुप विषवृक्षना फळरुप बव, बंधन अने मारण विगेरे अनंत नरकादि तीव्र दुःखो जोगववां पडे ठे. जे धन्य पुरुषोए परइव्यने न गृहण करवानो नियम लीवो ठे, ते पुरुषोने लक्ष्मीपुंजनी पेठे

सर्व प्रकारनी संपत्ति आवी मळें ठे.” प्रभुनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके पूछ्युं:-
“हे जगवन् ! ते लक्ष्मीपुंज कोण हतो ? तेणे त्रीजुं अदत्तादान व्रत शी रीते धारण कर्युं ह-
तुं ? अने ते अचळ लक्ष्मी शी रीते पाम्यो ?” तेवारे प्रभुए कहुं. “हे आणंद ! जगतने आ-
श्चर्यकारी एवं ते लक्ष्मीपुंजनुं चरित्र सावधान मनथी सांजळ.

अदत्तादानरूप त्रीजा व्रतनुपर लक्ष्मीपुंजनी कथा.

आ जरतक्षेत्रने विषे पोतानी समृद्धिथी सर्व नगरने निस्तेज करनारुं हस्तिपुर नामनुं
नगर ठे, त्यां अति दरिडी अने जिनधर्मी एवो कोइ सुधर्म नामनो वणिक रहेतो हतो. जी-
वादि नवतत्त्वनों जाण एवो ते वणिक कोही कोहीनी कांइ कांइ वस्तु वेचीने हमेशां दुःख
शी पोतानी आजीवीका करतो हतो, तेने बहु गुणवाळी धन्या नामनी स्त्री हती.

एक दिवस ते धन्याए स्वप्नामां पांदने पांदने विविध प्रकारनी महा समृद्धिथी देदीप्यमान,
देवताए करेला नाटक अने गीत विगेरेथी प्रसन्नमुखवाळी, कमळनुपर बेठेली अने जिनराजनुं
पूजन करती एवी लक्ष्मीदेवीसहित एक कमळनुं तळाव दीतुं. रात्रीमां आबुं स्वप्न जोइ जा-
गी गएली अने हर्ष पामेली धन्याए तरत ते वात पोताना पतिने कही. तेवारे पतिए कहुं:-

“हे प्रिया! तने गुणवान, श्रीमान, कड्याणकारी, जिनेश्वरनो भक्त, दारिद्र्ये दूर करनार अने म्होटी कीर्तिवाळो पुत्र वजे.” पतिनां आवां वचन सांजळी पोताना आत्माने धन्य माननी एथी ने धन्याए वाकीनी गजी श्रीजिनेश्वरना गुण गावायां गाळी. वीजे दिवसे गर्जना प्रज्ञावर्धी सुधर्म वणिकने वेशार करतां ब्रह्मणो लाज थयो. आवी रीते वेपार करतां वृद्धि पा मेल्या वतथी सुधर्मेने प्रथम ओहुं सुख मळ्युं.

एक दिवस धन्याया शरिरनी मनोहर कांतिथी उत्तम गर्जने जाणी हर्षने लीधे जेना शरीरनां संवासां उतां थयां इतां एयो ते सुधर्म विचार करवा लाग्यो के, “मारा घरने विधे संपत्ति बहु थोदी वे अने आ गर्ज बहु उत्तम वे, तेथी हुं आ गर्जने योग्य एवो सीमंतनो उत्तम उत्सव शी रीते करीश?” आ प्रमाणे चिंता करतां आर्तध्यानमां डुवी गएलो सुधर्म निची इटी करी जेटलामां पगना अंगुठाथी पृथ्वीने खोदवा लाग्यो, तेटलामां तेणे मणि अने सो नाथी नरलुं एवुं एक म्होटुं ज्ञायरुं दीतुं; तेथी ते फरी विचारवा लाग्यो के, “निश्चे आ गर्ज नो प्रज्ञाव देखाय वे.” पठी तेणे तेमांथी इय लइ तेना वने इंझना जवनसरखो मनोहर सात माळनो एक म्होटी मद्देल चणाव्यो अने रुपथी रतिसमान अने गुणथी कोझनी उपमा न आ

सर्व प्रकारनी संपत्ति आवी मळें ठे.” प्रभुनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके पूछ्युं:—
“हे जगवन् ! ते लक्ष्मीपुंज कोण हतो ? तेणे त्रीजुं अदत्तादान व्रत शी रीते धारण कर्युं ह-
तुं ? अने ते अचळ लक्ष्मी शी रीते पाम्यो ?” तेवारे प्रभुए कहुं. “हे आणंद ! जगतने आ-
श्चर्यकारी एवं ते लक्ष्मीपुंजनुं चरित्र सावधान मनधी सांजळ.

अदत्तादानरूप त्रीजा व्रतनुपर लक्ष्मीपुंजनी कथा.

आ जरतहेत्रने विणे पोतानी समृद्धिची सर्व नगरोने निस्तेज करनारुं हस्तिपुर नामनुं
नगर ठे, त्यां अति दरिडी अने जिनधर्मी एवो कोइ सुधर्म नामनो वणिक रहेतो हतो. जी-
वादि नवतत्वनो जाण एवो ते वणिक कोणी कोणीनी कांइ कांइ वस्तु वेचीने हमेशां दुःख
शी पोतानी आजीवीका करतो हतो, तेने बहु गुणवाळी धन्या नामनी स्त्री हती.

एक दिवस ते धन्याए स्वप्नामां पांदने पांदने विविध प्रकारनी महा समृद्धिची देदीप्यमान,
देवताए करेला नाटक अने गीत विगेरेची प्रसन्नमुखवाळी, कमळनुपर बेठेली अने जिनराजनुं
पूजन करती एवी लक्ष्मीदेवीसहित एक कमळनुं तळाव दीठुं. रात्रीमां आवुं स्वप्न जोइ जा-
गी गएली अने हर्ष पामेली धन्याए तरत ते वात पोताना पतिने कही. तेवारे पतिए कहुं:—

“हे प्रिया! तने गुणवान्, श्रीमान्, कट्याणकारी, जिनेश्वरनो भक्त, दारिद्र्ये दूर करनार अने म्होटी कीर्तिवाळो पुत्र अशे.” पतिनां आवां वचन सांजळी पोताना आत्माने धन्य मानती एवी ते धन्याए वाकीनी रात्री श्रीजिनेश्वरना गुण गावामां गाळी. वीजे दिवसे गर्जना प्रजावथी सुधर्म वणिकने वेपार करतां बमलो लाज थयो. आवी रीते वेपार करतां वृद्धि पा मेल्ला धनथी सुधर्मने प्रथम घोडुं सुख मळथुं.

एक दिवस धन्यामा शरिरनी मनोहर कांतिथी उत्तम गर्जने जाणी हर्षने लीधे जेना शरीरनां रुंवासां नज्जां थयां हतां एवो ते सुधर्म विचार करवा लाग्यो के, “मारा घरने विषे संपत्ति बहु थोमी ठे अने आ गर्ज बहु उत्तम ठे, तेथी हुं आ गर्जने योग्य एवो सीमंतनो उत्तम उत्सव शी रीते करीश?” आ प्रमाणे चिंता करतां आर्तध्यानमां डुवी गेलो सुधर्म निची इष्टी करी जेटलामां पगना अंगुठाथी पृथ्वीने खोदवा लाग्यो, तेटलामां तेणे अणि अने सो नाथी जरेलुं एवुं एक म्होडुं ज्ञायरुं दीठुं; तेथी ते फरी विचारवा लाग्यो के, “निश्चे आ गर्ज नो प्रजाव देखाय ठे.” पढी तेणे तेमांथी इव्य लइ तेना वदे इंडना जवनसरखो मनोहर सात माळनो एक म्होटी महेल चणाव्यो अने रुपथी रतिसमान अने गुणथी कोशनी उपमा न आ

पी शकाय एवी उत्तम बुद्धिवाळी दासीन राखी. पठी तेणे सीमंतनो एवो म्होंटो उत्सव कर्यो के जेथी नगरना सर्वे माणसो मनमां आश्चर्य पामीने कहेवा लाग्या के, “अहो ! आते एणे शुं कर्युं ?” पठी जेम कुवामांथी पाणी काढवा मांने तेम ते सुधर्मे ज्ञोंयरामांथी ड्व्य काठ वा मांरुं, पण ते अहय नवनिधाननी पेटे खुटयुं नहीं. वळी धन्याने जे जे वखते जे जे मो होळान उत्पन्न थया ते ते वखते तेणे ते ते डोहोळान पुरा कर्या. पठी धन्याए शुभ्र दिवसे अने सारा लग्नेने विषे अति कांतिवाळा पुत्रने जन्म आप्यो. तेवारे सुधर्मे बहु प्रकारना दान आपवाधी अने विविध प्रकारना गीत तथा वाजींत्रादिकथी पुत्रनो जन्ममहोत्सव एवो उत्तम कर्यो के जेथी सर्वे लोको विस्मय पांम्या.

पठी पिता सुधर्मे लक्ष्मीना पुंज (ढगला) सरखा ते पुत्रने जोइ तेनुं, म्होंटो उत्सव करीने लक्ष्मीपुंज नाम पारुं. ते लक्ष्मीपुंज जे वखते जे जे वस्तुनो मनोरथ करे ते ते वस्तु तरत आवी मळवाथी जरापण दुःख न पामतो कामदेवनी पेटे म्होंटो अवा लाग्यो. वळी दुःखनो लेश पण न उत्पन्न अवाथी ते बाळक क्यारेपण रीतो नहि, तेथी तेमां माता पिता हमेशां सुखी रहेतां. हवे सर्व प्रकारनी कळाननो अज्यास करतो अने वीजना चंडनी पेटे ववतो एवो ते पुत्र अ-

नुक्रमे सर्वे लोकोनां नेत्रने प्रिय षड् पद्यो. पत्नी आठ दिशामांथी आवेला आठ शेठीयांलए पोतपोतानी पुत्री ते लक्ष्मीपुंज साथे परणावी. उत्तम रूपवाळा लक्ष्मीपुंजे रत्नश्री बनावेला भुवनशां निवास करवाथी ताढ, तन्को, अंधकार विगेरे कांइपण जाणुं नहोतुं. वळी लोक-मां जे जे प्रीति करनारी वस्तु हती ते ते सर्व तेणे जोगवी हती अने जे जे दुःख करनारी वस्तु हती ते तेणे स्वप्नामां पण दीठी नहोती. पोलानी स्त्रीलए करेला गीत गायनने सांझळ-वाथी जेने अनहद आनंद उत्पन्न थतो हतो एवा ते लक्ष्मीपुंजे अनुत्तर देवलोकमां निवास करनारा देवतानी पेंठे सुखमां गएला बहु काळने जाण्यो नहीं.

एक दिवस सय्यामां सूतेलो लक्ष्मीपुंज “मने आ अणाचिंतवेली जोगसंपत्ति ज्ञाथी म-ळी ?” एवो विचार करतो हतो, एवामां दिव्यशरीरवाळो अने दिव्यवस्त्र तथा घरेणाथी सु-शोभित एवो कोइ देवता प्रगट थइ तेनी आगळ हाथ जोम्नी आ प्रभाणे कहेवा लाग्योः—

मनोहर गुणसमूहरूप कल्पवृक्षना वनरूप हे लक्ष्मीपुंज ! अहिंथी केटलेक दूर अणिर-लोना समूहथी जरपुर एवं लक्ष्मीपुर नामनुं नगर ठे, त्यां गुणधर नामनो सार्धवाह वसे ठे. एक दिवस कांइ कार्य निमित्ते वनमां गएला ते बुद्धिमान गुणधर सार्धवाहे एक सुनिने दीठा,

ते वखते शांत एवा विद्याधरो तेमनी आगळ बेसीने धर्म सांजळता हता, त्यां गुणधर सार्ध वाह पण त्रण प्रदक्षिणापूर्वक मुनिने नमस्कार करी तेमनी आगळ वेठो. तेधारे मुनिए कहुं. “हे ज्ञव्यजनो! आ संसारमां परड्व्यहरण (चोरी) मृत्युभी पण अधिक दुःख आपनारी ठे; माटे पुन्यना अर्थी पुरुषोत्तम क्यारे पण चोरी करवी नहीं.” मुनिनां आवां वचन सांजळी विद्याधरोनी सज्जामां अति पवित्र आत्मावाळा गुणधर सार्धवाहे गुरु पासे अदत्तादान विरमणाव्रत लीधुं. पठी ते गुरुने नमस्कार करी नगरमां आव्यो.

कोइएक दिवस गुणधर सार्धवाह धन मेळववानी इच्छाथी सार्ध तैयार करी पांचसें गा-
मां साधे लइ परदेश जवा निकळयो. अनुक्रमे सार्ध एक म्होटा अरण्यमां आवी पहींच्यो.
जो के गुणधर सार्धवाह घोमा उपर बेसतो हतो, तोपण ते आ वखते धुळ उरववानी जय-
थी पणे चालतो हतो. आगळ जतां तेणे पृथ्वीनपर पदेली अने लाखड्व्यनी कीमतवाळी
एक मणिमाळा दीठी, परंतु ते तेणे व्रतनां जंगथी लीधी नहीं, तेम तेना सासुं पण जोधुं न
हीं. वळी “शुं सार्ध दूर गयो? कारण तेनो गाढ शब्द दूर संजळाय ठे.” एवो विचार करी
जेटलामां गुणधर सार्धवाह घोमा नपर बेसी उतावळथी जवा लाग्यो, तेदलामां घोमानी

खरीथी उखडेली जूमीमां सोनामहोरथी जरेलो एक त्रांवानो घमो दीठो, ते पण तेणे व्रत
 जंगना जयथी त्यजी दीधो. पठी तेणे फरी घोऱाने जेटलामां वेगथी चलावा मांरयो तेट-
 लामां ते घोऱो रुधिर वसी तुरत मृत्यु पांम्यो; तेथी पापथी बहु जय पांमतो एवो ते गुण-
 धर सार्थवाह विचार करवा लाग्यो के, “हाय हाय ! में आ घोऱाने उतावळो चलाववा मां-
 रयो तेथी ते मृत्यु पांम्यो. जे पुरुष आ म्हारा घोऱाने जीवतो करे तेने हुं निश्रे म्हाहं सघ-
 लुं धन आपुं.” आवी रीते विचार करतो ते सार्थवाह पगवने उतावळो चालवा लाग्यो. आ-
 गळ जतां ते महा अरण्यमां जूलो पळ्यो, त्यां बहु तरस्यो थवाथी आम तेम जटकतां पा-
 णीनी शोध करवा लाग्यो. एवामां तेणे एक ऊरु साथे लटकती पाणीनी जरेली मशक
 दीठी, तेथी ते बहु हर्ष पांम्यो. पठी ते गुणधर सार्थवाहे “आ पाणीनी जरेली मशक कोनी
 ठे ?” एम जेटलामां उंचा सादथी कहुं, तेटलामां तेज ऊरुनी काळ उपर उत्तम पांजरामां
 वेठेला एक पोपटे कहुं.—“हे सत्पुरुष ! म्हारो स्वामी एक उत्तम वैद्य होवाथी ते औषधि
 लेवां माटे अहिंथी दूर गेलो ठे, तेनी आ मशक ठे, एम तुं जाणव.” वळी पोपटे कहुं:—“हे
 जड ! तुं बहु तरस्यो अश्लो जणाय ठे, तो आ मशकमांथी पाणी पी. हुं ते वात कोऱने क-

हीश नहीं." पोपटनां आवां वचन सांजळी शुद्ध बुद्धिवाळा अने त्रीजा व्रतना जंगथी जय पामता एवा गुणधर सार्धवाहे वझे हाथथी पोताना वझे कान ढांकीने कथुं.—“हे पोपटरा-ज! म्हारा प्राण तरशथी जता होय तो जले जाय, परंतु हुं अदत्तवस्तु नहीं लउं; कारण के अदत्तवस्तु लेवाथी महा पाप लागे ठे.” गुणधर सार्धवाह आवां वचन कही अने स्थीर ध-अने उजो रही जेटलामां जुए ठे, तेटलामां तेषे पांजरुं अने पोपट ए बेमांथी एकेने दीवुं न-हीं, परंतु कोइ एक पुरुष प्रगट अइ तेने कहेवा लाग्यो:—

“हे उत्तम पुरुष ! वैताळ्य पर्वत उपर विपुलानामनी नगरी ठे, त्यां सूर्यनामनो विद्याधर हुं पोते निवास करुं तुं; म्हारा पिताए दीक्षा लीधी ठे, ते हमणां तमारा नगरना उद्यानमां आब्या हता; तेमने वंदना करवा हुं गयो हतो. हे जइ ! मने पारकुं अगणित धन लइ लेवानी बुद्धि अइ हती, तेथीज म्हारा पिताए ते वखते त्रीजा व्रत संबंधी धर्मदेशना आपी हती. पठी मुनि पासो तें अदत्तादानद्विरमशव्रत लीधुं, तेथी हुं मनमां बहु आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्यो के, “अहो ! आ बेपारी ड्यने माटे बहु दूर देशमां जाय ठे वतां ते पारकुं अगणित ड्य दीवुं होय तोपण न ले ए बहु आश्चर्य ठे, तो हुं ए सार्धवाहनी निश्वे परिहा करीश.”

आवी रीते विचार करी अइश्य रहेला में आजे अवसर जोइ तने रखनी माळा अने म्होटो
 निधि बताव्यो, तोपण त्हां मन जरापण लोअथी विटंबना पाम्युं नहीं. पठी में तने घोसा-
 नुं मरण देखाम्युं, अने ठेवट तरस्या अएला तने मृत्युनो समथ पासि आव्ये पाणीनी जरेली
 मशक बतावी, तोपण तें जरा पण लोअ कर्यो नहीं.” आ प्रमाणे कहीने सूर्यविद्याधरे पोता
 ना सेवको जे अइश्य रहेला हता तेउने प्रगट कर्यो अने तेमनी पासिमणिनी माळा, निधान,
 घोसो अने बीजुं बहु धन मगावी गुणधर सार्धवाहनी आगळ मूक्युं, तथा तेने ते सर्व वस्तु
 सहित तेना (गुणधर सार्धवाहना) वियोगथी व्याकुल एवा सार्धने विषे तरत पहोचतो कर्यो.

पठी गुणधर सार्धवाहे “तमे आ धन कयांथी आण्युं ठे” एम पूठ्युं, एटले विद्याधरे
 कह्युं के, “एमां कांइक धन न्हारुं पोतानुं ठे अने कांइक कुतुहळे करीने लोको पासिथी आ
 णेलुं ठे.” हे जइ! में मारा पिता मुनिना उपदेशथी चोरी त्यजी नहोती, ते आजे त्हां
 आचरण जोइ त्यजी दीधी ठे; आ कारणथी तुं मारो गुरु अयो तुं, अने आ इव्य में गुरुनी
 पूजा निमित्ते करेलुं ठे.” तेवारे गुणधर सार्धवाहे कह्युं:—“हे जइ! तें जेनुं जेनुं ते धन ली
 धुं ठे, तेने तेने पातुं आप.” सार्धवाहनां ते वचन मानी सूर्यविद्याधरे तेम कर्थुं. पठी गुण-

धरे पोतानुं सवळुं धन दिद्याधरनी आगळ मूकीने कहुं:—“तुं आ म्हारुं सवळुं धन ले, का
रण में प्रथम एवी प्रतिज्ञा करी ठे के, “जे पुरुष म्हारा घोमाने जीवतो करे तेने हुं म्हारुं स
वळुं धन आपुं.” त्यारे विद्याधरे कहुं:—“हे सारा जाग्यवाळा ! तें आ अघटित कहुं. हुं त्हारो
देवादार तुं, माटे ए धन हुं नहीं लउं. हे जाग्यशाळी ! हुं त्हारा उपदेशानो देवादार शी रीते
बुडुं ? अने म्हारी पोतानी मायाने माटे त्हारुं धन पण शी रीते लउं ? माटे तुं म्हारुं धन ले,
परंतु हुं त्हारुं धन नहीं लउं. हे सार्धपति ! ज्यारे तुं म्हारुं धन लेतो नथी अने हुं त्हारुं धन
लेतो नथी तो पठी आ धननो स्वामी कोण थशे.” विद्याधरनां वचन सांजळी गुणधरे क-
हुं:—“ए धननो अधिपति धर्म ठे, कारण धर्म प्रसन्न आय त्यारे ते त्रण लोकनी लक्ष्मी आपे
ठे, तो आ संपत्तिउ पण तेनीज ठे. माटे चाल, तीर्थंकरोए कहेला अने जगतूना अधिपति
एवा धर्मने विणे लक्ष्मीने वापरीने सफल करीए.” गुणधर सार्धवाहनां आवां वचन विद्या-
धरे हर्षणी मान्यां अने पठी ते वने जणाए जावथी सात क्षेत्रने विणे रूवे धन वापर्युं.

(देवता लक्ष्मीपुंजने कहे ठे के):—हे जड ! पठी ते गुणधर सार्धवाह धर्मध्यानणी भृत्यु
पामी तुं लक्ष्मीपुंज थयो अने ते सूर्यविद्याधर त्हारा उपदेशणी अदत्तादान त्याग करी आयु

प्य पूर्ण अर्थे मृत्यु पामीने ते व्रतना प्रजावधी व्यंतरदेवतानो राजा अयो. त्हारा पूर्वजवना पुण्यनी शक्तिशी वशा थएलो ते देवता त्हारा जन्मकाळशी आरंज्नीने तने जे जे वस्तु जोश्ये ते ते आपीने वखतो वखत हर्ष पमासे ठे. ते हुं पोते व्यंतरदेवता बुं.”

व्यंतरदेवतानां आवां वचन सांजळी लक्ष्मीपुंज तरत मूर्धा पाम्यो अने सावचेत अयो, पढी जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न अवाने लीधे बहुं हर्ष पामेला तेषो पोतानो पूर्वजव जोइ वैरा ग्यवासीत अइ दीक्षा लीधी. अनुक्रमे शुभ्र ज्ञावधी चारित्र पाळी ते लक्ष्मीपुंज अच्युतदेवलो कने विषे देवता अयो. त्यांशी चवीने मनुष्य जव पामशो, ते जवमां दीक्षा लइ मोक्षपदे जशो. इति लक्ष्मीपुंजनी कथा.

(श्री वीरप्रभु कहे ठे के):—हे जगजानो! सर्व प्रकारनी लक्ष्मीने मेळवनारा लक्ष्मी-पुंज सार्धवाहनं आ इष्टांत सांजळीने तमे सर्व प्रकारे अदत्तादाननो नियम करो.

प्रज्ञूनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके कह्युं:—“हे जगवान्! मने आ त्रीजुं व्रत आपो.” तेंवारे प्रज्ञूए तेने आलावासहित त्रीजुं व्रत उच्चराव्युं. ते आ प्रमाणे.

शूलग अदत्तादाणं समणोवासनं पञ्चरुकाइ । से अदत्तादाणे डुविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥

सचित्तादाणे अचित्तादाणेअ । तदतिचारानाह ॥ शूलग अदत्तादाणवरमणस्स समणोवासएणं
पंच अइआरा जाणियवा न फासियवा ॥ तं जहा ॥ १तेनाहमे २तक्करप्पनुगे ३विरुधरज्जाइ-
क्रमे ४कूमतुलकूममाणे ५तप्पमिरुवगववहारे ॥

श्रावक स्थूल अदत्तादाननुं पञ्चस्काण करे ठे, ते अदत्तादान बे प्रकारनुं ठे. एकसचित्त अ
दत्तादान अने बीजुं अचित्त अदत्तादान. (तेना पांच अतिचार कहे ठे.) श्रावके स्थूल अदत्ता-
दानविरमणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे.—

१ चोर लोके चोरी आणेदी वस्तु लेवी; २ चोर लोकनी साथे वेपार करवो; ३ राज्यविरु
द्ध कार्य करवुं; ४ खोटां माप तथा तोल राखवां; ५ सारी नरसी वस्तुनो सेगजेग करवो. आ
पांच अतिचारो श्रावके त्यजी देवा.

प्रभुनां आवां वचनशी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके जिनेश्वरने कह्युं. “हे दयाना समुइ!
हवे मने चोभुं व्रत संजळवो.” तेवारे श्री जिनेश्वर प्रभुए कह्युं:—“हे श्रावक! चोआव्रतमां
साधुनने सर्व स्त्रीनुनो निषेध ठे, अने श्रावकने पोतानी स्त्री विना बीजी सर्व परस्त्रीनुनो निषेध
ठे. श्रावक मन, वचन अने कायाए करीने परस्त्रीने त्यजी दे ठे, अने श्राविका परपुरुषने त्यजी

दे ठे. जे स्त्री मन, वचनअने कायाए करीने परपुरुषने त्यजी दे ठे, ते स्त्री त्रण लोकमां पूजवा योग्य अने मदिरावतीनी पेठे सर्व संपत्तिनुं स्थान आय ठे. ते मदिरावतीनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ चोथाव्रतरुप मैथुन उपर मदिरावतीनी कथा ॥

जेनो प्रतापरुप सूर्य मध्यरात्रीने विषे पण प्रकाश करतो हतो एवो अने राजानुमां मुकुटमणिरुप रिपुमर्दन नामनो राजा कितिप्रतिष्ठित नगरने विषे राज्य करतो हतो, तेने सौजाग्यथी उत्तम शरीरवाळी, शीलादि निर्मळ गुणोना मंदिरसमान अने गाढ स्नेहवाळी मदनरेखा नामनी स्त्री हती. पूर्वजन्मने विषे करेला पुन्यने लीधे निरंतर विषयसुख जोगवता एवा ते स्त्री पुरुषने उत्तम कांतिवाळी मदिरावती नामनी पुत्री अइ हती. ते मदिरावती दिवसे दिवसे चंडनी कळानी पेठे वृद्धि पामती अनुक्रमे पुष्पनी कळीनी पेठज माणसोना मनने मोह पमानारी यौवनावस्था पामी.

एक दिवस रिपुमर्दन राजा सज्जामां बेठो हतो, एवामां मदनरेखाए पुत्रीने उत्तम शणगार पहेरावी सज्जामां मोकली. पुत्रीने जोइ हर्षितचित्तवाळा राजाए तेने पोताना खोळामां बसारी अने अश्वर्यथी मदनोन्मत्त अइ सज्जाना लोकोने पुछ्युंः—“हे सज्जाजनो ! आवी दिव्य

समृद्धिवाळी अने स्वप्नाविक मनोहर कौनी सज्जा ठे? वळी म्हाराथी अधिक आवी उत्तम शोप्तावाळुं कुटुंब पण कोनुं ठे? ते मने कहे.” त्यारे लोकोए कहुं:—“हे स्वाभिन्! सज्जा अने कुटुंब जेवुं आपनुं शोप्ते ठे तेवुं बीजा कोइ राजानुं देखातुं नथी.” लोकोनां आवां वचन सांजळी पुत्री मदिरावतीए कांइक हसीने माथुं धूणाव्युं. तेवारे राजाए तेने पूठ्युं:—“हे पुत्री! तें त्हांसुं माथुं शामाटे धूणाव्युं?” त्यारे पुत्रीए कहुं:—“हे तात! सावधान अइने सांजळो. आ माणसो जे कहे ठे ते फक्त तमारा चित्तने प्रसन्न करवा माटे ठे, परंतु ते सर्व खोटुं ठे; कारण के तरतमयोगथी राजानुं विविध प्रकारना होय ठे.” पुत्रीनां आवां वचनथी राजाए सज्जाना माणसोने फरीथी पूठ्युं:—“हे सज्जाजनो! तमने आवुं सुख कोना प्रसादथी मळ्युं ठे?” लोकोए कहुं. “महाराज! आपना प्रसादथी अमने सुख प्राप्तथ्युं ठे. कल्पवृक्ष विना बीजो कोण इच्छितसुख आपवा समर्थ थाय? अर्थात् कोइ न थाय.” तेवारे कन्याए कहुं:—“अरे मुख लोको! तमे खोटुं केम बोलो ठे? जीव शुद्ध अथवा अशुद्ध कर्मना वशाथी सांरुं अथवा खोटुं फळ पामे ठे.” पुत्रीनां आवां वचन सांजळी तेने पोतानी वैरिणी मानता एवा राजाए कहुं. “हे पुत्री! तुं कोनाथी सुख जोगवे ठे?” त्यारे पुत्रीए कहुं.

मना वश्या लाहू अथवा खाडू फळ पाम ठ. पुत्रांना आन्ना वचन साजळी तन पालाना वार
पी मानता एवा राजाए कथुं. "हे पुत्री ! तु कौनाथी सुख जोगवे ठ ?" थ्यदि पुत्रीए कथुं.

"हे तात ! में पूर्वजवने विषे शुज कर्म कर्युं ठे, तेथी हुं आ म्होटुं सुख जोगवुं ठुं. हे तात !
जो तमे एम जाणता हो के सर्व लोकोना सुखनुं कारण हुं ठुं, तो तमे तमारा सेवका सेव-
कोने बहु सुख केम नथी आपता ? हे देव ! केटलाक तमारा सेवको हाथी, घोला उपर बेसी
ने जाय ठे, केटलाक पादखीमां बेसीने जाय ठे, अने केटलाक दुःखी सेवको तमारी आगळ
दोने ठे; माटे जे माणसे पूर्वजवमां जेटलुं कर्म कर्युं हशे तेने तेटलुंज सुख आपवाने तमे स
मर्थ जे. पापीनने सुख आपवा समर्थ मथी, ए तमारे निश्चे जाणवुं. हुं पण पूर्वजवना पुण्य-
थीज तमारा कुळमां उत्पन्न थइ ठुं अने तेथीज मने आवी सुखसामथी मळी ठे." पुत्रीना
आवां वचनथी क्रोध पामेला राजाए कथुं:—"अरे मूढ ! आ तुं शुं बोले ठे ? तुं निश्चे पुत्रीरुपे
म्हारी शत्रु देखाय ठे, म्हारी कृपाथी दरिडी धनवान, धनवंत दरिडी अने जोगी जोगरहित
प्राय ठे. जो तुं म्हारो प्रसाद मानीश तो हुं तने उत्तम राजानी साथे परणावीश; नहिंतो अ
ति दीन, दुःखी अने कद्रुपानी साथे परणावीश." आवां वचन सांजळी म्दिरावतीए हस्तीने
कथुं:—"हे तात ! तमे मने म्होटा राजानी साथे परणावशो, परंतु जो म्हारुं पुण्य नहीं होय
तो ते रांक थइ जशे, अने जो म्हारुं पूर्वपुण्य हशे तो मने रांकनी साथे परणावशो तोपण ते

राजा अज्ञे; घाटे तमे संस्काररूप वृद्धना मूलरूप गर्वने त्यज्जी यो.”

पठी राजाए क्रोधधी पोताना सेवकोने आज्ञा करी के, “हे सेवको! तमे निचकुळमां उत्पन्न अएला, दरिडी अने दुर्जागी एवा कोइ माणसने ऊट पकमी लावो.” राजानी आज्ञा धी सेवकोए राजमार्गमां जइ एक दरिडी पुरुषने पकमी लावी राजसज्जामां उज्जो करीने क ह्युं:—“हे स्वामिन्! अमे आपनी आज्ञाधी आ पुरुषने अहिं आय्यो ठे.” पठी राजाए क्रोध इष्टिधी नाक कान विनाना, खरी पमेखी आंगळीलुवाळा, कोरुवाळा, जेस पर्वत उपरधी पा एी ऊरे तेम जेना शरीरधी पाच ऊरी रह्युं ठे एवा, अने घुर घुर शब्द करता एवा पुरुषने जोइ राजाए पुत्रीने कहुं:—“हे पुत्री! त्हारा कर्म त्हारा माटे आ वर आणेलो ठे, माटे तेनी साथे लग्न कर.” राजानां एवां वचन सांजळी मदिरावतीए तुरत उठीते कोनीयानी साथे पा एीग्रहण कर्युं. तेवारे सर्वे सज्जाजनो हाहाकार करवा लाग्या. पठी राजाए पुत्रीना सर्वे अ-लंकारो उतारी लइ तेन पेला कोनीया माणस सहित पोताना सेवको पासे नगरनी वहार क ठावी मूकी. एकांत धर्मने विषे रुचीवाळी मदिरावती पण ते कोनीयानी साथे एक देवमंदिर मां जइ त्यां नाहिं हर्ष अने नाहिं खेद एवा मध्यम जावधी सुखे बेसीने धर्मध्यान करवा लागी.

आ वखते कोनीयाए कह्युं:-हे प्रिया ! बुद्धिरहित एवा राजाए पोताना कुळने अघटीत
 एवं आ वगर विचारेलुं कार्य केम कर्युं ? क्यां केरलालुं जाऊ अने क्यां कटपलता ? क्यां रत्न-
 नी माळा अने क्यां कागसो ? तेनुमां जेवुं म्होदुं अंतर ठे तेवुं आपणामां पण ठे. हुं पूर्व ज्ञव
 ने विषे करेला कर्मथी उत्पन्न अएला कोरवने पीसा पामेलो तुं अने तुं अति लावण्यवाळी
 तथा रुपसंपत्तिए करीने जरपुर तुं, तो त्हारो अने म्हारो योग सुखकारी शी रीते अशे ? मा
 टे हे सुग्धा ! तुं कोइ म्होटा समृद्धिवाळाने परण; के जेथी तुं त्यां जवाथी राजहंसीनी पेटे
 बहु मान पामीश. तुं पोताना शरीरने विना अपराधे म्हारा थोडा संगथी नाश पमाकीश न
 हीं.” कोनीयानां आवां वचन सांजळीने रोती एवी अदिरावतीए गद्गद् वचनथी कह्युं:-
 “हे नाथ ! आप कुळवती कन्यालुने अयोग्य एवं वचन केम बोलो ठे ? प्रथम जीवोने अनं-
 त पापना उदयथी स्त्रीजन्म प्राप्त आय ठे, तेमां कुळस्त्रीलुने उत्तम रीते शील पाळवुं, एज
 एमना जन्मतुं निश्चे श्रेष्ठपणुं ठे. हे नाथ ! धरेणांथी सुशोजित एवीय पण स्त्री जो शीलर-
 हित होय तो ते शोजती नथी; आ लोकमां अथवा तो परलोकमां स्त्रीलुने शील एज उत्तम
 आज्ञावण ठे. हे प्राणनाथ ! आ संसारमां यौवन, रुप अने लक्ष्मी विगेरे मने अनंतवार म-

ळयुं, परंतु शीलरूप माणिक्यरत्न मळयुं नथी. रोगी अथवा निरोगी, धनवंत अथवा अधन ए
वा तमेज आ लोकमां म्हारा प्राणनाथ ठो, एथी जो विपरीत कहेशो तो हुं अग्निचुं शरण
लश. माटे हे नाथ! जो म्हारा जीवितनी इच्छा होय तो म्हारा दासीना उपर दया करी
फरी आवुं वचन क्यारे पण बोलशो नहीं.”

पठी हृदयमां अति संतोष पाबेलो अने बोलतां वंध अएलो ते कोनीनुं अमृतथी उंटाए-
लानी पेटे उंधी गयो, ते वखते मदिरावतीनां तेवां दुःखने न जोइ शकवाने लीधे होयनी!
एम सूर्य अस्त पान्यो; पठी काळावर्षावाळी राहसीए जाणे जगतने गळवा मांरुचुं होयनी!
एम दुर्जन माणसना चित्तनी पेटे सर्व ठेकाणे अंधकार फेलावा मांरुचुं; ते वखते मदिरावती
पोताना पतिना पग चांपती अने पंच परभेष्टीनुं स्मरण करती जेटलामां बेठीहती तेटलामां
दिव्यशायगारथी सुशोचित एदा कोइएक पुरुषसहित एक देवी त्यां आवीने हसते मुखे ते
कन्याने कहेवा लागीः—“हे कन्या! तुं मने आ नगरनी अधिष्ठायक देवी जाण, त्हारा पिताएं
त्हारी फोगट विटवना करी ते जोइ हुं दयाथी अहिं आवी हुं; में आ जाग्यवान् अने रुपवान्
पुरुषने अहिं आयो ठे, तेने तुं सेव अने आ कोनीयाने त्यजी दे. आ उत्तमपुरुष हमेशां

तारी आज्ञा प्रमाणे चालशे. आ पोते मगधदेशना नरकेशरी राजानो नरशेखर नामे पुत्र ठे, ते पोताना पिताथी ठानी रीते पृथ्वीउपर मुसाफरी करवा निकळेलो ठे, तुं त्हारा पोताना उत्तम यौवनने अने उपमारहित एवी रुपलक्ष्मीने आ कोमीयानी साथे निष्फळ गुमावीश नहीं. तुं आ कोमीयानो संग त्यजी सर्व सुखना मंदिररुप आ पुरुषने वरीने स्वर्गतुल्य मगधदेशनी राज्यलक्ष्मीनी मालीक था. हुं तम्हने बन्नेने जीवितपर्यंत सुखसंपत्ति आपीश. "देवीनां आवां वचन सांजळी मदिशवतीए मनमां धैर्य राखीने कह्युं:—"हे मात! तम्हे म्हा रा उपर म्होटी कृपा करी, म्हे म्हारा माता, पिता अने सर्व नगरवासी लोकोनी समक आ कोमीयानो हाथ पकड्यो ठे तो हवे बीजाने शी रीते वरुं? माटे आ लोकमां तो जेवा तेवा रुपवाळो पण आ कोमीयो म्हारो प्राणनाथ ठे, नहिंतो म्हारुं शरण मरण ठे. हे देवी! म्हा रा मनमां एटलो निश्चय ठे के बीजो तो शुं? पण इंधी अधिक रुपवाळो होय तोपण आ कोमीयाने मूकी तेने नहीं वरुं. हे देवी! मने आ लोकमां अने परलोकमां आ कोमीया पुरुषशीज सर्व मनोवांगित जोगसंपत्ति मळशे, ए तुं निश्चे जाणजे; माटे कृपा करी म्हारा जाइ एवा आ नरशेखरने राज्यलक्ष्मीसहित तेना राज्यमां पहोचतो कर."

मदिरावतीनां आवां वचनथी कोप पामेली देवीए तुरत तेने पगे पकमी आकाशमां उ-
गळी अने त्यांथी पमती एवी तेने त्रीशुळ उपर धारी राखीने कहुं:—“हे सुखी! तूं म्हारा
कहेवा प्रमाणे कर, नहीं तो हुं त्हांसं मरण करीश.” तेवारे कन्याए निश्चळ मनथी देवीनें क
हुं:—“हे देवी! म्हारुं वचन सांजळ. हुं प्राणांते पण शीळब्रष्ट नहीं आंजं. मे बहुवार जीवित
अने यौवनलक्ष्मीनुं सुख विगेरे इच्छितवस्तु मेळवी ठे, परंतु चिंतामणि समान निर्मळ शीळ
मेळव्युं नथी; माटे हे देवी! तूं मने थोमीवार पठी मारी नाखवानी होय तो हमणां मारी
नांख, परंतु हुं त्हांसं वचन कोइपण रीते पाळवानी नथी.

आ प्रमाणे कही मदिरावती जेटलामां नवकारमंत्रनुं स्मरण करवा लागी तेटलामां तणे
पोताने सुखथी उजेली जोइ, परंतु न दीठी देवीने के न दीठो नरहोखरने. वळी तणे पेला
कोमीयाने पण न दीठो, परंतु वस्त्र अने घरेणांथी सुशोभित एवा कोइएक बीजा पुरुषने दी
गे; ते विना बीजुं कोइ जोवामां आव्युं नहीं. तेथी ते मदिरावती मनसां विचार करवा लागी
के, “आते शुं स्वप्न ठे के साचुं ठे? म्हारो कोमीयो धरणी क्यां गयो? आ शुं अथुं? आवी
रीते जेटलामां विचार करे ठे तेटलामां पेला पुरुषे कहुं:—

“हे कन्या! म्हारुं चरित्र सांजळ. वैताढ्यनामना पर्वत उपर मणिपुर नामनुं नगर ठे, त्यां हुं मणिचूम नामनो विद्याधरोनो राजा निवास करुं तुं. एक दिवस रात्रीमां लोकनी चर्चा जोवा माटे जमता एवा में एक श्लोक सांजळयो के:—

सर्वत्र वायसाः कृष्णाः, सर्वत्र हरिताः शुकाः ॥

सर्वत्र सुखिनां सौख्यं, दुःखं सर्वत्र दुःखिनाम् ॥

अर्थ:—जेम सर्व ठेकाणे कागना काळा होय ठे अने सर्व ठेकाणे पोपट लीला होय ठे, तेम सर्व ठेकाणे सुखी पुरुषोने सुख मळे ठे अने सर्व ठेकाणे दुःखीने दुःख मळे ठे.

“आ साचुं हशे के खोटुं” एवो विचार करीने हुं विद्याना बळथी जेटलामां कोनीयानुं रुप लइ नगरमां उजो रह्यो, तेटलामां राजाना सेवको मने पकळी राजसज्जामां लइ गया. हे सुंदरी! त्यां तें मने वर्यो, पण तेनुं कारण हुं कांइ जाणतो नथी. तने बहु दुःख उपजाव नारी परिक्षा में करी हती, परंतु जेम वायुथी मेरुपवर्तनुं शिखर न कंषे, तेम तुं शीळरुप न तम आचारथी कंषी नहीं. हे कडयाणकारी! जेनुं शीळरुप सोनुं दुःखरुप कसोटी उपर ऊळहळी रह्युं ठे एवी तुं धन्य ठे, अने सर्व जंगतमां वखाणावा योग्य ठे. वळी हुं पण धन्य तुं,

तमज म्हारुं राज्य अने जीवित वखाणवा योग्य ठे के जेनी शीळरुप अलंकार धारण करना री तुं स्त्री अइ ठुं.”

विद्याधर राजानां आवां वचन सांजळी मदिरावती बहु हर्ष पासीने मनमां विचार कर वा लागी के:—“अहो ! शीळनुं महात्म्य जगतने आश्चर्यकारी देखाय ठे.” पठी तेणे पोताना स्वामीने कथुं:—“स्वामिन् ! आप म्हारु अणधार्या पति अया, ते पूर्वजन्वे जिनेश्वर पूजवा श्री मेळवेला धर्मनुं चरित्र जाणो.” पठी विद्याधर राजाए त्यां सात माळनो एक म्हेल विद्याना बळधी तैयार कर्यो; तेमां जेम देवतानी पासो देवीजु रहे तेम मदिरावती विद्याधर राजानी पासो रही.

आ वखते जाणे मदिरावतीना शीळने जोवा माटेज होयनी ! एम पूर्व दिशामां किरणोना समुहधी सुशोभित शरोरवाळा सूर्यनो बुदय अयो. पठी मशिचुन विद्याधर राजाए मदिरावतीने पुठ्युं. हे प्रिया ! त्हारा पिताने हुं अहिं जक्तिषी बोलावुं के शक्तिषी ते कहे ? तेवारे मदिरावतीए कथुं:—“प्राणनाथ ! म्हारा पिताने अहिं खेकुतना वेणे बोलावो के जेथी तेमनो दुर्गतिना कारणरुप मद गळी जाय.” पठी विद्याधर राजाए म्होहुं सैन्य विकुर्वीं एक वाचा

ळ दूतने रिपुमर्दन राजा पासे मोकल्यो, ते दूते त्यां जइ राजाने कहुं:—“ हे राजन् सांजळो. वैताढ्यपर्वतनो राजा मण्णिचुरुविद्याधर तमारा नपर चमी आव्यो ठे, माटे जो तमे पोतानुं जीवित अने राज्य इच्छता हो तो तमे खेडुतनो वेष लइने मण्णिचुरराजाना वे पगमां प्रेम-धी नमस्कार करो.” आवां वचन सांजळी रिपुमर्दनराजा जेटलामां कोष करी तेने उत्तर आपे ठे तेटलामां मंत्रीए राजाने कहुं के, “ महाराज! निश्चे आ वखते कोष करवो योग्य न थी, ज्यां वे पुरुष सरखा होय त्यां कोष करवो घटे ठे; परंतु वधारे वळवान् नपर करेलो को प निश्चे दारुणफळ आपनारो आय ठे. माटे हे महाराज! विचार त्यजी दइ पोतानुं अने राज्यनुं रक्षण करवा माटे वैताढ्यपतिने योग्यरीते सत्कार करी नमस्कार करो.” मंत्रीनां आवां वचन सांजळी रिपुमर्दनराजा कोष त्यजी दइ खेडुतनो वेष लइ जेटलामां मण्णिचुरु पासे आवी प्रणाम करे ठे तेटलामां विद्याधरराजाए तेने खेडुतनो वेष त्यजी देवरावी उत्तम लुगमां अने घरेणांवेने बहु स्नेहथी सत्कार करी मान आप्युं. पळी रिपुमर्दनराजाए जेटलामां विद्याधरराजा मण्णिचुरुनी पासे वेठेली पोतानी पुत्री मदिरावतीने जोइ तेटलामां ते बहु खेद पाम्यो. तेवारे मदिरावतीए कहुं:—“ हे तात! तमे खेद न पामो. जेने में पति मान्यो हतो,

तेज आ कोदियो पुरुष थे. महारा पूर्व पुन्यने लीधे ते अत्यारे इंडना सरखी झोजावाळो अयो
वे. वळी एणेज तमारा शरीर उपरशी खेसुतनो वेष दूर कराव्यो ठें.”

मदिरावतीनां आवां वचन सांजळी बहु विस्मय पामेला रिपुमर्दनराजाए मणिवुद्धने क-
हुं:—“हे राजन्! तमे माणसोना चित्तने आश्चर्य उत्पन्न करनाहं पोतानुं चरित्र कहो.” तेवारे
मणिवुद्धविद्याधरे रिपुमर्दनराजाने पोतानुं चरित्र कहो अने कहुं के, “हे राजन्! तमारी पु-
त्री उत्तम शीलवाळी होवायी तमने धन्य ठे.” एम कही तेषे पोतानी समृद्धि देखानी. त्यार
पढी ते पोताना सासरा एवा रिपुमर्दनराजाने सत्कारपूर्वक मान्य आपी मदिरावतीने साथे
वइ तुरत वैताड्यपर्वत उबर गयो, त्यां मदिरावती शीलना प्रजावशी विविध प्रकारना ज्ञो-
गाने जोगवती मन, वचन अने कायायी उत्तम रीते जिनजाषितधर्मनुं आराधन करवा ला-
गी. अखंडरीते जिनधर्मनुं आराधन करी शुद्धध्यानयी ते मदिरावती उत्तम गति पामी.
॥ इति मदिरावतीनी कथा ॥

(श्री महावीर प्रभु आखंड विगेरे श्रावकोन कहे ठे के):—हे ज्ञयजनो! तमे आ मदिरा-
वतीना चरित्रने सांजळी पापने दूर करनारा जिनधर्मरूप कल्पवृक्षना मूळरूप शीलने विषे

अतिशय आदर करो. प्रभुनां आवां वचन सांजळी आपणंदभावके श्री महावीरप्रभुने कहुं:-
 “हे जगवन् ! म्हारा नपर कृपा करी मने चोशुं व्रत आपो.” तेवारे जगवाने चोशुं व्रत आ-
 णंदभावकने आप्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे:-

परदारगमणं समणोवासञ्च पञ्चस्काइ । सदारसंतोषवा पस्विज्जइ ॥ से परदारगमणे दु-
 विहे पन्नत्ते । उरादिअपरदारगमणे वेउद्विअपरदारगमणे अ ॥ सदारसंतोषस्स समणोवास-
 णं इमे पंच अइआरा जाणिअवा न फासिअवा ॥ तंजहा ॥ १ जइदिवाणेणित्तरंगहिआ २ अ-
 परिगहिअविहववेसाई ॥ ३ तासु गमणं परेस्सि, विवाहपरिमीक्षणं मोहा ॥ कामजोगेसुतिवा-
 सत्ती श्रीअण मुहाइ फासेण ॥ तहकामकलणं इअ पंच अइआरा चउहवये ॥

श्रावक परस्त्रीगमनलुं पञ्चस्काए करे ठे, अथवा स्वदारासंतोषने अंगीकार करे ठे, ते प-
 रदारागमन वे प्रकारनुं ठे. एक नुदारिक परदारागमन अने बीजुं वैक्रीय परदारागमन. तेमां
 श्रावके स्वदारासंतोषना पांच अतिचार जाणवा; परंतु ते आदरका नहीं, ते आ प्रमाणे:-

१ जामुं आपीने थोको वखल राखेली स्त्रीने विषे गमन करवुं; २ बीजाए नहीं राखेली
 विधवा अथवा वेश्याने विषे गमन करवुं; ३ बीजालुंनो विवाह करावी आपवो; ४ शब्द, रूप,

रस, गंध, स्पर्शने विषे गाढ अनुराग करवो; ५ स्त्रीजनां मुख विंगेरे अंगनो स्पर्श करी खोटी कामचेष्टा करवी. आ पांच अतिचारो चोधाव्रतना जाणवा.

हवे जे शुद्धज्ञाववाळा ज्ञव्यजनो पांचमा अणुव्रत (परिग्रह प्रमाण) ने पाळे ठे ते मोक्ष-सुखने ज्ञजनारा आय ठे; वळी ते धन्य पुरुषो जगत्मां वखाणवायोग्य आय ठे. जे पुरुषो संसारसमुद्रनो पार पय्याऊनारा पांचमाव्रतने आदरे ठे, तेजने धन्य ठे. मथुरानगरीमां रहे-नारा धनसारनी पेठे माणसो संतोषघी सुखी अने असंतोषघी दुःखी आय ठे.”

श्री महावीरप्रभुनां वचन सांजळी आणंदश्रावके पृष्ठयुं:—“हे नाथ ! ते धनसार कोण हतो ? अने तेणे प्रथम असंतोष शी रीते कर्यो ? अने पठी संतोष शी रीते कर्यो ?” तेवारे प्रभुए कहुं. “हे श्रावक ! दुःखने उत्पन्न करनारो असंतोष ठे, अने सुखने उत्पन्न करनारो संतोष ठे कारण जेमां, एवुं ते धनसारनुं चरित्र सांजळ.

पांचमाव्रतरूप संतोष उपर धनसारनी कथा.

आ जरतक्षेत्रने विषे मथुरा नामनी नगरीमां धनसार नामनो शेठ रहेतो हतो, तेनी पा से ठासठ क्रोर सोनाम्होरो हती; परंतु ते कोइ वखत एक तलमात्र पण धन धर्मकार्यमां वा

परतो नहीं, तेश्री लोकोए तेनुं कृपणशेठ एवुं नाम पारुथुं हतुं. श्री जिनेश्वरे माणसोनी लक्ष्मी वे प्रकारनी कही ठे. एक पुण्यानुबंधिनी अने बीजुं पापानुबंधिनी. ते पुण्यानुबंधिनी लक्ष्मीश्री माणसोनी बुद्धि शुद्ध आय ठे, अने ते शुद्धबुद्धिशी जीव आलोक अने परलोकमां सुखी आय ठे; तेमज पापानुबंधिनी लक्ष्मी परज्जवे नरकादि लाखो दुःखोमां पामे ठे अने आ ज्ञवमां पण निरंतर दुःख आपे ठे.

एक दिवस धनसारशेठ, पोताना जूमिमां रुटेला इअना निधानने जोवा लाग्यो, तो तेणे तेमां क्रोसो अंगारा, साप अने विंठी जोया; तेश्री ते चिंता करतो जेटलामां उज्जो ठे, तेटलामां कोइ माणसे आवीने तेने खबर आपी के, “हे शेठ ! तमारां वहाणो समुद्रमां फुवी गयां.” शेठ आवा दुःख आपनारा समाचारश्री हृदयमां वधारे क्लेशवाळो अइ जेटलामां त्यांनो त्यां उज्जो ठे तेटलामां तेणे पोताना परदेशश्री जमीनमार्गे आवता मालनी उपर धारु पड्याना समाचार सांजळ्या. आवा वारंवार माठा समाचार सांजळवाश्री दुःखरुप समुद्रमां फुवी गयेलो अने चिंतारुप म्होटा पर्वतना शिखर उपर चमेलो ते धनसार शेठ विचार करवा लाग्यो के:—“हाय हाय ! म्हारा अपुण्यश्री आ शुं अयुं ? निर्धनपणाश्री म्हारा कुटुंबनो

निर्वाह ही रीते अज्ञे ? माटे चाल इव्य मेळवी कुटुंबनो निवाह करूं. जे धवानुं हतुं त अयुं. हमणां चिंता करवाथी शुं वळवानुं ठे ?” आ प्रमाणे विचार करी धनसार शेठ पोताना कुटुंब पासिथी दश लाख धन लक्ष ऊट वहाणे चक्यो. आगळ जतां पूर्वे करेला पापयोगथी वहाण जागी पक्युं, अने शेठना हाथमां एक पाटीयुं आववाथी ते कांठे आव्यो. त्यां ते विचार करवा लाग्यो के:-

खलवाटो दिवसेश्वरस्य किरणैः संतापितो मस्तके,

गाथार्थी समुपेत्य सत्वरमसौ विख्वस्य मूलं गतः ॥

तत्रोच्चैर्ब्रह्मता फलेन पतता जगं सशब्दं शिरः,

प्रायो गच्छति यत्र जाग्यरहितस्तत्रापदां स्थात्पदम् ॥

अर्थ:-कोई एक टालवाळो माणस सूर्यना किरणोथी माथाने विणे तपी गयेलो होवाथी गाथानी शब्दा करतो ते एक बीलाना जाकनी नीचे उजो रह्यो, त्यां पण उंचेथी पकता एका म्होटा बीलाना फळथी तेनुं माथुं कनाक शब्द करीने फुटी गयुं. माटे धणुं करीने ज्यां जाग्यरहित माणस जाय त्यां आपत्तिनुं स्थान आय ठे.

नहीं." एवो नियम लइ, श्रावकधर्म आदरी अने फरीषी केवळीने नमस्कार करी ते धनसार तामलिप्तीनगरीने विषे आव्यो.

एक दिवस धनसार शुद्ध परिणामथी एक शुभ्यघरमां रात्रीए कायोत्सर्ग करीने रह्यो ह-
तो, एवामां ते वखते कोइ देवताए आवीने धर्मरूपी उत्तम धनवाळा ते धनसारने कीनी, विं-
ठी अने साप विगेरेथी बहु उपसर्ग कर्यो; परंतु ते जरा पण धर्मध्यानथी मेरुपर्वतनी पेटे रु-
ग्यो नहीं; तेथी देवताए प्रसन्न अइ ते धनसारने प्रणाम करीने कह्युं:—"हे जाग्यवंत ! पुन्य-
वंत एवा तने धन्य ठे, अने त्हारी माताने पण धन्य ठे के जे त्हारो धर्मने विषे आवो दृढ
परिणाम्य ठे. तुं मथुरांनगरीमां जा, त्यां तने त्हारुं पूर्वे नाश पामेलुं सघळुं धन मळशे." दे-
वता धनसारने आवुं वरदान आपी पोताने स्थानके गयो. धनसारे पण प्रज्ञात अयो जाणी
कायोत्सर्ग पाळी पारणुं कर्युं. पढी ते अनुक्रमे मथुरांनगरीए आव्यो, त्यां तेने ठासठक्रोर सु-
वर्ण धन मळ्युं; परंतु तेणे पोताना परिमाणथी जरा पण वधारे लीधुं नहीं, पण श्री जिनेश्व-
रे कहेला जिनभुवन, जिनबिंब, पुस्तक, साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविकारूप सात क्षेत्रने
विषे वापरी सफल कर्युं.

आ प्रमाणे बहु दिवसो सुधी पुन्य करी आयुष्यनो क्य थये मासज्जकनुं पच्चस्काणं लइ
ते धनसार मृत्यु पामी चार पढ्योपमना आयुष्यवाळा सौधर्मदेवलोकना अरुणाज्जनामना वि
मानने विणे म्होटी समृद्धिवाळो देवता थयो. त्यां देवतानां सुख जोगवी आयुष्यनो क्य थये
चवी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्यज्जव पाप्मीने ठेवटे दीक्षा लइ केवळज्ञान मेळवी भोक्तसुख
पामशे. ॥ इति धनसारनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहेठे के):—हे ज्यज्जनो! संतोष अने असंतोष
उपर धनसारना इष्टांतने जाणी पांचमा परिग्रहपरिमाणनामना व्रतने विषे आदर करो.

श्री जिनराजना मुखयी संतोषना फळने सांजळी आणंदश्रावके पांचसु अणुव्रत लीधुं
अने श्री वीरप्रभुए तेने आदावासहित पांचसुं अणुव्रत उच्चराव्युं. ते आ प्रमाणे:—

अपरिमिअपरिगहं समणोवासनुं पच्चस्काइ ॥ इच्छापरिमाणं वा उवसंपज्जइ ॥ से परिगहे
उविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥ सचित्तपरिगहे अचित्तपरिगहे अ। इच्छापरिमाणस्स समणोवासणं
इमे पंचे अइआरा जाणिअवा नसमायरिअवा।। तं जहा ॥ १खित्तवत्तुपमाणाइक्कमे २हिरणसुव
न्नपमाणाइक्कमे ३धणधन्नपमाणाइक्कमे ४उप्पयचउप्पयप्पमाणाइक्कमे ५कूपप्पमाणाइक्कमे ॥

श्रावक परिमाणरहित परिग्रहनुं पञ्चस्काण करेढे, अथवा इहा प्रमाणे परिग्रहने धारण करेढे. तीर्थं करोए ते परिग्रह वे प्रकारनो कह्योढे. एक सञ्चित्तपरिग्रह अने बीजो अचित्तपरिग्रह. श्रावके परिग्रहना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे.

१ पञ्चस्काण लेती बखते लीधेदा परिमाणथी खेतर अने घर वधारे राखवां; २ रुपुं के सो नुं अथवा सोना रुपानुं धरेणुं वधारे राखवुं; ३ नाणुं अथवा धान्य वधारे राखवुं; ४ गाय, ज्ञे-स, घोडा विगेरे अथवा दासीदास वधारे राखवां; ५ घरवाखरो वधारे राखवो.”

जगवाननां आवां बचन सांजळीने पढी आणंदश्रावके पांचमुं परिग्रहपरिमाणव्रत लीधुं. ते आ प्रमाणे:—

“हे जगवन् ! म्हारे जूमिमा, व्यापारमां अने व्याजमां चार चार कोरु सोनाम्होरो राख-वी, ते उपर राखवानो नियम ठे. घास अने लाकनां लाववामां ए वेय जूदाजूदा काममां पांचसें पांचसें गानां राखवां, ते उपरांत राखवानो म्हारे नियम ठे. समुझनी मुसाफरी माटे पण चार वहाण राखवां, ते उपर राखवां नहीं. वळी बीजा देशोभांथी समुड रस्ते घास अने लाकनां लाववा माटे बीजां चार वहाण राखवां. दशहजार गायोनुं एक गोकुळ एवुं एक गो

कुळ राखवुं. खेतरना प्रमाणमां पांचसें हळो उपर राखवां नहीं.” आ प्रमाणे श्रद्धावंत एवा
आणंदश्रावके पांचमुं अणुं व्रत लीधुं. आ पांचमा अणुं व्रतने विषे श्रावके पांच अतिचार वर्जवा.

पठी श्री महावीरस्वामीए रात्रीजो जनव्रत कह्युं केः—“जे धैर्यवंत पुरुष सर्व पापरुपवृ-
क्षना वीज एवा रात्रीजो जनने त्यजी दे ठे, ते पुरुष पोतानी आयुष्यना अर्धा वर्ष सुधीना
उपवासना फळने पासे ठे. ते उपर योगशास्त्रमां कह्युं ठे केः—

करोति विरति धन्यो, यः सदा निशि ज्ञोजमात् ॥

सोऽहं पुरुषायुषश्च, स्यादवश्यमुपोसितः ॥

अर्थः—जे धन्य पुरुषे निरंतर रात्रीजो जन तजी दीधुं ठे, तेणे पोताना आयुष्यना अर्धा
वर्षसुधी उपवास करेला ठे. वळी वीजे ठेकाणे पण कह्युं ठे केः—

चत्वारि खलु कर्माणि, संध्याकाले विवर्जयेत् ॥

आहारं मैथुनं निश, स्वाध्यायं च विशेषतः ॥

अर्थः—माणसे संध्याकाले निशे चार काम त्यजी देवां जोशए. पहेलुं आहार, वीजुं मैथुन,
त्रीजुं निश अने चोथुं स्वाध्याय. ते काम करवाथी शुं शुं आय ते कहे ठे.

आहारात् जायते व्याधिः, क्रूरगर्जश्च मैथुनात् ॥

निज्ञतो धननाशः स्यात्, स्वाध्याये मरणं ज्ञवेत् ॥

अर्थः—संध्याकाले आहार करवाधी रोग आय; मैथुन करवाधी क्रूरगर्ज आय; निज्ञ करवाधी धननो नाश आय अने स्वाध्याय करवाधी मरण आय.

रात्रीज्ञोजनमां त्रस जीवोनुं परुवुं तथा संपातिय जीवोनुं परुवुं जिनेश्वरोए दीवुं ठे, माटे रात्रीज्ञोजन प्रयत्नधी वर्जवुं. सि.शंतमां पण कह्युं ठे केः—

तज्जोणीआण जीवाणं, तहा संपाइमाण य ॥

निसज्जुत्ते वहो दिघो, सच्चं दंसीहि सबहा ॥

अर्थः—रात्रीज्ञोजनने विषे रात्रीयोनिक जीवोनो तथा संपातिम जीवोनो नाश सर्वदशीं एवा तीर्थंकरोए दीगो ठे, माटे रात्रीज्ञोजन सर्व प्रकारे त्यजी देवुं.

वळी हाथ धोवाना पात्रमां कुंथुआदि सर्व जीवोनो घात आय ठे. इत्यादि रात्रीज्ञोजनना दोषो कयो पुरुष कहेवाने समर्थ ठे? जो के ज्ञोजन करवानुं पदार्थ प्राशुक ठे, तोपण कुंथु आदिक जीवो जोइ शकाय तेम न होवाधी ज्ञानि पुरुषे रात्रीज्ञोजन त्यजी दीधुं ठे. लोकमां पण कह्युं ठे केः—

मेघां पिपीलिका दंति, युक्ता कुर्याज्जलोदरम् ॥ करुते मक्षिका वांतिं, कुष्ठरोगं च कोलिकः ॥
कंटको दारुखंभं च, वितनोति गलव्यग्राम् ॥ व्यंजनांतर्निषतितं, तालु विध्यात वृश्चिकः ॥

अर्थः—रात्रीज्ञोजनमां कीमी आवे तो ते बुद्धिनो नाश करे ठे, जु जलोदर करे ठे, मांखी
ज्ञोजनमां आवे तो तेशी बलटी घाय ठे अने कोलिक आवे तो कोरु घाय ठे. वळी शाकमां
पमेलो कांटो अथवा लाकमानो कम्को आवे तो गळामां पीदा घाय अने वींठी आवे तो ता
ळवाने विंधी नांखे. वळी परशास्त्रमां पण कह्युं ठे केः—

त्रयीतेजोमयो ज्ञानुरिति वेदविदो विष्टुः ॥

तत्करैः पूतमखिलं शुद्धकर्म समाचरेत् ॥

अर्थः—‘सूर्य त्रण देवना तेजरूप ठे.’ एमं वेदना जाण पुरुषो कहे ठे; माटे तेमना किर-
णोश्री पवित्र एवं सर्व शुद्ध कर्म आचरवुं.

नैवहुतिर्न च स्नानं, न श्राद्ध देवतार्चनम् ॥

दानं वा विहितं रात्रौ, ज्ञोजन तु विशेषतः ॥

अर्थः—रात्रीए होम, स्नान, श्राद्ध, देवपूजन, दान अने विशेषे ज्ञोजन न करवुं.

आहारात् जायते व्याधिः, क्रूरगर्जश्च मैथुनात् ॥

निशतो धननाशः स्यात्, स्वाध्याये मरणं भवेत् ॥

अर्थः—संध्याकाले आहार करवाधी रोग घाय; मैथुन करवाधी क्रूरगर्ज घाय; निश करवाधी धननो नाश घाय अने स्वाध्याय करवाधी मरण घाय.

रात्रीज्ञोजनमां त्रस जीवोनुं पम्बुं तथा संपातिय जीवोनुं पम्बुं जिनेश्वरोए दीतुं ठे, माटे रात्रीज्ञोजन प्रयत्नधी वर्जवुं. सिद्धंतमां पण कह्युं ठे केः—

तज्जोणीआण जीवाणं, तहा संपाइमाण य ॥

निसज्जुत्ते वहो दिठो, सव्वं दंसीहि सव्वहा ॥

अर्थः—रात्रीज्ञोजनेने विषे रात्रीयोनिक जीवोनु तथा संपातिम जीवोनु नाश सर्वदशीं एवा तीर्थंकरोए दीठो ठे, माटे रात्रीज्ञोजन सर्व प्रकारे त्यजी देवुं.

वळी हाथ धोवाना पात्रमां कुंशुआदि सर्व जीवोनु घात घाय ठे. इत्यादि रात्रीज्ञोजनना दोषो कयो पुरुष कहेवाने समर्थ ठे ? जो के ज्ञोजन करवानुं पदार्थ प्राशुक ठे, तोपण कुशुं आदिक जीवो जोइ शकाय तेम न होवाधी ज्ञानि पुरुषे रात्रीज्ञोजन त्यजी दीधुं ठे. लोक्रमां पण कह्युं ठे केः—

मेघां पिपीलिका हंति, युका कुर्याज्जलोदरम् ॥ करुते भक्षिका वांति, कुष्ठरोगं च कोलिकः ॥
कंटको दारुखंभं च, वितनोति गलव्यग्राम् ॥ व्यंजनांतर्निपतितं, तालु विध्यात् वृश्चिकः ॥

अर्थः—रात्रीज्जोजनमां कीमी आवे तो ते बुद्धिनो नाश करे ठे, जु जलोदर करे ठे, मांखी
ज्जोजनमां आवे तो तेशी नलटी प्राय ठे अने कोलिक आवे तो कोरु प्राय ठे. वळी शाकमां
पनेलो कांटो अथवा लाकमानो कफको आवे तो गळामां पोसा प्राय अने वींठी आवे तो ता
ळवाने विंधी नांखे. वळी परशास्त्रमां पण कह्युं ठे केः—

त्रयीतेजोमयो ज्ञानुरिति वेदविदो विदुः ॥

तत्करैः पूतमखिलं शुभ्रकर्म समाचरेत् ॥

अर्थः—‘सूर्य त्रण देवना तेजरूप ठे.’ एमं वेदना जाण पुरुषो कहे ठे; माटे तेमना किर-
णोशी पवित्र एवुं सर्व शुभ्र कर्म आचरवुं.

नैवहुतिर्न च स्नानं, न श्राद्ध देवतार्चनम् ॥

दानं वा विहितं रात्रौ, ज्जोजन तु विशेषतः ॥

अर्थः—रात्रीए होम, स्नान, श्राद्ध, देवपूजन, दान अने विशेषे ज्जोजन न करवुं.

जे माणस रात्रीजोजन त्यजी दे ठे, तेने केशव राजानी पेठे धन्य ठे, अने जे माणस रात्रीजोजनना लीधेला नियमने जागे ठे, ते मूढ हंस नामना वणिकनी पेठे बहु दुख पामे ठे.

जगवाननां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके पुढ्युं:- “हे जगवन् ! ते हंस अने केशव कोण होता ते अने तेमना रात्रीजोजननां इष्टांत कहे.” तेवारे श्री वीरप्रभुए कहुं:- हे पुण्यात्मा ! सावधानपणे सांजळ.

॥ रात्रीजोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा ॥

जंबुद्वीपना आ जरतक्षेत्रने विषे कुंभीनपुरनामनुं नगर ठे, त्यां यशोधरनामनो धनवंत बेपारी रहेतो हतो, तेने रंजानामनी स्त्री हती अने हंस तथा केशवनामना वे पुत्रो होता. सुखे वृद्धि पामेला ते बने पुत्रोना दिवसो मनुष्यसुख जोगवतां सुखे जता होता.

एक दिवस ते बने जाइलु क्रीडा करवा माटे वनमां गया, त्यां तेमणे जमतां जमतां एक आंबाना जामनी निचे पांच समितिशी संमत, त्रण गुप्तिशी गुप्त, पांच महाव्रतधारी, कमाना पात्र, जितेंद्रिय अने साक्षात् धर्ममूर्ति एवा एक साधुने दीठा. तेमने बने जाइलुए त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी. मुनिए पण धर्मलाज दइ रात्रीजोजन करवाथी अता दोषनो

उपदेश आप्यो के “रात्रीजोजन करवायी महा पाप लागे ठे अने तेथी जीव आलोकमां अने परलोकमां दुःख पामे ठे; माटे हे महाजाग्यवंतो ! तमे रात्रीजोजननो नियम ल्यो.”

मुनिनो उपदेश सांजळी ते हंस अने केशव रात्रीजोजननो नियम लइ घेर आव्या पठी जोजन करी चौटामां डुकाने आवी व्यापार करवा लाग्या. ज्यारे चार घन्टी दिवस रह्यो त्यारे बने झाइनुए घरे आवी पोतानी माता पासे अवसर विना जोजन माग्युं. तेवारे माताए कहुं:—“हे पुत्रो ! हजु त्रस घन्टी दिवस ठे उतां हमणां अकाळे जोजन केभ मागो ठो ? तमने जे दुध वहालुं ठे ते दुध तो रात्रीए आवे ठे.” मातानां आवां वचन सांजळी पुत्रोए सत्यवचन कहुं:—“हे ! माता ! अमोए गुरुनी पासे रात्रीजोजननो नियम लीधो ठे, माटे अमे रात्रीए जोजन करशुं नहीं; जो अत्यारे कांइ होय तो आपो, नहिं तो सर्युं.” त्यारे माताए कहुं:—“हे पुत्रो ! अत्यारे अकाळे कांइपण करेलुं नथी, रात्रीए रसोइ थरो, माटे तमे तमारा पितानी साथे जमजो.” तेवारे पुत्रोए कहुं:—“अमे कोइपण रीते रात्रीए जोजन करशुं नहीं.” पुत्रोनां आवां वचन सांजळी यशोधर विचारवा लाग्यो के, “आ म्हारा पुत्रोने रात्रीजोजननो नियम दइ कया धुर्तपुरुषे ठेतर्या ठे ! धिक्कार ठे ! धिक्कार ठे !! मने जे हुं जी-

वतां गतां म्हारा पुत्रोए कुळकमथी चालता आवेला धर्मने त्यजी दीधो. हवे हुं शुं करुं? जो तेल रात्रीए नोजन नाहिं करे तो निश्चे म्हारा कुळनो धर्म सर्व प्रकारे गयो. हुं तेमने माटे दि वसे रसोइ करावीश नहीं, परंतु रात्रीएज करावीश, तेथी तेल पोतानी मेळे भुख्या अवाधी नोजन करशे.” आवी रीते विचार करी यशोधरे पोतानी स्त्रीने ठानी रीते कहुं के, “आ पुत्रोने दिवसे कांश्यस खावा आपवुं नहीं, तेम रसोइ रात्रीए करवी; कदापि तेल चवेणुं मागे लोखस आपवुं नहीं.” आ प्रमाणे पोतानी स्त्रीने आज्ञा करी, ते सर्व रंजाए भान्य करी. पठी माताए पुत्रोनी पासे आवीने कहुं:—“हे पुत्रो! रसोइ रात्रीए अशे अने घरमां कांइ पक वान्न जिगेरे नथी, तेथी तमारे तमारा पितानी साथे रात्रीए नोजन करवुं. तेलज कुलिन पुत्रो कहेवाय के जेल पिताना मार्गे चाले.” मातानां आवां वचन सांजळी पुत्रोए कहुं:—“हे मात! पितानो मार्ग सारो होय तो ते मार्गे पुत्रोए चालवुं, परंतु पिता कुवाभां पड्यो होय तो पुत्रोए पण शुं कुवाभां पडवुं?” तेवारे माताए कहुं:—“हे पुत्रो! तमने हमणां नोजन मळशे नहीं.” मातानां आवां वचन सांजळी वन्ने पुत्रो वोळया विना घरेथी बहार गया.

पठी यशोधरे पोतानी स्त्रीने कहुं:—“हे प्रिया! त्तारे आपणा पुत्रोने रात्रीए नोजन आ

पवुं." एम कहीने खीने गाढ आग्रहयी वारी. अनुक्रमे रात्री पत्नी, पुत्रो घरे आख्या अने र-
सोइ तैयार अइ, एटले यशोधरे पुत्रोने बोलाव्या. "हे पुत्रो! चालो, इच्छा प्रमाणे जोजन क-
रीये." तेवारे धैर्यधारी पुत्रोए कहुं. "अमे रात्रीए जमता नथी. तमने रुचे ते करो."

हवे उत्तम पुरुषोनी मध्ये श्रेष्ठ एवा यशोधरशेठे मनमां कपट राखी वीजे दिवसे ते बन्ने
निर्मळ चित्तवाळा पुत्रोने लेवादेवाना वेपार माटे भोकळ्या; त्यां लाजना वशथी म्होटा उद्य-
मवने वेपार करता एवा ते बन्ने जाइले गयेला दिवसने पण जाण्यो नहीं, तेथी तेले एक प
होर रात्री जतां घेर आख्या, त्यारे मातापिताए जोजन करवानुं कहुं; परंतु पोताना अजिअ-
हने विषे एक चित्तवाळा तेले जोजन कर्युं नहीं. आ प्रमाणे पितानी आज्ञाथी हर्षवने वेपार
करता एवा ते बन्ने जाइले पांच दिवससुधी जोजन कर्याविना रात्रीए सूइ रह्या.

ठडे दिवसे रात्रीए सत्वधारी बन्ने पुत्रोने यशोधरशेठे प्रेमथी कहुं:—"हे पुत्रो! जे मने सु-
खकारी होय ते तमारे इष्ट जाणवुं; माटे ए निश्चयथी हुं तमने जे कांइ कहुं ते तमे करो. तमे
रात्रीजोजननो त्याग शामाटे कर्यो? अने तमने आवा क्लेशकारी व्यापारमां कोणे जोड्या?
ते हुं जाणतो नथी. तमे जोजन नथी करता माटे तमारी माता पण जोजन करती नथी,

तेशी तेने पण आजे ठ उपवास अथा ठे. तमारे एक न्हानी ठ मासनी व्हेन ठे, ते बहु सुको-
मळ शरीरवाळी ठे, ते पण तमारी माताना जोजन नहिं करवाना कारणथी दुध नहिं मळ-
वाने खीधे आजे बहुज दुबळी अश ठे; लोकोए तेने दुबळी अवानुं कारण पूठयुं, त्यारे में तेज-
नी पाले तमे जोजन नथी करता ए दिगेरे सघळी घात निवेदन करी. मोटे हे पुत्रो! तमे
जोजन करो, के जेशी तमारी माता पण जोजन करे अने तमारी व्हेन पण सुखी आय. रा
त्रीना पहेला अर्धा पहोरने पंक्ति लोको प्रदोष कहे ठे, अने तेज कारणथी रात्रीनुं त्रियामा
एवुं नाम लोकसां प्रसिद्ध अयुं ठे; तेशी तमे अत्यारे जोजन करशो तो रात्रीजोजन कहेदाशे
नहीं; कारणाके हजु वे घडी रात्री गइ ठे. अने जो तमे जोजन नहिं करो तो तमारी माता
निश्चे भुखथी मृत्यु पाभशे. ”

पितानां आवां वचन सांजळी भुखथी पीमा पामता, दीन मनवाळा अने धैर्यरहित एता
म्होटा जाइ हंसे न्हाना जाइ केशवना मुख सामुं जोयुं, एटले केशवे म्होटा जाइगे धैर्यरहि
त अएलो जाणीले पळी पिताने कहुं:—“हे तात! जे जे मने सुखकारी अशे, ते ते हुं करीश.
जे म्हारा पापने दूर करनारुं ठे ते शुं तमने सुखकारी नहीं आय? जे मातानुं वात्सल्य ठे तेज

धर्मकार्यनुं शक्य जाणवुं. कोण कोने माटे पाप करे ठे? सर्वे पोताना कर्मना फळने जोगवना रा ठे. ठेछ्ना वे घनी दिवसने रात्री जाणवी, माटे ते वखतना अंतर्मुहुर्तमां जोजन करवुं ते रात्रीजोजन कहेवाय ठे. अजे हमणां तो मूहुर्तमात्र पण दिवस नथी. माटे हे तात! तम्हारे मने वारंवार जोजन करवानुं कहेवुं नहीं. ”

केशवे पित्तानुं वचन मान्युं नहीं तेयी शांत एवो यशोधरशेठ बहु कषाययुक्त थयो, अने क्रोध पामी वोढयो:—“पुत्र! तुं म्हारुं वचन मानतो नथी तो म्हारी इष्टीथी दूर जा.” पित्तानुं आवुं वचन सांजळी जेम पर्वतनी गुफामांथी साप निकळीने चाढयो जाय, तेम केशव पोताना घरमांथी निकळीने मनुष्यजवना कारणरुप समत्वनो शोक करतो चाळी निकळयो. पाठळ पित्ताए हंसनो हाथ पकनी मीठां वचनथी लोत्र पमानी कष्टथी जोजन कराव्युं.

हेवे मुसाफर सरखा वेषवाळो केशव गाम, नगर, उद्यान, खाण विगेरने विषे फरतो फरतो सातमे दिवसे मध्यरात्रीने वखते कोइ अरण्यमां आवी चळ्यो, त्यां तेले बहु यात्रा करवा आवेला लोकोथी नरपुर एवा एक यक्षना मंदिरने जोयुं. त्यां लोको ठेकाणे ठेकाणे रसोइ करता हता, तेउए पोतानी तरफ आवता एवा केशवने जोइ तेने हर्षथी कह्युं:—“हे

मुसाफर! तुं अहीं आव्य अने उत्तम ज्ञोजन करी अमने अतिथिज्ञोजननुं पुन्य आप. अमे पारणुं करवाने तैयार थया ठीए, परंतु कोइ अतिथिनी वाट जोता हता, एवामां तने दीगे ठे.” तैवारे केशवे ते यात्रिकलोकोने पुठ्युं:—“हे यात्रिको! तमे एवुं शुं व्रत करो ठो के जे नुं पारणुं रात्रीने विषे आय ठे?” त्यारे लोकोए कह्युं:—“हे मनुष्य! आ जयनंद नामे यकू ठे, तेनी आजे म्होठुं पुन्य आपनारी यात्रा जराय ठे; माटे दिवसे उपवास करी अर्धिरात्रीए अतिथिने बहु आदरथी ज्ञोजन करावी अने पठी पारणुं कराय ठे. अमे दिवसे उपवास करी अत्यारे पारणा माटे रसोइ करीए ठीए, एवामां तुं उचिंतो आवी चढ्यो ठुं; माटे तुं आजे अमारो परुणो आ.” त्यारे केशवे कह्युं:—“आवा पापकारी पारणामां हुं जमतो नथी, कारण के ‘रात्रीज्ञोजन करवुं योग्य नथी.’ एम सज्जन पुरुषो कहे ठे. हे लोको! आ उपवासमां पुन्य एक चणोठी जेटलुं आय ठे अने रात्रीज्ञोजननुं पाप पर्वतसमान आय ठे. कोइ उपवास एवो थतो नथी के जेनुं पारणुं रात्रीए कराय. दिवसे ज्ञोजन करवाथी अथवा तो रात्रीए ज्ञोजन करवाथी उपवास कहेवातो नथी; परंतु रात्रीज्ञोजन करवाथी म्होठुं पाप लागे ठे. जे कुमति पुरुषो धर्मशास्त्रथी विरुद्ध तप करे ठे, तेनुं कुड्यव्य एकठुं करनारानी पेठे दुर्गतिनां

डुःखो पामे ठे.” यात्रिक लोकोए कह्युं:—“ योग्यशास्त्रमां आ यकना व्रतनो विधि आ प्रमाणे कखो ठे, माटे तेमां कांइ विचार करवा जेवुं नथी. हे आर्य ! आजे कोइ अतिथिने जमाही-नेज जमवुं जोइए एवी रीत होवाथी अमे कोइ अतिथिनी वाट जोला हता ते कारणाथी अ-मारे पारखुं करतां आटली बधी सत गइ ठे. माटे हे महात्ताम ! तुं अमारी पहेलां जोजन कर.” आ प्रमाणे कहिने सबे यात्रिक लोकोए केशवना पणमां पमी नमस्कार कर्या.

पठी केशवे जेटलामां ते लोकोनुं वचन मान्युं नहीं, तेटलामां यकना शरीरथी कोइए क जयंकर पुरुषे निकळीने कह्युं:—“ अरे डुरात्मन् ! म्हारा धर्मने दूषित करे ठे ? अने म्हारा जक्तजनोनी अवगणना करे ठे ? ऊट जोजन कर, नहिंतो त्हारा माथाना सो ककना करी नांखीश.” आवी रीते कठोर वचनथी केशवनो बहु तिरस्कार करी जेटलामां यक पुरुषे पोतानी मुट्गर उपाही, तेटलामां केशवे हसीने कह्युं:—“ अरे यक ! शुं तुं मने जय पमाणे ठे ? परंतु जेने बीजा जवमां विजव मळवानो ठे एवा मने मरणनो ते जय क्यांथी होय ? ” पठी यके आकाशमां पोताना शेवकाने आज्ञा करी के, “ आ डुष्टनो गुरु हणवा योग्य ठे, माटे तेने शोधी काही आहिं लावो.” तेवारे शवको तुरत केशवना गुरु धर्मघोषमुनिने विज्ञाप

करता त्यां आकाशमां लाव्या. पठी यक्षे मुनिने कहुं:—“आ त्हारा मूर्ख शिष्यने ज्ञोजन क राव्य, नहिंतो हमणां हुं तने मारी नांखुं.” तेवारे गुरुए केशवने कहुं:—“हे केशव! देव, गुरु अने संघना कार्य निमित्ते धर्मीमाणस पण अधर्म आचरे ठे, हुं तारो गुरु हुं, माटे मने आ यक्ष न मारी नांखे एटला माटे तुं ज्ञोजन कर.” आवां वचन सांजळी केशव विचार क रवा लाग्यो के, ‘जे गुरु धर्मना उपदेशने वखते बीजो व्यवहार कहे ठे ते गुरु केवल मृत्युना ज्ञयथी आवी पापबुद्धि शी रीते आपे? माटे निश्चे आ म्हारा गुरु नथी; परंतु ए मायावी यक्षनी कांइ माया देखाय ठे.” आ प्रमाणे विचार करी केशव मौन धरी रह्यो. पठी कोपथी विक्राळ नेत्रवाळा यक्षे म्होडुं मुद्गर उपानी केशवने कहुं:—“हे पथिक! ज्ञोजन कर, नहिं तो तारा गुरुने मारी नांखुं.” तेवारे केशवे कहुं.—“अरे यक्ष! ए म्हारा गुरु नथी; कारणके तेवा चारित्रना पात्र एवा म्हारा गुरु त्हारा सरखाना वश न होय. हुंज तारो गुरु हुं, तुं र-क्षण न कर.” केशव आ प्रमाणे कहेतो हतो एटलामां यक्षे गुरुने मुद्गरनो प्रहार कर्यो, तेथी ते पृथ्वी उपर पड्या. केशवे गुरुने मृत्यु पामेला दीग, तोपण तेपोतानी दृढप्रतिज्ञाथी स्थीर अइ उजो रह्यो; एटले फरी मुद्गरने जमाववाथी जयंकर एवा यक्षे केशवने कहुं:—“जो तुं

हमणां ज्ञोजन कर तो हुं त्वारा गुरुने जीवामुं अने इंद्रादिकना गर्वने दूर करनारुं एवं म्होटी समृद्धिवाळुं राज्य तने आपुं; नहिं तो आ जयंकर सुदृगरना प्रहारथी त्वारा गुरुने यमराजाना मंदिरना मार्गे मोकलीश.”

पठी पुन्यरूप हृदमां क्रीमा करता एवा केशवे हसीने कह्युं:—“आ म्हारा गुरु नथी, परंतु म्हारा गुरु तो म्होटा महात्म्यवाळा ठे. वळी हे यक्षेश्वर! जो तुं मृत्युपामेलाने जीवता करतो होय तो त्वारा मृत्युपामेला ज्ञक्तजनोने जीवता कर. तेमज राज्य आपवा समर्थ होय तो त्वारा सर्व ज्ञक्तजनोने केम राजा बनावी देतो नथी? जे थवानुं होय ते निश्चे थाय ठे, एमां तुं मने वीवरावे ठे शुं?”

केशवनां आवां चातुर्यवचनथी शांत थएला यक्षे तेने आलिंगन करी हर्षथी कह्युं:—“हे महाधैर्यवंत! तें सत्य कह्युं ठे. आ त्वारा गुरु नथी, मृत्यु पामेला जीवता नथी, तेमज हुं को इने पुन्यविना राज्य आपी शकतो नथी.” यक्षे आ प्रमाणे कह्युं एटले यक्षनो शेवक जे मुनिनुं रूप लइ पड्यो हतो ते तुरत उठी मुनिनुं रूप त्यजी दइ आकाशमार्गे चाड्यो गयो. पठी यक्षनी मायाथी अति विस्मय पामेला अने पोताना नियमने विषे दृढ एवा केशवने यक्षपुरु

षे कह्युं:—“तुं सात उपवासथी खिन्न थयो ठे तेमज मार्गना श्रमथी थाकी गयो ठे माटे आ लोकोनी साथे विश्राम कर अने दिवसे नोजन करजे.” एम कही ते यक्षपुरुषे पोते बनावे- ली एक शय्या तेने बतावी, ते शय्या उपर कट्याणानी इञ्जा करनार अने दृढप्रतिज्ञावाळा केशवे विश्राम कर्यो. पठी यक्षे पेला यात्रिकलोकोने आज्ञा करी तेथी तेउ तेना पग दाववा लाग्या, अने दृढप्रतिज्ञावाळो केशव लुंधी गयो.

सवार अइ एटले यक्षे प्रत्यक्ष अइ ते निज्ञ लेता एवा केशवने कह्युं:—“हे ऋष! रात्री ग इ ठे अने सूर्यनो उदय थयो ठे माटे निज्ञाने सूक. पठी निज्ञथी दरिद्र आंखवाळा अने पोता ना कार्यने विषे प्रवीण एवा केशवे दिवसने लीधे प्रकाशीत थएला सर्व विश्वने अने सूर्यथी देदीप्यमान एवा आकाशने जोइ मनमां विचार कर्यो के, “हुं रात्रीना पहेला पहोरने विषे अथवा ठेछ्वा पहोरने विषे सूतो होउं तोपण ? ब्राह्ममुहुर्तने विषे निज्ञरहित आनं तुं, अने आज्ञे म्हारी आंखो हजु केम निज्ञथी नरपुर देखाय ठे ? वळी हृदयकमळ प्रफुलित थवानो सुगंध पण केम देखातो नथी ?” केशव आवी रीते विचार करतो हतो, एवामां तेने यक्षे क-

हुं के, “तुं त्हारुं वांकापणुं मूकी दे, अने प्रजात संबंधी कृत्य करीने पारणुं कर.” तेवारे केशवे कह्युं:—“हे यक्ष! तुं त्हारी चतुराश्री मने ठेतर नहीं, अत्यारे जे दिवस देखाय ठे ते फक्त त्हारी मायाश्री ठे.” आ प्रमाणे केशव कहेतो हतो, एवामां तेना माथाजपर पुष्पनो वरसाद थयो अने “हे बुद्धिमान्! तुं विजयवंत था.” एवी आकाशवाणी अइ. पढी केशवे न दीठो यक्षने के न दीठ यात्रिकलोकोने. परंतु सर्व अंगे सुशोभित एवा काइएक देवताने दीठो. ते देवताए केशवने कह्युं:—“हे केशव! तुं उत्तम पुन्यवंतपुरुषोमां एकज ठे, त्हारा सरखाना जन्मे करीनेज आ पृथ्वी रत्नगर्जा कहेवाय ठे. हे सात्विकशिरोमणि! सावधान अइने सांजळः-

गुणरूपी मणिने धारण करनारा हे केशव! देवतानी सजाभां इंडे हार्थित अइ त्हारी प्रशंसा करी के, “युवावस्थामां पण पवित्रदेहवाळो, पुन्यात्मा अने सुखवमे लालनपालन अएलो यशोधरशेठनो पुत्र केशव सर्व पुरुषोनी मध्ये उत्तम ठे. जेस पृथ्वी चलावी शकाती नथी, तेम दृढनिश्चयवाळो ए केशव कोइपण देव के दानवथी कोटी नपायवमे रात्रीजोजन विरमणव्रतथी चलावी शकाय तेम नथी.” इंडनां आवां कानमां तपावेलुं तरबुं रेठवा जेवां वचन सांजळी हुं अग्निनामनो देवता महासमृद्धिवंत होवाने लीधे बीजानी प्रशंसाथी दुःखी.

अयो अने स्वर्गमांथी अहिं आवी तने मोह पमानवा माटेज में यक अने यात्रिक लोक देखा नी त्हारी परिक्षा करी, पण जेम मेरुपर्वतनुं शिखर कंपे नहीं, तेम त्रणलोकने चंचल करवा नुं सामर्थ्य धरावनारा म्हारावने त्हारुं चित्त जरापण चळायमान अयुं नहीं; तेथी अग्निदेवताथी तपायमान शरीरवाळो तुं मुलोत्तरगुणने विषे श्रेष्ठ तुं; माटे हे जाइ! तुं सुवर्णनी पेठे वखाणवायोग्य अयो तुं. यक्षादिना क्कोज्जथी में त्हारो जे कांइ अपराध कर्यो होय ते म्हा रा उपर प्रसन्न अइ माफ कर; कारणके ते सर्व म्हारुं दुःचेष्टित हतुं. हे जाइ! तुं कांइ माग. परंतु त्हारा सरखा सामर्थ्यवाळा पुरुषने याचना ते शुं? कारण त्हारा पगनी पासे रहेलो पुरुष रोगी होय ते निरोगी बनी जाय, तो पठी याचना ते कोण मात्र!! ज्यारे तुं संकटमां हइश त्त्यारे जे चिंतवीश ते सर्व अशे; कारण पुन्यवंतपुरुषने कांइपण दुर्लज्ज नथी. हे म्होटा जाग्यवंत! हुं तने हमणां कोइ नगरनी पासे पहोचामुं तुंके ज्यां त्हारुं चालवुं लोकोना क्लेशने नाश करनारुं आय.” एम कही देवता आकाशमार्गे चाळयो गयो अने केशवे सवार अतां पोतानी पासे कोइ नगर दीतुं.

पठी केशव प्रज्ञात संबंधी धर्मकार्य करी नगरनी शोजा जोवा चाळयो. रस्ते उद्यानमां

प्रतिमाधारी, कांतिश्री सुशोभित, युगप्रधान ठे आगम जेनुं एवा, मधुरवचनवाळा अने ध-
 मोंपदेश आपता एवा सुरनामना गुरुने दीग. तेवारे शुभज्ञाववाळा केशवे गुरुनी पासे जइ
 प्रदक्षिणा करी योग्य आसने वेसी धर्मदेशनारूप जळथी पोताना पापरूप कादवने धोइ नां-
 ख्यो. पठी धर्मदेशनाने अंते साकेतपुरना राजा धनंजये ते गुरुने विनंती करी के:-हे जग-
 वन् ! मने व्रत लेवानी बहु दिवसनी इच्छा ठे; कारण जरावस्थारूप राक्षसीथी म्हारो देह परा
 जव पाम्यो ठे. हुं अपुत्र होवाथी कोने राज्य आपुं ? आ चिंताथी निरंतर डुःखी आउं तुं. हे
 पूज्य ! आजे रात्रीए हुं सुखे सूतो हतो, एवामां कोइ मूर्तिमंत दिव्यपुरुषे जाणे म्हारा पुन्य
 थीज होयनी ! एम आवीने मने कह्युं के, 'हे राजन् ! तुं चिंता न कर, अने म्हारुं वचन सां-
 जळ. सवारे त्हारे गुरुने वंदना करवा जवुं, त्यां परदेशथी आवेलो जे पुरुष गुरुनी पासे बे-
 ठो होय तेने राज्य आपी त्हारे दीक्षा लइ सुखी थवुं.' एम कही ते पुरुष चाळ्यो गयो. पठी
 जागी उठेलो हुं प्रजात संबधी धर्मकृत्य करी ऊट अहिं आव्यो तुं, ते एवाज विचारथी के हुं
 ते आचारथी उत्तमकुळवाळा पुरुषने जोउं."

पठी गुरुए रात्रीजो जन विरमणव्रतथी देवताए करेली परीक्षा संबधी केशवनुं सधळुं आ

श्र्वर्यकारी चरित्र राजाने सज्जळाव्युं. तेवारे राजाए गुरुने पूठयुं:—“ हे जगवन् ! मने स्वप्नामां कोणे कहुं हतुं ? ” गुरुए कहुं. “ केशवना शुज्जकृत्यथी हर्षित अएला अग्निदेवताए कहुं ठे, अने ते पुरुष पण आ म्हारा सामो बेगो तेज ठे.”

गुरुनां आवां वचन सांज्जळी धनंजय राजाए केशवने हाथीनुपर बेसारी म्होटाजत्सवथी नगरमां लावी शुज्ज मूहुते पोताना राज्यासननुपर बेसारी पोते गुरु पासे दीक्षा लीधी. पढी विवेकी एवो केशव गुरुने अने राजमुनिने वंदना करी प्रधानादिसहित जिनप्रतिमाने प्रणाम करी नगरमां आब्यो. पढी शुद्धबुद्धिवाळा अने विविधप्रकारना मंगळीककार्योने करनारा केशवे घरे जइ दीन अनाथ लोकोने दान आपीने पारणुं कर्युं. पढी पोताना अतुल जुजावळथी शत्रु जुने वश करी निरंतर पुत्रनी पेठे प्रजानुं पालन करतो एवो केशवराजा राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस पोताना पिताने मळवानी उत्कंठावाळो केशव गोखमां ज्जो हतो, एवामां तेणे राजमार्गमां जता एवा पोताना आकी गयेला पिताने दीठा, एटले पोताना सेवकादि लो कोसहित दोम्हीने मेहेलथी निचे नतरी रस्तामां आवी पिताना चरणमां प्रणाम कर्या. पढी “ हे पिता ! तमे तेवी म्होटी समृद्धिवाळा हता अने आवा रांकना सरखा केम देखाजुंगो ?

एम घणा प्रेमथी व्याकुळ चित्तवाळा केशवे पूठ्युं. एटले पुत्रने राजपद उपर जोइ हर्ष पामे
 ला यशोधरे दुःखनां आंसु वरसावतां पोतानुं वृत्तांत कह्युं:—“हे पुत्र ! तुं घरथी चाली निक
 ल्यो त्यार पठी हंस जोजन करवा बेठो, ते जेटलामां अर्धुं जोजन करी रह्यो, तेटलामां न-
 चिंतो मूर्ख खाइ पड्यो. तेवारे “आ शुं थ्युं ! आ शुं थ्युं.” एम कहेती तथा व्याकुळ थए
 ली त्हारी माता दीवो लइ आवी तो अमे जारवाटनपर एक म्होटा सापने दीवो, अने जोज
 नमां तेनुं जेर पनेलुं पण अमारा जोवामां आव्युं. पठी अमे तेना कहेवाथी तने व्रतने विषे
 दृढ जाणीने धन्य मानता ठता करूणस्वरथी एवो म्होटो सोर करवा मांड्यो के, जेथी स-
 घळुं आकाश गाजी रह्युं. अमारो सोर सांजळी बहु माणसो एकठा थया, तेटलामां हुं एक
 वैद्यने बोलावी लाव्यो. वैद्ये तेने जोइने कह्युं के, “सापना विषना प्रजावथी आना अंगो गळी
 गळीने पनी जशे अने ते एक मास जीवशे. वधारे नही जीवे. तमारे कांइ शोक करवो नहीं.
 पठी सर्व लोकने रजा आपी तारा जाइ हंसने में सय्यामां सूवार्यो अने तेनुं स्वरूप जोवा
 माटे हुं पांच दिवस घेर रह्यो. पठी हंसने रूवाने रूवाने ठिड परुवा लाग्यां तेथी तेने मृत्यु
 पामेलो समजी तने शोधवा माटे घरथी चाली निकल्यो. आजे में तने पुन्यथी दीवो ठे. हंसे

सापना विषनुं नोजन कर्युं ते दिवसथी पृथ्वी उपर जटकतां मने एक मास पुरो थयो ठे, तो त्हारो जाइ आजे मरी गयो हशे अथवा मरी जशे. हाय! हाय! हुं हणायो तुं.”

पढी केशव विचार करवा लाग्यो के, “म्हारुं नगर अहिंथी सो योजन दूर ठे, तो बंधुने मळवाने नत्साहवंत एवो हुं आजेज त्यां शी रीते पहाची शकुं?” आवी रीते केशव बहु आर्तध्यानथी विचार करतो हतो, एवामां तेषे पोताने अने पिताने हंसनी आगळ आवी न-जेला जोया. जेनां अंगो गळी गयां ठे अने जेना शरीरमांथी बहु दुर्गंध उठळी रहीठे, वळी दुर्गंधने लीधे जेनी पासे स्वजनादि कोइ आवतुं नथी, परंतु माता रोती रोती बेसी रही ठे; एवी स्थितिवाळा, तेमज नरकपीमाथी पण अधिक पीमावने दुःखी थता, मृत्यु पामवाने ते थार थइ रहेला अने पृथ्वी उपर पनेला हंसनामना म्होटा जाइने केशवे दीगो.

हेवे “हुं आ म्हारा म्होटा जाइ हंसनी पीमाथी दुःखी तुं अने दूर मार्गथी तुरत आवे लो तुं वतां म्हारामां आवी शक्ति क्यांथी?” एम केशव विचार करतो हतो, एवामां तेषे पोतानी पासे अग्निदेवताने दीगो. पढी अग्निदेवताए कहुं. “हे राजन्! विस्मय न पाम्य, हुं अवधिज्ञानथी तारी पीमा जाणी म्हारुं वचन सत्य करवा माटे अहिं आवेलो तुं.” एम कही

ते अग्निदेवता स्वर्गं चाढ्यो गयो. पठी केशवे हर्षं पाप्मी पोताना हाथवमे जेटलामां हंसना
 शरीर उपर पाणीनो अग्निपेक कर्षो, तेटलामां हंस रोगरहित अइ तरत उज्जो थयो. तेना श
 रीरनी कांति पहेलाना करतां वधारे उज्वल अइ, तेथी सर्व लोकोए हर्षथी म्होटो उत्सव क
 यो. केशवराजानो आवो रोग दूर करवानो अद्भुतप्रज्ञाव जोइ कयो पुरुष तेना पगनुं पाणी
 पोताना माथा उपर न धारण करे? जेना पग धोवानुं पाणी समुद्रपर्यंतना राजानु पोताना
 रोगो दूर अवाने माटे पोतपोताना माथा उपर धारण करे ठे ते केशवराजानां वखाण करवा
 कोण समर्थ ठे? जिविष्यकाळे अधाना रोगोना अटकाव करवा माटे कया पुरुषे सोनाना वा
 सणमां केशवना पग धोवानुं पाणी जरीने पोताना घरमां जीवितनी पेठे नथी संवरी राख्युं?
 केशवराजानो धर्मथी उत्पन्न अएलो प्रज्ञाव जोइ कया कया पुरुषे रात्रीजोजननो नियम न
 थी कर्षो? पठी केशवराजा साक्रेतपुरने विषे बहु काळ राज्य करी आलोक अने परलोकमां
 सुखी थयो. ॥ इति हंस तथा केशवनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विंगरे श्रावकोने कहे ठे के):—हं जअलोको! तमे हंसने अ-
 एली आपत्ति अने केशवने मळेदी राज्यसंपत्ति सांजळीने रात्रीजोजनना विरमगने विषे

आदर करो. पत्नी आशंदाश्रावके रात्रीजोजननी कथा सांजळी रात्रीजोजननो नियम लीधो. (आ रात्रीजोजननो नियम जोगोपजोगमां समाइ जाय ठे, तोपण ते लोकमां बहु प्रसिद्ध होवाथी पांच अणुव्रत पत्नी जूदो कह्यो ठे.)

पत्नी श्री महावीरप्रभुए आशंदाश्रावकनी आगळ त्रण गुणव्रत कहां. जे व्रतने विषे दश दिशाना परिमाणने त्यजी देवातुं नथी तेने जिनेश्वरोए श्रावकनुं पहेलुं दिग्विरमण नामनुं गुणव्रत कह्युं ठे. ए व्रतने धारण करनाराथी त्रस एवा बेइंडियादि जीवोनी अथवा पृथ्वीका-यादि स्थावरजीवोनी हिंसा नहिं थवाने लीधे तपेला लोढाना गोळा सरखा श्रावकने पण ते व्रत करवुं कह्युं ठे. जे सत्पुरुणे दिग्विरमणव्रत लीधुं ठे, तेज पुरुष लोकमां विस्तार पामी र-हेला लोचरुषि समुद्रनो पार पास्यो ठे. जे पुरुष आ दिग्विरमणव्रत पाळे ठे ते आ लोकमां अने परलोकमां सुखी आय ठे, अने जे पुरुष आ व्रतने पाळतो नथी ते चारुदत्तनी पेटे दुःखी थाय ठे.

प्रभुना सुखथी देशना सांजळी आशंदाश्रावके पुठयुं:—“हे जगवन्! ते चारुदत्त कोण ह तो? अने ते शी रीते दुःखी अयो? ते बात अने कृपा करीने कहो. तेवारे प्रभुए कह्युं:—

॥ दिग्विस्मया नामना पहिला गुणव्रत उपर चारुदत्तनी कथा ॥

आ चरतक्षेत्रमां चंपानामनी नगरीने विषे जानुनामनो शेठ रहेतो हतो, तेने सुजडा नामनी स्त्री हती. जानुशेठ मनुष्य संवंधी सुखोने जोगवतो धर्मकार्य करतो हतो.

कोशक दिवसे सारा मूर्तमां सुजडाए पुत्रने जन्म आप्यो, तेवारे शेठे पुत्रनो जन्मम होचव कर्यो; पठी अगीयारमे दिवसे सुतक काढी वारमे दिवसे कुटुंबी लोकोने जमानी शे ठे पुत्रनुं चारुदत्त नाम पाण्युं. चारुदत्त सुखे लालन पालन करातो वधवा लाग्यो. माता पि- ताए तेने गुरु पास मोकली सर्व कळानो तथा धर्मशास्त्रनो अज्यास करावा मांड्यो. पठी ते चारुदत्त भुवावस्था पाण्यो एटले जानुशेठे पोताना माझानी गोदी मृगावती साधे तेनुं लग्न कर्युं; परंतु निरंतर कळानो अज्यास करतो एवो ते चारुदत्त शास्त्ररसना स्वादने लीधे प्रिया ना संगणे पीशाचीना संग सरखो मानवा लाग्यो. माता पिता पुत्रनी सर्व चेष्टा जोड बहु दुःखी असे परस्पर कहेवा लाग्यां के, “जे मूठ पुरुषो घरव्यवहार जाण्या विना फक्त वि- द्याज्यास करे ठे, तेउ सारी रीते जणया होय तोपण तेमने हींगमां विनाना पशुउ जाणवा. आ पुत्रने शास्त्रनो रस मूकाववा माटे निश्चे वेद्याना घरे मोकलवो के जेथी ते सघळो घर-

व्यवहार जाणे.” आ प्रमाणे विचार करी ज्ञानुशेठे चारुदत्तने वसंतसेना नामनी वेश्याने घरे मूक्यो. कारणके अवळुं जाग्य शुं शुं नथी करतुं? कर्हुं ठे के:-

दैवं रुष्टं चपेटाः किं, विश्राणयति जातुचित् ॥

तां कांचिद्दुर्मतिं दत्ते, यया रुदति रंकवत् ॥

अर्थ:-कोप पांमेलुं नसीज शुं कोइ वखत लपनाको मारे ठे? अर्थात् लपनाको मारतुं न थी, परंतु ते एवी डुर्बुद्धि आपे ठे के जे बुद्धिवरुने प्राणी रंकनी पेटे रखने ठे.

पढी वसंतसेनाए सुरतकळाथी चारुदत्तने एवो वश्य कर्यो के कोइ वखत ते वेश्यानुं घर गोनी देवा ते चारुदत्त समर्थ अयो नहीं. चारुदत्त वेश्याना घरने विषे रहीने जेस जेस पोता ना घेरथी धन मंगाववा लाग्यो, तेस तेस ज्ञानुशेठ पुत्रना स्नेहने लीधे आपवा लाग्यो. आ प्रमाणे निरंतर पितानुं धन मंगावतां चारुदत्ते वार वर्षमां सोळ कोरु धन वापरी दीधुं. पढी निर्धनपणाने लीधे ज्ञानुशेठे चारुदत्तने पोताना घरे बोलाव्यो, परंतु ते कणमात्र वेश्यानुं घर गोमवा समर्थ अयो नहीं; तेथी ज्ञानुशेठ आर्तध्यानथी एवो रोगी अइ गयो के ते मरणदशा ने पहुँच्यो. आ वात खेद करवा योग्य ठे के ज्यारे पुत्रो पण पिताने दुःख आपनारा आय

त्यारे वीजान्त आय तेमां शुं आश्चर्य!!!

पठी वेदयाए धन नहिं आववाने लीधे चारुदत्तनुं निर्धनपणुं जाणी तेने घरमांशी काढी मूक्यो; कारणके तेवा पुरुषोने सुखं क्यंशी होय? चारुदत्त घरे आव्यो अने घरनी निर्धन अ वस्था जोइ तेमज पिताना मरणना खबर सांजळी ते शोकरुप समुड्मां बुझी गयो. पठी ते विचार करवा लाग्यो के, “में आ व्यसनशी पितानुं धन उभावी दीधुं, एटलुंज नहिं पण पा ठळशी पिताना प्राण पण लीधा. धिक्कार ठे! धिक्कार ठे!! मने कुपुत्रने” आवी रीते विचार करता तेमज धनना नाशशी अने पिताना मृत्युशी बहुज दीन अइ गएला पोताना पतिने जोइ मृगावतीए स्नेहशी कह्युं:—“स्वामिनाथ! आवी रीते खेद न करो, जे अवानुं हतुं ते अ युं, नाश पामेला अथवा खोवाइ गयेला पदार्थनो सत्पुरुषो शोक करता नशी, आ म्हारां पो तानां घरेणां लइ वेपार करो, वेपार ए लक्ष्मीरुप वेलनुं मूळ ठे, आपणने वेपारीलने वेपार कल्पवृक्ष समान ठे.” स्त्रीनां आवां मधुर वचनशी हर्ष पामेलो चारुदत्त घरेणां लइ पोताना मामानी साथे वीजा देशमां वेपार करवा गयो. अनुक्रमे समुड्मां जमतां जमतां तेज सी- रावर्त नामना नगरे आवी पहोच्या, त्यांशी तेमणे थोमा मूल्यशी कपास खरीद करी गामी

उ जरी पग रस्ते तामलिषीनगरी तरफ चलाव्या. रस्ते जाचींता अग्नि सळगी उठ्यो तेशी स घळो कपास बळी गयो. पढी “आ चारुदत्त निर्जागी ठे, तेनाथी म्हारुं धन पण गयुं.” एम विचारी मामाए तेने पाठळ मूकी पोते आगळ प्रयाण कर्युं. चारुदत्त घोमा उपर बेसी पूर्व दिशा तरफ चालवा लाग्यो, एवामां अकस्मात् तेनो घोमो मरण पाभ्यो, तेशी घोमाने रस्तामां मूकी पगवने पृथ्वी उपर जमतो जमतो ते चारुदत्त प्रियंगु नामना नगरने विषे आवी पहोंच्यो.

बीजे दिवसे संध्याकाले त्यांना रहेवाशी सुरेंद्रत्त नामना शेठे ते चारुदत्तने ढीठो, तेशी तेने पोताना मित्रनो पुत्र जाणी बहु मानवने पोताना पुत्रनी पेटे घरे तेनी गयो. बीजे दिवस सुरेंद्रत्ते ना कही तोपण दुष्टकर्मथी खेंचायेलो ते चारुदत्त धननी तृष्णाथी वहाणे चळ्यो. अनुक्रमे समुद्रने पार उतरी कोइ छीपमां आवी पहोंच्यो. त्यां तेणे तेत्रीसक्रोर सुवर्ण धन एकतुं कर्युं. पढी “म्हारा मेळवेला आ धनथी शुं के जेनो उपजोग म्हारा कुटुंबी लोकोए कर्यो नहीं.” एम विचार करी ते सर्व धनथी एक वहाण जरी देश तरफ आववा माटे वहाणे चळ्यो. रस्ते खराब वायुथी वहाण जागी पळयुं, पण चारुदत्तना हाथमां आयुष्यना बळथी एक पाटीयुं आव्युं, तेशी ते केटलेक दहामे राजपुरनामना नगरनी पासे उतर्यो; त्यां समुद्रने

कांगे जसता एवा तेणे कोइएक जासनी निचे सूर्यनी पेटे देदीप्यमान कांतिवाळा कापनीने
 द्दीगो. “ निश्च आवा तेजथी तेनामां कांइएण कळा हशे ” एम धारी चारुदत्ते ते कापनीने प्र
 णाम कर्या. कापनीए तेने विश्वास पस्यामवा कह्युं के, “ हे वत्स ! आव. म्हारा सरखुं जंगम
 कळपवृक्ष वतां तुं आवो दुःखी केम देखाय ठे ? ” कापनीनां आवां वचनथी मनमां संतोष
 पामेला चारुदत्ते कह्युं:—“ हे जगवन् ! आपना दर्शनथी म्हारुं दारिद्र नाश पाम्युं. ” एम कही चा
 रुदत्ते कापनीना पग चांपवा लाग्यो. अहा ! धनना अर्थीपुरुषो कोनी कोनी सेवा नथी करता ?

पठी वीजे दिवसे ते पाखंती कापनीए चारुदत्तेने कह्युं:—“ तुं म्हारी पाठळ पाठळ ऊट
 चाल, हुं त्हारा दारिद्रनो नाश करुं. ” एम कही कापनी आगळ अने चारुदत्त पाठळ एम व-
 न्ने जणा चाड्या अने म्होटा पर्वतवाळा एक अरण्यमां आवी पहोच्या. ते पर्वतना मध्य ज्ञा
 गमां एक गुफाने विणे ज्ञौयरुं हतुं, तेनुं वारणुं उघाती वन्ने जणा तुरत अंदर पेटा. आगळ
 जतां जाणे नरकनुं स्थान होयनी ! एवो एक चार हाथ पहोळा मोंढावाळो जथंकर कूवो
 आव्यो; एटले पाखंती कापनीए चारुदत्तेने कह्युं:—“ हे चारुदत्त पुत्र ! तुं आ कुबानी अंदर पे
 सी तेमांथी आ तुंवनीवती रस काढ, ए रस जगत्मां साररुप ठे. वळी तें देवतालने पया दु-

लज्ज ठे; कारण के जे रसना एक टीपाथी बहु तांबु सोनुं अइ जाय ठे. पठी चारुदत्त लोज्जथी तुंबनी लइ एक मांची उपर बेगो. तेवारे कापनीए मांचीने चारे बाजु दोरनी बांधी तेने कु वानी अंदर उतार्यो. पठी रसनी पासि आवेलो चारुदत्त जेटलामां तुंबहुं हाथमां लइ रस ज-
रवा जाय ठे तेटलामां कोइए तेने वार्यो के, “अरे ! तुं रस न ले.” तेवारे चारुदत्ते कह्युं. “हुं ज्ञानुशेठनो पुत्र तुं, मुनिनी आज्ञाथी अहिं आव्यो तुं, पण तुं कोण ठे के जे तुं मने रस ले-
तां वारे ठे. ए सघळुं मने कहे ?” चारुदत्तनां आवां वचन सांजळी जेणे तेने वार्यो हतो ते-
णे कह्युं:—“हुं समुद्रमां मुसाफरी करनारो वेपारी तुं, म्हासुं वहाण ज्ञागी गयुं, अने हुं पा-
टीयुं हाथ आववाथी समुद्रनी बहार आव्यो, त्यां आ सन्यासीए मने लोज्ज पमानी कूवामां फेंकी दीधो अने रस पोते लइ गयो. हे वत्स ! ए डुष्ट, माणसने लोज्ज पमानी कूवामां फेंकी दे ठे अने पोते रस लइ चाळ्यो जाय ठे. वळी आ रस जे माणसना शरीरने अरुके ठे तेनुं सर्व शरीर गळी जवाथी ते माणस घोटा वखतमां वेदनाथी व्याकुळ अइ मरणपामे ठे; मा टे तुं आ रसने अमीश नहीं. पण तुंबनी मने आप, हुं ते जरीने तने आपुं. जगत्मां जीवित सर्वने वहालुं होय ठे.” आवां वचन सांजळी चारुदत्ते तेने तुंबहुं आप्युं अने ते माणसे पण

रसग्री नरी ते तुंवसुं पावुं चारुदत्ते आप्युं, पठी चारुदत्ते शब्द कयो एटले उपरग्री कापनी
 ए दोरसुं मूक्युं, ते दोरमानी साधे पेलुं रस नरेलुं तुंवसुं बांध्युं, पठी तुंवकासहित चारुदत्त
 जेटलामां कुवाना मोढा आगळ आव्यो तेटलामां कापनीए मांचीने बांधेलां दोरकां तोनी नां
 ख्यां तेथी चारुदत्त रसग्री नरेलां तुंवकासहित पागे कूवामां जंपलायो; परंतु पुन्यना योगथी
 रसमां नहिं पमतां पमखेना जाग उपर पड्यो. हवे चारुदत्त विचार करवा लाग्यो के, “पहे लुं
 धननो नाश थयो, पठी पितानुं मरण थयुं, त्रीजुं वहाण जाग्युं अने आ बेह्नी वखत मरण-
 ना मुखमा पण आवी पड्यो तुं. हाय हाय! दीन एवो हुं हवे शुं करुं?”

पठी धीरज धरी माथा उपर हाथ जोडी चारुदत्ते जिन, सिद्ध, साधु अने गुरु विगेरेने न
 मस्कार कयो. त्वारपठी तेलो कस्युं के:—“हुं प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, भैद्युन अने
 परिग्रहने वोसरावुं तुं. वळी जो आ शरीर नाश पासे तो आ स्थानके अज्ञान, शरीर अने न-
 पगरणादिकने मन, वचन अने कायाथी वोसरावुं तुं.” आ प्रज्ञाणे आगारसहित अनसन लक्ष
 व्रतने अंगिकार करी चारुदत्ते पोताना आत्माने उत्तम समाधिने विषे स्थापन कयो. पठी ते-
 णे चतुर्विध शरण कयुं के, “म्हारे जिनेश्वर, सिद्ध, साधु अने केवळीप्ररुपितधर्म शरण थावुं.

जीवोनें माता, पिता, ज्ञाई, स्त्री, पुत्र अने मित्र विगेरे गाढस्नेहवाळा होय तोपण आपत्तिने विषे शरण थता नथी. जेमणे तृणानी पेठे पोतानी स्वाधिन एवी लक्ष्मी त्यजी दीधी ठे ते धन्यपुरुषोने नमस्कार थानु. पोते करेली आशा अने मोहथी आंधळां थएला प्राणीनु जेवी रीते संसाररुप समुझे विषे बूढे ठे, तेवी रीते म्हारा सरखा धननी इन्हा करनारा पुरुषो पण मरण पामे ठे.”

आ वखते कूवामां रहेला पुरुषे कह्युं:—“हे ज्ञाई! तुं खेद न कर. इंड पण पूर्वे करेला कर्मने जोगव्या विना बूटवाने समर्थ थतो नथी; तेसज जीव पूर्वे करेला कर्मने जोगवे ठे. हे ज्ञाई! तने निकळवानो उपाय देख्वातुं ते सांजळ:—गये दिवसे घो आ कूवामांथी रसने पीने गइ ठे; ते फरीने ज्यारे रस पीवा माटे आवडो त्यारे आ कूवामांथी त्हासुं निकळवुं थशे; ए विना बीजो कोइ उपाय नथी.” आवां जीवितना मूलरुप ते पुरुषनां वचनने सांजळी चारुदत्त मनमां बहु हर्ष पाव्यो अने ते पुरुषनां वखाण करवा लाग्यो. एवामां ते कुवामां रहेलो पुरुष शरीरे रस लागवाथी गळी जइने पंचपरमेष्ठीनु ध्यान करतो करतो मृत्यु पाव्यो, तेथी दिवस उतां पण रातनी पेठे घोर अंधारावाळी गुफानी अंदर रहेला कूवामां पमेलो चा

रुद्धत बहु ज्ञय पामवा लाग्यो. एवामां सर सर शब्द करंती घो आवी, तेने जोइ ते बहु हर्ष पाम्यो. घो साररूप रसने पीने जेटलामां कूवाथी बहार निकळवा लागी, तेटलामां पाठळ ज्ञा र्हेला चारुदत्ते तेनुं पूंठुं पकळ्युं; तेथी घसरमातो ते चारुदत्त गर्जथी निकळता जीवनी पेठे घोनी साथे बहार निकळ्यो. पठी घोना पूंठमाने त्यजी दइ स्वस्थ अएलो ते नवकार मंत्रनुं स्मरण करतो जेटलामां आगळ चालवा लाग्यो तेटलामां तेने ते वनना कोइएक ज्ञ-यंकर पामाए दीगो. पामो तेने मारवा माटे दोड्यो एटले चारुदत्त पळ्यरना टेकरा उपर चमी गयो, पठी जेटलामां पामो तेना मार्गने रोकीने वेठो तेटलामां तेज पामाने वननो कोइ अ-जगर गळी गयो. “जे माणस बीजा कोइनुं जुंनुं चिंतवे ठे तो, ते जुंनुं चिंतवजारनुं प्रथम जुंनुं आय ठे.” एम कही चारुदत्त तेजनुं स्वरूप जोइ पळ्यरना टेकरा उपरथी निचे उतर्यो अने ‘अनाथ लोकोनुं जाग्य जागतुं होय ठे एवी लोकमां वात संजळाय ठे.’ एम विचार क रतो करतो अरण्यमांथी पालेना कोइ गाममां गयो, त्यां तेन तेना मामाना मित्र रुद्धत्ते दीगो. रुद्धत्त तेने उळखी पोळाने घेर लइ गयो अने तेने बहु दिवससुधी राख्यो.

कोइएक दिवसे रुद्धत्त अने चारुदत्त धनना लोन्नथी सुवर्णभूमि तरफ चाल्या. रस्तामां

वेगवती नदीने उतरी तेज टंकणदेशमां आवी पहोंव्या. ते देशनो मार्ग बहु विषम हतो, ते श्री ते मार्गने उद्धंयन करवा माटे तेजए बे बकरा खरीद कर्या. पठी रुद्धते हाथ जोमी चा रुद्धते कहुं के:- “आपणे पगे चातीने सुवर्णभूमिए पहोची शकवा समर्थ नथी, माटे आवे बकराने मारी तेना चांसनानी मशक वनावीने तेमां आपण वने जणा पेसीए; कारण अ-हियां जारंन पकील बहु आवे ठे, तेज मांसना लोअथी चांचवने मसकने उपानी आपणने कणवारमां सुवर्णभूमिए पहोचामशे, तेथी आपणे तेमना प्रसादथी आ अरण्यने सहेजवार मां पार उतरीशुं.” ते सांजळी चारुद्धते कहुं:- “आपणे तेमना लीधे आटळी जूमी आव्या ठीए तो तेमने मारी नाखवा ए शुं योग्य ठे? वळी आपणने पोताने शरीरे जेवी पीमा आय ठे तेवी पीमा बीजाने शरीर पण आय ठे; माटे हिंसाथी निवृत्ति पामो. धनने अर्थे जे हिंसा करवी ते हिंसा बीजा जवने विषे तमने अने मने नरकादिक दुःख आपनारी आय ठे.”

पठी रुद्धते “आ अमारा माता पिता नथी, तेम नथी स्वजन के गोत्री” एअ कही पोताना बकराने मारी नांखयो. तेवारे चारुद्धते पोताना बकरानी पाले आवी दयाथी आ प्रभाणे धार्मीकवचन तेना कानमां संजळाव्युं:- “हे महाजाग ! तें पूर्वजवने विषे निश्चे पशुवध क-

यों ठे, ते कारणशी आजें तने आ रुद्धत मारशे. जे प्राणीए मन, वचन, कायाशी जे घोर
 कर्म उपाज्युं द्याय ते कर्म तेने बीजा जवमां निथे जोगवळुं परे ठे. माटे हे जाइ ! तुं मन,
 वचन अने कायाशी प्राणातिपातविरमणने धारण कर. त्हाणे क्यारेपण जुतुं बोलवुं नहीं,
 कांइपण अदत्त लेवुं नहीं, ब्रह्मचर्यने विषे आग्रह राखवो अने परिग्रहने विषे संतोष धरवो.
 अर्हेत, सिद्ध साधु अने जिनधर्म तने शरण आनु. तुं सर्व जीवोने खमाव अने क्षमा कर.
 सर्व जीवो उपर वैर त्यजी दइ तेमने पोताना मित्रो मान्य." आ प्रमाणे चारुदत्ते वकराने ध
 र्म संजळावी तेने जेटळामां वारंवार नवकारमंत्र संजळावा मांड्यो, त्जेटळामां रुद्धते तेने
 मारी नांख्यो. पठी रुद्धते तेमना चामरानी वे मशक तैयार करी एकमां चारुदत्तने नांख्यो
 अने बीजामां पोत पेठो. थोडे वखते त्यां जारंरुपकील आव्यां, तेमणे मांसना लोचणी म
 शको उपादी आकाशमां उरवा मांरुचुं. रस्ते तेमने बीजां जारंरुपकील साथे युद्ध अयुं, ते
 श्री तेउए मशकोने मोढामांशी परती मूकी, तेथी ते मशको कोइ म्होटा तळावमां परती. प
 ठी गर्जमांशी निकळता एवा जीवनी पेठे मशकोने फानी वने जणा वहार निकळया अने
 तळावने उतरी ते दिवसे वनमां जमवा लाग्या. आगळ जतां चारुदत्ते आतापना करता एवा

उंचा हाथवाळा एक महाधैर्यवंत मुनिने दीठा. चारुदत्ते तेमनी पासे जइ हाथ जोनी जेटला
मां हर्षथी नमस्कार कर्यो तेटलामां मुनिए कायोत्सर्ग पारीने तेने पुठ्युं:—हे महानुंजाव !
तुं कोण ठुं? क्यांथी आव्यो ठुं? अने शा कारण माटे आव्यो ठुं? आ कुंजकंठ नामना छीप
मां कछोटपद्म नामना विशालपर्वतने तुं जाणे ठे? आ म्होटा छीपमां देव, विद्याधर अने
चारणो आवी शकवाने समर्थ नथी तो पठी माणस तो क्यांथीज आवी शके? माटे तुं अहिं
शीरीते आव्यो ठुं? मुनिराजे आ प्रमाणे पूठ्युं एटले चारुदत्ते पोतानुं सर्व वृतांत गद् गद्
चाणीथी कही संजळाव्युं. तेवारे मुनिराजे दयाथी कह्युं.—“हे जइ! आ संसारमां वसनारा
प्राणीनुने आपत्तिनु सुखज अने संपत्तिनु दुर्लज होय ठे. इइ पण जाग्यने फेरवी शकवा स-
मर्थ नथी. हे महा जाग! जाग्य अवळुं होय त्यारे प्राणीनुने शुं शुं दुःख नथी परतुं? माटे
तुं मनमांथी शोक त्यजी दे.” मुनिराज आ प्रमाणे चारुदत्तने कहेता हता, एटलामां बे वि
द्याधरो आकाशमांथी उतर्या अने पोतानुं नाम गोत्र विगेर कही ते मुनिराजने वंदना करी.

पठी उत्तम रूप अने लावण्यवाळा तेनुने कुशळ समाचार पूठीने चारुदत्ते पुठ्युं:—“तमे
कोण ठो? अने क्यांथी आव्या ठो?” तेवारे ते बने विद्याधर पुरूषोए कह्युं.—“हे जला माण

न ! अमे वंताद्व्यपर्वतथ्री आव्या ठीए, अने आ मुनिराजना पुत्रो ठीए. अमारुं आववुं फक्त
 तेमने वंदना करवा माटे अयुं ठे.” आ प्रमाणे ते विद्याधरो पोतानी वात कहेता हता, एवा
 मां तेनुए आकाशनागं दिव्यवाजिंत्रोना शब्द सांजळ्या; तेथ्री ते सर्वे उंचुं जोवा लाग्या तो
 तेमणे तेजथ्री सूर्यमंजळनी पेठे दिशानु प्रकाश करनारा एक विमानने दीवुं. ते विमानमां
 थ्री देवदेवीनुना परिचारवाळा कोइएक देवताए उतरी प्रथम चारुद्धत्तने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक
 नमस्कार कयां अने पठी मुनिराजने वंदना करी. ते देखते विद्याधरोए कह्युं:—“हे देवराज !
 देवतानुए देखामेला मार्गे माणसो चाले ठे, तो तमे साधुराजने मूकी प्रथम श्रावकने शामा
 टे वंदना करी ? तमारा सरखानुं आवुं अयोग्यकार्य कया पुरुषने खेद नहीं पमारुं ?” त्या-
 रे देवताए कह्युं:—“हे विद्याधरो ! मने धर्म संजळावनारा ए म्हारा धर्मगुरु ठे अने ए धर्मना
 प्रसादथ्रीज हुं आवी दिव्यसमृद्धि पाम्यो तुं; आ कारणथ्रीज में ते महात्माने प्रथम नमस्कार
 कयां ठे. जे जेनाथ्री धर्म पामे ते तेने नमस्कार करवा योग्य ठे.” विद्याधरोए कह्युं:—“हे दे
 वेश्वर ! आ श्रावक तमारो गुरु शी रीते थयो ? अने तमे आ दिव्यसमृद्धि केम पाम्या ? ए अ
 मने यथार्थ कहो.” तेवारे देवताए पशुघात विगेरे सर्व वात कही अने पठी हाथ जोमी चा-

रुद्रत्तने कह्युं:—“हे चारुद्रत्त ! अमारार्थी तमारो शो नृपगार अइ शके तेअ ठे ? तोपण लक्ष्मी राज्य विगेरे जे कांइ जोइतुं होय तेनी आज्ञा आपो.” आ वखते विद्याधरोए देवताने कह्युं:—“हे सुरेश्वर ! तमे चिंता तजी द्यो, अमे ते उत्तमपुरुषने तेने स्थानके पहोचामीशुं.” विद्याधरो नां आवां वचन सांजळी देवता चारुद्रत्तानी स्तुति करवापूर्वक नमस्कार करी तुरत स्वर्गें गयो.

पढी मुनिराजे चारुद्रत्तने सम्यक् दिशाविरमणव्रत संजळ्ळाव्युं. ते सांजळी चारुद्रत्ते हर्ष पामीने कह्युं:—“हे ऋगवन् ! में दिशाविरमणव्रत नहिं लेवायी घरां गाढ डुःखो अनुज्जव्यां ठे, माटे हुं म्हारा नगरे जइने ते व्रत धारण करीइ.”

हवे वने विद्याधरो मुनिराजने वंदना करी. चारुद्रत्तने साथे लइ वैताल्ल्यपर्वत उपर आब्या, त्यां तेमणे चारुद्रत्तने पोताने घेर राखी पूजा सत्कारादिक करी पोतानी पुत्रनुं तेनी साथे लग्न कर्युं. पढी चारुद्रत्त त्यां संकळो सुख जोगवतो बहु काळ रहो.

एक दिवस विद्याधरना राजाए चारुद्रत्तने कह्युं के, “हरीविंशने विषे उत्पन्न अएल कृष्ण वासुदेव आ म्हारी पुत्रीनो वर अशो, अम मने निमित्तियाए कह्युं ठे; माटे तुं आ म्हारी पुत्रीने लइ चारकामां कृष्णवासुदेव साथे परणाव.” चारुद्रत्ते तेनी हा कही एटले. विद्याधरराजाए

एक विमानमां मणि सुवर्ण विगेरे जरी कन्यासहित चारुदत्तने बेसारी आकाशमार्गे विदाय कयो. पठी दिशान्तने वाज्जिओना शब्दथ्री गजावतो ते चारुदत्त छारकामां पोताना मामाने धर गयो, त्यां मामाए तेनो बहु आदरसत्कार कयो; त्यांथ्री कृष्णवासुदेव पासि जइ तेमने विद्याधरपुत्री थापी. कृष्णे चारुदत्तने रहेवा माटे सुंदर महेल आप्यो अने बहु लक्ष्मी पण आपी तथ्री चारुदत्त पोतानी वने स्त्रीसहित त्यां सुखे निवास करी आनंद पास्यो. अनुक्रमे बहु काळ विषयसुख जोगवी ते चारुदत्ते दिशाविरमणव्रत आराध्युं, तेना प्रज्ञावथ्री ते स्वर्गने विषे गयो. ॥ इति चारुदत्तनी कथा ॥

(थ्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे थावकने, कहे ठे के):—हे जव्यजनो ! प्रथम दिशाविरमणव्रत नदि करनारा अने पठी ते व्रत लेनारा एवा चारुदत्तनुं चरित्र सांजळीने तमे दिशा परिमाणव्रत आदरो. पठी आणंदथावके मन वचन कायावने थ्री जिनेश्वरना मुखथ्री दिशा विरमणव्रत धारण कयुं, तेनो आलावो आ प्रमाणे:—

दिसापरिमाणं समणोवासणं पञ्चस्काइ ॥ से दिसापरिमाणे तिविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥
 अणुदिसापरिमाणे अणुदिसापरिमाणे अतिरिअदिसापरिमाणे ॥ समणोवासणं पंच अइआ

विमानमां बेशी अनेक वाजीत्रोवा शब्दसहित आकाशमार्गे यज्ञे पोताना मलयपुरनगरे आव्वा. तेवारे पुत्रनी म्होटी समृद्धि जोइ बहु हर्ष पामेला अमितचंड राजाए महोत्सवशी पुत्रने नगरमां प्रवेश कराव्यो. कुमार पण माता पिताना पगळां नमीने पोताना महेलमां गयो. त्यां ते पोतानी आठ स्त्रीलनी साथे विविध प्रकारनां सुखो जोगववा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानने विषे भुवनानंदनामना केवळी समवसर्या, ते वखते राजा अमितचंड पुत्रसहित तेमने वंदना करवा माटे गयो; त्यां तेणे त्रण प्रदक्षिणासहित वंदना करी धर्मदेशना सांजळी. देशनाने अंते राजाए पूठ्युं:—“हे जगवन् ! सागरचंडकुमारनुं कोणे हरण कर्युं हतुं ?” त्यारे केवळीए कह्युं:—“हे राजन् ! त्हास पुत्रनुं चरित्र सांजळ.

महाविदेहक्षेत्रने विषे धनवंत, गुणवंत, दिवेकवंत अने विषयमां प्रीतिवंत एवा बेजाइठ रहेता हता, तेनु जाते वाणियाना पुत्र हता. म्होटाजाइनी बहु पोताना पति उपर बहु स्नेहवाळी हती, तेमज ते त्रत, धर्म, कर्म विगेरे करती हती. कोइएक दिवस म्होटाजाइ परदेश गयो एटले न्हानोजाइ म्होटाजाइनी स्त्रीनी साथे मरकरीथी वातो करतो करतो बोड्यो के, “म्हारा जाइने मार्गे जतां चोरोए मारी नांख्यो. हाय हाय ! ए शुं अयुं ?” दीचरनां

पस्तावो करतो ठतो बहु दुःखी थयो.

केटलेक दिवसे म्होटोज्ञाइ घरे आव्यो अने न्हानाज्ञाइए करेली मश्करीथी पोतानी स्त्रीनी मृत्युखबर सांजळी बहु दुःखी थयो. न्हानाज्ञाइए म्होटोज्ञाइनी क्कमा मागी, परंतु म्होटोज्ञाइ क्रोध नहि ठोरतां तापस थयो अने अज्ञानतप करी क्रोधसहित मृत्यु पामी असुरकुमारदेवता थयो. न्हानाज्ञाइए पण जिनेश्वरप्रणित धर्म सांजळी वैराग्यवंत अइ दी हा लीधी अने शुद्ध ज्ञावथी चारित्रिने पाळवानो आरंज कर्यो. म्होटोज्ञाइ जे असुरकुमार देवता थयो हतो तेणे आ न्हानाज्ञाइरुप मुनिने क्रोधथी पकळी शीळा उपर पठानीने मारी नांख्यो. मुनि शुद्धध्यानथी मृत्यु पामी प्राणतदेवलोकमां देवता थया. तापसरुप म्होटोज्ञा इ असुरकुमार त्यांथी चवी संसारमां जमीने फरीथी पण असुरकुमारदेवता थयो अने मुनि रुप न्हानाज्ञाइ प्राणतदेवलोकथी चवीने हे राजन्! आ त्हारो पुत्र सागरचंड थयो ठे. पूर्व जवना वैरथी सागरचंडकुमारने ते असुरकुमारदेवताए समुड्मां फेंकी दीधो हतो; परंतु पूर्वना पुण्यने लीधे तेना हाथमां पाटीयुं आव्याथी ते बहार निकळयो अने आवी समृद्धिसहित घेर आव्यो ठे. फरी पण ते असुरकुमार तेने उपसर्ग करशे, पण ते आ कुमारथी प्रतिबोध पामशे.

आ प्रमाणे पोतानो पूर्वजव सांजळी सागरचंडकुमारने जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थयुं,

तेथी ते वैराग्यवंत थयो. पठी तेणे पोताना पुत्रने राज्य सोंपी पोते माता पितासहित तेज केवळी पासे दीक्षा लइ विचार करवा लाग्यो के, “एक गाथा ज्ञणवाथी मने आटलुं बधुं सुख थयुं ठे, तो हवे हुं सर्व श्रुतने ज्ञणवानो अन्यास करुं.” आवी रीते विचार करी ते सागरचंडमुनि आदरथी अन्यास करवा मांड्यो अने अनुक्रमे ते चौदपूर्व ज्ञण्या. पठी गुरुए तेमने आचार्यपदे स्थाप्या. अनुक्रमे ज्ञव्यजीवोने प्रतिबोध करता एवा ते सागरचंडमुनि ठेवट अनज्ञान लीधुं. आ वखते पूर्वना वैरी असुरकुमारे पक्षीनुं रूप करी ते मुनिनुं शरीर तो रुवा मांरुयुं; पठी सिंह अने हाथीनां रूप करी मुनिने बहु पीडा उपजावी; परंतु ते महात्मा जरापण कोज पाम्या नहीं. पठी मुनिनो वेष जोडने क्रोधी एवा पण ते देवताए प्रतिबोध पामी त्यां म्होटे उत्सव कर्यो. सागरचंडमुनि कर्मनो क्षय करी कवळज्ञान पामी मुक्तिपद पाम्या. अमितचंडमुनि विगेरे केटलाक साधु साध्वीनुं स्वर्गमां गया अने केटलाक मुक्ति पाम्या.

(श्री महावीरप्रभु तेतलीपिता विगेरे ज्ञव्यजीवोने कहे ठे के):—“हे ज्ञव्यजनो! जेवी रीते सागरचंडकुमारे ज्ञानथी दुःखरूपसमुझनो पार पामी समृद्धि मेळवी तेम तमे पण सर्व संपत्तिनुं कारण ज्ञान जाणी ते ज्ञानने विषे आदर करो के जेथी तमे पण सर्व संपत्तिनुं पात्र आनु. ॥ इति सागरचंडनी कथा ॥

आ प्रमाणे धर्मदेशना सांजळी तेतलीपिताश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे वारप्रकारनो आ
 वकधर्म आदर्यो, अने प्रभुने केटलाक प्रश्नो पूठी, नवतत्वोने जाणी, प्रभुने नमस्कार करी ह
 पंथी पोताने घेर गयो. पठी ते कुटुंबसहित शुद्धजावथी जिनधर्म पाळवा लाग्यो. पंदरमेवर्षे
 तेने विचार अयो के, “में धनथी दीन अने दुःखी माणसोनो उद्धार कर्यो ठे, हवे श्रावकनी
 पद्दिमातप करूं.” आवी रीते विचार करी पौषधशाळाने पूंजी दर्जनं आसन नांखी ते उपर
 वेसी आणंदश्रावकनी पेठे अगीयार पद्दिमातप करवा लाग्यो. बहु उग्र पद्दिमातप करवाथी
 ते तेतलीपिता क्षीण अयो. पठी संलेखना करी, अनशन लइ जावना जावतां सर्व जीवोने
 खमावी, वीसवर्षसुधी श्रावकधर्म पाळीने शुद्धध्यानथी पंचपरमेष्ठीनुं स्मरण करतां मृत्यु पा
 मी सौधर्मदेवलोकने विषे अरुणप्रज्ञविमानमां चारपढ्योपमना आयुष्यवाळो देवता अयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूठ्युं केः—“हे जगवन्! ते तेतलीपिताश्रावक
 त्यांथी चवी क्यां जशे?” तेवारे श्री वीरप्रभुए कथ्युंः—“हे गौतम! तेतलीपिता देवज्जवथी च
 वी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्यजव पामी त्यांज कर्मरुप गांठने तोनी नांखी मुक्ति पामशे.”

॥ इति तेतलीपिता प्रतिबोध नामनो दसमो उद्वास ॥

आ आर्णदादि दसे श्रावको श्री वीरजिनेश्वरना शासनने विषे कहेला ठे. तेजु सर्व देव,
दानव अने तिर्यंचोना नृपसर्गथी पण क्षोज पाण्या नथी; तेमज समकितने विषे दृढ रहेला
ठे. सर्वे वीस वर्ष सुधी जिनधर्म पाळी सौधर्मदेवलोकने विषे देवता थया ठे, त्यांथी चवी
मनुष्यजव पामी कर्मनां बंधनो नाश करी मोक्षपद पामशे.

श्री सुधर्मास्वामीना मुखथी आ दसे श्रावकोनुं चरित्र सांजळी समजावथी जावित
आत्मावाळा श्री जंबूस्वामी धर्ममां प्रीतिवंत थया.

॥ इति श्री म्होटा खरतरगहमां श्री जिनजसूरिना अंतेवासी वाचनाचार्य श्री
पद्ममेरुगणी, तेमना शिष्य मेरुतिलकगणी, तेमना शिष्य दयाकळशगणी,
तेमना शिष्य अमरमाणिक्यगणी, तेमना शिष्य कुमारंगगणी, तेमना
शिष्य श्री वाचनाचार्य श्री रत्नलाजगणीना शिष्य श्री राजकीर्त्ति
गणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमानदेशना ज्ञाषांतर समाप्त ॥

रुद्रत्तने कह्युं:—“हे चारुद्रत्त ! अमारार्थी तमारो शो नषगार अइ शके तेस ठे ? तोपण लक्ष्मी राज्य विगेरे जे कांइ जोइतुं होय तेनी आइहा आपो.” आ वखते विद्याधरोए देवताने कह्युं:— “हे सुरेश्वर ! तमे चिंता तजी द्यो, अमे ते उत्तमपुरुषने तेने स्थानके पहोचामीशुं.” विद्याधरो नां आवां वचन सांजळी देवता चारुद्रत्तनी स्तुति करवापूर्वक नमस्कार करी तुरत स्वर्गें गयो.

पठी मुनिराजे चारुद्रत्तने सम्यक् दिशाविरमणव्रत संजळ्याव्युं. ते सांजळी चारुद्रत्ते हर्ष पामीने कह्युं:—“हे जगवन् ! में दिशाविरमणव्रत नहिं लेवाथी घरां गाढ डुःखो अनुजळ्यां ठे, माटे हुं म्हारा नगरे जइने ते व्रत धारण करीश.”

हवे वने विद्याधरो मुनिराजने वंदना करी चारुद्रत्तने साथे लइ वैताल्यपर्वत उपर आव्या, त्यां तेमणे चारुद्रत्तने पोताने घेर राखी पूजा सत्कारादिक करी पोतानी पुत्रजनुं तेनी साथे लग्न कर्युं. पठी चारुद्रत्त त्यां संकमो सुख जोगवतो बहु काळ रह्यो.

एक दिवस विद्याधरना राजाए चारुद्रत्तने कह्युं के, “हरीवंशने विषे उत्पन्न अएल कृष्ण वासुदेव आ म्हारी पुत्रीनो वर अशे, एम मने निमित्तियाए कह्युं ठे; माटे तुं आ म्हारी पुत्रीने लइ घरकामां कृष्णवासुदेव साथे परणाव.” चारुद्रत्ते तेनी हा कही एटले विद्याधरराजाए

एक विमानमां मणि सुवर्ण विगेरे जरी कन्यासहित चारूदत्तने बेसारी आकाशमार्गे विदाय कर्यो. पढी दिशानने वाजीत्रोना शब्दथी गजावतो ते चारूदत्त द्वारकामां पोताना मामाने घेर गयो, त्यां मामाए तेनो बहु आदरसत्कार कर्यो; त्यांथी कृष्णवासुदेव पासो जइ तेभने विद्याधरपुत्री आपी. कृष्णे चारूदत्तने रहेवा मोटे सुंदर महेल आप्यो अने बहु लक्ष्मी पण आपी तेथी चारूदत्त पोतानी वने स्त्रीसहित त्यां सुखे निवास करी आनंद पाभ्यो. अनुक्रमे बहु काळ विषयसुख जोगवी ते चारूदत्ते दिशाविरमणव्रत आराध्युं, तेना प्रजावथी ते स्वर्गने विषे गयो. ॥ इति चारूदत्तनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकने कहे ठे के):—हे जव्यजनो ! प्रथम दिशाविरमणव्रत नहि करनारा अने पढी ते व्रत लेनारा एवा चारूदत्तनुं चरित्र सांजळीने तमे दिशा परिमाणव्रत आदरो. पढी आणंदश्रावके मन वचन कायावने श्री जिनेश्वरना मुखथी दिशा विरमणव्रत धारण कर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे:—

दिसापरिमाणं समणोवासणं पञ्चखाण्ड ॥ से दिसापरिमाणे तिविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥
 १जुह्वदिसापरिमाणे २अहोदिसापरिमाणे ३तिरिअदिसापरिमाणे ॥समणोवासणं पंच अइआ

राजाणियवा न समायरिअवा ॥ तं जहा ॥ १ उहदिसप्पमाणाइक्कमे २ अहोदिसप्पमाणाइक्कमे
३ तिरिअदिसप्पमाणाइक्कमे ४ सखित्तवुद्धी ५ सइअंत.दाणं ॥

श्रावक दिशापरिमाणनुं पच्चरकाण करे ठे. ते दिशापरिमाण त्रण प्रकारनुं कहुं ठे. १ उ
परनी दिशानुं परिमाण, २ निचेनी दिशानुं परिमाण, ३ त्रांसी दिशानुं परिमाण. श्रावके दि
शापरिमाणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण आचारवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणेः—

१ उपरनी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, २ नीचेनी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, ३
त्रांसी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, ४ एक तरफ परिमाण वधारवुं अने एक तरफ घटा
रवुं, ५ भुली जवाथी धारेलुं परिमाण त्यजी देवुं.

पढी श्री वीरप्रभुए आणंदश्रावकनी आगळ जोगोपजोग व्रत कहुं के, जे एकवार जोग
वाय ते जोग कहेवाय ठे, अने जे वारंवार जोगवाय ते उपजोग कहेवाय ठे; एम त्रणलो
कना जाण एवा तीर्थकरोए कहुं ठे. जे श्रावक ज्ञावथी जोगोपजोगव्रतनुं परिमाण करे ठे,
ते आ लोकमां जोगोपजोगनुं स्थानक थाय ठे. जे सातमा व्रतरुप जोजनादिकने विषे परि
माण करे ठे ते धर्मकुमारनी पेठे एकठा थएला कर्मरूप रोगथी मूकाइ जाय ठे. तेवारे आ-

एंद श्रावके पुठ्युं, “हे जगवन् ! ते धमकुमार कोण हता ? अन तेषां ज्ञाजनादिकन विष शी
रीते परिमाण कयुं हतुं ?” त्यारे श्री महावीरप्रभुए कहुं:—

॥ जोगोपजोग नामना बीजा गुणव्रत उपर धर्मकुमारनी कथा ॥

जंबुद्वीपना आ जरतक्षेत्रमां महाकविना काव्यनी पेठे बहु अर्थ (धन) थी जरपुर अने
ब्राह्मण विगेरे वणोथी परिपूर्ण तेमज श्रृंगारादि अनेक प्रकारना रसथी संपूर्ण एवं कमळपुर
नामे नगर ठे, त्यां सर्व राजाउने विषे मुकुटमणिरूप अने युद्धमां खड्गथी विजय मेळवना
रो सत्याह नामनो राजा राज्य करतो हतो.

एक दिवसे कोइ निमित्तना जाण पुरुषे आवी राजाने कहुं के, “आ देशमां बार वर्षनो
डुकाळ पमशे.” निमित्तना जाण पुरुषनां आवां वचन सांजळी ‘तेमनां वचन खोटां न हो
य’ एम धारी राजा मनमां बहु कंपवा लाग्यो, अने मणि, सोनुं, रुपुं विगेरे सर्व धन खरची
धान्य अने घासनो संग्रह करवा लाग्यो; केटलाक लोको धन अने धान्य नहिं होवाने ली
धे बीजा देशमां जवा लाग्या; केटलाक वहाणे चड्या; केटलाक बीजे छीपे गया; अने के
टलाक नगरवासीलोको घरेणां वेची अनाज खरीदवा लाग्या. आ प्रमाणे सर्व नगरवासीलो

क निर्धनपणार्थी फागणमासमां खरीपमेलां पांदमांवाळा आंबानां ऊरुनी पेटे शौचवा ला
 ग्या. राजा पण “हाय हाय ! म्हारी आ निर्धनप्रजा कयां जशे” एवा शोकथी पोताना प्रभुप-
 णाने निंदवा लाग्यो. आवी रीतना गाढ शोकथी राजा अत्यंत तपी रह्यो हतो, एवामां अषारु
 मासना पहेला दिवसने विषे पूर्वदिशानो सुखकारी पवन वावा लाग्यो अने थोमे वखते सुगा-
 लरुप कल्पवृक्षना अंकुरानी पेटे पूर्वदिशामां वादळांनो जश्यो तेना जोवामां आव्यो; अने जेम
 पुन्यवंत पुरुषनी लक्ष्मी वधवा लागे तेम जोतां जोतां वादळांनो जश्यो वधवा लाग्यो. तेनी
 साथे राजानो हर्ष पण वधवा लाग्यो. वळी गाढ विजळीरुप आंगळीए करीने जाणे वरसादने
 बंध करनारा ग्रहोने तिरस्कार करतो होयनी ! जोशीनुरुप वगलाना समूहना नेत्रोने हर्ष प
 मारतो होयनी ! अने डुकाळरुप म्होटा चोरने जय पमारवा भाटेज गर्जना करतो होयनी !
 एवो मेघ पोताना धारारुप मुशळ (सांबेला) वरु जाणे पृथ्वीने खांमवा लाग्यो होयनी ! ए
 म माणसोने हर्ष पमारतो ठतो एवी रीते वरसवा लाग्यो के जेशी ‘पृथ्वी पाणीमां वूमी
 जशे.’ एम लोको मानवा लाग्या, अने परस्पर हाथमां ताळीन दइ पेला निमित्तना जाण पु
 रुषनी मंशकरी करता कहेवा लाग्या के, “निश्चे आ वरसादथी डुकाळ गयो.” पठी मेघ स

र्व पृथ्वीने पाणीवढे कृतार्थ करी जाणे लोकनी स्तुतिना जयथीज होयनी ! एम कोइ ठेकाणे चाढ्यो गयो. म्होटानी रीत एवीज होय ठे.

एक दिवस वनपाले राजानी पासे आवी हाथ जोमीने आ प्रमाणे विनंती करी केः—“हे नाथ ! आपना उद्यानमां चार मासना निवास करीने रहेला युगंधरनामना मुनिने आजे केवळज्ञान उत्पन्न थयुं ठे.” आवां वचन सांजळी वनपालने घरेणां विगेरे आपीने संतोष प-
मादी राजसत्याक मुनिने वंदना करवा माटे तुरत उद्यानमां आयो. त्यां तेणे मुनिने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी धर्मदेशना सांजळी. पढी राजाए हाथ जोमीने हर्षथी पूत्र्युंः—
“हे जगवन् ! निमित्तना जाण पुरुषनुं वचन खोटुं शाथी थयुं ?” तेवारे केवळीयुगंधर मु निए कथुंः—“हे राजन् ! सावधान थइने सांजळ. जो के ग्रहयोगथी बारवर्षना हुकाळ प्रगट थयो हतो, परंतु जे कारणथी ते निष्फळ थयो, ते निमित्तना जाण पुरुष जाणतो नहोतो. हे राजन् ! जेणे बारवर्षना हुकाळ तोमी नांखयो, तेना संबंध सांजळः—

आ ज्जरतक्षेत्रना पुरिमताल नामना नगरमां यौवनावस्थाने विषे पण कर्मना दोषने ली धे महारोगथी पीडा पासतो एवो कोइ प्रवरनामना पुरुष रढेतो हतो, ते पुरुष रसनाइंझिना

लोन्नथी जे जे रस खातो ते ते रस तेने बहु पीना करनारो थइ परतो हतो. एक दिवसे ते पुरुषे विचार्युं के, “जे जोजन म्हारा शरीरने बहु पीना करनारुं थाय ते तेनुं पञ्चरकाण लइ हुं अनाहारनुं फळ शामाटे न लउं? उत्तम नेत्रवाळी स्त्री पण म्हारी सेवा करती नथी, एटलुंज नहीं पण ते म्हारा सामुं नहिं जोतां दूर नासती फरे ठे; तो ते स्त्रीनुं पण पञ्चरकाण लइ हुं आ म्हारा मनुष्यजन्मने शामाटे न सफळ करुं?” आ प्रमाणे विचार करीने बुद्धिवंत पुरुषोने विषे मुकुटमणि सरखा अने उज्वळ बुद्धिवाळा ते पुरुषे गुणवंत गुरुननी पासे जइने कह्युं:—“हे स्वामिन्! आजथी आरंजीने हुं डुध, दहीं, घी, तेल, गोळ विगेरे मीठां, चीकणां, खारां, खाटां आहारने नहि खाउं. वळी हमेशां उनोदरी तप करीश. तेमज जेमनी पासे रहेवाथी पुरुष क्यारे पण मुक्ति पामी शकतो नथी एवी संसारना मुळरूप स्त्रीनुं पण पञ्चरकाण लउं बुं.”

पढी धारेला व्रतने सुखे पाळतो एवो ते पुरुष केटलेक दिवसे व्रतना प्रज्ञावथी नीरोगी थयो, अने अनुक्रमे तेने बहु लक्ष्मी पण प्राप्त थइ. रुपथी जाणे समुझनी लेहेरोज होयनी! एवी दासी उ, जाणे थोनी समृद्धिवाळा स्वर्गने त्यजीने देवतानी स्त्रीनुंज आवी होयनी! एम तेना घरने विषे क्रीना करती हवी. आ प्रकारनी समृद्धि उतां वैराग्यनारंगथी रंगाइ गयेलुं ते प्रवरनुं चित्त

क्यारे पण इंद्रियोने स्वाधिन थयुं नहीं. तेना घरने विषे बहु बहु मार्गोथी असंख्य धन आववा लाग्युं, तेवीज रीते ते पात्रदान, दयादान अने उचितदान ए त्रण मार्गोथी जतुं पण हतुं.

कोइ वखत एवो म्होटो डुकाळ पड्यो के, जेमां माता पिता अने ज्ञाइ ब्हेन अनाजने माटे लरवा लाग्यां, अने विचारा गरीब लोको तो अनाज विना यमराजनी नगरीमां पहोच्यो. जेम उनाळानी ऋतुमां सामान्य तळावो सुकाइ जय अने समुद्र वृद्धि पामे तेम सामान्य दानेश्वरीनां दान बंध थइ गयां अने प्रवरनुं दान वृद्धि पामवा लाग्युं; तेथी जेम संसारथी जय पामता प्राणीनु वीतरागना धर्मने सेवे, तेम डुकाळथी जय पामेला लोको प्रवरनी सेवा करवा लाग्यां. चारे दिशानु तरफथी आवेला लाखो मुनिनुने प्रवर हर्षथी पकवान, डुध, दही, घी, विगेरे प्रासुकवस्तुनु बोराववा लाग्यो; तेमज माता, पिता, ज्ञाइनु, ब्हेनो अने बीजा कार्य करनारा असंख्य माणसोने निरंतर पोताना घरे जमारवा लाग्यो. पढी अखंफित व्रत वाळो, दान आपवामां प्रीतिवाळो अने वखाणवायोग्य गुणवाळो ते प्रवर काळ करी स्वर्गने विषे गयो. त्यां देवजवमां शाश्वत जिनेश्वरनी महायात्रा करवाथी निर्मळ दिवाळा अने इंद्रना सरखी समृद्धिवाळा ते देवताए विचार्युं के, “हुं अहिंथी चवीने कोइ युगप्रधानश्रावक

ने घेर पुत्रपणे उत्पन्न थानं, पण कोइ अधम कुळवाळाने त्यां उत्पन्न नहीं थानं.”

केवळी युगंधर मुनि सत्याह राजाने कहे ठे के:—हे राजन्! आ त्हारा नगरना चित्रशाळा नामना परामां जिनधर्मने विषे तत्पर अने दयावंत एवो बुद्ध नामनो श्रावक रहे ठे; तेने विमळा नामनी स्त्री ठे. ए श्रावके बार वर्षनो डुकाळ जाण्या ठतां पण धान्यनो संग्रह कर्यो नहोतो. हवे ते बुद्धनी स्त्री विमळाना नदरमां पेलो प्रवर के जे देवता थयो हतो ते उत्तम स्वप्न आपी अवतर्यो अने पढी मास पुरा थया एटले शुद्धलग्ने विषे जन्म्यो ठे. ते पुत्रना जन्मना पुन्यथी आ बारवर्षनो डुकाळ दूर थइ गयो.

केवळीनां आवां वचन सांजळी बहु हर्ष पामेलो राजा सत्याह तेमने वंदना करी बुद्धो ठने घेर आय्यो, त्यां तेषे पुत्रना खोळामां माथुं मूकीने कह्युं के, “डुर्जिहरूप समुझ्मां पने ला जगतने तारवामां वहाण सरखा हे बाळक! हुं तने नमस्कार करुं तुं. म्हारा राज्यनो रा जा तुं पोते ठे, अने हुं त्हारो तळार तुं.” पढी राजाए “डुर्जिहने दूर करवाथी आ कुमार मूर्तिवंत धर्मसमान ठे.” एम विचार करी तेनुं धर्म एवुं नाम पामथुं. धर्मकुमारनुं आवुं आश्चर्य करनारुं चरित्र सांजळी बीजा राजाने पण पोताना देशमां डुर्जिहने दूर करनारी धर्म-

कुमारनी आज्ञा फेरवी, अने नदीन जेम समुझे मळे तेम अनेक राज्यकन्यान धर्मकु-
 मारने परणी. हवे सर्व पृथ्वी उपर पोतानी आज्ञा फेरवनारो अने गुरुनी सेवाभां प्रीतिवा-
 लो धर्मकुमार स्वर्गलोकमां देवतानी पेठे आ लोकमां विषयसुख जोगववा लाग्यो. बहुकाळ
 विषयसुख जोगवी पढी गुरुपासे दिक्षा लश् अनुक्रमे केवळज्ञान पाभेला ते धर्मकुमारमु
 निमोक्ष पाभ्या. ॥ इति धर्मकुमारनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे ठे के):—हे ज्यजनो ! तमे आ धर्मकु-
 मारना चरित्रने सांजळी सातमा व्रतने विषे आदर करो.

प्रभुनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके कहुं:—हे जिनराज ! हुं ए व्रत धारण करुं हुं.
 ते आ प्रमाणे. जोगोपजोगव्रतमां म्हारे नाह्या पढी शरीर लुवा माटे एक सुगंधी रंगलो रु-
 माल, दांतनो मेल उतारवा माटे महुमानुं दातण, शरीरे चोळवा माटे शतपाक तथा सहस्र
 पाक तेल, पुष्प विगेरेना सुगंधथी सुवासवाळुं घनंना लोटनुं नवरगुं, न्हावामां बहु म्होटा
 नहीं अने बहु न्हाणा नहीं एवा आठ घना पाणी अने शरीरे नुढवामां एक रेशमी लुगणुं त-
 था वे सुतरान लुगणां तेमज मलीयागर चंदननो विलेप ए प्रमाणे म्हारे कडपे; ते विना वी-

जुं कांइ कट्टे नहीं. वळी जोगने विषे पुष्पोमां कमळनुं पुष्प, माळामां मालतीना पुष्पनी
 माळा, आन्नरणमां चितर विनानां बे कुंरुळ अने एक नामवाळी वींटी कट्टे; तेमज जोगने
 अर्थे अग्र अने तुरुक विगेरेनो धुप पण म्हारे कट्टे. हे नाथ! हुं म्हारी शक्ति प्रमाणे जोग-
 जनविधिनुं परिमाण आ प्रमाणे करुं तुं. म्हारे अगना अथवा चोखाना घी के तेलमां तळीने
 आय ठे ते पेया कट्टे, बीजा पेयानो हुं नियम करुं तुं. एकवान्नमां खांरु पायेला घेवर, चो-
 खानी जातिमां कमोदना चोखा, वीदळमां मग, अरुद अने चणा कट्टे, ए विना बीजा वी-
 दळ धान्यनो म्हारे नियम ठे. आसो अथवा कारतक मासमां अण्डुं गायनुं सुगंधीदार घी क
 ट्टे, ए शिवाय बीजुं घी कट्टे नहीं. शाकोमां १ चंचु, २ मंरुकिका अने ३ सोवस्ति ए त्रण
 जातनुं शाक कट्टे. फळोमां पळ्वंक अने बीलीफळ विगेरे मोठांफळो तेमज वटकपटी तथा
 पूरण कट्टे, बीजा नहीं. जायफळ, कंकोल, कपुर, लविंगवाळुं पान कट्टे, ए विना बीजां
 पान न कट्टे. आकाशना पाणी विना वाकीना पाणीने त्यजी दनुं तुं. जोगोपजोगने विषे
 आ नियमो हुं जावजीवसुधी पाळवानुं धारुं तुं. तेवारे जगवाने सातमा व्रतनो आलावो उच्च-
 राव्यो. ते आ प्रमाणे:-

उवन्नोगपरिन्नोगद्वयं समणोवासनं पञ्चस्काइ से डुविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥ जोअणल्लय
 कम्मनं अ । जोअणनं समणोवासणं इमे पंच अइआरा जाणियद्वा न समायरियद्वा ॥ तं
 जहा ॥ १सच्चिताहारे, २सच्चित्तपन्निवदाहारे, ३अप्पन्नत्तिन्नसहिज्जस्करणया, ४डुप्पन्नत्तिन्नसहि-
 ज्जस्करणया, ५तुच्चोसहिज्जस्करणया ॥ कम्मनंणं समणोवासणं इमाइ पन्नरस कम्मादाणाइ जा
 णियद्वाइं न समायरियद्वाइं ॥ तं जहा ॥ १इंगालकम्ममे २वणकम्ममे ३सामीकम्ममे ४ज्जासीकम्ममे
 ५फोमीकम्ममे ६दंतवाणिज्जे ७लस्क्वाणिज्जे ८रसवाणिज्जे ९केसवाणिज्जे १० विसवाणिज्जे ११ जंतपी
 लणकम्ममे १२ निलंठणकम्ममे १३ दवग्गिदावणया १४ सरदहतलायसोसणया १५ असइपोसणया ॥

श्रावक जोगोपजोगव्रतनुं पञ्चस्काण करे ठे, ते व्रत वे प्रकारनुं ठे. एक जोजनथी अने बी
 जुं कर्मथी. तेमां पेहेला जोजनथी जोगोपजोगव्रतना पांच अतिचार ठे, ते श्रावके जाणवा
 पण आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे. १ पृथ्वीकाय, अप्पकाय अने वनस्पतिकाय स
 चित्त पदार्थोने खावा. २ ऊरु विगेरे सचित्त पदार्थने वळगी रहेला गुंद विगेरे अचित्त पदार्थ
 ने खावा. ३ अग्निथी नहिं पाकेला चोळा विगेरे खावा. ४ अग्निथी बराबर नहिं शेकायेली व
 स्तुने शेकायेली बुद्धीथी खावी. ५ मगफली विगेरे बहु बीजवाळी अने थोमी तृप्ति करनारी

हलकी वस्तु खावी. बीजा कर्मथी जोगोपजोगव्रतना पंदर अतिचार ठे, ते आ प्रमाणे:-

१ अंगारा करवा अने वेचवा ए विगेरे अग्निकायनो समारंज करवो, २ जानो कपाववां अने वेचवां, ३ गावां कराववां अने वेचवां, ४ ज्ञाना करवा, ५ कोदाळा विगेरेथी पृथ्वी खोदीने आजीविका करवी, ६ हाथीना दांत अथवा शंख विगेरेनो वेपार करवो, ७ लाखनो वेपार करवो, ८ दारु वेचवो, ९ चमरी गायना वाळ वेचवा, १० ऊेरी वस्तु वेचवी अथवा बीजानो घात आय एवां शस्त्र वेचवां, ११ यंत्रथी तल अथवा शेरनी पीलवी, १२ बळद घोडा विगेरेने खसी करवा अथवा तेमनां नाक कान विंधवां, १३ खेतरमां लाय करवी, १४ सरोवर अथवा तळावोने सुकवी देवां, एटले पोताना खेतरमां घळं विगेरे धान्य वाववाना हेतुथी तेमां पाणी लइ जवा सारु तळावने फोनी नांखवुं, १५ पोतानी आजीविका चलाववामाटे असती स्त्रीनुं पोषण करवुं. उपर पांच अतिचार अने आ पंदर कर्मादान श्रावके त्यजी देवां.

हवे श्री महावीरप्रभु कहे ठे के, जे श्रावक अनर्थदंभ विरमणरुप आठमाव्रतने पाळे ठे, ते आ ज्ञवमां आपत्ति पामतो नथी अने परज्वमां नरकादिगति पण पामतो नथी. जे पुरुषो अनर्थदंभथी विराम पामे ठे तेज सुरसेननी पेठे सुखी आय ठे, अने जे पुरुषो अनर्थदंभथी

विराम पामता नथी तेन महासेननी पेठे दुःखी आय ठे. तेमनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ अनर्थदंमनामना वीजा गुणव्रत उपर सुरसेन अने महासेननी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां जिनधर्मरूपं सुन्नटथी जेमां विघ्नरूप शत्रुल प्रगट थता नथी एवी, तेम ज जिनराजना मंदिरोथी मनोहर अने उत्तम लक्ष्मीवाळी बंधुरानामनी नगरी ठे, ते नगरी मां सर्व वीरपुरुषोने विषे मुकुटमणि समान, तथा शस्त्र अने शास्त्रविद्यामां कुशल एवो वीरसेन नामनो राजा राज्य करतो हतो; ते राजाने प्रताप अने यशथी सूर्य तथा चंद्रना प्रजा वने जीतनारा सुरसेन अने महासेन नामना वे पुत्रो हता. रूप अने सौजाग्यना समूहथी ते वने कुमारोने वीजा कोइनी उपमा योग्य न होवाथी ते वने कुमारोज एक वीजाने उपमा आपी शकाय तेवा हता. ते वने कुमारोनां नेत्रो प्राणीनुने जोवामां, हाथो मोहरूप शत्रुने तो मी पामवामां अने पगो सारे मार्गे चालवामां शोचता हता.

कोइ वखते महासेन कुमारने जीन उपर आश्चर्यकारी म्होटो रोग उत्पन्न ययो, ते रोग ने मटारुवा माटे वीरसेन राजाए बहु बहु वैद्यो तेमाव्या, ते वैद्यो रोग उपर वारंवार औषध लगावुवा लाग्या, परंतु ते औषधथी जीन लोचनी पेठे बहु कठोर बनी गइ. पठी वैद्यो

“आ कुमारने हवणां धर्मरूप औषध करवानी जरूर ठे.” एम कही ते महासेनकुमारने दरिङ्गी पेठे त्यजी दइ पोतपोताने घेर गया. अनुक्रमे राजकुमारनी जीजमांथी बहु दुर्गंध निकळवा लागी, अने तेना उपर बहु मांखीन बेसवा लागी; तेथी महासेन बहु दुर्गंधीनुं स्थान अइ पळ्यो. आथी माता पितादि सर्व स्वजनोए तेने चंमालना पात्रनी पेठे त्यजी दीधो; परंतु पोताना ज्ञाशनी आवी दुःखी अवस्था जोइ ज्ञाशना स्नेहथी परवश अएलो सुरसेन एकलो ते दुर्गंधने सहन करी तेनी पासे रह्यो. अने “जो ए ज्ञाश ज्ञोजन करशे तोज हुं ज्ञोजन करीश अने जो ते मरी जशे तो हुं पण अनशन लइ मरीश.” एवो निश्चय करीने ज्ञाशना स्नेहथी बहु दुःखी अएलो सुरसेन लुगमावमे तेना म्हो उपरथी मांखीन उन्मास्तो तेनी पासे बेगो. पढी तेने वारंवार नवकारमंत्र संजळावतां तेना म्होमां नवकारमंत्रथी मंत्रेलुं पाणी मूकवा लाग्यो. जेवी रीते भुख्या माणसना म्हंमां कोळीयो कोळीयो अनाज मूकवाथी तेनी भुख मटती जय ठे तेवी रीते सुरसेन जेम जेम महासेनना म्हंमां पाणीनां टीपां मूकतो गयो, तेम तेम तेनी पीडा मटवा लागी. थोमे वखते महासेननी सघळी पीडा जती रही, जी ज रोगविना अइ गइ अने म्हों घणुं सुगंधीवाळुं थयुं. अहा ! धर्म कोने आश्चर्य करनारो थतो

नथी ? जे रोगने मटारुवामां वैद्योनी कांइपण शक्ति चाली नहीं, ते रोग फक्त धर्मरुप औ-
 पधथी दूर थयो. फक्त सूर्यथीज दूर करी शकाय एवा अंधकारने विषे शुं ताराजुनी शक्ति
 चाले खरी ? ना नज चाले. हवे जेम राहुथी मूकायला सूर्यने जोइ पूर्व दिशाना देशो ऊळ
 हळता थाय तेम रोगरहित थयेला महासेनने जोइ सर्वे स्वजनलोको सुखी थया. पठी वने
 ज्ञाइन स्त्री अने धननो अनादर करी धर्मने विषे विशेष आदरवाळा थया.

हवे चंद्रप्रतिबिंब जेम आकाशने शोजावे तेम कोइ वखते अवधिज्ञानथी पूर्ण एवा श्री
 ज्ञावाहुसूरिए ते नगरना उद्यानने विषे समवसररी सुशोजित कर्युं. गुरुनुं आववुं जाणी सुरसेन
 तथा महासेन वने ज्ञाइनए उद्यानमां जइ गुरुने प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी. पठी गुरुए आपे
 खा धर्मोपदेशरुप उत्तमखादवाळा अमृतनुं पान करीने सुरसेनकुमारे प्रोताना ज्ञाइ महासेनने
 जीजे रोग थवानुं कारण पूब्युं; एटले गुरुए प्रवचनरुप क्षीरसमुद्रना कछ्छोल सरखुं अने सं
 सारना क्लेशने दूर करनारुं वचन कहुं केः—“हे महाज्ञाग ! सावधान थइने सांजळ.

आ जरतक्षेत्रमां देवपुरीसमान मनोहर मणिपुरनामना नगरमां जिनधर्मने विषे प्रीति
 वाळो मदननामनो कोइ सुजट रहेतो हतो, तेने सरखी आकृतिवाळा, सरखा बळवाळा, स

रखा धनवाळा अने सरखा तेजवाळा जाणे बन्ने हाथ होयनी ! एवा धीर अने वीरनामना बे पुत्रो हता. जिनप्रवचनरुप अमृतरसनो स्वाद लेनारा ते बन्ने ज्ञाश्नुने जो के संसाररुप साप रुस्यो हतो तोपण तेउ ते संसाररुप सापना मोहरुप विषथी मूर्धा पाम्या नहोता.

कोइएक दिवस ते बन्ने ज्ञाश्नु पोताना उद्यानमां गया, त्यां तेमणे पोताना वसंत नामना मामा के जेमणे दीक्षा लीधी हती, ते मुनिने जूमि उपर पकी गयेला, अने जेमनी आसपा स बहु माणसो उजा हता तेवी अवस्थामां दीठा. तेथी “आ गुं थयुं?” आ गुं थयुं?” एम व्याकुल थयेला धीर कुमारे पूठयुं; एटले कोइएक पुरुषे कह्युं के, “कायोत्सर्ग करीने उजेला आ मुनिने कोइएक दुष्ट साप करनी राजाना अपराधीनी पेठे आ म्होटा राफरामां पेसी ग यो ठे.” पठी मामा उपर मोहने लीधे स्नेहथी वीरे कोप करीने कठोर वचन कह्युं के, “अरे! ए नासी जता दुष्ट सापने तें केम न मारी नाख्यो?” तेवारे धीरे वीरने कह्युं. “ज्ञाइ सापतो जीवतो चाळयो गयो अने हवे तुं जीजथी शामाटे पाप बांधे ठे?” त्यारे वीरे कह्युं.—“हे धीर! जेणे मुनिने रुश्या ते दुष्ट सापने मारी नांखवाथी निश्चे धर्म थाय ठे. दुष्टने शिक्षा क रवी अने साराने पाळवा ए कृत्रियनो धर्म ठे. हुं आ जे कहुंते ते खोटुं होय तो जले म्हारी

जीजने विषे पाप लागे.” पठी दयासमुद्र एवा धीरे वीरना वचननो तिरस्कार करतां मणि, मंत्र, अने औपधिना वळथी मुनिने जीवता कर्या. मुनि जीवता थया तेशी बहु हर्ष पामेला ते वने ज्ञाइन सर्व लोकोने वखाणवा योग्य थया. पठी जिनधर्मने पाळता, गढ पापरुष वन ने वाळी नांखता अने पोतानी कीर्तिथी जगतने उज्वळ करता एवा ते वने ज्ञाइन बहु काळसुधी सुख जोगवी अने आयुष्य पूर्ण थये मृत्यु पामी, अनुक्रमे धीरनो जीव ते तुं पुन्यने लीधे सुरसेन थयो अने वीरनो जीव ते आ त्हारो न्हानो ज्ञाइन महासेन थयो.

श्री जम्बाहुसूरि सुरसेनने कहे ठे के:—“हे सुरसेन! ते आ त्हारा ज्ञाइने पाप वचन थी उत्पन्न थएला कर्मने लीधे वैद्योथी पण न मटी शके तेवो जीज नपर रोग थयो. वळी साधुराजने जीवारुवाथी तने जे पुण्य उत्पन्न थयुं ते पुण्यथी तें त्हारा ज्ञाइना रोगने तरत दूर कर्यो ठे.”

सूरिनां आवां वचन सांजळी जातिस्मरण ज्ञान पामेला ते सुरसेन अने महासेन नामना वने ज्ञाइन जिनदिक्षा लीधी. पठी उत्तम चारित्ररुप अमृतवने व्रतरुप वेळनुं सिंचन करी अने तेशी धर्मरुप फूल मेळवी अंते ते वने ज्ञाइन मुक्तिरुप फळ पाम्या. ॥ इति सुरसेन तथा महासेननी कथा. ॥

(श्री महावीर प्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे ठे के):—“हे ज्ञयजनो ! तमे आ सुरसेन अने महासेनना इष्टांतने सांज्ञळीने शुद्ध अध्यवसायथी त्रीजा गुणव्रतने पामवामां बहु आदर करो. जे कर्मथी लोकमां धर्म, अर्थ अने काम न मेळवी शकाय तेने अनर्थदंम कहेवाय ठे. ते अनर्थदंम चार प्रकारनो ठे. १ प्रमादाचरित, २ अपध्यानाचरित, ३ हिंसाप्रदान, ४ पापकर्मा प्रदेश. तेमां जे प्रमादथी जीवहिंसा कराय ते प्रमादाचरण कहेवाय ठे. आर्तरौडध्यानथी जे चिंतवन कराय ते अपध्यान कहेवाय ठे. प्राणीनुनो वध थाय एवा यंत्र, शस्त्र, खांणीत, सां बेलुं, घास अने लाकमां विगेरेनुं आपवुं ते हिंसाप्रदान कहेवाय ठे. बीजाने पापकर्मनो उपदेश करवो ते पापकर्माप्रदेश कहेवाय ठे.” पठी आणंदश्रावके चार प्रकारना अनर्थदंम विरमणव्रतने आदर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे:—

अणढदंमयं समणोवासतं पञ्चस्काइ ॥ से अणढदंमे चउद्विहे पन्नत्ते ॥ तं जहा ॥ १अव
द्याणायरिए, २पमायायरिए, ३हिंसप्पयाणे, ४पावकम्मोवएसे ॥ अणढदंमवेरमणस्स सम
णोवासएण इमे पंच अइआरा जाणिअवा न समायरिअवा ॥ तं जहा ॥ १कंदप्पे, २कुक्कुईए,
३मोहरीए, ४संजुत्ताहिगरणे, ५उवज्जोगपरिज्जोगतिरित्ते ॥

श्रावक अनर्घदंमनुं पञ्चकाण करे ठे, ते अनर्घदंम चार प्रकारनो कह्यो ठे. १ अपध्याना चरित; २ प्रमादाचरित; ३ हिंसाप्रदान; ४ पापकर्मापदेश. श्रावके अनर्घदंमना पांच अति-चार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणे:—१ कंदर्प—ते कामविकार उत्पन्न थाय तेवी वाणी बोलवी अथवा तो रागना उछाळाथी हास्यवाळुं अने मोहने उत्पन्न करे तेवुं म-शकरीनुं वचन बोलवुं. २ कौकुच्य—ते हास्यने उत्पन्न करे तेवा अनेक प्रकारना मुख नेत्रनी चेष्टा करवापूर्वक ज्ञान चेष्टा करवी. ३ मौखर्य—ते निर्लज्जपणे नहिं मळतुं आवे तेवुं असत्य वचन बोलवुं. ४ संयुक्ताधिकरण—ते काम करवानां साधनो तैयार करी राखवां. जेम खांणी यो अने सांवेळुं, धनुष्य अने बाण, हळ अने फाळ, ए विगेरे. ५ उपजोग परिजोगातिरिक्त—ते पोताने खपमां आवती वस्तु वधारे तैयार करी राखवी.

(श्री महावीर प्रभु कहे ठे के):—“हे आणंदश्रावक! हवे तुं अनुक्रमे चार शिक्षाव्रत सांजळ.—सावधयोगने त्यजी दइ एक अंतमूहुर्तसुधी मनमां शुद्ध ध्यान करवुं तेने पहेळुं सामाधिक नामनुं शिक्षाव्रत कहेवाय ठे. हे ज्ञव्यजनो! यतिधर्मरूप लक्ष्मीने निवास करवानुं स्थान अने संसारने दूर करनासुं जे सामाधिकव्रत तेने तमे ज्ञावशी सेवो. जो के मुनिउ अथ

वा श्रावको सर्व विरतिरुष चारित्र बहु काळसुधी पाळे, तोपण तेमने सामायिक विना ते चारित्र बराबर फळ आप्णारुं थतुं नथी. अति क्रूरकर्म करनारो, बहु पाप करनारो अने माठां कर्म करनारो एवो पण जीव केसरीचोरनी पेठे सामायिकथी शुद्ध आय ठे.” तेवारे आणंद श्रावके पुढ्युं. “हे जगवन् ! ते केसरी कोण हतो ? अने तेणे सामायिक शी रीते पाळ्युं ? ते कृपा करीने कहो. त्यारे जगवाने कह्युं. सांजळः—

॥ सामायिकनामना पेहेला शिहाव्रत उपर केसरीचोरनी कथा ॥

आ जगतक्षेत्रमां कामपुरनामना नगरने विषे न्यायरुपबनने पोषण करवामां मेघसमान, वैरी एवा राजानेने अग्निसमान, सर्व स्थानके विजय मेळवनार अने राजानुंनी मध्ये चं इसमान एवो विजयनामनो राजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां सिंहदत्त नामनो एक शेठ रहेतो हतो, तेने केसरीनामनो पुत्र हतो; ते केसरी हमेशां नगरमां चोरी करतो हतो. जो के तेना पिताए तेने बहु बहु वार्यो हतो, तोपण ते पोताना धंधाने त्यजी देतो नहोतो.

एक दिवसे सिंहदत्तशेठे विजयराजानी पास आवी प्रणाम करीने कह्युं केः—“हे महाराज ! म्हारे केसरीनामनो पुत्र ठे, ते हमेशां नगरमध्ये चोरी करे ठे, में तेने बहु वार्यो तोपण

ते पोतानो धंधो त्यजी देतो नथी तेश्री म्हारे ते पुत्रनो खप नथी; माटे तेना कुकृत्यनो ठ-
 पको मने आपशो नही." पठी राजाए ते केसरीने तिरस्कार करी तुरत नगरमांथी बहार
 काढी मूक्यो. केसरी पण राजाना जयथी बीजा देश तरफ जवा चाली निकळ्यो. आगळ
 जतां तेणे अरण्यमां शीतळ पाणीथी ज्ञरपुर एवं एक सरोवर दीवुं, तेमां ते जेवो पाणी पी
 वा जाय ठे तेवो तेने विचार थयो के, "अरे धिक्कार ठे! धिक्कार ठे!! में आजनुधी कोइ दिव
 स चोरी कर्या विना पाणी पीधुं नथी अने आजे पीवुं पमे ठे." आवी रीते विचार करी मा
 गें चालवाथी थाकी गयेलो ते केसरी पाणी पी अने पठी तळावमां नाह्यो; त्यार पठी तेणे त
 लावनी पाळ उपर रहेला अने बहु फळोने लीधे नमी रहेला एक आंवाना ऊरु उपर चमी
 केरीउ खाधी. पठी गर्वधारी ते विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! आजे म्हारो दिवस
 चोरी कर्या विना जशे." आवी रीते ते विचार करतो हतो, एवामां पगमां चांखमी पहेरना
 रो कोइ पुरुष आकाशमार्गेथी तळावने कांठे उतर्यो. तेणे आकाशमार्गमां सूर्यना तापथी आ
 कुळ व्याकुळ थएला नेत्रोने आमतेम फेरवी, पगमांथी चांखमीउ काढी तुरत न्हावा माटे
 पाणीमां प्रवेश कर्यो. ते वखते "निश्चे आ चांखमीउ हं चोरी लउं." एम विचार करी आं-

बा उपर बेठेलो केसरी तुरत निचे उतरी पगमां चांखनीन पहेरी आकाशमार्गे चाली निक
 ट्यो. पढी पगमां चांखनीन धारण करनारो ते केसरी वनना कोइ प्रदेशमां दिवस गाळी रा
 त्रीए आकाशमार्गे थइ पोताना घरे आय्यो. त्यां तेणे पोताना पिताने “म्हारी चोरीनी वात
 राजाने कही तमे मने नगरनी बहार काढी मूक्यो ठे.” एम कही लाकनीवमे बहु मार्यो, ते
 थ्री ते मृत्यु पाभ्यो. पढी तेने त्यजी दइ महा समृद्धिवाळा शेठना घरमांथी सारीसारी मूढ्य-
 वाळी वस्तुनी चोरी करी ते केसरी फरी आकाशमार्गे थइ पेला सरोवरने कांठे आव्यो. आ
 प्रमाणे ते दुष्ट चित्तवाळो हमेशां नगरने विषे चोरी करवा लाग्यो. साधु साध्वीनने पण लुंठ
 वा लाग्यो, तेथी ते नगरने रात्री यमराजना आववा सरखी देखावा लागी.

पढी महाजन लोकोना कहेवाथी नगरनी तेवी हकीकत जाणी राजाए कोटवाळने बो-
 लावी एवो ठबको आप्यो के जेथी ते निचुं मुख करी राजाने आ प्रमाणे कहेवा लाग्यो:-
 “महाराज ! आकाशमां चालनारो कोइ चोर आपणा नगरमां चोरी करे ठे; कारण के पृथ्वी
 उपर तेनुं पगलुं कोइ ठेकाणे जोवामां आवतुं नथी.”

हवे प्रजाना दुःखथी दुःखी अएलो राजा विचार करवा लाग्यो के:-“हाय हाय ! हुं रा

ज्य करतांढतां. म्हारी प्रजा दुःख पामे ठे. सघळा तपस्वीनुना तपना अने महासतीनुना शी
 ळना प्रजावथी सर्व माणसोने दुःख उत्पन्न करनारो जे आ चोर ते म्हारा हाथमां आवो.”
 आ प्रमाणे कही थोमो परिवार साथे लइ राजा चारे तरफ चोरनी शोध करवा लाग्यो. अनु
 क्रमे फरतां फरतां नगरमां कोइ ठेकाणे तेणे चोरनुं पगलुं विगेर कांइ पण दीवुं नहीं, तेथी
 खेद पामी नगरनी वहार कूवा, तळाव विगेरे जोया, तोपण ते चोरनो पत्तो न लाग्यो. पठी
 वनमां फरता एवा राजाने कोइ ठेकाणेशी कपुर अगुरु विगेरेना धूपनो सुगंध आव्यो, ते
 सुगंधने अनुसारे राजा आगळ चाढ्यो तो तेणे एक चंम्बिकांनुं मंदीर दीवुं. ते मंदिरमां चंपा
 नां पुष्प विगेरेशी पूजा करेला चंम्बिकादेवीनां तेणे दर्शन कर्यां. ते वखते उत्तम लुगमां अने
 घरेणांवाळो कोइ पुजारीपुरुष देवीनी आगळ धूप मूकी हाथ जोम्बिने प्रणाम करतो तेना
 जोवामां आव्यो. तेने राजए पूव्युं के, “आ चंम्बिकादेवीनी कया पुरुषे शा कारणथी पूजा
 करावी ठे? अने तने आ उत्तम लुगमां अने घरेणां कोणे आप्यां ठे? तेवारे पूजारीए कह्युं:—
 “महाराज! हुं दरिडी वाणीयानो पुत्र तुं, हुं चंम्बिकादेवीनी पूजा करुं तुं, तेथी ते देवी मने प्र
 सन्न थयां ठे. हुं ज्यारे ज्यारे सवारमां पूजा करवा आवुं तुं त्यारे त्यारे देवीना पग निचेथी

मणि, सोनुं विगेरे वस्तु मने मळे ठे. हुं चंमिकादेवीनी त्रण काळ पूजा करुं तुं अने तेमना नामनो जप करुं तुं; माटे ते देवीना प्रसादथी म्हारा घरने विषे बहु लक्ष्मी ठे.”

राजाए पूजारीनां वचनथी “आ मंदिरे रोज चोर आवे ठे.” एवो निश्चय करी पोतानुं दिवसनुं काम करवा माटे ते पोताना राजमंदिरे आव्यो, अने रात पनी एटले ते राजा पोताना सारा सारा सुजटपुरुषोने साथे लश् चंमिकाना मंदिरे आव्यो. त्यां सुजटोने थोमे थोमे ठेठे ठानी रीते उज्जा राखी पोते मंदिरना थान्जलानी पासे संताडने उज्जो रह्यो. पढी अर्धी रातने वखते चांखनी पहेरीने आकाशमांथी उतरतो चोर तेना जोवामां आव्यो. हवे चोर मंदिरनी बहार पगमांथी काढी नाखेली बन्ने चांखनीने नावा हाथमां लश् मंदिरनी अंदर गयो, त्यां तेषे मणिना समूहथी देवीनी पूजा करीने कह्युं के:—“हे मात ! चोरी करनारा अने स्वहंद-चारी एवा मने खातर पारुवामां तुं बहु समृद्धि आपनारी थजे.” चोर आ प्रमाणे कही जे-टलामां पावो वढ्यो तेटलामां राजाए मंदिरनुं बारणुं बंध करीने कह्युं के:—“अरे निर्दय ! मं तने जीवतो मूक्यो ठतां तुं म्हारी नगरीने त्यजीने जतो नथी?” राजाए आ प्रमाणे तिरस्कार कर्यो एटले ते चोरे क्रोधथी तेना सामे चांखनी फेंकी, तथी राजा चांखनीना घा तरफथी

दूर खसी गयो एटले चोर वारणुं उधामी नाठो. तेवारे राजाए “हे सुज्जटो! दोमो! दोमो!! आ
 केसरीचोर नासी जाय ठे.” एम कह्युं, एटले सर्वे सुज्जटो तुरत चोरनी पाठळ दोड्या. राजा
 पण चोरनी चांखमीउ पोताना सेवकने सोंपी ते चोरनी पाठळ दोड्यो. चोर बहु दूर गयो, प
 ठी ते कांकरा अने कांटा विंगेरेथी पोताना पगनुं रक्षण करवा माटे नगरना रस्ता उपर आ-
 व्यो, त्यां ज्ञयथी आकुळ व्याकुळ चित्तवाळा तेने वैराग्य उत्पन्न अयो; तेथी ते विचारवा ला
 ग्यो के:—“निश्चे म्हारुं पाप मने आज ज्ञवमां फळयुं.” आ प्रमाणे विचार करतो ते चोर नग
 रनी पासे आव्यो, एवामां तेणे उद्यानमां कोइ मुनिने धर्मोपदेश आपता जोया, तेमनी पा
 से ते केसरीचोर शुद्धज्ञावथी धर्म सांजळवा लाग्यो. ते वखते मुनिराजे ध्याननो उपदेश
 आप्यो:—“जे पुरुष राग द्वेष त्यजी दइ समताज्ञावथी ध्यान करे ठे, ते निश्चे सर्व पापथी
 मूकाइ जाय ठे.” मुनिना आवा उपदेशनो मनमां विचार करतो ते केसरी त्यां उज्जो अयो,
 तेना शरीरनां संवासां हर्षथी उंचां अयां, अने सारा पुरुषो जेनी स्तुति करता हता अने
 खराव पुरुषो जेनी निंदा करता हता एवो ते केसरी कोइ उपर राग द्वेष न धरतां समता
 ज्ञावने विषे एवो लीन अइ गयो के तेनां बहु पापो तेज वखते नाइ पास्यां. आवी रीते सम

ताजावमां ते एक आखो दिवस अने रात स्थिर अइने उजो रह्यो. तेना पवित्र चित्तमां सम
 ता एवी उत्तम अइ गइ हती के जेथी तेने गाढ घातीकर्मनो ह्य अवाथी उत्तम एवुं केवळ
 ज्ञान उत्पन्न अयुं. आ वखते विजय राजा ते केसरीचोरनी सर्व ठेकाणे शोध करतो करतो
 त्यां आव्यो, त्यां ते चोरने जोइ तेने मारवाना विचारथी सुन्नटोसहित दोळ्यो. एवामां केव-
 लीने नमस्कार करवा आवेला देवताबुए ते केसरीने मुनिनो वेष आपी सुवर्णकमळ रच्युं.
 केसरीमुनि ते सुवर्णकमळ उपर बेठा एटले राजादि जे लोको तेमने मारवा माटे आव्या हता
 ते तेमने वंदना करवा लाग्या. पढी केसरीमुनिए दांतनी कांतिथी पूर्णचंडना तेजनो तिर-
 स्कार करता ठता पापना समूहने दूर करनारी अभृतसमान धर्मदेशना आपी, ते देशनाने अं
 ते राजाए पूठ्युं के:-“हे नाथ ! तमारुं चोरीरुपी कुकर्म क्यां ? अने आ केवळज्ञान क्यां ?”
 तेवारे केवळीए कह्युं:-“हे राजन् ! जन्मथी आरंजीने चोरी करवामां तत्पर एवा मने केव
 लज्ञान उत्पन्न अयुं एमां उत्तम एवुं सामायिक कारण ठे. जे कर्म क्रोद वर्ष तप करवाथी
 ह्य न पामे ते कर्म निश्चे सामायिकथी नाश पामे ठे.” केवळीनां आवां वचन सांजळी हर्ष
 पामेलो राजा पोताने घेर गयो अने केवळी जगवान् जव्यजीवोने प्रतिबोध करता पृथ्वी

उपर विहार करवा लाग्या. ॥ इति केसरीचोरनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे ठे के):—“हे ज्ञव्यजनो! जेणे पितानो घात कर्यो इतो अने जे बहु लोकोने ताप पसामवामां चतुर इतो ते केसरीचोर पण जेनाथी मोक्षसुख पास्यो ते सामायिक तमे आचरो. सामायिक पापयोगने निवारनारुं अने पुन्ययोगने वधारनारुं ठे. सामायिकना अधिकारने विषे वे प्रकारनी शिक्षा ठे. *उत्पत्ति, स्थिति, गति अने कषाय. तेमां केटलीक कर्मप्रकृतिने वांधे ठे अने केटलीक कर्मप्रकृतिने वेदी नांखे ठे. तेना पांच अतिचार ठे. शिक्षा वे प्रकारनी ठे. एक आसेवना अने बीजी ग्रहणा. तेमां प हेली शिक्षानो आश्रय करीने श्रावकने दश जेदे सामाचारी कही ठे. १ प्रतिलेखना, २ प्रभा-
र्जना, ३ ज्ञिज्ञा, ४ चर्या, ५ आलोचना, ६ ज्ञोजन, ७ पात्रक धापन, ८ विहरण, ९ स्थंभिल शुद्धि, १० आवश्यकी. आ प्रकारनो सामाचारी तो हमेशां साधु पाळी शके ठे. श्रावक तो ए वी सामाचारी सामायिकमां पण पाळी शकता नथी. हवे सुत्रा—ग्रहणा नामनी बीजी शिक्षानो आश्रय करी तेना जेद देखामे ठे. तेमां साधुन जघन्यथी सूत्र अने अर्थसहित आठ प्र

* आ चारे भेदनुं स्वरूप आगळ कहेवामां आवशे.

वचनमाताना अध्ययनपर्यंत अने उत्कृष्टथी चौदपूर्वपर्यंत अज्यास करे ठे, अने श्रावक तो जघन्यथी सूत्र अर्थलहित आठ प्रवचनमाताना अध्ययनसुधी अने उत्कृष्टथी श्रीदशवैकालिक सूत्रना चोथा षट्जीवनिकाय अध्ययनसुधी अज्यास करे ठे; तेमज अर्थथी तो आचारांगमां कहेला पिंनेपणा अध्ययनने पण सांजले ठे. श्रावक उत्कृष्टथी वारमा अच्युतदेवलोकमां जाय ठे अने साधु उत्कृष्टथी सर्वार्थसिद्धवैमानमां जाय ठे. जघन्यथी साधु अने श्रावक बने जणा पहेला सौधर्मदेवलोकमां जायठे. सौधर्मदेवलोकमां श्रावकनी स्थिति जघन्यथी एक पढ्योपम ठे अने उत्कृष्टथी अच्युतदेवलोकमां बावीश सागरोपमनी ठे. तेमज साधुनी स्थिति जघन्यथी सौधर्मदेवलोकमां बे पढ्योपमथी नव पढ्योपमसुधीनी अने उत्कृष्टथी सर्वार्थसिद्धमां तेत्रीश सागरोपमनी ठे. साधु उत्कृष्टथी मोहने विषे जइ शके ठे. कषायना उदयनां आश्रय करीने साधु संज्वलननी चोकनीवाळा पण होय. क्रोध न होवाने लीधे त्रण संज्वलनवाळा होय. क्रोध अने मान न होवाथी बे संज्वलनवाळा होय. क्रोध, मान अने माया न होय तो एक संज्वलनवाळा पण होय, अथवा कषायना उदयविना पण होय.

श्रावक अविरती अथवा देशविरती पण होय ठे, तेमां अविरतीश्रावक बार कषायवाळो

अने देशविरतीश्रावक आठ कपायवाळो होय ठे. साधु मूलप्रकृतिनी अपेक्षाये ठेह्ना त्रण गुणगणो आठ प्रकारना कर्मने, सात प्रकारना कर्मने अने ठ प्रकारना कर्मने बांधे ठे; अथवा तो ठेह्ना त्रण गुणगणो एक प्रकारना कर्मने बांधे ठे. श्रावक आयुष्यना बंधकालने विषे आठ प्रकारना कर्मने बांधे ठे, अने वीजे वखते सात प्रकारना कर्मने बांधे ठे. साधु दशमा गुणगणामुधी आठ कर्मप्रकृतिने वेदे ठे, अगीयारमे अने वारमे सात कर्मप्रकृतीने वेदे ठे, तेरमे अने चौदमे चार कर्मप्रकृतीने वेदे ठे. श्रावक नियमधी आठ कर्मप्रकृतीने वेदे ठे. मुनि पांच व्रतने एक वखते साथे अंगिकार करे ठे. श्रावक एक, बे, त्रण, चार एम वार अंगुव्रत धारी शके ठे. सामायिक करवाधी श्रावक साधुना सरखो आय ठे, माटे बहुवार सामायिक करवुं. “हुं सर्व पापनुं पञ्चस्काण लजं तुं.” एम कही जे सर्व विरती पाम्यो नथी ठतां “हुं सर्व विरती अयो तुं.” एम जे कहे ठे, ते देशविरतीथी अने सर्वविरतीथी त्रष्ट आय ठे. पढी आणंद श्रावके सामायिकव्रत आदर्युं.

श्रावके सामायिकना पांच अतिचार जाणवा, परंतु ते आचरवा नहीं. ते पांच अतिचार आ प्रमाणे:—१ मनमां खोटो विचार करवो, २ खराब बोलवुं, ३ शरीरनुं खोटी रीते प्रवर्ता-

ववुं, ४ सामायिक लीधेला वखतनुं भुली जवुं, ५ आदरविना सामायिक करवुं.

(श्री महावीरप्रभु कहे ठे के):—“हे उत्तम श्रावक आणंद! हवे तुं देशावकासिक नामनुं बीजुं शिक्काव्रत सांजळी ते अंगिकार कर. पूर्वे जे नव व्रतोनुं परिमाण कह्युं ठे, तेमांथी जे संक्षेप (नुठुं) करवुं, तेनुं नाम “देशावकासिका” एम जिनेश्वरोए कह्युं ठे. अथवा तो ठहुं जे दिशाविरम्याव्रत तेना जेटला योजननुं प्रमाण लीधुं होय तेमांथी दिवसे दिवसे नुठुं कर वुं तेने देशावकासिकनामनुं व्रत वितरागपुरुषोए कह्युं ठे. जे श्रावक शुद्धजावथी देशावकासिकव्रत करे ठे, तेणे बीजा क्षेत्रमां एटखे धारेला क्षेत्रनी उपरना क्षेत्रमां जीवोने निश्चे अन्न यदान दीधुं ठे. ए व्रतना प्रजावथी सुमित्रमंत्रिनी पेटे जीवोनां सघळां विघो नाश पामे ठे, तेमज आ लोकमां अने परलोकमां कल्याणलक्ष्मी प्राप्त आय ठे.”

पत्नी आणंदश्रावके पूठ्युं:—“हे जगवन्! ए सुमित्रमंत्री कोण हतो? अने तेणे शी रीते देशावकासिकव्रत पाळ्युं हतुं?” त्यारे जगवाने कह्युं:—हे श्रावक! सावधान अइने सांजळ.

॥ देशावकासिकनामना बीजा शिक्काव्रत उपर सुमित्रमंत्रिनी कथा ॥

आ ज्ञरतक्षेत्रमां सर्व नगरीनुमां श्रेष्ठ, पृथ्वीरूप स्त्रीने आचूषणसमान अने सर्व प्रकार

ना आनंदने आपनारी चंडवतीनामनी नगरी ठे, ते नगरीमां प्रगट प्रतापरूप पवनथी शत्रुना
समूहरूप आक्रमाना रुने उरामी देनारो तारापीमनामे राजा अखंडित रीते राज्य करतो ह-
तो. ते राजाने राज्यनार उपासवामां हाथीसमान, सर्व प्रकारनी बुद्धिने विषे चतुर अने अक-
यबुद्धिनुं स्थान एवो सुमित्रनामे मंत्री हतो. एक दिवस नवा यौवनथी नरपुर अने नास्तिक
एया राजाए वृढ एवा ते मंत्रीने कह्युं केः—“हे मंत्री ! तमे देवपूजन, धर्मनुं सांजळवुं अने पा-
त्रने दान आपवुं. इत्यादि धर्मकाम करीने पोताना आत्माने शामाटे वृथा खेद पमामो गो?
कयो पुरुष वृक्षवस्थाथी घेराइ रहेला आत्माने आवा निष्फल धर्मकार्यवमे करीने वारंवार
खेद पमामे ?” राजानां आवां वचन सांजळी मंत्रीए हसीने कह्युंः—“महाराज ! आप वि-
चक्षण अशने आवुं अयोग्य वचन केम कहो गो ? हुं आपने धर्मकार्य करवामां उपदेश देवा-
नी वारंवार इच्छा करुं तुं, अने आप तो मने धर्मकार्य करतां अटकाववानो उपदेश आपो गो
एनुं शुं कारण ? शुं ए धर्म निष्फल आय ठे ? ना, कदापि धर्म निष्फल अतो नथी. हे नाथ !
धर्मना प्रसादथी बुद्धिवंतपुरुषो स्वर्ग अने मोक्षनां सुखने पामे ठे.” यारे राजाए कह्युंः—“हे
महामंत्री ! तमे मने धर्मनुं फळ प्रत्यक्ष देखामो, तेमज धर्म करवाथी लक्ष्मी मळे ठे अने न

करवायी नथी मळती, ते पण देखाम्नी आपो.” राजानां आवां वचन सांजळी मंत्रीए कहुं:—
 “हे स्वामिन्! आप राजा थया अने बीजा आपना सेवक थया, ए शी रीते बन्युं? अर्थात् ए
 ज धर्मनुं प्रत्यक्ष फळ ठे.” तेवारे राजाए कहुं. “एक म्होटी शिलाना बे ककमा करीने एक
 नुं पगथीयुं बनावाय अने बीजानी देवमुर्ति बने, तेमां शुं कारण? तेवुंज आ तमारुं वचन ठे.
 एक शिलाना बे ककमा तेमां एके पुन्य शुं कर्णुं? अने बीजाए शुं पुन्य न कर्णुं? एतो जगत्
 मां स्वप्नावथीज ज्ञथ्य अने अज्ञथ्यनी स्थिति ठे. अर्थात् एमां कांइ धर्म अर्धर्मनुं निमित्त नथी.
 राजानां आवां वचन सांजळी सुमित्रमंत्रीए कहुं:—“ स्वामिन्! आ ठेकाणे अजीव एवा प-
 ष्थरनुं इष्टांत लागु परतुं नथी, कारण के धर्मीने विषे धर्मनी स्थापना थाय ठे.” पठी कांइ
 क विलक्ष अएला राजाए कहुं. “मंत्री तमे पोतानी मन वचननी शक्तिथी मने निरुत्तर क-
 र्यो ठे; परंतु हे मंत्री! तमे ज्यारे मने प्रत्यक्षप्रज्ञावथी संदेह विनानो करशो, त्यारे हुं धर्म
 करीश. प्रत्यक्षप्रज्ञाव विना हुं क्यारे पण धर्मकार्य करनार नथी.” आ प्रभाणे राजा अने प्र
 धाननो सज्ञा मध्ये माणसोने अधिक अधिक प्रीति उत्पन्न करनारो बहु संवाद थयो.

एक दिवस प्रधान दिवसे राज्यकार्य करी सांजे घेर आव्यो, ते दिवस चौदस हती, तेथी

तेणे पोसो लइ “हवे हुं घरनी बहार नहीं जानं” एम विचारी देशावकासिक लीधुं. देशावकासिक लीधा पढी तेणे परमेष्टीमंत्र जाप करवा मांड्यो.

हवे एम वन्युं के राजाने कांडक म्होहुं कार्य आवी पर्युं, तेथी तेणे प्रधानने बोलाववा माटे प्रतिहारीने मोकळ्यो. प्रतिहारीए परमेष्टीमंत्रनो जप करता एवा मंत्रीने कह्युं के, “अत्यारे कांड जरुनुं काम आववाथी तमने राजा बोलावे ठे.” तेवारे मंत्रीए कह्युं:—“में सवार सुधीनुं पञ्चकाण लीधुं ठे, माटे हुं सवारे घर बहार निकळीश.” एम कही मंत्रीए प्रतिहारीने पागे मोकळ्यो. पढी पोते एक चित्थी नवकारमंत्ररुप अमृतना सिंचनथी मनुष्यना अवताररुप वृद्धने सफल करवा लाग्यो. थोनीवारपढी प्रतिहारीए फरी मंत्री पासे आवीने कह्युं:—“हे मंत्रीश्वर ! तमारा व्रतथी अने पोताना हुकमनो जंग थवाथी राजा तमारा उपर बहु कोप पाम्या ठे, तेथी तेमणे कह्युं ठे के, जो मंत्री अत्यारे अहिं न आवे तो तेनी पासेथी प्रधानमुझ पाढी लइ त्हारे म्हारी पासे ऊट आववुं. आ प्रमाणे कही राजाए मने तमारी पासे मोकळ्यो ठे.” प्रतिहारीनां आवां वचन सांजळी मंत्रीए हसीने ते वखते उष्टदासीनी पेठे प्रधानमुझ पाढी आपी. प्रतिहारी मुझ लइ घरनी बहार गयो एटले मंत्री राज्यचिंता-

नो नार जवाथी सुखे धर्मकार्य करवा लाग्यो.

हवे प्रतिहारी प्रधानमुडा लइ, हाथनी आंगळीमां पेहेरी पोताने घरे आब्यो, अने हसी ने सेवकोने कहेवा लाग्यो के:—“हुं मंत्री अयो हुं.” सेवकोए पण “हे मंत्रीराज! धीमे धी मे चालो” एम हसीने कह्युं. पठी पोताना सेवकोसहित मंत्री राज्यमंदिरे जवा माटे घरनी बहार निकळ्यो, एवामां दुष्टकर्मना उदयथी केटलाक हथीयारवाळा लोको प्रगट थया अने तेमणे प्रतिहारीने एवो मार्यो के जेथी ते त्यांज मृत्यु पाभ्यो. प्रतिहारीना सुजटोए पण ते शत्रु सुजटोने मार्या. ते वखते त्यां “प्रतिहारी मरायो, प्रतिहारी मरायो” एवो म्होटो कोळाहळ थयो. आ वात राजाए सांजळी, तेथी ते क्रोधरुप अग्निथी बळवा लाग्यो. तेणे धार्युं के, “म्हारुं कार्य करवा गयेला प्रतिहारीने ते कपटीमंत्रीए मारी नांख्यो, माटे जो ए वृद्ध मंत्रीने हुं म्हारी पोतानी तरवारथी मारी नांखुं तोज म्हारा चित्तमां शांति आय.” आवी री ते क्रोधथी बोलतो राजा ज्यां प्रतिहारी अने बीजा सुजटो पळ्या हता त्यां आब्यो. पठी तेणे दीवो मंगावी जोयुं तो मंत्रीना सेवको दीठा नहों, पण कोइ परदेशी सुजटो दीठा; तेथी तेणे “आ मंत्रीना सुजटो नथी पण कोइ परदेशी ठे.” एम धारी ते सुजटोने पूळ्युं के, “तमे

म्हारा प्रतिहारीने शामाटे मारी नांखयो?" तेवारे क्रोधथी होठने मसता अने दुःखथी पीमा पामता एवा ते सुजटोए कह्युं. "हे राजन्! अमने शुं पुगे गो?" दुष्ट दैवे अमारा राजाना अने अमारा मनोरथो ऊट निष्फळ करी नांख्या ठे. हे राजन्! सावधानपणे सांजळो.

धारावासनगरना राजा सुरसेने म्होटी इच्छाथी पोताना सेवको सुमित्रमंत्रीने मारवा माटे मोकळ्या ठे. ए सुमित्रमंत्री अमारा राजा सुरसेन पासेथी दरेक वर्षे बहु दंरु ले ठे अने अमारा राजना शत्रु एवा, तमने निरंतर पोषण करे ठे, तेथी अमे अमारा राजानी आज्ञाथी सुमित्रमंत्रीनो रस्तो रोकतीने उजा हता, एवामां मंत्रीने ठेकाणे आ प्रतिहारी मार्यो गयो. "सुजटोनां आवां वचन सांजळी ते प्रगट वात कहेनारा बाकी रहेला चार सुजटोने राजाए मारी नांख्या. पढी राजा तारापीड पस्तावो करतो करतो परिवारसहित सुमित्रमंत्रीने घेर गयो, त्यां तेंणे मंत्रीनो हाथ पकळी कह्युं के:- "हे महाजाग! पितातुल्य एवा तमारा उपर में दुष्टविचार कर्यो ते म्हारो अपराध क्षमा करो." एम कही क्षमा मागी. वळी कह्युं के:- "जो तमे आज्ञे आ वृत्त न लीधुं होत तो निश्चे तमारुं मृत्यु घात, तो पढी तमारा विना आ पिताथी चालता आवेला वैजववाळा राज्यनुं शुं घात? माटे में पवित्र अने त्रण जगतनुं मं

गळकारी एवं जे वृत्त तेनुं प्रत्यक्ष फळ दीवुं ठे. हे तात ! आ व्रते तमारा जीवितने पुष्ट कर्युं ठे, अने म्हारां सर्व पाप निरंतर शोषी नांख्यां ठे. हे सात्विकपुरुषोमां शिरोमणि ! तमे म्हा रो अपराध क्षमा करो अने प्रसन्न अइ मने सुधर्मने विषे स्थापन करी संसारसमुद्दधी तारो.” त्यारे मंत्रीए कह्युं. “महाराज ! एमां तमारो अपराध नथी, कारणके तमे पस्तावो करता ठ ता धर्मने विषे बुद्धिने धारण करो ठो.” पठी जेने फरी प्रधानमुझ मळी ठे एवा सुमित्रमंत्री ए पूर्णचंद्रनामना गुरु पासो राजाने श्रावकधर्म लेवराव्यो. पोताना अपराधने लीधे सुमित्रमंत्री शंका पामतो एवो सुरसेनराजा पण राज्यलक्ष्मीथी शोज्ततो ठतां कंठमां कुवानो घा ली तेमने शरणे आव्यो. पठी सुमित्रमंत्रीए कहेलां जिनपूजन, पात्रदान, जिनध्यान, तीर्थ-यात्रा विगेरे उत्तमकार्य करी तेणे पोतानो अवतार सफल कर्यो.

आ प्रमाणे सुमित्रमंत्री अने राजा बन्ने जणा जिनधर्म पाळी अंते काळ करी महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न अइ सिद्धिपद पामशे ॥ इति सुमित्रमंत्रीनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे ठे के):—“हे जव्यजनो ! तमे सुमित्रमंत्रीनुं इष्टांत सांजळी सुख-कारी एवा देशावकासिकव्रतने विषे आदर करो. ठहा दिग्परिमाणव्रतनुं दिवसे दिवसे संक्षेप

करवुं, तेने देशावकासिकव्रत कहेवाय ठे. श्रावके ते व्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः—

१ धारेला देशनी उपरना देशमांथी कांइपण वस्तु मगाववी, २ धारेला देशनी उपरना देशमां कांइपण वस्तु मोकलवी, ३ खुखारादि शब्द करी कोइने पोतानी खबर आपवी, ४ पोतानुं स्वरुप देखाणी बीजाने पोतानी खबर आपवी, ५ धारेला देशनी बहार कांकरो विगेरे नांखी पोतानी खबर आपवी.

आ पांच अतिचार देशावकासिकव्रतना जाणवा. पढी आणंदश्रावके जिनेश्वरना मुखथी देशावकासिकव्रत लीधुं. पढी जिनराजे कहेलुं पौषधव्रत ते आणंदश्रावक सांजळवा लाग्यो.

(श्री महावीरप्रभु कहे ठे के):—हे ज्ञव्यजनो ! जे व्रतमां दुष्ट व्यापार, आहार, मैथुन अने शरीरसत्कार न कराय तेने जिनेश्वरोए पौषधव्रत कहेलुं ठे. ए पौषधव्रत पुण्यरुप शरीरने पोषण करनारुं, ज्ञानावरणादि सर्व कर्मोने शोषण करनारुं, अने कुव्यापारादिकने दूर करनारुं ठे. जे श्रावक पर्वने दिवसे श्रद्धाथी पौषधव्रत करे ठे, ते श्रावक आ ज्ञवने विषे अने परज्वने विषे रणसूरनी पेठे सुखसंपति पामे ठे. ” तेवारे आणंदश्रावके पूठयुं:—“हे ज्ञगवन् ! ते र

एसूर कोण हतो? अने तेणे पौषधव्रत शी रीते पाळ्युं हतुं?" त्यारे महावीरस्वामीए कहुं:—

॥ पौषधनामना त्रीजा शिक्हाव्रत उपर रणसूरनी कथा ॥

कांचनपुरनगरने विषे रणसूरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने चोंसठकळानी जाण एवी श्रीकांतानामे स्त्री हती. प्रियाने विषे आशक्त एवा राजाए बहु काळ गुमाव्यो ते तेना जाणवामां आव्यो नहीं, तेथी तेणे स्वप्नामां पण सुपात्रदानादि पुन्य कर्युं नहीं.

एक दिवस राजा रणसूर राजसज्जामां वेगो हतो, एवामां कोइ सुज्जटे त्यां आवी क्रोधथी कहुं के, “हे राजनू! तुं जिनधर्म केम नथी सेवतो? अने शंका विनानो यइने विषयोने केम सेवे ठे? शुं पोताना गर्वने लीधे यमराजाना दूतोथी तुं जय पामतो नथी? अरे! ते यमराजाना दूतो के जेजुमां देव अने दानवोने मर्दन करवानी शक्ति ठे तेतो दूर रहो; परंतु जो त्हारा हाथमां बळ होय तो एक म्हारी साथे तो युद्ध कर. वळी हाथी, घोमा, रथ, सुज्जट संबंधी जे कांइ त्हारुं सामर्थ्य होय तेपण प्रगट कर, के जेने हुं हणमात्र जोवुं तो खरो?” सुज्जटनां आवां वचन सांजळी राजसुज्जटो जेटलामां तेने मारवा माटे दोड्या तेटलामां ते सुज्जटे पोतानुं ए- वुं बळ देखाम्युं के जेथी ते सर्वे तुरत नासी गया. पठी जेम सिंह हरणने पकमी वनमां ल

इ जाय तेम क्रोध पामेलो ते सुजट राजा रणसूरने माथाना वाळ पकळी वनमां लइ गयो.
 तेवारे राजा बहु खेद पामी विचार करवा लाग्यो के:—“हाय हाय! ए पुरुषे म्हारुं बळ शी
 रीते नाश कर्युं? हुं शुं करुं? क्यां जाळुं? अने कोनी आगळ पोकार करुं? अरे! ते म्हारी
 श्रीकांता प्रिया अने म्होडुं राज्य ए सधळुं क्यां गयुं? आवी रीते खेद पामेलो राजा जेटला
 मां निर्जय थइ वनमां जमवा लाग्यो, तेटलामां तेले एक झानीमुनिने दीठा. राजाए तेमने
 वंदना करीने मुनिना वचनथी धर्मदेशना सांजळी. त्यारपठी तेले मुनिनी उत्तमरुप संपत्ति
 जोइ पूठयुं के:—“हे जगवन्! आ शरीरसंपत्तिथी तमे कोइ राजकुळमां जन्म पाम्या हो
 एम देखाय ठे. आपे आ पहेली यौवनावस्थामां केम दीक्षा लीधी ठे?” त्यारे मुनिए कहुं:—
 “राज्य जोगवे ठते तेमज बहु भुजबळ तथा कोटी सुजट ठतां त्हारी पेटे हुं म्हारा आत्माने
 मृत्युथी कोइ रक्षण करनारो न देखीने अति वैराग्यनी ज्ञावनाथी ज्ञावेला हृदयमां विचार
 करीने में दीक्षा लीधी ठे, तेथी हुं जगत्तनुं अने आत्मानुं शरण थयो वुं.” पठी राजा चित्त
 मां चमत्कार पामी विचार करवा लाग्यो के, “निश्चे आ मुनिराज ज्ञानबळथी लोकालोकने
 जाणी शके ठे.” आवी रीते विचार करी तेले मुनिने पूठयुं के:—“हे जगवन्! म्हारी पासे

कोटी सुजट ठतां मने अहिं कोण लाव्युं?" आ प्रमाणे राजाए पूठवाथी मुनिए कह्युं:-

“हे राजन् ! पांचमा देवलोकमां अमृतप्रिय नामनो देवता रहे ठे, ते अहिं मने वंदन क रवा आव्यो हतो, तेणे मने एम पूठयुं के, “ज्यारे हुं चवीश त्यारे म्हारा विमानने विषे कोण उत्पन्न अशे?” त्यारे में कह्युं.-“हे देवनाथ ! रणसूर नामनो राजा त्हारा स्थाने देवता अशे.” पठी देवताए कह्युं. “तेतो पोतानी श्रीकांता नामनी स्त्रीने विषे आशक्त अयेलो ठे, तो ते शी रीते बोध पामशे?” में कह्युं. “हे देवराज ! तुं तेने अहिं लावीश त्यारे ते बोध पामशे.”

हे रणसूर ! म्हारा आवां वचनथी ते स्नेहवाळो देवता तने अहिं लाव्यो ठे, तो हवे तुं आ लोक अने परलोकना हितने अर्थे जिनराजना धर्मने आदर.” पठी राजाए जेटलामां सम- कितमूळ बार प्रकारनो श्रावकधर्म आदर्यो, तेटलामां देवताए प्रगट अइ तेने फरीथी तेना रा ज्यासन उपर बेसायो. पठी रणसूरराजा “जीवित सुधी आठम चौदस विगेरे पर्वने दिवसे पौषधव्रत करीश.” एवो घोर अग्निग्रह लइ जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस राजा रात्री वखते पोताना घरमां गयो, त्यां तेणे लक्ष्मीना सरखी पोतानी श्रीकांता प्रियाने दीठी नही, तेथी चिंता पामेलो ते राजा पोताना माणसो सहित चारे तरफ

शोध करवा लाग्यो; परंतु प्रियानी खबर मळी नहीं. पठी तेणे हाथमां फळ फूल विंगेरे लइ
 निमित्तना जाण पुरुष पासं जइने पूठयुं के:—“हे महाजाम! म्हारी स्त्री कयां गइ ठे? अने
 ते मने कइ दिशा तरफथी मळशे?” तेवारे निमित्तना जाण पुरुषे कह्युं:—“हे राजन्! तभे
 उत्तरदिशा तरफ जान, त्यां तमने तमारी स्त्रीनो मेळाप अशे.” पठी राजा उत्तरदिशा त-
 रफ चाळयो अने पांचमे दिवसे एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोच्यो; त्यां तेणे धनंजयनाम
 ना यक्षनुं म्होटुं मंदिर दीवुं, ते दिवसे चौदश होवाथी महासत्वधारी राजा ते यक्षमंदिरमां
 पौषधव्रत लइ स्थिरचित्तथी बेगो. आ वखते यक्ष राजाने धर्मध्यान तत्पर जाणी तेनी परिक्षा
 करवा माटे जूदीजूदी चेष्टाथी अनुकुळ अने प्रतिकुळ उपसर्ग करवा लाग्यो. वळी कोइ एक
 दूत त्यां आवी ते पौषधधारी राजाने कहेवा लाग्यो के:—“हे राजन्! कोइ पुरुष त्हारी श्री-
 कांताने लइ आ जाय, माटे तुं ऊट तेनी पाठळ जा.” ते पुरुषनां आवां वचन सांजळी राजा
 विचार करवा लाग्यो के, “माता, पिता अने स्त्री विंगेरेनो संबंध मने बहुवार अयो ठे; परंतु आ
 व्रतनो संबंध क्यारेपण अयो नथी, तो अत्यारे आ धारेला व्रतने शी रीते विराधुं? आम धारी
 राजाए जेटलामां पोतानुं मन. स्थिर कर्युं, तेटलामां जयजित एवी श्रीकांता राणी आवीने

तेने कहेवा लागीः—“हे नाथ ! हुं आ दुष्ट पुरुष पासेथी म्होटा कष्टे बुटीने अहिं आवी तुं, ते पुरुष म्हारी पाठळ आवे ठे माटे म्हारुं रक्षण करो.” आ प्रमाणे कही जेटलामां ते श्रीकांता राजाना पग आगळ आवीने बेसे ठे; तेटलामां ते दुष्ट पुरुष त्यां आवीने विलाप करती एवी श्रीकांताने दुःख देवा लाग्यो. श्रीकांता बहु दीनस्वरथी सोर करती राजाने कहेवा लागीः—“हे नाथ ! म्हारुं रक्षण करो, रक्षण करो. एवो कयो पुरुष होय के जे आवी रीते दुःख पामती एवी पोतानी स्त्रीनी सार संजाळ न ले ? तमारो एटलो बधो स्नेह क्यां जतो रह्यो ? हे स्वामिनाथ ! आ दुष्ट पुरुष आवी रीते मने दुःख आपे ठे ठतां तमे म्हारुं रक्षण केम करता नथी ?” आवी रीते स्त्रीनो विलाप सांजळ्या ठतां पण महा धैर्यधारी एवो ते रणसूररा जा पोताना धर्मध्यानमांथी जरा पण चळयो नहीं. पठी यत्के प्रतिकुळ उपसर्गो जेवा के धुळनो वरसाद, वींठी, साप, कीमी, वाघ, सिंह, हाथी अने वैताळ विगेरेथी पीमारुप बहु उपसर्गो कर्या, तोपण मेरुपर्वतनी पेठे ते राजा चळयो नहीं. तेथी प्रसन्न थएला यत्के हर्षथी प्रगट थइने राजाने कह्युंः—“हे राजन् ! तुं धन्य, पुन्यवंत अने त्रणभुवनने विषे नमस्कार करवा योग्य ठे के जे तुं व्रतने विषे स्थिरपरिणामवाळो रह्यो. हे राजन् ! वैताळ्यपर्वतनी दक्षिणश्रे

णी उपर गगनवद्धन्न नामे नगर ठे, त्यां सौजाग्यनो जंमार अने महा लक्ष्मीवान् एवो प्र-
सिद्ध विद्याधरराजा राज्य करे ठे, तेने सौजाग्यसुंदरी नामे स्त्री ठे. एक दिवस ते विद्याधर
राजा रुपना मदने लीधे त्हारी स्त्री श्रीकांताने हरण करी वैताढ्यपर्वत उपर लेइ गयो, त्यां
श्री वीजा पर्वत उपर लइ जइ जेटलामां तेनुं शील खंमित करवा लाग्यो, तेटलामां ते पर्व
तना अधिपति देवताए तेने लाकमीशी एवो मायों के जेथी ते तुरत मृत्यु पाम्यो.”

आ प्रमाणे कही यक ते पर्वत उपरथी श्रीकांताने त्यां राजा पासे लाव्यो, अने पढी बत्रेने
तेमना नगरमां पहाँचाढ्यां. त्यां यक राजाने तेना राज्यासन उपर बेसारी, बहु मणि तथा सोना
म्होरोनो वरसाद वरसावी, तेमज राजानी स्तुति करी ते धनंजययक पोताने स्थानके गयो.

पढी रणसूरराजा पर्वतिथिने विषे उत्तम प्रकारे पौषधव्रत करवा लाग्यो, अने जिनरा
जनो धर्म सारी रीते पाळवा लाग्यो. अनुक्रमे ते राजा आयुष्यनो क्षय थये ब्रह्मदेवलोकमां
म्होटा विमानने विषे अमृतप्रिय नामे देवता थयो. ॥ इति रणसूरनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे ठे के):—“हे जव्यजनो ! तमे आ रणसूरराजाना इष्टांतने सांज
ळी पौषधव्रतने विषे आदर करो. ते पौषधव्रत चार प्रकारनुं ठे. १ आहार पौषध, २ शरीर

सत्कार पौषध, ३ ब्रह्मचर्य पौषध, ४ अव्याबाध पौषध. श्रावके ते पौषधव्रतना पांच अतिचार जाणवा, परंतु ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे:-

१ शय्या अने संधारानुं पदिलेहन न करवुं अथवा बराबर न करवुं; २ शय्या अने संधाराने न पूंजवुं अथवा बराबर न पूंजवुं; ३ मात्रुं विगेरे परठववानी जूमिनुं पदिलेहन न करवुं अथवा बराबर न करवुं; ४ मात्रुं विगेरे परठववानी जूमिने न पूंजवी अथवा बराबर न पूंजवी; ५ पौषधव्रत बराबर न पाळवुं.

पठी शिवानंदानो पति आणंदश्रावक पौषधव्रत लइ बारसुं अतिधिसंविज्ञागव्रत सांजळवा लाग्यो.

(श्री महावीरप्रभुए कह्युं के):-“जे महाधैर्यधारी पुरुष अतिधिसंविज्ञागव्रत निरंतर पाळे ठे, ते पुरुष आ लोकमां जोगसंपत्ति मेळवी, परलोकमां मोक्षसंपत्ति पामे ठे. अतिधि साधुने कहेवाय ठे, माटे जे पुरुष साधुने दान आपे ते पुरुष जिनदत्तनी पेटे आ लोकमां बहुलक्ष्मी पामी परलोकमां मोक्षसुख पामे ठे.” तेवारे आणंदश्रावके पूठयुं:-“हे जगवन् ! ते जिनदत्त कोण हतो? अने तेणे साधुने दान शी रीते आप्युं? त्यारे जगवाने कह्युं:-

॥ अतिथिसंविज्ञागनामना चोया शिक्षाव्रत उपर जिनदत्तनी कथा ॥

पोतनपुर नामना नगरने विषे ज्ञडक स्वज्ञाववाळो, दान आपवामां प्रीतिवाळो, अने महा धनवंत एवो जिनदत्त नामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धर्मने विषे रुचिवाळी पवित्र स्त्री हती. एक दिवस धर्मप्रज्ञ नामना आचार्य ते नगरने विषे समसर्या, ते वखते जिनदत्त शेठ ते मने वंदना करवा गयो. त्यां तेंणे धर्मदेशना सांज्जळी श्रावकधर्म अंगीकार करी गुरुपासे एवो अग्निग्रह लीधो के, “आजयी जीवितपर्यंत हुं एकांतरे उपवास, त्रण काळ जिन पूजा अने वंन्ने संध्यावखते आवश्यक करीश.” पढी ते जिनदत्त शेठ घेर आवी मन, वचन अने कायाथी जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

हवे केटलोक समय गये जिनदत्त पोतानां पूर्वकर्मना दोषथी निर्धन थयो. घरमां एवी कांश वस्तु न रही के जेनाथी ते वेपार करे. ते वखते तेनी स्त्रीए कह्युं के:—“हे स्वामिनाथ! म्हारा पिताने घरे जानु अने त्यांथी बहु धन लावी आपणी आजीविका चाले ते प्रमाणे वेपार करो.” जो के जिनदत्त शेठ ससराने घरे जवुं श्छतो नहोतो, तोपण दरिद्रपणाथी दुःखी थएली स्त्रीए कह्युं, तेथी ते त्यां जवा तैयार थयो; कारणके ससराना घर विना बीजेथी तेने धन

मळी शके तेम नहोतुं. पढी जिनदत्त प्रयाण करवा लाग्यो ते वखते तेनी स्त्रीए तेने मार्गमां खावा माटे साधवानुं जाशुं आप्युं, ते लइ जिनदत्त चाळ्यो. पहेले दिवसे तेने उपवासनो वा रो हतो अने बीजे दिवसे पारणाने दिवसे मार्गमां कोइ पात्र साधु मळवाथी तेमने साधवो वहोरावी दीघो. त्रीजे दिवसे उपवासु अयो, अने चोथे दिवसे ते ससराने घेर पहाँच्यो. त्यां ते एो जिनशास्त्रमां कहेली विधिं झात्रुं विंगारणुं कर्युं. पढी ससराए पूठ्युं.—“तमारुं आवबुं शा कारणथी अयुं ठे?” त्यापेर त जिनदत्त प्रमाणे धन लेवा माटे आव्यो हुं.” जिनदत्तनां आवां व चन सांजळी तेना ससराने एवारने एकांतमां बोलावी विचार करवा मांड्यो. “आपणे घेर आवेलो जसाधन पोताना पतिशुं शो शुं करवुं?” तेवारे परिवारे कहुं. “एने जेटळुं धन आपशुं तेटळुं ते खाइ जे मज्जे अहिं नहिं आवे? माटे कुळदेवीने पूठीए अने जेम कुळदेवी कहे तेम करीए.”

पढी कुळदेवीनुं आराधन कर्युं, एटले देवीए आवीने तेमने कहुं के:—“हे महाजाग! ए जिनदत्ते मुनिने दान आप्युं ठे तेना चोश्रा जागनुं पुन्य जो ए तमने आपे तो तमे तेने बहु धन आपजो. पण जो ए पुन्यनो चोश्रो जाग न आपे तो आपशो नही.” देवीनां आवां वचन

सांजळी ससराए जिनदत्तने कह्युं:—“हे जिनदत्त शेठ ! जो तमे मुनिने आपेला दानना पु-
 न्यनो चोथो ज्ञाग मने आपो तो हुं तमने बहु धन आपुं. पुन्यनो चोथो ज्ञाग आप्या विना
 हुं तमने धन आपीश नहीं.” त्यारे जिनदत्ते कह्युं. “तमे मारी पासे आ अयोग्य वचन शुं
 कह्युं? कोण मूर्ख पुरुष कळपवृक्षने नखेनी लींबमाना जाऱने वावे? अथवा कोण मूर्ख पुरुष
 म्होटा हाथीने वेची गधेनो खरीद करे? पशु विगेरे तिर्यचयोनिमां गति करनारा जीवने म
 नुप्यसुख, देवसुख अने ठेवट मोक्षसुख पण आपनारुं मुनिदाननुं पुन्य ठे, ते पुन्यने वेची
 हुं आ नाशवंत एवा धननी इच्छा शीरीते करुं?” जमाइनां आवां वचन सांजळी ससराए
 जिनदत्तने जरापण धन आप्युं नहीं, तेमज जिनदत्ते लाजथी तेने कांइ कह्युं पण नहीं. कार
 णके मानरुपी धनवंतपुरुषो पोताना कुळनी मर्यादा त्यजी देता नथी. कह्युं ठे के:—

लज्जा वारेइ इमं, असंपया ज्ञणइ मग्गि रे मग्गि ॥

दिन्नं मानकवामं, देहिति न मिग्गाया वाणी ॥

ज्ञावार्थ:—पुरुषने मागतां लाज वारी राखे ठे, अने दारिद्र्य ते पुरुषने वारंवार कह्या करे
 ठे के माग ! माग !! तेमां मानरुप कमारु वसाइ गयुं तेथी पुरुषना म्होंमांथी “आपो” एवी

याचनारूप वाणी निकळी शकती नथी.

हवे निराश अएलो जिनदत्तश्रावक ठानी रीते पाठो वढ्यो अने पोताना गामनी नदीने कांठे आवी पहाँच्यो, त्यां ते विचार करवा लाग्यो के:—“मने म्हारी स्त्रीए बहु आग्रह करी पोताना पिताने घेर मोकळ्यो हतो तेथी ते म्हारुं आवुं निर्धनरूप जोश बहु दुःख पामशे. ” आवी रीते विचार करी ते नदीमांथी गोळ गोळ कांकरा लइ तेनी एक पोटली बांधी पोताने घेर आब्यो. स्त्रीए पोताना पतिने पोटली लइ आवतो जोश बहु हर्ष पामी अने आसन, पाणी विगेरे आपीने संतोष पमाळ्यो.

पठी स्त्री घरनी अंदर पोटली लइ गइ अने ते पोटलीमांथी एक बहु मूळ्यवाळुं रत्न लइ तेने घरेणे मूकी तेनुं सीधुं सामान लावीने पतिनी ज्ञक्ति करवा लागी; तेथी जिनदत्तशेठ विचार करवा लाग्यो के, “आ म्हारी स्त्री देवुं करी म्हारे माटे जोजन वनावे ठे, परंतु पाळळथी ते ने आ म्हारी ज्ञक्ति दुःख आपनारी अइ पमशे.” पठी जिनदत्ते कह्युं:—“अरे जोळी ! जे मूर्ख माणस आवक अने खरचनो विचार कर्या विना बहु खरच करे ठे ते पाळळथी बहु दुःख पामे ठे. कह्युं ठे के:—

आयव्ययसनालोच्य, यस्तु वैश्रवणायते ॥

अचिरेणैव कालेन, स तु व श्रमणायते ॥

जावार्थः—जे पुरुष आवक खरचनो विचार कर्षा विना कुणेरनी पेटे धन बुझावे ठे, ते पुरुष घोना काळमां निर्वन वनी जाय ठे.

स्त्रीए हसीने कथुं:—प्राणनाथ ! तमे म्हारा पिताना धरेथी आटलीनथी लक्ष्मी लाव्या ठे उतां मने केम ठेतरो ठे ?” पठी चित्तमां जमत्कार पामेला जिनदत्तशेठ पोटली जोइ तो तेमां कांकराने मुनिदानना प्रजावथी रत्नरुप थएला दीठा. तेवारे “निधे आ कांकरा पात्र दानना प्रजावथी रत्नरुप थया, ए लोकमां फळ थयुं अने परलोके भोक्कसुखरुप फळ थरो.” एम धारी शेठे पोतानी प्रियाने कथुं के, “हे जोळी ! तुं जरा गर्व करीश नहीं, म्हारा पिताए मने कांइ आप्युं नथी, परंतु प्रासुकदानना प्रसादथी कांकरा आ रत्नरुप थया ठे.” पठी जिन दत्तशेठ मुनिदानना प्रजावथी ते रत्नोवने आ लोकमां बहु समृद्धिवाळो थयो अने परलोकमां भोक्कसुख पामशे. ॥ इति जिनदत्तनी कथा ॥

अतिश्रिसंविज्ञाग उपर जिनदत्तनुं उष्टांत सांजळीने आसंदथावके वारसुं अतिश्रिसंविज्ञा

गव्रत धारण करुं. अतिथिसंविज्ञागव्रत ते न्यायथी मेळवेला कल्पनीय अन्न पान विगेरे देश, काळ, श्रद्धा, सत्कार विगेरेना क्रमसहित उत्कृष्ट ज्ञान अने पूज्य अनुरागवमे पोताना उपर अनुग्रह बुद्धि परंतु आ लोक अने परलोकना सुखनी इच्छा न राखतां अतिथि-साधुमुनि राजने जे अपाय ते अतिथिसंविज्ञागव्रत कहेवाय ठे. श्रावके ते व्रतना पांच अतिचार जणवा; परंतु ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणे:—

१ सचित्त पृथ्वी विगेरे उपर मूकेलुं अन्न पाणी देवुं; २ सचित्त वस्तुथी ढांकेलुं अन्न पाणी देवुं; ३ वहोरवा आवेला साधु उपर मत्सर करवो; ४ जे वस्तुनो जे काळ कस्यो होय ते काळ वित्या पठी आपवुं; ५ पोताने दान आपवा शक्ति ठतां चाकर विगेरे बीजा माणस पासे अपाववुं.

(श्री महावीरप्रभु कहे ठे के):—जे श्रावक विधि प्रमाणे शुद्ध संलेखना करे ठे, ते कणवार मां गाढ कर्मबंधनेने ढीलां करी नांखे ठे. वळी जे श्रावक मन वचन अने कायाथी शुद्ध संलेखना करे ठे, ते श्रावक आ लोकमां विषयसुख जोगवी थोडा काळमां मोक्षसुख पामे ठे. ते संलेखनाना पांच अतिचार ठे. ते आ प्रमाणे:—१ आ लोकनी अज्ञिलाषा करवी; २ परलोकनी अज्ञिलाषा करवी; ३ जीवितनी अज्ञिलाषा करवी; ४ मरणनी अज्ञिलाषा करवी; ५ काम

ज्ञोगनी अजिलापा करवी. प्रभुनां आवां वचनथी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके पूठ्युं:-

“हे जगवन् ! संसारसमुद्धने विधे वहाणसमान, अतिचाररहित अने सम्यक्तवने लीधे अति मनोहर एवां आव्रतो म्हारे आपना प्रसादथी जावजीव सुधी धान. वळी हे स्वामिन् ! हुं परतिर्धिनुने प्रणाम पूजादि नहीं करुं; परतिर्धिनुना देवने नमस्कार नहीं करुं; बीजा मत वाळाए ग्रहण करेला अरिहंतना चैत्यने नमस्कार नहीं करुं; परंतु राजानो आग्रह, गणानो आग्रह, वळवंत पुरुषनो आग्रह, देवतानुं परवशपणुं, जीवितनो उपाय, उन्निकनुं पम्बुं, तेमज गुरु, माता पिता विगेरेनो हठ इत्यादि कारणो विना. वळी हे जगवन् ! हुं साम्प्रती उतां मुनिनुने अज्ञान विगेरे चार प्रकारना आहार, जन, लुगमां, पात्र, कांबळ, शय्या, औषधि विगेरे कल्पितवस्तुनुं आपीश.” प्रभुनां वचनथी चिंतामणीसमान जिनधर्म अंगिकार करी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके फरी पण जगवानने कह्युं के:- “हे नाथ ! आजे म्हारो जन्म अने जीवित सफळ थयुं. आजे तमारुं शासन मने प्राप्त थयुं तेथी हुं आजे त्रणलोकनुं राज्य पाम्यो. दरिद्रवस्था उतां जंमार मळ्यो, तेमज आजे म्हारा घरआंगणे कल्पवृक्ष फळ्युं; कारण के पूर्वे क्यारे पण नहि मळेलो तमारो धर्म मने मळ्यो. में जीवादि नव पदार्थाने सारी रीते उळख्या वे.”

वर्द्धमान १२२

आशंढश्रावक आ प्रमाणे कही अने जिनराजने नमस्कार करी पोताना घरने विषे गयो, त्यां तेषे पोतानी स्त्री शिवानंदाने कह्युं के:—“द्युतिपलाशनामना चैत्यने विषे श्री वीरप्रभुना वचनधी में उत्तम एवो धर्म गृहण कर्यो हे, माटे हे प्रिया ! तुं पण त्यां प्रभुनी पासे जइ धर्म अंगिकार करी पोताना जन्मने सफल कर.” पतिनां आवां वचन सांजळी मनमां बहु हर्ष पावेली शिवानंदा पालखीमां वेसी तुरत समयसरणमां जइ वीरस्वामिने वंदना करी कहेवा लागी के:—“हे स्वामिन् ! मनेश्रावकधर्म कहो, के जेथी हुं अपार एवा संसाररूप समुद्रने तरी जाळुं.”

पढी वीरजगवाने धर्म कह्यो, ते सांजळी जेनां रुवासां गुजां अयां हतां एवी ते शिवानंदाए सन्वत्तवसहित श्रावकधर्म गृहण कर्यो. पढी शिवानंदा वीरप्रभुना वझे पगसां वंदना करी पोताना आत्माने धन्य मानती उली हर्षणी पोताना घरे गइ.

आ दखते गौतमस्वामीए वीरप्रभुने नमस्कार करीने पूठ्युं के:—हे जगवन् ! आशंढश्रावक आ जवने विषे दीक्षा लेशे के नहीं ? त्यारे जगवाने कह्युं:—“हे गौतम ! आशंढश्रावक आ जवने विषे दीक्षा लेशे नहीं.”

हेवे हर्ष पावेलो आशंढश्रावक पोतानी स्त्रीसहित जिनेश्वरे कहेलो श्रावकधर्म उत्तम

श्रद्धात्री पाळवा लाग्यो. कथं ठे के:-

जवलयसहस्रशुद्धहे, जाइजरामरससायरुत्तारे ॥

जिसवयसग्निगुणायरे, खसग्नि भाकाहिसि पमायं ॥

जाचार्य:-हे जलजीव! लाखो जन्मणी पण न मेळवी शक्या एवा, तेजज जाति, वृ-
द्धावस्था, मरणरुप समुद्धने पार उतारनार एवा जिनराजना वचनरुप गुणोना समूहने विषे
एक क्षणमात्र पण प्रमाद न कर.

पठी वधती एवी श्रद्धाए करी स्त्रीसहित आणंदश्रावकने जिनराजनो धर्म पाळतां चौद
वर्ष गयां. पंढरणा वर्षने विषे धर्मजागरीका करतो एवो आणंदश्रावक विचार करवा लाग्यो
के:-“मैं आज लुधी म्होटाइ मेळवीने म्हारा कुटुंबनुं पोणण कर्युं, हवे पदिमारुप धर्म करुं
तो म्हारुं सारुं आय.” आवी रीते विचार करी आणंदश्रावके पोताना सर्व कुटुंबने बोलावी
चार प्रकारना आहार, पान, वस्त्र, तांबुल इत्यादि आपी संतोष पमादीने कहुं के:-“जो
तमे मने आज्ञा आपो तो म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो जार सोंपी हुं श्री वीरप्रभुए कहेलो पदि
माधर्म आदरुं.” कुटुंबी लोकोए रजा आपी एटले तेसे पोताना म्होटा पुत्रने घरनो जार सोंप्यो.

पत्नी ते कोल्हागसन्निवेशमां के ज्यां पोताना कुटुंबी लोको रहैता हता त्यां पोताना घर नी पोषधशाळाने पूंजी, मात्रा अने थंमिलनी जूमिने शुद्ध करी अने पत्नी शंभारो करी तेना उपर मोहरूप मळरहित अइने बेगो. त्यां वीरप्रभुनुं मनमां स्मरण करी अने जिनराजनेोधर्म अंगीकार करी पत्निमा तप करवा लाग्यो.

अहिं अगीयार पत्निमानी गाथा कहे ठे.

दंसणवयसामाइय, पोसहपत्निमा अंबंजसच्चित्ते ॥

आरंज पेस नुद्धिठवज्जए समणजूएअ ॥

ज्ञावार्थः—१ दर्शन पत्निमा ते एक माससुधी अतिचार विना सम्यक्तवनुं पालन करवारुप जाणवी. एवी रीते बीजी पत्निमामां पूर्वविधि सहित एक एक मासने वधारता जवुं. २ व्रत पत्निमा, ३ सामायिक पत्निमा, ४ पौषध पत्निमा, ५ कायोत्सर्ग पत्निमा, ६ मैथुनत्याग पत्निमा, ७ सचितत्याग पत्निमा, ८ पोते आरंज करवाना त्यागरूप पत्निमा, ९ बीजापासे आरंज कराव वाना त्यागरूप पत्निमा, १० उद्देशीने करेला जोजन विगेरे पदार्थोने त्याग करवारुप पत्निमा, ११ साधुनी पेठे लाच करी तथा साधुनो बेय पहेरी परिमाण घरेथ्री आहार लाववारुप पत्निमा.

त्रणकाळ जिनेश्वरनुं पूजन करनारो, ठ आगाररहित, सम्यक्तवदर्शनवाळो अने शंकादि पांच दोषाची तूटो घएलो आणंदश्रावक दर्शनपद्मिमा तप करवा लाग्यो. कह्युं ठे केः—

संकाशंसत्त्वविरहित्र सम्मदंसणजुन जो जंतु ॥ सेसगुणविष्पमुक्को एसाखलुहोइ पद्मिमाड ॥

ज्ञावार्थः—जे प्राणी शंका, कांक्षा, विचिकित्सा, कुलिंगिप्रशंसा अने कुलिंगि परिचय एटलाशी मुक्त होय, तेमज व्रत विगेरे गुणो विनानो होय, परंतु सम्यक्तवदर्शनसहित होय तेने पहेली पद्मिमा जाणवी.

पंच य अणुवयाइं, अइयारविवज्जियाइ दो मासं ॥ सम्मदंसणजुतो, पालइ पद्मिमाइ बीयाए ॥

ज्ञावार्थः—सम्यक्तवदर्शनसहित अतिचार विना पांच प्राणातिपातादिना त्यागरूप अणुव्रत वे मास सुधी पाळवा ते बीजी व्रतपद्मिमा कहेवाय ठे.

तईयाए पद्मिमाए, पइदिवसं सो कुणोइ सामाइअं ॥ दोसंजं पुव्वविहीइ, संजुड तिन्नमासेजा ॥

ज्ञावार्थः—त्रीजी सामायिकपद्मिमाने विषे ते आणंदश्रावक हमेशां पूर्वनी विधिसहित त्रण मास सुधी सामायिक करवा लाग्यो.

अठमि चऊदसी, पुणिमाइं पवेसु पोसह कुणइ ॥ पद्मिमाइं चतुथीए, चउमासे पुव्वविहिसहिड ॥

ज्ञावार्थः—चौथी पौषधपदिमाने विषे चार मास सुधी पूर्व विधिसहित आठम, चौदश, पुनम विगेरे पर्वतिथिने दिवसे ते आशंदश्रावके पौषधव्रत कथ्युं.

दंसणमूलडुवालस, वयाइ पावेइ निरइआराइं ॥ असणासो दिणजोइ, अवळकछोल सो संतो ॥
दिणिवंजयारित्ति, परिमाणकमोअपदिमदिणवज्जं ॥ अठमिचौदिसी, पुणिआइपधेसुरयणीए ॥
कान्तसग्गम्मिछिल, सोजायइत्तिअमणेजिणेसधे ॥ एअंपदिमापदिमं, आराइइजावपणमासे ॥

ज्ञावार्थः—नहावानुं बंध करनार, दिवसे जोजन करनार अने कामने वडा करनार एवो आशंदश्रावक सम्यक्तवमूल डुवालसादि व्रताने पाळवा लाग्यो. दिवसे ब्रह्मचर्यव्रत पाळनारो अने रात्रीए मैथुननो परिमाण राखनारो वळी पदिमाना दिवसेने तेमज आठम, चौदश, पुनम विगेरे पर्वतिथिनी रात्रीए पण ब्रह्मचर्यव्रत पाळनारो वळी कायोत्सर्गजां रहेलो अने सर्वे जिनेश्वरोनुं मनमां ध्यान धरतो ते आशंदश्रावक आ पांचमी कायोत्सर्गपदिमाने पांच मास सुधी आराधना करवा लाग्यो.

ठठीए ठम्मासे, अवंजंसवहा दिवजेइ ॥ सिंगारकहमयही, संगविमुसाइ परिमुक्को ॥

ज्ञावार्थः—ठठी मैथुनत्यागपदिमाने विषे ठ माससुधी अंगारवी कथा, खीनो संग अने

आञ्जूपण विगरेने त्यजी दइ आणंदश्रावक सर्व प्रकारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवा लाग्यो.
सच्चित्त असणाई, अ आहारं सत्तमासपज्जं तं ॥पदिमाइ सत्तमीए, वज्जइसो पूवविहिजुत्तो ॥

ज्ञावार्थः—सातमी सचित्तत्यागपदिमाने विषे पूर्वनी ठ पदिमाविधिने पाळता एवा आ
णंदश्रावके सात माससुधी सचित्त एवो चार प्रकारनो आहार त्यजी दीधो.

सयमारंज न कुणइ, कीरइ आजीवअण्णदियरेहिं ॥अठमिआएअठ्ठमासे, पुवुत्तविहिसहिउ ॥

ज्ञावार्थः—आठमी पदिमाने विषे पूर्वनी सात विधिसहित एवा आणंदश्रावके पोतानी
आजीविकाने अर्थे पोते आरंज कर्यो नहीं, तेम वीजानी पासे कराव्यो पण नहीं.

पुत्ताइ निहिअनिअगिहज्जारो, न करेइ नो करावेइ ॥नयमीइ महारंजे, नवमासे पुव्वविहिजुत्तो ॥

ज्ञावार्थः—नवमी पदिमाने विषे पूर्वनी विधिवाळा अने पुत्रादि उपर घरनो चार मूकना
रा आणंदश्रावके नव माससुधी महा आरंज कर्यो नहीं अने कराव्यो पण नहीं.

असणाइ अ आहारं, उदिठकमं न भुंजएसोवि ॥दूरमुंनो अह सिहालिं, धरेइ दसमास पज्जंतं ॥

जं निहिअं धनजायं, पुव्वताणं कहेइ संमुत्तुं ॥सव्वं गिहस्स कज्जं, वज्जइ दसमीइ पदिमाए ॥

ज्ञावार्थः—दसमी पदिमाने विषे दस माससुधी उद्वेसीने करेलो अशनादि चार प्रकारनो

आहार न खाधो, तेमज अस्त्राधी हजामत कराववी अथवा तो माथे वाळ पण राख्यो नहीं. वळी जे धन घरमां, माटयुं हतुं, ते सर्व उपरधी पोतानी ममता उतारवा माटे पूढता एवा पुत्रादिकने घरना कामसहित कही दीधुं.

इकारसीइ समणुवासोवि, पन्निमाइं समणजूआए ॥कप्पं च चोळपट्टं, मुहवतिं धरइ धम्मधयं॥

ज्ञावार्थः—साधुना सरखी उपमावाळी अगीयारमी पन्निमाने विषे ते श्रावके उत्तरासंग, चोळपटो, मुहुपती अने रजोहरण धारण कर्युं.

गिन्हेइ गहिअपत्तं, फासुअ असणाइ सयणेसु ॥पन्निमापन्निवन्नसय, जिखं देहीत्ति वयणानं ॥

ज्ञावार्थः—पन्निमाधारी ते श्रावके पात्र लइ कुटुंबीजना घरने विषे जइने “पन्निमाधारी एवा मने जिहा आपो.” एवं वचन कहुं.

कोसि तुमइअ पुणे, समणाणमुवासग्गेइ अ जणेइ ॥पंचसमिज्जिगुत्तो, लोअं जइं च कारेइ ॥

ज्ञावार्थः—कोइ एम पूढे के ‘तुं कोण तुं?’ त्यारे ते व्रतधारी कहे के, “पांच समिज्जिथी समित अने त्रण गुप्तिथी गुप्त एवो हुं साधुज्जनो उपासक तुं. पन्निमाधारीए लोच कराववो अथवा जइ (हजामत) कराववी.

जाविकारसमाप्ते, कुण्डे समणाय सयलमायारं ॥दिद्विद्वाणं किञ्चिं, जंतमुवरिमाश्य कुण्डे ॥

ज्ञावार्थः—अगीयार माससुधी आ प्रमाणे साधुनो सघळो आचार पाढ्यो, तेमज निचे निचेनी जे जे पदिमा ठे तेनुं सघळुं कार्यं उपर उपरनी पदिमाने विषे कर्युं.

महा धैर्यधारी आणंदश्रावक आवी रीते अगीयार पदिमानुं घोर तप करी बहु डुवळो थइ गयो; जेम जेम कठीण एवा तपथी तेनुं शरीर शक्तिविनानुं थयुं, तेम तेम धर्मने विषे तेनु मनोवळ वधवा लाग्युं. पठी पोताना शरीरना वळनुं बहु उभापणुं जाणी जिनेश्वरना चरणनुं स्मरण करता एवा ते आणंदश्रावके संलेखना करी अनशन व्रत लीधुं. आ वखते तेने अखंरित एवा वैराग्यना रंगथी अवधिज्ञान उत्पन्न थयुं. ए अवधिज्ञानना वळथी तेणे पूर्व, पश्चिम अने दक्षिण दिशामां लवणसमुद्रमां पांचसें योजनप्रमाण क्षेत्र जोयुं; उत्तर दिशामां हिमवंत पर्वत दीठो; निचे नारकीलोकमां लोलुक नामनो नरकवास दीठो अने उपरना लोकमां सौधर्मदेवलोक जोयो. ठेवट आणंदश्रावके पोतानो सघळो मोह दूर कर्यो, एवामां देव अने दानवोना समूहथी विंटलायला श्री वीरप्रभु सोनाना कमळ उपर पग मकता मूकता वाणिजगामना उद्यानमां समोवसर्या. ते वखते सर्वे नगरवासी लोको तेमने

वांइवा गया, त्यां धर्मदेशना सांजळी वैराग्यना रंगथी रंगाइ गथां ठे चित्त जेमनां एवा ते नगरवासी लोको पोतपोताने स्थानके गया.

पढी देदिप्यमान शरीरनी कांतिवाळा, शांत चित्तवाळा, पुर्ण श्रुतज्ञानवाळा अने विविध प्रकारनी लब्धिथी ज़रपूर एवा श्री गौतमस्वामी निरंतर ठळज्जे पारणुं करता होवाथी ते श्री वीरप्रभुनी आज्ञा लइ वाणिजगाममां गोचरीने अर्थे आब्या; त्यांथी प्राशुकआहार लइ कोल्लागलनिवेश गाममां आब्या; त्यां तेमणे लोकोना म्होमेथी सांजळ्युं के, 'आणंद श्रावके अनशन लीधुं ठे.' पढी श्री गौतमस्वामी आणंदश्रावकने वंदना कराववा माटे पौषधशाळाभां गया. त्यां आणंदश्रावकउठीने तेमनी सन्मुख जवा शक्तिवंत लहोतो, तेथी तेणे गौतमस्वामीने पोतानी पासे बोलावी वंदना करी. पढी तेणे पूढ्युं:—“हे जगवन्! गृहस्थश्रावकोने पण अवधिज्ञान उत्पन्न आय ठे.?” त्यारे श्री गौतमस्वामीए कहुं:—“हा. श्रावकोने पण अवधिज्ञान उत्पन्न आय ठे.” तेवारे आणंदश्रावके कहुं. “हे जगवन्! मने पण अवधिज्ञान उत्पन्न अथुं ठे, जेथी हूं पूर्व, पश्चिम अने दक्षिणदिक्ता तरफ लवणसमुद्रमां पांचसें यो जनप्रमाण क्षेत्र जोळं तुं; उत्तर तरफ हिमवंतपर्वत जोवांमां आवे ठे; निचे लोलकनरकज्ज-

मि अने उंचे पहेलो देवलोक जोउं तुं.” त्यारे गौतमस्वामीए कहुं:—“हे आणंद! अवधिज्ञा नथी आटलुं हेतु जोइ शकातुं नथी, माटे तुं मिथ्याडुष्कृत दे.” आणंदश्रावके कहुं:—“हे स्वामिन! जे माणस जिनराजनुं वचन विपरीत रीते प्ररूपण करे ते माणसने मिथ्याडुष्कृत लेवुं कहुं ठे, अथवा जुवुं बोलनाराने मिथ्याडुष्कृत लेवुं कहुं ठे. तेवारे श्री गौतमस्वामीए कहुं:—“हे श्रमणोपासक! यथाश्र (सत्य) कहेनाराने मिथ्याडुष्कृत लेवुं परतुं नथी.” एट ले आणंदश्रावके कहुं. “हे सुनिताश्र! त्यारे आप मिथ्याडुष्कृत आपो.”

पढी श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभु पासे जइ प्रोताना हृदयनो संदेह पूठयो के, “हे वीतराग! म्हारुं वचन सत्य ठे के आणंदश्रावकनुं वचन सत्य ठे?” तेवारे श्री वीरजगवाने कहुं. “हे गौतम! ते गृहस्थ आणंदश्रावकनुं वचन सत्य ठे.” पढी गौतमस्वामीए आणंदनी पासे जइ तेने मिथ्याडुष्कृत दइ खमाव्या. अहो मोक्षना अर्थी पुरुषोनुं चरित्र पण आश्चर्यकारी ठे, के जेने गणधरस्वामीए पण खमाव्या. पढी गौतमस्वामी आणंदने निर्यातना करी शांतपणे वीरप्रभु पासे आव्या.

आणंदश्रावक वीश वर्षसुधी जिनधर्म पाळी, श्रावकनी अगीयार पद्दिमा वही, संलेखना

अने आलोचना करी, पंचपरमेष्ठीना स्मरणपूर्वक शुद्धध्यानमां रही, एकमासना अनशनथी काळ करी सौधर्मदेवलोकना अरुणाज्ञविमानमां चारपद्योपमनी आयुष्यवाळो महा समृद्धिंत देवता थयो.

हवे श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने प्रणाम करीने पूढ्युं केः—“हे नाथ! आणंदश्रावक आ मनुष्यज्ञवथी काळ करी क्यां उत्पन्न थयो?” त्यारे श्रीवीरप्रभुए कह्युंः—हे गौतम! आणंदश्रावक अहिंथी काळ करी पहेला देवलोकना अरुणाज्ञविमानमां चारपद्योपमनी आयुष्यवाळो अने महासमृद्धिवाळो देवता थयो ठे, त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां उत्तमकुळने विषे उत्पन्न थशे; त्यां चारित्रथी केवळज्ञान पामी तेज ज्ञवे सिद्धिपद पामशे.

हे ज्ञव्यजनो! आ आणंदश्रावकनुं चरित्र सांजळी उत्पन्न थएला वैराग्यवाळा तमे प्रमाद त्यजी दइ जिनधर्म पाळवामां उद्यमवंत थान.

॥ इति श्री वाचकरत्न लाजगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली आ गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां आणंदश्रावकने प्रतिबोधनामनो पहेलो उद्घास पुर्ण थयो. ॥

॥ उल्लास २ जो ॥

॥ कामदेवश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री जंबूस्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने दस श्रावकोनां चरित्रोमांहेला बीजा कामदेव श्रावकनुं चरित्र पूठयुं. एटले श्री सुधर्मास्वामी कामदेवश्रावकनुं चरित्र कहे ठे केः—

श्री अरतक्षेत्रमां चंपानामनी नगरी ठे, पूर्णज्जनामना चैत्यथी सुशोभित एवी ते नगरीमां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, त्यां कामदेवनामे शेठ रहेतो हतो, तेने पुन मना चंड सरखा मुखवाळी ज्जनामनी स्त्री हती. कामदेवशेठ पासे बहु धन हतुं, तेमां ठ क्रोरु घरमां, ठ क्रोरु वेपारमां, ठ क्रोरु व्याजे अने ठ क्रोरु जंमाररुपे पृथ्वीमां नांखेलुं हतुं. दसहजार गायोनुं एक गोकुळ कहेवाय, एवां ठ गोकुळ तेना घरने विषे हतां. बीजी पण हु समृद्धि तेना घरने विषे हती. जेथी मनुष्य संबंधी सुखो जोगवता कामदेवशेठनो काळ सुखे जतो हतो.

एक दिवस श्री वीरप्रभु पूर्णज्जनामना चैत्यने विषे समवसर्या, त्यां देवतानुंए समवस-

रण रच्युं, ते वखते नगरवासी लोको प्रभुने वंदना करवा माटे जवा लाग्या; तेमने जोश का मदेवशेठे कोइएक पुरुषने पूठ्युं के:—“आजे नगरीमां शुं ठे? अने आ सघळा लोको नगरी नी बहार केम जाय ठे?” त्यारे ते पुरुषे उत्तर आप्यो के:—“हे शेठ! सांजळो. देवाधिदेव श्री वर्द्धमानस्वामी अहिं पूर्णज्जच्चैत्यने विषे समवसर्या ठे, तेमने वंदना करवा माटे, आ स घळा लोको जाय ठे.” आवां ते पुरुषनां वचन सांजळी कामदेवशेठ पण म्होटी समृद्धि त्यां गयो अने श्री वीरप्रभुने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी तेमनी आगळ वेठो.

पठी श्री जिनेश्वरे पण मधुरवाणीश्री धर्मदेशना आपी के:—“हे ज्ञव्यजनो! जे पुरुष शुद्ध श्रद्धाश्री जिनराजनो धर्म पाळे ठे. ते पुरुष रत्नसारनी पेठे आ लोकमां अने परलोकमां सुखी आय ठे.” आ वखते श्री गौतमस्वामीए पूठ्युं के:—“हे जिनराज! ते रत्नसार कोण ह तो? तेणे जिनधर्म शी रीते पाळ्यो? अने ते केम सुखी अयो? ते सर्व अमने कृपा करीने कहो.” त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युं:—“हे गौतम! सावधानपणे सांजळ:—

॥ जिनधर्म पाळवा उपर रत्नसारनी कथा ॥

रत्नविशाळानगरीमां समरसिंहनामे राजा राज्य करतो हतो, ते नगरमां वसुसारनामनो

श्रेष्ठ रहेतो हतो, तेने रत्नसारनामनो पुत्र हतो. एक दिवस रत्नसार पोताना मित्रोनी साथे
 वनमां गयो, त्यां तसे दिनयवरनामना आचार्यने दीठा, तेथी ते रत्नसारकुमार तेमनी पासे
 गयो अने प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी आगळ वेठो. पठी हाथ जोडी तसे आचार्यने पूठयुं के:-
 “हे जगवन् ! माणसो सुख शायी पामे ?” तेवारे गुरुए कह्युं:- “हे जग ! जीवो संतोषथी आ
 लोकमां तथा परलोकमां सुख पामे ठे. ते संतोष वे प्रकारनो ठे. १ देशथी, २ सर्वथी. तेमां
 गृहस्थोम संतोष देशथी होय ठे अने सुनिष्ठने सर्वथी होय ठे. ते संतोष अनंतसुख आपना
 रो ठे. देशथी संतोष श्रावको राखे ठे, ते परिग्रहना परिमाणवमे कहेवाय ठे. कह्युं ठे के:-

असंतोषवतः सौख्यं, न शकस्य न अक्रिणः ॥

जंतोः संतोष ज्ञानो, यद्भवस्य एव जायते ॥

ज्ञावार्थ:- “असंतोषी एवा इंडने अथवा तो चक्रवर्तीने जे सुख यतुं नथी ते सुख संतोष
 धारी एवा ज्ञव्यजीवने थाय ठे. माटे हे ज्ञव्यजनो ! तमे धन विगेरेनुं परिमाण करो.”

गुरुनां आवां वचन सांजळी रत्नसारकुमारे सम्यक्तवसहित परिग्रहनुं परिमाण कर्युं के:-
 “हे जगवन् ! न्हारे एकलाख रत्तो, दसलाख सोनाम्होरो, मुक्ताफळना अने वैभुर्यना आठ

आठ मूनाड, आठक्रोम जूनुं नाणुं, दसहजार गायोनुं एक गोकुळ, एवां ठ गोकुळो, पांचसैं धरो, सो वाहनो, एकहजार घोमानुं अने सो हाथीनुं एटलुं मोकळुं. एथी वधारे म्हारे न क ल्पे. हुं राज्य गृहण करीश नहीं. हुं पांच अतिचार विना शुद्ध एवं पांचसुं अणुं व्रत गृहण क रूं तुं.” रत्नसारकुमार आ प्रमाणे नियम लइ, गुरुने वंदना करी घरे आव्यो अने उत्तम प्र-
कारे धर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस रत्नसारकुमार पोताना मित्रोनी साथे वनमां गयो, त्यां तेणे आम तेम जम तां किन्नरनुं एक जोमलुं दीतुं, तेनुं मुख घोमा जेवुं अने शरीर माणसना जेवुं हतुं; आवुं रूप कोइ दिवस जोएलुं नहीं तेम सांजळेलुं पण नहीं, तेथी विस्मय पामीने ते कुमार बोळ्यो के:—“जो आ माणस होय तो तेने घोमानुं मुख क्यांथी होय? माटे निश्चे ते माणस नथी, तेम देवता पण नथी; परंतु बीजा छीपमां रहेनार कोइ तिर्यंच देखाय ठे. अथवा तो कोइ दे वतानुं वाहन पण होय!!” रत्नसारकुमारनां आवां वचन सांजळी किन्नरे कह्युं:—“हे रत्नसा र! तुं खोटा विचारोथी म्हारी फोगट विटंबना केम करे ठे? हुं विलास करनारो अने इच्छा प्रमाणे विचरनारो व्यंतर तुं. हे रत्नसार! खरेखर तुंज तिर्यंच देखाय ठे; कारण त्हारा पिताए

તને ઘેતર્યાં છે.” ત્યારે રત્નસારે પુઠ્યું. “મ્હારા પિતાએ મને શી રીતે ઘેતર્યાં છે ?” તેવારે કિન્નરે કહ્યું:—હે રત્નસાર! સાંજઠા ત્હારો પિતા વીજા હીપમાંથી એક ઘોડો લાવેલ છે, તે ઘોડો રંગે ફાલો, હુવલો, ટુંકા કાનવાલો, વહુ ચપલ, વહુ જામા કંઠવાલો અને પોતાના સ્વામીનો જય કરનારો છે. કહ્યું છે કે:—

નિર્માસં મુખમંદલે પરિમિતં મધ્યે લઘુ કર્ણયોઃ, સ્કંધે વંધુરમપ્રમાણમુરસિ સ્ત્રિગ્ધં ચ રોમોદ્ગમે।
પીનં પશ્ચિમ પાર્શ્વયોઃ પૃષ્ઠુતરં પૃષ્ઠં પ્રધાનંજવે, રાજાવાજિનમારુરોહ સકલૈર્યુક્તઃ પ્રશસ્તૈર્ગુણૈઃ॥

જાવાર્થ:—હુવલા મ્હોંવાલા, પાતલી કેમવાલા, ટુંકા કાનવાલા, જામા કંઠવાલા, વિશાળ ગતિવાલા, ગાઠ રુંવામાવાલા, પાઠલા વલ્લે પરુઆ અને પાઠલ પુષ્ટ એવા અને મહા વેગવાલા ઇત્યાદિ સર્વ ઉત્તમગુણોથી સુશોભિત એવા ઘોડા ઉપર રાજાએ બેસવું. તે ઘોડા ઉપર બેઠેલો પુરુષ વાયુની પેઠે એક દિવસમાં સો યોજન જાય છે. વઠી સાત દિવસમાં સર્વ પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા કરીને પાઠો ઘરે આવે છે.

હે મુઠ રત્નસાર! આવા ઘોડાને ત્હારા પિતાએ ઘરમાં સંતાની રાખ્યો છે તે તું જાણતો નથી અને સ્વોટી કલ્પનાથી ફોગટ મ્હારી વિટંવના કરે છે. ત્હારું ધીરપણું અને વીરપણું તો હું

त्यारे जाणुं के तुं ते घोमाने भेळव.” किन्नर आ प्रमाणे कही आकाशमार्गे चाड्यो गयो.

रत्नसारकुमार पण किन्नरनां तेवां वचन सांजळी मनमां बहु खेद करतो घरे आव्यो अने “पिताए मने ठेतयो के ए घोमो मने न देखाव्यो.” एम विचारी घरमां पेसी कमार बंध करी अंदर पलंगमां सुतो. पठी जोदो वखते पिताए आवीने तेने कह्युं:—“हे पुत्र ! तुं कमार बंध करीने केम सुतो ठे ? शुं तने कांइ दुःख अयुं ठे ? कांइ मननी पीमा अइ ठे ? के शरीरे रोग अयो ठे ? जे होय ते कहे. हुं तेनुं औषध करुं. केमके रोग कक्षा विना औषध अइ शकतुं नथी.” पितानां आवां वचन सांजळी रत्नसारकुमार कमार उघाकी बहार आव्यो अने पोतानो खरो विचार पितानी आगळ कश्यो. त्यारे पिताए कह्युं:—“पुत्र ! सांजळ. में एम धार्युं हतुं के, “घोमा उपर बेठेलो आ पुत्र पृथ्वी उपर जमवाथी अमने पोतानुं वियोगदुःख आ पशे, एम धारी में ते घोमाने संताकी राखयो ठे. हे पुत्र ! हमणां ते घोमो हुं तने आपुं तुं, ते ने तुं योग्य लागे तेम कर.” आवी रीते कही वसुसारशेठे पुत्रने घोमो सोंप्यो. रत्नसार पण घोमो सळवाथी बहु हर्ष पास्यो.

पठी रत्नसारकुमार ते घोमा उपर बेसी बीजा मित्रोसहित नगर बहार गयो, त्यां सौ

पोत पोताना घांसाने ग्राम तेस दोकाचवा लाग्या. रत्नसार जेस जेस पोताना घोसानी ल-
गाम खंचवा लाग्यो, तेस तेस ते घोसो वेगशी दोरुवा लाग्यो.

कसे ते वायते वसुसारशेठना घरे विषे पांजरामां रहेला पोपटे शेठने कह्युं:-“पिताजी!
रत्नसारकुमार घासा उपर वेसी बहु वेगशी जाय ठे, तेथी जो तसे आज्ञा आपो तो हुं कुमा-
रनी शुद्धि लेवा आटे पाठळ जाचं. कारण कुमार विषम दिशासां जइ चमे तो हुं तेने सहाय
करनारो अइ पमुं. पोपटनां आवां वचन सांजळी वसुसारशेठे हर्ष पामीने कह्युं:-“अरे पो-
पट! तें बहु सारुं कह्युं. हे पवित्रबुडिवाळा! तूं ऊट जा अने कुमारने सहाय करनारो आ.”
शेठे आज्ञा आपी एटले पोताना आत्माने धन्य मानतो एवो ते पोपट पांजरामांथी निकळी वेगे
चाळ्यो अने तुरत कुमारने जइ मळ्यो. रत्नसारकुमारने तेने न्हाणाजाइनी पेठे खोळामां वेसार्यो.

रत्नसारना बीजा मित्रो पाठळ रह्या तेथी तेउ पाठा वळीने पोतपोताने घेर आव्या अ-
ने पोते रत्नसारकुमार तो पोपटसहित आगळ जतां एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोच्यो,
त्यां तेषे कोइएक जामनी माले लटकावेला हिंमोळा उपर वेसीने हिंचका खाता देवकुमार
सरग्या तापसकुमारने दीगो, तेने ते पोताना मित्रनी पेठे स्नेहवाळा नेत्रथी जोवा लाग्यो.

तापसकुमार पण कामदेव सरखा रूपवाळा ते रत्नसारने जोइ स्नेहथी विचारवा लाग्यो के, “आ कोण परुणो म्हारे त्यां आव्यो?” आम धारी हिंमोळा उपरथी निचे उतरी कुमारनी पासे आवी ते कहेवा लाग्यो के:—“हे कुमार! तमारो देश कयो? नगर कयुं? तमे कया कुळमां उत्पन्न थया गो? तमारी जाती कइ ठे? तमारा मातापितानुं शुं नाम ठे? तमारा कुटुंबी कोण ठे? तमारुं पोतानुं नाम शुं ठे? परिवार विना एकला अहिं शामाटे आव्या गो? अने अहिं जमता जमता शुं शोधो गो?” तापसकुमारनां आवां वचन सांजळी रत्नसारकुमार बहु हर्ष पांम्यो. फरी तापसकुमारे कहुं:—“हे कुमार! तमे आजे अमारा परुणा गो, माटे घोना उपरथी निचे उतरो अने म्हारा प्रश्नो उत्तर आपो.” आवां वचनथी रत्नसारकुमार घोना उपरथी निचे उतर्यो अने जेटलामां प्रश्नोना उत्तर आपे ठे तेटलामां वाचाजपणाथी पोपटे कहुं:—“हे तापसकुमार! त्हारे कुळ विगेरे पूठवानुं शुं कारण ठे? अहिं कांइ विवाह मां ब्यो नथी. तुं परुणाने योग्य कार्य कर. मुनिउने पण अतिथी पूज्य ठे. कहुं ठे के:—

गुरुरग्निर्द्विजातीनां, वर्णानां ब्राह्मणो गुरुः ॥

पतिरेव गुरुःस्त्रीणां, सर्वस्याच्यागतो गुरुः ॥

ज्ञावार्थः—ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्यनो गुरु अग्नि वे. ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य, शुद्र वर्णो नो गुरु ब्राह्मण वे. स्त्रीजनो गुरु पति वे, अने सर्वनो, गुरु अतिश्रि वे.

मांट हे तापसकुमार ! जो त्हारो आ कुमार उपर स्नेह होय तो तेनो सत्कार कर. बी-जाथी सयुं. ” पोपटनां आवां वचनथी तापसकुमार बहु प्रसन्न थयो अने तेणे पोपटना गळा मां पुष्पनी माळा पहेरावी. त्यारपठी तेणे कह्युं केः—“हे कुमार ! तमे वखाणवा योग्य ठो, तेम धन्य ठो, कारणके जे तमारे आवो चतुरपोपट मित्र ठे. हे कुमार ! तमे अमारा परुणा थानु, हुं तापस तुं तेथी मारावणे तमारी योग्यजक्ति तो शी रीते बनी शके ? परंतु हुं म्हारी शक्ति प्रमाणे तमारी सेवा करीश. हे आर्य ! आजे म्हारी सेवा स्वीकारो. ” तापसकुमारांनां आवां वचन सांजळी रत्नसार घोडा उपरथी निचे उतर्यो, एटले तापसकुमार तेने बहु प्रीतिथी वन देखामुवा लाग्यो. जूदांजूदां जाणो अने फळो नाम लइ उंळखाववा लाग्यो. पठी तळावमां जइ स्नान कर्युं एटले तापसकुमारे ते रत्नसारनी आगळ जूदीजूदी जातिनां बहु फळो मूक्यां. ते आ प्रमाणे.—अमृतना सरखी स्वादवाळी पाकेली दराख, पाकी केरी, केळां, फणस, नाळीयेंर, खजूर, जांबू, राण, खीरामल, बीजोरां, नारंगी, दामिम, जंबिर अने सीं-

गोमां. पत्नी रत्नसारकुमारे पोपटसहित ते सर्व वस्तुञ्च थोमी थोमी खाधी, एटले ते वनमां सर्व ऋतुनां फुल फळ हतां ते सर्व तापसकुमारे लावी रत्नसारने आप्यां. पत्नी मुखशुद्धि माटे नागरवेलनां पान, एलायची, लधींग, जायफळ अने कपुर विंगेरे आप्यां. घोमाने पण योग्य वस्तुञ्च खवरावी, अने सर्वे खाइ पीने सुखे वेग.

पत्नी रत्नसारकुमारे संकेत कर्षो एटले पोपटे तापसकुमारने पूठ्युं:-“हे मित्र ! नवी यौवनावस्थानी शरुआतमां तमे आ तापसव्रत शामाटे लीधुं ठे ? क्यां तमारुं आ मनोहर रुप ? क्यां कोमळ शरीर ? अने क्यां आ दुष्कर तप ? हे महाज्ञाण ! तमारुं चातुर्यपणुं अने सौजन्यपणुं आ म्होटा अरण्यमां मालतीना पुष्पनी पेठे निष्फळ जाय ठे. आ तमारुं शरीर दिव्यलुगमां अने धरेखांधी बहु शोभे तेवुं ठे उतां हे मुनिराज ! तमे आ कठोर बळकल (जा- रनी ठाल) तो स्पर्श शीरीते सहन करी शको ठे ? काजल अने अरिठाना रंग सरखो आ तमारो कोमळ चोटलो जटाबंधथी शोभतो नथी, आ तमारुं लावण्य अने नवीन यौवन न- वा नवा जोगोवने शोभे तेवुं ठे, तमे आ तापसव्रत वैराग्यथी अथवा देववशथी के कोइ म्हो टा तपस्वीने वश थइ जवाथी लीधुं ठे ? पत्नी तापसकुमारे आंखांमांथी गळी परुता आंसुने

लीधे गद्गद् शब्दथी कहुं:—“हे कुमार! हे पोपट! पृथ्वीमां तमारा सरखुं कोइ देखातुं न
थी; कारणके जे तमने मने जोवाथी दया ब्रुवन्न अइ. पोपटराज! पोताना दुःखथी दुःखी
अनारा तो सर्वे माणसो ठे, परंतु बीजाना दुःखथी दुःखी अनारा तो कोइकज होय ठे,

कहुं ठे के:—शूराः सेति सहस्रशः प्रतिपदं विद्याविदोऽनेकशः,

संति श्रीपतयोऽप्यपास्तधनदास्तेऽपि कितौ चूरशः ।

किंत्वाकर्ण्य निरीक्ष्य चान्यमनुजं दुःखादितं यन्मन-

स्तद्रूपं प्रतिपद्यते जगति ते सत्पुरुषाः पंचषाः ॥

जावार्थ:—पगले पगले हजारो शूरीरो होय ठे, अनेक विद्वानो होय ठे, तेमज कुवेरनो
तिरस्कार करे तेवा धनवंत दातारो होय ठे, परंतु दुःख-पामता एवा माणसने जोइ जेनुं मन
दुःखी आय एवा तो आ जगत्मां पांच ठ पुरुषो हशे.

हे कुमार! हुं म्हारुं यथार्थ चरित्र तमारी आगळ कहीश. विश्वास पामेला सत्पुरुषोने
शुं कहेवायोग्य नथी?” तापसकुमार, रत्नसार असे पोपट आ प्रमाणे वातो करता हता ते
वखते जे बन्धुं ते सांजळो.

ए अवसरे गर्जना करतो, धुळ उडाळतो अने सर्व लोकेने तथा वनने अंधकारमय करी देतो एक वंटोळीयो उत्पन्न थयो, ते त्यां आवी तापसकुमारुं हरण करी चाळ्यो गयो. ते वखते तापसकुमारे कह्युं. “हे रत्नसारकुमार ! हे सज्जनपुरुष ! म्हारुं रक्षण कर. रक्षण कर.” आवां वचन सांजळी रत्नसारकुमार “अरे ! म्हारा जीवितरुप ए तापसकुमारने लइ तुं क्यां जाय ठे ?” एम क्रोधथी बोलतो तेनी पाठळ दोड्यो. केटलेक दूर गयो एटले तेने पोपटे कह्युं:—“हे रत्नसार ! तापसकुमार कोइ ठेकाणे देखातो नथी, वायु तेने क्यांइ लइ गयो हशे. कोण जाणे ते क्यां गयो ? आटला चखतमां तो वायुए तेने लाखो योजन दूर पहाँचाड्यो हशे; माटे हे कुमार ! तुं पागो वळ.” पोपटनां आवां वचन सांजळी कुमार पागो वळ्यो अने विविध प्रकारे विलाप करवा लाग्यो. पठी पोपटे विस्मयथी कह्युं:—“हे कुमार ! ए तापसकुमार पुरुष नहोतो, कोइ पुरुषे विद्याना बळथी स्त्रीने पुरुषरुपे बनाव्यो होय एम देखाय ठे. वचनथी, मुखना आकारथी, चालथी अने इष्टिथी एने तुं कन्या जाण. कोइ देव, दानव के विद्याधर ए कन्याने विटंबना पमामे ठे, ज्यारे ते कन्या दुष्टपुरुषना हाथमांथी बुटी थशे त्यारे निश्चे तलेज वरशे. कयो पुरुष कळपवृक्षने त्यजी दइ बीजा वृक्षनी इच्छा करे ?” पोपट

नां आवां वचन सांजळी इष्टदेवतानी पेठे तापसकुमारनुं स्मरण करतो रत्नसारकुमार पोप-
टने साथे लइ वेगथी आगळ चाळ्यो. आगळ जतां तेणे नाना प्रकारनां जाणोथी. सुशोचित
वनमां उंचां तोरण अने ध्वजाथी शोजता एवा श्री आदिनाथनुं एक मंदिरदीठुं, ते मंदिरनी
पासे आवी घोना उपरथी निचे उतरी फुल फळ हाथमां लइ पोपटनी साथे मंदिरमां गयो;
त्यां ते जिनराजनी पूजा करीने स्तुति करवा लाग्यो.

सिरिनाजिनामकुलगर कुलकमडलुलासणेगदिवसपतिः ॥

जवडुहलरकविहंमण, जयमंमण एाह तुज्ज एामो ॥

ज्ञावार्थः—श्री नाजिराजां नामना कुळधरना कुळरूप कमळने प्रफुल्लित करवामां सूर्य-
रूप, संसारना लाखो डुःखोने नाश करनारा अने विजयना मंमण एवा हे प्रज्जो ! हुं तमने
नमस्कार करुं तुं.

आ प्रमाणे स्तुति करी ते रत्नसारकुमार मंदिरनी सर्व शोजा जोइ एक गोख उपर वे-
गे, त्यां तेणे पोपटने कहुं केः—“हे शुकराज ! हजुसुधी ते तापसकुमारना सभाचार मळ्या
नहीं.” त्यारे पोपटे कहुंः—“कुमार ! खेद न करो. आजेज तमने तेनो मेळाप थशे.”

एक कन्या मोर उपर बेसीने त्यां आवी; ते कन्याए मळीयागर चंदन अने पुष्प विगेश्ठी जिनेश्वरनी पूजा करीने प्रभु आगळ नाच करवा मांड्यो. रत्नसारकुमार अने पोपट ते कन्यानो नाच जोइ चित्तमां बहु चमत्कार पास्या, अने कन्या पण कुमारना रुपने जोइ बहु विस्मय पामी.

पढी कुमारे कह्युं:—“हे बाळा! जो तुं खेद न करे तो हुं तने कांइ पुबुं.” त्यारे कन्याए कह्युं. “हा सुखेश्ठी जे पुबुं होय ते पुढो.” पढी कुमारे पुबुं. “तुं कोण ठे? ते हुं त्हांसुं सर्व वृत्तांत सांजळवानी इच्छा करुं तुं.” तेवारे कन्याए कह्युं. “हे कुमार! हुं त्हांसुं सर्व वृत्तांत तमारी आगळ कहुं तुं, ते सावधान अइने सांजळो.

कनकपुरी नामनी नगरीमां कनकध्वज नामनो राजा राज्य करे ठे, तेने कुसुमश्री नामनी राणी ठे. एक दिवस रात्रीए राणी सुखे सूती हती, एवामां तेंणे स्वप्नाने विषे पोताना खोळामां पुष्पनी बे माळा परती दीठी, तेश्ठी तुरत ते जागी गइ अने सबारे राजानी पासे आवी तेंणे स्वप्नानी बात कही; त्यारे राजाए विचारीने कह्युं.—“हे नडे! आ स्वप्नाना प्रजा

वधूँ लुं एकी वखते वे कन्याने साथे जन्म आपीश।” पतिनां आवां वचन सांजळी राणी बहु हर्ष पामी. पठी तेषे गर्ज धारण कर्यो अने नवमास पुरा थये वे कन्याने साथे जन्म आप्यो. पिताए पहेली कन्यानुं अशोकमंजरी अने बीजीनुं तिलकमंजरी एवं नाम पारुयुं. पठी पांच धावमातानुं वने लालनपालन कराती ते वने कन्यानुं अनुक्रमे म्होटी यइ अने थोडा दिवस मां सर्व कळालुनो अन्यास करी अनुक्रमे युवावस्था पामी, एटले रूप, सौजाग्य, लावण्य विगेरे गुणो अने शरीरनी कांतिथी ते वने कन्यानुं त्रण लोकना प्राणीना मनने चमत्कार पमारवा लागी. आ वने कन्यानुं परस्पर एवा-स्नेहवाळी हती के एक बीजा विना रही श-के नहीं. आ प्रमाणे तेमनो परस्पर प्रेम हतो. कह्युं ठे के:-

सहजगिराण सहसोविराण, सहहरिससोअवंताणं ॥

नयनाण व धनाणं आजम्ममकित्तिमं पिम्मं ॥

ज्ञावार्थ:-साथे जागनारी, साथे सूनारी, साथे हर्ष पामनारी अने साथेज शोक करनारी आंखोनी पेठे धन्य माणसोनो जन्मथी आरंज्जिने बंधाएलो प्रेम न वर्णवी शक्याय एवो होय ठे.” हवे राजा कनकध्वज मनमां विचार करवा लाग्यो के, “जो आ वने पुत्रीनुनो एक वर

आय तो बहु सारं. जो तेमनो वर जूदो अशे तो निश्चे तेज एकबीजाना वियोगथी मृत्यु पा-
मशे. आ बने पुत्रीजनो कयो धन्य अने पुन्यवंत वर अशे.” आवी रीते राजा चिंता करते
हतो. कह्युं ठे के:—

जातेति पूर्वं महतीति चिंता, कस्य प्रदेयेति तनः प्रवृद्धा ॥

दत्ता सुख स्थास्यति वा नवेति, कन्यापितृत्वं किल हंत कष्टम् ॥

जावार्थ:—कन्या उत्पन्न आय एटले पिताना मनमां “कन्या अइ” एवी चिंता आय ठे,
अने म्होटी आय त्यारे “आ कोने आपवी.” एवी चिंता आय ठे, कोइने आपी एटले “त्यां
ते सुखी रहेशे के नहीं” एवी चिंता आय ठे. माटे निश्चे कन्याना पिता अयुं ए कष्टकारी ठे.

पठी वसंतसमय आव्यो एटले बने बहेनो क्रीडा करवा माटे वनमां गइ, त्यां ऊरुनी
नाळे हिंचको बांधी अशोकमंजरी हिंचोळा खावा लागी अने तिलकमंजरी तेने हिंचोळो ना
खवा लागी; त्यां नगरवासी बहु लोको एकठा थया हता अने कौतुको जोता हता; एवामां
कोइ विद्याधरे हिंचोळा खाती एवी अशोकमंजरीनुं हरण कर्युं. तेवारे अशोकमंजरी म्होंथी
पोकार करवा लागी के:—“हे लोको दोसो दोसो! आ कोइ मने लइने चाड्यो जाय ठे.” प

ઠી પાસે ઝડપેલા સુઝટો દોડ્યા, પણ તે વિદ્યાધર જોતાં જોતાં ક્યાંજ જતો રહ્યો. પુત્રીનું હરણ કનકધ્વજરાજાએ સાંજલ્યું, તેથી તે દુઃખી થઈ શોક કરવા લાગ્યો. “હે પુત્રી! તું ક્યાં ગઈ અને ત્હારું શું થયું?” તિલકમંજરી પણ મૂર્ઘા પામી પૃથ્વી ઝપર પડી ગઈ, જ્યારે શીતલ પાણી અને ચંદન વિગેરે ઠાંટવાથી સચેત થઈ ત્યારે તે “હે બહેન! ત્હારા વિના મ્હારા પ્રાણ શી રીતે રહેશે?” એમ વિલાપ કરવા લાગી.

પઠી સંધ્યા વચ્ચે સર્વે લોકો પોતપોતાને ઘેર આવ્યા, રાજા કનકધ્વજ, રાણી કુસુમશ્રી અને તિલકમંજરી એ સૌ અશોકમંજરીનો શોક કરીને સૂતા. હવે તિલકમંજરી પ્રાઠલી રાત્રીએ ઝઠી ચક્રેશ્વરીદેવીના મંદિરમાં ગઈ, ત્યાં દેવીની પૂજા કરીને વિનંતી કરવા લાગી કે:— “હે માત! મ્હારી બહેનની સ્વબર આપ, નહિં તો હું આ ઝવે ઝોજન નહિં કરું.” તેનાં આવાં વચન સાંજળી ચક્રેશ્વરીદેવીએ તેની ઝક્તિથી પ્રસન્ન થઈ પ્રત્યક્ષ આવીને કહ્યું:— “હે ઝડે! ત્હારી બહેન કુશલ છે, તું શોક કરીશ નહિં, ઝોજન કર, આજથી એક માસે તેના સમાચાર તને મળશે, અને તેજ વચ્ચે દૈવયોગથી તેની સાથે ત્હારો મેળાપ થશે.” તેવારે તિલકમંજરીએ પૂછ્યું:— “હે માત! મ્હારી બહેનનો મેળાપ મને શી રીતે અને ક્યાં થશે?” ત્યારે દેવીએ કહ્યું:—

“हे बाळा ! सांजळ, आ नगरनी पश्चिमदिशाए बहु दूर एक म्होटुं अरण्य ठे, महा कष्टधी पण न जइ शकाय एवा ते अरण्यमां मणि अने रत्नोथी बनावेलुं श्री आदिनाथनुं मंदिर ठे, तेमां सुवर्ण अने रत्नमय श्री आदिनाथनी मूर्तिं ठे, ते जिनप्रतिमानुं तुं बहु ऋक्तिधी पूजन कर; त्यां तने त्हारी बहेननो निश्चे मेळाप थरो, अने बीजुं पण सघळुं सारुं थरो. आ म्हारो सेवक रत्नचूमदेवता मोरनुं रुप लइ ते स्थानके तने हमेशां लइ जरो.” देवीए आ प्रमाणे कहुं, एवामां एक मोर आकाशमार्गेथी त्यां आव्यो.

तिलकमंजरी रत्नसारकुमारने कहे ठे केः—हे कुमार ! देवीना प्रसादधी ते मोर उपर चनी जे तिलकमंजरी निरंतर आदिनाथप्रभुनुं पूजन करवा आवे ठे, ते वन आ, ते मंदिर आ, ते कन्या पण हुं अने ते मोर पण आ. हे कुमार ! में म्हारुं चरित्र कहुं. मने अहिं पूजा करवा आवतां आजे एक मास पुरो थयो; परंतु हजी म्हारी बहेनना कांइ पण समाचार मळ्या नहीं. हे कुमार ! तमे बहु देशमां फर्या ठो तो कोइ उत्तम रुपवाळी कन्या तमारा जोवामां आवी ठे ? अथवा तो सांजळी ठे ?” रत्नसारकुमारे कहुंः—हे सुंदरी ! पृथ्वी उपर जमता एवा में कोइ ठेकाणे त्हारा सरखी रुपवाळी कन्यातो जोइ नथी; परंतु सवरसेनानामना अर-

एयमां एक दिव्यकांतिवाळा तापसकुमारने जोयो ठे, ते त्हारा सरखो रुपाळो तेमज अवस्था ए पण त्हारा जेवमो हतो.” आ वखते पोपट बोली बुढ्यो के,—“हे सुंदरी ! आजे तने निश्वे त्हारी बहेननो मेळाप थशे.” त्यारे तिलकमंजरीए कहुं:—“हे पोपट ! जो आजे म्हारी बहेननो मेळाप थशे तो हुं त्हारी पूजा करीश.” आ प्रभाणे रत्नसारकुमार, पोपट अने तिलकमंजरी वातो करतां हतां, एवामां जे बन्धुं ते सांजळो:—

कोइएक अपूर्व हंसी आकाशमार्गशी आवीने रत्नसारकुमारना खोळामां पनी, जयशी विह्वल, कंपता अंगवाळी अने वारंवार कुमारना मुख सामु जोती एवी ते हंसी माणसनी जा पाथी बोली के:—“हे सत्पुरुष ! हे वीर ! हे शरणे आवेलानुं रक्षण करनारा ! हे करुणासागर ! दीन अने हीन एवी मने रक्षण कर. रक्षण कर. हुं त्हारे शरणे आवी हुं. आ वखते कुमार तेना शरीर उपर हाथ फेरवीने बोळ्यो:—“हे हंसी ! तुं जय न पाम. गमे तो माणसनो राजा होय, विद्याधरनो राजा होय के देवनो राजा होय, परंतु ते म्हारा खोळामां बेठेली तने मारवाने समर्थ नथी. पठी कुमारे तळावमांथी पाणी लावी तेने पाइने निज्जय करीने कहुं:—“हे हंसी ! तुं कोण ठे ? क्यांथी आवी ठे ? माणसनी जाणा शी रीते बोले ठे ? अने तने को

नो ज्ञय ठे? ते सर्व तुं मने कहे.” पढी हंसी जेटलामां पोतानुं व्रतांत कहेवाने तैयार छइ ते टलामां कळकळाट करती विद्याधरनी सेना आकाशमार्गथी उतरी, ते जोइ पोपट मनभां शंका पाम्यो तेथी ते मंदिरनी बाहार बारणा उपर आवीने बेठो, अने विद्याधरनी सेनाने आवती जोइ गमे तो तीर्थना प्रजावथी अथवा तो कुमारना ज्ञाग्यथी ते पोपट ज्ञयंकररूप करी ब्रकुटी चढावी कहेवा लाग्यो. “अरे विद्याधरो! कोनी पाठळ दोसो ठो? क्यां जानु ठो? आगळ देव अने दानवने नहिं गणकारे एवो रत्नसारकुमार बेठो ठे ते शुं तमे नथी जाणता? अरे विद्याधरो! जो ए कुमार क्रोध पाम्यो तो तमारे नासी जवुं ज्ञारे पमशे.” पोपटनो आवो होंकारो सांजळी विद्याधरना सुजटो ज्ञय पाम्या अने आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्या के, “अरे! निश्चे आ कोइ देवता अथवा तो दानव ठे, नहिं तो आपण विद्याधरोने ए शी रीते होंकारो करी शके? आपणां सिंहनादो पण ए एक पोपटना होंकाराना शब्दने सहन करी शकवा समर्थ थया नहिं. धिक्कार ठे! धिक्कार ठे!! आपणने जे कुमारनो पोपट पण विद्याधरोना सुजटोने ह्योन्न पमानारो ठे तो पढी कोण जाणे आगळ कुमार केवो हशे! स्वरूप जाण्या विना कयो पुरुष युद्ध करवा तैयार थाय?” आ प्रमाणे विचार करी सुजटोए पाठा वळी पो

विना कपी पुरुष युद्ध करता तयार था।

तांना राजाने ते समाचार आप्या. सुन्नटोनां वचन सांजळी विद्याधरराजा मेघनीपेठे गर्जना करी, हाथने पृथ्वी उपर पठानी, कपालमां ब्रकुटी चन्दावी सिंहनी पेठे घोरशब्द करीने बोळ्यो.

“अरे रांको! तमने धिक्कार थाज, तमे फोगट जय पाम्या. पोपट कोण अने कुमार कोण? म्हारी आगळ बीजो शूरवीर कोण ठे? हमणां जुन म्हारुं काम.” एम कही विद्याधर राजाए दस माथां अने वीस हाथ विकूर्व्या. एक हाथमां तरवार, बीजामां खेटक, त्रीजामां गदा अने चौथामां धनुष्य एम जूदाजूदा हाथमां जूदांजूदां हथिआरो लइ तेमज विक्राळरुप करी जयंकर गर्जना करतो ते विद्याधरपति आदिनाथना मंदिरनी पासे आव्यो, तेने आवतो जोइ जय पामेलो पोपट रत्नसारकुमारने शरणे जतो रह्यो; कारण तेवा जयस्थानके कोण उजो रहेवा समर्थ होय? पठी विद्याधरराजाए होंकारो करीने कह्युं:—“अरे रांक! दूर नासी जा, नहिं तो मरी जइश. म्हारा जीवितरुप आ हंसीने तुं खोळामां लइने वेगो ठे. अरे निर्लज! अरे निर्जय! तुं पोतानुं म्हों मने शुं देखामे ठे? अरे निर्जय! अरे निःशंक! हजुसुधी तुं म्हारी आगळ केम वेगो ठे? अरे मूढ! तुं मरणनी इन्हा करतो देखाय ठे.”

पोपट. तिलकमंजरी. मोर अने हंसी ए चारे ते विद्याधरराजाना रुपने जोइ जय पाम-

तां ठतां चकित थइ एक बाजुए उज्जां रखां. पढी कुमारे हसीने कह्युं:—“अरे मूढ! तुं मने फोगट शामाटे बीवरावे ठे? बाळकोने त्हाणे जय लागे, बीजाने नहीं. हाथवने ताळीठ पा-
नवाथी बीजां पढीठ नासी जाय, परंतु पटहना शब्दथी पण धीठ एवो मढकपोत (होलो)
जय नहीं पामे. आ म्हारे झरणे आवेली हंसी हुं तने आपीश नहीं. अरे मुढ! तुं सर्पनी फ
णा उपरथी मणि लेवानी इत्ता करे ठे. आ स्थानथी ऊट नासी जा, नहीं तो त्हाण दस मा
थानुं दस दिशाना अधिपतिने बळीदान आपीश.” आ वखते रत्नसारकुमारनी सहाय करवां
माटे मोरनुं रुप त्यजी दइ देवतानुं रुप धारण करी चंडचुक्रदेवता विविध प्रकारना शस्त्रोने
विकूर्वतो ठतो कुमारनी पासे आव्यो. अहा! माणसने पुन्यथी शुं नथी मळतुं? पढी चंडचु
नदेवताए कह्युं:—“हे कुमार! तुं निःशंकुपणे मरजी प्रमाणे युद्ध कर, हुं तने शस्त्र पुरां पा-
कीश; तेमज त्हाण शत्रुने चूर्ण करी नांखीश.” देवतानां आवां वचन सांजळी कुमारने ब-
मणो उत्साह थयो.

पढी हंसी तिलकमंजरीने सोंपी, रत्नसारकुमार पोते घोडा उपर चढ्यो, ते वखते चंडचु
नदेवताए तेना हाथमां धनुष्य आप्युं. कुमारे धनुष्यनो टंकार करी सर्वे विधाद्यरोने चमत्का

र उत्पन्न कर्षो. पठी विद्याधरना सुजटोनी साथे यइ अथुं. जेवी रीते मेघनी धारा पने तेवी
 रीते वाणोनो वरसाद अवा लाग्यो. विद्याधरो विद्याना बळथी युद्ध करवा लाग्या अने कुमार
 देवना बळथी युद्ध करवा लाग्यो. ठेवट विद्याधरो नासी गया एटले डुरात्मा दसमुखधारी
 विद्याधरराजा युद्ध करवा उठ्यो. तेणे प्रथम वीस हाथथी युद्ध करवा मांरुथुं अने ठेवट विद्याना
 बळथी हजार हाथ विकूर्व्या; तेटला हाथथी ते युद्ध करवा लाग्यो. पठी कुमारे कुरप्रनामना
 वाणवने ते विद्याधरराजानां सर्व शस्त्रो ठेदी नांख्यां, एक बाणथी तेनुं धनुष्य कापी नांख्युं
 अने एक बाणथी ते विद्याधरराजाने ठातीसां विंधि नांख्यो. ठातीसांथी लोही निकळवने
 लीधे मुर्ग खाइ ते पृथ्वी उपर पड्यो. फरीथी ज्यारे ते सचेत अयो त्यारे उज्जो अइ तेणे
 विद्याना बळथी पोतानां लाखो रूपो विकूर्व्या, ते रूपोथी आकाश जराइ गयुं. कुमारे ज्यां
 ज्यां जोयुं त्यां त्यां विद्याधरराजानां रूपो दीगां, तोपण ते ज्ञय पाम्यो नहीं. कह्युं ठे के:-
 “धीरपुरुषो कटपांते पण कायर अता नथी.” विद्याधरराजा पोतानां सर्व रूपथी कुमारने
 मारवा लाग्यो तोपण रत्नसारकुमारे पोतानुं धीरपणुं त्यजी दीधुं नहीं. पठी चंडचुरुदेवता
 कुमारने संकटमां पनेलो जोइ पोते मुद्गर लइ विद्याधर राजाने मारवा उठ्यो. त्यां ज्ञयंकर

रूप धरीने आवता एवा देवताने जोइ विद्याधरपति क्षोत्र पाम्यो, परंतु धीरज राखी देवता ना उपर शस्त्रो फेंकवा लाग्यो; पण जेम वांजणीने औपध निष्फळ आय तेम कुमारना पुण्य श्री अने देवशक्तिश्री शत्रुए फेंकेलां सर्वे शस्त्रो निष्फळ गयां. पढी जेम इंड वज्रश्री पर्वतने मारे तेम देवताए क्रोध करी मुद्गरवने विद्याधर राजाने मार्यो, तेश्री ते बहु पीडा पाम्यो, एट लुंज नहीं परंतु तेनी पासेश्री बहु रुपिणी विगेरे विद्यान नाश पामी गइ. “कुमार स्वप्नाव-श्रीज दुःसह ठे, तेमां वळी देवतानी सहाय मळी एटले बाकी शूं?” एम धारी विद्याधर राजा नासी गयो. लोको पण कहे ठे के, “जे नासी जाय ते जीवे.” विद्याधर राजाने नासी ग येलो जोइ तेना सुन्नटो पण नासी गया. कुमार विद्याधरराजानी साथे युद्ध करतां जे विजय पाम्यो ते सर्व धर्मनुं महात्म्य ठे. कारण ज्यां धर्म त्यां जय होय ठे. न जीतिशकाय एवा न्न यंकर शत्रुने जीती पढी रत्नसारकुमार देवतानी साथे श्री आदिनाथना मंदिरमां आव्यो.

कुमारनां आवां आश्चर्यकारी चरित्रने जोइ मनमां चमत्कार पामेली अने जेना शरीर-नां रुवाणां उज्जां अयां हतां एवी तिलकमंजरी विचार करवा लागी के, “आ कोइ जुवान पु रुपरत्न देखाय ठे, जो ते म्हारो पति आय अने म्हारी बहेन अहिं मने आवी मळे तो म्हारुं

म्होडुं पुण्य कहेवाय.”

पठी कुमारे तिलकमंजरी पासेथी हंसीने लइ कह्युं के:—“हे हंसी ! तुं कोण तुं ? तने विद्याधर राजाए केम पकनी हती ? अने तुं मनुष्यनो ज्ञाथा शी रीते बोले ठे ? ते सर्व अने कहे. तेवारे हंसीए कह्युं.—हे स्वामी ! जे बन्युं ठे ते सर्व म्हारुं चरित्र सांजळो:—

वैताढ्य पवर्तने विषे रथनूपुर नामनुं नगर ठे, त्यां तरुणीसृगांक नामनो विद्याधर राजा राज्य करे ठे. एक दिवस ते विद्याधरराजा कनकपुर उपर थइ जतो हतो, एवामां तेणे हिं चका खाती अशोकमंजरी नामनी राजकन्या दीठी. महा रुववंत एवी ते कन्याने जोइ ते ना उपर अनुराग धरतो एवो ते विद्याधर राजा तेने हरण करी सबरसेना नामना म्होटा अरण्यमां लाव्यो, त्यां तेणे जयजित, अति करुण अने रोती एवी ते कन्याने कह्युं.—“हे सुंदरी ! तुं शामाटे कंपे ठे ? अने करुणस्वरथी शामाटे रुवे ठे ? हुं कोइ बंधीवान नथी, चोर नथी, परस्त्रीने सेवन करनारो नथी, परंतु विद्याधरोनो राजा तुं. हुं त्हारो सेवक अइने विनंती करुं तुं के तुं सर्व विद्याधरीनुनी स्वामिनी था,” विद्याधरराजानां आवां वचन सांजळी अशोकमंजरी विचारवा लागी के, “धिक्कार ठे ! धिक्कार ठे !! कामांध पुरुषोने. कामाग्निथी बळी

गयेला विवेकवाळा ते पुरुषो जाति, कुळ अने पुरुषार्थने जाणता नथी.” आवी रीते विचार करती एवी अशोकमंजरीए तेने कांइ पण उत्तर दीवो नहीं; ते वखते विद्याधरराजा विचार करवा लाग्यो के, “हमणां एने मातापितानो वियोग थयो ठे तेथी ते बोलती नथी; परंतु प ठी ते सर्व म्हारुं कहेलुं करशे.” आम धारी ते विद्याधरराजाए विद्याना बळथी अशोकमंजरीने तापसकुमारी बनावी प्रेमना वचनथी सत्कार करी संतोष पमारवा मांमी; परंतु ते सर्व खारीनृमिमां वावेली शेरनीनी पेठे निष्फळ थयुं. तोपण ते विद्याधरराजा अशोकमंजरी उपरथी विराम पाम्यो नहीं. कामांध पुरुषमां एवो कोइपण कदाग्रह रहेंलो होय ठे.

एक दिवस ते विद्याधरराजा तापसकुमारने सबरसेनानामना अरण्यमां मूकी पोताना नगरने विषे गयो. पाठळ ते तापसकुमारे जेटलामां पोतानुं चरित्र तमारा आगळ कहेवुं शरुं कर्युं, एवामां ते विद्याधरराजा त्यां आवी कुमारने हरण करी पोताना नगरमां लइ गयो; त्यां तेने तापसकुमारना वेशमांज सुवर्णथी सुशोन्नित एवा मंदिरमां राखीने प्रार्थना करवा लाग्यो के:—“हे बाळा! तुं मने जज अने कदाग्रह ठोकी दे, तुं बीजा पुरुषनी साथे बोले ठे अने हुं त्हारा वश शुं नथी जे म्हारी साथे वात करती नथी? जो तुं म्हारी साथे नहि बोले

तां हुं तने तरवारथा मारी नाखीश।" विद्याधरराजाना आवा वचन सांजळी अशोकमंजरी
 ए धैर्य राखीने कथुं:- "हे सत्पुरुष! सांजळ. ठळ अने बळथी राज्यादि मेळवी शकाय ठे,
 परंतु कोइ ठेकाणे बळथी. प्रेम मेळवी शकातो नथी; तेमज प्रेम विना कोइ ठेकाणे संबंघ
 पण थतो नथी. जे पुरुष प्रेम विना प्रार्थना करे ठे, तेनाथी बीजो मूर्ख कोण? धिक्कार ठे!
 धिक्कार ठे!! ते पुरुषने के जे पुरुष पोताना हठने त्यजी देतो नथी." अशोकमंजरीनां आ
 वां वचन सांजळी विद्याधरराजा बहु क्रोध पाम्यो अने म्यानमांथी तरवार काढीने कहेवा
 लाग्यो के:- अरे पापणी! तने हुं मारी नांखीश. तुं म्हारी पण निंदा करे ठे?" तेवारे कन्या
 ए कथुं. "अरे दुष्ट पापी! आ अनीष्ट संबंधी मरण वधारे सारुं ठे, जो तुं मने गोमी न दे
 तो मारी नाख, विचार न कर." पढी अशोकमंजरीना पुन्यबळथी विद्याधरराजा मनमां
 विचार करवा लाग्यो:- "अहा! में आ अनार्यपुरुषने योग्य एवं शुं काम आरंभ्युं? सर्व ठेका
 णे सरलवृत्तिथी प्रेम उत्पन्न थाय ठे, हठथी थतो नथी." आम धारी तेणे तरवार पाढी म्या-
 नमां नांखी. पढी विद्याना बळथी अशोकमंजरीने हंसी बनावी सोनाना पांजरामां पूरी,
 हमेशां मधुरवचनथी तेने संतोष पम्राववा लाग्यो.

एक दिवस विद्याधर राजानी स्त्री कमलमालाए पोताना पतिने हंसीनी प्रार्थना करतां दीगो, तेथी ते शंका पाम्नीने विचारवा लागी के, “आ शूं?” पठी कमलमालाए ते वात पोतानी विद्यादेवीने पूठी एटले विद्यादेवीए सर्व वृतांत तेनी आगळ कह्यो. तेवारे कमलमालाए हंसीने पोतानी शोक्य जाणी पांजरामांधी काढी मूकी. हंसीने तो पोताना पुन्ययोगथी फा वतुं मळ्युं तेथी ते विद्याधर राजाना ज्ञयथी सबरसेना अरण्य तरफ जवा लागी. रस्तामां ते थाकी जवाथी त्हारा खोळामां आवी पदी.”

हंसी रत्नसारकुमारने कहे ठे के:—हे कुमार! ते हंसी हुं पोते तुं, म्हारी पाठळ आव्यो ह तो ते विद्याधरराजा हतो के जेने तमे जीत्यो ठे.”

आ सर्व व्रतांत सांजळी तिलकमंजरी विलाप करवा लागी:—“हे वहेन! तुं तापसपणा मां वनने विषे एकली शीरीते रही शकी? अने आ तिर्यंचपणामां शी रीते रहे ठे? निश्चे तं पूर्वजवने विषे पाप कथ्युं हशे. हवे आ त्हारुं तिर्यंचपणुं शीरीते दूर थशे? तिलकमंजरी आ प्रमाणे विलाप करती हती, एवामां चंडचूरु देवताए पोतानी देवशक्तिथी हंसीने कन्या बना वी. पठी वने वहेनो हर्षथी मळी. आ वखते रत्नसारकुमारे कहुं. हे तिलकमंजरी! तुं मने

वधामणी शुं आपे ठे ते ऊट कहे. धर्मने माटे उचित दान करवामां विलंब करवो नहीं.

कह्युं ठे के:— लंचौचित्यादि दानर्णहुहा सूक्तऋतिगृहे ॥

धर्मे रागे रिपुहृदे कालक्षेपो न शस्यते ॥

ज्ञावार्थ:—लांच देवी, उचितदान आपवुं, देवुं उतारवुं, होरु आपवी, ठरावेलो पगार देवो, धर्म करवो अने रोग तथा शत्रुनो नाश करवो, एटला कार्यमां वार करवी नहीं. परंतु

क्रोधावेशे नदीपुरप्रवेशे पाप कर्मणि ॥

अजीर्णभुक्तौ ज्नीस्थाने काल क्षेपः प्रशस्यते ॥

ज्ञावार्थ:—क्रोधना जुस्सामां, नदीना पुरमां प्रवेश करवामां, पाप करवामां, अजीर्ण उपर खावामां अने जयंकरस्थानने विषे जवामां वार करवी.

पढी तिलकमंजरीए कह्युं:—“हे सत्पुरुष ! उपगारी एवा तमने अमे अमारुं सघळुं आपीए ठीए.” एम कही तेणे कुमारना कंठमां मोतीनो हार पहेराव्यो. कुमारे ते हार बहु आदरणी पहेर्यो. वळी कमळना पुष्पणी पोपटनी पण पूजा करी. पढी चंडचुरुदेवताए कह्युं:—

“हे रत्नसारकुमार ! दैवे प्रथम आ बत्रे कन्यानु तने आपेली ठे अने हमणां हुं पण आपुंनुं.”

एम कही देवताए बने कन्यानुनो कुमारीनी साथे पाणिगृहण कराव्यो. पठी तेणे बीजुं रूप लइ श्री चक्रेश्वरीदेवी पासै जइ प्रथमथी सर्व वात कही, तेथी ते चक्रेश्वरीदेवी पण परिवारसहि त विमानमां बेसी त्यां आख्यां. बहु वरोए तेमने प्रणाम कर्था एटले देवीए तेमने कुळवृद्धिनी आशिष आपी. पठी चक्रेश्वरीदेवीए चोरी रची विवाहनी सर्व सामग्री तैयार करी विधिथी लग्न कर्युं, ते वखते देवीनु मंगळीकगीतो गावा लागी, अने म्होटे विवाहमहोत्सव थयो. पठी श्रीचक्रेश्वरीदेवीए नानाप्रकारना गोखथी सुशोभित एवो सातमाळनो म्हेल बनावी तेमने रहेवा माटे आप्यो, ते म्हेलमां बने स्त्रीनुसहित रत्नसारकुमार विषयसुख जोगव्रतो सुखे रहेवा लाग्यो.

हेवे श्री चक्रेश्वरीदेवीनी आज्ञाथी चंडचुरुदेवताए कनकपुरमां जइ कनकध्वजराजाने पुत्रीनुनी अने जमाइनी वधामणी आपी एटले कनकध्वजराजा हर्ष पाप्पी पुत्रीनुना स्नेहने लीधे मंत्री, सामंत, साहुकार विगेरेसहित म्होटी सेनाने साथे लइ शोका दिवसमां त्यां आ वी पहाँच्यो; तेवारे कन्यानु अने पोपटसहित रत्नसारकुमारे सामा जइ तेमने प्रणाम कर्था. कनकध्वजराजा रत्नसारकुमारने जोइ बहु हर्ष पाप्प्यो. पठी कुमारे देवीना प्रसादथी राजानी जोजन विगेरेथी बहु जक्ति करी, तेथी राजा बहु संतोष पाप्प्यो अने कुमारने कहेवा लाग्यो

के:—“हे म्होटा जाग्यवंत! अमारा नगरने विषे आवी अमने कृतार्थ करो.” पढी रत्नसार कुमार कनकध्वजराजानी साथे तेना नगरे आव्यो, त्यां राजाए म्होटा उत्सवथी कुमारने नगरमां प्रवेश कराव्यो; पढी कुमार त्यां राजाए आपेला महेलमां बन्ने स्त्रीजनी साथे सुख जोगववा लाग्यो. पोपट पण सोनाना पांजरामां सुखे रहेवा लाग्यो. एवी रीते पुन्यना प्रसादथी नाना प्रकारनां सुखो जोगवतां रत्नसारकुमारना दिवसो सुखमां जवा लाग्या.

एक दिवस रत्नसारकुमार रात्रीए सुखे सूतो हतो, एवामां बारणांठ बंध ठतां दिव्यरुपधारी, लुगमां अने घरेणांथी सुशोभित शरीरवाळो तेमज चोरी करवामां चतुर एवो को इएक पुरुष हाथमां तरवार लइ क्रोधथी त्यां आव्यो. ते पुरुष जेटलामां ठानी रीते अंदर नरामां आव्यो, तेटलामां कुमार जागी गयो. कारण उत्तमपुरुषाने निंझ थोनी होय ठे. पढी “आ कोण ठे? अने म्हारा महेलमां शामाटे आव्यो ठे?” इत्यादि विचार करे ठे, एवामां ते पुरुषे क्रोधथी रातां नेत्र करीने कह्युं के, “अरे कुमार! जो तुं वीर ठे तो सावधान था, अने म्हारी साथे युद्ध कर. अरे! तुं ठेतो जातनो वाणीज, तो पढी त्हासुं केटलुं बळ होय? धूतारा शियाळनुं वळ सिंहु केटला दिवस सहन करे?” आ प्रमाणे कहेतो एवो ते पुरुष पोपटसहि

त पांजरुं लइ पाठो वढ्यो. आ वखते कुमार म्यानमांथी तरवार काढी तेनी पाठळ दोढ्यो, आगळ ते पुरुष अने पाठळ रत्नसारकुमार. एम बन्ने जणान एक बीजा सामे नजर राखी केटलांक घरो उद्धंधी गया. कुमार तेनी पाठळ पाठळ बहु दूर गयो अने जेटलामां ते पुरुषने चोरनी पेटे पकमवा जाय ठे तेटलामां ते पुरुष आकाशमां उढ्यो. कुमारे तेने के टलेक दूर जतां सुधी जोयो, परंतु पढी ते देखायो नहीं; तेथी चित्तमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो के:—“आ कोइ पण म्हारो शत्रु देखाय ठे, गमे तो ते विद्याधर, देव, दानव के झूत होय; परंतु ते म्हारा राजपोपटने लइ गयो. अरे वीर धीर पोपट! त्हांरुं शुं अयुं? तुं क्यां गयो? त्हांरां विना म्हारी शी गति अशे?” आवी रीते ते रत्नसार विद्याप करवा लाग्यो. वळी तेणे चिंतव्युं के, “अरे जीव! तुं दुःख न धर, दुःख धरवाथी तने शुं अवालुं ठे? खेद करवाथी पोपट आवशे नहीं, चाल बीजे कोइ ठेकाणे शोध करुं, वखते पोपट मळी आवे, पोपटने लइनेज पाठो वळीश, तेना विना क्यारे पण पाठो वळनार नथी.” आवी रीते निश्चय करी आम तेम जमतो कुमार पोपटनी शोध करवा लाग्यो, परंतु तेणे कोइ ठेकाणे पोपटने दीगे नहीं; केमके आकाशमां गयेली वस्तु पृथ्वी उपर शोधवाथी शी रीते मळी

शके? तोपण “कोइपण ठेकाणे पोपटनी खबर मळशे.” एवी आशाथी रत्नसारकुमार
 थाखो दिवस सर्व ठेकाणे ज्ञम्यो. संध्या वखते तेंणे गढ, पोळ अने ध्वजालुवाळा मणिमय
 धरोथी सुशोभित नगर दीतुं, ते नगरनी शोजा जोइ चित्तमां चमत्कार पामेलो रत्नसारकु-
 मार नगर पासो आवी शोजा जोवा लाग्यो. पठी जेटलामां दरवाजानी अंदर पेसवा लाग्यो,
 तेटलामां गढ उपर बेठेली एक सारिका (भेना) ए कहुं:—“हे कुमार! तुं नगरमां न जा.”
 तेवारे कुमारे मनमां विस्मय पामीने कहुं. “हे सारिका! नगरमां पेसता एवा मने तुं शा
 माटे ना पामे ठे?” त्यारे सारिकाए कहुं: “हे सत्पुरुष! जो तुं सुख इच्छतो होय तो आ नगर
 ने विषे न पेसीश. तुं एम न जाणीश जे आ मने फोगट ना पामे ठे, पण हुं तने त्वारा हित
 माटे नगरमां पेसवानी ना पारुं तुं. कारण के उत्तम प्राणीन हेतु विना कहेता नथी. जो तुं
 कारण सांजळवानी इच्छा करतो होय तो सांजळ:—

आ रत्नपुरनामनुं नगर ठे, एमां पुरंदरनामनो राजा उत्तमप्रकारे प्रजानुं पालन करतो
 ठतो राज्य करतो हतो. ते वखते नाना प्रकारना वेशने धारण करतारो कोइ चोर ते नगरमां
 हमेशां चोरी करतो अने धनवंत माणसोना घरमां खातर पाकी बहु धन लइ जतो; परंतु

नगरना रक्षकलोको ते चोरने पकरवा शक्तिवंत थता नहैं.

एक दिवस सर्वे महाजनलोको एकठा अइ राजानी पासै आवी विनंती करवा लाग्या के:-“हे राजन्! एक चोरे आवीने सर्व नगरमां वारंवार खातर पानी अमने निर्धन करी नांख्या ठे.” महाजनलोकोनां आवां बचन सांजळी क्रोध प्रामेला राजाए कोटवाळने बोला वीने कह्युं के, “अरे रक्षक! तुं रक्षण करतां ठतां चोर नगरीमां खातर केम पाने ठे?” त्यारे रक्षके कह्युं:-“हे राजन्! म्होटा रोगनी पेठे आ चोर असाध्य ठे, अर्थात् पकमी शकाय ते वो नथी, अने पकरवानो कोइ उपाय सफल थतो नथी; तेथी ए असाध्यचोरने पकरवा हुं समर्थ नथी, माटे जेम आपने योग्य लागे तेम करो.”

पठी राजा हाथमां तरवार लइ चोरने शोधी काढवा निकळ्यो. एक दिवस तेणे खातर पानी धननी गांसमी लइ जता एवा चोरने दीठो, तेवारे राजा तेनी पाठळ दोळ्यो. चोर आ गळ अने राजा पाठळ एम दोरतां दोरतां चोर राजानी सरत भुलवी एक उद्यानमां पेसी ग यो; त्यां कोइएक सूतेदा तापस पासै धननी गांसमी मूकी क्यांइ नासी गयो. पठी राजा उ द्यानमां आव्यो तो तेणे सूतेदा पुरुषनी पासै धननी गांसमी जोइ, तेथी “निश्चे आ तापस

वेशधारी चोरे सर्व नगरने लुंटी लीधुं ठे अने अत्यारे कपटनिंझथी सूतो ठे.” एम धारी रा-
जाए तेने कहुं. “अरे डुष्ट पापी चोर ! तें तापसनो वेश धारण करी म्हारा सर्व नगरने लुंटी
लीधुं ठे अने अत्यारे कपटनिंझथी सूतो ठे ? हमणां हुं तने दीर्घनिंझा (मरण) आपुं ठुं.”
एम कही ते तापसने पोताना सुज्जटो पासे बंधावी कारणविना निर्दयराजाए तेने सवारे
मारी नांखवानो कोटवाळने हुकम दीधो. बीजे दिवसे कोटवाळे ते तापसने माथुं सुंमावी,
गधेरुं चमावीने आंखा नगरमां फेरव्यो अने पठी शूळी उपर चमाव्यो. तापस मृत्यु पामी
डुष्ट राक्षस थयो. पठी क्रोध पामेला ते राक्षसे राजाने मारी नांखयो, अने नगरना सर्वे लो-
कोने काढी मूक्या. राजना अविचारी कार्यथी आ प्रजा पीमा पामेठे, हजुपण जे पुरुष अंतःपु-
रमां जाय तेने ते राक्षस मारी नांखे ठे. कारण अंतःपुरमां पेठेला पुरुषने कोण सहन करे ?”

आ कारणथी हे रत्नसारकुमार ! हुं तने नगरमां जवानी ना पाहुं ठुं; केमके कदापी
राक्षस तने मारी नांखे तो हुं तने जोश शकुं नहीं.”

पठी रत्नसारकुमार मेनानी वचनचातुरी सांजळी बहु विस्मय पामीने बोळयोः—“हे सा-
रिका ! ते राक्षसनो मने जरा पण ज्ञय नथी.” एम कहीने ते कुमार राक्षसना बळने जाण-

नगरना रक्षकलोको ते चोरने पकडवा शक्तिवंत अता नहीं.

एक दिवस सर्वे महाजनलोको एकठा अइ राजानी पासे आवी विनंती करवा लाग्या के:-“हे राजन्! एक चोरे आवीने सर्व नगरमां वारंवार खातर पानी अमने निर्धन करी नांख्या ठे.” महाजनलोकोनां आवां वचन सांजळी क्रोध पामेला राजाए कोटवाळने बोला वीने कह्युं के, “अरे रक्षक! तुं रक्षण करतां उतां चोर नगरीमां खातर केम पामे ठे?” त्यारे रक्षके कह्युं:-“हे राजन्! म्होटा रोगनी पेटे आ चोर असाध्य ठे, अर्थात् पकडी शकाय ते वो नथी, अने पकडवानो कोइ उपाय सफळ अतो नथी; तेशी ए असाध्यचोरने पकडवा हुं समर्थ नथी, माटे जेम आपने योग्य लागे तेम करो.”

पठी राजा हाथमां तरवार लइ चोरने शोधी काढवा निकळ्यो. एक दिवस तेणे खातर पानी धननी गांसनी लइ जता एवा चोरने दीगो, तेवारे राजा तेनी पाठळ दोड्यो. चोर आ गळ अने राजा पाठळ एम दोरतां दोरतां चोर राजानी सरत भुलवी एक नयानमां पेसी ग यो; त्यां कोइएक सूतेला तापस पासे धननी गांसनी मूकी क्यांइ नासी गयो. पठी राजा न यानमां आव्यो तो तेणे सूतेला पुरुषनी पासे धननी गांसनी जोइ, तेशी “निश्चे आ तापस

वेशधारी चोरे सर्व नगरने लुंटी लीधुं ठे अने अत्यारे कपटानिंशथी सूतो ठे.” एम धारी रा-
जाए तेने कह्युं. “अरे डुष्ट पापी चोर ! तें तापसनो वेश धारण करी म्हारा सर्व नगरने लुंटी
लीधुं ठे अने अत्यारे कपटानिंशथी सूतो ठे ? हमणां हुं तने दीर्घनिंश (मरण) आपुं ठुं.”
एम कही ते तापसने पोताना सुन्नटो पासे बंधावी कारणाविना निर्दयराजाए तेने सवारे
मारी नांखवानो कोटवाळने हुकम दीधो. बीजे दिवसे कोटवाळे ते तापसने माथुं सुंमावी,
गधेन चन्नावीने आंखा नगरमां फेरव्यो अने पठी शूळी उपर चन्नाव्यो. तापस मृत्यु पामी
डुष्ट राक्षस थयो. पठी क्रोध पामेला ते राक्षसे राजाने मारी नांख्यो, अने नगरना सर्वे लो-
कोने काढी मूक्या. राजना अविचारी कार्यथी आ प्रजा पीमा पामेठे, हजुपण जे पुरुष अंतःपु-
रमां जाय तेने ते राक्षस मारी नांखे ठे. कारण अंतःपुरमां पेटेला पुरुषने कोण सहन करे ?”

आ कारणथी हे रत्नसारकुमार ! हुं तने नगरमां जवानी ना पाहुं ठुं; केमके कदापी
राक्षस तने मारी नांखे तो हुं तने जोइ शकुं नहीं.”

पठी रत्नसारकुमार मेनानी वचनचातुरी सांजळी बहु विस्मय पामीने बोळ्योः—“हे सा-
रिका ! ते राक्षसनो मने जरा पण ज्ञय नथी.” एम कहीने ते कुमार राक्षसना बळने जाण-

वानी इच्छाथी जाणे रणभूमिमां पेशतो होयनी! तेम नगरमां पेठो. ते नगरमां तेणे कोइ ठे-
काणे चंदननां लाकमांनी जरेली डुकानो दीठी, कोइ ठेकाणे सोनना ढगला दीठा, कोइ ठेका
णे कपुरना ढगला, कोइ ठेकाणे सोपारी अने नाळीयेरना ढगला जोया, कोइ ठेकाणे पकवा
नथी जरेली कंदोइनी डुकानो जोइ, अने कोइ ठेकाणे सुगंधी करीयाणाथी जरपुर गांधीनी
डुकानो दीठी. आ प्रमाणे बहु वस्तुनथी जरपुर एवी ते नगरी जोइ, पण तेमां कोइ माणस
जोवामां आव्युं नहीं. अनुक्रमे नगरने जोतो जोतो ते रत्नसारकुमार सजमंदिरमां गयो, त्यां
एक सात माळनो महेल इतो ते महेलमां पेठो अने अनुक्रमे सातमांमाळ उपर गयो; त्यां तेणे
नानाप्रकारना मणि विगेर रत्नोथी सुशोभित एवी एक शय्या जोइ. पठी ते शय्यामां ते कुमार
संतोष पाभीने निर्जयपणे सूतो अने पोताना घरनी पेठे निःशंकपणे गाढनिंझाथी झेंधी गयो.

हवे माणसना पगलांनी हस्तचाल जोइ बहु क्रोध पासेलो राक्षस त्यां आव्यो अने कुमा
रने सुखे सुतेलो जोइ विचार करवा लाग्यो केः—“जे स्थानके जवानी वात माणसोना ध्या
नमां पण न आवे ते स्थानके आ कोइ धिठ पुरुष आवीने सूइ रह्यो ठे. आ म्हारा शत्रुने हुं
कया मारथी मारुं? फळ तोरुवानी पेठे एना माथाने तोरुनी नाखुं! के एने नखोवने चीरी नाखुं!

गदाथी चूर्ण करी नाखुं! के म्होटी ठरीवमे ककमे ककमा करी नाखुं! आ डुरात्माने धगधग ता अग्निमा फेंकी दनुं! दमानी पेठे आकाशमां नगळी दनुं! के नपाकीने समुद्रमां फेंकी दनुं! अजगरनी पेठे गळी जानुं! के म्हारे घरे आदीने सुखे सूतेला परुणाने न मारुं! केमके घरे आवेला शत्रुने पण मारवो नहीं. कह्युं ठे के:—

आगतस्य निजगेहमप्यरे गौरवं विदधते महाधियः ॥

मानमात्मसदनमुपेयुषे जार्गवाय गुरुरुच्चतां ददौ ॥

अर्थ:—बुद्धिवंत पुरुषो पोताने घरे आवेला शत्रुनी पण परोणागत करे ठे. जुन शुक्र गुरुनो शत्रु ठे अने मीनराशि ए गुरुनुं स्वग्रह ठे, एम उतां पण ज्यारे शुक्र मीनराशि ए आवे ठे त्यारे गुरु तेने उच्चस्थान आपे ठे.

माटे ज्यांसुधी ए पोतानी मेळे न जागे त्यांसुधी हुं तेने कांइपण नाहिं करुं, पठी जे योग्य लागशे ते करीश.” आ प्रमाणे विचार करी राक्षस बहार गयो अने ओढीवारे बहु चूतोने साधे लइ पाठो त्यां आव्यो तोपण कुमार सूतो हतो, तेने जोइ राक्षसे कह्युं:—“अरे निर्जय! निर्बुधि! निर्बज्ज! तुं म्हारा घरथी ऊढ बहार जा! नाहिं तो म्हारी साधे युद्ध कर.” राक्ष-

सनां आवां वचन सांजळी कुमारे जागीने कह्युं:—“अरे राक्षसराज ! तुं म्हारी निंझानो जंग केम करे ठे ? तुं म्हारी निंझानो जंग करीश तो त्हारी निंझानो पण जंग थशे. कह्युं ठे के:—
धर्मनिंदी पंक्तिजेदी, निंझाजेदी निरर्थकम् ॥ कथा जंगी वृथापापी पंचेतेऽत्यंतपापिनः ॥

ज्ञावार्थः—धर्मनी निंद्या करनारो, पंक्तिनो जेद करनारो, वगर कारणे निंझानो जंग कर नारो, कथानो जंग करनारो अने प्रयोजन विना पाप करनारो ए पांच महापापी कहेवायठे.

माटे तुं ताजा घीनी साथे ठंमुं पाणी लइ म्हारा पगने मशळ के जेशी मने जट फरी निंझ आवे.” तेवारे राक्षस विचारवा लाग्यो:—“जगत्मां आ पुरुष कांइ अद्भुत चस्त्रिवाळो देखाय ठे, घणी आश्चर्यनी वात ठे के ए म्हारी पासै पोताना पगनां तळीयां मशळाववा नी इन्हा करे ठे. आ वात सिंह पासै हरिण पोताना पगनां तळीयां मशळाववानी इन्हा करे तेवी ठे. अहो ! शुं एनुं साहसिकपणुं ! अहो ! शुं एनुं धीव्राइपणुं ! अने केवुं गंज्जीरपणुं ! वधारे विचार करवाथी शुं ? चाल एक वखत तेनुं कहेलुं करुं.”

आवी रीते विचार करी राक्षसे सुगंधीदार ताजा घीनी साथे पाणी लइ कुमारना पग मशळ्या. अहो ! जे वस्तु कोइपण ठेकाणे देखाती नथी, संजळाती नथी अने मेळवी शका-

ती नथी, ते वस्तु पुन्यना प्रसादथी मळी शके ठे. पठी चाकरनी पेठे पोताना पगनां तळी-
यांने मशळता एवा राक्षसने जोइ रत्नसारे उठीने कहुं:—“हे देव ! में माणसजातिए तने हु
कम कर्यो ठे, ते त्हारे मनमां दया लावी माफ करवो. हुं त्हारी ज्ञक्तिथी बहु संतोष पाम्योहुं,
माटे वरदान माग. जे त्हारुं डुष्कर काम हशे ते पण हुं करीश.” कुमारनां आवां वचन सां
जळी राक्षस विस्मय पामी मनमां विचार करवा लाग्यो:—“अहो ! आतो विपरीत थयुं ! जे
मने देवताने ए माणसजाति प्रसन्न थयो; एटलुंज नहिं पण म्हाराथी न बनी शके एवुं का-
र्य करवानी ते इत्हा करे ठे. आ वात कल्पवृक्ष सेवक पासेथी इच्छितवस्तु मेळववानी इत्हा
करे तेवी बनी ठे. ए माणसजाति मने देवताने शुं आपी शकशे ? माणसनी पासे देवताने
प्रार्थना करवायोग्य कइ वस्तु होय ठे ? तोपण तेनी पासेथी कंइपण मागुं.” आवी रीते वि
चार करी राक्षसे मधुरवचनथी कहुं:—“जे बीजाने इच्छितवस्तु आपे ते पुरुष त्रणलोकमां
डुर्ध्वज ठे, अने याचना करनार माणसना सर्वे सदगुणो याचना करवाथी नाश पामे ठे.

कहुं ठे के:—अधुर्ध्वी तृणं तस्या स्तृणाचूलं तनोऽनिदः ॥

ततोऽपि याचकस्तस्मादपि याचकवंचकः ॥

ज्ञावार्थः—सौथ्री हलकी धूळ ठे, तेथी हलकुं तृण ठे, तेथी हलकुं रु अने तेथी हलको प
वन ठे; ए पवनथी हलको याचक अने तेथी पण याचकने उगनारो हलको जाणवो. वळी

परपत्थणापवन्नं मांजणणि जक्षोसुएरि-संपुत्तं ॥

मा नअरे विधरिज्ज सुपत्थि अजंगो कन् जेण ॥

ज्ञावार्थः—हे मात ! बीजा पासै याचना करवा जाय एवा पुत्रने तुं जन्म आपीश नहीं,
तेमज याचकनी प्रार्थनानो जंग करनारा पुत्रने तुं नदरमां धारण करीश पण नहीं।

माटे हे कुमार ! जो तुं म्हारी याचनानो जंग न करे तो हुं त्हारी पासै याचना करूं.” ते
वारे कुमारे कह्युं:—हे राक्षसराज ! म्हारी पासैथी जे कार्य सिद्ध थाय तेवुं होय ते कहे.” त्यारे
राक्षसे कह्युं. “जो एम ठे तो सांजळ. तुं आ नगरीनो राजा था, हुं तने योग्य जाणी राज्य आ
पुं वुं; माटे तुं त्हारी भरजी प्रमाणे राज्यसुख जोगव. हुं सेवकनी पेठे तने दिव्यजोग अने
दिव्यसमृद्धि आपीश; तेमज निरंतर त्हारी सेवा करीश; सर्वे राजानु त्हारे वश अइने रहेशे;
माटे तुं आ एकठत्र राज्य पोताना कवजामां ले.” पढी रत्नसारकुमार पोताना चित्तमां वि-
चार करवा लाग्यो के, “आ राक्षसराजा मने राज्य आपे ठे, राज्य बहु पुण्यना योग्यथी म-

ठे ठे; परंतु ज्यारे में पूर्वे परिग्रहपरिमाणव्रत लीधुं त्यारे राज्य ग्रहण करवानो नियम ली-
 थो ठे. हवे हुं शुं करुं? आतो म्होडुं विषमसंकट आवी पमथुं. एक तरफथी कबुल करेलुं व
 चन जाय ठे अने बीजी तरफथी व्रत जंग थाय ठे. हा देव! हवे शुं करुं? म्होटा विषमसं-
 कटमां आवी पड्योवुं.” आवी रीते विचार करी रत्नसारकुमारे कहुं:—“हे देव! बीजी माग
 णी कर. कारण राज्य लेवानो म्हारे नियम ठे, तो ते लेवाथी म्हारा नियमनो जंग थाय ठे
 अने व्रतनो जंग थयो तोपठी बाकी रह्युं शुं? जेनाथी व्रतनो जंग थाय एवी सरळता शा का
 मनी? जेनाथी कान तूटी जाय एवं सोनुं शा कामनुं?” त्यारे राक्षसे कहुं. “आ शरीरमां
 लोभ, लज्जा, दाक्षिण्य विगेरे सर्व रह्युं ठे. उत्तमपुरुषो जे कबुल करेलुं होय तेने माटे जी-
 वितने पण त्यजी दे ठे.” पठी कुमारे कहुं. “हे राक्षसराज! तें योग्य कहुं ठे, परंतु में गुरु
 पासे नियम लीधो ठे के, “पापनुं स्थान अने अनर्थकारी एवा राज्यने हुं नाहिं धारण करुं;
 केमके लीधेला नियमनी विराधना करवाथी म्होडुं दुःख थाय ठे. माटे हे महाजाग! जेशी
 म्हारो नियम न तूटे एवं दुष्कर काम कहे, के ते पण हुं करीश.” तेवारे राक्षसे कहुं. “अरे
 तें म्हारी प्रथमनी मागणी फोगट करी अने हवे बीजी मागणी करवानुं कहे ठे! अरे मूढ!

तुं पोताना उपरज कोप पामेलो देखाय ठे. क्रोध विगेरेथी जे जीवहिंसा कराय अथवा युद्ध कराय तेमां पाप लागे; परंतु देवताए आपेलुं राज्य लेवुं एमां ते पाप शानुं होय? अरे मूढ! हुं तने राज्य आपुं तुं ठतां तुं शामाटे उत्साह नथी पामतो? सुगंधी घी पातांशामाटे “बुबु” एवो शब्द बोळ्या करे ठे? अरे मूढ! तुं म्हारा म्हेलमां आवी म्हारी शय्यामां सुखे सूइ रह्यो, तें त्हारा पगनां तळीयां म्हारी पासे मशलाव्यां अने हवे म्हारुं कहेलुं हितकारीवचन मानतो नथी तो पठी जो तेनुं फळ.” एम कही कुमारने हाथमां पकळी राक्षसे आकाशमां उठा-
ल्यो, त्यांथी क्रोध पामेला राक्षसे तेने समुद्रमां फेंक्यो, कुमार समुद्रमां पळी पाताळमां पे-
सी गयो अने त्यांथी पाठो पाणीनी उपर आव्यो एटले राक्षसे तेने बहार काढीने कहुं:—
“अरे मूढ! तुं पोताना कदाग्रहथी शामाटे फोगट मृत्यु पामे ठे? हुं तने राज्यसंपत्ति आपुं
तुं ठतां शामाटे नथी लेतो? जो के हुं देवता तुं तोपण त्हारुं कहेलुं निंदित काम करीश. अरे
मूढ! म्हारा कहेला सारा कार्यने पण तुं माणसजाति ठतां नथी करतो? अरे! तुं राज्य ले,
नहिं तो घोवीनी पेठे म्होटी शीला उपर पठानी पठानीने तने मारी नांखीश.” एम कही
राक्षस कुमारने पकळी पठानी माटे शीला पासे लइ गयो, अने कहुं. “अरे मुखे! तुं म्हारुं

कहं मान्य अने फोगट मृत्यु न पाम.” त्यारे कुमारे कहं: “अरे राक्षस! तने जे रुचे ते कर, तुं ए वावतमां मने फोगट शामाटे पूठ्या करे ठे?” कुमारनां आवां वचन सांजळी राक्षस बहु प्रसन्न थयो, अने पोतानुं कृत्रिमराक्षसरूप त्यजी दइ कोइ देवतारूपे प्रगट थयो, पठी जळ अथवा स्थळमां उत्पन्न अएला पुष्पोनी कुमार उपर वरसाद वरसावतो ठतो जयजय शब्द करी कुमारनी पासे आवीने आ प्रमाणे कहेवा लाग्यो:—

हे कुमार! तने धन्य ठे, त्हारा सरख्या उत्तमपुरुषोत्थीज आ पृथ्वी रत्नगर्जा कहेवाय ठे. हे सत्पुरुष! त्हारी धर्मने विषे आवी दृढता ठे ते बहु सारुं ठे. इंद्रना सेनापति हरिणगमेषी देवताए देवोनी अने म्हारी पासे त्हारी प्रशंसा करी, तेथी सर्वे देवताउ विस्मय पाभ्या; एवा मां सौधर्मदेवलोक अने इज्ञानदेवलोकने विषे नवा इंद्रो उत्पन्न थया, ते बन्नेमां एक विमानने माटे परस्पर बहु क्लेश थयो. वत्रीशलाख विमान सौधर्मदेवलोकमां अने अठ्ठावीशलाख विमान इज्ञानदेवलोकमां ठे. धिक्कार ठे! आटलां विमान ठतां तेमणे क्लेश कर्यो. लोचने वश अएला चित्तवाळा ते इंद्रोए परस्पर बहुवार युद्ध कर्यो. जो के माणसो परस्पर लडता होय तो तेमने बीजा माणसो वारे; देवता युद्ध करता होय तो बीजा देवता वारे; परंतु ज्यारे इंद्रो

तुं पोताना उपरज कोप पामेलो देखाय ठे. क्रोध विगेरेथी जे जीवहिंसा कराय अथवा युद्ध कराय तेमां पाप लागे; परंतु देवताए आपेलुं राज्य लेवुं एमां ते पाप शानुं होय? अरे मूढ! हुं तने राज्य आपुं बुं ठतां तुं शामाटे उत्साह नथी पामतो? सुगंधी घी पातांशामाटे “बुबु” एवो शब्द बोळ्या करे ठे? अरे मूढ! तुं म्हारा म्हेलमां आवी म्हारी शय्यामां सुखे सूइ रह्यो, तें त्हारा पगनां तळीयां म्हारी पासे मशलाव्यां अने हवे म्हारुं कहेलुं हितकारीवचन मानतो नथी तो पढी जो तेनुं फळ.” एम कही कुमारने हाथमां पकनी राक्षसे आकाशमां उठा-
ल्यो, त्यांथी क्रोध पामेला राक्षसे तेने समुद्रमां फेंक्यो, कुमार समुद्रमां पनी पाताळमां पे-
सी गयो अने त्यांथी पाठो पाणीनी उपर आय्यो एटले राक्षसे तेने बहार काढीने कहुं:—
“अरे मूढ! तुं पोताना कदाग्रहथी शामाटे फोगट मृत्यु पामे ठे? हुं तने राज्यसंपत्ति आपुं
बुं ठतां शामाटे नथी लेतो? जो के हुं देवता बुं तोपण त्हारुं कहेलुं निंदित काम करीश. अरे
मूढ! म्हारा कहेला सारा कार्यने पण तुं माणसजाति ठतां नथी करतो? अरे! तुं राज्य ले,
नहिं तो घोबीनी पेठे म्होटी शीला उपर पठानी पठानीने तने मारी नांखीश.” एम कही
राक्षस कुमारने पकनी पठानवा माटे शीला पासे लइ गयो, अने कहुं. “अरे मुखे! तुं म्हारुं

कह्युं मान्य अने फोगट सृत्यु न पामः” त्यारे कुमारे कह्युं: “अरे राक्षस! तने जे रुचे ते कर, तुं ए वावतमां मने फोगट शामाटे पूठया करे ठे?” कुमारनां आवां वचन सांजळी राक्षस बहु प्रसन्न थयो, अने पोतानुं कृत्रिमराक्षसरूप त्यजी दइ कोइ देवतारूपे प्रगट थयो, पठी जळ अथवा स्थळमां उत्पन्न अएला पुष्पोनो कुमार उपर वरसाद वरसावतो ठतो जयजय शब्द करी कुमारनी पासे आवीने आ प्रमाणे कहेवा लाग्यो:—

हे कुमार! तने धन्य ठे, त्हारा सरखा उत्तमपुरुषोत्थीज आ पृथ्वी रत्नगर्जा कहेवाय ठे. हे सत्पुरुष! त्हारी धर्मने विषे आवी दृढता ठे ते बहु सारुं ठे. इंद्रा सेनापति हरिणगमेषी देवताए देवोनी अने म्हारी पासे त्हारी प्रशंसा करी, तेशी सर्वे देवताळु विस्मय पाम्या; एवा मां सौधर्मदेवलोक अने इज्ञानदेवलोकने विषे नवा इंद्रो उत्पन्न थया, ते बन्नेमां एक विमानने माटे परस्पर बहु क्लेश थयो. वत्रीशलाख विमान सौधर्मदेवलोकमां अने अठ्ठावीशलाख विमान इज्ञानदेवलोकमां ठे. धिक्कार ठे! आटलां विमान ठतां तेमणे क्लेश कर्यो. लोचने वश अएला चित्तवाळा ते इंद्रोए परस्पर बहुवार युद्ध कर्यो. जो के माणसो परस्पर लज्जता होय तो तेमने बीजा माणसो वारे; देवता युद्ध करता होय तो बीजा देवता वारे; परंतु ज्यारे इंद्रो

पोते युद्ध करवा लाग्या तो पत्नी तेमने कोण वारे? बन्ने इंझेने युद्ध करतां बहु काळ गयो. एक दिवस वृद्ध देवतांण कहुं:—“माणवकस्थंजने विषे जिनप्रतिमानी दाढा ठे, तेना पाणी थी म्होटा दोषो, म्होटा रोगो अने म्होटा वैरो समाइ जाय छे.” आवी रीते विचार करी वृद्ध देवताए ते जिनराजनी दाढाना पाणीथी बन्ने इंझेने अग्निषेक कर्षो, तेथी ते बन्ने इंझेए परस्पर वैर त्यजी झीधुं; पत्नी ते बन्ने इंझेने तेमना प्रधानदेवताए पूर्वनी व्यवस्था कही. ते आ प्रमाणे:—“दक्षिणदिशामां जे विमानो ठे ते सघळां सौधमेंडनां ठे, तेमज उत्तरदिशामां जे विमानो ठे ते सघळां इशानेंडनां ठे, पूर्व अने पश्चिमदिशामां गोळाकार जे त्तेर विमान ठे, ते सर्व सौधमेंडनां ठे अने तेज पूर्व अने पश्चिमदिशामां जे त्रण खुणावाळां अने चार खुणावाळां विमानो ठे तेमां अर्धां सौधमेंडनां ठे अने अर्धां इशानेंडनां ठे. सनत्कुमार अने माहेंडदेवलोकां पण एज अनुक्रम ठे.”

प्रधानदेवोनां आवां वचन सांजळी बन्ने इंझे एक बीजा उपरनां वेर त्यजी इइ परस्पर प्रीतिवाळा थया. पत्नी चंद्रशेखरदेवताए हरिणीगमेषी देवताने पुठयुं के:—“कोइ एवो माणस ठे के लोचने वश न थाय. जो के देवतांण पण लोचनना वशथी परस्पर युद्ध करे ठे तो पत्नी

वीजानुनी तो शी वात?" तेवारे हरिणीगमेषी देवताए कह्युं:- "जाइ! तुं कहे ठे ते वात
 खरी ठे, परंतु सर्व वस्तुना विषयेने विषे लोअन होतो नथी. लोअना संबंधमां इंशाणीने विषे
 पण कोअन न पामे तेवा माणसो होय ठे. हमणां वसुसारशेठनो पुत्र रत्नसारनामे कुमार
 ठे ते देवतानुए आपेला राज्यने पण लेतो नथी. जो के सर्व जीवो लोअनरुप पुरमां वूमी जाय
 ठे तोपण ते निलोअन चित्तवाळो ठे." हे महाजाग रत्नसारकुमार! हरिणीगमेषी देवतानां
 आवां वचन सांजळी तेने चंद्रशेखरदेवता नहिं मानतो ठतो त्हारी परिक्षा करवा माटे अ-
 हिं आळ्यो, जेणे प्रथम पोतानुं राक्षस सरखुं रूप बनावी एक शून्यनगर प्रगट कर्युं, सारिका
 बनावी, त्हारा पोपटसहित पांजराने लइ गयो, ठेवट तने समुद्रमां फेंकी दीधो. ए विगेरे
 वीजी पण बहु कदर्थना तने करी, ते पोते हुं चंद्रशेखरदेवता तुं. हे महाजाग! ते म्हारा दुष्ट
 आचरणनी तुं क्षमा कर, मने कांइपण आज्ञा आप, अने तुं पोते म्हारी पासेथी कांइ वर-
 दान माग. कारणके देवतानुं दर्शन निष्फळ न होय." तेवारे रत्नसारकुमारे कह्युं:- "हे सुरे
 श्वर! म्हारे जिमधर्मना प्रसादथी सर्व ठे, त्हारी पासेथी कांइपण इच्छतो नथी, तोपण त्हारे
 नंदीश्वरतीर्थनी यात्रा करवी." पठी चंद्रशेखरदेवताए "बहु सारुं" एम कही तेने पोपटस-

हित पांजरुं आपी कनकपुरनगरमां पहुँचाव्यो. त्यां कनकध्वजराजानी आगळ तेनां वखा-
ण करी, तेने बहु मान आपी देवता पोताने स्थाने गयो.

पठी रत्नसारकुमार पोताना ससरा कनकध्वजराजानी रजा लइ बन्ने स्त्री अने सामंत त
था मंत्री विगेरें सहित पोतानी नगरी तरफ चाळ्यो, मार्गमां ठेकाणे ठेकाणे अनेक राजाज-
थी सत्कार करातो ते केटलेक दिवसे पोतानी रत्नविशाळानगरीए आवी पहुँच्यो; ते वखते
तेनी म्होटी समृद्धिनो विस्तार जोइ राजा समरसिंह, वसुसारशेठ विगेर बहु लोकोसहित
सामो जइ म्होटा महोत्सवथी तेने नगरमां लेकी लाव्यो. पठी पोपटे राजा विगेरे सर्वे लोक
नी पासे रत्नसारकुमारनुं सर्व चरित्र कह्युं, ते सांजळी सर्वे लोको चमत्कार पाम्या अने कुमार
नां वखाण करवा लाग्या. पठी रत्नसारकुमार सुखे रहींने आलोकसंबंधी जोग जोगववा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानमां श्रीधर्मसूरि सम्भवसर्पा, त्यां रत्नसार विगेरे सर्वे लोको वंद-
ना करवा गया, राजा पण वंदना माटे त्यां गयो, सर्वे लोको योग्यस्थानके वेठा एटले आचार्ये
धर्मदेशना आपी, देशना पुरी थया पठी राजाए गुरुने पूढ्युं:—“हे जगवन्! आ रत्नसारना पूर्व
जन्मनी वात कहो, एणे पूर्वजन्मे शुं पुन्य कर्तुं ठे.” तेवारे चार ज्ञानना धारणहार गुरुए कह्युं:—

आ अरतक्षेत्रमां राजपुरनामे नगर ठे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने श्रीसारनामनो कुमार हतो, ते कुमारने त्रण मित्रो हता. एक कत्रियनो पुत्र, वीजो प्रधाननो पुत्र अने त्रीजो शेठनो पुत्र. आ चारे मित्रोमां परस्पर बहु खेह हतो.

एक दिवस राणीना घरमां खातर पानीने धन लइ जता एवा चोरने कोटवाळे पकडीने राजानी पासो उन्नो राख्यो, राजाए तेने मारी नांखवानी आज्ञा आपी, पडी कोटवाळ चोरने झूळी देवाने ठेकाणे लइने जतो हतो, एवामां श्रीसारकुमारे तेने जोयो. कुमारना पूढवा उपरधी कोटवाळे सर्व वात जाहेर करी. पठी श्रीसारकुमारे कह्युं:—“म्हारी माताना धनने चोरी जनारा ए चोरने हुं पोते शिक्षा करीश.” एम कही कोटवाळ पासधी चोरने पोते लइ गाम बहर गयो, त्यां कुमारे चोरने चोरी न करवाना सोगब दइ ठानी रीते ठोडी मेळ्यो. अहो! म्होटा पुरुषोने गुनेगार उपर पण दया होय ठे. पण सर्वे माणसोने पांच शत्रु अने पांच मित्रो होय ठे, तेथी कोइ पुरुषे राजा पासो जइ चोरने ठोडी मेळ्यानी वात कही, एट ले राजाए कुमारने बोलावी तिरस्कार करीने कह्युं के:—“अरे! तें म्हारी आज्ञानो जंग कर्यो? राजाना आवा तिरस्कारथी श्रीसारकुमार बहु खेइ पासी नगरमांथी चाळ्यो गयो; कारण

मानवंत पुरुषने मानहानि प्राणहानि करतां वधारे लागे ठे. श्रीसारकुमारनी साथे तेना त्रण मित्रो पण चाळ्या गया. कह्युं ठे के:-

जानीयात् प्रेक्षणे नृत्यान, बांधवान् व्यसनागमे ॥

मित्रमापदि काले च, ज्ञार्या च विज्ञवक्षये ॥

ज्ञावार्थ:-कांइ काम पद्दे त्यारे चाकरोनी खबर पद्दे ठे, दुःख आवे बंधुतनी खबर पद्दे ठे, आपत्तिकाळे मित्रनी परीक्षा थाय ठे अने विज्ञवनो नाश थये स्त्रीनी परीक्षा थाय ठे.

हवे चारे मित्रो सार्थनी साथे परदेश जता हता, एवामां तेज एक म्होटा अरण्यमां भु-
ला पळ्या, तेथी अण दिवस जटकी चोथे दिवसे तेज कोइ गाममां आव्या; त्यां रसोइ करीने
जेटलामां तेज जमवा वेग तेटलामां कोइएक जिनकळपी मुनि त्यां वहोरवा माटे आव्या.
पठी जडकप्रकृतीवाळा राजपुत्रे चरुता परिणामथी मुनिने दान आपी बहु जोगकर्म उपा-
ज्युं, ते वखते प्रधानपुत्रे अने शैठपुत्रे ते दाननी अनुमोदना करी; परंतु कृत्रीपुत्रे तो हीन पु-
न्यने लीधे एम कह्युं के, “अरे! अमने भुख लागी ठे माटे अमारा माटे कांइ राखजो.” आ-
वी रीते कहीने तेणे दानांतरायकर्मथी जोगांतरायकर्म बांध्युं.

पठी जितशत्रुराजाए चारेने पाठा बोलावी श्रीसारने राज्य, प्रधानपुत्रने प्रधानपद, शेठ-
ना पुत्रने शेठपद अने कत्रीपुत्रने सेनापतिपणुं आप्युं. पठी चारे जणानु पौतपाताना पदने
जोगवी अनुक्रमे मृत्यु पामीने श्रीसार रत्नसार अयो, मंत्रीनो पुत्र अने शेठनो पुत्र ए वने
जणा रत्नसारनी आ वने स्त्रीनु अइ अने कत्रीपुत्र दातांतरायकर्मने लीधे पोपट अयो. रत्नसा
रे पाठला जवमां जे चोरने गोमाव्यो हतो, ते तापसव्रत लइ मृत्यु पामी चंचूनामने देवता
अयो, तेणे रत्नसारनी सहाय्य करी. ”

आ प्रमाणे रत्नसारनुं पूर्वजवनुं चरित्र सांजळी राजा आदि सर्व लोको आदरथी सुपात्र
दानने विषे यत्नथी आदर करवा लाग्या अने जिनधर्मने विषे सावधान थया. रत्नसारकुमार
पण पूर्वजवना पुन्यने लीधे वने स्त्रीनुसहित विविधप्रकारना जोग जोगबवा लाग्यो, तेमज
धर्मकार्य पण करवा लाग्यो; तेणे रथयात्रा अने तीर्थयात्रा करी, सोनाना तेमज रूपाना
जिनाविंब करावीने प्रतिष्ठा करवापूर्वक जिनशासननी प्रजावना करी. तेना संगथी लेनी वने
स्त्रीनु पण धर्मकार्य करवा लागी. पठी ते रत्नसारकुमार पंक्तिमरणथी मृत्यु पामी अच्युत
देवलोकने विषे देवता अयो, त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां लुत्पन्न अइ अने जिनधर्मनुं आरा
धन करी सिद्धिपद प्राप्तो. ॥ इति रत्नसारकुमारनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कामदेवादिश्रावकोने कहे ठे के):—“हे ज्ञव्यजनो ! तमे मुनिदानना प्रज्ञावने अने परिग्रहपरिमाणे उपर रत्नसारकुमारना इष्टांतने सांज्ञळी ते व्रत उपर आदर करो.” जिनराजना मुखशी आ प्रमाणे धर्मउपदेश सांज्ञळी कामदेवश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे श्रावकधर्म आदर्यो. त्यारपठी तेषे घरे जइ पोतानी स्त्री ज्ञज्ञने धर्मप्राप्तिनी चात कही. ज्ञज्ञए पण शिवानंदानी पेठे धर्म आदर्यो. पठी जिनराजे कहेलो श्रावकधर्म पाळतां चौदवर्ष गयां. पंदरमा वर्षने विषे कामदेवश्रावके विचार्युं के, “आदला वर्षसुधी में फक्त कुटुंबनुं पालन कर्युं ठे, तो हवे अगीयारपदिमा धारण करुं तो सारुं.” आवी रीते मनमां विचार करी पोताना कुटुंबीलोकोने बोलावी अशन, पान, खादिम, स्वादिम विगेरे ज्ञोजनशी संतोष पमामी पूठ्युं:—“हे महानुज्ञावो ! जो तमे आज्ञा आपो तो हुं म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो ज्ञार सोंपी अगीयारपदिमा वहुं.” पठी कुटुंबीलोकोए आज्ञा आपी एटले म्होटा पुत्रने घरनो ज्ञार सोंपी पोते (कामदेवश्रावक) पौषधशाळामां गयो, त्यां पौषधशाळाने पूंजी दर्जनो संधारो करी तेना उपर बेसी आणंदश्रावकनी पेठे जिनेश्वरनुं स्मरण करतां ज्ञावशी अगीयारपदिमा वहल करी. एक दिवस रात्रीए कोइ भिछ्याइष्टिदेवताए ज्ञयंकर पिशाचनुं रूप धारण करी पौषधशा-

जामां आर्वीने कायोत्सर्गं रहेला कामदेवश्रावकने कहुं:—“हे कामदेवश्रावक ! तुं स्वर्गना
 सुखने अने मुक्तिना सुखने इच्छे ठे, अने तुं धर्मने विषे बहु माह्यो ठे, परंतु जो तुं सम्यक्तवा
 दिकने नहिं त्यजी दे तो हुं आ तरवारवने त्हारा ककने ककना करी नांखीश ! अने तेथी तुं
 अकाळे मृत्यु पामी अनंत दुःख पामीश. माटे तुं व्रताने त्यजी दे अने जोगो जोगव; तेसज
 आदार पण कर. हे कामदेव ! तुं आ कष्ट शामाटे करे ठे ?” पिंशाचनां आवां वचन सांज
 लीने पण निर्जय अने उद्वेग नहिं पामेलो एवो कामदेव शांतचित्तथी धर्मध्यान करतो ह-
 तो, तेथी देवताए तेने स्थिरचित्तवाळो अने निर्जय जाणी फरीथी कहुं:—“हे कामदेव ! जो
 गाने जोगव अने व्रताने त्यजी दे.” देवताए आवी रीते तेने बे त्रणवार कहुं तोपण काम-
 देव ध्यानथी चलयो नहीं. पठी क्रोध पामेलो देवता त्रकुटी चरुावी तरवारवने तेना ककने
 ककना करवा लाग्यो. कामदेव पण तीव्रवेदना सहन करतो शुद्ध ध्यानथी श्री वीरप्रभुनुं
 ध्यान धरवा लाग्यो. कहुं ठे के:—

धीराणकायराण य कसवटो संकने समावणिए ॥

नियमपरिपालणेसु सुत्था वत्था वसव्वावि ॥

ज्ञावार्थः—नियम पाळवामां स्वस्थ एवी सर्व अवस्था एज धीर अने कायर पुरुषोने सं-
कट आवी पने ठते कसोटी ठे.

पढी देवताए विलखा अइ हाथीनुं रुप करी गर्जना करवापूर्वक सूंढने उठाळतां ठतां क
हुं केः—“ जो तुं व्रतादिकने नहिं त्यजी दे तो हुं तने आकाशमां उहाळी पगवने कचरी नां
खीश,” इत्यादि वचनोथी पण कामदेवश्रावक धर्मध्यानथी चळयो नहीं. पढी हाथीए वे
त्रण वार तेने आकाशमां उहाळयो, तोपण ते धर्मध्यानथी चळयो नहीं. वळी आकाशमां उ
हाळी दंतोशळथी जीली लइ पगवने माटीनी पेठे मर्दन कर्यो, ते वेदना पण कामदेवश्राव
के सहन करी. पढी देवताए हाथीनुं रुप त्यजी दइ म्होटा शरीरवाळुं अने राता नेत्रवाळुं सा
पनुं रुप विकुव्युं, अने फुंफाणा मारतां त्यां आवीने कहुंः—“ हे कामदेव ! व्रतने त्यजी जोग
जोगव, नहिंतो त्हारा शरीर उपर चढी गळे त्रण आंटा दइ मंश दइश, तेथी त्हारे मृत्यु पा
मीने दुर्गतिमां जवुं परुशे.” सापनां आवां वचन सांजळी कामदेव विशेषे धर्मध्यान करवा
लाग्यो. पढी क्रोध पामेला सापे तेना शरीरं उपर चढी गळामां त्रण आंटा दइ मंश कर्यो,
तेनी बहु वेदना अया ठतां पण कामदेव धर्मध्यानथी चळयो नहीं, तेथी विलक अएला देवताए

सापनुं रूप त्यजी दइ माथे सुकुट, अने काने कुंरुळ विगेरेथी सुशोभित एवा दिव्यरूपधारी देवतापणे प्रगट अइ कह्युं:—“हे कामदेव ! त्हारा जीवितने धन्य ठे, तुं कृतार्थ अने वखा एवा योग्य ठे, तुं शुभ लक्षणवाळो अने कृतपुण्य ठे, त्हारी जिनधर्मने विषे दृढ श्रद्धा ठे, केमके घोर उपसर्ग कर्या उतां त्हारुं मन मेरुपर्वतनी पेठे स्थिर रह्युं. हे श्रावक ! पेहेला देवलो कमां देवसन्ताने विषे वेठेलो इइ आ प्रमाणे त्हारी प्रशंसा करतो हतो.

“हे ज्ञव्यदेवो ! सांजळो. चरतक्षेत्रमां चंपानगरीने विषे कामदेव नामे श्रावक वसे ठे, ते सधें देवतानुए करीने पण धर्मथी चळे तेवो नथी.” इइनां आवां वचन सांजळी तेने नहीं मानतो अमरसेन नामनो हुं देवता अहिं आब्यो, अने तने आ सघळा उपसर्गो मैं कर्या, उतां तुं धर्मथी चाळ्यो नहीं. देवतानुने इइे कहेलुं खोटुं होय नहीं. घाटे हे सत्पुरुष ! म्हारा अपरा धेने माफ कर.” एम कही देवता तेने खमावी, त्रण प्रदक्षिणा देइ, पोताने स्थानके गयो.

पठी कामदेवश्रावक पोताने उपसर्गरहित जाणी सवारे काथोत्सर्ग पारी, जिनेश्वरने समवसरेला जाणी वंदना करवा गयो; त्यां वीरप्रभुने वंदन करी योग्यस्थाने वेठो, एटले जिनेश्वरे धर्मोपदेश आप्यो. देशाने अंते देव अने माणसोनी सन्तामां प्रभुए कह्युं:—“हे

कामदेव ! आज रात्रीए कोइ देवताए प्रगट अइ तने बहु उपसर्गों कर्या हतां, ते उपसर्गों ने तें सारी रीते सहन कर्या. देवताए हाथीनुं रुप करी सूँढवमे तने आकाशमां उगळयो, स्यांथी परुता एवा तने दांतोवमे विंध्यो, पगवमे कचर्यो, ते सर्व वेदना सहन करतां ठतां पण तुं धर्मध्यानथी चुकयो नहीं; ठेवट ते देवताए सापनुं रुप करी त्हास शरीर उपर चरी गळामां त्रण आंटा दइ तने रूँश दीधो, तेथी त्हास शरीरमां बहु वेदना अइ ठतां तुं धर्मध्यान थी चुकयो नहीं. पठी ते देवता पोतानुं उत्तमरुप धारण करी तने वखाणवापूर्वक खमावी पोताने स्थानके गयो." अ प्रमाणे कामदेवश्रावकने कहिने फरी जिनेश्वरे कह्युं:—“हे साधुउ ! हे साध्वीउ ! श्रमणोपासकश्रावको पण तिर्यंच, माणस अने देवताए करेला उपसर्गों सहन करे ठे. उपदेशमाळामां कह्युं ठे के:—“कामदेवश्रावक देवताथी पण चळयो नहीं, माटे साधु पुरुषोए उपसर्गों विशेषे सहन करवा.”

पठी हर्ष पामेलो कामदेवश्रावक बहु प्रश्नो पूठी श्री वीरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर गयो, अने श्री वीरप्रभुए पण बीजे विहार कर्यो. आणंदश्रावकनी पेटे कामदेवश्रावक पण अगीयार पद्मिमा वही, वीस वर्षसुधी जिनधर्म पाळी, मनमां श्री वीरप्रभुनुं स्मरण करता

वृता धर्मध्यानमां लीन श्रद्ध, संलेखना करी, एक मासना अनशानव्रतधी मृत्यु पासी पहिला देवलोकमां श्रुणाज्जनामना विमानने विषे चारपल्लयोपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने पुठ्युं केः—“हे स्वामी ! ते कामदेवश्रावक सौधर्मदेव-
लोकधी चवी क्यां उत्पन्न थशे ? ” त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युंः—“हे गौतम ! कामदेवश्रावक
पहेलादेवधी चवी महाविदेहक्षेत्रमां महासमृद्धिवाळा कुळने विषे उत्पन्न थशे, त्यां चारित्र
तइ साश्वतमुखने पामशे. ॥ इति कामदेवश्रावकनुं चरित्र ॥

॥ इति श्री वाचकरत्न लाज्जरत्नगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेली गद्यबंध वर्धमान-
देशनामां कामदेवश्रावकने प्रतिबोध नामे बीजो लुह्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ३ जो ॥

॥ चुलणीपितानुं चरित्र ॥

हवे जेवी रीते श्री महावीरपभुए कह्युं हतुं, तेवी रीते श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी
आगळ चुलणीपितानुं चरित्र कहे ठेः—

आ जरतक्षेत्रमां वाराणसी नामे नगरी ठे, ते नगरीमां जितशत्रुनामे राजा राज्य क
रतो हतो, त्यां चुलणीपिता नामे गृहस्थशेठ रहतो हतो; ते शेठने श्यामानामनी स्त्री हती.
ते नगरीमां कोष्टकनामे यक्षचैत्य हतुं. चुलणीपिताशेठ बहु धनवान हतो, तेने आठक्रोर सो
नाम्होरो निधानरुपे पृथ्वीमां माटेली हती, आठक्रोर व्याजे मूकेली हती, आठक्रोर व्यापा-
रमां रोकायेली हती. वळी तेना घरने विषे आठ गोकुळो हतां, बीजो पण आणंदश्रावकनी
पेठे तेना घरने विषे लक्ष्मीनो विस्तार हतो. तेथी चुलणीपिताशेठ श्यामास्त्रीसहित विविध
प्रकारनां सुखो जागवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता वाराणसीनगरीना कोष्ट-

कथेत्यने विषे समवसर्या, ते वखते त्यां देवतालं ए समवसरण रच्युं, तेसां वारपर्षदा ज्ञेगी अइ.
 चुलर्णापिता पण जिनेश्वरनुं आववुं सांजळी बहु हर्षयी त्यां गयो, अने प्रभुने त्रण प्रदक्षिणा
 पूर्वक वंदना करी योग्यस्त्रानके वेगो. पठी श्री प्रभुए धर्मोपदेश आप्यो के, “हे ज्ञव्यजनो!
 तमे कुटुंब, धन, घर, यौवन, स्त्री अने देहादि सर्व अनित्य जाणी जैनधर्म आदरो. ते धर्म
 साधु अने श्रावक एदा जेदशी वे प्रकारनो ठे. उत्तम प्रकारे आदरेलो धर्म आलोकनां अने पर
 लोकांना सुखो आपे ठे. जे पुरुष जिनधर्मरूप अमृतना ऊरामां निरंतर स्नान करे ठे, ते पुरुष
 बहु पापशी मलिन होय तोपण सहस्त्रमल्लनी पेटे पवित्र आय ठे.” आवां प्रभुनां वचन सां
 जळी श्री गौतमस्वामीए पूठ्युं:—“हे जिनराज! ते सहस्त्रमल्ल कोण हतो? अने ते पापशी म
 लिन शीरीति अयो. वळी फरी पा मत्र केस अयो? तेवारे जिनराजे कहुं:—हे गौतम! सांजळ:—

॥ सहस्त्रमल्लनी कथा ॥

कच्छदेशमां कौशांबीनामनी नगरी ठे, ते नगरीमां सहस्त्रमल्लनामनो वाणीयानो पुत्र
 रहंतो हतो; ते वीजाने ठेतरवामां चतुर, जुठुं बोलनारो, सात व्यसनने विषे अज्यासवाळो,
 सर्व लोकोनुं खोदुं करनारो, इष्टचित्तवाळो, व्यसनमां लयलीन अएलो अने निरंतर चोरी

करनारो हतो; वळी ते पाखंम करवामां, माया करवामां अने नाना प्रकारना देशनी जाण जाणवामां कुशळ हतो; तेमज वाणीयाना अने ब्राह्मणना वेष धरवामां चतुर हतो. ते कौशां बीनगरीमां रत्नसारनामनो एक म्होटो शेठ रहेतो हतो, ते शेठ रत्नोने व्यापार करतो हतो.

एक दिवस सहस्समल्ल म्होटा साहुकारनो वेष लइ ते रत्नसारशेठनी दुकाने गयो, त्यां तेलो पूठ्युं के:—“हे शेठ ! तमारे त्यां रत्नो ठे ?” शेठे कहुं. “हा बहु ठे.” सहस्समल्ले कहुं. “मने देखामो.” शेठे तेने रत्नो देखाड्यां, सहस्समल्ले पूठ्युं. “रत्नो आटलांज ठे के बीजां ठे ?” शेठे कहुं. “बीजां पण बहु ठे.” एम कही शेठे बीजां पण बहु रत्नो तेने देखाड्यां, मूल्य पण कहुं. पठी सहस्समल्ले कहुं. “मूल्य काले आपीश.” शेठे कहुं. “हुं लुधारे आपतो नथी.” एम कही शेठे रत्नो पाठां मूक्यां, एटले रत्नोनुं ठेकाणुं जोइ ते सहस्समल्ल घेर गयो. पठी रात्रीए वीर पुरुषनो वेष लइ सहस्समल्ले ते शेठनी दुकानमां खातर पाठ्युं. प्रथम जतिमां एक म्होटुं बाकुं पानी तेलो पोताना पण अंदर घाड्या, ते वखते शेठनो पुत्र दुकाननी अंदर सूतो हतो ते जागी गयो, तेलो चोरना वे पण पकड्या. बन्ने जणा परस्पर खेंच वा लाग्या तथी सहस्समल्लनुं शरीर बहु घसायुं. ठेवट शेठना पुत्रे दया आववाथी तेने ठोकी

दीयो तथी ते नाशीने पोताने घेर जतो रह्यो. आ सर्व वात शेठना पुत्रे सवारे पोतानी माने कर्ही; कारण कडेवायोग्य वात पुज्यमाणसनी आगळ कहेवी जोशए. सहस्तममच्चोर पण शरीर घसावाने लीधे पीमा श्रवाश्री पोकार करवा लाग्यो, ते वखते तेनी माए कह्युं. “हे पुत्र! जे पारकुं धन चोरं ठे तेने सारणनामना जुगारीनी पेठे सर्व सहन करवुं पमे ठे.” तेवारे सहस्तममच्च पुत्र्युं. “हे माता! ते सारण कोण हतो? तेणे चोरी शी रीते करी, अने ते शी रीते दुःखी श्रयो?” त्यारे तेनी माए कह्युं:—

उज्जैण नगरीमां सारण नामनो जुगारी रहेतो हतो, ते पोतानुं सघळुं धन जुगारमां शरी गयो हतो, तथी रातने वखते ठानी रीते लोकोना घेर घेर जमतो हतो. एक दिवस एक वार्णायाना घरने विंध वात अती हती ते तेणे सांजळी. शेठे कह्युं:—“हे पुत्र! तुं आपणा घर मांश्री दशहजार सोनाम्हेरो लइ क्यांश माटी आव, कारणके ते कोश आपत्ति वखते काम आवश.” पुत्रे कह्युं:—“बहु सारुं, तेम करीश.” आ वात बहार उज्जैला सारणे सांजळी तथी ते स्मझानमां जइ पोतानो श्वास बंध करीने पड्यो; एवामां पिता अने पुत्र दशहजार सोनाम्हेरो लइ त्यां दाटया माटे आव्या. पठी एक ठेकाणे धन मूकी पिताए पुत्रने कह्युं:—अरे

पुत्र! स्मशानमां तुं जो, केमके कोइ ठानी रीते आवीने सूतेलो पुरुष आपणने जोतो न होय! पठी पुत्र स्मशानमां पमेलां मरुदांजने जोतो जोतो ज्यां सारण पड्यो हतो त्यां आव्यो. शेठना पुत्रे बीजां मरुदांजां शरीर कोइ कोइ ठेकाणेशी ठेदायलां दीठां हतां, पण आ सारण नुं शरीरतो तेणे कोइ ठेकाणेशी ठेदायलुं न दीठुं, तेथी शेठना पुत्रे तेनुं सर्व शरीर तपास्युं, म्होंढानो अने नाकनो पवन बंध करीने जोयो, थोडे दूर गया पठी फरी पाठ्या वळीने तपास्यो. पठी तेणे पितानी पासे जइने कह्युं:—“हे तात! में स्मशानमां सर्व ठेकाणे जोयुं, तो सर्व ठेकाणे खवाइ गयेला शरीरवाळां मरुदां पड्यां ठे, परंतु एक ठेकाणे आखा शरीरवाळुं एक मरुडुं पमयुं ठे,” तेवारे पिताए कह्युं:—अरे पुत्र! कोइ धुतारो आवीने न पड्यो होय? फरी जइ बरावर तपास कर.” पुत्रे फरी त्यां जइ बरावर तपास करी अने पठी सारणने बने पण पकरी केटलेक दूर सुधी घसरळ्यो. वळी फरी पितानी पासे आवीने कह्युं. “हे तात! ते पण निश्चे मरी गयेलो ठे.” त्यारे, पिताए फरी कह्युं:—“हे पुत्र! त्यां जइ तेना नाक कान कापी लाव त्यारे मने निश्चय घाय.” पठी पुत्रे त्यां जइ तेना नाक कान कापी लावी पिताने देखाळ्या, परंतु ते धूर्त सारण धनना लोचथी पोताना नाक कान कपाती वखते कांइपण वो

व्यो नहीं. पत्नी पृथ्वीमां धन माटी पिता पुत्र वन्ने जणा घरे आव्या. पाठळथी धूर्त सारण माटय्ला धनने ठकाणे आव्यो अने सर्व धन काठी लइ पोताने घेर गयो. अहो ! अधम माणस नी सांथे धन पोतानी इच्छा प्रमाणे विलास करे वे.”

पत्नी बीजे दिवस पिताए पुत्रने कह्युं:—“हे पुत्र ! स्मशानमां जइ माटय्ला धनने जोइ आव.” पुत्रे स्मशानमां जइ जोयुं तो धन दीवुं नहीं, तेथी तेणे घेर आवी ते वात पिताने कही. पत्नी शेठे पोते स्मशानमां जइ जोयुं तो धन दीवुं नहीं, तेथी ते बहु खेद पाय्यो. पत्नी तेणे घेर आवी पुत्रने कह्युं:—“हे पुत्र ! ते धुताराए निश्चे आपणने ठेतर्या वे. अरे पुत्र ! नगर-मां जइ नाक कान कापेला पुरुषनी शोध करीए.” पत्नी पिता पुत्र वन्ने जणा ते पुरुषनी शोध करया लाग्या. एक दिवस तेमणे ते कपायला नाक कानवाळा पुरुषने दीगे. पत्नी निश्चय अवा थी तेनो हाथ पकती एक वाजुए लइ जइने कह्युं:—अरे धीर ! तें बहु डुप्कर काम कर्युं वे, तुं धैर्यधारी पुरुषोमां उत्तम देखाय वे.” तेवारे धूर्त सारणे कह्युं:—“हे शेठ ! धनने माटे कयो पुरुष डुःख सहन नथी करतो ?” त्यारे शेठे कह्युं:—“तें वावर्युं एटलुं गयुं, परंतु वाकीनुं धन पावुं आप.” पत्नी धूताराए कह्युं:—“हे शेठ ! जे खाधुं ते खाधुं, वाकीनुं तमने पावुं आपुंवुं;

पुत्र! स्मशानमां तुं जो, केमके कोइ ठानी रीते आवीने सूतेलो पुरुष आपणने जोतो न होय! पढी पुत्र स्मशानमां पढेलां मरुदांनने जोतो जोतो ज्यां सारण पढ्यो हतो त्यां आव्यो. शेठना पुत्रे बीजां मरुदांनां शरीर कोइ कोइ ठेकाणेशी ठेदायलां दीठां हतां, पण आ सारण तुं शरीरतो तेणे कोइ ठेकाणेशी ठेदायलुं न दीठुं, तेथी शेठना पुत्रे तेनुं सर्व शरीर तपास्युं, म्होंठानो अने नाकनो पवन बंध करीने जोयो, थोडे दूर गया पढी फरी पाढा वळीने तपास्यो. पढी तेणे पितानी पासे जइने कह्युं:—“हे तात! में स्मशानमां सर्व ठेकाणे जोयुं, तो सर्व ठेकाणे खवाइ गयेला शरीरवाळां मरुदां पढ्यां ठे, परंतु एक ठेकाणे आखा शरीरवाळुं एक मरुडुं पढ्युं ठे,” तेवारे पिताए कह्युं:—अरे पुत्र! कोइ धुतारो आवीने न पढ्यो होय? फरी जइ बराबर तपास कर.” पुत्रे फरी त्यां जइ बराबर तपास करी अने पढी सारणने बने पण पकरी केटलेक दूर सुधी घसरळ्यो. वळी फरी पितानी पासे आवीने कह्युं. “हे तात! ते पण निश्चे मरी गयेलो ठे.” त्यारे पिताए फरी कह्युं:—“हे पुत्र! त्यां जइ तेना नाक कान कापी लाव त्यारे मने निश्चय थाय.” पढी पुत्रे त्यां जइ तेना नाक कान कापी लावी पिताने देखाळ्या, परंतु ते धूर्त सारण धनना लोन्नथी पोताना नाक कान कपाती वखते कांइपण बो

ढ्यो नहीं. पढी पृथ्वीमां धन ढाटी पिता पुत्र बन्ने जणा घरे आव्या. पाठळथी धूर्त सारण ढाटेला धनने ठेकाणे आव्यो अने सर्व धन काढी लइ पोताने घेर गयो. अहो ! अधम ढाणस नी साथे धन पोतानी इन्हा प्रढाणे विलास करे ठे.”

पढी बीजे दिवस पिताए पुत्रने कह्युं:—“हे पुत्र ! स्ढशानमां जइ ढाटेला धनने जोइ आव.” पुत्रे स्ढशानमां जइ जोयुं तो धन दीतुं नहीं, तेथी तेणे घेर आवी ते बात पिताने कही. पढी शेठे पोते स्ढशानमां जइ जोयुं तो धन दीतुं नहीं, तेथी ते बहु खेद पाढ्यो. पढी तेणे घेर आवी पुत्रने कह्युं:—“हे पुत्र ! ते धुताराए निश्चे आपणने ठेतर्या ठे. अरे पुत्र ! नगर-मां जइ नाक कान कापेला पुरुषनी शोध करीए.” पढी पिता पुत्र बन्ने जणा ते पुरुषनी शोध करवा लाग्या. एक दिवस तेढणे ते कपायला नाक कानवाळा पुरुषने दीढो. पढी निश्चय अवा थी तेनो हाथ पकनी एक बाजुए लइ जइने कह्युं:—अरे धीर ! तें बहु डुष्कर काम कर्युं ठे, तुं धैर्यधारी पुरुषोमां उत्तढ देखाय ठे.” तेवारे धूर्त सारणे कह्युं:—“हे शेठ ! धनने ढाटे कयो पुरुष डुःख सहन नथी करतो ?” त्यारे शेठे कह्युं:—“तें वावर्युं एटलुं गयुं, परंतु बाकीनुं धन पावुं आप.” पढी धूताराए कह्युं:—“हे शेठ ! जे खाधुं ते खाधुं, बाकीनुं तढने पावुं आपुंढुं;

परंतु आ वात तमे राजानी आगळ कहेसो नहीं." एम कही सारणे बाकीनुं धन शेठने सोंप्युं. शेठे पण धुतारा सारणने संतोष पमानी बोमी मूक्यो.

सहस्समद्धने तेनी मा कहे ठे केः—“हे पुत्र ! माटे जे माणस पारकुं धन चोरे ठे ते बहु वेदना सहन करे ठे, तो तुं पण दीनपणुं त्यजी दइ पीमा सहन कर.” माताए कहेलां वचन सांजळी हर्ष पामेलो सहस्समद्ध अनुक्रमे सांजो थयो अने फरी पण चोरी करवा लाग्यो. एक दिवस तेणे पुरोहितना घेर खातर पानी बहु धन लावी मानी आगळ मूक्युं, त्यारे माए पूठ्युं. “आ क्यांथी लाव्यो.” सहस्समद्धे कहुंः—“हे मा ! तमारे तेनी शी फीकर. तमे सवारे नगरमां जइ लोकनी वाणी सांजळी मने कहेजो.” पठी सवारे मा नगरमां गइ, त्यां एक ठेकाणे बहु स्त्रीज जेगी थइ परस्पर वातो करती हती. एक स्त्रीए कहुंः—“आजे पुरोहितना घरे कोइ चोरे खातर पाम्युं.” बीजीए कहुंः—“चोर जड्यो के नहीं ?” पहेलीए कहुंः—पुरोहिते ते वात राजाने कही, एटले राजाए नगररहकलोकोने बोलावी तिरस्कार करवापूर्वक बहु ठपको आप्यो. ते बखते राजानी पासे बेठेला धनसारशेठे कहुंः—“महाराज ! ते चोर बहु धन लइ म्हारी डुकाने लुगमां विगेरे लेवा आवशे ते बखते हुं तेने पकळीश.” बळी ते

वखते पासे उज्जेलो एक हजाम बोली उज्यो. “महाराज! ते चोर हजामत कराववा अने नख उतराववा म्हारे त्यां आवशे त्यारे हुं तेने पकमी आपना पासे लावीश.”

आ प्रमाणे जेगी धएली स्त्रीउमां वात अती हती, ते सांजळी सहस्समद्धनी माए घेर आवी पुत्रने सर्व कात कही. पठी ते सहस्समद्धचोर बाशियानो बेष लइ हजामने घेर गयो, हजामे तेने आसन आप्युं, सहस्समद्ध तेना उपर बेठो, हजामे तेना नख उतार्या अने न्हव राव्यो, परंतु सारा शेठनो बेष होवाथी हजामे तेने उळख्यो नहीं. न्हाया पठी लुगमां विगेरे पढेरीने सहस्समद्धे तेने कह्युं:—“अरे हजाम! आ त्हारा पुत्रने म्हारी साथे मोकल, हुं तेने बजारमांथी नख उतारवानुं मूढ्य आपी दउं.” पठी हजामे मूढ्य लेवा माटे पोताना पुत्रने तेनी साथे मोकळ्यो. सहस्समद्ध पण त्यांथी उठी धनसारशेठनी डुकाने गयो, शेठे तेने सारां लुगमां अने घरेणां पहेरेलां होवाथी कोइ म्होटो शेठ जाणी बेसवा माटे आसन आप्युं. सहस्समद्धे तेना उपर बेसीने कह्युं:—“बहु सारां लुगमां देखामो म्हारे लेवां ठे. पठी शेठे लुगमा लावीने देखाळ्यां अने मूढ्य कह्युं. तेवारे सहस्समद्धे कह्युं. शेठ! सांजळो. हुं रुपीया साथे लेतो आव्यो नथी, माटे ज्यांसुधी रुपीया लइने आवुं त्यांसुधी आ ठेकराने पासे बेसारी बराबर

साचवी राखजो.” ज्ञोळा शेठे ते वात कबुल करी एटले सहस्समद्ध लुगमां लइ घरे गयो; त्यां तेणे सघळां नवां लुगमां माने सोंप्यां अने कहुं केः—“फरी तमे लोकोनां वचन सांजळी आवीने मने कहो.” पठी माए नगरमां जइ लोकोनी वातो सांजळी आवी पुत्रने कहुंः—

हे पुत्र ! धनसारशेठे अने हजामे राजानी आगळ फरीयाद करी ठे केः—“हे राजन् ! अ मने पण चोर ठेतरी गयो ठे.” ते वखते पासे उज्जेला एक सोदागरे कहुं केः—“महाराज ! ते चोर म्हारी पासे सारा घोमा खरीदवा आवशे, ते वखते हुं तेने पकमीश.” वळी कामपताका वेश्या पण बोली उठी केः—“हे पृथ्वीनाथ ! सांजळो. म्हारुं घर गोमी चोर लोको बीजे कोइ ठेकाणे जता नथी, माटे ज्यारे ते चोर म्हारा घरे आवशे त्यारे हुं तेने पकमीश.” ते वखते राजाए बहु सारुं एम कहुं.”

मानां आवां वचन सांजळी सहस्समद्ध सार्धवाहनो वेष लइ सोदागरनी पासे गयो, सोदागरे तेने सारो माणस जाणी बेसवा माटे आसन आप्युं, पठी परस्पर बन्ने जणा वातो करवा लाग्या, एटले सहस्समद्धे कहुंः—“हे सोदागर ! तमे नगरमी बहार शामाटे उतारो करीने पड्या ठो ? सोदागरे कहुंः—“अरे जाग्यवंत ! अमारुं नगरमां घर नथी माटे बहार उ

तारो कयौं ठे.” तेवारे सहस्समद्धे कहुं:—“म्हारे घरे चालो.” सोदागरे कहुं. “पारके घरे र
 हेतां मने घणी शंका आय ठे.” सहस्समद्धे कहुं. “मित्र पोताना मित्रने घरे रहे एमां शंका
 होयज नहीं, अने जो शंका आय तो ते मित्रपणुं कृत्रिम जाणवुं. जेनुं मन जेनी साथे मळे
 लुं ठे तेजा घरमां अथवा धनमां कांइपण शंका करवी नहीं.” सहस्समद्धनां आवां वचन
 सांजळी सोदागर विचार करवा लाग्यो. “अहो ! आ पुरुषनो प्रजाव बहु म्होटो देखाय ठे !
 शी एनी म्होटाइ ! शुं एनुं धीरपणुं !! आ कोइ उत्तम पुरुष देखाय ठे, माटे तेनी विनंतीनो
 जंग करवो न जोइए.” एम विचारी सोदागरे कहुं:—“हे सत्पुरुष ! तमे जे कहो ठो ते नि-
 श्चे म्हारे करवुं जोइए.” तेवारे सहस्समद्धे कहुं:—“तो चालो म्हारे घेर.” सोदागर ते कबुल
 करी तैयार अयो, एटले सहस्समद्ध आगळ अयो अने अनुक्रमे कामपताकावेश्याने घेर तेनी
 लाव्यो. पढी सहस्समद्धे वेश्यानी पासे जइने कहुं:—“हे कामपताका ! आ सोदागर त्हारे
 घेर रहेवा माटे आव्यो ठे, माटे तेने रहेवा सारु भकान आप.” तेनां आवां वचन सांजळी
 कामपताका सामी जइ सोदागरने पोताना घरमां तेनी लावी, घोसो सारा ठेकाणे बंधाव्यो.
 सोदागर पण सहस्समद्धनुं घर धारी त्यां सुखे रह्यो. पढी सहस्समद्ध वेश्या पासे गयो, वे

श्याए तेने आसन आपी उना पाणीथी तेना पग धोवानो आरंज कर्यो, ते वखते सहस्समल्ल कहुं:—“हे कामपताका ! हमणां पग धोवानी कांइ जरूर नथी, कारण अत्यारे राजाने मळवानो वखत जाय ठे माटे तुं त्हारां घरेणां मने पहेरवा आप. हुं हमणां राजानी पासे जइ आवी तने पाठां सोंपीश.” पढी वेश्याए तेने घरेणां काढी आप्यां, ते लइ सहस्समल्ले सोदागरनी पासे आवीने कहुं. “जाइ! म्हारे अत्यारे राजाने मळवा जवानो वखत ठे माटे तमारो जे सारो घोमो होय ते मने बेसवा माटे आपो.” तेवारे सोदागरे तेने सारो घोमो आप्यो. पढी सहस्समल्ल घोमा उपर चढी घरेणां लइ पोताने घरे आव्यो.

हवे बहु वखत गयो पण ते पागो आव्यो नहीं, एटले कामपताकावेश्याए राजदरबारमां आवीने कोइ पुरुषने पूठ्युं के. “आजे घोमा उपर बेसी कोइ पुरुष अहिं आव्यो हतो?” तेवारे ते पुरुषे कहुं. “अहिं कोइ आव्यो नथी.” पढी वेश्याए पाठा पोताने घेर जइ सोदागरने पूठ्युं. “ते पुरुष हजुसुधी केम नथी आव्या?” सोदागरे कहुं. “ते म्हारो घोमो लइने गयो ठे.” वेश्याए कहुं. “म्हारां पण घरेणां लइ गयो ठे. हाय ! हाय ! निश्चे ते धूताराए आपणने ठेतर्या ठे.” त्यारे सोदागरे कहुं. “जो ते साच्चं होय तो हं पण ठेतरायो ठं. कारण म्हागे म्हा

रो घोडो ते लइ गयो ठे.” पढी बन्ने जखाए राजानी पासै फरीयाद करी, ते वखते राजाए नगरना रक्षक तलारने बोलावीने कह्युं. “अरे तलार ! तुं पांच दिवसमां चोरने एककी म्हारी पासै लाव.” तेवारे तलारे ते कबुल कर्युं.

आ सर्व वात सहस्समल्लनी माए नगरवासी स्त्रीने म्होठेथी सांजळी पोताना पुत्रने कह्युं के:—“हे पुत्र ! आजै राजाए कोटवाळने पांच दिवसमां चोर पकरवानुं कह्युं ठे, माटे तुं त्हारुं पोतानुं सावचेतथी रक्षण करजे. तेवारे सहस्समल्ले कह्युं. “मा ! तम्हारे जरा पण नय राखवो नही, जो ते तलारना घरनुं सर्व धन लइ आवुं तोज हुं तम्हारे पुत्र खरो.” एम कही ते ब्राह्मणनो वेश लइ नगरमां गयो, अने एक देवमंदिरमां जुगटुं रमवा लाग्यो. एक दिवस तलारे तेने जुगटुं रमतां दीठो तेथी ते तलार पण तेनी साथे जुगटुं रमवा लाग्यो. ते वखते तेणे होरुमां पोताना नामवाळी वींटी सहस्समल्लने आपी. एवामां राजानो द्वारपाळ त्यां आवी तेने कहेवा लाग्यो:—“अरे तलार ! महाराजा तने बोलावे ठे, माटे ऊट चाल.” पढी तलार राजानी पासै गयो एटले सहस्समल्ले तलारने घरे जइ तेनी स्त्रीने कह्युं:—“हे नज्ज ! त्हारा घरमां सारां सारां घरेणां विगेरे जे वस्तु होय ते मने आप.” त्यारे स्त्रीए कह्युं.

“तने कोणे मोकळ्यो ठे?” तेंणे कहुं. “कोटवाळे मने मोकळ्यो ठे.” पढी स्त्रीए फरी पूढ्युं. “ते कयां गया ठे?” त्यारे सहस्समल्ले कहुं. “तेने मजबुत बंधनथी बांधीने राजाना सीपा इउ राजा पासे लइ जता इता, त्यां रस्तामां तेंणे जतां जतां मने कहुं. “अरे पुरुप ! तुं म्हा रा घरमांथी सारी सारी वस्तु लइ त्हारा घरमां राखजे.” एम कही तेंणे पोताना नामनी वींटी मने अंधाण माटे आपी ठे; माटे तुं त्हारा घरनी सारी सारी वस्तुन मने आप.” पढी जय पामेली स्त्रीए वींटी जोइ विश्वास पामी पोताना घरनी सारी सारी वस्तु तेने आपी, ते लइ सहस्समल्ल तुरत पोताने घेर आव्यो.

इवे तलार पण थोमो वखत गया पढी घरे आव्यो, त्यारे स्त्रीए तेने पूढ्युं:—“हे नाथ ! तमे शी रीते बुटीने घेर आव्या ?” तेवारे तलारे कहुं. “मने कोणे वांध्यो इतो ?” स्त्रीए कहुं. “राजाए.” तलारे कहुं. “तने कोणे कहुं ?” स्त्रीए कहुं. “तमे मोकळेला माणसे. तेंणे तमारा हाथनी वींटी मने देखाम्नीने कहुं के “तुं त्हारा घरनी सारी सारी वस्तु आप, हुं म्हा रा घरमां मुकुं.” त्यारे तलारे कहुं. “मने कोइए वांध्यो नथी अने ठोड्यो नथी.” एटले स्त्रीए कहुं. “स्वामी ! निश्रे ते धूतारो आपणाने ठेतरी गयो,” पढी तलारे राजानी पासे जइने

कह्युं. “महाराज ! ते धूतारो चोर मने पण ठेतरी गयो ठे.” तदारनां आवां वचन सांजळी राजाए कोप करीने कह्युं. “अरे! तमे सर्वे भ्रजा रहो, ते चोरने हुं पोतेज पकमीश. जो ते पा ताळमां पेसी जाय, आकाशमां जतो रहे अथवा समुद्रमां संताइ जाय तोपण हुं तेने पकळ्या विना ठोरुनार नथी.” तेवारे तदारे कह्युं:—“महाराज ! आप पोते ते चोरने पकळो एमां संदेह शो ? मेघ पोते वरसवा लागे तो पढी डुकाळ केटलो वखत टकी रहे ?”

आ सर्व वात लोकोना म्होढेथी सांजळी सहस्समल्लनी माए पुत्रने कही अने कह्युं के, “हे पुत्र ! हवे त्दारा जीवतरनो संशय अइ पळ्यो ठे; कारण राजाए पोते क्रोध पामीने एवी प्रतिज्ञा करी ठे के, ते चोरने हुं पोते पकमीश.” त्यारे सहस्समल्ले कह्युं:—“माता! तमारे जरा पण जय पामवो नहीं, तमे म्हारुं काम जुन.”

पढी सहस्समल्ले रात्रे ब्राह्मणनो वेश लइ राजमंदिरना बारणा आगळ आवी द्वारपाळने कह्युं:—“हे द्वारपाळ ! तुं राजानी पासे जशने कहे के, “अंगमर्दन करवामां चतुर एवो कोइ परदेशी ब्राह्मण आव्यो ठे. वळी ते विविध प्रकारनां शास्त्र पण जाणें ठे.” पढी द्वारपाळे ते खबर राजाने आपी एटले राजाए कह्युं. “तेने ऊट अंदर लाव्य.” पढी द्वारपाळ तेने राजमं-

द्विरमां लइ गयो, एटले राजाना पूठवा उपरथी ब्राह्मणे कह्युं:—“महाराजा ! अंगमर्दन कर-
वामां म्हासुं कळाकौशड्य जुन.” तेवारे राजाए पोतानुं शरीर मर्दन कराववा माटे सर्व घरेणां
उतारी बाजु उपर भूक्यां. ब्राह्मणे (वेशधारी सहस्समळे) राजानुं शरीर एवी रीते मर्दन क
रवा मांरुयुं के राजाने तुरत निजा आवी गइ. पठी राजाने उंधी गएलो जाणी सहस्समळ
सर्व घरेणां लइ बहार निकळी गयो. तेवारे “राजानो अंगमर्दक जाय ठे” एम धारी कोइए
तेने अटकाव्यो पण नहीं. सहस्समळे घरे आवी सर्व घरेणां पोतानी माने आप्यां.

सवारे राजाए जागीने ज्योयुं तो न दीगो अंगमर्दकने अने न दीठां घरेणांने. तेषी ते रा-
जा विलह अइ गयो. पठी सवार संबधी धर्मकृत्य करी सज्जामरुपमां आव्यो. मंत्री, सामंत
विगेरे सौ आव्या, एटले मंत्रीए राजाने पूठ्युं:—“महाराजा ! आजे झा कारणथी आपनो
चेरो उतरी गयेलो देखाय ठे ?” तेवारे राजाए रातनी सर्व वात कही. पठी मंत्रीए कह्युं.
“महाराज ! आ चोर कोइ गूढ बुद्धिवाळो देखाय ठे, ते कोइपण ठेकाणे देखातो नथी; घाटे
कांइ उपाय करो.” त्यारे राजाए कह्युं. “शुं उपाय करुं ?” मंत्रीए कह्युं. “महाराज ! कोइ
मंत्रना जाण पुरुषने बोलावीए, ते पुरुष मंत्रना बळथी, ज्ञान बळथी अथवा देवबळथी जा-

एनी कहेशे.” तेवारे राजाए कह्युं. “तेम करो.” पठी मंत्रीए जिनचंइनामना एक श्वेतांबर साधुने बोलाव्या, एटले महामुनि जिनरहितनामना श्रावकसहित राजानी पासे आव्या. मुनिए धर्मवाज दीवो, एटले राजाए वंदना करी आसन आप्युं. मुनि तेना उपर वेग. पठी मंत्रीए कह्युं:—जगवन्! कोइ चोर निरंतर नगरीने धूती जाय ठे, माटे तसे पोताना ज्ञानबळणी प्रगट करो.” तेवारे मुनिए कह्युं:—“ए अमारो आचार नथी.” त्यारे मंत्रीए फरी कह्युं. “हे मुनिराज! राजाना वचनथी आपे अन्याचार पण करवो जोइए.” आ वखते जिनरहित श्रावके कह्युं. “रहारी पासे एक मंत्र ठे, ते मंत्रना बळधी हुं. ते चोरबे जाणी आपने कहीश.” त्यारे मंत्रीए कह्युं:—“अमारो चोरने शोधी काढवानुं प्रयोजन ठे, माटे जले तसे करो.” पठी तेउ रजा लइ पोतपोताने स्थानके गया.

आ वात लोकना म्होंठेथी सांजळी सहस्समद्धनी माए पुत्रने कही, तेथी सहस्समद्ध विचार करवा लागयो:—“निश्वे ए श्रावक मने उळखी काढशे.” एम धारी ते श्रावकनो वेप लइ उत्तरासंग करी पुष्पनो करंतीउ जरी जिनमंदिरे गयो, त्यां तेने चैत्यवंदन करता जिनरहित श्रावके दीवो. पठी धर्मनी प्रीतिने लीधे जिनरहितश्रावके कपटश्रावकने पूठ्युं:—“तसे

क्यांथी आवो ठो अने क्यां जवानी इहा ठे ? वळी तमे कोण ठो ? ” तेवारे कपटश्रावके क-
 ह्युं:—“हुं जिनदासनामनो श्रावक हुं, चंपानगरीमां रहुंहुं अने चारित्र लेवामां मने बहु उत्सा
 ह ठे. हमणां तीर्थयात्रा करवा निकळ्योहुं. शत्रुंजय, गीरनार, समेतझिखर, मधुरां, अयोध्या,
 कलिकुंरु विगेरे बहु ठेकाणे यात्रा करतो करतो अहिं आव्यो हुं.” आवां ते कपटश्रावकनां
 वचन सांजळी जिनरहिते तेने नमस्कार करी बहु वखाणयो अने कह्युं के:—“हे श्रावक ! त-
 मने धन्य ठे, हे आर्य ! तमारुं जीवित वखाणवा लायक ठे, जे तमारी जिनधर्मने विषे आ
 प्रकारनी बुद्धि ठे. हे श्रावक ! आजे म्हारा घरदेरासरने विषे पण तमे चैत्यवंदन करवा चालो.”
 पढी कपटश्रावक तेनी साथे साथे तेना घरदेरासरे जइ चैत्यवंदन करी पाठो वळ्यो; ते वखते
 जिनरहिते निमंत्रण कर्णुं के:—“हे श्रावक ! आजे म्हारा घरने विषे ज्ञोजन करो.” पढी क
 पटश्रावके कह्युं:—“पारका घरने विषे मने ज्ञोजन करवुं योग्य नथी.” त्यारे जिनरहिते क-
 ह्युं. “अरे श्रावक ! जिनधर्मवासित साधमीकोने पोतानुं पारकुं न गणवुं.” तेवारे कपटश्राव-
 के तेनुं निमंत्रण कबुल कर्णुं, एटले जिनरहिते तेने उत्तम प्रकारे जमाळ्यो. पढी जिनरहिते
 कह्युं:—“आप ज्यांसुधी अहिं रहो त्यांसुधी म्हारा घरने विषे जमवा आवजो.” एटले कपट

श्रावके कहुं:—“ना एम न होय.” त्यारे जिनरहिते कहुं:—“आप एम केम कहो ठो? हमेशां
म्हारा घरने विषेज आपे जोजन करवुं. आ घर तमारुंज ठे. कहुं ठे के:—

अन्ननुदेसजाया अन्ननुनाहारवट्टियसरीरा ॥

जिणसासणेपवन्ना सब्बे ते बंधवा जणिया ॥

ज्ञावार्थ:—जे एक देशमां उत्पन्न अएला, परस्पर जोजन कराववाथी वृद्धि पामेला अने
जिनशासनमां रहेला होंय ते सर्वेने बंधुन कहा ठे.

पढी कपटश्रावके जिनरहितश्रावकनुं कहेवुं कबूल कर्युं. जोजन करी रह्या पढी वातो
करतां करतां रात पढी एटले जिनरहिते कहुं:—“आजे आपणा घरे सूइ रहो.” कपटश्रावके
ते कबूल कर्युं. पढी घरनी अंदर पलंग पथरावी जिनरहिते कपटश्रावकने कहुं:—“हुं अत्यारे
मंत्रजाप करवा वेसुंठुं; कारण राजाए मने चोर शोधी काढवानुं कहुं ठे, माटे तमे आ घरमां
सुखे सूइ जानुं.” एम कही शैठ एकांते जइ मंत्रजप करवा लाग्यो. पढी अवसर मळ्यो एट
ले कपटश्रावक (सहस्समल्ल) घरमांथी सार सार वस्तु लइ नासी गयो. सवारे पोताना घर
मां खातर पमेवुं जोइ जिनरहिते राजाने कहुं, एटले राजाए मंत्रीने कहुं के, “चोरने शोधी

क्यांथी आवो ओ अने

हुं:—“हुं जिनदासनो विश्वास धरता हता ते आ जिनरक्षितश्रावक पण दुःखी थयो; मा ह ठे. हमणां तं” तेवारे मंत्रीए तेने रजा आपी. पठी राजाए विमलकीर्ति नामना दिगंबर कलिकुंडल्यो. विमलकीर्ति मुनिए राजा पासे आवी धर्मलाज दीधो, एटले राजाए वंदना करी आसन आप्युं. मुनि ते उपर बेठा, पठी मंत्रीए कह्युं.—“हे साधु! तमे पोतानी ज्ञान विद्याना बळथी गुप्त चोरने प्रगट करो.” तेवारे दिगंबर मुनिए कह्युं:—“रात्रीए जोशने कही श.” पठी राजाए सन्मान आपी तेमने रजा आपी.

आ वात सहस्समछे पोतानी माना म्होंठेथी सांजळी. पठी ते सहस्समछे वाणियानो वेश लइ विमलकीर्तिमुनि पासे गयो अने वंदना करी आगळ बेठो. मुनिए तेने धर्मलाज दी धो. पठी मुनिए पूढ्युं:—“तुं कोण तुं? अने क्यांथी आव्यो ठे?” त्यारे सहस्समछे कह्युं:—“हुं श्वेतांबर पलादथी आव्यो तुं, मने संसारना जयथी उद्वेग थयो ठे, तेथी हुं तयारी पासे दीक्षा लेवा आव्यो तुं.” तेवारे मुनिए कह्युं. “तुं अमारी पासे शिष्यनी पेठे थोमा दिवस रहे, एटले जोइशुं.” पठी सहस्समछे त्यां रह्यो.

हवे रात्रीने विषे मुनिए चोरनी शोध करवा माटे मंत्रजाष आरंभ्यो, अने सचळा शि-

प्यो उंधी गया एटले सहस्समल्ल उपाश्रयमां जे कांइ हतुं ते सघळुं लइ नासी गयो. ओमो
 वखत गया पढी केटलाक शिष्यो जागी उठ्या तो तेमणे नवा शिष्यने दीगो नहीं, तेथी ते
 वात तेनुए गुरुने कही, एटले गुरुए कह्युं. “जुन उपगरणादिक सर्व वस्तु ठे के नथी?” त्यारे
 शिष्योए जोइने गुरुने कह्युं. “जगवन्! आपे जे वस्त्र उठेलुं ठे, ते विना आपनी पोटली, पा
 टली, कवली, पुस्तक, पाणीनुं पात्र अने मोरपिंठी एटली वस्तु देखाती नथी.” पढी गुरुए
 कह्युं. “हे शिष्यो! निश्चे आपणे बहु ठगाया ठीये. ते चोरे आपणा दर्शनने पण विगोव्युं.
 पढी गुरुए फरी विचार करी कह्युं. “अरे शिष्यो! म्हारी उपधि ठे के नहिं ते तो जुन.” ते-
 वारे शिष्योए तपास करी पाठा आवीने कह्युं. “स्वामिन्! ते पण गइ.” शिष्योनुं आ वचन
 सांजळी गुरुए कह्युं. “हीही कठरे कठं नठरे सम विनठं. हाय! हाय! कष्टरे कष्ट, म्हारुं सघळुं
 नाश पाम्युं.” आटलुं कही गुरु मूर्छा पामी पृथ्वी उपर पनी गया; तेथी शिष्योए शितळ
 उपचार कर्यो एटले ते सावधान थया. पढी शिष्योए हाथ जोडी विनंती करी के, “जग-
 वन्! आपने नमस्कार थाउ. आप अमने कृपा करीने कहो के चोर शी वस्तु चोरी गयो
 अने आपनी शी वस्तु गइ के जेथी आप मूर्छा पाम्या!” त्यारे दिगंबरआचार्ये कह्युं. “हे

शिष्यो ! उपधिमां वीस सोनाम्होरो हती ते गइ. ते पापी चोरे धन हरण करतां म्हारा प्राण हरी लीधा ठे." पढी गुरुनो खेद दूर करवा माटे एक वृद्ध शिष्ये कहुं;—“हे जगवन् ! ज्यारे चंझोठनुं वहाण समुझ्मां ज्ञागी जवाथी सर्व धन नाश पाम्युं हतुं, त्यारे तेनो खेद दूर करवा माटे आपे धर्मोपदेश देतां जे गाथा कही हती ते केवी ठे ? आप मने कहो;—

फलसंपत्तीए समोणयाइं, तुंगाइं फलविवत्तीए ॥

हिअयाइं सुपुरिसाणं, महातरुणां व सिंहराइं ॥

ज्ञावार्थः—उत्तम पुरुषोना हृदयो म्होटा वृद्धोना अग्रज्ञागनी पेटे फळनी संपत्तिने विषे उंचां होय ठे, अने फळनी विपत्तिने विषे पण उंचांज होय ठे.

पढी गुरुए कहुं;—“हे शिष्य ! तें ठीक स्मरण कराव्युं, में खेद त्यजी दीघो ठे, हवे हें राजघारमां जाउं तुं.” एम कही एक शिष्यने साथे लइ गुरु राजमंदिरे गया, त्यां राजाए वंदना करी आसन आप्युं. गुरु तेना उपर बेठा. पढी मंत्रीए पूढ्युं;—“जगवन् ! पींढी अने जळपात्र विना आप केम आव्या ठे ?” त्यारे मुनिए कहुं. “ते चोरे अमने पण ठग्या ठे, अमारुं पण सघळुं लइने ते नासी गयो ठे.” मंत्रीए कहुं. “जगवन् चोरनी वात कहो.” मुनिए

कह्युं. “जुलतो खरा म्हारुं पण सर्व गयुं ठे.” तेवारे राजाए मंत्रीने कह्युं. “हे प्रधान! ए मुनि ने ऊट रजा आपो.” पठी मंत्रीए तेमने विदाय कर्या, एटले मुनि पोताने स्थानके गया.

पठी राजाए चौदविद्याना पार पामेला नारायणनामना दिगंबरब्राह्मणने बोलाव्यो, ते ब्राह्मण पण आव्यो. अने बोळयो:—

कमलासणो वेअमुहो, चउवथणो पणुमगश्रसमवणो ॥

सचराचरविस्तपिआ, पयावई जयइ जयपमहो ॥

प्रावार्थ:—कमळना आसनवाळा, वेव ठे मुखमां जेने एवा, चार मुखवाळा, कमळना मध्य जागना सरखा वर्णवाळा, सचराचर विश्वना पिता, प्रजाना पति अने जयना परुहरूप ब्रह्मा जयवंता वर्ते ठे.

आ प्रमाणे कहेता एवा ब्राह्मणने नमस्कार करी राजाए आसन उपर बेसार्यो. पठी मंत्रीए कह्युं. “महाराज! ज्ञानवळथी चोरने शोधी आपो.” त्यारे ब्राह्मणे कह्युं. “मंत्रीराज! म्हारी पासे मंत्र ठे तेशी जाणीने हुं आपने कहीश.” पठी राजाए सन्मान करेलो ब्राह्मण पोताने स्थानके गया.

हवे सहस्समद्ध पोतानी माना मुखथी आ समाचार सांजळी बडुकनो वेश लइ नारायणब्राह्मणानी पासे गयो. तेवारे नारायणे पूठयुं:-“तुं कोण तुं अने क्यांथी आव्यो तुं?” त्यारे सहस्समद्धे कह्युं. “हुं सावढीनगरीथी अहिं आव्यो तुं, माणसोना मुखथी तमने वेदना पार पामेला जाणी तमारी पासे वेद ज्ञणवा आव्यो तुं.” पढी नारायणब्राह्मणे तेने ज्ञोजन करा वीने कह्युं. “तहारे अहिंथी बीजे क्यांइ पण न जवुं, अहिंज रहेवुं. पढी रात पढी एटले ब्राह्मणे कह्युं. “म्हारा घरमां सूइ रहे.” एटले सहस्समद्ध पगमां पढी “आपनो म्होटो पसाय.” एम कही घरनी अंदर जइ सूतो अने नारायणब्राह्मण “हुं एकांतमां बेसी जाप करुं तुं.” एम कही जाप करवा लाग्यो. घरनां सौ माणसो सूइ गयां एटले सहस्समद्ध घरमांथी सारसारवस्तु लइ नासी गयो. सवारे घरनां माणसोए खातर पमेळुं जोइ कोळाहळ करवा मांड्यो. नारायणे पण पोताना घरमां खातरपमेळुं जाणी ते वात्त राजाने कही; एटले राजाएतेने पण विदाय कर्यो. पढी राजाए महादेवना सेवक एवा शिवधर्मानामना ब्राह्मणने बोलाव्यो,

केलासकयनिवासं एगगवं चंदसे हयं सुहयं ॥

गंगा गोरसमागय पमुइ अमुसं सिवं नमामि ॥

ज्ञावार्थः—कैलास उपर वसनारा, एक पोठीयावाळा, सुखे करीने कपाळमां चंझे धारण करनारा, गंगा अने गौरीना समांगमथी हर्षित एवा शिवने नमस्कार करीए ठीए.

आ प्रमाणे कही ब्राह्मण उन्नो रह्यो, एटले राजाए नमस्कार करी आसन आप्युं. ब्राह्मण तेना उपर वेगो, पठी मंत्रीए कह्युं. “महाराज! ज्ञानवळथी चोरने शोधी आपो.” त्यारे शिव धर्माए कह्युं. सवारे ज्ञानवळथी जाणीने कहीश. पठी राजाए सन्मान आपी तेमने रजा आपी, एटले शिवधर्मा पोताने स्थानके गयो.

पठी नगरनी स्त्रीनना मुखथी सहस्समद्धनी माए आ सघळी वात लांजळी ते सहस्समद्धने कही, एटले सहस्समद्ध नवीन वेष धारण करी शिवधर्मआचार्यनी पासे गयो; त्यां तेषे “ॐ नमः शिवाय” एम कही हाथ जोमीने कह्युं:—“जगवन्! आजे हुं शिवधर्मने योग्य थाउं वुं, माटे मने दीक्षा आपो. तेवारे गुरुए पोताना शिष्योनी अनुमती पुठी, एटले शिष्योए कह्युं. “जगवन्! एने दीक्षा आपो. कारण धर्मनी गति वेगवाळी ठे.” पठी गुरु दीक्षा आपी रात्रीए एकांतमां भंत्रजप करवा लाग्या, अने सघळा शिष्यो नुंधी गया एटले सारसार वस्तु लइ ते सहस्समद्ध नासी गयो, सवारे पोताना स्थानमां खातर पनेलुं जाणी

शिवधर्माए राजानी पासे जइ कह्युं के:-“हे राजन् ! हुं पण चोरथी ठगायो तुं.” एम कही सर्व वात कही, तेथी राजाए तेने पण रजा आपी.

पढी मंत्रीए मंजिथ्रीनामना बौधआचार्यने बोलाव्यो, ते आव्यो एटले राजाए नमस्कार करी आसन आपी बेसार्यो. पढी मंत्रीए कह्युं. “जगवन् ! ज्ञानवळथी चोरने शोधी काढो.” त्यारे मंजिथ्रीए कह्युं. “हुं चोरने थोमा वखतमां शोधी आपीश.” पढी राजाए सन्मान करवाथी ते पोताने स्थानके गयो.

आ वातनी सहस्समद्धने खबर पढी तेथी ते बौद्धश्रावकनो वेष लइ मंजिथ्री पासे गयो, अने वंदना करी तेमनी आगळ बेगो. पढी आचार्ये पूठ्युं:-“हे श्रावक ! तमे क्यांथी आवो गो ?” तेवारे सहस्समद्धे कह्युं. “जगवन् ! हुं दक्षिणदिशा तरफथी आवुं तुं. महाराज ! म्हा री एक विनंती सांजळो. म्हारे आजे साधुनने जोजन आपवुं ठे माटे कृपा करो.” पढी आचार्ये ते कबूल कर्युं एटले तेणे बजारमांथी लाम्वा, खाजां, जलेवी, घेवर विगेरे लावी सर्वे साधुनने जमाड्या. थाथी साधुन ते कपटीश्रावक उपर प्रसन्न थया. पढी रात्रीए आचार्य

सहस्रमन्त्रे कथं. “आजै आपना पगनी पासे सूइ रहीश.” शिष्योए हा कही. पठी सर्वे सूइ गया एटले सहस्रमन्त्र तेमनुं सघळुं लइ पोताने घरे गयो. सवारे पोताना स्थानमां खातर पनेलुं जोइ सर्वे साधुनए खेद पामी आचार्यने कथं. मंजिथ्रीआचार्ये पण उद्देग पामी राजा पासे जइ सर्व वात कही तेथी राजाए तेने पण विदाय कयो.

पठी मंत्रीए कपीलजक्त एवा परमहंसनामना आचार्यने बोलाव्या. आचार्य आब्या एटले तेमने आदरसत्कार थापी मंत्रीए कथं. “हे जगवन् ! चोर प्रगट करी आपो.” त्यारे आचार्ये कथं. “सवारे कहीश.” एम कही ते पोताने स्थानके गया.

आ वात सहस्रमन्त्रे सांजळी एटले ते कुलपुत्रनो वेष लइ परमहंस पासे गयो, त्यां तेणे सोनाना फुलथी गुरुना पग पूजी नमस्कार करीने कथं:—“हे जगवन् ! ध्याननुं स्वरुप कहो, ते प्रमाणे हुं करीश.” त्यारे गुरुए कथं. “हंसनामानो म्हारो शिष्य ठे, तेनी पासे तुं प्रथम अज्ञ्यास कर.” पठी सहस्रमन्त्र शिष्य पासे गयो. तेवारे शिष्ये कथं. “ध्याननो अज्ञ्यास रात्रीए थाय ठे.” सहस्रमन्त्रे कथं. “वहु सारुं.” पठी रात पनी एटले गुरु एकांतमां जप करवा गया अने हंसे सहस्रमन्त्रने ध्याननो कांइ लेषमात्र उपदेश कयो. पठी सर्वे सूइ

शिवधर्माए राजानी पासे जइ कह्युं के:-“हे राजन् ! हुं पण चोरथी ठगायो तुं.” एम कही सर्व वात कही, तेथी राजाए तेने पण रजा आपी.

पठी मंत्रीए मंजिथ्रीनामना बौधआचार्यने बोलाव्यो, ते आर्व्यो एटले राजाए नमस्कार करी आसन आपी बेसार्यो. पठी मंत्रीए कह्युं. “जगवन् ! ज्ञानवळथी चोरने शोधी काढो.” त्यारे मंजिथ्रीए कह्युं. “हुं चोरने थोमा वखतमां शोधी आपीश.” पठी राजाए सन्मान करवाथी ते पोताने स्थानके गयो.

आ वातनी सहस्समद्धने खबर पनी तेथी ते बौधश्रावकनो वेष लइ मंजिथ्री पासे गयो, अने वंदना करी तेमनी आगळ बेठो. पठी आचार्ये पूठ्युं:-“हे श्रावक ! तमे क्यांथी आवो गो ?” तेवारे सहस्समद्धे कह्युं. “जगवन् ! हुं दक्षिणदिशा तरफथी आवुं तुं. महाराज ! म्हा री एक विनंती सांजळो. म्हारे आजे साधुने जोजन आपवुं ठे माटे कृपा करो.” पठी आचार्ये ते कबूल कर्युं एटले तेणे बजारमांथी लामवा, खाजां, जलेवी, घेवर विंगेरे लावी सर्वे साधुने जमाड्या. आथी साधुने ते कपटीश्रावक उपर प्रसन्न थया. पठी रात्रीए आचार्ये जप करवा गया एटले शिष्योए आश्रावकने पूठ्युं:-“आजे तमारे क्यां सूवुं ठे ?” त्यारे सह

सहस्रमन्त्रे कथ्यं. "आजे आपना पगनी पासै सूइ रहीश." शिष्योए हा कही. पढी सर्वे सूइ गया एटले सहस्रमन्त्र तेमनुं सघळुं लइ पोताने घरे गयो. सवारे पोताना स्थानमां खातर पहेलुं जोइ सर्वे साधुनए खेद पामी आचार्यने कथ्यं. मंजिथ्रीआचार्ये पण उद्देग पामी राजा पासै जइ सर्व वात कही तेथी राजाए तेने पण विदाय कर्यो.

पढी मंत्रीए कपीलज्जक एवा परमहंसनामना आचार्यने बोलाव्या. आचार्य आव्या एटले तेमने आदरसत्कार आपी मंत्रीए कथ्यं. "हे जगवन् ! चोर प्रगट करी आपो." त्यारे आचार्ये कथ्यं. "सवारे कहीश." एम कही ते पोताने स्थानके गया.

आ वात सहस्रमन्त्रे सांजळी एटले ते कुलपुत्रनो वेष लइ परमहंस पासै गयो, त्यां तेणे सोनाना फुलथी गुरुना पग पूजी नमस्कार करीने कथ्यं:—"हे जगवन् ! ध्याननुं स्वरूप कहो, ते प्रमाणे हुं करीश." त्यारे गुरुए कथ्यं. "हंसनामानो म्हारो शिष्य ठे, तेनी पासै तुं प्रथम अज्यास कर." पढी सहस्रमन्त्र शिष्य पासै गयो. तेवारे शिष्ये कथ्यं. "ध्याननो अज्यास रात्रीए थाय ठे." सहस्रमन्त्रे कथ्यं. "बहु सारुं." पढी रात पढी एटले गुरु एकांतमां जप करवा गया अने हंसै सहस्रमन्त्रने ध्याननो कांइ लेषमात्र उपदेश कथ्यो. पढी सर्वे सूइ

गया एटले चोर सहस्समद्ध सर्व वस्तु लश्नाशी गयो. सवारे पोताना आश्रममां खातर पनेलुं जाणी शिष्योए गुरुने कह्युं. आचार्ये पण राजानी पासे जइ कह्युं के:-“हे राजन् ! ते चोर अमने पण ठगी गयो ठे.” त्यारे मंत्रीए कह्युं. “महाराज ! आप आपने स्थाने पधारो.”

पढी राजाए जूतवादी एवा सुरप्रियपाखंमिने बोलाव्यो, ते आव्यो एटले राजाए कह्युं:- “आपनो सद्भाव प्रगट कहो.” त्यारे ते पाखंमिए कह्युं. “हे राजन् ! पुन्य नथी, पाप नथी, जीव नथी, देवलोक नथी अने मोह पण नथी. आ अमारो मत ठे.” पढी मंत्रीए कह्युं:- “जगवन् ! चोरने प्रगट करी आपो.” तेवारे तेणे कह्युं:- “हुं म्हारा ज्ञानबळथी प्रजाते नि श्रय करीने कहीश.” पढी राजाए रजा आपी एटले ते पोताने स्थानके गयो.

सहस्समद्धे आ समाचार सांजळ्या एटले ते एक उत्तमरुपवाळी वेश्या पासे गयो अने कपुरवाळुं पानवीसुं आपी कहेवा लाग्यो:- “हे वेश्या ! जो तुं म्हारुं काम करे तो हुं तने दश सोनाम्होरो आपीश.” त्यारे वेश्याए कह्युं:- “अवश्य करीश.” पढी सहस्समद्धे कह्युं. “जो एम ठे तो हुं तने जे कह्युं तेनो उत्तर न आपतां त्हारे सांजळ्या करवुं.” वेश्याए ते कबूल क्युं. पढी वेश्याने साथे लश् सहस्समद्ध सुरप्रियपाखंमिनी पासे गयो, त्यां तेने नमस्कार करी

ने कह्युं. “जगवन् ! आ म्हारी ब्हेन ठे, ते आपना हाथथी दीक्षा लेवानी इच्छा करे ठे.” ते-
 वारे सुरप्रियपाखंभिए कह्युं:—“ते योग्य ठे, परंतु अमारो दीक्षानो आचार एवो ठे के पहेली
 दीक्षामां पशुने हणवुं पमे ठे, मद्यपान करवुं पमे ठे, अमारी साथे एक पात्रमां जोजन कर
 वुं पमे ठे, अमारा नपर पोताना पतिना जेवी बुद्धि राखवी पमे ठे.” त्यारे सहस्समद्धे कह्युं.
 “आ म्हारी ब्हेन ते सघळुं करशे.” पढी सहस्समद्धे सर्व विधि करी. रात्रीए सुरप्रियपाखं-
 भिए कह्युं. “आ त्हारी ब्हेननी साथे कांइ कारणने लीधे अमारो एकांतमां सूवुं पमशे, माटे
 आ त्हारी ब्हेन म्हारा शिष्यो साथे मद्यपान करे.” त्यारे धुतेसहस्समद्धे कह्युं. “जेम गुरु
 कहे तेम.” पढी सर्वे शिष्योए ते वेश्यासहित मद्यपान कर्युं. बहु मद्यपान करवाथी सर्वे वि-
 कल बनी गया. ज्ञान भुली जवाने लीधे लुगमां पृथ्वी नपर पनी गयां. सहस्समद्ध आवी
 व्यवस्था जोइ आश्रममां जे कांइ हतुं ते लइ अने जे कांइ खोटुं काम करवानुं हतुं ते करी
 नाशी गयो. सवारे मद्यनो नीसो नतर्यो एटले रात्रीए परस्पर ज कांइ खोटुं काम कर्युं हतुं
 ते जोइ लज्जा पामता ठता आश्रममां पमेली वेश्यान पूढवा लाग्या. “ए त्हारो ज्ञाइ हतो?”
 त्यारे वेश्याए कह्युं. “म्हारे ज्ञाइ नथी. हाय! हाय! मने कांइ घूतारा ठगीने नाशी गयो.” पढी

सुरप्रियपाखंनिए राजानी पासै जइने कथुं. “हे राजन् ! म्हारा आश्रममां खातर पन्थुं ठे, तेम म्हारा शिष्योने पण कांइ नीचकार्य करी कोइ नाशी गयो ठे.” पढी राजाए मंत्रीने आज्ञा करी तेने विदाय कयो. सुरप्रियपाखंनि पण पोताने आश्रमे गयो.

आ प्रमाणे ते सहस्समल्लचोरे उदर्शनिलने मानजंग कर्या, थोमा दिवसमां तेणे सर्व न-
गरने लुंटी लीधुं, एवुं कोइ राजमंदिर के देवमंदिर पण नहोतुं रह्युं के जेमां ते धूताराए खा-
तर न पान्थुं होय. वळी निरंतर बहु जीवोनी हिंसा करतां ठतां इच्छा प्रमाणे परस्त्रीलुनी सा-
थे क्रीडा करतो हतो; तथा निरंतर तिर्यंच अने नरकगति प्राप्त आय तेवां कामो कर्या करतो
हतो; आयी राजा बहु चिंता करवा लाग्यो अने सर्वे मंत्रील पण बुद्धि विनाना अइ गया.
आवी रीते केटलोक समय गयो, परंतु ते गुढमायावीने कोइ लळखी शक्युं नहीं.

एक दिवस ते कौशांबीनगरीना उद्यानमां विशुद्धनामना कोइ केवळी समवसर्या. तेवारे
राजादि सर्वे नगरवासीलोको तेमने वंदन करवा गया. सहस्समल्ल पण जुदो वेष लइ त्थां
गयो. पढी केवळीजगवाने सर्व जीवोनी रक्षा करवारुप धर्मदेशना आपी के:—“जे पुरुष बां-
जा जीवोनी हिंसा करे ठे, जूवुं वचन बोले ठे, पारकुं धन चोरे ठे अने परस्त्रीलुने सेवे ठे;

तेमज जे महा आरंज करे ठे ते पुरुष मृत्यु पामी महा नरकमां जाय ठे, अने त्यां गांठ वे
 दना जोगवे ठे.” केवळीनी आवी धर्मदेशना सांजळी सहस्समल्लघोर विचार करवा ला-
 ग्योः—“हाय हाय ! धिक्कार ठे ! धिक्कार ठे !! आ सघळां कर्मों में कर्यां ठे, हुं नरकनां दुःखो
 शी रीते सहन करी शकीश ? मने पापथी बचावनार आ मुनिराज ठे, माटे हुं एमना चरण
 नुं शरण लवं.” आ प्रमाणे सहस्समल्ल विचार करतो हतो, एवामां नगरीना लोक धर्मदेश
 ना सांजळी पोतपोताने घेर गया. पढी सहस्समल्ले संसारथी उद्देग पामी केवळीने कहुं. “हे
 जगवन् ! तेवुं एके कुकर्म बाकी मथी के जे में नहीं कर्युं होय. हमणां तमारा उपदेशथी हुं
 संसारथी उद्देग पाम्यो तुं, माटे जो हुं जिनदीकाने योग्य होउं तो मने दीक्षा आपो.” त्या
 रे केवळीए कहुं. “हे सुंदर ! तुं प्रतिबंध न कर, योगशुद्धि करी पोताना आत्माने पवित्र क
 र.” पढी सहस्समल्ले कहुं. “हे जगवन् ! म्हारा उपर राजा क्रोध पामेलो ठे, माटे बीजे
 कोइ स्थानके जइ मने दीक्षा आपो.” केवळीए कहुं. “हे जइ ! तुं जय न पाम. प्रजाते त्हारे
 अहिं म्हारी पासे आववुं. राजा पण अहिं आवशे, ते वखते त्हारुं सर्व सारुं अशे.”

पढी प्रजात थयो एटले नगरवासी लोकोसहित राजा फरी केवळीने वंदना करवा माटे

त्यां आब्यो, सहस्समल्ल पण त्यां आवी केवळीनी पासि बेठो. पठी केवळीए देशनानो आरंज्ज कर्यो, अने राजादिक सर्व लोकोना जूत, ज्जविष्य अने वर्तमानकाळना संदेहो जाग्या. पठी राजाए केवळीने पूढ्युं:—“हे जगवन्! ते चोर क्यां ठे?” तेवारे केवळीए कह्युं. “हे राजन्! हमणां त्हारे नावे पुरूखे बेठो ठे, परंतु हे महाराज! हवे त्हारे एना उपर क्रोध करवो नहीं; कारण कुकर्म करवाथी एनुं मन पातुं फर्युं ठे. एनुं मन कुकर्मरूप बनने कापी नांखनारा चा रित्रमां चोटेलुं ठे, तो मोक्षमार्गे जवा तैयार अएला ए पुरूखेने तुं सहाय्य कर.” राजाए कह्युं. “हे जगवन्! आप मने जे आज्ञा करइओ ते हुं निश्चे करीश.” पठी राजासहित सहस्समल्ल पोतादे घेर गयो, त्यांथी म्होटा उत्सवसहित पोतानी मा अने राजाने साथे लइ फरी केवळी पासि आवी तेणे दीक्षा लीधी. पठी तेणे केवळीनी पासि घोर अजिग्रह लीधो के:—“हे जगवन्! आजथी जावजीवपर्यंत म्हारे मासे मासे पारणुं करवुं. ते आपनी आज्ञाथी आनु.” ते वखते राजादि लोकोए तेनां बहु वखाण कर्यो. सहस्समल्ल पण बे प्रकारनी शिक्षा लइ अनु क्रमे जितेंडिय थयो. एक मासे, बे मासे, त्रण मासे, एम अनुक्रमे तेणे ठ मासे पारणुं कर्युं. आवी रीते तप करता एवा तेणे दुर्गतिनां कारण एवा कर्मनो कय करी नांखयो. वधता एवा

शुद्ध ध्यानशी तेनां कर्मरूप इंधन (लाकमां) बळी गयां एटले लोकालोकने प्रकाश करनारुं केवळज्ञान उत्पन्न अयुं. ते वखते देवतानुं त्यां आवी केवळीमहोत्सव कर्यो, सोनानुं सिंहासन रच्युं, ते सिंहासन उपर बेसी केवळीए धर्मदेशना आपी. पढी सहस्समल्लमुनिराज पृथ्वी उपर विहार करी अनुक्रमे योगनो निरोध करी ठेवट संलेखना करीने मुक्ति पाय्या.

(श्री वर्द्धमानस्वामी चुलनीपितादिश्रावकने कहे ठे के):—अहो! घोरकर्मनो करनार सहस्समल्ल पण जिनधर्मशी उद्धार पाय्यो, माटे हे जव्यजनो! तमे पण जावशी जिनधर्मनुं आराधन करो. ॥ इति सहस्समल्लनी कथा ॥

श्री वर्द्धमानस्वामीनो आवो धर्मोपदेश सांजळी चुलनीपिताश्रावके आणंदश्रावकनी पठे सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्म आदर्यो. पढी पोताना आत्माने धन्य अने कृतार्थ मानतो एवो ते चुलनीपिता पोताने घेर गयो अने स्त्रीने कहेवा लाग्यो के:—“हे प्रिया! पूर्वे क्यारे पण न आतां अएलो एवो श्रावकधर्म आजे मने प्राप्त अयो, माटे तुं पण जिनेश्वर पासे जइ श्रावकधर्म पाम.” पढी श्यामाए श्री वीरप्रभु पासे जइ श्रावकधर्म लीधो अने प्रभुने वंदना करी पोताने घेर आवी. श्रावकधर्म पाळतां अनुक्रमे चौदवर्ष गयां एटले चुलनीपिता विचार करवा लाग्यो

के, "मैं आ कुटुंबनो जार आटला वर्षसुधी नपाड्यो, हवे हूं पद्मिमारुप श्रावकधर्म करूं.

कह्युं ठे केः—कालकेपो न कर्तव्यो, आयुर्याति दिने दिने ॥

न करोति यमः क्षांतिं, धर्मस्य त्वरिता गतिः ॥

ज्ञावार्थः—काल गुमाववो नहीं, कारण आयुष्य दिवसे दिवसे चाख्युं जाय ठे; तेमज यमराज कृमा करतो नथी. वळी धर्मनी गति वेगवाळी ठे.

पढी चुलनीपिताए पौषधशाळामां जइ झावथी सर्व पद्मिमा वहन करी. एक दिवस को इ देवता अर्धी रात्रीए हाथमां तरवार लइ त्यां आव्यो अने कहेवा लाग्यो के, "अरे चुलनी-पिता ! जो तुं श्रावकधर्मने नहिं त्यजी दे अने पौषधव्रतने नहिं ज्ञागे तो हूं त्हारा म्होटा पु-त्रने घरमांथी अहिं लावी मारी नांखीश, अने तेना मांसना त्रण शूळ करी उनातेलनी जरे ली कमाइमां पकवीश; तेमज तेनुं मांस अने लोही त्हारा शरीर उपर ठांटीश. पढी आर्त-ध्यानथी अकाळे मृत्यु पामेलो तुं दुःखी अइश." देवतानां आवां वचन सांजळ्या ठतां पण चुलनीपिता निर्जयपणे बेठो हतो, तेवामां देवताए तेने एज प्रमाणे बे त्रणवार फरी फरीने कह्युं. ठेवट देवता तेनुं धर्मने विवे दृढचित्त जाणीने क्रोधथी जयंकर रूप लइ तेना पुत्रने घर

मांथी त्यां लइ आब्यो, अने तेने मारी नांखी तेना मांसना त्रण शूळो बनावी धगधगता ते-
लमां पकव्या; तेमज मांस अने लोहीनो चुलनीपिताना शरीरे लेप कर्यो. आ प्रमाणे घोर
उपसर्ग कर्यो तोपण धैर्यवंत एवो ते धर्मध्यानथी जरा पण चढ्यो नहीं. देवताए फरी फरीने
तेना बीजा, त्रीजा अने चोथा एम चारे पुत्रोने मारी तेमना मांस अने लोहीथी चुलनीपिता
ना शरीर उपर अन्निषेक कर्यो. आवो घोर उपसर्ग कर्या उतां ते धर्मध्यानथी चढ्यो नहीं,
पण वधारे वधारे धर्मध्यान करवा लाग्यो.

फरी देवताए कह्युं:—“अरे पापी ! जो तुं पौषधव्रतने नहिं त्यजी दे, तो हुं देवगुरुसमान
तहारी माता ज्ञाने अहिं तहारी आगळ मारी नांखीश, अने तेना लोही मांसथी तहारा शरी
रने सिंचन करीश; तेथी तुं आर्तध्यानमां पत्नी दुर्गति पामीश.” देवताए आवी रीते कह्युं तो
पण ते धर्मध्यानथी चढ्यो नहीं. बीजीवार त्रीजीवार कह्युं एटले चुलनीपिता मनमां विचार
करवा लाग्यो के, “आ पुरुष अनार्य ठे तेथी ते अयोग्य काम करशे. जे पापीए म्हारा म्होटा
पुत्रने मारी तेना मांस अने लोहीथी म्हारा शरीरने लेप कर्यो, एवी रीते तेणे म्हारा बीजा,
त्रीजा अने चोथा पुत्रने पण मारी नांख्या ठे. हवे ते दुष्ट देवगुरुसमान म्हारी माताने मा-

रशे, माटे हुं तेने पकनी लनं." आ प्रमाणे विचार करतो वेठो ठे तेवामां देवताए माता ज्ञाने तेनी आगळ लावी जेटलामां मारी नांखवानी तैयारी करी तेटलामां चुलनीपिता तेने पक-
नवा माटे दोड्यो, एटले देवता तुरत विजळीनी पेठे आकाशमां उनी गयो. चुलनीपिता को-
लाहल करतो तेनी पाठळ दोरुवा लाग्यो. तेनो कोलाहल सांजळी ज्ञानमाता घरमांथी त्यां
आवी अने पूठवा लागी के:-“अरे पुत्र! तुं केम कोलाहल करे ठे?” तेवारे चुलनीपिताए
माता आगळ सर्व वात कही, एटले माताए कह्युं:-“हे पुत्र! कोइ देव, दानव, जूत, राक्षस
तने उपसर्ग करतो हशे, त्हारा चारे पुत्रो घरमां सुखे सूता ठे, तुं एने देवतानो उपसर्ग जाण.
अरे पुत्र! तें व्रत अने पौषध जाग्यो माटे गुरुपासे जइ आलोचना ले.”

मातानां आवां वचन सांजळी चुलनीपिताए गुरुपासे जइ आलोचना लइ तप आरंज्युं.
अनुक्रमे आणंदश्रावकनी पेठे अगीयारपदिमा वही, ठेवट संलेखना करी, सर्व जीवोने ख-
मावी अनशन लइ शुज्जध्यानथी मृत्यु पामी ते चुलनीपिताश्रावक सौधर्मदेवलोकमां अरुण
प्रज्जविमानमां चारपट्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूठ्युं:-“हे जगवन्! चुलनीपिता ते देवलोकथी

चवीने कइ गति पामशे ? ” तेवारे प्रभुए कह्युं:—“ हे गौतम ! चुलनीपिता देवलोकथी महा-
विदेहक्षेत्रमां चवी त्यांथी सिद्धिपद पामशे.

श्री सुधर्मास्वामीना मुखकमळथी चुलनीपितानुं अद्भुतचरित्र सांजळी संवेग पामेला
जंबूस्वामीए श्री वीरप्रभुने नमस्कार कर्यो.

इति श्री रत्नलाजगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेली गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां
चुलनीपिता प्रतिबोध नामनो त्रीजो उद्घास संपूर्ण थयो ॥

॥ उद्घास ४ थो ॥

॥ सूरदेव चरित्र ॥

इवे सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने सूरदेवनामना चोथा श्रावकनुं चरित्र कहे ठे.
आ जंबूद्वीपना ज्जरतक्षेत्रने विषे वाणारसीनामनी नगरी ठे, त्यां मनोहर सुरप्रियनामना
यक्षनुं चैत्य ठे. ते नगरीमां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो; त्यां सूरदेवनामनो शेठ
रहेतो हतो, तेने धनानामनी स्त्री हती. सूरदेवशेठ बहु धनवंत हतो, तेने वेपारमां उक्रोर

सोनाम्होरो हती, पृथ्वीमां निधानरुपे पण ठकोर सोनाम्होरो हती. तेना घरे गायोनां ठ गोकुळो हतां. एवीरीते सूरदेवशेठ म्होटीसमृद्धिवाळो तेमज राजाने बहु मानीतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी कुष्टकचैत्यने विषे समवसर्या, तेवारे देवतालए समवसरण रच्युं, त्यां बार पर्षदान एकठी अइ, प्रभुने समवसरेंला जाणी सूरदेव वंदना करवा गयो, त्यां ते त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्य आसने बेठो. पठी श्री वर्द्धमानस्वामीए धर्मदेशना आपी केः—“हे ज्ञव्यजनो ! तमे सर्व प्रकारना आदरथी धर्म करो; कारण के धर्मथी जीव संसारमां सुखी थाय ठे, सुखनी इच्छावाळा माणसे धर्म करवामां आळस्य करवी नहीं. संसारसमुद्रमां पढेला जीवो धर्मथी उदार पामी धिष्टकनी पेठे सुखी थाय ठे.” तेवारे सूरदेवे पूठ्युंः—“हे जगवन्न ! ते धिष्टक कोण हतो ? अने ते संसारसमुद्र तरी सुखस्थानने शीरीते पाम्यो ?” त्यारे श्री महावीरप्रभुए कहुंः—“हे सूरदेव ! महा आश्चर्यकारी एवा ते धिष्टकना चरित्रने सावधान मनथी सांजळः—

॥ जिनधर्मनी आराधना उपर धिष्टकनी कथा ॥

आ जंबूद्वीपना जरतहेत्रने विषे अवंत नामे देश ठे, तेमां धारापुरी नामनी नगरी ठे,

त्यां सूर नामनो धनवंत राजपुत्र रहेतो हतो, तेने अति उग्र अने कमवुं बोलनारी चतुरा मा मनी स्त्री हती, ते हमेशां पोताना पतिने कमवां वचनथी दुःख देती हती, तेषी सूर मनमां विचार करवा लाग्यो केः—“आ दुष्ट स्त्रीनी साथे म्हारे शुं प्रयोजन ठे ? कारण पुरुष दुष्ट स्त्री ने अने विघ्न करनारी विद्याने त्यजी दे ठे.” आ प्रमाणे विचार करी ते बीजी स्त्रीनी शोध करवा लाग्यो. गाम अने नगरमां निरंतर शोध करतो एवो तेने अवंतीमां रहेनारी कोइ एक वृद्ध मोशीनी पुत्रीनी खबर पत्नी, तेषी ते मोशी पासे जशने कहेवा लाग्यो के, “तमारी पुत्रीनुं म्हारी साथे लग्न करो.” त्यारे मोशीए कहुं. “म्हारे एकनीएक पुत्री ठे, ए विना म्हारी बीजी कांइ गति नथी; माटे जो तुं मने म्हारे घेर तेनी जाय तो हुं तने म्हारी पुत्री परणावुं.” सूर ते वात कबूल करी एटले मोशीए पोतानी सुंदरी नामनी पुत्री तेने परणावी. सूर मोशी सहित सुंदरीने पोताना घरमां लाव्यो.

पत्नी चतुरा शोक्यज्ञावथी निरंतर परस्पर क्लेश करवा लागी एबले सूर तेने बीजा घरमां राखी, तोपण चतुरा तेने घरे आवी खराब गाळो दइ जाय अने कुकमीनी पेठे मत्सरथी क्लेश करे. बन्ने शोक्यो दांते दांतथी, पाटु पाटुथी, तमाचे तमाचाथी, ब्रकुटीए ब्रकुटी

थी अने माथाए माथाथो युद्ध करती हती. पति सूर एकनुं सारुं बोले, अने बीजीने गाळो दे. जेम चंडने विषे शांतळपणुं, सूर्यने विषे तेज, तलने विषे तेल अने पुष्पने विषे सुगंधी र-ही ठे, तेम शोक्योमां पण परस्पर क्लेश रहेलो ठे. पति विगेरे ते बन्ने जणीने बहु वारे तो पण तेज शांत आय नही; परंतु अधिक अधिक क्लेश कर्या करे. पतिए एक स्त्रीने बीजी शे-रीमां राखी तोपण युद्ध बंध अयुं नहीं. ठेवट सूर वीस गान्ने ठेठे एक माममां सुंदरीने तेनी मासहित राखी पोते चतुराने घेर रहेवा लाग्यो.

एक दिवस सूर चतुराने कहुं:-“हूं सुंदरीने घेर जाउं ठुं,” त्यारे चतुराए कहुं:-“स्वामी! हा, ते सुंदरी तमारी स्त्री ठे माटे त्यां जइ दान, मान अने जोगबने करीने तेने संतोष पमामो.” एम कही चतुरा मनमां विचार करवा लागी के, “जो ते त्यां जशे तो निश्च त्यांज रहेशे, अने पठी ते म्हारा हाथथी गयोज जाणवो.” आवी रीते विचार करी चतुराए कांइ चुर्ण मेळवी लाववा बनावो पोताना पतिने जातुं आपी विदाय कर्यो. सूर पण हर्पथी सुंदरीना घर तरफ चाळ्यो. रस्ते एक नदी आवी त्यां तेणे मोढुं धोइ जातुं खाधुं; पठी तेने जा हो अवा लाग्यो, तेथी ते दोरुतो दोरुतो पागे चतुराने घेर आव्यो. चतुराए तेने मजबूत बां-

ध्यो अने मार मारतां कहेवा लागीः—“कहे हवे सुंदरीने घेर जइश ?” एम कही तेने मारी
 मारीने मूवा जेवो करी तांखीने पठी गोड्यो. शरीरे घणा घणा पाटा बांध्या त्यारे ते धीमे
 धीमे केटलेक दिवसे सारे थयो. पठी एक महिनो थयो एटले फरी सूर चतुराने कह्युंः—“हुं
 सुंदरीने घेर जानुं, माटे ज्ञातुं कर.” चतुराए कह्युं. “बहु सारुं करी आपुं, एम कही ते
 ए खराव मंत्रेळो करं करी आप्यो, ते लइ सूर चालतो थयो अने फरी तेज नदीए आवी
 पहोंच्यो; त्यां ते जेटलामां खावा बेसे ठे तेटलामां कोइ जटाधारी संन्यासी आवी ब्रहोंच्यो.
 ते संन्यासीए तेने कह्युंः—“हे महाजाग ! हुं बे दिवसनो भुख्यो तुं, माटे मने खावानुं आप.”
 तेवारे सूर तेने सघळुं आपी दीधुं. संन्यासीए जेटलामां ते खाधुं तेटलामां ते गधेनो बनी गयो.
 पठी ते गधेनो जूंकतो जूंकतो चतुराना घरे आय्यो. सूर पल तेनी पाठळ घेर आय्यो अने “म्हारी
 छी एने शुं करशे.” एम धारी जोवा माटे कोठीमां संताइ स्थो. चतुराए गधेमाने दोरीवडे
 मजबूत बांध्यो अने “हवे सुंदरीने घेर जइश ?” एम कही कहीने चाबकवती वारंवार मार
 वा लागी. गधेनो बूमो पामवा लाग्यो तेम चतुरा तेने “अरे ! हवे सुंदरीना घेर जइश ?” एम
 तिरस्कार करती मारती हती. ठेवट मृत्यु पामवा जेवो थयो त्यारे चतुराए तेने जेटलामां

गोमी दीधो तेटलामां ते माथे जटावाळो, बे हाथमां नाक अने रुमरुवाळो, अंगे जस्म ल-
गावेलो संन्यासी अइ गयो. चतुरा संन्यासीने जोइ बहु खेद पामी अने तेना पगमां पनी.
संन्यासीए कह्युं. “हे मुग्धि! ए वचन सत्य अयुं के जे ते साथवो खाय ते बहु विटंवना स-
हन करे.” पठी चतुराए संन्यासीने खमावी तथा बहु धन आपी विदाय कयो. हबे चतुरा
मनमां विचार करवा लागी के:—“म्हारुं चरित्र म्हारा पतिए जाण्युं माटे कोइ उपायथी हुं
तेमे मारी नांखुं; कारण जिन्न स्नेहमां सुख क्यांथी होय?” एम विचार करी तेणे स्नान
कर्युं, धोळां लुगनां पहेयां, गायना ठाणथी जूमि उपर मंजल करी तेमां नैवेद्य मूक्युं, घी,
गुगळ अने करेणना फुलवने अग्निमां एक चित्तथी होम करवा लागी. ते वखते एक राक्षस
सर्परुपे प्रगट अइ तेने कहेवा लागयो:—“हे ज्ञोळी! तें शामाटे मने संज्जार्यो ठे? हुं त्हारानुपर
प्रसन्न थयो तुं, माटे वरदान माग.” थ्यारे दुष्ट एवी चतुराए कह्युं. “म्हारो पति परस्त्रीलंपट
ठे माटे तुं तेने जहण करी जा अथवा ते मारी नांख.” सर्पे कह्युं. “त्हारो पति ठ मासने
अंते मृत्यु पामशे.” पठी चतुराए तेने रजा आपी एटले ते चाळ्यो गयो.

आ सघळी वात कोठीमां संताइ रहेला खरे सांजळी तथा दीठी, तेथी ते विचार करवा

लाग्यो के, “अहो! स्त्रीनुं चरित्र बहु गहन होय ठे. खरेखर आ स्त्रीए म्हारी विटंबना करी, तेणे मने गधेमो बनाववा करंव आप्यो, सारुं थयुं जे में ते न खाधो अने सन्यासीने आप्यो. निर्दय स्त्रीनुं एवं काम करे ठे के जेने ब्रह्मा कळी शकता नथी, शंकर ध्यानथी जोइ शकता नथी अने विष्णु जाणी शकता नथी.” आ प्रमाणे विचार करी सूर ज्यां सुंदरी रहेती हती ते हिंदपुरमां गयो, त्यांते सुंदरीनी साथे निरंतर विषयसुख जोगवतो हतो; परंतु मनमां चतुरा तरफनी बहु शंका राखतो हतो. सुंदरी पण स्नेहना वचन, गीत, हास्य विगैरथी पतिने संतोष पमांरती हती, पण सूरने मरणनी चिंताथी ते कांइ सारुं लागतुं नहौतुं.

एक दिवस वृद्ध सासुए तेने एकांतमां पूठयुं के, “तमारें शी चिंता ठे?” त्यारे सूरें कहुं:—
 “हे मात! असमर्थनी आगळ दुःखनी वात केम कहैवाय ?” सासुए कहुं:—“हे जमाइ ! म्हारां सामर्थ्य ठे, रोग जाण्या पठी तेनुं औषध कराय ठे.” तेवारे सूरें कहुं. “ठमास पठी सापथी मारुं मृत्युं ठे.” एटलुं कही तेणे सघळी वात कही. पठी सासुए कहुं:—“हे पुत्र! जय न पामो. हुं तमने अने म्हारी पुत्रीने सुख थशे तैम करीश; माटे निरंतर जोग जोगवो अने शंका न राखो.” पठी सूर ते सासुना वचनथी कांइ शांत थयो अने सुखो जोगववा ला

ग्यो; परंतु मनमां मरणना जयथी शंका पामता एवा तेना दिवसो जता हता.

हवे माता अने पुत्री एम बन्ने जणीनुए घरना बारणानी ज्जीत नपर जूदाजूदा वे मोर चितर्या, जो के ते मोर चितरेखा हता तोपण प्रत्यक्ष उरुता जेवा देखता हता. ते मोरनी माता अने पुत्री बन्ने जणां पवित्र थइ हमेशां पूजा करतां. एम करतां करतं ठ मास गया.

एक दिवस सूरै पोतानी स्त्री सुंदरीने कह्युं:—“हे प्रिया! आजै म्हाकं मरण थशे.” त्यारे सुंदरीए कह्युं. “स्वामीनाथ! जय न पामो, अमारी शक्तिनुं सामर्थ्य जुन.” सूरै प्रियानां आवां बचनथी धीरज राखी. पढी गायना ठाणथी सर्व घर लींषी विशेष शोभायुक्त करी घरना मध्यजागमां एक आसन नांख्युं, तेना नपर सूरने बेसार्यो; अने माता पुत्री पवित्र थइ, पवित्र वस्त्र पहरेरी हाथमां चोखा लइ आमतेम जोतीजोती ज्जी रही; एवामां एक का लो साप घरमां आवतो तेमणे दीगे. पढी माता पुत्री बन्ने जणीनुए मंत्रेला चोखा पेला वे मोर नपर ठांड्या एटले ते बन्ने मोरो ज्जीतथी उतरी सर्पना वे कंकना करी मुखमां लइ केका रव करता करता आकाशमां उनी गया. आ जोइ सूर मनमां विश्मय पामी विचार करवा लाग्यो:—“अहो! माता अने पुत्रीमां कांइ, मंत्रनी अपूर्वशक्ति देखाय ठे.” पढी तेणे न्हाइ

म्होटी उत्सव करवापूर्वक दुःखी माणसोने दान आप्युं अने पोतानो नवो जन्म मानी मनु-
प्यलोक संबंधी सुखो जोगववा लाग्यो.

एक दिवस हिंमोलगाममांथी कोइ आवेला माणसने चतुराए पूठ्युं के, “हे ज्ञाइ! त्यां
सूर शुं करे ठे?” त्यारे ते पुरुषे उत्तर आप्यो के, “दान आपतो एवो ते सूर सुखे रहे ठे.” ते पु
रुपनां आवां वचन सांजळी चतुरा मत्सरथी धोळीबिलामीनुं रुप लइ सुंदरीने घेर गइ. तेवारे
चतुर एवी सुंदरी अने तेनी माए पण काळीबिलामीनुं रुप लीधुं. पढी काळीबिलामीनु धो
ळीबिलामीनी साथे युद्ध करवा लागी. परस्पर उंचे उठळी उठळीने पृथ्वी उपर पद्मे अने मू
र्गा पामती गती खराब शब्दथी बूमो पामे. एम युद्ध करतां परस्पर एक बीजाने नख अने
दांतना प्रहार करे. पढी धोळीबिलामीरुप चतुरा मंत्रना बळथी बन्ने काळीबिलामीनुने बहु
मारी अने जीतिने आकाशमां जइ नाचवा लागी.

आ सर्व चरित्र जोइ जय पामेला सूर तेउने पूठ्युं. “तमे शामाटे युद्ध करो ठे? अने
आ धोळीबिलामी कोण ठे? ते तमारी साथे शामाटे युद्ध करे ठे? ते एकलीए तमने बन्ने
प्रहार करी शामाटे मरण पामवा सरखा करी नांख्या? तमारने एने वैरनुं कारण शुं ठे?”

त्यारे सुंदरीए कह्युं:—“हे स्वामिन्! आ चतुरा सिद्धानी न्दानी ब्हेन ठे, अमे पण हमणां विद्यानो अज्यास कर्यो ठे, चतुरा बहु मंत्रोने जाणे ठे, अमारामां तेना जेवी मंत्रशक्ति नथी, ते शोक्यना वैरथी अहिं आवी युद्ध करे ठे.” आ सर्व वात सांजळी सूर विचार करवा लाग्यो:—“धिकार थानु! धिकार थानु!! महा क्रूरग्रहवाळी शाकिणीनुना वशमां हुंपनेलो वुं. हवे हुं शुं करुं? अने क्यां जानं?”

पढी एक मासे फरी चतुरा धोळीबिलामीनुं रुप लइ सुंदरीने घेर आवी, तेवारे सुंदरी अने तेनी माता बन्ने जणीनुए काळी बिलामीनुं रुप लीधुं. परस्पर युद्ध करतां धोळीबिलामी !काळीबिलामीनुने जीर्ण करी नाशी गइ. तेथी सूर सुंदरीने पूठ्युं. “ते एकली ठतां मारथी तमने बन्नेने केम मरण पामवा सरखी करे ठे?” त्यारे सुंदरीए कह्युं. “स्वामी ! अमारी मंत्रशक्ति थोमी ठे; माटे ते अमने मारथी मरण पामवा जेवी करी नाखे ठे. हे स्वामी ! तमारा स्वाधिनमां एक काम ठे, जो ते तमे करो तो हुं तमारो म्हारा उपर स्नेह ठे ते खरुं मानुं.” तेवारे सूर कह्युं. “जइ! तुं कहे ते त्हारुं काम हुं करीश.” पढी सुंदरीए कह्युं. “ज्यारे धोळीबिलामी अहिं आवी अमारी साथे युद्ध करे त्यारे तमारे एम बोलवुं के, “हे

काळीबिलामी ! तूं आ धोळीबिलामीने मार.” आवी रीते कहेशो एटले अमने शक्ति
 उत्पन्न थशे; तेशी अमे तेने मारी नांखशुं. ” एवामां धोळीबिलामी आवी, तेनी साये
 वने काळीबिलामीन युद्ध करवा लागी. तेवारे सूर कह्युं:—“हे काळीबिलामी ! आ धोळीबि-
 लामीने पकरु अने तेने खाइ जा.” सूर आटलुं कह्युं एटले धोळीबिलामी पृथ्वी नपर पनी
 अने काळी वने बिलामीनए तेने गळामां पकनी. धोळीबिलामीने मरण पामती जोइ सूर
 मनमां विचार करवा लाग्यो. “म्हारा पवित्र वचनमात्रथी आ धोळीबिलामी मरी जशे, मा
 टे जो म्हारा वचनथी आ वने काळीबिलामीन मरी जाय तो बहु सारुं थाय. चाल, अवळुं
 बोलीने आश्चर्य तो जोवुं.” आवी रीते विचार करी तेणे प्रगट कह्युं. “हे धोळी बिलामी ! आ
 वने काळीबिलामीने मारी नांख.” तेनां आवां वचनथी धोळीबिलामीए वने काळीबिलामी
 ने मारी नांखी. पठी सूर बहु हर्ष पाम्यो अने “अौषध विना म्हारो रोग गयो.” एम विचारी
 ते मरी गएली स्त्रीने उत्तरक्रिया कर्या विना त्यांथी चाली निकळ्यो, अने ज्यां पोतानो म्हो
 टोन्नाइ रहेतोहतो ते गाममां आव्यो. आ वखते तेनो ज्ञाइ बीजे कोइ गाम गयो हतो, तेशी ते
 पोतानी म्होटीज्ञानीने प्रणाम करी त्यां रह्यो. ज्ञानी दियरनी बहु जक्तिथी सेवा करती हवी.

एक दिवस म्होटा ज्ञाशनी स्त्री सूरना माथामां तेल नांखी कांकसां वरुं वाळ उळता हता, एवामां तेना खेतरथा। एक खेमुते आवीने कहुं:—“हे मात ! आपणो भिंठना मनो बळद मरी गयो ठे, हवे एक बळद रहेलो ठे, तेथी वखत जाय ठे पण एक बळदथी शुं काम थाय.” खे मुतनां आवां वचन सांजळी कपटी एवी म्होटा ज्ञाशनी स्त्रीए सूरना माथामां कांइ चूर्ण नांखी तेने बळद बनावी दीधो. पढी दोरीवती बांधी खेमुते तेने खेतरमां लइ जइ हळे जोड्यो, तेथी ते बहु दुःखी अने दीन बनी गयो.

एक दिवस ते बळदे नाथ तोमी नांखी, तेथी ते पुरुष बनी गयो. पढी ते सूर नासी जवा लाग्यो. खेमुत तेनी पाठळ दोड्यो, पण सूर वेगथी नाशी गयो. आगळ जतां तेने तेनो म्होटा ज्ञाश सामो मळ्यो, तेणे सूरने जोइ कहुं. “अरे ज्ञाश ! तुं विडने लीधे जर्जरीतदेहवा लो केम थयो ठे ? तुं क्यां जाय ठे ? अने त्हारे शरीरे शुं थयुं ठे ? चाळ म्हारे घरे सुखेथी रहे.” त्यारे सूर कहुं:—“हे ज्ञाश ! तुं जा, त्हारी स्त्री प्रत्यक् शाकिनी ठे, तेणे मने बळद बनावी आजसुधी हळे जोड्यो हतो. माटे हे ज्ञाश ! तुं त्हारे घेर जा, हुं नहिं आवुं. घरघरने विषे शाकिनी होवाथी हमणां तो म्हारे वन एज शरण ठे.” एम कही ते आगळ चाड्यो अने

कोइ म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो; त्यां तेणे उ पुरुषोने घासना ज़ारा लइ जता दीग, ते
 श्री सूरे तेमनी पासे जइ पूठ्युं के, “तमे आ माणस विनाना अरण्यमां कोण ठे? तमारुं
 शरीर मणि, माणिक्य अने सोनानां घरेणांश्री शोत्री रहुं ठे उतां तमे घासना ज़ाराउ शा-
 माटे व्हो ठे? तेवारे उ पुरुषोए कह्युं:—“हे पुरुष! सांजळ, आ वनमां वृक्षवस्थाथी गळी
 गएला देहवाळी एक मोशी रहे ठे, ते मोशी अमारी पासे हमेशां घासना ज़ारा मंगावें ठे.”
 पठी सूरे फरी पूठ्युं. “घासना ज़ारानुं ते शुं करे ठे?” तेवारे ते पुरुषोए कह्युं:—अरे ज़ाइ! ते
 मोशी अमने अन्न, वस्त्र अने घरेणां आपे ठे, अने पोते एक जूना खाटलामां सुइ रहे ठे. अरे!
 त्हारे अमने पूठवानुं शुं प्रयोजन ठे? ते पोते प्रत्यक्ष कष्टपलता ठे.” पठी सूरे मनमां विचार
 कर्यो के, “चाळ हुं पोते त्यां जइ तेनुं स्वरुष जोउं.” आम धारी ते घासना ज़ाराउपाऊनारा
 नी साथे गयो. तेवारे उ पुरुषोए तेने पूठ्युं:—“त्हारुं नाम शुं ठे?” त्यारे सूरे कह्युं. “म्हारुं
 नाम धिष्टक ठे.” पठी तेउए कह्युं. “खरेखर आजे आपणने सातमो ज़ाइ मळ्यो.” आ प्रमा
 णे वातो करता करता तेउ वृद्ध मोशीने घेर गया, त्यां तेउ घासना ज़ारा ठेकाणे मूकी तथा
 पाणीनुं कुंमुं ज़री धिष्टकसहित वृद्ध मोशीनी पासे जइ वेग. तेवारे वृद्ध मोशीए तेमने पू-

द्वयो अने मातातुं दर्शन करवा माटे अहिं आव्यो ठे.” पढी मोशीए धिष्टकना वांसामां हाथ दशने कह्युं. “पुत्र तुं जले आव्यो. तुं कोण ठे? पुत्र तुं म्हारा घरे जोजन कर अने श्वा प्रमाणे निःशंकपणे रहे.” तेवारे धिष्टके कह्युं. “हे मात! हुं जन्मथी आरंज्जिने दुःखी तुं, माटे आपनी पासे रहीश. पढी वृद्ध मोशीए तेने न्हवरावी, सारां वस्त्रो पहेरावी अने उत्तम रसोइ करावी जमाड्यो. पढी धिष्टक मनमां विचार करवा लाग्यो के, “घासना ज्ञारा अने पाणी क्यां जाय ठे तथा बीजी वस्तु अहिं शी रीते आवे ठे? ते जोवुं.” आम विचार करतां अर्धी रात्री गइ एटले वृद्ध मोशीए प्रगट कह्युं. “कोइ जागे ठे के नहीं?” कोइए उत्तर आप्यो नहीं एटले ते मोशी खाटलामांथी नीचे पनी अने एक कुमंत्र जणी घोनी अइ. पढी घासना ज्ञारा खान तथा पाणी पीने घरेणाथी सुशोजित एवी एक अत्यंतरूपवाळी स्त्री बनी गइ. पढी ते त्यांथी निकळी, एटले धिष्टक तेनी पाठळ पाठळ चाड्यो. बहु दूर गया पढी ते स्त्री एक गुफामां पेठी, त्यां ते गुफामां रहेनारी जोगणीज “हे मात! तमे जले पधार्यां.” एम कही ते ना पगमां पनी. पढी एक आसन उपर बेसारीने सेवा करती एवी सर्वे जोगणीजए पुढ्युं.

“हे मात! आजै तमै तमारा पुत्रानु बलादान कम न लाव्या? त्यार वृक्षाए कहु. हे पुत्रानु! शांत थानु. हुं तमारा माटे बहु पुरुषोने मारी घणुं बळी लावीश. आजै एक सातमो माएस आव्यो ठे, ते घणो डुबळो ठे माटे चौदस सुधी रहो, तेटलामां ते पुष्ट थइ जशे.” आप्रमाणे कही तेणे मांस विगेरेनुं न्हण करारव्युं. पढी जोगणीडए रजा आपी एटले ते पोता ना ठेकाणे आवी अने वृद्ध मोशीनुं रुप करी खाटलामां सूइ गइ.

हवे धिष्टक विचार करवा लाग्यो के:-“आ डुष्ट शाकिनी लोकोने विश्वास पमानी तेमनुं न्हण करी जाय ठे, फरी पण हुं शाकिनीना संकटमां पड्यो. हाय हाय! हुं ज्यां जातुं तुं त्यां मने शाकिनीनां जोग मळे ठे.” आवी रीते विचार करतां सवार थइ एटले ते साते पुरुषो घासना जारा लेवा माटे वनमां गया, त्यां धिष्टके ठ पुरुषोनी आगळ रातनुं चरित्र कहुं; एटले ते ठ पुरुषोए जवाव आप्यो के, “अमे ते मातानुं आवुं चरित्र क्यारे पण दी तुं नथी.” तेवारे धिष्टके कहुं. “सुखमां लोत्री थएला तमे अहिं पड्या रहो, हुं तो ए डुष्टानी पासेथी चाड्यो जइश.” त्यारे ठ पुरुषोए कहुं. “हे जाइ! आपणे विचार करीए, एक रात विद्धंब करं अने अमने तेनुं चरित्र देखारु.” पढी तेउ घासना जारा लइ घरे आव्या अने दि-

वस संबंधी काम करी रात्रे ते दुष्टानुं चरित्र जोवा माटे सर्वे कपटनिज्ञाथी सूता, अने ते वृद्ध मोशीनुं सर्व चरित्र जोइ परस्पर विचार करवा मांड्यो. “अरे ज्ञाइ! हवे आपणे गुं करवुं?” त्यारे धिष्टके कह्युं. “ए दुष्टरंमाने मारी नांखीए.” पढी बे जणाए पगं जाळ्या, बे जणाए हाथ जाळ्या, बे जणाए माथुं पकळ्युं अने एक जणे लाकडीवने एवी कुटवा मांढी के ते मृत्युपामी.

पढी निर्जय चित्तवाळा अइ ते साते जणा त्यांथी चाली निकळ्या. आगळ जतां तेन एक म्होटा अरण्यमां आवी पहाँच्या, त्यां तेमणे एक नगर दीवुं. उत्तम कोट, दरवाजा, व-गीचा, विविध जातनां जाणो अने स्वर्गसमान मंदिरोथी सुशोभित एवा ते नगरने जोता जोता हर्षथी तेन राजजवनमां गया. आगळ जतां तेमणे हजारो शिखरोथी सुशोभित अने परवाळीना कमानी मनोहर एवुं एक मंदिर जोयुं, ते मंदिरना वारणाआगळ कपायला नाकवाळी अने शरीरे जांढी एवी एक घरनी मोशी वेठी हती; ते मोशी सात पुरुषोने जोइ तेमने कहेवा लागीः—“हे पुरुषो! तमने उत्तम स्त्रीनुनो समागम थान, तमे जले आव्या, उत्तम स्वरूपवाळी सात कन्यानुनी साथे तमे विषयसुख जोगवो.” पढी सूरवीर एवा धिष्टके आगळ अइ ते कपायला नाकवाळी मोशीने पूढ्युंः—“हे मात! देवकन्याना सरखी आसात कन्यानु

क्यांशी आवी ?” त्तारे कपायला नाकवाळीए कह्युं. “ए विद्याधरनी पुत्रीनु ठे. एक दिवस विद्याधरे निमित्तना जाणपुरुषने पूठयुं हतुं के:—“आ म्हारी पुत्रीनुनो वर कोण थशे. ” ते वारे निमित्तना जाणपुरुषे कह्युं के:—“त्हारी आ सात पुत्रीनु आ कपायला नाकवाळी मोशीने सोंप. ए मोशी पासे आ कन्यानुने वरनारा वरो पोतानी भेळे आवशे.” पठी विद्याधरे ते कन्यानु मने सोंपी, ते कन्यानु में तमारा माटे रक्षण करी राखी ठे; माटे तमे आ कन्यानुने परणो अने विषयसुख जोगवो. कांइ बीजुं कारण नथी. माटे आ एकठा करेला सुगंधी ड्यथी ज़रंपूर एवां आ धरो, माणसना मनने हरण करनारा आ पलंगो, वळी तेना उपर हंसतूलिकानु तेमज आ चित्रशाळानु तैयार ठे, तेमां सूवो. वळी आ मनना सरखा वेगवाळा सात घोमानु ठे, तेना उपर चमी तमे पूर्वदिशा विना वाकीनी त्रणे दिशामां इच्छा प्रमाणे फरो.” पठी विषयमां लोत्री एवा ते साते पुरुषो हर्षथी त्यां रह्या, अने दौगुंदकदेवतानी पैठे चित्रशाळामां क्रीमा करवा लाग्या.

एक दिवस ते साते पुरुषो जेगा थइ परस्पर विचार करवा लाग्या के:—“आ मोशीए आ पणने पूर्वदिशामां जवानी शाकारण माटे ना पात्री ! माटे चालो ते दिशामां जइने जोइए

के त्यां शुं ठे.” पत्नी ते साते जणानु सवारे घोमा उपर बेसी पूर्वदिशा तरफ गया, तो त्यां तेमणे एक योजन (चार गाव) जूमि माणसोना माथाथी ढंकाइ गयेली दीठी. तेवारे साते जणानु परस्पर कहेवा लाग्या के, “आ आश्चर्य देखाय ठे, पृथ्वी उपर एक योजन सुधी मा णसोनां माथां देखाय ठे, आवुं आपणे कोइ ठेकाणे जोयुं नथी तेम सांजळ्युं पण नथी. आ वात कोनी आगळ कहीए.” आवी रीते वातो करता चाळ्या जाय ठे, एवामां माणसना मा थानी एक खोपरी घोमानी खरी साथे अथमाइ एटले ते खोपरी बोलीः—“अरे पुरुषो! आ घोमानु अने एज स्त्रीनु अमे पण पूर्वे जोगवेली ठे.” खोपरीनां आवां वचन सांजळी धिष्टके पूठ्युंः—“हे खोपरी! आ घोमानु कोण ठे? ते स्त्रीनु कोण ठे? अने आ जूमि माणसना मा थाथी ढंकाइ रहेली केम ठे?” त्यारे खोपरीए कह्युं. “ए नाक कपायेली मोशी सिद्ध शाकिनी ठे, तेणे आ एक योजन जेटली जूमि माणसना माथाथी ढांकी दीधी ठे. अरे पुरुषो! ते शा- किनी तमने देखती नथी, तेटलामां तमे नासी जानु! नासी जानु.” खोपरीनां आवां वचन सांजळी घोमा उपर वेठेला साते पुरुषो त्यांथी नासी जवा लाग्या.

हवे ज्यारे ते साते पुरुषो वपोरना वखत सुधी घेर न आव्या त्यारे साते स्त्रीनु जेगी थइ

कपायला नाकवाळी मोशी पासले जइ कहेवा लागी के:-“हे मात! ते साते पुरुषो अत्यार सुधी घेर केम नथी आब्या?” स्त्रीजनां आवां वचन सांजळी कपायला नाकवाळी मोशी हा अग्रमां चंग लइ घरना उपला माळ उपर चमी, तो तेंणे घोसा उपर वेठेला पुरुषोने नासी जता जोया. तेथी मोशीए चंगने कह्युं:-“हे चंग! तुं ए घोसाने पाठा वाळ्य.” एम कही मोशीए चंगने वारंवार पठाळ्यो तेथी चंगे म्होटो शब्द करी घोसाने पाठा वाळ्या. ते वखते घोसा उपर वेठेला पुरुषो घोसा उपरथी नीचे परतुं मूकवा लाग्या, परंतु तेंणे बांधी दीधेला होवा थी पत्नी शक्या नहीं. पठी ते पुरुषो कहेवा लाग्या. “हाय हाय! आपणी शी गति अशै.” आवी रीते बोलता तेज जय पामता ठता घरे आब्या. तेवारे कपायला नाकवाळी मोशीए क्रोध करी तेमने कह्युं. “अरे पापीज! मने मूकीने तमे कयां नासी जाजु ठो? अरे विश्वासघातिज! तमे कयां जवाना ठो?” पठी यमराजानी जीज सरखी चंचळ तरवार हाअग्रमां लइ ते डुष्टाए हाअवती धिष्टकने पकमी अने पृथ्वी उपर पानी दइ तेनी ठाती उपर चमीने कह्युं. “अरे! तुं घोसा उपर वेडीने कयां चाळ्यो जतो हतो? इमणां हुं तने म्हारी नाखुं बुं, माटे तुं तहारा इष्टदेवनुं स्मरण कर.हवे हुं तने गोमी देवानी नथी.” ते डुष्टानां आवां जयंकर

वचनश्री पण ज्ञय नहिं पामेला अने साहसिक एवा धिष्टके कहुं:—“हे नाक विनानी! म्हारा मनमां एक कौतक ठे तेशी हुं तने पूतुं तुंके, कया वीर अने धीरपुरुषे आ त्हां नाक कापी नांखुं ठे?” पठी ते नाक कपायलीए प्रसन्न अइ हर्षश्री कहुं:—“हे पुत्र! सांजळ,

आ ज्ञरतक्षेत्रमां मनोरमानामनुं नगर ठे, त्यां मनरथनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने मणिमाळानामनी राणी हती, ते राणीए अनुक्रमे सात पुत्रोने जन्म आप्यो हतो. पठी राणीए आठमो गर्ज धारण कर्यो, तेशी अनुक्रमे हुं पुत्री अइ. पांच धावमाताश्री लालनपालन कराती एवी हुं अनुक्रमे सर्व कळानुं अज्ञ्यास करती यौवनावस्था पामी. मने मंत्र शिखवानो बहु उच्चास हतो तेशी में वशीकरण, मोहन, स्तंजन, उच्चाटन, राक्षसीविद्या, शाकिनीविद्या, माकिनीविद्या, मारणविद्या, वलीविधि, सुर्य, चंद्र तेमज ग्रहोनी आकर्षणविद्या, पाताळमां पेंसवानी अने स्वर्गमां जवानी विद्या, महामंत्रो अने अमृतसंजीविनीविद्या विगेरे बहु विद्यानो अज्ञ्यास कर्यो, हे पुत्र! एक दिवस में इंद्रनो मंत्र साध्यो, ते मंत्र सफल अयो एटले ते मंत्रना प्रजावशी हुं इंद्रना जवनमां गइ; ते वखते इंद्रनी आगळ हूहू, तुंवर अने रंजा विगेरे नाटक नाटककरनारानुए आरंभ्युं हतुं. हुं पण नाटकनी विधि शिखेली हती, तेशी में पण

ते वखते नाटक कर्युं. म्हारा नाटकथी रंजा नाटक करती ठती ग्लानी पामी गइ. पठी तेनी जग्याए हुं रही. में नाच करतां इंडने बहु प्रसन्न कर्यो, तेथी तेणे मने कह्युं के:—“हे सुंदरी! हुं प्रसन्न थयो तुं, माटे वरदान माग. पठी में इंडने विनंती करी के, “हे प्रजो! जो आप प्रसन्न थया हो तो आप म्हारा पति थानु.” इंडे ते कबूल कर्युं. पठी इंडनी साथे म्हारो संग थयो, तेथी हुं दररोज देवलोकमां जवा लागी. घरे पण रोज आवुं. एक दिवस माळीए मने कह्युं के:—“हे जडे! तुं मने देवलोकमां तेनी जा, जेथी हुं पण त्यां त्हां नाटक जोडं, में तेने बहु बहु वार्यो, पण ते वारंवार मने कहेवा लाग्यो के, “मने स्वर्ग देखारु.” पठी में तेने जम-रो वनावी म्हारा चोटलामां राख्यो अने हुं स्वर्गमां गइ; त्यां में नृत्य आरंभ्युं. बहु वखत ना चतां माथे जार लागवाथी में मारो पोतानो हाथ माथे मूक्यो, तेथी तालमां जंग पड्यो; ते वखते इंडे तालमां जंग पमेलो जाणी “हे पापणी! तालमां जंग केम पाड्यो” एम कही को धथी म्हारुं नाक कापी नांख्युं अने मने कह्युं के, “हे पापणी! मनुष्यलोकमां जा अने प्रमादनुं फळ जोगव.” हे पुत्र! पठी में इंडना पगमां पनीने कह्युं के:—“हे प्रभु! आ पापनो अनुग्रह क्यारे थरो?” त्यारे इंडे कह्युं, “माणसोनुं मांस जक्षण करती एवी तने ज्यारे कोड प-

रुष एम पूठशे के, 'हे कपायला नाकवाळी! कया पुरुषे त्हांरुं नाक काप्युं?' त्यारे तुं शाप थी मूकाइश." पठी स्त्री अने घोमानुए करीने में आ नगरीना सर्वे माणसोने ठेतरी ज़क़ण कर्या. अहिं आवनारा परदेशी माणसोने पण ज़क़ण कर्या. एक योजन जेटली पृथ्वी माण सना माआवमेज ढांकी दीधी. त्यांसुधी "हे पुत्र! त्हारा विना मने कोइए नाक कपावानुं पूठ्युं नहीं. हवे तुं आ रुपवाळी कन्यानु, आ घोमानु अने आ महेल लइ राज्य कर." एम कही ते कपायला नाकवाळी संजीविनी विद्याथी नगरना सर्वे लोकोने जीवता करी, नगरने माणसोथी ज़रपूर वनाधी अने धिष्टकने राज्य आपी स्वर्गमां पोताने स्थानके गइ, अने धिष्टक पण उत्तम प्रकारे राज्य करवा लाग्यो. पेला ठ मित्रोने मंमलिकपद आप्यां, पठी ठ मित्रोसहित धिष्टक सुखे राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानमां अनेक साधुनुना परिवारसहित आचार्य समवसर्या, ते वारे वनपाळे राजानी पासे आवी गुरुना आववानी वधामणी आपी के, "हे स्वामी! आपना उद्यानमां बहु साधुनुना परिवारसहित आचार्य समवसरेला ठे." तेजां आवां वचन सांजळी धिष्टकराजा शुद्ध ज्ञावथी गुरुने वंदना करवा गयो, त्यां त्रण प्रदक्षिणा तथा वंदना करी

योग्यस्थानके बैठे, एटले गुरुए मधुरवचनथी धर्मोपदेश आप्यो के, “जे माएस मनुष्यजव पामीने धर्म नथी करतो ते महासमुझमां चिंतामणिरत्नने नांखी दे ठे.” पठी देशनाने अंते राजाए गुरुने पूठयुं के:—“हे जगवन् ! अमे पूर्वजवने विषे एवुं शुं कर्म कथुं हतुं के जेथी शाकिनीना संकटमां पड्या? तेवारे गुरुए कह्युं:—“हे महाजाग ! जो तने कौतुक होय तो सांजळ,

पयघाण नगरमां हरिताक नामनो ब्राह्मण रहेतो हतो, ते हमेशां शाकिनीजने आकर्षण करवाना मंत्र तंत्रवमे करीनं मंजलो करतो हतो, ते बखते ठ पुरुषो गायन करता हता, आ प्रमाणे करी तेज शाकिनीजने पोताने स्वाधिन करता हता. पठी कोइ एक मुनिराजे ते साते पुरुषोने धर्मोपदेश आपी जिनधर्मने विषे जोड्या. पठी तेज अनुक्रमे संलेखना करी शुद्ध ज्ञा वथी मृत्यु पामी हरिताक तुं धिष्टकराजा थयो, अने आ ठ पुरुषो मांजलिक थया. तमे पूर्व जवने विषे शाकिनीजने कदर्थना करी हती, तेथी आ जवमां तमे शाकिनीना संकटमां पड्या.” आचार्यनां वचन सांजळी राजा धिष्टकने अने ठ मांजलिकने जातिस्मरणज्ञान उभन्न थयुं तेथी तेज दीक्षा लए स्वर्गे गया.

(श्री वर्धमानस्वामी सूरदेव श्रावकादिने कहे ठे कै):—“हे जव्यजनो ! माटे तमे जिन-

धर्मने विषे आदर करो. कारणके तेशी स्वर्ग अने मोक्षनां सुखो सुलज्ज आय ठे. वळी धर्मना पज्ञावथी पगले पगले घणी समृद्धि मळे ठे. ए धर्मनुं मूळ सम्यक्तव ठे, एम जिनेश्वरो कहे ठे. ते सम्यक्तव सद्वहणारूप ठे. ते सद्वहणा वे प्रकारनी ठे. तेमां पहेली सद्वहणा गुरुना उपदेशथी जीव अजीवनुं जाणपणुं थवुं ते, अने बीजी गुरुना उपदेश विना जीव अजीवनुं जाणपणुं थवुं ते. जेम मरुदेवी माताने अइ हती तेम. कह्युं ठे के:-

सदाइं जिणेसरजासियाइं, वयणाइं नन्नहा हुंति ॥

इय बुद्धी जस्स मणे, सम्मत्तं निच्चलं तस्स ॥

ज्ञावार्थ:-श्री जिराजनां कहेलां सर्व वचनो कोइपण रीते मिथ्या होय नहीं, आवी रीतनी बुद्धि जे माणसना मनमां होय ठे तेनुं सम्यक्तव निश्चल जाणवुं.

अंतो मुहुत्तमित्तंपि फासयं हुज्ज जेदि सम्मत्तं ॥

तेसिं अवहृपुग्गल परियट्ठो होइ संसारो ॥

ज्ञावार्थ:-जे माणसे एक अंतर्मुहुत्त पण सम्यक्तवने स्पर्श कर्युं ठे, ते माणसनो संसार अर्थ पुद्गलपरावर्त आय ठे. ॥ इति धिष्टकनी कथा. ॥

श्री वर्द्धमानस्वामीना मुखय्री आबो धर्म सांजळी वैराग्य पामेलो सूरदेवश्रावक जाव-
 थ्री श्रावकधर्म अंगिकार करी अने बीजा प्रश्नो पूठी पोताना आत्माने कृतार्थ मानतो उतो
 परिवारसहित घेर आवी उत्तम प्रकारे जिनधर्मनुं आराधन करवा लाग्यो.

आ प्रमाणे धर्मध्यान करतां चौदवर्ष गयां. एक दिवस अर्धीरात्रे धर्मध्यानमां वेठेला सू-
 रादेवश्रावकने कोइएक देवताए प्रगट अशने कह्युं के, “हे सूरदेव! तुं स्वर्ग अने मोक्षनी इच्छा
 करे ठे तेथ्री पौपधादिव्रतो करे ठे. पण अरे मूढ! जो तुं पोताना आत्मानुं कळ्याण इच्छतो
 होय तो आ व्रतादिकने त्यजी दे. जो तुं व्रतने नहिं जांगे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने मारी
 तेना मांसना पांच शूल करी कमाहमां पकवीश, अने त्हारा शरीरे मांस अने लोहीनो लेप
 करीश, तेथ्री तुं आर्तध्यानमां मृत्यु पामी दुर्गति पामीश.” आ प्रमाणे देवताए बे त्रणवार
 कह्युं, परंतु सूरदेव ध्यानथ्री चळ्यो नहीं; तेथ्री तेना म्होटा पुत्रने मारी, पकावी तेना मांस
 अने लोहीथ्री सूरदेवना शरीरे लेप कर्यो. एवी रीते बीजा, त्रीजा अने चौथा पुत्रने मारी ते
 ज प्रमाणे लेप कर्यो. परंतु ते सूरदेव जरापण ध्यानमांथ्री चळ्यो नहीं. वळी तेनुं स्थिर
 चित्त जोइ देवताए फरी कह्युं:—“हे सूरदेव! जो तुं व्रतर्थी चूकीश नहीं तो हुं त्हारा शरी-

रने विषे कास, श्वास, जगंदर, ताव, दाह, कुक्षिशूल, हरस, अजीर्ण, दृष्टिशूल, पुष्टशूल, अरुचि विगेरे सोळ रोग मूकीश. आवी रीते देवताए वे त्रणवार कह्युं एटले सूरदेव विचार करवा लाग्यो के:-“आ कोइ दुष्ट माणस देखाय ठे, एणे म्हारी नजर आगळ म्हारा चार पुत्रोने मारी नांख्या, अने तेमना लोहीथी म्हारुं शरीर लींय्युं; बळी ए म्हारा शरीरमां सोळ रोग मूकवानुं कहे ठे, माटे चाल हुं तेने प्रथमथी पकनी लभं.” आस धारी ते जेटलामां बुळ्यो तेटलामां देवता विजळीनी पेठे आकाशमां बुझी गयो. पठी सूरदेव घरनी बहार आवी कोलाहल करवा लाग्यो, एटलामां तेनी स्त्री धन्नाए बहार आवीने कह्युं:-“हे आर्यपुत्र! तमे कोलाहल केस करो ठे?” त्यारे सूरदेवे तेनी आगळ सधळी वात कही. तेथारे धन्नाए कह्युं:-“हे स्वामिन्! ते तमारा चार पुत्रो पोतपोताना ठेकाणे खुखे खूता ठे, तमारा शरीरमां पण कोइ रोग नांखतुं नथी, आतो तमने कोइ देवता उपसर्ग करे ठे; माटे फरी आलोचना लइ, प्रतिक्रमी मिथ्यादुःष्कृत आपो.” पठी सूरदेव स्त्रीना कहेवा प्रमाणे गुरु पासे आलोचना लइ शुद्ध थयो. पठी जिनधर्मनुं उत्तम रीते आराधन करी, अगीयार पद्दिमा बही, वीसवर्षसुधी जिनधर्म पाळी, सर्व जीवोने खमावी, एक मासनुं अनसन करी पंचपरमेष्ठीनुं

स्मरण करतां ते सूरदेव मृत्यु पामी सौधर्मदेवलोकने विषे अरुणाज्जविमानमां चारपट्टयो-
पमनाआयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्धमानस्वामीने पूठयुं:-“हे जगवन् ! सूरदेव त्यांथी चवी
कइ गति पामशे ?” तेवारे श्री वर्धमानस्वामीए कहुं:-“हे गोतम ! ते सूरदेव त्यांथी च-
वी महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे. आ प्रमाणे श्री सुधर्मास्वामीए जंवूस्वामी आगळ
सूरदेव आवकनुं चरित्र कहुं.

॥ इति श्री वाचकरत्न लाजगणाना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेत्ती
गद्यबंध वर्धमानदेशनामां सुरदेवश्रावकने प्रतिबोध
नामनो चोथो उद्घास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ५ मो ॥

॥ चुद्धगशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ चुद्धगशतकनामना पांचमा श्रावकनुं चरित्र कहे वेः—

आ ज्जरतक्षेत्रमां आलंजिकानामनी नगरी ठे, सर्व नगरीनुमां उत्तम एवो ते नगरीने विषे जितशत्रु नामनो राजा राज्य करतो हतो; ते नगरीनी पासे नंदनवन सरखुं अति मनो हर शंख नामनुं उद्यान हतुं. ते आलंजिकानगरीमां चुद्धगशतकनामनो श्रावक रहेतो हतो, ते बहु धनवंत होवाथी तेनुं ठ क्रोरु धन व्याजे अने ठ क्रोरु वेपारमां रोकायलुं हतुं. तेना घरे गायोनां ठ गोकुळ हतां, तथा तेना घरनी समृद्धि कामदेवश्रावक जेवी हती. ते चुद्धगशतक श्रावक राजाने बहु मान्य हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी शंखवन नामना उद्यानने विषे समवसर्या, तेवारे देवता नुए समवसरण रच्युं, त्यां वारपर्षदा एकठी अइ, आ वखते चुद्धगशतकश्रावक पण प्रभुने

समवसरेला लांजळी पोताना कुटुंबीउसहित वंदना करवा गयो; त्यां वंदना करी योग्यस्था नके वेगो. पठी प्रभुए धर्मउपदेश आप्यो केः—“हे ज्ञव्यजनो ! लोकमां चक्रवर्तीनी पदवी. देवेंद्री पदवी, स्वर्गनुं सुख, संपत्ति, मनुष्य संबंधी सुख, ए सर्व धर्मनुं फळ जाणो. जिने श्वरोए देव अने मनुष्यनी सत्तामां दान, शीळ, तप अने ज्ञावनारुप चार प्रकारनो धर्म क- ह्यो वे. तेमां दानना पांच ज्ञेद वे. १ अन्नयदान, २ सुपात्रदान, ३ अनुकंपादान, ४ उचित- दान, ५ कीर्तिदान. तेमां सर्व जीवोने पोताना सरखा जाणी अन्नय आपवुं, ते अन्नयदान क हेवाय वे. ए अन्नयदानथी मोक्ष जवाय वे. माटे सर्व प्राणीउए अन्नयदान आपवुं. (सर्व जी वोनी रक्षा करवी.) अवसरे साधुने शुद्ध आहार अने शुद्ध वस्त्र आपवां, ते सुपात्रदान कहेवाय वे. जे माणस सुपात्रदान आपे वे, ते धनदेव धनमित्रनी पेठे उत्तम सुखो पामे वे. ते धनदेव धनमित्रनी कथा आ प्रमाणे वेः—

॥ सुपात्रदान उपर धनदेव अने धनमित्रनी कथा ॥

आ जंबुद्वीपमां सिंहलनामे द्वीप वे, त्यां सिंहलेश्वरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सिंहलानामनी स्त्री हती. सिंहलेश्वरराजाने सिंहलसिंहनामनो पुत्र हतो. एक दिवस सिंहल-

॥ उल्लास ५ मो ॥

॥ चुद्धगशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ चुद्धगशतकनामना पांचमा श्रावकनुं चरित्र कहे बेः—

आ ज्जरतक्षेत्रमां आलंजिकानामनी नगरी ठे, सर्व नगरीनुमां उत्तम एवो ते नगरीने विषे जितशत्रु नामनो राजा राज्य करतो हतो; ते नगरीनी पासे नंदनवन सरखुं अति मनो हर शंख नामनुं उद्यान हतुं. ते आलंजिकानगरीमां चुद्धगशतकनामनो श्रावक रहेतो हतो, ते बहु धनवंत होवाथी तेनुं ठ क्रोर धन व्याजे अने ठ क्रोर वेपारमां रोकायलुं हतुं. तेना घरे गायोनां ठ गोकुळ हतां, तथा तेना घरनी समृद्धि कामदेवश्रावक जेवी हती. ते चुद्धगशतक श्रावक राजाने बहु मान्य हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी शंखवन नामना उद्यानने विषे समवसर्या, तेवारे देवता नए समवसरण रच्युं, त्यां बारपर्षदा एकठी थइ, आ वखते चुद्धगशतकश्रावक पण प्रभुने

समवसरेखा सांजळी पोताना कुटुंबीनुसहित वंदना करवा गयो; त्यां वंदना करी योग्यस्था नके वेठो. पढी प्रभुए धर्मउपदेश आप्यो केः—“हे ज्ञव्यजनो! लोकमां चक्रवर्तीनी पदवी. देवेंडनी पदवी, स्वर्गनुं सुख, संपत्ति, मनुष्य संबंधी सुख, ए सर्व धर्मनुं फळ जाणो. जिने श्वरोए देव अने मनुष्यनी सज्जामां दान, शील, तप अने ज्ञावनारुप चार प्रकारनो धर्म क- ह्यो ठे. तेमां दानना पांच जेद ठे. १ अज्ञयदान, २ सुपात्रदान, ३ अनुकंपादान, ४ उचित- दान, ५ कीर्तिदान. तेमां सर्व जीवोने पोताना सरखा जाणी अज्ञय आपवुं, ते अज्ञयदान क हेवाय ठे. ए अज्ञयदानथी मोक्ष जवाय ठे. माटे सर्व प्राणीनुए अज्ञयदान आपवुं. (सर्व जी वोनी रक्षा करवी.) अवसरे साधुने शुद्ध आहार अने शुद्ध वस्त्र आपवां, ते सुपात्रदान कहेवाय ठे. जे माणस सुपात्रदान आपे ठे, ते धनदेव धनमित्रनी पेठे उत्तम सुखो पामे ठे. ते धनदेव धनमित्रनी कथा आ प्रमाणे ठेः—

॥ सुपात्रदान उपर धनदेव अने धनमित्रनी कथा ॥

आ जंबुद्वीपमां सिंहलनामे द्वीप ठे, त्यां सिंहलेश्वरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सिंहलानामनी स्त्री हती. सिंहलेश्वरराजाने सिंहलसिंहनामनो पुत्र हतो. एक दिवस सिंहल-

सिंहकुमार वसंतऋतुमां वनने विषे क्रिन्ना करवा गयो हतो, त्यां लेणे क्रीडा करती एक कु-
मारीने “हे तात ! म्हारुं रक्षण करो ! रक्षण करो !! हे माता ! हे कुळदेवी ! तुं अत्यारे कयां
गइ ठे ?” आवो कोलाहल करती सांजळी. पठी बीजाना दुःखथी दुःखी अएलो सिंहलसिंह
कुमार विचार करवा लाग्यो के, “जेना हृदयमां परोक्षकार नथी एवा पुत्रने तेनी माताए शा
माटे जन्म आप्यो हशे ?” आ प्रमाणे विचार करी कुमार जेटलामां आगळ दोळ्यो, तेटला
मां तेणे एक कुमारीने हाथीए पकमेली दीठी. तेवारे कुमारे कहुं:—“अरे गजराज ! ए कन्याने
ठोमी दे अने जो त्हारामां पुरुषार्थ होय तो म्हारा सामो आव.” सिंहलसिंहकुमारनां आवां
वचन सांजळी हाथी कुमारीने त्यजी दइ कुमार सामो दोळ्यो. कुमार पण एक वस्त्रनो दग्नो
करी तेना सामो आव्यो. तेणे जेटलामां दग्नो हाथी सामो फेंक्यो तेटलामां हाथी ते वस्त्र
उपर दांतना घा करवा लाग्यो; आ वखते पेली कुमारी हाथी पासिथी नासी गइ. कुमारे पण
हाथीनी पीठ उपर चनी, पोताने वश करी तेने आदानस्थंजे बांध्यो.

आ वात सांजळी राजा बहु हर्ष पाभ्यो, अने कुमारेनी नगरघां चारे तरफ कीर्ति फेला-
इ. पेली कुमारी पण कुमार उपर प्रीति धरवा लागी. कहुं ठे के:—

गुणाः कुर्वन्ति दत्तत्वं दूरेऽपि वसतां सताम् ॥

केतकीगंधमाघ्रातुं स्वयमायाति षट्पदः ॥

ज्ञावार्थः—गुणो, दूर वसता एवा सत्पुरुषोनुं दूतपणुं करे ठे. जुल केतकीनो गंध लेवा मा
टे जमरो पोते केतकी पासे आवे ठे.

जे आपस शरीर, धन अने वचनथी सर्वेनो उपगार करे ठे, ते आ जवमां संपत्तिनुं पा-
त्र आय ठे. पढी धनशेठे ते धनवतीनामनी पोतानी पुत्री सिंहलसिंहकुमारने परणाथी. प-
ढी कुमार नगरने विपे क्रीडा करतो ठतो जमवा लाग्यो. नगरनी स्त्रीनुं पण तेने जोइ वडा
थइ जवाथी तेनी पाठळ जमवा लागी; तेथी सर्व महाजने एकठा थइ राजानी पासे आवी
विनंती करी के, “हे राजन्! अमारां सर्वे कार्यो सिदाय ठे. कारण के सिंहलसिंहकुमार नग-
रमध्ये फरवा निकळे ठे, तेनी पाठळ नगरनी स्त्रीनुं पण जटके ठे; तेथी अमारा घरनां कांइ
कार्यो वनी शकतां नथी.” महाजननां आवां वचन सांजळी राजाए तेमने बहु मान आपीने
कह्युं:—“हे जनो! जेम तमारां कार्यो नहिं सिदाय तेम हुं करीश.” आवी रीते कही बहु मा-
नथी महाजनने राजा आपी, पढी राजाए कुमारने नगरमां फरवा जवानी ना कही; तेथी

कुमार खेद पामी देशांतरे जवानी श्वाथी धनवतीने कहेवा लाग्योः—“हे जाग्यवाळी! हुं परदेश जांनं तुं, तुं सुखे घरे रहेजे.” तेवारे धनवतीए कयुं. “हुं तमारा विना एकली घरे रहेवा समर्थ नथी, माटे हुं तो तमारी साथे आवीश.”

पढी कुमार धनवतीने साथे लइ रात्रे नगरनी बहार निकळी अनुक्रमे समुझे कांठे आयो, ते वखते एक वहाण परदेश जवा माटे तैयार थतुं हतुं; तेथी सिंहलसिंहकुमार ते वहाण उपर चढ्यो. आगळ जतां वायु अवळो होवाथी वहाण जागी पमयुं, पण जेनुं नसीब अनुकुळ होय ठे, तेने सर्व घटतुं आय ठे; अने जेनुं नसीब अवळुं होय ठे, तेने सर्व अघटतुं आय ठे. तेम आयुष्यना बळथी धनवतीना हाथ एक पाटीयुं आव्युं तेथी ते तरीने अनुक्रमे कांठे आवी, त्यांथी अनुक्रमे कुशुमपुर नगरने विषे गइ. ते नगरनी पासे प्रियमेलकतीर्थ ठे, ते तीर्थनो प्रजाव लोकोना मुखथी सांजळी धनवती त्यां गइ अने “ज्यांसुधी म्हारा पतिनो मेळाप मने नहिं आय त्यांसुधी हुं अहिं रही तप करीश अने मौनव्रत धारण करीश.” एवो अजिग्रह लइ तप करवा लागी.

हवे सिंहलसिंहकुमार पण वहाण जागी जवाने वखते पाटीयुं हाथ आववाथी समुझ

उत्तरी अनुक्रमे रत्नपुरनामना नगरे आव्यो. ते नगरमां रत्नप्रज्ञनामनो राजा राज्य करतो
 हतो, तेने रत्नसुंदरीनामनी स्त्री अने रत्नवतीनामनी पुत्री होती. जे वखते सिंहलसिंहकुमार ते
 नगरीमां आव्यो, ते वखते रत्नवती राजकुमारीने साप करड्यो हतो; तेथी राजाए बहु मंत्र-
 वादीजने एकठा कर्या. ते पुरुषोए बहु बहु उपचारो कर्या, परंतु कांइ पण गुण थयो नहीं.
 पढी राजाए नगरमां परुह वगमाव्यो, ते परुहने सिंहलसिंहकुमारे स्पर्श कर्यो, तेथी तेने
 राजपुरुषो राजानी पासे तेनी गया. पढी राजाए कह्युं. “हे उत्तम पुरुष ! आ म्हारी पुत्रीने
 साप करड्यो ठे, तेने तुं मणि, मंत्र, औषध विगेरेथी विषरहित कर.” राजानां आवां वचनथी
 कुमारे तेने मंत्रना बळथी विषरहित करी. तेवारे राजाए प्रसन्न थइ ते पोतानी रत्नवती पुत्री
 सिंहलसिंहकुमारनी साथे परणावी. पढी रात्रीए रत्नवती एक सातमाळना मेहेलमां आवी
 सुशोजित पलंगने विषे सूती. हवे कुमार सिंहलसिंहे धनवतीना वियोगथी एवो अग्निग्रह
 लीधो हतो के, “ज्यांसुधी मने धनवती मळे नहीं त्यांसुधी म्हारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवुं.” तेथी
 कुमार पण ते मेहेलमां आवी ज्यां रत्नवती पलंगमां सूती होती त्यां पलंगनी निचे सूतो. आ
 वखते रत्नवती विचार करवा लागी के, “अरे ! एमणे आ शुं कर्युं जे पलंग मूकी निचे सूता.

कह्युं ठे के, “जे माणस घरे डुजणुं ठतां लुखुं खाय, बेसवाने घोमो होय ठतां पगे चालीने जाय, सूवा माटे पलंग ठतां निचे सूवे, ते माणसनी स्त्री पोतानो धणी जीवतां ठतां रोवे ठे. तेम आ म्होदुं आश्चर्य ठे, माटे पूढी जोनं.” आ प्रमाणे विचार करी रत्नवतीए पूढ्युं:—“हे नाथ! आप शय्या मूकी निचे केम सूता ठे?” त्यारे कुमारे “एने शोक्यनो जय थशे.” ए-वा जयथी कल्पित वचन कह्युं:—“हे प्रिया! ज्यारे हुं देश जोवा निकळयो, त्यारे में एबी प्र तिज्ञा करी ठे के, ज्यांसुधी हुं देशनी मुसाफरी करी घेर आवी माता पितानां दर्शन न करुं त्यांसुधी म्हारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवुं अने जूमि उपर सूवुं.” पतिनां आवां वचन सांजळी रत्न-वतीए कह्युं:—“स्वामिनाथ! आपने धन्य ठे, आप खरेश्वरा पुण्यवंत ठे के जे तमारी माता पिताने विषे आवी दृढजक्ति ठे.” पढी राजाए कुमारने पूढ्युं एटले कुमारे पोतानुं सर्व वृ-त्तांत कह्युं. तेथी रत्नप्रजराजाए पोतानी रत्नवती पुत्रीसहित सिंहलसिंहकुमारने विदाय क-र्यो, अने तेमनी साथे पोताना रुद्रत्तनामना प्रधानने भोकळयो. पढी एक वहाण तैयार करी तेमां सोनुं, रत्न विगेरे धन जरी ते सिंहलसिंहकुमार पोतानी स्त्री रत्नवतीसहित वेगो, साथे रुद्रत्तप्रधान पण वेगो, अने शुभमुहुर्ते वहाण समुद्रमां चाल्युं.

एक दिवस रुद्रदत्तप्रधाने वहाणमां रत्नवतीने दीठी, तेथी ते राज्यकन्यानुं स्वरुप जोइ
 रागांध थयो अने मनमां विचार करवा लाग्यो के, “आ एक परदेशीने समुड्मां नांखी हुं र-
 त्नवतीनी साथे विषयसुख जोगवुं.” आ प्रमाणे विचार करी प्रधान राजकुमारनां ठिड जो-
 वा लाग्यो. एक दिवस रात्रीए वहाणनां सौ माणसो उंधी गयां हतां ते वखत राजकुमार
 कायचिंता माटे वहाणनी मांची नुपर बेठो, ते वखत दुष्ट स्वप्नाववाळो प्रधान जागतो ह-
 तो तेथी तेणे मांचीनां दोरमां कापी नांखी सरलस्वप्नाववाळा कुमारने समुड्मां पाही
 दीधो, अने पठी पोकार कर्यो के, “हाय हाय! कुमार समुड्मां पही गयो.” मांची ज्ञागी
 जवाथी पति समुड्मां पड्यो, एवी वात सांजळी विथोगथी व्याकुळ बनी रत्नवती विलाप
 करवा लागी. ते वखते रुद्रदत्ते तेने कह्युं के, “हे कन्या! विलाप न कर, हुं हमेशां त्हारो सेव
 क अइरहीश, तुं म्हारी स्त्री आ.” प्रधाननां आवां वचन सांजळी रत्नवती विचार करवा ला
 गी के, “निश्चे ए दुष्टे म्हारा पतिने समुड्मां नांखी दीधो ठे. हाय हाय! हवे ए म्हारुं शी-
 लव्रत खंमन करशे, माटे एने कांइ उत्तर दए म्हारा शीलनुं रक्षण करुं.” आवी रीते विचार
 करी रत्नवतीए कह्युं:—“हे प्रधान! समुड्ने कांठे जइ म्हारा पतिनी उत्तरक्रिया करीने पठी

तमे जेम कहेशो तेम करीश.” रत्नवतीनां आवां वचन सांजळी प्रधान हर्ष पाभ्यो, पढी आ गळ जतां वहाण जागी परुचुं. कहुं ठे केः—“विश्वासघाती, कृतघ्नी, मित्रघ्नेही एवा पापी माणसोने सुख क्यांथी होय ?” पण पूर्वना पुण्ययोगथी रत्नवतीने हाथ पाटीयुं आव्युं तेथी ते समुझे कांठे उतरी अनुक्रमे कुसुमपुर नगरमां गइ अने त्यां प्रियमेलकतीर्थने विषे धन वतीनी पेठे “पति न मळे त्यांसुधी न बोलवानो अजिग्रह लइ तप करवा लागी, प्रधान रुइ दत्त पण पाटीयुं हाथ आववाथी समुइ उतरी कुसुमपुर नगरने विषे आव्यो, त्यां ते पुण्यना योगथी कुसुमपुरना राजानो प्रधान थयो. सिंहलसिंहकुमार पण जेवो समुइमां पळ्यो, ते-वोज तेने कोइ देवताए उपासी तापसना आश्रममां मूक्यो. ते आश्रमना वृइ तापसे कुमार ना शरीरं राजचिन्ह जोइ बहु सत्कारपूर्वक आदर आपीने कहुं केः—“हे कुमार ! म्हारुं एक वचन सांजळ. तुं आ म्हारी रुपवतीनामनी पुत्रीने परणी जेम हुं चिंता विनानो अइ तप करुं तेम कर.” पढी सिंहलसिंहकुमारे ते वात कबुल करी एटले तापसे पोतानी पुत्री ते राज कुमार साथे परणावी. हाथेवाळो मैळावती वखते तापसे तेने हमेशां सो टांक सोनुं आपे तवी एक गोदनी अने आकाशमां उडे एवी एक खाटवी आपी. पढी राजकुमार कुलपतिने

नमस्कार करी स्त्रीसहित गोदनी लड़ खाटलीमां बेगो अने धनवतीनुं स्मरण करीने एम क
 ह्युं के, “हे खाटली! ज्यां धनवती होय त्यां जा.” एटले खाटली तुरत आकाशमार्गे अइ कु
 सुमपुरनगरना उद्यानमां आवी. आ वखते रूपवती तरसी अइ, तेथी तेणे राजकुमार पांसे
 पाणी माग्युं; तेवारे कुमार प्रियानी पासे खाटली तथा गोदनी मूकी पासेना कूवामांथी पा
 णी लेवा गयो. हवे कुमारे जेटलामां कूवानी अंदर दोरी नांखी, तेटलामां कूवानी अंदर रहे
 ला कोइए कह्युं के:—“हे उपगार शिरोमणि! मने कूवामांथी कहारु.” कुमारे आवां वचन
 सांजळी कूवानी अंदर जोयुं तो तेणे तेमां माणसनी ज्ञाषा बोलता एवा एक सापने दीगे.
 पठी पोतानुं लुगमुं कूवामां नांखी जेवो तेने बहार काढ्यो, तेवो ते सापे तेना हाथ उपर मंश
 मार्यो; तेथी कुमार तुरत कुब्ज (कुबनो) बनी गयो. पठी कुमारे सापने कह्युं:—“हे साप!
 वाह! तें बहु सारो उपगार कर्यो!” तेवारे सापे कह्युं:—“हे कुमार! मरणना संकटमां पमे
 ला तने हुं उपगार करनारो अइश.” एम कही ते साप अट्टस्य अइ गयो. पठी कुमार “आ
 शुं?” एम विस्मय पामतो ठतो पाणी लइ रूपवती पासे आव्यो, अने “हे सुंदरी! आ शी
 तळ पाणी पी.” एम कही उजो रह्यो. रूपवतीए तेना रूपने जोइ “आ कोण पुरुष आव्यो?

ए म्हारो पति न होय!" एम विचारी तेना सामुं पण न जोयुं. पठी रुपवतीए त्यांधी उठी सर्व ठेकाणे पोताना पतिनी शोध करी पण ते कयांइ मळयो नहीं, तेथी ते पण प्रियमेलक तीर्थे जइ रत्नवतीनी पेठे "ज्यांसुधी पति मळे नहीं त्यांसुधी म्हारे कोइनी साथे बोलवुं नहीं." एवो अग्निग्रह लइ तप करवा लागी.

हवे धनवती, रत्नवती अने रुपवती ए त्रणे कन्याउ पोत पोतानां नेत्रो बंध करी, भौमव्रत धारण करी अने नोजन तजी दइ सुखे तप करवा लागी. पठी नगरना लोकोए राजाने कहुं के:—"हे राजन्! कोइ त्रण स्त्रीउ तप करे ठे, परंतु शा कारणथी करे ठे ते कांइ जाणी शकतुं नथी." तेवारे राजाए त्यां आवी तेमने बोलावा मांमी पण ते बोली नहीं, एटलुंज नहीं परंतु तेना सामुं पण जोयुं नहीं; तेथी नयन्नित थएला राजाए नगरमां परुह वगमाव्यो के, "प्रियमेलकतिर्थमां मौन धारीने बेठेली स्त्रीउने जे बोलावशे तेने हुं म्हारी पुत्री परणावीश." आ वखते कुब्जे (सिंहलसिंहकुमार) परुहने स्पर्श करी, कोरा पत्रनी एक पोथी सारा लुगमाथी बांधी ते लइ राजानी पासि आवीने कहुं के, "जे माता अने पिता ए बन्नेथी उत्पन्न थयो हशे ते आ अहरो वांची शकशे." बीजा सर्वे माणसोए पण कहुं के,

“अहो! आ अहरो बहु सारा ठे.” पढी कुब्ज कोरा पत्रने वांचवा लाग्यो के:—“सिंहलसिंह
 कुमार धनवतीने साथे लइ बहाणे चड्यो, आगळ जतां बहाण दरियामां जागी पन्थुं तेशी
 ते समुद्रमां पड्यो. हवे बीजी कथा काले कहीश.” एम कही तेशे बोलवुं बंध कर्युं. पढी पो
 तानुं चरित्र सांजळी धनवतीए कहुं:—“हे जाग्यवंत! आगळ शुं थ्युं, ते कृपा करीने कहे.”
 राजादिक लोक पण धनवती बोली तेशी विस्मय पामीने कहेवा लाग्या के:—“हे जइ! तुं
 एनी आशा पूर्ण कर.” पढी कुब्जे कहुं. “हे राजन्! सिंहलसिंहकुमारने हाथ पाटीयुं आ
 व्युं तेशी ते समुद्र उतरी रत्नपुरनामना नगरे गयो, त्यां पण ते रत्नवतीने परणी फरी बहा
 णमां चड्यो; त्यां महासमुद्रमां जतां रुद्रत्त नामना प्रधाने तेने समुद्रमां पानी दीधो.” आ-
 टलुं कही फरी कुब्जे पोथी बंध करी. ते वखते रत्नवतीए कहुं:—“हे उत्तम पुरुष! आगळ
 शुं थ्युं, ते कृपा करीने कहे.” बहु आग्रह कर्यो एटले फरी कुब्जे कहुं:—“समुद्रमां पन्ता
 एवा सिंहलसिंहकुमारने कोइए पकमी लइ तापसना आश्रममां मूक्यो, त्यां ते तापसनी क
 न्या रूपवतीने परणयो; त्यांथी ते गोदनी, खाटली अने रूपवतीने लइ अहिं आव्यो; ते वखते
 रूपवती तरसी अइ तेशी सिंहलसिंहकुमार पासेना कूवामांथी पाणी लेवा गयो, त्यां तेने कोइ

सापे करब्यो." आटलुं कही कुञ्ज मौन रह्यो एटले रुपवतीए आगळनी वात पूढी, परंतु तेतो पुस्तक बांधी राजानी पासे जइ कहेवा लाग्यो के:- "हे राजन्! में सर्व कन्याउने बोलावी ठे, माटे तमारी पुत्री मने आपो." पढी सत्यप्रतिज्ञावाळा राजाए पोतानी पुत्री तेनी साधे परणावी. ते वखते राजाना कुटुंबी लोको ते विवाहमहात्सव उपर आव्या नहीं, तेम कोइ स्त्रीउ गीत पण गाय नहीं; तेथी पेली त्रण कन्याउ गीत गावा लागी. हाथेवाळा वखते कुञ्जे साळा पासे कांइ वस्तु मागी एटले साळाए कह्युं के, "साप ले." त्यारे कुञ्जे कह्युं. "साप आ प." पढी साळे साप लावी आप्यो. ते सापे मंश दीधो तेथी ते पृथ्वी उपर पढ्यो. तेवारे पेली त्रण स्त्रीउ विचार करवा लागी के, "जो आ पुरुष मरी जशे तो आपणने आपणा पति नी खबर कोण आपशे?" आ प्रमाणे विचार करी तेउ हाथमां ठरी लइ जेटलामां मरवा तैयार थइ, तेटलामां कुमार दिव्यरुप धरी उज्जो थयो. ते वखते कोइ देवताए प्रगट थइ सर्व नी समक सिंहलसिंहकुमारनो पूर्वजव कह्यो के:-

हे कुमार! धनपुरनगरने विषे धनंजय नामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धनवती नामे स्त्री हती; ते धनवतीए धनदेव अने धनमित्र नामना बे पुण्यवंत पुत्रोने जन्म आप्यो हतो. तेमां

म्होटे ज्ञाइ धनदेव जनाळानी ऋतुमां साकरसहित डुध साधुने वहोरावतो हतो, ते पुण्य-
 ना प्रजावथी धनदेव ते पोते हुं म्होटे समृद्धिवंत देवता थयो, अने न्हानो ज्ञाइ धनमित्र प्रा
 शुक्र एवो शेरमीनो रस साधुने वहोरावतो, परंतु ते ज्ञावविना आपतो; तेथी ते पुण्यना
 प्रजावथी तुं सिंहलसिंह राजकुमार थयो. वळी मुनिदानना प्रजावथी तने समृद्धिसहित चार
 कन्यां मळी, पण साधुने शेरमीनो रस वहोरावतां वझे ज्ञावना खंरुन करी तेथी तने स्त्रीजुनो
 विजग थयो, अने त्हारे समुद्रमां परुवुं परुयुं. समुद्रमां परुती वखते तने में उपानीने ताप
 सना आश्रममां मूक्यो. त्हारा माथे म्होटा बळवान शत्रु ठे, तेथी मेंज तने कुजरुपवाळो क
 र्यो ठे; कारण तेथी त्हारा शत्रुन तने जळखे नहीं.” देवता आ प्रमाणे कही आकाशमार्गे चा
 द्यो गयो. सिंहलसिंहकुमार पण देवतनां आवां वचन सांजळी जातिस्मरण ज्ञान पाव्यो.

पठी कुसुमपुरना राजाए म्होटा उत्सवथी पोतानी पुत्री सिंहलसिंहकुमारनी साथे पर
 णावी, अने हाथी, घोमा, रथ विगेरे आप्या; तथा क्रोधथी रुद्धतप्रधानने काठी मूक्यो. पठी
 सिंहलसिंहकुमार पोतानी चार स्त्रीजसहित खाटलीमां बेशी आकाशमार्गे थइ सिंहलद्वीपने
 विषे गयो, त्यां तेने तेना पिताए राज्य आप्युं. पठी सिंहलसिंहरूपतिए कंधा (गोदमी) ना

प्रजावधी सर्व लोकोनां दरिद्र दूर कर्यां, अने जिनधर्मने पाळी पठी अंते संलेखना करी ते सिंहलसिंहराजा मृत्यु पामी षष्ठादेवलोकने विषे देवता थयो. आबो मुनिदाननो प्रजाव जाणी हे अव्यजनो! तमे मुनिजने दान आपो. ॥ इति सिंहलसिंहकुमारनी कथा ॥

श्री जिनराजना मुखथी आ प्रमाणे उत्तम धर्मोपदेश सांजळी चुद्धगशतकश्रावक पण आणंदश्रावकनी पेठे जिनधर्म अंगिकार करी, नवतत्त्वनुं स्वरूप पूठी अने तेनो परमार्थ प्राप्त करीने श्री वितरागने वंदना करी पोताना घरे आव्यो. पठी जिनराजे कहेलो धर्म पाळतां चौद्वर्ष गयां एटले पंदरमेवर्षे ते पोताना म्होटा पुत्रने घरनो जार सौपी पदिमा वहेवा लाग्यो. एक दिवस रात्रीए हाथमां तरवार धरी रहेला देवताए प्रगट अइ चुद्धगशतकने कह्युं के, “अरे! तुं आ व्रतने त्यजी नहीं दे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने मारी नांखी तेना मांसना सात शूळो करी तेलनी कणामां पकवी त्हारा शरीर उपर तेना मांस अने लोहीनो लेप करीश; तेथी तुं शोकसमुझमां बूड्यो ठतो अकाळे मृत्यु पामी दुर्गति जोगवीश.” आवां शूळ सरखां देवतानां वचन कानने विषे सांजळ्या ठतां पण ते चुद्धगशतक जय न पामतां स्थिरचित्तवाळो रह्यो. देवताए तेने स्थिरचित्तवाळो जाणी फरी एज प्रमाणे बे त्रणवार कह्युं, तोपण जय

पाम्यो नहीं; तेथी देवताए पोकार करता एवा तेना म्होटा पुत्रने त्यां लावी मारी नांख्यो, अने तेना सात शूळो करी तेलमां पकवी चुल्लगशतकश्रावकना शरीर उपर मांस अने लोहीनो लेप कर्यो; तेथी ते श्रावक वधारे धर्मध्यानमां दृढ थयो. पढी देवताए तेना बीजा, त्रीजा अने चौथा पुत्रने मारी तेवोज उपसर्ग कर्यो, तेथी पण चुल्लगशतक चढ्यो नहीं; एटले देवताए तेने फरी कह्युं:—“ हे श्रावक! व्रताने त्यजी दइ इन्ना प्रमाणे जोग जोगव, नहिं तो हुं त्हारुं अठारक्रोरु इव्य आलंजिकानगरीमां जूदेजूदे ठेकाणे फेंकी दइश.” आ प्रमाणे देवताए बे त्रणवार कह्युं एटले ते चुल्लगशतक विचार करवा लाग्यो के, “आ कोइ दुष्टबुद्धिवाळो देवता ठे, केमके एणे म्हारा चार पुत्रो मारी नांख्या ठे, अने हमणां अठारक्रोरु इव्य पण फेंकी देवानुं कहे ठे; माटे ए दुष्टने पकमी लजं.” आ प्रमाणे जेटलामां विचार करतो हतो, तेटलामां देवता तेना घरमांथी अठारक्रोरु इव्य त्यां लाव्यो. तेवारे चुल्लगशतकश्रावक तेने पकरवा माटे दोळ्यो एटले ते देवता विजळीनी पेठे आकाशमार्गे उनी गयो. पढी चुल्लगशतकश्रावके बहार आवी म्होटो कोलाहल कर्यो, ते सांजळी तेनी बहुला स्त्रीए बहार आवीने कह्युं:—“हे नाथ! तमे म्होटा शब्दथी शामाटे कोलाहल करो गे?” त्यारे चुल्लगशतके सर्व

वात कही; एटले स्त्रीए कह्युं:—“हे स्वामी! कोइ देव, दानव तमने उपसर्ग करतो हशे, तमा-
रा पुत्रो अने धन सुखे घरमां ठे, माटे अतिचारनी आलोचना ल्यो.” पढी चुद्धगशतक श्रा-
वक आलोचना लइ श्रावकधर्म करवा लाग्यो. विधिथी श्रावकधर्म पाळी एक मासना अन-
शनथी मृत्यु पामी ते चुद्धगशतकश्रावक सौधर्मदेवलोकना अरुणाञ्ज नामना विमानने वि-
षे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूठ्युं:—“हे जगवन् ! चुद्धगशतकश्रावक त्यांथी चवी कइ
गति पामशे?” तेवारे जगवाने कह्युं:—“हे गौतम ! ते श्रावक देवलोकमांथी ऋवी महाविदेह
क्षेत्रमां उत्पन्न थशे. त्यां ते सिद्धिपद पामशे.”

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नलाञ्जगणीना शिष्य कीर्तिविजये रचेली

गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां चुद्धगशतकश्रावकने प्रतिबोध

नामनो पांचमो उद्धास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ६ ठो ॥

॥ कुंरुकोलिकश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने उठा कुंरुकोलिकश्रावकनुं चरित्र कहे ठेः—

आ जरतक्षेत्रमां कांपिड्यपुरनामनुं नगर ठे, ते नगरनी पासे आंवादि जामोथी नंदनवन सरखुं मनोहर शिलावर्तिकनामनुं चैत्य ठे, त्यां जितशत्रुराजा राज्य करतो हतो, ते नगरमां बहु समृद्धिवाळो कुंरुकोलिकनामनो श्रावक रहेतो हतो, तेने पूषानामनी स्त्री हती, कुंरुकोलिकश्रावकने उक्रोर व्याजमां, उक्रोर वेपारमां अने उक्रोर निधानरुपे जूमिमां एम अठार क्रोर धन हतुं. उ गोकुळो अने बीजी पण बहु समृद्धि हती, तेथी धनधान्यादिकथी समृद्धिवं त एवो कुंरुकोलिकश्रावक पोतानी पूषास्त्रीनी साथे विषयसुख जोगवतो हतो.

एक दिवस देवदानवोए नमस्कार करेला श्री वीरप्रभु गौतमगणधरादिक परिवारसहित शिलावर्तिकचैत्यने विषे समवसर्या. तेवारे प्रभुने आवेला सांजळी कुंरुकोलिकश्रावक हर्षथी म्होटी समृद्धिसहित प्रभुने वांदवा गयो, त्यां ते त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके

बेगो. पत्नी प्रभुए धर्मदेशना आपी के:-“ हे ज्ञव्यजनो! जीवितने राजना आगला जाग उपर रहेला पाणीना टीपां सरखुं, लक्ष्मीने समुझना तरंगो सरखी अने पुत्र तथा स्त्री विगेरेना स्त्रे हने स्वप्नना सरखो चंचळ जाणीने धर्म करो. ते धर्मने तीर्थकरोए चार प्रकारनो कह्यो ठे. तेमां शीलधर्म मुख्य ठे. नरक अने तिर्यचना दुःखोना ज्ञयने दूर करवा समर्थ एवा साधुमु निराजने सर्व स्त्रीसंगनो त्याग होय ठे, तेम श्रावकोने पण परस्त्रीत्यागनुं व्रत होय ठे. परस्त्री सेवाथी भाणसने ज्वोजव तिर्यचपणुं, नपुसकपणुं, दौर्जाग्य अने दुःखोना समूह आवी मळे ठे. जेणे मन, वचन अने कायाथी परस्त्रीने त्यजी दीधी ठे, ते पुरुष आ ज्ञवने विषे अने परज्ञवने विषे कुलध्वजनी पेटे सुख पामे ठे. ते कुलध्वजनी कथा आ प्रमाणे:-

॥ शीलव्रत उपर कुलध्वजनी कथा ॥

आ दक्षिणरतक्षेत्रने विषे अयोध्यानामनुं नगर ठे, त्यां शंखनामनो राजा राज्य करे ठे; तेने धारणीनामनी स्त्री ठे. ते धारिणीने विषे उत्पन्न अएलो कुलध्वजनामनो कुमार ठे, ते कुलध्वजकुमार संपूर्ण कळानो जास होवाथी कुळने विषे ध्वजा सरखो हतो. एक दिवस ते कुमार वनने विषे क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेंणे एक जारुनी निचे अनेक साधुजना

परिवारसहित बेठेला मानतुंगनामना गुरुने दीठा. पढी गुरुने जोइ बहु हर्ष पामेलो राजकु-
मार त्यां जइ गुरुने त्रण प्रदक्षिणा करी तथा वंदना करी योग्यस्थानके बेठो. तेवारे गुरुए रा-
जकुमारने धर्मदेशना आपी के:-“हे ज्ञव्यजनो ! संसारसमुझने उतरवामां वहाणसमान,
नरक अने तिर्यचना दुःखोने कापी नांखवामां तरवार समान अने कळयाणना मंदिर, एवा
शीलव्रतने पाळो.” गुरुनो आवो धर्मउपदेश सांजळी कुलध्वजकुमारे कह्युं:-“हे जगवन् !
हुं सर्व रीते शील पाळवा समर्थ नथी, तोपण हुं परस्त्रीने तो त्यजी दजं तुं; कारण म्हारे
स्वदारा संतोष ठे.” राजकुमार आ प्रमाणे चोखुंव्रत लइ गुरुने वंदना करी घर तरफ पागो व-
ढ्यो. रस्तामां तेणे बे स्त्रीउने परस्पर क्रोधथी वढवारु करती दीठी, तेथी तेणे कह्युं के, “ हे
स्त्रीउ ! तमे शामाटे फोगट वढवारु करो ठे ? ” आवी रीते कुमारे बे स्त्रीउने पूठ्युं एटले
एक स्त्रीए कह्युं:-“ हे राजपुत्र ! हुं लुवारनी स्त्री तुं, म्हारुं नाम सौजाग्यकंदली ठे, हुं कूवेशी
पाणीनो घमो जरी जारथी थाकी गइ ठती घेर जाजं तुं. आ वेळा आ सुतारनी स्त्री कनक-
मंजरी खाती घमो लइ कूवे पाणी जारवा जतीहती, ए खाती घमावाळीए मने मार्ग न आप्यो
एज अमारे वढवारु अवानुं कारण ठे. वळी वढवारुनुं बीजुं पण कारण सांजळो:-“पृथ्वीमां

जेठलुं कळाकौशळ्य ठे, ते सघळुं म्हारो पति जाणे ठे; तेवुं कळाकौशळ्य (चातुर्य) बीजे कोइ ठेकाणे देखातुं नथी.” पढी राजकुमारे कौतुकथी पूढ्युं:—“हे ज्ञाग्यवती! त्हारा पति-मां शुं चातुर्य ठे ?” तेवारे स्त्रीए कह्युं:—“महाराज! सांजळो. वंददेवनामनो लुवार म्हारो पति ठे, तेमणे एक लोढानुं माठलुं वनाव्युं ठे, ते माठलुं राजानी आझाथी आकाशमां उनी समुझमां पेसे ठे, त्यां ते गळाना बिड्यी सारांसारां मुक्ताफळो गळीने फरी पोताने ठेकाणे आवे ठे.” पढी सुतारनी स्त्री म्हों मरनी, ताळीनु पानी, हसीने बोली:—“अरे राजकुमार ! ए चातुरीथी शुं मेळवी शकाय ! चातुरी तो तेने कहेवाय के जे म्हारा पतिमां ठे.” तेवारे राजकुमारे तेने पूढ्युं:—“हे सारा नेत्रवाळी ! त्हारा पतिमां शी चातुरी ठे ते कहे ?” ते सांजळी स्त्रीए कह्युं:—“आ नगरमां कंदर्पनामनो सुतार म्हारो पति आय ठे, ते लाकमानो घोमो एवो वनावे ठे के ते घोमो ठ माससुधी आकाशमां फरे ठे.” पढी ते स्त्रीनुनां वचनथी मनमां विस्मय पामेला राजकुमारे घरे आवी सर्व वात पोताना पिताने कही. तेवारे राजाए लुवारने अने सुतारने बोलाव्या अने तेमने माठलुं तथा घोमो वनाववा माटे लोढुं तथा लाकमुं आप्युं. पढी लुवारे पोतानी चातुरीथी एक म्होडुं माठलुं वनाव्युं, ते माठलाना उपला

ज्ञाग उपर एक म्होटी पेटी बनावी. पढी लुवारसहित राजा माठला उपर चढ्यो. तेवारे लु
 वारे माठलाना पाठला ज्ञागमां बे खीलीन मारी एटले ते माठलुं पद्दीनी पेठे आकाशमां
 उरुचुं. आधी राजा विस्मय पामी गाम, नगर अने देश विगेरे जोवा लाग्यो; जेटलामां मा
 ठलुं समुझने कीनारे पहेंच्युं तेटलामां राजाए अने लुवारे पेटीमां पेसी वारणुं बंध कर्युं. मा
 ठलुं पाणीमां गयुं अने त्यां सारांसारां मुक्ताफळो गळी तुरत पोताना नगरने विषे आव्युं; ए
 टले राजा अने लुवार माठला उपरथी उतर्या. पढी लुवारे खीत्रीनकाढी नांखी एटले तेमां-
 थी मुक्ताफळो निकळ्यां. तेवारे राजाए विस्मय पामी लुवारने दुठ्युं. “आ माठलुं आवबुं
 जवुं शी रीते करे ठे?” त्यारे लुवारे कहुं. “महाराज! में सिद्धायिका देवीनुं आराधन कर्युं
 ठे, तेथी ते देवीए जवा आववाना कारणरुप बे खीलीन मने आपी ठे, ते खीलीना योगथी हुं
 आकाशमां जाउं आवुं ठुं. देवोनी शक्ति न चिंतवी शकाय एवी होय ठे.”

पढी सुतारे लाकमानो घोमो तैयार करी राजाने देखाड्यो अने कहुं के:—“हे नाथ! आ
 घोमा उपर आप अथवा कुलध्वजकुमार बेसो. ते वखते कुमारे कहुं:—“महाराज! आपनी
 आज्ञाथी आ घोमा उपर हुं बेसी पृथ्वीने जोउं.” त्यारे राजाए कहुं. “तेम कर.” पढी सु-

जेकर जवा आववाना कारणरूप बे खीलीउ कुमारने सोंपी. कुमारे राजाने नमस्कार करी अने घोमा उपर चढी बने खीलीउ घोमाना पाठला जाग उपर घाली एटले ते घोमो माणसो ना जोतां जोतां आकाशमां उठळी अदृश्य अइ गयो. बहुवार पृथ्वीमां जन्म्या पठी ते घोमो एक नगरनी पासेना बगीचामां उतर्यो; त्यां ते कुलध्वजकुमारे बे खीलीउ काढी लीधी अने तेनां लाकमां जूदांजूदां करी जारो वांधी ते जारो नुसीके मूकी पोते एक जामनी ठायामां सूतो. बपोरनो वखत अयो तोपण जामनी ठाया जेम हती तेमनी तेमज रही, जरापण खसी नहीं. आ वखते वागनो माळी फरतो फरतो त्यां आव्यो, तेणे जामनी ठाया स्थिर रहेली जोशने विचार कर्यो के, “निश्चे आ सूतेला पुरुषनो प्रजाव ठे.” पठी माळीए ते उंधी गएला राजकुमारना पगनो अंगुठो पकळ्यो एटले कुलध्वज जागी उठ्यो. तेवारे माळीए कहुं:—“हे सत्पुरुष! आजे म्हारा घरना परुणा आउ.” आवी रीते तेणे बहु आग्रह कर्यो एटले कुमारे कबूल कर्युं. पठी माळी कुमारने साथे लइ पोताने घेर आव्यो अने घोमाना लाकमानो जारो एकवाजू खूणामां मूक्यो. माळीए उत्तम रीते कुमारने जोजन कराव्युं. पठी राज कुमार सांजनी वखते नगरनी शोजा जोवा माटे निकळ्यो. त्यां सोनानी पुतळीउथ्री सुशो

जित अने मनोहर तोरणोधी देदीप्यमान एवी ते नगरीना श्रीमंत पुरुषोना घराने जोतो जोतो ते कुमार एक जिनमंदिर पासे आवी पहोंच्यो, ते जिनमंदिरनी अंदर जइ अने श्री मुनिसुव्रतप्रभुने वंदना करी जेटलामां स्तुति करवानो आरंज करे ठे तेटलामां कोइएक स्त्री त्यां आवी. ते स्त्रीनी आगळ रहेला सुजटलोकोए जिनमंदिरनी अंदर रहेला सघळा माणसो ने वहार काढी मूक्या, तेथी कुमार विचार करवा लाग्यो के, “ए कोण ठे? अने मंदिरनी अंदर रहेला माणसोने शामाटे काढी मूके ठे?” आवी रीते विचार करी ते कोइ न जाणे ए वी रीते एक खूणामां संताइ रह्यो. पढी कोइ दिव्यरुप धारण करनारी देवकन्यासमान कन्या जिनमंदिरनी अंदर आवी, अने जिनराजनुं पूजन करी पोतानी सखीउसहित नृत्य करी चाली गइ. पढी रात्रीने वखते कुमारे खूणामांथी वहार निकळी कोइ पुरुषने पूठ्युं के, “हे सत्पुरुष! ए कन्या कोण हती.” त्यारे ते पुरुषे कह्युं. “हे पुरुषश्रेष्ठ! आ रत्नपुरनामनुं नगर ठे, तेमां श्री मुनिसुव्रतस्वामीनो श्रावक विजयनामनो राजा राज्य करे ठे, ते राजाए आ सुवर्ण अने रत्नोथी सुशोजित जिनमंदिर बंधाव्युं ठे. ए राजाने जयमाळा राणीथी नृत्पन्न थए ली सुंदरीनामनी पुत्री ठे. एक दिवस राजा पुत्रीने विवाहयोग्य थएली जोइ तेना वरनो

विचार करवा लाग्यो. राजा अने राणी पुत्रीना योग्यवरनी शोध करता हता ए वात पुत्रोए जाणी पोतानी सखीनु आगळ प्रतिज्ञा करी के, “जे पुरुष पृथ्वी उपर अने आकाशमां पोताना पराक्रमथी फरनारो होय तेज म्हारो पति थान. नहिं तो म्हारे अग्नि एज शरण ठे.” पुत्रीनी आवी प्रतिज्ञा सखीनुए तेनी माने कही. पढी राणीए राजाने कही. तेवारे राजा पुत्रीनो मनोरथ आकाशपुष्पनी पेठे निष्फळ मानी शोक करवा लाग्यो.” आ प्रमाणे कही ते पुरुष राजमंदिरे गयो.

पढी कुलध्वजकुमार माळीने घरे आवी लाकमानो घोमो तैयार करी रात्रीए खीलीना प्रयोगथी तुरत राजकन्या सुंदरीना महेलमां आव्यो, अने ते कन्याना पलंग उपर चारे तरफ अर्धुं चावेलुं तंबोळ नांखी जे मार्गेथी आव्यो हतो तेज मार्गेथी माळीने घेर चाड्यो गयो. पढी जागी उठेली कन्या पोताना पलंग उपर चारे तरफ तंबोळ पमेळुं जोइ विचार करवा लागी के, “अहिं कोइ देव के विद्याधर आव्यो होय तेम देखाय ठे.” आ विचारमां ते कन्याने दिवस वर्षतूळ्य अयो. पढी बीजी रात्रीए ते कन्या कपटनिशथी सूती. कुलध्वजकुमार पण लाकमाना घोमा उपर बेसी त्यां आव्यो, अने जेटलामां पलंग उपर तंबोळ नांखी पाठो

वह्यो तेटलामा राजकुमारी सुंदरोए वने हाथवती तेनुं लुगमुं पकनी लीधुं अने पूठयुं. “तमे कोण ठो?” तेवारे कुमारे कह्युं:—“हे कन्या! हुं पृथ्वी उपर फरनारो ठुं, ठतां आ लाकमाना घोमाथी आकाशमां फरनारो थयो ठुं.” कुलध्यजकुमारनां आवां वचन सांजळी राजकन्याए कह्युं:—“हे सत्पुरुष! म्हारी प्रतिज्ञा पूर्ण अइ, म्हारा मनोरथ फळ्या.” पठी कुमार दीवाने साक्षी राखी राजकन्यानी साशे गांधर्वविवाहथी परणयो अने विषयसुखोजोगववा लाग्यो.

हवे कन्याना सर्व अंग वृद्धि पामेला जोइ दासीनु जय पामती ठती विचार करवा लागी के:—“अहो! आ कन्याना अकाळे सर्व अंगो वृद्धि केम पाम्या?” पठी दासीनुए ते वात जयमाळा राणीने कही. राणीए पण कन्याना सर्व अंग वृद्धि पामेला जोइ राजाने कह्युं के, “हे प्राणनाथ! निर्जय एवो कोइ पुरुष तमारा महेलमां आवी तमारी पुत्रीने जोगवे ठे.” तेवारे राजाए कह्युं. “हे देवी! जेणे म्हारा महेलमां आवी आवुं अयोग्य काम कर्युं ते पुरुषने हुं यजराजना घरे परुणा तरीके मोकली देइश.” पठी क्रोधना वशथी अकुटी चमावेलो राजा ते पुरुषनी शोध करवाने इच्छतो ठतो सज्जामां आव्यो. आ वखते सज्जामां एक वेइया आवी हती, तेणे राजानी आकृति जोइ पुठयुं के, “हे राजन्! आपने चिंतानुं कारण शुं

ठे?" त्यारे राजाए एकांतमां पुत्रीनुं चरित्र कह्युं. एटले वेश्या बोली के, "महाराज ! चिंता न करो. ए अन्याय करनारा पुरुषने बांधी हुं आपनी पासे लावीश." एम कही ते वागुरावे श्या पोताना घरे आवी. पढी नामा प्रकारना उपाय जाणवामां चतुर एवी ते वेश्याए कन्या ना घरनी आसपास चारे तरफ सिंडुर वेराव्यो. रात्रीए कुलध्वजकुमार घोडा उपर बेसी कन्याना घरमां आव्यो अने सिंडुर वेरेला घरमां कन्यानी साथे क्रीडा करी सवारे माळीने घेर चाड्यो गयो. सवारे वेश्याए कन्याना घरमां आवीने जोयुं तो कुमारनां पगलां पढेलां तेना जोवामां आव्यां; तेथी वेश्याए तेने पृथ्वी उपर विचरनारो माणस जाणी तेनी शोध माटे रक्तकलोकोनी साथे नगरमां फरवा लागी. बहु ठेकाणे फरतां फरतां ते वेश्याए तेवीज अवस्थावाळा कुलध्वजकुमारने सिंडुरथी राता अएला पगवाळो देखी "आज पुरुष राजकन्या नी पासे आवनारो ठे." एम धारी सुन्नटलोकोने कह्युं के, "आ पुरुषने पकम्नो." पढी सुन्नट लोको तेने पकम्नी राजा पासे लाव्या, राजाए तेने जोइ मनमां बळतां ठतां "आ बहु अन्याय करनारो ठे," एम धारी तेने मारी नांखवानी आझा आपी. ज्यारे सुन्नटलोको तेने बांधीने चाड्या, ते वखते राजकुमारकुलध्वजनुं स्वरुप जोइ लोको परस्पर कहेवा लाग्या के, "आ योग्य

पुरुषने राजाए केवो अयोग्य हुकम कर्यो ठे! निश्चे आ कुमारना वियोगथी राजकुमारी सुंदरी मृत्यु पामशे. जो पुत्रीए आवुं काम कर्युं हतुं तो राजाए ते जाहेर करवुं नहोतुं. कह्युं ठे के:-

आयुर्वित्तं ग्रहविद्, मंत्रमैथुनज्ञेषजम् ॥

दानमानायमानश्च, मतिमात्रप्रकाशयेत् ॥

ज्ञावार्थ:-आयुष्य, धन, घरनुं विद्, मंत्र, मैथुन, औषध, दान, मान अने अपमान एट लां वानाने बुद्धिमान माणस प्रकाश करे नहीं.

लोकोनां आवां वचन सांजळतो कुलध्वजकुमार सुन्नटो सहित माळीना घरनी पासे आ व्यो, एटले तेणे सुन्नटोने कह्युं. "हे सुन्नटो! जो तमे रजा आपो तो आ माळीने घरे म्हारी कुळदेवी ठे तेने हुं नमस्कार करी लउं." त्यारे सुन्नटोए कह्युं. "जा जइ आव." पढी कुमार माळीना घरमां जइ लाकमानो घोमा तैयार करी तेना उपर बेसी सर्वे राजपुरुषो जोतांजोतां आकाशमार्गे अइ राजकन्याना घरमां उतर्यो; त्यांथी राजकन्याने घोमा उपर बेसारी फरी आकाशमार्गे अए बहु हर्ष पामतो उतो महासमुझे कांठे आव्यो; त्यां घोमा उपरथी निचे उतरी एक जामनी पासे पांढरुंनी शय्या करी सूतो. आ वखते कुमारने झूख लागी हती.

कुमारने झूख लागेली जाणी राजकन्या सुंदरीए कहुं:--“स्वामीनाथ ! आपना वास्ते हुं म्हा रा घरमांथी लाम्वा लइ आवुं त्यांसुधी धीरज राखो.” एम कही सुंदरी घोमा उपर बेसी आकाशमार्गे थइ तुरत पोताना घरमां उतरि अने घोमाने गोखमां मूकी पोते जेटलामां लाम्वा लेवा माटे घरनी अंदर गइ, तेटलामां घोमो वायुना जोरथी पृथ्वी उपर पनी जागी गयो. हवे राजकन्या लाम्वा लइ आवी घोमाने जोवा लागी तो तेखे घोमाने पृथ्वी उपर पनी जागी गेलो दीगो; तेथी शोक करवा लागी के, “हाय हाय! दैवे मने ठेतरी, म्हाहं पूर्वनुं कर्म नदय आव्युं, ज्यारे दैव अनुकुळ होय त्यारे दुःख आवी पड्या ठतां पण पितानी पेठे रक्षण करे ठे अने दैव अनुकुळ न होय त्वारे मार्गमां रह्या होइए तोपण दुःखमां नांखी देठे. पति समुझे कांठे रह्या अने अहिं घोमो जागी पाड्यो, खरेखरो म्हारे माथे दुःखनो समूह आवी पड्यो.” आवी रीते शोक करती एवी सुंदरीए एवो अजिग्रह लीघो के, “ज्यारे हुं म्हा रा पतिने जोइश त्यारेज जोजन करीश.”

हवे अहिं समुझे कांठे रहेला कुलध्वजकुमारे बहुवार घया ठतां पोतानी स्त्रीने पाठी आवती न दीगो, तेथी विचार करवा लाग्यो के:--“ते हजुसुधी केम पाठी न आवी ! निश्चे

जतां आवतां तेने कोइ विद्याधर हरी गयो हशे.” आ प्रमाणे कुमार विचार करतो हतो, ए-
वामां अप्सरासमान दिव्यरूपवाळी विमानमां वेठेली कोइ विद्याधरी आकाशमार्गशी कुमा-
रनी पासे उतरी. तेवारे कुमार कुलध्वजे तेने पूठ्युं:—“हे ज्ञाग्यवती! तुं कोण तुं? क्यां
जाय ठे? अने अहिं शामाटे आवी ठे?” त्यारे विद्याधरीए कहुं:—“हे ज्ञाग्यवंत! सांजळ.
वैताढ्यपर्वतने विषे मणिनामनो विद्याधर रहे ठे, तेनी हुं कनकमाळानामनी पट्टराणी तुं.
म्हारा पतिने तेना शत्रुनए जोरजुलमशी केद कर्यो ठे, हुं त्यांशी नाशी जती हती, रस्तामां
अहिं तने जोइ हुं कामशी पीला पामुं तुं, माटे तुं पोताना संगरुप शीतळ जळशी मने शांत
कर. कामदेवना वाणोशी पीला पामती एवी हुं त्हारा शरणे आवी तुं.” कुमारे कहुं:—“हे
सुंदरी! म्हारे परस्त्रीनी साथे विषय करवानो नियम ठे, माटे ते व्रतने हुं प्राणांतसंकटमां
पण त्यजी नहिं दजं.” कुमारनां आवां वचन सांजळी विद्याधरस्त्रीए क्रोध करी पुष्प मंत्री
कुमारना माथा उपर मूक्यां, तेना प्रजावशी कुमार मूर्छा पामी गयो. पठी विद्याधरीए असं
झीपंचेंडियनी पेठे कुमारने उपानी लाकनानी पेठे समुझमां फेंकी दीधो. धिक्कार ठे! धिक्कार
ठे!! स्त्रीनुना निर्दयपणाने. आ वखते जळदेवीए कुमारने समुझमां परुतो दीगो, तेशी तेने

बे हाथवती जीली लीघो. जळदेवीना प्रजावथी विद्याधरीनी पुष्पविद्या नाश पामी, अने कुमार सावधान थयो; एटले जळदेवीए तेने समाचार पूठ्या. तेवारे कुमारे ते देवीने पोतानी सर्व वात कही. पठी जळदेवीए कह्युं:—“हे कुमार! तने धन्य ठे, जे तें परस्त्रीनो संग त्यजी देवानो नियम धारी राख्यो ठे. हे पुत्र! परस्त्रीना नियमथी हुं त्हाारा उपर प्रसन्न थइं तुं, मा ठे वरदान माग. कारण देवतानुं दर्शन फोगट थतुं नथी. कह्युं ठे के:—“दिवसनी विजळी निश्वे वरसाद करनारी होय ठे.” कुलध्वजकुमारे कह्युं:—“हे देवी! म्हारे निरंतर म्हारी पोतानी स्त्री साथे विषयसुख जोगवाय तेम करो; तजे परोपकार करवामां तत्पर ठो.” पठी जळदेवीए कुमारने त्यांथी उपानी राजकन्या सुंदरीना महेलमां पहेंचाळ्यो. त्यां कुमारे लाकमानो घोनो ज्ञागी गएलो अने तेथीज राजकन्याने रोती दीठी. कुलध्वजकुमार अने राजकन्यां सुंदरी मळ्यां तेथी तेमने बहु हर्ष थयो. हवे जळदेवीए फरी कह्युं:—“हे पुत्र! हमणां हुं त्हांरुं शुं काम करुं ते कहे?” त्यारे कुमारे कह्युं:—“हे मात! आ लाकमानो घोनो साजो करी आपो. पठी देवी पोतानी दिव्यशक्तिथी घोमाने साजो करी पोताने स्थानके चाली गइ. हवे दासना मुखथी कुमारनुं आवुं सांजळी विजयराजा बहु क्रोध पाम्यो, तेथी तेणे कु-

मारने मारवा माटे पोताना सैन्यने आज्ञा आपी. कुमारे लाकमाना घोडा उपर बेसी सर्व सैन्यने मारी नांख्युं. जेनुं पुण्य जागतुं होय ते तेने शुं डुक्कर होय ते? पठी राजा मनमां विचार करवा लाग्यो के, “में आ शुं अयोग्य काम आरंभ्युं ते? कन्या कोइने आपवी तो प रुशेज. आवो वर फरी क्यां मळशे?” आ प्रमाणे विचार करी तेणे प्रधानपुरुषोने मोकळी कुमारने बहु मान आप्युं अने पोतानी पुत्री तेनी साथे परणावी. पठी कुलध्वजकुमार विजय राजानी आज्ञा लइ स्त्रीसहित लाकमाना घोडा उपर बेसी पोताना देशतरफ चाली निकळ्यो.

अहिं अयोध्यानगरमां शंखराजाए पुत्रना वियोगथी ठमास गया एटले लाकमानो घोडो वनावनार सुतारने मारी नांखवानी पोताना सुन्नटोने आज्ञा आपी, अने नगरनी बहार सुतारने वाळी देवा माटे म्होटी चिता तैयार करावी. कह्युं ते के:—“क्रोध पामेलो राजा यमराज सरखो आय ते, अने प्रसन्न झएलो राजा कुबेर सरखो आय ते.” पठी राजपुरुषो सुतारने बांधी चितानी पासे लाव्या अने जेटलामां तेने उपानी चितामां नांखी देवानी तैयारी करे ते, तेटलामां राजाए पोताना पुत्रने स्त्रीसहित आकाशमार्गेथी आवतो जोयो. राजकुमार तरत आकाशमार्गथी उतर्यो. पुत्रना आववाथी राजा बहु हर्ष पाभ्यो. पठी राजा कु-

मारने अने सुतारने वार्जात्रोना शब्दथी म्होटो उत्सव करी नगरमां तेनी गयो. अनुक्रमे शं-
खराजा मृत्यु पाण्या. तेना राज्यसिंहासने कुलध्वजकुमार बेठो अने भुवनमंजरीने पट्टराणीपद
आपी तेनी साथे विषयसुख जोगवतो राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना वनने विषे परिवारसहित केवळज्ञानी समवसर्या, ते वखते मा-
ळीना मुखथी केवळीनुं आववुं सांजळी राजाकुलध्वज तेमने वंदना करवा गयो; त्यां धर्म सां-
जळी प्रतिबोध प्रामेला तेणे पुत्रने राज्य सोंपी विधिथी गुरुपासे ढीका लीधी. पठी ते कुलध्वज
मुनि संसारने बंधीखानासमान मानता ठता अनित्यजावना जाववा लाग्या. ते आ प्रमाणे:-

लहमी चपळ ठे, सुख थोडुं ठे अने शरीर नाशवंत ठे, तो हुं धर्मने विषे शामाटे उद्यम
न करुं? मृत्यु अवश्य थवानुं ठे, रेहेंटना न्यायथी वारंवार जन्म अने मृत्युनो बहु क्लेश ठे,
विश्वमां जमता एवा मनरुप दुष्टघोनाए सघळुं वश करी लीधुं ठे, जेणे दुर्जेय एवा कषा-
यो जीत्या ठे, ते उत्तम ठे.” आ प्रमाणे शुद्ध जावथी जावित चित्तवाळा तेमने शुक्लध्यानथी
केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. अनुक्रमे जव्यजीवोने प्रतिबोध पमानी ते कुलध्वजमुनि मुक्तिपद
पाण्या. ॥ इति कुलध्वजनी कथा. ॥

श्री महावीरप्रभु कुंरुकोलिक श्रावकने कहे ठे केः—“हे ज्ञव्यजनो ! तमे कुलध्वजकुमा रनी पेठे निर्मळ एवा शीलव्रतने पाळी ञट मुक्तिसुख मेळवो.” आवो धर्मउपदेश सांजळी कुंरुकोलिक श्रावक वारप्रकारने श्रावकधर्म धारण करी तथा जीवाजीवादि नवतत्वोने जा णो हर्षश्री जिनेश्वरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर आब्यो. पंठी मायाशल्यरहित एवो ते कुं रुकोलिकश्रावक उत्तम रीते जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस अशोकवामीमां वपोरने वखते एक शिला उपर उत्तरासंग अने नामवाळी वींटी मूकी कुंरुकोलिक सामायिक करतो ठतो शुज्ज ध्यान धरतो हतो; ते वखते कोइ एक देवता प्रगट अइ तेनुं उत्तरासंग अने वींटी लइ आकाशमां गयो. पंठी तेणे ते श्रावकने कहुं केः—“हे कुंरुकोलिक! मंखलीपुत्रनो धर्म सारो ठे; कारण तेमां उत्थान, कर्म, वीर्य, अने पु रुपाकार नथी. उत्थान ते तप संयम विगेरे, गमज अने लज्जादिकमां कर्म रह्युं ठे. वीर्य ते जीव तथा शरीरनुं बळ अने पुरुपाकार ते पोतानुं कार्य करवामां पराक्रम. ए चार विना जी वोना सर्व कार्य सिद्धि आय ठे. जेनाथी सर्वे ज्ञावो पोताना स्वरुपमां रहेला ठे. हे कुंरुकोलि क ! हवे पंठी त्हारे एम न कहेवुं के उत्थानादिकश्रीज कार्यसिद्धि आय ठे. कहुं ठे केः—

प्राप्तव्यो नियतिवलाश्रयेण योऽर्थः, सोऽवश्यं ज्वति नृणां शुन्नोऽशुन्नोवा;
जूनानां महति कृतेऽपि हि प्रयत्ने, ना ज्ञाव्यं ज्वति न ज्ञाविनोऽस्ति नाशः ॥

ज्ञावार्थः—प्रारब्धना योग्नी माणासने जे कांइ साहं अथवा खोटुं अवाभुं ठे ते निश्चे थाय
ठे. प्राणीनु म्होटो उद्यम करे तोपण जे अवानुं नथी ते अतुं नथी अने जे अवानुं ठे ते अथा
विना रहेतुं नथी.

न हि ज्वति यन्न ज्ञाव्यं, ज्वति च ज्ञाव्यं विनापि यत्नेन ॥

करतलगतमपि मश्यति, यस्य तु ज्वितव्यता नास्ति ॥

ज्ञावार्थः—जे अवानुं नथी ते अतुं नथी अने जे अवानुं ठे ते प्रयास विना पण थाय ठे.
जे वस्तु रहेवानी नथी ते हाथमां होय तोपण जती रहे ठे.

माटे मंखलीपुत्र गोशाळानो धर्म सारो ठे अने वर्द्धमाननो कहेलो धर्म सारो नथी. का-
रण मंखलीपुत्रना धर्मने विषे उत्थान, पुरुषाकार विना पण कार्यसिद्धि थाय ठे, अने ज्ञावो
अनियत ठे; माटे वर्द्धमाननो धर्म सारो नथी. ”

देवतानां ज्ञावां वचन सांजळी जिनधर्मथी ज्ञावित आत्मावाळा कुंरुकोलिकश्रावके देव-

ताने कह्युं:—“हे देव! तें जे मंखलीपुत्रनो उत्थानादि ज्ञावविनानो धर्म सारो अने श्री वीर-
 जिनेश्वरमो उत्थानादि ज्ञाववाळो धर्म खोटो एम कह्युं, ते युक्तिवाळुं देख्यातुं नथी. उत्थानादि
 विना कार्यसिद्धि अती नथी, अने जो पुरुषाकारविना कार्यसिद्धि छाय ठेतो तें देवसमृद्धि शी
 रीते मेळवी? जो संयमादि विना पण देवसमृद्धि मळे ठेतो संसारमां रहेला सर्वे जीवो देवस
 मृद्धिवाळा थवा जोडए! अरे देव! आ संसारमां केटलाक जीवो सुखी देखाय ठे अने केटला
 क जीवो दुःखी देखाय ठे, तेनुं शुं कारण हशे? जो सर्वे ज्ञावो पोत्ताना स्वरूपने पाप्मेदा
 होय तो निश्चे ते सर्वेना पर्यायवो फेरफार न थवो जोडए. हे देव! पूर्वजन्मे तप करी अने सं-
 यम पाळी तें देवपणुं प्राप्त कर्युं तो थवी कहे पदार्थोनुं निश्चयपणुं शी रीते रह्युं? तें ‘श्री व-
 र्द्धमानजिनेश्वरनो धर्म खोटो अने गोशाळानो धर्म सारो ठे.’ एम कह्युं ते खोटुं ठे. जिनेश्व-
 रनो कहेलो धर्म तत्वरूप अने गोशाळानो कहेलो धर्म असत्यरूप ठे. ते वन्नेमां मेरु अने सर
 सव जेटलुं अंतर ठे. तेम जिनधर्ममां अने वीजा धर्ममां पण तेटलुंज अंतर ठे. हे देव! कयो
 धर्म मिथ्या ठे ते वात तुं पोत्तेज विचररी जो. कारण तुं अमाराथी वधारे ज्ञानवाळो ठे.
 कह्युं ठे के:—

बुद्धेः फलं तत्त्वविचारणं च, देहस्य सारं व्रतधारणं च ॥

अर्थस्य सारं किल पात्रदानं, वाचां फलं प्रीतिकरं नराणाम् ॥

ज्ञावार्थः—तत्वनो विचारकरवो ए बुद्धिनुं फळ ठे; व्रत पाळवुं ए देहनुं सत्व ठे; पात्रने दान आपवुं ते धननी श्रेष्ठता ठे अने माणसोने विषे प्रीति करवी ए वाणीनुं फळ ठे.”

इत्यादि कुंभकोलिकना वचनश्री देवता बोलतो बंध थड गयो, मनमां शंका पामी गयो, अने उत्तर आपवा जरा पण समर्थ थयो नहीं. पढी एनाश्री हुं हारी गयो एवा विचारश्री मनमां खेद पामतो ते देवता नामवाळी वींटी अने उत्तरासंगनुं लुगनुं ए वत्रे वस्तु मूकी पो ताने स्थानके चाळ्यो गयो.

आ वखते श्री वर्द्धमानस्वामी तेज कांपिळ्यनगरना शिवावर्तकनामना चैत्यने विषे सम वसर्या. देवतानुं ए समवसरण रच्युं. ते वखते कुंभकोलिक जिनेश्वरने समवसरेला जाणी वंदना करवा गयो, त्यां ते जिनेश्वरने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके वेठो. धर्मदेशनाने अंते श्रीवीरजिनेश्वरे देव दानवनी सज्जामां कुंभकोलिकने कह्युं केः—“हे श्राव-
क! तुं वपोर वखते अशोकवाम्नीमां शीला उपर वेठो हतो, ते वखते एक देवता प्रगट थयो;

तेणे ल्हारा नामवाळी वींटी अने लुगसुं वने वस्तु लइ जिनधर्मनी निंदा करी अने मंखलीपुत्रना धर्मनां वखाण कर्यां. पठी तें युक्तिवने देवताने बोलतो बंध करी दीधो अने जिनधर्मनी स्थापना करी तेश्री तुं कृतार्थ अयो तुं, पुण्यवंत अयोतुं, तें एक गृहस्थे पण भिख्याइष्टिदेवताने जीत्यो.” आ प्रमाणे तेनां वखाण करी वीरजिनेश्वरे साधु साध्वीजने पोतानी पासे बोलावीने कसुं केः—“हे महाज्ञागो ! गृहस्थ एवा कुंरुकोलिके भिख्याइष्टी एवा देवताने प्रभवने करीने बोलतो बंध करी दीधो. वारअंगना जाण साधुज प्रभवने परतीर्धीजने उत्तर आपी शके नहीं तेवा करी देवामां समर्थ आय ठे.” श्री वीरप्रभुनां ते वचनने प्रमाण करी तप संयमने विषे प्रीतिवाळा ते साधुजए विहार कर्यो अने कुंरुकोलिकश्रावक पण प्रभो पूठी तथा तेनां श्री जिनराजना मुखश्री अर्थ विचार जाणी वंदना करी पोताने घेर आव्यो. जिनेश्वर प्रभुए पण वीजे विहार कर्यो.

पठी कुंरुकोलिकश्रावके चौद वर्षसुधी जिनधर्मनी आराधना करी पंदरमे वर्षे वैराग्यवंत अएला तेणे म्होटा पुत्रने घरनो ज्ञार सोंपी आणंदश्रावकनी पेठे विधिवने अगीयार पडिमा वही ठेवट वीस वर्ष सुधी जिनधर्म पाळी, आराधना करी, सर्व जीवोने खमावी, श्री

वीरप्रभुनुं स्मरण करता अने मुखशी पंचपरमेष्ठीनो जप करता एवा ते कुंरुकोलिकश्रावके एक मासना अनशनशी काळ करी पहेला देवलोकने विषे अरुणप्रज्ञ विमानमां चार पळ्यो पम आयुष्यवाळुं देवपद प्राप्त कर्युं.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूठ्युं:-“हे जगवन् ! ते कुंरुकोलिकश्रावक त्यांशी चवीने क्यां जशे ?” तेवारे जगवाने कहुं:-“हे गौतम ! कुंरुकोलिकश्रावक त्यांशी चवी प्रहावि-देहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे.” आ कुंरुकोलिक श्रावकनुं चरित्र सांजळी जंवूस्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने नमस्कार कर्यो.

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नवान्नगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां कुंरुकोलिकश्रावकने प्रतिबोध
नामनो ठठे उल्लास संपूर्ण अयो ॥

॥ उद्वास ७ मो ॥

॥ सद्वालपुत्रश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री मुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ सातमा सद्वालपुत्रश्रावकनुं चरित्र कहे ठे.
आ जंबूद्वीपमां नरतक्षेत्रने विषे पोह्लासनामनुं नगर ठे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा
राज्य करतो हतो; ते नगरनी व्हार सहस्रवननामनुं वन ठे. ते पोह्लासनगरमां सद्वालपुत्र
नामनो कुंजार रहेतो हतो, ते गोशाळानो श्रावक हतो; तेमज पोताना मतमां बहु कुशळ
हतो. सद्वालपुत्र गोशाळाए कहेलो धर्म पाळतो हतो, ते बहु धनवान् हतो. व्याजे, वेपारमां
अने निधानरुपे नूमिमां तेने एक एक क्रोड धन हतुं. तेना घरने विषे एक गोकुळ हतुं; बीजी
पण बहु समृद्धि हती. सद्वालपुत्रने शुद्ध शीलथी पवित्र शरीरवाळी अग्निमित्रा नामनी स्त्री
हती. ते सद्वालपुत्रनी नगरनी व्हार पांचसैं डुकानो वासणानी हती, तेमां तेनां पांचसैं
माणसो वेपार करतां हतां. नवां वासणो पण वनावतां अने वेचतां. इत्यादि कामो तेनां बी
जां माणसो करतां हतां. वळी तेनां बीजां केटलांक भाणसो वासणो लइ लइ नगरमां राज-

वीरप्रभुनुं स्मरण करता अने सुखशी पंचपरमेष्ठीनो जप करता एवा ते कुंरुकोलिकश्रावके एक मासना अनशनशी काळ करी पहिला देवलोकने विधे अरुणप्रज्ञ विमानमां चार पट्यो पम आयुष्यवाळुं देवपद प्राप्त कर्युं.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूठ्युं:—“हे जगवन् ! ते कुंरुकोलिकश्रावक त्यांशी चवीने क्यां जशे ?” तेवारे जगवाने कहुं:—“हे गौतम ! कुंरुकोलिकश्रावक त्यांशी चवी महावि-
देहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे.” आ कुंरुकोलिक श्रावकनुं चरित्र सांजळी जंबूश्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने नमस्कार कर्यो.

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नलाजगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां कुंरुकोलिकश्रावकने प्रतिबोध
नामनो उद्यो उद्भास संपूर्ण श्रयो ॥

॥ उद्घास ७ मो ॥

॥ सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ सातमा सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र कहे ठे.
आ जंबूद्वीपमां ज्जरतक्षेत्रने विषे पोह्लासनामनुं नगर ठे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा
राज्य करतो हतो; ते नगरनी बंदार सहस्रवननामनुं वन ठे. ते पोह्लासनगरमां सद्दालपुत्र
नामनो कुंजार रहेतो हतो, ते गोशाळानो श्रावक हतो; तेमज पोताना मतमां बहु कुशळ
हतो. सद्दालपुत्र गोशाळाए कहेलो धर्म पाळतो हतो, ते बहु धनवान् हतो. व्याजे, वेपारमां
अने निधानरुषे जूमिमां तेने एकएक क्रोध धन हतुं. तेना घरने विषे एक गोकुळ हतुं; बीजा
पण बहु समृद्धि हती. सद्दालपुत्रने शुद्ध शीलथी पवित्र शरीरवाळी अग्निमित्रा नामनी स्त्री
हती. ते सद्दालपुत्रनी नगरनी बंदार पांचसें दुकानो वासणी हती, तेमां तेनां पांचसें
माणसो वेपार करतां हतां. नवां वासणो पण वनावतां अने वेचतां. शत्यादि कामो तेनां बी
जां माणसो करतां हतां. वळी तेनां बीजां केटलांक माणसो वासणो लइ लइ नगरमां राज-

मार्ग बेसीने वेचतां हतां.

एक दिवस सद्दालपुत्र अशोकवानीमां बेगो हतो, एवामां कोइ देवताए प्रगट अइ तेने कहुं:—“हे सद्दालपुत्र! काल सवारे सम्यक् ज्ञान दर्शनना धारणहार श्री अरिहंतप्रभु समवसरसे, ते पोते केवळी, सर्वज्ञ अने त्रणलोकने पूज्य ठे; वळी कर्मबंधनथी मुक्त अएला ठे. तेथी ते वंदना करवायोग्य अने जगतने विषे पूज्य एवा प्रभुने तुं वंदना करजे. नमस्कार करजे. अने पाट, पाटली, शय्या वहोरवानुं निमंत्रण करजे.” आ प्रमाणे देवता तेने एक बे वार कही अंतर्ध्यान अइ गयो. पढी सद्दालपुत्र विचार करवा लाग्यो के, “सवारे उत्पन्न अयुं ठे ज्ञान अने दर्शन जेम्हने एवा म्हारा गुरु आवशे, एटले हुं तेमनी वंदना पूजा करी पाट, पाटली, शय्या विगेरे वहोराववानुं निमंत्रण करीशं.” आ प्रमाणे ते विचार करतो हतो एवामां सवारे श्री वर्द्धमानस्वामी समवसर्या. राजादि सर्व लोको तेमने वंदना करवा गया. तेवारे सद्दालपुत्र पण जिनेश्वरने समवसरेला जाणी मनमां विचार करवा लाग्यो:—“आ वीरजिनेश्वर पासे जइ हुं तेमने वंदना करूं.” आ प्रमाणे विचार करी, स्नान करी, पवित्र लुगमां पहेरी, पालखीमां बेसी म्होटी समृद्धिथी जिनेश्वरप्रभु पासे आव्यो, अने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना

करी तेमनी आगळ बेठो. पठी प्रभुए मधुरवाणीशी धर्म उपदेश आप्यो के:—“हे जगज्जनो!
 धर्मने विषे प्रीति करवी, विषयाने त्याग करवा, कषायने ठोमी देवा, गुणने विषे प्रेम राख-
 वो अने धर्मक्रियांमां प्रमाद न करवो; ए सर्व उत्तमगतिना उपाय ठे.” धर्मउपदेश पूर्ण थ-
 या पठी जिनेश्वरे सद्दालपुत्रने कहुं:—हे सद्दालपुत्र! गया दिवसे त्हारी पासो कोइएक देवताए
 प्रगट थइ एम कहुं के, “सवारे सर्वइ एवा जिनेश्वर अहिं आवशे, ते देव अने दानवोने वं-
 दना करवायोग्य ठे, तेथी तुं तेमनी पासो जइ वंदना करजे, नमस्कार करजे, पाट, पाटला,
 शय्या, संथारो आपवानुं निमंत्रण करजे.” आ प्रमाणे कही देवता गयो एटले तुं मनमां वि-
 चार करवा लाग्यो के, “तेज लक्षणवाळा म्हारा धर्माचार्य गोशाळक अहिं आवशे.” वीरप्र-
 भुनां आवां वचन सांजळी सद्दालपुत्र मनमां विचार करवा लाग्यो के, “निश्चे वरुडमानस्वा-
 मीज सर्वइ, अर्हंत, जिन अने महिमावंत ठे. देवताए जे कह्या हता ते सर्व गुणो आमने विषे
 देखाय ठे, तो पुण्यना हेतु माटे एमने पाट, पाटली शय्या विगेरे वहोरवानुं निमंत्रण करुं.”
 आवी रीते विचार करी सद्दालपुत्रे वीरप्रभुने नमस्कार करीने विनंती करी के:—“हे जगवन्!
 पोह्लासपुरमां म्हारां कुंजारनां पांचसें हाट ठे, माटे हे जगवंत! प्रातिहार्य, पादपीठ, शय्या

विगेरे वहोरी म्हारा नपर अनुग्रह करो.” तेनां आवां वचनथी श्री वर्द्धमानस्वामी तेनी पासे थी प्रातिहार्य, शय्या, संथारो विगेरे वहोरी तेने प्रतिबोध करवा माटे त्यांज रह्या.

एक दिवस सद्दालपुत्र काचां वासणो तमके मूकतो हतो, एवामां जिनेश्वरे तेने प्रतिबोध करवा माटे कहुं:—“हे सद्दालपुत्र ! ते आ वासणो शी रीते बनाव्यां” तेवारे मंखलीपुत्र गोशाळाना धर्मने विषे प्रतिवाळा सद्दालपुत्रे कहुं:—“हे जगवन् ! खाणथी माटी लावी तेने पाणीथी पलाळी मशळी पींमा करुं तुं, पढी तेने चाक नपर चहावी नपरनो जोग जूदो जू दो करतो घमा विगेरे वासणो बनावुं तुं,” त्यारे श्री वीरप्रभुए कहुं:—“हे सद्दालपुत्र ! आ घमा विगेरे वासणो पुरुषाजिमान अने पराक्रम विना वने ठे ?” सद्दालपुत्रे कहुं:— “हे जग वन् ! आ घमा विगेरे वासणो उत्थानादि विना थाय ठे, जेमां उत्थानादि थतुं नथी ते पदार्थ जगतमां शाश्वता कहेवाय ठे.” पढी जगवाने कहुं:—“हे सद्दालपुत्र ! कोइ पुरुष त्हारां वासणोने फोदी नांखे, जूदां जूदां फेंकी दे, वळी त्हारा नपर कोष पामेलो कोइ पुरुष त्हारी अग्निमित्रा स्त्रीनी साथे बहु जोग जोगवे तो हे मंखलिपुत्रना जक्त ! ते पुत्रपने तुं शुं शिळा करे ?” त्यारे सद्दालपुत्रे कहुं:—“हे जगवंत ! ते पुरुषने हुं तिरस्कारुं, बांधुं, मारुं, गाळो देनुं,

विटंबना पमासुं.” वळी जगवाने कहुं:—“हे सदात्तपुत्र ! त्हारी अग्निमित्रा ह्मीनी साथे कोइ पण जोग न जोगवे, वासणोने फोमी नांखे नहीं; तेम चोरी जाय नहीं, तोपण ते पुरुषने तुं तिरस्कार कर, बांध, मार अने गाळो दे तो ते पुरुषमां पराक्रमादि जावो अनियतपणाथी नथी ? जो कोइ पुरुष त्हारां वासणो फोमी नांखे अने अग्निमित्राने जोगवे तो ते पुरुषने तुं तिरस्कार कर, तामन कर, अने कहे ठे एम के उत्थान पुरुषकारादि जावो लोकमां अनियत (अशाश्वत) ठे. हे सदात्तपुत्र ! आ उपरथी त्हारुं कहेवुं पण जूडुं थयुं. जे वस्तु थवानो होथ ते थय ठे ठतां तुं घमा विगेरेनो जंग करनारने बांधवानुं अने वध करवानुं कहे ठे.

श्री वीरप्रभुनां आवां वचन सांजळी सत्यवादी सदात्तपुत्रनो मिथ्यात्वरूप महा अंधकार नाश पामी गयो, तेथी ते मनमां विचार करवा लाग्यो:—“पुरुषाजिमान अने पराक्रम विना कार्यसिद्धि देखाती नथी. लोकमां श्री वर्द्धमाने निरुपण करेलो धर्म सत्य ठे अने गोशाळाए क हेलो धर्म असत्य ठे.” पठी तेणे प्रतिबोध पामी जिनेश्वरने कहुं के:—“हे परमेश्वर ! हुं आपना मुखथी शुद्धधर्म सांजळवानी इच्छा राखुं तुं.” तेदारे प्रभुए धर्मोपदेश आप्यो. ते आ प्रमाणे:—

पुरुषने धर्म, अर्थ अने काम एवां त्रण अर्थो होय ठे, तेमां धर्मथी अर्थ अने काम प्राप्त

प्राय ठे; माटे ते त्रणमां धर्म मुख्य ठे. धर्मथी माणसने सौत्राग्य, उत्तम कुळमां जन्म, प-
रोपकारबुद्धि, निर्मळमति अने उत्तमज्ञोगो मळे ठे. ते धर्म जिनेश्वरोए बे प्रकारनो कह्यो ठे.
एक साधुधर्म अने बीजो श्रावकधर्म. तेमां तपरुप धनवाळा अने बंधनथी मुक्त थएला एवा
साधुनुनो पंचमहाव्रतरुप धर्म ठे अने श्रावकोनो समकीतमूल धर्म ठे. ते धर्म पांच अणुं व्रत
अने सात शिक्षाव्रत एवा जेदथी बार प्रकारनो ठे; ए वने प्रकारनो धर्म दुष्ट एवा आवप्रका-
रना कर्मनो क्षय करवानुं कारण ठे, एम जिनेश्वरोए कह्युं ठे. तप पण बाह्य अने अच्यंतर
एवा जेदथी बार प्रकारनुं ठे. जे माणसो ज्ञावथी थोमुं पण तप करे ठे, ते दामन्नकनी पेंठे
वने लोकमां सर्व प्रकारनी लक्ष्मीनुं पात्र थाय ठे. ते दामन्नकनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ तपव्रत उपर दामन्नकनी कथा ॥

आ जरतक्षेत्रना राजपुरनामना नगरमां एक कुळपुत्र रहेतो हतो, तेने जिनदासनामनो
श्रावक मित्र हतो. एक दिवस जिनदासश्रावक कुळपुत्रने साधु पासे लइ गयो, ते वखते सा
धुए जिनप्रणित धर्मउपदेश आप्यो. कुळपुत्रे ते धर्म सांजळी मांठलाना मांसनुं गुरु पासे
पञ्चस्काण लीधुं. पठी ते कुळपुत्र जव्यरीतीथी शुद्ध ज्ञाववमे व्रत पाळवा लाग्यो. कोइ वखते

ते देशमां डुकाळ पड्यो, तेथीं सर्वे लोक जूखथी पीमा पामता उता मांढलां अने मांसनुं ज
 ळण करवा लाग्या. त्यारे कुलपुत्रनी स्त्रीए पोताना पतिने कहुं:—“हे सत्पुरुष! आ तमारां
 वाळको जूखथी पीमा पामे ठे, तेथीं ते मृत्यु पामवा जेवां अइ गयां ठे तोपण तमे शामाटे
 निश्चित अइने वेग ठे? मांढलां लइ आवो के जेथी तेज जळण करे.” तेवारे कुलपुत्रे कहुं.
 “पुत्रो मरो के जीवो, परंतु हुं मांढलां काढवा नहीं जाउं.” पठी तेने तेना शाळान हाथ प-
 कमी नदीने कांठे लइ गया अने हाथमां जाळ आपीने कहुं के, “मांढलां काढो.” एटले कु-
 लपुत्रे परवशपणाथी नदीमां जाळ नांखीने काढी तो तेमां बहु मांढलां आव्यां, ते जोइ तेणे
 वे त्रणवार फरी जाळ पाणीमां नांखीने काढी अने दयाथी ते मनमां विचार करवा लाग्यो
 के, “कुटुंबने माटे करेलुं पाप पण पाप करनारने नरकना कूवामां नांखे ठे, अने आ शरीर
 तो अवश्य नाशवंत ठे; आ म्हारुं शरीर मळमूत्रने धारण करनारुं ठे तो तेने माटे आ दीन
 हीन मांढलांने शामाटे फोगट नाश पमारुं? जेवी रीते म्हारो जीव मने वहालो ठे, तेवी
 रीते सर्वे प्राणीजने पोतानो जीव वहालो ठे; तेथीं हुं पोताना जीवने माटे परजीवोनो शा-
 माटे घात करुं? आ प्रमाणे विचार करी ते पुण्यात्मा कुलपुत्र घेर आवी अनशन लइ, चो-

राशीलाख जीवोन खमावी श्री परमेष्ठीमंत्रनो जाप करतां काळ करी राजगृहनगरमां म-
णियारशेठना घरे पुत्ररूपे उत्पन्न थयो. बारमे दिवसे पिताए उत्सव करीने ते पुत्रनुं दामन्नक
एवुं नाम पाम्युं. अनुक्रमे लालनपालन करातो एवो ते पुत्र आठवर्षनो थयो.

एकदा ते शेठना घरमां मरकीनो रोग चाळयो तेथी तेना घरनां दामन्नक पुत्र विना बी-
जां सवळां माणसो मरी गयां. दामन्नक पोताना घरमांथी निकळी सागरशेठना घरे गयो,
ते शेठे तेने पोताना घेर राखयो तेथी ते त्यां सुखेरह्यो. एक दिवस सागरशेठने घेर वे साधुनुं
वहोरवा आव्या, त्यां म्होटा साधुए ते दामन्नकने जोइ न्हाना साधुने कहुं के, “आ बाळक
आ शेठना घरनो मालीक अशे.” मुनिनुं आ वचन घरना मालीक सागरशेठे सांजळ्युं, तेथी
ते खेद पामी विचार करवा लाग्यो के:—“म्हारा पुत्र गुणवान अने विद्वान ठे वतां आ बाळ
क म्हाश घरनो मालीक शी रीते अशे? जो ए बाळक म्हारा घरनो मालीक थयो तो म्हासुं
म्होडुं कुळ गयुं एमज समजवुं; माटे आ बाळकने कोइपण नुपायथी मारी नांखुं.”

आ प्रमाणे विचार करी सागरशेठे एक चंदावने बोलावी तेने ते पुत्र मारी नांखवा मा
टे सोंप्यो. चंदाव तेने वनमां दूर लइ गयो अने उत्तम लक्षणवाळा ते पुरुवने जोइ विचार

करवा लाग्यो के, “आ बाळके ते शेठनुं शुं बगाम्युं हशे के जे आने मरावी नांखे ठे. धिक्कार ठे! धिक्कार ठे!! ते शेठने. हुं आ बाळकने नहीं मारी नांखुं.” आवी रीते विचार करी चंदा ले ते दामन्नकनी दचली आंगळी कापीने कह्युं के:—“हे बाळक! अहिंथी नासी जा, जो पागे आव्यो तो जीवथी मारी नांखीश.” पठी बाळक दामन्नक जय पामी वनमां नासी गयो. रस्तामां तेने कोइ गोवाळे दीगो, तेथी तेणे तेने पोतानी पासे बोलावीने कह्युं के, “हे बाळक! तुं जय न पामीश” एम कही तेने पोतानी पासे राख्यो अने शांत कर्यो. गोवाळ अपुत्र हतो तेथी तेणे पुण्यना वशथी दामन्नकने पुत्र करीने राख्यो. दामन्नक पण सुखे तेना घरने विपे रही गायो चारतो अनुक्रमे यौवनवस्था पास्यो.

एक दिवस सागरशेठ गोकुळ जोवा माटे गयो, त्यां ते दामन्नकने जोइ विस्मय पास्यो अने विचार करवा लाग्यो के, “देवना सरखुं रुप धारण करनारो आ कोण ठे?” पठी तेणे गोकुळमां रहेनारा माणसने पूठ्युं के, “आ कोनो ठोकरो ठे?” त्यारे ते गोवाळीआलुए कह्युं:—“शेठ! ए बाळक अनाश्र अने एकलो अहिं आव्यो हतो, एने तमारा गोवाळे पुत्र करी राखेलो ठे.”

गोवाळीयानां आवां वचन सांजळी सागरशेठे विचार्युं के, “निश्चे ते बाळक आ पोतेज हतो.” पठी तेणे मनमां कांइ विचारी एक चीठी लखी दामन्नकने आपीने कहुं:—“हे जला माणस! तुं आ चीठी म्हारा घेर म्हारा पुत्रने आपो आव.” दामन्नक शेठनी चीठी लइ चा-
ढ्यो अने अनुक्रमे राजपुरनगरनी पासे आवी पहोंच्यो; त्यां ते थाकी गयेलो होवाशी एक देवमंदिरमां सूतो. आ वखते सागरशेठनी पुत्री विषा देवपूजवा माटे त्यां आवी. ते जेटला मां देवपूजा करी पाठी वळो, तेटलामां तेणे दामन्नकने सूतेलो दीठो; तेमज तेनी पाघरीयां पोताना पितानी लखेलो चीठी पण दीठी. विषाए ते चीठी लइ वांची तो तेमां एवुं लख्युं हतुं के, “हे पुत्र! आ चीठी वांची आ कुमारने (विषं) विष देवुं.” चीठी वांची विषा विचार करवा लागी:—“हाय हाय! म्हारा पिताए आ चंमाल काम शुं आरंघ्युं! एने विष आपवुं योग्य नथो पण विषा आपवी योग्य ठे.” एम धारी विषाए ष अक्षर उपर रहेला मींमाने का ठी नांखी पोतानी आंखना काजळशी ष अक्षरनो षा अक्षर करी दीधो. पठी चीठी बंध करी जेम हती तेम मूकी ते पोताने घेर आवी. थोनीवार पठी दामन्नक जागी उठ्यो अने तेणे सा गरशेठने घेर आवी तेना पुत्रने चीठी आपी. शेठना पुत्रे योग्यवर जाणी तेमज ते दीवसे

सुन्न लग्न होवाथी गीत अने वार्जोत्रोना महोत्सवपूर्वक ते दामन्नकनी साथे विधानुं लग्न कर्युं. पठी शेठ घेर आव्यो तो तेणे दामन्नकने पोतानी पुत्री परणेलो दीठो, तेथी ते वज्र थ्री घायल थया जेवो दनी गयो अने विचारवा लाग्यो के, “हाय हाय! में धार्युं हतुं कांइ अने दैवे कर्युं कांइ! तोपण हुं एने मारी नांखीश.” आवी रीते विचार करी तेणे पोताना से वकोने कह्युं:—“हे सुन्नटो! आ म्हारा जमाइने मारी नांखवो ठे, माटे तेनो कांइ उपाय शोधता रहेजो.” शेठनुं वचन सुन्नटोए प्रमाण कर्युं. पठी सुन्नटो उपाय शोधवा लाग्या, परंतु तेना पुण्यना प्रवळपणाथी कांइ उपाय हाथ आवे नहीं.

एक दिवस मित्रना घेर नाटक थतुं हतुं, त्यां दामन्नक जोवा गयो हतो. अर्धी रात पठी ते घेर आव्यो तो वारणां बंध हतां, तेथी ते वार परसाळमां खाटलामां जागतो सूतो. हवे शेठना सुन्नटो तेने त्यां सूतेलो जोइ परस्पर कहेवा लाग्या के, “शेठने पूठिने एने मारी नांखीए.” पठी तेउ शेठने पूठवा माटे गया अने त्यां जमाइनी इकीकत कही. तेवारे शेठे कह्युं:—“हे सुन्नटो! ऊट त्यां जइ तेने मारी नांखो.” शेठनी रजा लइ सुन्नटो हथीयार लइ जेटलामा त्यां आव्या, तेटलामां दामन्नक मांकरु कररुता होवाथी उंध न आववाने लीधेत्यां

श्री उठी मित्रने घेर जइ सूइ रह्यो अने तेनी जग्याए अज्ञाग्यना योगश्री शेठनो पुत्र नाटक जोइ आवीने सूतो, तेथी सूतेला शेठना पुत्रने सुन्नटोए दामन्नक धारी मारी नांख्यो अने प-
ठी तेउ पोताने ठेकाणे चाळ्या गया. सवारे लोकोए सागरशेठना पुत्रने मारी नांखेलो जोइ
“हाय हाय! कोइए सागरदत्तशेठना पुत्रने मारी नांख्यो ठे.” एम कहेवा लाग्या. आ वात सागरशेठे सांझळी तेथी ते अने तेनी स्त्री वने जणां ठाती फाटी जवाथी भृत्यु पाम्यां. पठी राजाए दामन्नकने सागरशेठना घरनो मालीक कर्यो. पूर्वे करेला तपना प्रज्ञावथी तेने सघ-
ळी जोगसामग्री मळी.

एक दिवस दामन्नक सोनाना सिंहासन उपर वेठो हतो, एवामां नाचकरनारा लोकोए आ-
वीने तेनी पासे नाच कर्यो; त्यां एक जणे नाच करतां एक गाथा कही. ते आ प्रमाणे:—

अणुपुरवमावहंतावि—अणत्वा तस्य बहु गुणा हुंति ॥

सुदुहकष्टपमत्त जस्स कथंतो वहइ पस्कं ॥

ज्ञावार्थ:—जेनो पक्ष यमराजाए करेलो ठे ते पुरुषने उपरानुपर आवी पमता अनर्थो बहु
गुणकारी आय ठे, तो पठी तेने सुख अने दुःख क्यांशीज होय? अर्थात् नज होय.

आ गाथा सांजळी प्रसन्न अएला दामन्नके तेने एकलाख सोनाम्होरो आपी. आवी रीते
 तेणे ते नाच करनारने त्रणवार त्रणलाख सोनाम्होरो आपी. आ वात राजाए सांजळी, तेथी
 तेणे दामन्नकने पूठ्युं एटले दामन्नके खरीवात कही. पठी दामन्नकने राजाए शेठपद आप्युं.
 अनुक्रमे दामन्नक साधुना वचनथी धर्मकार्य करी देवलोकमां गयो, त्यांथी चवी आ मनुष्य
 ज्ञव पामी केवळज्ञान उत्पन्न करी मुक्तिपद पामशे. दामन्नकनी पेठे थोरुं पण तप करनारा
 पुरुषो आलोकनां सुख जोगवी थोनाकाळमां मुक्तिसुख पामे ठे. ॥ इति दामन्नकनी कथा ॥

आ प्रमाणे जिनेश्वरना मुखथी वे प्रकारनो धर्म सांजळी सद्दालपुत्रे जिनेश्वरने कहुं:—
 “हे प्रजो ! हुं पांच महाव्रतनो जार नपामवा समर्थ नथी, माटे मने समकितसहितश्रावक
 धर्म आपो.” पठी ते सद्दालपुत्र आणंदश्रावकनी पेठे जावथी श्रावकधर्म आदरी तेमज इच्छा
 प्रमाणे जूमि, व्याज अने वेपारमां एक एक क्रोर सोनाम्होर तथा एक गोकुळ एटलुं झोक-
 लुं राखी पठी प्रभुने प्रश्नो पठी नवतत्वोने हृदयमां धारण करी अने जिनेश्वरने नमस्कार क
 री बहु परिवारसहित पोताने घेर आव्यो. पठी तेणे पोतानी स्त्री अग्निमित्राने कहुं:—“हे
 जाग्यवती ! हमणां में श्री जिनराजे निरुपणं करेलो धर्म अंगिकार कर्यो ठे, माटे तुं पण

श्री जिनेश्वर पासे जइ तेमनो धर्म ग्रहण कर.” अग्निमित्राए पतिनां आवां वचन प्रमाण करी सारथी लोकोने कह्युं. “रथ लावो.” पढी सारथी रथ लाव्यो एटले ते स्नान करी उत्तम धरेणां तथा लुगनां पहेरी दासीनुसहित रथमां बेसी श्री वीरप्रभु पासे आवी. त्यां त्रण प्रदक्षिणासहित वंदना करी तेमनी आगळ बेठी. ते वखते श्री वीरप्रभुए तेने धर्मउपदेश आप्यो. पढी धर्म सांजळवाथी जेनां रुंवाणां नुंचां थयां हतां एवी ते अग्निमित्राए कह्युं:—“हे जगवन्! आ सार्धवाह, सेनापति अने राजादि सर्वलोकोए संगने त्यजी दइ दीक्षा लीधी ठेतेम हुं दीक्षा लेवा समर्थ नथी.” एम कही ते पांचअणुं व्रत अने सात शिक्षाव्रतसहित बारप्रकारनो गृहस्थधर्म ग्रहण करी वीरप्रभुने नमस्कार करी पोताने घरे आवी, अने श्री वर्द्धमानप्रभु पण ज्ञव्यजनोने प्रतिबोध करता उता देवताए रचेला नवकमळो नपर पग धारण करता बीजे स्थळे विहार करी गया. सद्दालपुत्र पण कुटुंबसहित जावथी श्री वीरप्रभुए कहेला धर्मनुं पालन करवा लाग्यो अने जावथी साधुनुनी सेवा करतो उतो रहेवा लाग्यो.

हवे गोशाले सांजळ्युं के “सद्दालपुत्रे आजीविकाना धर्मने त्याग करी वर्द्धमानजिननो धर्म ग्रहण कर्यो.” तेथी ते गोशालो मनमां विचार करवा लाग्यो के, “हाय हाय! जे बहु

हर्षथी अज्ञान, पान विगेरे पदार्थोथी अमारी ञक्ति करतो ते सद्दालपुत्रने पण श्री वीरे प्रति
 बोध प्रमानी पोतानो कर्यो; माटे हमणांज हुं पोह्लासपुरमां जइ युक्तिवाळा इष्टांतथी तेम
 वीजा हेतुथी ते सद्दालपुत्रने प्रतिबोध पमानी म्हारा मतने विषे स्थापन करुं.” आवो वि-
 चार करीने ते पोताना शिष्योना परिवारसहित पोह्लासपुरमां आवी पोताना सेवकोनी वि-
 शाळाशाळामां समवसर्यो. पढी ते शाळामां उपाध्यायादिकने मूकी शिष्यना परिवारसहित
 युक्तिनो विचार करतो ते गोशाळो सद्दालपुत्रने घेर गयो. सद्दालपुत्रे गोशाळाने पोताने घेर
 आवतो जोइ तेना सामुं पण न जोयुं तो पढी नमस्कार अने ञक्ति विगेरेनी तो वातज शी?
 सद्दालपुत्र श्री महावीरपभुनी आगळ पाट, पाटली, संधारा विगेरेनो हेतु एवा सत्यगुणानुं
 कीर्तन करतो हतो, ते स्वरुप जोइ गोशाळाए तेने कहुं:—“हे सद्दालपुत्र! अहिं महामाहण
 आवेला ठे.” त्यारे सद्दालपुत्रे पुठ्युं. “महामाहण कोण ठे?” गोशाळे कहुं. “आ महावीर
 जगत्मां महामाहण कहेवाय ठे?” पढी सद्दालपुत्रे पुठ्युं.—“महावीर महामाहण शी
 रीते कहेवाय?” मंखलीपुत्रे कहुं. “उत्पन्न थएला ज्ञानने लीधे त्रणलोकमां पूजन करवा
 योग्य होवाथी अरिहंत जिनने महामाहण कहेला ठे. वळी हे ञइ! आ नगरने विषे महा-

ગોવાલ આવેલા છે.” સદાલપુત્રે પુઠ્યું. “મહાગોવાલ કોણ કહેવાય છે?” મંઘલીપુત્રે કહ્યું. “વીરજિન મહાગોવાલ કહેવાય છે?” ત્યારે સદાલપુત્રે પુઠ્યું:—“વીરજિનને મહાગોવાલ કેમ કહેવાય છે?” ગોશાલે કહ્યું. “જેમ ગોવાલ ગાયોના ટોલાને વનમાં ચારે છે, આમ તેમ જતા એવા તે ગાયોના ટોલાને ઘેર લાવે છે, શિકારી પશુનથી રક્ષણ કરે છે, સંધ્યાવચ્ચે વામીમાં પૂરે છે, તેવી રીતે જિન પણ દુઃખી એવા જીવજનોને ઝટ કલ્યાણરૂપ વાનામાં રાખે છે. તેજ શુદ્ધ દંભવને જિનેશ્વર ગોવાલ કહેવાય છે. તેમ હે જી! અહિં મહા સાર્થવાહ આવેલા છે.” સદાલપુત્રે પુઠ્યું. “મહાસાર્થવાહ કોણ કહેવાય છે?” ગોશાલે કહ્યું. “જિનચંદ્રવર્ધમાન મહાસાર્થવાહ કહેવાય છે.” ત્યારે સદાલપુત્રે પુઠ્યું. “તે મહાસાર્થવાહ શી રીતે કહેવાય છે?” તેવારે ગોશાલે કહ્યું. “જેમ સાર્થવાહ સર્વ માણસોના સમૂહને પોતાના સાર્થને વિષે ગૃહણ કરે છે, ચોરની ધામનો જીવ દૂર કરે છે, માર્ગ દેખાને છે, ઇષ્ટ નગરમાં લઈ જાય છે, તેમ વીરજિનેશ્વર પણ જઘન્ય એવા મિથ્યાત્વને દૂર કરી, સમકિતરૂપ રત્ન આપી, શુદ્ધમાર્ગથી કુમાર્ગને દૂર કરી મોક્ષનગર પ્રત્યે પહોંચાને છે; માટે સાર્થવાહ એમ કહ્યું છે. હે જી! આ નગરને વિષે નિર્યામિક આવેલ છે.” સદાલપુત્રે પુઠ્યું. “નિર્યામિક કોણ કહેવાય છે?” ગોશાલે કહ્યું.

“त्रण लोकमां पूज्य एवा त्रिसलापुत्र निर्यामक कहेवाय ठे.” पठी सद्दालपुत्रे पुठ्युं. “ते
 निर्यामक शी रीते कहेवाय ?” मंखलीपुत्रे कहुं. “जेम निर्यामक (वहाण चलावनारो) स-
 र्व माणसोने वहाण उपर चमावी मगर विगेरेथी ज्ञक्षण कराता एवा ते माणसोनुं रक्षण क
 रे ठे; वळी वहाणवमे सर्व माणसोने समुझे कांठे उतारे ठे; तेवी रीते श्री वीरजिनेश्वर
 जन्ममरणरूप कद्धोलथी वृमता एवा ज्ञव्यप्राणीनुने धर्मरूप वहाणथी मोहनगरीमां पहाँ-
 चामे ठे; मांटे ते निर्यामक कहेवाय ठे. हे ज्ञइ! आ नगरने विषे महाधर्मकथक(धर्म कहेनार)
 आळ्या ठे.” सद्दालपुत्रे पुठ्युं. “धर्मकथक कोण कहेवाय ठे?” गोशाळे कहुं. “त्रण जगत्-
 मां पूज्य अने सिद्धार्थराजाना पुत्र धर्मकथक कहेवाय ठे.” पठी सद्दालपुत्रे पुठ्युं. “ते धर्म
 कथक शामाटे कहेवाय ठे ?” त्यारे गोशाळे कहुं. “कुग्रहरूप मगरे गळेला, दुष्ट अने महा
 पापमां आशक्त एवा लोकने धर्मकथा कहे ठे; वळी जिनमार्गथी भुला पनी अवळे मार्गे ज-
 नारा माणसोने धर्मकथाथी निस्तारे ठे.” सद्दालत्रपुत्र श्री वर्द्धमानस्वामीना आवा गुणनुं की
 र्तन सांजळी प्रसन्न थइ बोळ्योः—“हे गोशाळ! तुं सर्व शास्त्रना अर्थने जाणनारो ठे, सर्व
 कळामां कुशळ ठे, चतुर ठे, पंमित ठे, जाण-ठे, उपदेश आपवामां चतुर ठे अने जगत्मां

प्रसिद्ध ठे तो त्‍हारा धर्माचार्यनी साथे विवाद कर. जो तुं त्‍हारा धर्माचार्यने वादविवादथी निरुत्तर करे तो हुं त्‍हारा मतमां आधीश.” तेवारे गोशाळे व ह्युं:—“हे सद्दालपुत्र ! ते जिनेश्वर अनंत शक्तिवाळा ठे अने हुं शोमी शक्तिवाळो तुं तेथी हुं तेमनी साथे वादविवाद करवा समर्थ नथी. जेम कोइ जुवान पुरुष एलने, कबूतरने, कुकमाने अथवा तेतरने पुंठरे अथवा पगे पकमे त्‍यारे ते जेम नासी जवा शक्तिवंत थाय नहीं तेम श्री वीर पण मने अर्थ, हेतु, युक्ति के प्रश्न पूठे ते हुं तेमने उत्तर आपवा समर्थ अइश नहीं. केवळज्ञाने करीने सूर्यरूप श्री वीरप्रभु सर्व पदार्थोने प्रकाश करे ठे, तेथी ते त्‍हारा धर्मआचार्यनी साथे हुं विवाद करवा समर्थ नथी. कळहंसनो बाळ जेवी चाल चाले तेवी चाल वगलानुं वच्युं चाली शके खरुं ? तेमज जेवी रीते सूर्य जगतूनो प्रकाश करे तेवी रीत दीवो करे खरो ? अर्थात् नज करे.” गोशाळानां आवां वचन सांजळी सद्दालपुत्रे कहुं:—“हे मंखलीपुत्र ! तुं श्री वीरप्रभुना सत्य गुणोनुं कीर्तन करे ठे, माटे हुं तने पाट, पाटली, शय्या, संधारो विंगरे आपुं तुं; धर्म निमित्ते आपतो नथी. केवळ त्‍हारा गुण जाणी आपुं तुं.” पढी गोशाळो ते सर्व वस्तु लइ तेनी डुकानोमां रह्यो; त्यां ते सद्दालपुत्रने युक्तिसहित हेतुथी पोताना मतनो धर्मउपदेश आपतो,

पण सद्दालपुत्रनुं मन जरा पण चळाववाने समर्थ थयो नहीं; तेथी सद्दालपुत्रने जिनधर्ममां प्रीतिवाळो जाणी गोशाळो बीजे स्थाने चाळ्यो गयो.

हेवे सद्दालपुत्रने जिनधर्मनुं आराधन करतां चौदवर्ष गयां. पंदरमावर्षने विषे एक दिवसें रात्रे तेने एवो विचार थयो के, “हुं म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो जार सोंपी श्रावकनी पफिमां वहुं.” पठी तेणे पोताना कुटुंबने बोलावी ज्ञोजन करावी घरनो जार म्होटा पुत्रने सोंप्यो थने पोते धर्मशाळामां आवी तेने पुंजी, माज्जनुं आसन पाथरी, तेना उपर बेशी ज्ञावथी श्रावकनी पफिमा वहेवा लाग्यो.

एक दिवस सद्दालपुत्र पोताना नांक सामी इष्टि राखी कायोत्सर्ग करीने रह्यो हतो, एवा-
मां हाथने विषे तरवार धारण करनारा कोइ देवताए प्रगट थइ तेने कह्युं के:—“हे सद्दालपुत्र!
तुं स्वर्ग थने मोक्षना सुखनी इच्छा करे ठे तो आ कष्ट करवुं त्यजी दे. समकित, शीलव्रत,
कायोत्सर्ग थने तप विगेरेने त्यजी दइ विविधप्रकारना जोग जोगव. जो तुं म्हारुं वचन मा-
नीश नहीं तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने घरमांथी अहिं लावी त्हारी आगळ आ तरवारवमे मा-
री नांखीश; तेमज तेना मांसना नव शूळ करी तेलनी कमाइमां पकावीश. पठी ते मांस
थने तेलवमे त्हारा शरीर उपर लेप करीश, तेथी तुं आर्तध्यानवमे अकाले मृत्यु पामी दुर्ग-

ति पामीश." सद्दालपुत्रे कानमां तपावेळुं तरवुं रेफवा जेवुं आ वचन सांजळ्युं, तोपण ते मे रूपर्वतनी पेठे ध्यानथी चळ्यो नहीं; तेथी तेने धर्ममां दृढचित्तवाळो जाणी देवताए तेना पुत्रने त्यां लावी मारी नांखयो अने मांसना नव शूळो करी तेलमां पकवी तेवमे सद्दालपुत्रना शरीरे लेप कर्यो, तोपण ते ज्ञयंकर वेदना सहन करतो ठतो जिनधर्मथी चळ्यो नहीं; परंतु पूर्वनी पेठे उत्कृष्ट एवुं ध्यान धरवा लाग्यो. पठी देवताए तेना बीजा अने त्रीजा पुत्रने मारी तेमना लोही अने मांसवमे लेप कर्यो, तोपण धर्मथी चळ्यो नहीं. ठेवट देवताए कोप करी ने कहुं:—"अरे सद्दालपुत्र! तुं व्रत अने धर्मने त्यजी दइ म्हारा वचनथी जोग जोगव, नहिं तो हुं त्हारी स्त्री अग्निमित्राने मारी तेना मांसना नव शूळो करी, पकावी, मांस अने लोहीथी त्हारा शरीर उपर लेप करीश. हे सद्दालपुत्र ! तेथी तुं दुःखी अइ मृत्यु पामी दुर्गति पामीश." देवतानां आवां ज्ञयंकर वचनथी पण पुण्यात्मा सद्दालपुत्र धर्मथी चळ्यो नहीं; तेथी देवताए बीजीवार त्रीजीवार कहुं. त्यारे सद्दालपुत्र मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आपापीए म्हारा पुत्रने मारी तेमना लोही अने मांसवमे म्हारा शरीर लेप कर्यो ठे अने हमणां ते म्हारी स्त्रीने मारी नांखवानी इन्हा करे ठे; माटे हुं तेने पकनी शिक्षा करुं." आम विचारी ते जेटलामां देवताने पकनवा माटे दोळ्यो, तेटलामां देवता विजळीनीपेठे आकाशमार्गे उनी

गयो. तेवारे सद्दालपुत्रे कोलाहल कयो, ते सांजळी तेनी स्त्रीए वहार आवीने कहुं:—“हे आर्यपुत्र! तमे कोलाहल शामाटे करो ठो? त्यारे सद्दालपुत्रे तेनी आगळ सर्व वात कही; एटले स्त्रीए कहुं:—“हे नाथ! तमने कोइ देवता उपसर्ग करे ठे, तमारा पुत्रो तो घरमां सुखे सूता ठे; तमे व्रतजंग थया, माटे गुरुपासे जइ आलोचना लइ करेला पापनी निंदा करो.” पठी सद्दालपुत्रे स्त्रीना कहेवा प्रमाणे गुरुनी पासे जइ आलोचना लीधी. अनुक्रमे वीसवर्षसुधी श्री जिनधर्मनी आराधना करी अंतें आलोचना लइ, अनशन करी ते सद्दालपुत्र सौधर्मदेवलोकमां अरुणप्रज्ञविमानने विषे चारपळ्योपमना आयुष्यवाळो महासमृद्धिवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूठ्युं:—“हे नाथ! ते सद्दालपुत्रश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पामशे?” तेवारे श्रीमहावीरप्रभुए कहुं:—“हे गौतम! सद्दालपुत्रश्रावक महाविदेहक्षेत्रमां चवी सर्व दुःखनो अंत करी त्यांज सिद्धिपद पामशे.” सद्दालपुत्रनुं आवुं अदृज्जुत चरित्र सांजळी गौतमस्वामी वैराग्य पाम्या.

॥ इति श्री वाचकरत्नलाजगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां सद्दालपुत्रश्रावकने प्रतिबोध नामनो सातमो उच्चास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ८ मो ॥

॥ महाशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ आठमा महाशतकश्रावकनुं चरित्र कहे ठे:-
 आ ज्जरतक्षेत्रमां राजगृहनामनुं नगर ठे, त्यां गुणशिलनामनुं चैत्य ठे. ते राजगृहवग-
 रमां जिनज्जक्त श्रेणिकमहाराजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां म्होटो धनवंत महाशतक
 नामनो श्रावक रहेतो हतो. तेने वेपारमां, व्याजे अने निधानरुपे पृथ्वीमां सात सात क्रोर
 धन हतुं, तेमज आठ गाकुळ हतां. तेने सौजाग्यवाळी तेम रुपसंपत्तिथी देवांगनानुंने पण जी
 तनारी रेवती विगेरे तेर स्त्रीनु हती. रेवती पोताना पिताने घेरथी आठक्रोर ड्य गामां ज्ज-
 रीने महाशतकने घेर लावी हती, तेम आठ गोकुळ लावी हती. बीजी बार स्त्रीनु पण
 पोतपोताना पिताने घेरथी एक एक क्रोर ड्य अने एक एक गोकुळ लावी हती. इत्यादि म
 हाशतकने घेर बहु समृद्धि हती. महाशतकश्रावक पोतानी तेर स्त्रीनु साथे विविध प्रकारनां
 विषयसुख जोगवतो हतो.

एक दिवस देव अने दानवोए सेवा करेला, आठ प्रातिहार्यथी सुशोभित, घोळा उत्तम
 चामरोथी विंजाता, त्रण ठत्रथी सुशोभित वनेला अने जेमनी आगळ धर्मचक्र चाळी रहुं
 दतुं एवा, इत्यादि समृद्धिथी मनोहर एवां श्री महावीर जिनेश्वर गुणशिल नामना चैत्यने
 विषे समवसर्या. तेवारे राजा श्रेणिक प्रभुने समवसरेला जाणी हाथी, घोडा, पाला अने वा-
 र्जात्रोसहित म्होटा आमंवरथी माथे ठत्र धारण करतो ठतो प्रभुने वंदना करवा गयो. आ
 वखते वजारमां वेठेला महाशतके कोइएक माणसने पूठ्युं के, “आजे श्रेणिकमहाराजा
 म्होटी समृद्धिथी क्यां जाय ठे?” त्यारे ते माणसे कहुं. “अहिं श्री वीरप्रभु समवसरेला ठे,
 तेमने वंदना करवा जाय ठे.” ते माणसनां आवां वचन सांजळी हर्ष पामेलो महाशतक
 स्नान करी, पूजा करी, पवित्रलुगमां पेहेरी, तेर स्त्रीसहित समवसरणमां आव्यो अने प्रभु
 ने प्रदक्षिणासहित वंदना करी आगळ वेठो.

पठी इच्छितफळ आपवामां कल्पवृक्षसमान अने त्रण विश्वनास्वामी एवा श्री वडेमान
 स्वामीए अमृतवाणीथी धर्मउपदेश आप्यो केः—“हे ज्ञव्यलोको ! आ संसारमां संयोग, वि-
 योग, आपत्ति, संपत्ति, जोग, रोग, सधन, निर्धन, सुखी, दुःखी, यौवनावस्था अने वृद्धावस्था

विगेरेथी युक्त एवा आ सर्व लोकने जाणी तेमज आ लोकना सुखने अशाश्वत जाणी शाश्वत एवा सुखनुं आराधन करो. ज्ञावथी आदरेलो धर्म मोक्षसुख आपनारो थाय ठे, अने ज्ञाव विना करेलो धर्म संसारनुं कारण थाय ठे. मोक्षनी ज्ञावनाए चम्वामां ज्ञावना निसरणीस मान ठे. जे पुरुष ज्ञावना ज्ञावे ठे ते पुरुष असंमतनी पेठे मोक्षसुख पामे ठे.” तेवारे श्री गौ तमस्वामीए पूढ्युं:—“हे स्वामी ! ते असंमत कोण हतो? अने तेणे ज्ञावना शी रीते ज्ञावी? तेमज ते मोक्षसुख शी रीते पाम्यो ?” त्यारे श्री जिनेश्वरप्रभुए कह्युं:—

॥ ज्ञावना उपर असंमतनी कथा ॥

आ नरतक्षेत्रमां रत्नपुरनगरने विषे अरिर्मर्दननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सर्व शास्त्रनो जाण एवो ललितांगनामनो पुत्र हतो. ते कुमार वसंतऋतुमां कोइएक दिवस बह-
मां क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे क्रीडा करतां एक मंत्रीनी स्त्रीने दीठी; तेथी तेना चि-
त्तमां प्रीति उत्पन्न थइ. पठी तेणे एक मित्र मोकली तेने कहेवराव्युं के:—“हे सारा ज्ञाग्य-
वाळी ! आपणो मेळाप क्यारे थशे ? तेवारे मंत्रीनी स्त्रीए हर्षथी कह्युं. “हे सुंदर ! हुं घरमां
थी बहार निकळती नथी, कारण म्हारो पति बहु इष्याळु ठे तेथी ते मने घरनी बहार जवा

देतो नथी; परंतु आपणे मळवानो एक कठीण उपाय ठे. ते ए के, “म्हारा घरनी पासे एक कूवो ठे, तेमां एक सुरंग खोदावी माणसोने राखो, पठी हुं म्हारा कुटुंबसाथे कजीन करी कूवामां पकीश अने सुरंगना म्हों आगळ उज्जा रहेला पुरुषोनी साथे सुरंगना भार्गधी निकळी तमारा मित्र ललितांगकुमारने मळीश.” आ प्रमाणे संकेत करी मंत्रीनी स्त्रीए ललितांगकुमारना मित्रने रजा आपी. पठी कुमार अने मंत्रीनी स्त्री पोतपोताने घेर गया. कुमारने सुरंग खोदावीने अंदर माणसो राख्या, एटले मंत्रीनी स्त्रीए पण कपटथी घरमां कजीयो करी कोइ न जाणे तेम कूवामां परतुं मूकथुं. आ वखते परुती एवी ते स्त्रीने सुरंगमां रहेला पुरुषोए जीवी लीधी अने तुरत ललितांगकुमारने सोंपी.

इवे मंत्रीए पोतानी स्त्रीनी कूवामां परुवानी खबर सांजळी तेणे माणसोने कूवामां उतारी शोध करावी, परंतु क्वांइथी तेनी शोध मळी नहीं. आ वात नगरमां फेलाइ अने ठेवट राजाए पण सांजळी. तेवारे राजाए “ए डुटे स्त्रीहत्या करी” एम धारी तेने बांधी मंगावी घरवार लुंटी लइ तेना कुटुंबने बहु डुःख आप्युं.

आ प्रमाणे मंत्रीनी विटवना जोइ ललितांगकुमार विचार करवा लाग्यो के, “आ नि-

विगेरेथी युक्त एवा आं सर्व लोकेने जाणी तेमज आ लोकना सुखने अशाश्वत जाणी शाश्वत एवा सुखनुं आराधन करो. ज्ञावथी आदरेलो धर्म मोक्षसुख आपनारो थाय ठे, अने ज्ञाव विना करेलो धर्म संसारनुं कारण थाय ठे. मोक्षनी ज्ञावनाए चरुवामां ज्ञावना निसरणीस मान ठे. जे पुरुष ज्ञावना ज्ञावे ठे ते पुरुष असंमतनी पेठे मोक्षसुख पामे ठे.” तेवारे श्री गौ तमस्वामीए पूठयुं:—“हे स्वामी ! ते असंमत कोण हतो? अने तेणे ज्ञावना शी रीते ज्ञावी? तेमज ते मोक्षसुख शी रीते पाम्यो ?” त्यारे श्री जिनेश्वरप्रभुए कह्युं:—

॥ ज्ञावना उपर असंमतनी कथा ॥

आ ज्ञरतक्षेत्रमां रत्नपुरनगरने विषे अरिमर्दननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सर्व शास्त्रनो जाण एवो ललितांगनामनो पुत्र हतो. ते कुमार वसंतऋतुमां कोशएक दिवस बह-
मां क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे क्रीडा करतां एक मंत्रीनी स्त्रीने दीठी; तेथी तेना चि-
त्तमां प्रीति उत्पन्न थइ. पठी तेणे एक मित्र मोकली तेने कहेवराव्युं के:—“हे सारा ज्ञाग्य-
वाळी ! आपणो मेळाप क्यारे थशे ? तेवारे मंत्रीनी स्त्रीए हर्षथी कह्युं. “हे सुंदर ! हुं घरमां
थी बहार निकळती नथी, कारण म्हारो पति बहु इर्ष्याळु ठे तेथी ते मने घरनी बहार जवा

देतो नथी; परंतु आपणे मळवानो एक कठीण उपाय ठे. ते ए के, “म्हारा घरनी पासे एक कूवो ठे, तेमां एक सुरंग खोदावी माणसोने राखो, पठी हूं म्हारा कुटुंबसाथे कजीत करी कूवामां पत्नीश अने सुरंगना म्हों आगळ लज्जा रहेला पुरुषोनी साथे सुरंगना भार्गधी निकळी तमारा मित्र ललितांगकुमारने मळीश.” आ प्रमाणे संकेत करी मंत्रीनी स्त्रीए ललितांगकुमारना मित्रने रजा आपी. पठी कुमार अने मंत्रीनी स्त्री पोतपोताने घेर गया. कुमारने सुरंग खोदावीने अंदर माणसो राख्या, एटले मंत्रीनी स्त्रीए पण कपटथी घरमां कजीयो करी कोश न जाणे तेम कूवामां पम्तुं मूक्युं. आ वखते पम्ती एवी ते स्त्रीने सुरंगमां रहेला पुरुषोए जीवी लीधी अने तुरत ललितांगकुमारने सोंपी.

हवे मंत्रीए पोतानी स्त्रीनी कूवामां पम्तानी खबर सांजळी तेणे माणसोने कूवामां नतारी शोध करावी, परंतु क्यांशथी तेनी शोध मळी नहीं. आ वात नगरमां फेलाइ अने ठेवट राजाए पण सांजळी. तेवारे राजाए “ए डुष्टे स्त्रीहत्या करी” एम धारी तेने बांधी मंगावी घरबार लुंटी लइ तेना कुटुंबने बहु दुःख आप्युं.

आ प्रमाणे मंत्रीनी विटंबना जोइ ललितांगकुमार विचार करवा लाग्यो के, “आ नि-

रक्षणी एवा मंत्रोनी आटली विटंबना थइ तेमां केवळ म्हारोज अपराध ठे; माटे मने धि-
कार थान! धिक्कार थान!! में परस्त्रीने हरी तेथीज तेस्त्रीना पतिने आटलुं बधुं दुःख सहन
करवुं पमयुं. माटे हवे म्हारे घरमां वसवाथी सयुं. मांखीनी पेटे स्त्रीनी जाळमां पमेलो क-
यो पुरुष नथी बंधन पामतो?" आदी रीत विचार करो ललितांगकुमार स्त्रीने पुढ्या विना
तेने घरमां मूकी पोते युवराजपद त्यजी दइ नगरथी एकलो चाली निकल्यो. वनमां जता ए
वा तेशे कोइएक मुनिने दीठा, तेथी ते मुनिने वंदना करी आगळ बेगो. पठी वैराग्यवंत हृदय
वाळा कुमारे मुनिने कथुं:—“हे जगवन! संसारसमुद्रमां ब्रह्मता एवा मने परमार्थनो उप-
देश करीने तारो.” पठी मुनिराजे साधुधर्मनो उपदेश कर्यो, तेथी वैराग्य पामेला ललितांग
कुमारे दिक्षा लीधी. पठी घोर तप करता अने शुद्ध क्रिया पाळता एवा ते ललितांगमुनि खे-
मपुरनगरना उपवनमां आव्या. ते नगरमां असंमतनामनो एक नास्तिक रहेतो हतो, ते
फक्त पंचभूत शिवाय माताने, पिताने, ज्ञानने, गुरुने, देवने, जीवने, पुण्यने, पापने, नरकने,
सुक्तिने के परलोकने कोशने पण मानतो नहोतो. तथा वाचालपणाथी देवगुरुनुं उत्थापन
करतो, ने बहु गर्व धरतो हतो.

हवे जे उपवनमां बलितांगमुनि रहेता हता, ते उपवननी पासेनी नदीमां अकस्मात् बहु पुर आव्युं तेथी सर्वे जामो बूमी गयां, पण तपना प्रज्ञावथी ते बलितांगमुनि बूझ्या नहीं. मुनिराजने नहिं बूमेला जोइ बहु विस्मय पामेला नगरलोको परस्पर कहेवा लाग्या के, “आ मुनि पाणीमां बूझ्या नहीं ते तेमना तपनो प्रज्ञाव ठे.” पठी नगरवासी सर्व लोको वंदना करवा लाग्या, पूजवा लाग्या, सेवा करवा लाग्या, अने नगरमां जे रोगी हता तेउ पण पोताना शरीर मुनिना पगनी रज चोळवा लाग्या; तेथी तेउना सर्व रोग जवा लाग्या. आम थवाथी मुनिनो प्रज्ञाव फेलावा लाग्यो.

हवे मुनिनो प्रज्ञाव सांजळी पेलो असंमत नास्तिक पोताना मनमां विचार करवा लाग्यो के, “लोको कहे ठे के आ मुनि तपना प्रज्ञावथी बूझ्या नहीं, ते वात खोटी जणायठे.” आम विचार करी ते दुष्टे रात्रे उपवनमां आवी मुनिने सांकळवणे बांध्या अने लाकमां एकगं करी मुनिने सळगाववा मांझ्या; परंतु ते अग्निए मुनिने प्रदक्षिणा करी पासेना ज्ञागमां रहेलां जामो बाळी बांख्यां पण मुनिना एक रुंवाऱामात्रने बाळ्युं नहीं. पठी ते दुष्ट असंमत मुनिने ध्यानमां रहेला जोइ मनमां चमत्कार पामी विचार करवा लाग्यो के, “आ मुनि

अग्निथी न बळ्या ते तेमना तपनो प्रज्ञाव ठे.” पठी ते असंमत मुनिनी पासे आव्यो अने तेमना पगमां वंदना करी सांकळना बंधनथी ठोनी नांखी विचार करवा लाग्यो के, “आ मु नि पाणीथी बूझ्या नहीं तेम अग्निथी दाऊच्या नहीं तेशी ते म्हारे सेवा करवा योग्य ठे एम हुं मानुं ठुं. तपथी विघ्नो दूर आय ठे अने लोकमां जेटलां सुखो ठे तेटलां तपथी आवी मळे ठे. जे माणसो पूर्वज्ञवे तप करता नथी तेउ आ ज्ञवमां दुःखी आय ठे. जे जीव आ ज्ञवमां निर्मळ तप करे ठे, ते जीव परज्ञवे स्वर्गमां जइ देवसुख जोगवे ठे, अने फरी ते आ लोकमां मनुष्यज्ञव पामी धर्म करी मुक्तिसुख मेळवे ठे.” आवी रीते तत्वनो विचार करतो ते असं- मत शुक्लध्याने चळ्यो, घातिकर्मनो ह्यथवाथी तेने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं; तेवारे देवताए साधु नो वेश आप्यो. पठी देवताए रचेली सोनाना कमळ उपर बेसी केवळीए धर्मदेशना आपी, ते सांजळी बहु ज्ञव्यजीवो धर्मने विषे दृढचित्तवाळा थया. आवी रीते जे माणसो ज्ञावना ज्ञावे ठे, तेउ संसारसमुड तरी केवळज्ञान पामी मुक्तिसुख मेळवे ठे. ॥ इति असंमतनी कथा.॥

श्री जिनेश्वरना मुखथी आवो धर्मोपदेश सांजळी वैराग्य पामेला महाशतके थार प्रका रनो श्रावकधर्म अंगिकार कर्यो. तेणे वेपारमां आठ कोरु सोनाम्होरो अने आठ गोकुळ मो-

कळां राख्यां; तेमज पांचमाव्रतमां पोतानी तेर स्त्रीन विना बीजी स्त्रीजनुं पच्चस्काण लीधुं.
बीजा पण आणंदश्रावकनी पेठे बहु नियमो धारण कर्या.

महाशतकश्रावक आ प्रमाणे नियमो लइ अने दृढज्ञावथी जिनधर्म धारण करी तेमज
प्रभुने बीजा बहु प्रशो पूठी अने वंदना करी पोताना आत्माने धन्य मानतो ठतो पोताने घेर
आव्यो. अने श्रीवीरप्रभु ज्ञव्यजनोना हृदयमां धर्मरूपवृक्षनुं बीज वावी बीजे विहार करी गया.

हवे महाशतकनी म्होटी स्त्री रेवती मनमां विचार करवा लागी के, “म्हारुं यौवन व-
नना फुलनी पेठे निष्फळ जाय ठे, कारण के हुं पतिनी साथे विषयसुख तेरमेदिवसे जोगवुं
बुं; माटे जो हुं कोइ उपायथी बार शोक्योने मारी नांखुं तो मने पतिनी साथे बहु विषयसुख
मळे. अत्यारे म्हारा हाथमां एकक्रोर सोनाम्होरो अने एक गोकुळ ठे, माटेकोइपण उपायथी
शस्त्र अथवा विषनो प्रयोग करी धारेलुं काम पार पाहुं.” आवी रीते विचार करी शोक्योनां
ठिजे जोती एवी ते दुष्टाए ठ शोक्योने शस्त्रप्रयोगथी अने ठ शोक्योने विषप्रयोगथी मारी
नांखी तेमनी सर्व समृद्धि पोते लइ लीधी. अहो! विषयमां लालचु अएला अने लोत्तथी आंध
ळा अएला माणसोने न करी शकाय एवुं कोइ कुकृत्य के पाप नथी. कह्युं ठे के:—

अनृतं साहसं माया, मूर्खत्वमति लोचता ॥

अशौचं निर्दयत्वं च, स्त्रीणां दोषाः स्वप्नावजाः ॥

ज्ञावार्थः—जुवुं बोलवुं, साहस करवुं, कपट करवुं, मूर्खपणुं राखवुं, अतिलोचनीपणुं करवुं, अपवित्रपणुं राखवुं अने निर्दयपणुं राखवुं ए सात स्त्रीना स्वप्नाविक दोषो ठे.

पढी पापी, पाप आचारवाळी, पाप बुद्धिवाळी अने मांस खावामां लावचु एवी रेवती निरंतर मांस खावा लागी. आ वखते श्री वर्द्धमानस्वामीना ज्ञक्त एवा श्रेणिकराजाए एवो अमारीपरुह वगमाव्यो के, “हे लाको! सांजळो. जे माणस जीववध करशे तेने श्रेणिक राजा म्होटी शिक्षा करशे.” रेवती आवो परुह सांजळी पोताना माणसो मोकली पोताना गोकुळमांथी निरंतर वे वाठरमाने भारीने मगावा लागी, ते माणसो पण तेनी आज्ञा प्रभा णे करवा लाग्या. मांस खावामां लोचनी अएली, विषयसुख जोगववामां आग्रहवाळी बनेली अने मद्य पीवामां लंपट अएली एवी ते रेवती निरंतर औषधनी साथे मांसने पकावीने खाती अने मद्यपान करती; तयारपढी ते विषयसुख जोगवती. आ प्रमाणे तेनो काळ जंतो हतो.

हवे महाशतकने वारव्रत पाळतां चोद वर्ष वीती गयां. पंदरमा वर्षने विषे एक दिवस

रात्रे धर्मजागरिका करता एवा तेने विचार थयो के, “में बहु क्रोम धन मेळव्युं, स्वजनोने संतोष पमाळ्या, निरतर पांच विषयसुख जोगव्यां, सुपात्रे दानो आप्यां, दीन अने दुःखी माणसोना उदार कर्या. वळी म्हारा पुत्रो पण कुटुंबनो जार उपासवा समर्थ थया ठे तो हवे हुं श्रावकनी पद्मिमारूप तप करुं.” आवी रीते विचार करी तेणे पोताना म्होटा पुत्रने कुटुंबनो जार सोंप्यो. पठी पोते पौषधशाळामां जइ, पूंजी, दर्जवुं आसन पाथरी, तेना उपर बेसी पद्मिमातप आरंभ्युं.

हवे बहु मद्यपान करवाथी नुन्मत्त थएली, जमती तेमज विखराइ गएला वाळवाळी रेवती पौषधशाळामां आवी श्रुंगारवाळां, कामने उत्पन्न करनारां अने मोह उपजावनारां वचनो महाशतकने कहेवा लागीः—“हे नाथ! तमे धर्मने विषे अति चतुर ठो, तेमज स्वर्ग अने मोक्षना सुखनी इच्छा करो ठो; परंतु विषयसुखथी बीजुं म्होटुं सुख शुं ठे? आवुं विषयसुख मळ्युं ठे उतां तमे नहिं मळेला सुखनी इच्छा करो ठो, तेथी तमे मूढना सरखा देखानु ठो. तमे आ कोना माटे घोर तप करो ठो? तमने सर्व सुख मळ्युं ठे, तो हवे तप्पे फोगट तप करो ठो. हे प्राणनाथ! जेमां सौजाग्यने धारण करनारी अने पुष्ट स्तनवाळी स्त्री नथी, जे

मां नाटक नथी, जेमां गीतगान नथी, जेमां कामजोग नथी, जेमां खावानी के पीवानी वस्तु नथी, ते मोक्षने विषे शुं सुख ठे तें मने कहो? जेने माटे तमे आटलुं बधुं करोगे. कह्युं ठे के:-

जइ नत्थि तत्थि सीमंतणीउ पिउंगुवणानु ॥

तासि हुंति अबंधण खखुमुखो नसो सुखो ॥

ज्ञावार्थः—जो त्यां प्रियंगुना सरखा वर्णवाळी स्त्रीनु नथी, अने तेमनुं बंधन नथी, तो ते मोक्ष निश्चे तेवा सुखवाळो नथी. बळी पण कह्युं ठे के:-

द्विरष्ट वार्षिका योषित्, पंचविशतिकः पुमान् ॥

अनयोर्नितरां प्रीतिः स्वर्गरित्यज्जिधीयते ॥

ज्ञावार्थः—सोळ वर्षनी स्त्री अने पचीस वर्षना पुरुषनी जे परस्पर गाढ प्रीति तेज स्वर्ग कहेवाय ठे. माटे हे नाथ! आ व्रत त्यजी दइ श्रेष्ठ विषयसुख जोगवो. कारण विषयसुख लोकमां दुर्लभ ठे.”

आ प्रमाणे कहेती, हसती, हावजाव अने श्रृंगार विगेरेथी कटाहोने फेंकती एवी ते रेवती पतिनी आगळ उज्जी रही. स्त्रीनां वचनो सांजळ्या वता पण महाशतक निश्चल मनथी

ध्यान करतो हतो, तेथी रेवती तेने बीजीवार त्रीजीवार तेमनुं तेम कहेवा लागी; परंतु तेथी महाशतकनुं मन जरा पण विकार पाभ्युं नहीं. कह्युं ठे के:-

जिणवयणमुवगयाणं न हरइ हिअयाइं महत्तियाकापि ॥

णिच्चंपि जासरूपा हविज्ज जहा जहन्नववलाया ॥

ज्ञावार्थ:-जिनेश्वरना वचनने प्राप्त अएला पुरुषना हृदयने कोइ उत्तमरुपवाळीस्त्री पण हरण करी शकती नथी.

पढी पतिने दृढ चित्तवाळो जाणी रेवती पोताने घेर गइ. महाशतक पण पद्मिमा वहेतो ठतो शरीरे क्षिण अइ गयो तेथी तेणे संलेखना करी आर्त रौडध्यान त्यजी दइ अनसन ली धुं, अने शुद्ध ध्यान आरंभ्युं. पढी तेने आणंदश्रावकनी पेठे अवधिज्ञान उत्पन्न अयुं तेथी ते महाशतक चारे दिशा तरफ एकहजार योजन क्षेत्र जोवा लाग्यो. पूर्व, दक्षिण अने पश्चिम दिशा तरफ लवणसमुद्रां एकहजार योजन क्षेत्र, उत्तर दिशामां चुद्ध हिमवंतपर्वत, पृथ्वी मां रत्नप्रज्ञा नामनी पृथ्वीमां लोलुकनामनो नरकावास जोवा लाग्यो.

एक दिवस मद्यपान करी मदोन्मत्त अएली रेवती महाशतकनी पासे आवीने कामने न

त्यज करे तेवां वचनो कहेवा लागी के, “हे नाथ ! अमारा सरखाना हृदयमां वज्रना मार सरखुं आ तमे आज्ञे शुं आरंज्युं ठे ? हे प्राणनाथ ! तमारा पुत्रो नानी गुमरना तेम विनय-वाळा ठे; जुवान अवस्थावाळी एवी मने काम बहु पीडा पमासे ठे; स्त्रीजुनी पति विना जरा पण शोभा नथी; माटे हे नाथ ! कृपा करी अनसन त्यजी द्यो अने म्हारी साथे विषयसुख जोगवो. स्वर्ग अने मोक्षनां सुखो कोणे दीमं ठे ? हाथमां आवेला कामोने त्यजी द्यो ठो तो हुं जाणुं तुं के तमे परतेज ठेतशया ठो.” स्त्रीनां आवां वचन सांजळतां बतां जाणे न सांज-तो होय ! अने न जाणतो होय ! एम महाशतक धर्मध्यानमांज रह्यो. स्त्रीए फरी फरी बे जणवार कह्युं, एटवे क्रोध पामेला महाशतके अवधिज्ञानथी तेनुं स्वरुप जाणी कठोर वचन थी कह्युं के:—“अरे पापिणी दुष्टा ! तुं बहु पापकर्म करे ठे, माटे तुं आजथी सातमे दिवसे विशुचिका (जामा) ना रोगथी मृत्यु पामी रत्नप्रजानामनी पृथ्वीमां लोलुकनामना नरकने विषे चोराशीहजार वर्षसुधी नारकी अइश.” पतिनां आवां वचन सांजळी जयजित अएली रेवती पोलाने घेर जइ विचार करवा लागी के, “हाय ! हाय ! में महाशतकने धर्मध्यानथी चळाव्यो, तेथी ते मने कोइ कुमरणथी मारी नांखशे.” आवां जयथी आर्तध्यानमां पकेली

ते रेवती सातमेदिवसे जामाना रोगथी मृत्यु पामी पेहेलीनरकने विषे गइ. कह्युं ठे के:—

निञ्चंधयारतमसा ववगयगहचंदसूरके नखता ॥

मरया अणंतवियणा अरिठ सदाइ विषयाय ॥

ज्ञावार्थ:—निरंतर गाढ अंधकारने बीधे ग्रह, चंद्र, सूर्य अने बहूत्र नप्रकाशरहित तेमज अरिष्ट सरखा विषयवाळा नारकी जीवो अनंतवेदनावाळा होय ठे.

इवे श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता राजगृहनभरे समबसया, ते-
वारे श्री श्रेणिकराजा विगेरे लोको वंदना करवा आब्या; तेजु श्री जिनेश्वरना मुखथी धर्मज-
पदेश सांजळी प्रभुने वंदना करी पोतपोताने स्थानके गया. पढी श्री महावीरप्रभुए गौतम-
स्वामीने आ प्रमाणे कह्युं:—“हे गौतम! आ राजगृहनगरने विषे महाशतकनामनो श्रावक
स्हे ठे, तेणे उपाशकपदिमानुं तप करतां देह क्षीण थयो एटले म्हारुं स्मरण करतां ठतां
अनशनव्रत लीधुं, त्यारपढी तेनी स्त्रीए काम प्रगट थाय तेवा वचनोथी तेने बहु बोलाव्यो
तोपण ते ध्यानथी चढ्यो नहीं; तेथी स्त्रीए बे त्रणवार कह्युं, एटले क्रोध पामेला महाशतके
कह्युं के:—“हे दुष्टा पापिणी! आजथी सातमे दिवसे तुं जामाना रोगथी मृत्यु पामी रत्नप्र-

जापृथ्वीने विषे नारकी अइश." हे गौतम! तेने आवुं वचन बोलवुं योग्य नहोतुं; केमके ते महाशतके सर्व जीवोने खमावीने अनशन लीधुं ठे. जे वचन लोकमां बीजाने पीना करनासं होय ते सत्य होय तोपण असत्य जाणवुं, अने जे सर्वने हितकारी तथा अनुसरतुं होय ते सत्य कहेवाय ठे. कह्युं ठे के:—

प्रियं पश्यं वचस्तथ्यं, सुनृतवचनमुच्यते ॥

तत्तथ्यमपि नो तथ्यमप्रियं चाहितं च यत् ॥

जावार्थ:—जे प्रिय, हितकारी अने सत्य होय तेज सत्य वचन कहेवाय ठे; परंतु जे अ-प्रिय अने अहितकारी सत्य होय ते सत्य न जाणवुं. जे वचनथी बीजा जीव समूहो दुःख पामे तेवुं वचन धर्माथी पुरुषोए न बोलवुं. कह्युं ठे के:—

जेण परो दुमिज्जइ पाणिवहो जेण जणिएण ॥

अप्पा पमइ किलेसे ते णहु जंपंति गीयत्ता ॥

जावार्थ:—जे वचनथी बीजानु दुःख पामे ठे, जे वचनथी प्राणीवध थाय ठे, तेमज आत्मा क्लेश पामे ठे, तेवुं वचन गीतार्थपुरुषो क्यारे पण बोलता नथी. वळी दशवैकालिकमां

कह्युं ठे के:— मुहुत्तडुःखानु हवन्ति कंटया, आनुमया तेनुतनु सुनुधरा ॥

वाया डुरुत्ताणि डुरुधराणि वेराणुवंधामि महाप्रयाणि ॥

ज्ञावार्थः—लोढाना कानुडानु वे धनी डुःख करनारा तेमज तेनु सुखे काढी शकाय तेवा होय ठे, परंतु वचनरुपी कानुड तो डुःखे उधरी शकाय तेवा, वळी वेर बांधनारा अने महा ज्ञयंकर होय ठे.

माटे हे गौतम ! तुं त्यां जइ ते श्रमणोपासक एवा महाशतकने कहे के, “तुं पापनी आ लोचना करी मिथ्याडुष्कृत आप.” पढी श्री गौतमस्वामी प्रभुना वचनने अंगिकार करी राज गृहमां पौषधशाळाने विषे आब्या. गौतमने आव्या जोइ हर्षित मनवाळा महाशतके तेमने वंदना, नमस्कार, आसन आपवा विगेरेथी ज्ञक्ति करी. पढी जगवान् गौतमे महाशतकने क-
ह्युं:—“हे महाशतक ! श्री वीरजिनेश्वर पोते म्हारां मुखथी तने कहे ठे के, अनसनधारी पुरु-
षो बीजाने पीमाकारी वचन बोलता नथी, ते पोते रेवतीने सत्य वचन कह्युं ठे तोपण तेनी आलोचना लइ मिथ्याडुष्कृत आप अने गुरुए कहेलुं तप कर. कारण उपदेशमाळामां कह्युं ठेके:-

पागनिअसवसल्लो, गुरुपयमूलंमि लहई साहुपयं ॥

अविशुद्धस्स न वद्धई गुणसेढी तत्तियाघइ ॥

ज्ञावार्थः—गुरुनी पासे सर्व पापनी आलोचना लेनारो पुरुष साधुषद पामे ठे, अने आ-
लोचना नहीं लेनारा पुरुषनी गुणपंक्ति वृद्धि पामती नथी; पण तेटली रहे ठे.

श्री भौतमनां आवां वचन प्रमाण करी महाशतके आलोचना लइ, खमावी, करेला पा-
पनी शुद्धि करी. पठी भौतमस्वाधी प्रभु पासे गया. प्रभु पण देवताथी परवर्या उता बीजे
स्थाने विहार करी गया. महाशतकश्रावक पण वीस वर्ष सुधी श्रावकधर्म पाळी, एक मा-
सनुं अनशम लइ शुद्ध ध्यानथी पंचपरमेष्ठीनुं स्मरण करतो उतो मृत्यु पामीने पहेला देव-
लोकने विषे अरुणावतंसक विमानमां चार पढ्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो. त्यां ते
दिव्यनाटक जोतो, अप्सराउनी साथे क्रीडा करतो अने इच्छा प्रमाणे विहार करबो विविध प्र-
कारनां सुख जोगववा लाग्यो. कथं ठे केः—

देवाशदेवलोए जं सुखं तं नरो सुजगिञ्जवि ॥

न जणइ वाससिएणंवि जस्सवि जीहासयं हुज्जा ॥

ज्ञावार्थः—देवताने देवलोकमां जे सुख होय ठे ते सुखने सो जीजवाळो माणस सो वर्ष
सुधी कहे तोपण कही शके नहीं.

श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने पूठ्युं:—“ हे जगवन् ! ते महाशतकश्रावक त्यांथी च
 वी कइ गति पामशे ? ” तेवारे श्री महावीरप्रभुए कह्युं:—“ हे गौतम ! महाशतकश्रावक त्यांथी
 चवी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्यजव पाप्मी केवळज्ञान भेळवी मोह पासशे. ” श्री सुधर्मास्वामी
 ए आ प्रमाणे कहेला महाशतकश्रावकना चरित्रने सांजळी जंबूस्वामी वैराग्य पाभ्या.
 इति श्री वाचकरत्न लाजगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान
 देशनामां महाशतकश्रावकने प्रतिबोध नामनो आठमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ९ मो ॥

॥ नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे सर्व सिद्धांतनो पारपामेला श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने नवमा नंदिनीप्रियश्राव-
 कनुं चरित्र कहे ठे:—

आ जरतक्षेत्रमां सावत्थीनामनी नगरी ठे, त्यां जित्तशत्रुनामनो राजा राज्य करतो ह

तो; ते नगरीनी पासे कोष्टकनामनुं चैत्य ठे. सावत्थीनगरीमां महा धनवंत अने जगतमां प्रसिद्ध एवो नंदिनीप्रियनामनो श्रावक वसतो हतो, तेने जूधिमां निधानरुपे, व्याजे अने वे-
पारमां चार चार क्रोड सोनाम्होरो हती; चार गोकुळ हतां; बीजी पण बहु समृद्धि तेना घरने विषे हती. नंदिनीप्रियश्रावकने दिख्यात कीर्तिवाळी अश्वनीनामनी स्त्री हती, ते स्त्री नी साथे कुटुंबमां मुख्य एवो नंदिनीप्रियश्रावक मनुष्य संबधी सुखो जोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी सावत्थी नगरीने विषे समवसर्या, तेदारे राजा विगेरे बहु लोको तेमने वंदना करवा माटे जवा लाग्या. आ वखते नंदिनीप्रियश्रावकं पण प्रभुने समव सरेला सांजळी बहु हर्ष पामी म्होटा आम्बरधी त्यां गयो, अने विधि प्रमाणे वंदना करी जावधी धर्म सांजळवा वेठो. पठी प्रभुए धर्मदेशना आपी के:-“हे ज्ञव्यजनो ! देवतानु नि-
रंतर विषयमां आशक्त रहेला ठे, तिर्यंचो विवेक विनाना ठे अने नारकीनु नरकनी वेदनाधी पीडा पामेला ठे; माटे तमे मनुष्यजव पाप्मीने धर्म करो. धर्मधी मनोहर विषयो प्राप्त थाय ठे; देवतानी समृद्धि धर्मधी मळे ठे, जगतमां कीर्ति अने पोताना देहमां शक्ति ते पण जिने श्वरनी ज्ञक्तिधी मळे ठे, धर्मनुं रहस्य जिनेश्वरोए जीवदया कही ठे, जीवदयापाळनारा अ

वंत जीवो मुक्ति पाम्या ठे, जीवदया विना जीव सारां सुखो पामतो नथी, जे पुरुष प्राणां
 उपर दया करे ठे ते ज्ञीमकुमारनी पेठे देवताने बहु मान आपवा योग्य थाय ठे.” तेवारे श्री
 गौतमस्वामीए पूठयुं:—“हे जगवन् ! ते, ज्ञीमकुमार कोण हतो ? तेणे जीवदया शी रीते
 पाळी ? अने ते देवताजुमां मान पाअवा योग्य शी रीते थयो ?” त्यारे प्रभुए कह्युं:—

॥ जीवदया पाळवा उपर ज्ञीमकुमारनी कथा ॥

आ ज्जरतक्षेत्रमां कमलपुरनामे नगर ठे, त्यां नरवाहननामनो राजा राज्य करे ठे, तेने
 मालतीनामनी स्त्री ठे, तेज्जेने ज्ञीमनामनो कुमार ठे. एक दिवस वनमां क्रीडा करवा गएला
 ज्ञीमकुमारे एक जाऊनी निचे बेठेला साधुने दीठा, ज्ञीमकुमार तेमने वंदना करी आगळ
 वेठो; पठी साधुए धर्मउपदेश आप्यो एटले ते समकीतमूल श्रावकधर्म अंगिकार करी पो-
 ताने धेर आठ्यां अने मुनिराजे कहेली रीते धर्मने पाळवा लाग्यो.

एक दिवस कोइएक कापालिक हाथमां फुलफळ लइ ज्ञीमकुमारनी पासे आव्यो, अने
 ते वस्तुनी जेट मूकी बोळ्यो के, “हे कुमार ! सत्पुरुषो वयारे पण प्रार्थनानो जंग करता
 नथी, तेथी हुं पण त्हारी प्रार्थना करुं तुं के, में वार वर्षसुधी विद्यादेवीनी आराधना करी ठे,

माटे आ चौदशने दिवसे विद्यानी साधना करवानी इच्छा राखुं वुं. तुं सर्व प्राणीतुं उपर उपकार करे बे, माटे म्हारी विद्यासाधनमां तुं उत्तरसाधक था.” परोपकार करबामां प्रीतिवाळा कुमारे ते कापालिकनुं वचन कबूल कर्युं. पठी चौदशानो दिवस आव्यो एटले तेना मित्र प्रधानपुत्रे ना कह्या उतां पण ज्ञीमकुमार कापालिकनी पाले जवा माटे तैयार थयो अने पोतानी तरवार हाथमां लइ एकलो स्मशानमां गयो. योगी पण मंजुल आलेखी, देवतानी पूजा करी कुमारनी शिखा (माथाना वाळ) बांधवा नजो थयो. तेवारे कुमारे तेनो डुष्ट अजि प्राय जाणीने कहुं:—“हे कापालिक! तुं मारी शिखा ऊट बांधी पोताना इच्छितकार्यनी सिद्धि कर. तुं चिंता न करीश डुष्ट देव, दानव, व्यंतर, बहू म्हारी आगळ समर्थ नहीं थाय.” कुमारनां आवां वचन सांजळी कापालिक विचार करवा लाग्यो के, “आ ज्ञीमकुमार बळवंत बे, तो हुं तेनुं माथुं शी रीते कापी लजं! वळी ते विना कार्यसिद्धि थवानी नथी माटे वळात्कारथी तेनुं माथुं कापी लजं.” आवी रीते विचार करी तेणे विक्राळरुप करी हाथमां कातर लइ कुमारने कहुं:—“हे कुमार! तमारा इष्टदेवनुं स्मरण कर, हुं वळात्कारथी त्हां माथुं कापी विद्यानी साधना करुं वुं.” तेवारे कुमारे कहुं:—“अरे मूढ कापालिक! तुं खरेखरा

नार जेवो देखाय ठे ठतां म्हारा जेवा सिंहनुं माथुं कापवानी इच्छा करे ठे." पठी बन्ने जणानुं
 युद्ध चाळ्युं, कुमार कापालिकने सुठीनो प्रहार करी तेनी गती उपर चमी बेगो; परंतु तेणे
 दयाथी कापालीकनुं माथुं काप्युं नहीं. कुमारे सुठी विगेरेथी कापालीकने बहु मार मार्यो
 तेशी पीडा पामेला शरीरवाळा अने बहु कोळाहळ करता एवा तेणे कुमारने पकमी द्रुमानी
 पेठे आकाशमां उचाली दोधो; पठी आकाशमांथी पकता एवा कुमारने जोइ तेना रुपथी
 मोह पामेली कोइ देवी तेने जीवी लइ पोताने घेर लइ गइ अने कुमारने आ प्रमाणे कहेवा
 लागी:—" हे सत्पुरुष ! आ विंभ्याचल नामनो पर्वत ठे, तेना उपर नाना प्रकारना मणिथी
 सुशोभित एवुं आ म्हारुं घर ठे, हुं यक्षनी स्त्री तुं, मारुं नाम कमळा ठे, हुं त्हारा रुपथी मोह
 पामी तुं, माटे हे जाग्यशाळी ! तुं म्हारा उपर कृपा करी म्हारो पति था." ते स्त्रीनां आवां
 वचन सांजळी ज्ञीमकुमार विचार करवा लाग्यो के, "आ देवी म्हारा उपर प्रसन्न थाय के
 क्रोध पामे, परंतु हुं प्राणांते पण व्रतनो जंग करीश नहीं. चाल एनी आगळ प्रगट कहुं." ए
 वो विचार करी कुमारे कहुं:—" हे स्त्री ! व्रतनो जंग करवाथी म्हारे संसारमां जमवुं पने,
 कामजोगो अनर्थनी खाण ठे अने मुक्ति सुखना शत्रु ठे. कहुं ठे के:—

नजातु कामः कामानामुपज्ञोगेन शाम्यति ॥

हविषा कृष्णवर्त्मैव ज्ञूय एवा विवर्द्धते ॥

ज्ञावार्थः—काम ज्ञोगववाथी क्यारे पण इहा पूर्ण अती नथी, परंतु घी होमवाथी अग्नि-
नी पेठे बहु वर्द्धि पामे ठे.

सद्धं कामा विसं कामा, कामा आसीविसोपमा ॥

काम अपत्थिमाणाय आकामा जंति दुग्गइ ॥

ज्ञावार्थः—कामो शब्दरूप ठे, कामो विषरूप ठे अने कामो सापना जेर जेवा ठे. वळी
कामनी प्रार्थना करनारा बहु कामवाळा माणसो दुर्गतिने पामे ठे.

ज्ञीमकुमारनां आवां वचन सांज्ञळीने हर्ष पामेली देवीए कहुं:—“हे कुमार ! तुं धन्य
अने पुण्यवंत ठे, कारणके तें आवी यौवनावस्थामां पोताना आत्माने वश कर्यो ठे; तें मने
युक्तिथी प्रतिबोध पमाही ठे.” पठी कुमारे कयांइथी संज्ञळाता एवा मधुर अवाजने सांज्ञळी
देवीने पूठ्युं. “आ शब्द कोनो संज्ञळाय ठे ?” त्यारे देवीए कहुं. “आ पर्वत उपर चातुर-
मास रहेला मुनिउ स्वाध्याय करे ठे, तेनो ए शब्द संज्ञळाय ठे.” देवीनां एवां वचन सांज्ञ-

ळी कुमार त्यां गयो अने सुनिने वंदना करी पूठवा लाग्यो. “तमे आ घोर अरण्यमां शामा टे रह्या ठे?” आवी रीते कुमार जेटलामां पूठतो हतो तेदलामां एक भुजा (हाथ) त्यां आवी कुमारनी तरवार लइ आकाशमार्गे जवा लागी. तेवारे कुमार पण धैर्य धरी ते भुजा उपर चढी गयो. पठी भुजा कुमारसहित कालिकादेवीना मंदिरने विषे आवी, एटले कुमार भुजा उपरची नतरी मंदिरमां गयो; त्यां पेलो योगी बेठो हतो तेथी भुजाए योगीना शरीर मां प्रवेश कर्यो, अने कुमार पण एकांतमां संताइ रह्यो.

हवे कापालीके प्रथमथी कोइ सारी आकृतिवाळा माणसने पकढी राख्यो हतो, तेथी तेणे ते पुरुषने कहुं के, “अरे तुं त्हाऱा इष्टदेवनुं स्मरण कर अने कोइनुं शरण ले. कारण हमणां तरवारवमे हुं त्हाऱं माथुं कापी नांखुं तुं.” त्यारे ते पुरुषे कहुं:—“म्हारे वीतरागदेवनुं अने ज्ञीम कुमारनुं शरण थान; के जे त्हाऱा सरखाथी गांज्या जाय तेवा नथी.” तेवारे योगीए कहुं. “अरे मुख! तेवा कुपुरुषनुं शामाटे शरण करे ठे, ज्ञीमकुमार तो में मारवा मांड्यो तेथी कयांइ नासी गयो ठे, हमणां त्हाऱा माथाथी हुं देवीनी पूजा करीश.” आवी रीते योगी कहेतो हतो एवामां कुमारें प्रगट अइने कहुं:—“अरे चांमाल कापालीक! तुं एने शामाटे मारे ठे?” कु-

मारनां आवां वचन सांजळी कापालीक ते पुरुषने त्यजी दइ नीमकुमारने मारवा माटे दो
ब्यो, बन्ने जणानुं घोर युद्ध अयुं, ठेवट कुमारे कापालीकने पकमी पृथ्वी उपर पामी दीधो
अने तेनी गती उपर चमीने कह्युं:—“अरे चांमाल ! हमणां तुंज त्हारा इष्टदेवनुं स्मरण क-
र.” पढी कालिकादेवी कुमारना सत्वधी प्रसन्न अइने कहेवा लागी. “हे कुमार ! तुं म्हारा
जक्त एवा ते योगीने न मार अने म्हारी पासेथी वरदान माग.” तेवारे नीमकुमारे कह्युं.
“हे देवी ! जो तुं म्हारा उपर प्रसन्न अइ होय तो जीवदया पाळ; कारण सर्व प्राणीजने पो-
तानो जीव वहालो ठे. कह्युं ठे के:—

सुखार्थे दुःखसंतानं, मंगलार्थेऽप्यमंगलं ॥

जीवितार्थे ध्रुवंमृत्युं कृता हिंसा प्रयच्छति ॥

ज्ञावार्थः—सुखने अर्थे करेली हिंसा दुःखनो समूह आपे ठे; मंगळने अर्थे करेली हिंसा
अमंगळ आपे ठे; जीवितने अर्थे करेली हिंसा निश्चै मृत्यु आपे ठे.

त्रियस्वेत्युज्यमानोऽपि देही जवति दुःखितः ॥

मार्यमाणः प्रहरणैर्दारुणैः स कथं जवेत् ॥

ज्ञावार्थः—“तुं मरी जा.” एम कहाथी परा प्राणी दुःखी थाय ठे तो पढी दारुण प्र-
हारचमे मारेतो ते प्राणी केम दुःखी न थाय?

कुमारनां आवां वचन सांजळी काळिकाए कह्युं.—“हे कुमार! हुं आजथी आरंज्नीने
जीववध नहिं करुं.” एम कही ते काळिकादेवी अदृश्य अइ गयां.

इवे कपालिक जे पुरुषने त्यां मारी नांखवा माटे लाव्यो हतो ते प्रधानपुत्र हतो तेथी
कुमार तेने लुळखीने जेटी पड्यो अने बोळ्यो केः—“हे मंत्री! तमे जाणता ठता आं दुष्टने
वश शामाटे पड्या?” तेवारे मंत्रीपुत्रे कह्युंः—“हे कुमार! ज्यारे तमने कोइए घरमां दीठा
नहीं त्यारे राजा, राणी अने बीजा नगरलोको बहु शोक करवा लाग्या; पढी एक दिवस कु
ळदेवीए कह्युं. “हे राजन्! शोक न कर, शोभा दिवसमां त्हारो पुत्र म्होटी समृद्धिसहित
आवशे.” पढी हुं तमारा समाचार जाणवा माटे घरनी ब्हार निकळ्यो अने ते जाणी, जेट-
जामां पागे वळ्यो तेटलामां आ दुष्ट पुरुषे मने पकडीने आ ठेकाणे आय्यो ठे.” मंत्रीपुत्रे
आवी रीते पोतानी वात कही अने योगीए परा जीवदयाधर्म अंगिकार कर्यो; पढी तेनु पर
स्पर वातो करता हता एवामां कोइएक म्होटो हाथी त्यां आवी ज्नीमकुमारने अने मंत्रीपु-

त्रने सुंढवने पकनी पोतानी पीठ नपर बेसारी आकाशमार्गे चाड्यो गयो अने कोइएक शून्य नगरना दरवाजा आगळ ते वने जणाने मूकी क्यांइ चाड्यो गयो.

हवे ज्मीमकुमार मंत्रीपुत्रने नगरनी बहार राखी पोते नगरमां गयो, त्यां तेणे नरसिंहरूप वाळा कोइए एक सुंदर आकृतिवाळा माणसने पकनेलो दीगो. ते माणस करुणस्वरथी रोतो हतो ते जोइ ज्मीमकुमारने दया उत्पन्न थइ तेथी तेणे कहुं. “हे नरसिंह ! तुं ए दीन माणसने मूकी दे.” त्यारे नरसिंहे कहुं:—“हे कुमार ! मने बहु वखत थयां खावानुं मळ्युं नथी तेथी हुं भुखयो थयो तुं, तो कहे हुं तेने शी रीते त्यजी दनं ?” तेवारे कुमारे कहुं. “त्हारुं शरीर तो वैक्रीय देखाय ठे ठतां तुं माणसने शी रीते जकण करीश ?” नरसिंहे कहुं. “हे कुमार ! त्हारुं कहेवुं सत्य ठे, परंतु म्हारुं वचन सांजळ. आ म्हारो पूर्वजवनो शत्रु ठे, माटे हुं तेने निश्चे मारी नांखीश. ज्यारे हुं ए म्हारा शत्रुने मारी नांखीश, त्यारे म्हारो क्रोधशांत पामशे.” पढी ज्मीमकुमारे कहुं. “कोइ कोइनो वैरी नथी, परंतु पोतपोताना कर्मथीज सुख दुःख प्राप्त थाय ठे; माटे तुं ए दीन माणसने त्यजी दे.” कुमारे आवी रीते बहु समजाव्यो, परंतु नरसिंहे ज्यारे तेने ठोनी दीधो नहीं त्यारे कुमारे नरसिंहना मुखथी ते पुरुषने

जाळ्यो, तेथी वन्ने जणाने परस्पर युद्ध चाळ्युं; तेमां कुमारना प्रहारथी दुःखी अएलो नर-
सिंह अदृश्य अइ गयो. पढी निर्जय एवो ज्जीमकुमार ते पुरुषनी साथे राजमंदिरे गयो, त्यां
राजमंदिरमां रवेळी पांच पुतळीज कुमारनी सेवा करवा लागी. एक पाणीनो कळश जरी
लावी, बीजी तेना पग धोवा लागी, एक सिंहासन लइ आवी, एके आवीने तेना पग धोया,
अने एके कह्युं:-“हे कुमार! विधिथी जट स्नान करो.” बीजीए कह्युं. “आ पुष्प लइ जिन
राजनी पुजां करो.” एके कह्युं. “हे कुमार! आ दिव्य ज्ञोजन जमी ल्यो अने आ दिव्य घ-
रेणांवेने पोताना शरीरने सुशोभित करो.” पढी कुमार ते प्रमाणे करी मनमां विस्मय पा-
मतो गतो जेटलामां उज्जो रह्यो तेटलामां तेणे पोतानी पासे उज्जेला एक देवताने दीगो. ते
देवताए कह्युं.-“हे कुमार! हुं त्वारा उपर प्रसन्न अयो तुं माटे वरदान माग.” तेवारे ज्जीमकु-
मारे कह्युं. “हे देव! आ नगर शून्य केम अयुं?” त्यारे देवताए कह्युं. कुमार! सांजळ.

आ कनकपुर नामनुं नगर ठे, तेमां कनकरथ राजा राज्य करतो हतो, ते राजाने सुदत्त
नामनो पुरोहित हतो. ते सर्व नगरवासी लोकोने उद्देग करनारो अयो हतो. पढी कोइ एक
पुरुषे आवीने राजाने विनंती करी के, “हे राजन्! तमारो पुरोहित निरंतर परस्त्रीगमन

त्रने सुंढवमे पकमी पोतानी पीठ नपर बेसारी आकाशमार्गे चाढ्यो गयो अने कोइएक शून्य नगरना दरवाजा आगळ ते वने जणाने मूकी क्यांइ चाढ्यो गयो.

हवे ज्मीमकुमार मंत्रीपुत्रने नगरनी बहार राखी पोते नगरमां गयो, त्यां तेणे नरसिंहरूप वाळा कोइए एक सुंदर आकृतिवाळा माणसने पकमेळो दीगो. ते माणस करुणस्वरथी रोतो हतो ते जोइ ज्मीमकुमारने दया उत्पन्न थइ तेथी तेणे कहुं. “हे नरसिंह ! तुं ए दीन माणसने मूकी दे.” त्यारे नरसिंहे कहुं:—“हे कुमार ! मने बहु वखत थयां खावानुं मळ्युं नथी तेथी हुं भुखयो थयो तुं, सो कहे हुं तेने शी रीते त्यजी दडं ?” तेवारे कुमारे कहुं. “तहारुं शरीर तो वैक्रीय देखाय ठे ठतां तुं माणसने शी रीते ज्ञरुण करीश ?” नरसिंहे कहुं. “हे कुमार ! तहारुं कहेवुं सत्य ठे, परंतु म्हारुं वचन सांजळ. आ म्हारो पूर्वजवनो शत्रु ठे, माटे हुं तेने निश्चे मारी नांखीश. ज्यारे हुं ए म्हारा शत्रुने मारी नांखीश, त्यारे म्हारो क्रोध शांत पामशे.” पढी ज्मीमकुमारे कहुं. “कोइ कोइनो वैही नथी, परंतु पोतपोताना कर्मथीज सुख दुःख प्राप्त थाय ठे; माटे तुं ए दीन माणसने त्यजी दे.” कुमारे आबी रीते बहु समजाव्यो, परंतु नरसिंहे ज्यारे तेने ठोमी दीधो नहीं त्यारे कुमारे नरसिंहना सुखथी ते प्ररुषने

जाळ्यो, तेथी वने जणाने परस्पर युद्ध चाळ्युं; तेमां कुमारना प्रहारथी दुःखी थएलो नर-
 सिंह अदृश्य थइ गयो. पढी निर्जय एवो ज्ञीमकुमार ते पुरुषनी साथे राजमंदिरे गयो, त्यां
 राजमंदिरमां रहेली पांच पुतळीं कुमारनी सेवा करवा लागी. एक पाणीनो कळश जरी
 लावी, बीजी तेना पग धोवा लागी, एक सिंहासन लइ आवी, एके आवीने तेना पग धोया,
 अने एके कहुं:—“हे कुमार! विधिथी जट स्नान करो.” बीजीए कहुं. “आ पुष्प लइ जिन
 राजनी पुजां करो.” एके कहुं. “हे कुमार! आ दिव्य ज्ञोजन जमी ल्यो अने आ दिव्य ध-
 रेणांवरुं पोताना शरीरने सुशोजित करो.” पढी कुमार ते प्रमाणे करी मनमां विस्मय पा-
 मतो ठतो जेटलामां उजो रह्यो तेटलामां तेणे पोतानी पासे उजेला एक देवताने दीगो. ते
 देवताए कहुं.—“हे कुमार! हुं त्वारा उपर प्रसन्न थयो तुं माटे वरदान माग.” तेवारे ज्ञीमकु-
 मारे कहुं. “हे देव! आ नगर शून्य केम थयुं?” त्वारे देवताए कहुं. कुमार! सांजळ.

आ कनकपुर नामनुं नगर ठे, तेमां कनकरथ राजा राज्य करतो हतो, ते राजाने सुदत्त
 नामनो पुरोहित हतो. ते सर्व नगरवासी लोकोने उद्देग करनारो थयो हतो. पढी कोइ एक
 पुरुषे आवीने राजाने धिंनंती करी के, “हे राजन्! तमारो पुरोहित निरंतर परस्त्रीगमन

करे डे.” पढी क्रोध पामेला राजाए पुरोहितने विटंबना पमाव्यो; ते पुरोहित मृत्यु पामी हुं राक्षसरुपे उत्पन्न थयो बुं. हे कुमार! ते आ नगरनो राजा ठे के जेने तें म्हारी पासैथी ठो-
माव्यो ठे, ते बखते हुं बहु विस्मय पाम्यो हतो, आ पुतळीतुं पासै त्हारी सेवा करावनार पण हुं हतो, अदृश्यरुपवाळा में आ नगरीना लोकने तुरत अदृश्य कर्था हता.”

पढी ते नगरना वनने विषे केवळी समवसर्या एटले ज्मीमकुमार, मंत्रीपुत्र अने राक्षस ए त्रणे जणां तेमने वंदना करवां गया. त्यां त्रणे जणांतुं केवळीने प्रदक्षिणा दइ वंदना करी धर्म सांजळवा बेठा, ते वखते कोइ हाथी सुंठने उठाळतो बतो त्यां आव्यो, ते हाथीने जोइ सर्वे माणसो व्याकुळ थयां, हाथी ज्मीमकुमारने जोइ प्रसन्न थयो. तेवारे सुनीश्वरे कह्युं:—
“हे जनो! आ गजराज पोते यह ठे, ते ज्मीमकुमारने जाणी काळिकाना मंदिरथी अहिं आव्यो ठे; पोताना पौत्रनी रक्षा करवा माटे ए यह प्रथमथी ज्मीमकुमारने अहिं आवेलो ठे अने पोताना पौत्रने राक्षसथी मूकाव्यो ठे.” गुरुए आ प्रमाणे कह्युं. एटले यह हाथीनुं रुप त्यजी दइ कहेवा लाग्यो.—“गुरुए सत्य कह्युं ठे.” पढी काळिका देवीए केवळी पासै आवीने प्रथम ज्मीमकुमारने अने पढी केवळीने वंदना करी. तेवारे राजाए पूठ्युं.—“हे जगवन्! दे-

वीए प्रथम ज्ञीमकुमारने अने पढी त्रणलोकने पूजवा योग्य एवा आपने केम वंदना करी?" तेवारे केवळीए कहुं. "हे राजन्! ए ज्ञीमकुमार जिनधर्मना दानधी काळिका देवीनो गुरु अएलो ठे, तेथी देवीए तेने पहेलो नमस्कार कर्यो ठे. पढी यक्षे कहुं. "हे ज्ञीमकुमार! त्हारा माता पिता त्हारा वियोगधी बहु डुखी अयां ठे, माटे तुं त्हारा नगरे जा." एटलुं कही यक्ष मुनिने नमस्कार करी विमानमां बेसी चाड्यो गयो. ज्ञीमकुमारे पण देवीए करेला महोत्सव सहित पोताना नगरमां आवी माता पिताना पगमां नमस्कार कर्यो, तेथी तेमने बहु हर्ष अयो.

पढी ज्ञीमकुमारने शुभ्र महुर्ते राज्य आपी हरिवाहन राजाए दीक्षा लीधी. ते राजर्षि पूर्वे करेला कर्मनो कृत्य करी सुक्ति पाभ्या. ज्ञीमकुमार पण बहु काळ सुधी राज्य पाळी अने पढी पुत्रने राज्य सोंपी पोते दीक्षा लइ कर्मनो कृत्य करी मोक्ष पाभ्या.

॥ इति ज्ञीमकुमारनी कथा ॥

इत्यादि जिनेश्वरना मुखधी धर्मदेशना सांजळी आणंदश्रावकनी पेठे नंदिनीप्रियश्रावक पण गृहस्थधर्म अंगिकार करी, केटलाक प्रश्नो पुढी, जीवाजीवादि तत्वोनो विचार जाणी पोताना जीवितने सफल गणतो ठतो, वीरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर आव्यो. जिनेश्वर

प्रभुए पण बीजे विहार कर्यो. पढी स्त्रीसहित नंदिनीप्रियश्रावकने जिनेश्वरधर्मनुं पालन क-
रतां चौदवर्ष वीती गभां, एटले पंदरमावर्षने विषे तेने विचार अयो के, “में आटला वर्षसुधी
फक्त कुटुंबनी चिंता करी ठे, तो हवे हुं श्रावकनी पदिमा तप करुं.” आ प्रमाणे विचार करी
तेणे बीजे दिवस ज्ञोजनादिकथी कुटुंबने संतोष्य पमानी म्होटा पुत्रने घरनो जार सोंपी
पौषधशाळामां पुंजवापूर्वक दर्जनं आसन पाथरीने तेना उपर बेसी पदिमातप आरंभ्युं.
विधि प्रमाणे ते तप पूर्ण कर्या पढी उपसर्गरहित एवो ते नंदिनीप्रियश्रावक अनशन लइ वि-
षय कषायने त्यज्जी दइ वीरप्रभुनुं स्मरण करतो ठतो मृत्यु पामीने सौधर्मदेवलोकमां अरुण
प्रज्ञविमानने विषे धारपल्योपम आयुष्यवाळो देवता अयो.

श्री गौतमस्वामीए पूठ्युं:—“हे जगवन् ! ते नंदिनीप्रियश्रावक त्यांधी चवी कइ गति पा-
मशे ?” तेवारे प्रभुए कस्युं:—“ते महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे.”

श्री सुधर्मास्वामी कहे ठे के:—“हे जुंबू ! श्री जगवान् महावीरप्रभुए आ प्रमाणे नंदिनी
प्रियश्रावकनुं चरित्र कस्युं ठे.

॥ इति श्री वाचकरत्न लाजगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान
देशनामां नंदिनीप्रियश्रावकने प्रतिबोध नामनो नवमो उद्भास संपूर्ण अयो ॥

॥ उल्लास १० मो ॥

॥ तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी ऋव्यजनोने प्रतिबोध करवा माटे श्री जंबूस्वामीनी आगळ दस-
मा तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र कहे ठेः—

आ ऋरतक्षेत्रमां सावत्थीनामनी नगरी ठे, ते नगरीनी, पासे नाना प्रकारना जामोधी
मनोहर एवं कुष्टकनामनुं चैत्य ठे. सावत्थी नगरीमां जितशत्रुराजा न्यायश्री राज्य करतो
हतो, ते नगरीमां तेतलीपितानामनो प्रसिद्ध श्रावक रहेतो हतो, तेने फळगुनीनामनी स्त्री
हती. तेतलीपिताश्रावकने व्याजमां, वेपारमां अने निधानरूपे पृथ्वीमां चार चार क्रोर सो
नाम्होरौ हती, तेने चार गोकुळो हतां तेमज, बीजी पण बहु समृद्धि हती. वळी राजाने मा
न्य एवो तेतलीपिताश्रावक मनुष्यजातिना उत्तम जोगो जोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता ते नगरीने विषे समव
सर्या. देवतानुंए समवसरण रच्युं. तेवारे जितशत्रुराजा विगेरे नगरवासी लोको जिनेश्वरने

वंदना करवा माटे समवसरणमां ध्याववा लाग्या. तेतलीपिता पण प्रभुने समवसरेला जाणी
 बहु हर्ष पांभ्यो. अने समवसरणमां जइ वंदना करी धर्मदेशना सांजळवा वेगो. पळी श्री
 वर्द्धमानस्वामीए देव, मनुष्य अने तिर्यंचने साधारण एवी धर्मदेशना आपी के:-“हे ज्ञव्य
 जनो! आ मनुष्यजव दुर्लज जाणी तमे दुर्गति आपनारी आळस्य न करो. आ लोकनुं सुख
 सुलज ठे; स्वर्गनुं सुख अने संपत्ति पण सुलज ठे; परंतु एकांत सुख आपनारो जिनप्रणित
 धर्म दुर्लज ठे. धर्मथी उत्तमकुळमां जन्म, दिव्यरूप, संपत्ति, कीर्ति अने उत्तमसिद्धि प्राप्त
 थाय ठे; माटे हे ज्ञव्यजनो! प्रमाद त्थजी दइ प्रयत्नथी धर्म करो. वळी धर्मनुं कारण ज्ञान
 जाणी ते ज्ञानने विषे आदर कसे. ज्ञानथी पुण्य, पाप, खावा योग्य, नहिं खावा योग्य, पीवा
 योग्य, नहिं पीवा योग्य, तेमज आलोक अने परलोक, स्वर्ग अने मोक्ष जाणी शक्याय ठे; ज्ञा
 नथी कुगतिनुं दुःख नाश पामे ठे; मोक्षसुख प्राप्त थाय ठे; ज्ञान सर्व गुणोनुं स्थान ठे; जेम
 सागरचंडने सर्व आपत्ति ज्ञानथी संपत्तिरूप अइ तेम सर्वने थाय ठे.” तेवारे तेतलीपिताए कहुं:-
 “हे जगवन्! सागरचंड कोण हतो? अने तेने आपत्ति ज्ञानथी संपत्तिरूप शीरीते अइ?” त्यारे
 प्रभुए कहुं:-“हे तेतलीपिता! तुं सावधान मनथी ते सागरचंडनुं आश्चर्यकारी चरित्र सांजळ:-

॥ ज्ञान नपर सागरचंडनी कथा ॥

आ ज़रतक्षेत्रने विषे मलयपुरनगरमां अमितचंडनामनो राजा राज्य करे ठे, तेने चंडक
ळानामनी स्त्री अने सागरचंडनामनो पुत्र ठे; ते कुमारनुं रूप, गुणो सौजाग्य अने भुजाबळ
ते कुमारने विषेज हतुं, बीजा कोशमां देखातुं नहोतुं. कुमार लीलामात्रमां म्होटा गजराज
ने वश करतो, बळवान् पुरुषने आकाशमां उठाळी नाखतो अने भुत पिशाचने सहजमां
स्वाधिन करतो हतो. एक दिवस नगरमां क्रीडा करता एवा ते कुमारे हाथमां लेख लइने वां
स नपर बेठेला एक पुरुषने दीगो, तेथी कुमारे तेनी पासे जइने पूठयुं:—“हे जला माणस!
ए लेखमां गुं लख्युं ठे?” तयारे ते पुरुषे कह्युं. “आ लेखमां एक अपूर्व गाथा लखी ठे.”
तेवारे कुमारे कह्युं. “ते गाथा मने आप.” एटले ते पुरुषे कह्युं. “आ गाथानी पांचसें सोना-
म्होरो कीमत थाय ठे.” पठी कुमारे पांचसें सोनाम्होरो आपी हर्षथी ते गाथा लीधी. ते
गाथा आ प्रमाणे:—

अप्पत्तियं चिय न ही एइ, इहं तह सुहंपि जीवाणं ॥

ता नु चियतु संमोहं, धम्मं चिय कुणहं पण्णिवं ॥

ज्ञावार्थः—जीवोने नहिं श्छेलुं दुःख अने सुखशुं नथी आवी मळतुं? माटे मोहने त्याग करी धर्मने विषे प्रतिबंध करो.

पढी सागरचंडकुमार ते गाथा लइ तेनो अर्थ मनमां विचारतो ठतो बुधानमां गयो अने त्यां विविध प्रकारनी क्रीडाथी जेटलामां रमवा लाग्यो तेटलामां कोइए तुरत तेने पकनीने समुद्रमां फेंकी दीघो; पण सारा पुण्यना योगथी कुमारने हाथ पाटीयुं आवुं तेथी ते नवमे दिवसे अमरद्वीप देशे उतर्यो. पढी नाळीयेरनुं पाणी शरीरे चोपनी सारो थयो अने गाथानो अर्थ मनमां स्मरण करवाथी दुःखने न जाणतो ठतो फळफुल विंगेरे खाइने पोतानी आजी विका करवा लाग्यो. कहुं ठें के, “सत्पुरुषो अवसरने योग्य एवं कार्य करे ठे.” ते देशमां फरतो एवो कुमार कोइएक ठेकाणे रोती एवी स्त्रीना शब्द सांजळी तेना तरफ चाड्यो, आगळ जतां तेणे एवो शब्द सांजळ्यो के, “सागरचंडकुमार आ जवने विषे म्हारो पति थानु, तेमज परजवने विषे पण तेज म्हारो पति थजो.” आ प्रमाणे कही ते कन्या गळामां फांसो घाली जेटलामां भरवा तैयार थइ तेटलामां कुमारे ऊट त्यां आवी तेना गळानो फांसो कापी नांख्यो. आ वखते कोइ विद्याधर त्यां आव्यो, अने ते कन्यानी वात कुमारने पुठवा

६-
मान
१३३

लाग्यो. सागरचंद्रकुमारे कन्यानी गळे फांसो नाखवा संबंधी सर्व वात कही, एटले विद्याधरे कहुं. “हे सत्पुरुष! तमे आ कन्याने जीवानी तेथी अमारो बहु उपकार कर्यो ठे.” पठी कुमारे पूठुं. “हे विद्याधर! आ कोण ठे?” तेवारे विद्याधरे कहुं.

हे कुमार! आ हीपमां अमरपुरनामनुं नगर ठे, तेमां जवनजानुं नामनो राजा राज्य करे ठे, तेने चंडवदनानामनी स्त्री ठे, तेमने चोसठकळामां कुशळ एवी कमळमाळानामनी पुत्री ठे, ए पुत्रीए सागरचंद्रकुमारना गुण सांजळीने एवी प्रतिज्ञा करी के, “आ जवमां म्हारो पति सागरचंद्र आन, नहि तो म्हारे अग्निज शरण ठे.” पठी जवनजानुराजाए पोतानी पुत्री कमळमाळानो संबंध सागरचंद्रकुमारनी साथे कर्यो, एवामां कमळमाळाना रुपथी मोह पामेलो सुरसेनविद्याधर जेटलामां ते कन्यानुं हरण करी अहिं लाव्यो तेटलामां ते कन्यानो मामो अमिततेजविद्याधर अहिं आव्यो इतो तेणे पोतानी ज्ञाणेजनो विदाप सांजळी बहु क्रोध पामी सुरसेनविद्याधरनी साथे युद्ध कर्युं अने ते विद्याधरने नसामी मूक्यो तेज आ म्हारी कमळमाळानामनी ज्ञाणेज अने हुं पोतेज तेनो मामो अमिततेजविद्याधर तुं.” आ वखते अमिततेजनी मा विद्युद्धता पोताना पुत्रनुं युद्ध सांजळी त्यां आवी, तेणे सा

६-
मान
२३४

गरचंडने उळख्यो, तेथी ते बहु हर्ष पामीने बोली केः—

कः कल्पपादपो रत्न निधिः को वा सुधारसः ॥

अनंतफलदो लब्धो, योगः सत्पुरुषैर्यदि ॥

ज्ञावार्थः—जो सत्पुरुषनी साथे अनंत फळ आपनारो योग थयो तो पढी कल्पवृक्ष, रत्न निधि अने अमृतरस ते शुं? अर्थात् कांइ नहीं.

पढी विद्युद्धताए पोताना पुत्रने कहुं केः—“हे अमिततेज ! आ अमितचंद्रराजानो पुत्र सागरचंडकुमार ठे, में नंदीश्वरद्वीपे जतां एने जोयो हतो.” विद्युद्धताना आवा वचन सांजळी कमळमाळा बहु हर्ष पामी अने पोताना मनमां विचार करवा लागी के, “अहो! पुण्य नुं फळ आश्चर्यकारी ठे. क्यां ए कुमार ! क्यां हुं अने क्यां अमारो मेळाप !! अहा ! दैव अनुकुळ होय त्यारे शुं शुं नथी अतुं ?”

पढी अमिततेजराजाए कुटुंबसहित म्होटा उत्सवथी सागरचंडकुमारनी साथे पोतानी पुत्रीनुं लग्न कर्युं, अने कुमारने पोताना नगरे तेकी गयो; त्यां तेणे म्होटा उत्सवथी जमाइने नगरमां प्रवेश कराव्यो. सागरचंडकुमार पण त्यां उत्तम महेलमां निवास करी विविध प्रका

रना सुखो जोगववा लाग्यो.

एक दिवस सागरचंदकुमार रात्रीए पोतानी स्त्रीसहित शय्यामां सूतो हतो, ते ज्यारे सवारे जागी उठ्यो त्यारे तेणे पोताने एक म्होटा पर्वतला शिखरने विषे शिला उपर जोयो; तेथी बहु आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्यो के, “ते घर क्यां? ते कमळमाळा प्रिया क्यां? अने ते शय्या क्यां? तेमज आ अरण्य क्यां? अने आ शिला क्यां? आ प्रमाणे थोडीवार विचार करी गाथानो अर्थ विचारवा लाग्यो, तेथी तेने भुख तरस विगेरेनुं कांइ पण दुःख लाग्युं नही. पठी जयंकर अरण्यमां फरता एवा ते निर्जय कुमारे कोइएक ठेकाणे अशोकवृक्षनी निचे कायोत्सर्ग करीने रहेला एक मुनिने दीठा. तेथी विवेकवंत कुमारे मुनि पासे जइ वंदना करीने पूठ्युं के:—“हे जगवन्! जीवोने सुख शायी प्राप्त आय? तेवारे मुनिए तेने योग्य पुरुष जाणी धर्मलाज आपी तेना हितने माटे कह्युं के, “सर्व सुखनी इहाकरनारो जीव जिनधर्म करे ठे. कारण जिनधर्म विना धर्म, अर्थ अने काम क्यांथी मळे? धर्मरुप कळप वृक्षनुं फळ समकित ठे; लोकमां समकित विना करेलो धर्म निष्फळ आय ठे, जे जीव देव, गुरु अने धर्मरुप त्रण तत्वने सद्वहे ठे तेने जिनेश्वरोए समकित कह्युं ठे; रागद्वेषने जीतनार

अठार दोषरहित, यथार्थ सत्य कहेनार, अने त्रणलांकने पूज्य एवा जे सर्वज्ञ ते देव कहेवायठे, समताने विषे रहेला, परिग्रहरहित, धर्मनो उपदेश कहेवामांतत्पर अने कषायरहितने गुरुज जाणवा; दुर्गतिमां पन्ता जीवोनुं जे रक्षण करे ते धर्म कहेवाय ठे; ते धर्म संयमादि दस जे दवाळो ठे, एम जिनेश्वरोए कह्युं ठे.” आ प्रमाणे समकितने तत्व जाणी कुमारे समकित अं गिकार कर्चुं. पढी कुमार जेटलामां फरीथी मुनिने कांइ पूढवा तैबार थयो तेटलामां तेणे मुनिने दीग नहीं तेवारे मनमां विचार करवा लाग्यो. “म्हारा धर्मगुरु कयांगयां?” पढी गुरुनो उपकार मनमां संज्जारतो एवो ते कुमार जेटलामां वनने विषे फरतो हतो तेटलामां उचिंती कोइ सेनाए आवी तेने घेरी लीघो अने “हे सुज्जटो! ए पापी कुमारने मारी नांखो.” एम क्रोध पामेलो समरविजयकुमार कहेवा लाग्यो. सागरचंङ्कुमार आवी कठोर वाणी सांज्जळतो ठतो पण गाथाना अर्थने मनमां स्मरण करवाथी ज्ञयने नहिं गणतो कोइ सुज्जटना हाथमांथी शस्त्र लइ ते सेमानी साथे युद्ध करवा लाग्यो. तेमां तेणे केटलाक सुज्जटोने मारी नांख्या अने केटलाक तो तेने जोइ नाशी गया. कुमारे कणमात्रमां सेनाने हती नहोती बनावी दीधी. व- धारे शुं! परंतु जेम सूर्यनो उदय थवाथी अंधकार नाशी जाय तेम नाशी गइ. पढी पोता-

नी सेनाने ज्ञागी जती जोइ समरविजयकुमार युद्ध करवा तैयार थयो. बन्ने कुमारो मदी-
 न्मत्त हाथीनी पेठे परस्पर युद्ध करवा लाग्या, तेथी विजयलक्ष्मीने पण क्षणवार विचार थइ
 पड्यो के “हुं कोने वरुं?” पठी सागरचंडकुमारे बळ करी समरविजयकुमारने मृगनी पेठे
 बांधी लीधो, तेथी ते कुमारे सागरचंडना पगमां पत्नी पोतानी अपराधनी माफी मागी, ते-
 वारे सागरचंडे समरविजयने ठोम्नी दीधो आ वखते कोइ स्त्री त्यां आवी सागरचंडकुमारने
 कहेवा लागी के:-

हे कुमार! कुशलवर्द्धन नामना नगरमां कमलचंड नामनो राजा रहे ठे, तेने अमरकंता
 नामनी स्त्री अने जिनधर्मथी ज्ञावित एवी भुवनकांता नामती पुत्री ठे; ते भुवनकांताए को-
 श्मा मुखथी त्दारा गुप्तो सांजळी एवी प्रतिज्ञा करी के, “आ जवने विषे म्हारो पति सागर
 चंड ठे, ते विना बीजा सर्व पुरुषो म्हारा ज्ञाइ समान ठे.” आ प्रमाणे पोतानी दृढ प्रतिज्ञा
 पाळती ते कन्या रहेवा लागी. हवे सेलपुरनगरमां सुदर्शन नामनो राजा राज्य करे ठे, तेने
 समरविजय नामनो कुमार ठे, ते पोते आ त्दारो शत्रु ठे. एक दिवस सुदर्शन राजाए पोताना
 पुत्रने माटे आ कन्यानी याचना करी, परंतु कमळचंड राजाए पोतानी पुत्री समरविजय

कुमारने आपी नहीं; तेथी एक दिवस समरविजयकुमार सेनासहित कुशलवर्द्धन नगरना उद्यानमां आवीने ठानी रीते रह्यो अने भुवनकांता राजकुमारीने हरण करी चाड्यो गयो. ते वखते मोहथी कन्यानी पाठळ दोरती एवी हुं जेटलामां अहिं आवी तेटलामां में तने जो इने उळख्यो ठे, माटे हे राजकुमार ! तुं कृपा करी आ समरविजय पासेथी म्हारी पुत्रीने मंगावी तुं लग्न कर.” पठी समरविजयकुमारे भुवनकांताने लावी पाठी सोंपी, एटले सागर चंडकुमार तेने परणीने पोताना सासराने मळवा माटे कुशलवर्द्धननगर तरफ चाड्यो. रस्ता मां तेणे वीणाना शब्दसहित गीतगान सांजळ्युं, तेथी ते मनमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो के, “अहिं शुं थाय ठे, चाल जइने जोवुं.” आवी रीते विचार करी ते सागरचंडकुमार रथसहित कन्याने त्यां मूकी हाथमां तरघार लइ बहु दूर गयो, तो त्यां तेणे एक म्हाटा अरण्यमां सात जूमिकाथी सुशोभित एवो एक महेल दीठो. कुमार तेना उपर अता गीतगानना शब्द सांजळी जेटलामां सातमे माल गयो, तेटलामां तेणे उत्तमरुपवाळी पांच कन्या उं दीठी. ते उत्तमरुपवाळी कन्याने जोइ बहु विस्मय पामेलो कुमार “आ धन्यकन्यानुं अहिं क्यांथी?” एम विचार करतो हतो एटलामां सर्वे कन्यानुंए “तमे जले आख्या” एम कही उजा

अइ आसन आप्युं. पठी कुमारे ते कन्यानुने पूठ्युं. “तमे कोण ठे? अने अहिं एकली शाप्पा
ठे रहो ठे?” त्यारे कन्यानुए कहुं:—“हे राजकुमार! अमारी बात सांजळो.

वैताढ्यपर्वत उपर सर्व विद्याधरोनी मध्ये चक्रवर्ती एवो सिंहनादनामनो विद्याधर रहे
ठे, ते राजानी अमे पांच पुत्रीनुं गीए. अमारां कमळा, श्री, रंजा, विमळा अने तारा एवां
नाम ठे. एक दिवस अमारा पिताए कोइ निमित्तियाने पूठ्युं के, “आ पुत्रीनुनो वर कोण अ
शे?” त्यारे निमित्तियाए कहुं. “हे राजन्! आ तमारी पांचे पुत्रीनुनो वर जूचर (पृथ्वी
उपर चालनार) एवा अमितचंद्रराजानो पुत्र सागरचंद्र अशे, अने तमारी पुत्रीनुने तेनो मे-
ळाप घोरंधयारवनमां अशे.” पठी अमारा पिताए निमित्तियाने संतोष पमानी रजा आयो
अने अमारा माटे आ घोरंधयारवनमां सातमाळनो महेल चणावो अहिं राखी. अमारा
पुण्यश्री निमित्तियाना कहेवा प्रमाणे तमे अमने आवी मढ्या ठे, माटे हवे कृपा करो अ-
मारी साथे लग्न करो.” पठी कुमारे अति विस्मय पापी गाअनो अर्थ स्मरण करतां ते क-
न्यानुनी साथे लग्न कर्युं अने जेटलामां ते त्यां निश्चल अइने रहे ठे तेटलामां ते सातमाळ-
नो महेल अने कन्यानु अदृश्य अइ गइ. तेवारे कुमार मनसां विचार करवा लाग्यो के, “शुं
मने कोइ मोह प्रगट अयो ठे के चितत्रम अयुं ठे? अथवा तो आ कोइ देवनो प्रजाव ठे?”

फरी गाथाना अर्थनुं मनमां स्मरण करतो एवो ते कुमार ज्यां रथ अने भुवनकांताने मूक्या हता त्यां आव्यो तो त्यां पण भुवनकांताने दीठी नहीं; तेथी बहु खेद पामेलो कुमार गाथाना अर्थनुं स्मरण करतो आगळ चाढ्यो अने म्होटा अणयमां फरता एवा तेणे आगळ जतां उंचां तोरणोथी सुशोजित एवं एक जिनमंदिर दीवुं. कुमार ते जिनमंदिरनी अंदर जइ रत्नमय जिनप्रतिमानी पूजा करी अने स्तोत्र पाठथी स्तुति करी जेटलामां गाथाना अर्थनुं मनमां स्मरण करतो उतो वेठो, तेटलामां तेना पितानो मित्र सुधर्मराजा त्यां आव्यो; तेणे जिनराजनी पूजा करी बहार आवी सागरचंडने नळख्यो, तेथी ते बहु हर्ष पाभ्यो. सुधर्मराजानी साथे तेनी सुंदरीनामनी पुत्री जिनेश्वरने वंदना करवा आवी हती, ते पण सागरचंडने जोइ बहु हर्ष पामी; कारण तेने कोइ निमित्तियाए कहुं हतुं के, “त्हारो पति सागरचंडकुमार अशे.” आ वखते सिंहनादचक्रवर्ती पण पुत्रीनसहित त्यां आव्यो अने जितप्रतिमाने वंदना करी स्नेहथी सागरचंडकुमारने बोलाववा लाग्यो के:—“हे पुत्र ! तुं म्हारा पुण्यथी अहिं केमकुशळ आव्यो ठे.” त्यारे कुमारे कहुं:—“हे स्वामिन ! ते परणेली कन्याउ कयां गइ ? अने ते महेल कयां गयो ?” तेवारे सिंहनादचक्रवर्तीए कहुं:—“हे पुत्र ! सांनळ.

समुझे कांठे अमिततेजनामनो राजा राज्य करे ठे, तेने कनकमालानामनी स्त्री ठे, ते-

ससरान कह्युः—

नांखुं.” पठी सुधर्मराजाए पोतानी पुत्री सुंदरी सागरचंङ्कुमारने त्यांज परणावी. पठी सिं
हनादचक्रवर्ती सागरचंङ्कुमारने वैताढ्यपर्वत उपर विमलपुरनगरमां लइ गयो, त्यां तेणे पां
चे पुत्रीनु तेने परणावी अने बहु रूप करवा विगेरेनी विद्या पण शीखवांमी. पठी भुजावळ
अने विद्यावळथी युक्त एवा तेनु भुवनकांताने देवा माटे जता हता, एवामां अमिततेजवि-
द्याधरे त्यां आवी सागरचंङ्कुमारने भुवनकांता पाठी आपी अने पोताना पुत्रना अपराधनी
माफी मागी. वळी ते विद्याधरे सागरचंङ्कुमारनी प्रथमनी स्त्री कमलमाळा पण त्यां लावी
आपी. एरीते कुमारने त्यां आठे स्त्रीनु आवी मळी. पठी विद्याधरना महाराजा सिंहनादनी
रजा लइ सागरचंङ्कुमार पोतानी आठे स्त्रीनुसहित अनेक विद्याधरोथी परवर्यो ठतो दिव्य